

TÜRK MÜHENDİS VE MİMAR ODALARI BİRLİĞİ

38. DÖNEM TMMOB
VE
ODA ETKİNLİKLERİ SONUÇ BİLDİRGELERİ

NİSAN 2006

ISBN

9944-89-122-3

Dizgi

Sakine Harmancı

Baskı

Yağmur Ofset

Tel: 0312 431 65 35

Faks: 0312 431 05 65

Baskı Tarihi

Nisan 2006

Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği

Atatürk Bulvarı No: 131 Kat: 9 06640 Bakanlıklar/ANKARA

Tel: (0312) 418 12 75 • **Faks:** (0312) 417 48 24

Web: <http://www.tmmob.org.tr> • **e-posta:** tmmob@tmmob.org.tr

Sunuş.....	9
TMMOB Gap ve Sanayi Kongresi Sonuç Bildirgesi (23-24 Eylül 2005 – Diyarbakır).....	11
TMMOB Toprak Reformu Kongresi 2005 Sonuç Bildirgesi (11-13 Kasım 2005 – Şanlıurfa).....	15
TMMOB Mühendislik Eğitimi Sempozyumu 2005 Sonuç Bildirgesi (18-19 Kasım 2005 – Ankara).....	19
TMMOB Sanayi Kongresi 2005 Sonuç Bildirgesi (16-17 Aralık 2005 – Ankara).....	25
TMMOB 5.Enerji Sempozyumu Sonuç Bildirgesi.....	31
Türkiye İnşaat Mühendisliği XVII. Teknik Kongre ve Sergisi Sonuç Bildirgesi (14-15-16-17 Nisan 2004 – İstanbul).....	35
Kıyı ve Deniz Jeolojisi Sempozyumu Sonuç Bildirgesi (13-15 Eylül 2004 – İstanbul).....	39
İMO Öğrenci Üye Kurultayı “Eğitimde Eşitsizlik ve Yabancılaşma” Sonuç Bildirgesi (23 Ekim 2004 – Ankara).....	45
8 Kasım Dünya Şehircilik Günü 28. Kolokyumu Sonuç Bildirgesi (7-8-9 Kasım 2004 – İstanbul).....	55
Tmmob Kimya Mühendisleri Odası Uluslararası Katılımlı Kağıt, Karton, Mürekkep, Matbaa Sempozyum ve Sergisi Sonuç Bildirgesi.....	59
Türkiye 16. Uluslararası Jeofizik Kongre ve Sergisi Sonuç Bildirgesi (7-10 Aralık 2004 - Ankara).....	63
Gübre ve Gübre Hammaddeleri Çalıştayı Sonuç Bildirgesi (25-27 Kasım 2004 – Diyarbakır).....	67
Ülkemizde Peyzaj Mimarlığında 50 Yıl, 1954 – 2004 Peyzaj Mimarlığı 2. Kongresi Sonuç Bildirgesi (25-27 Kasım 2004 – Ankara).....	71
Malatya'nın Jeolojisi, Depremselliği ve Maden Potansiyeli Sempozyumu Sonuç Bildirgesi (30 Kasım – 1 Aralık 2004 – Malatya).....	75
Doğal Afetler ve Kentleşme Konferansları Sonuç Bildirgesi (2-3 Aralık 2004 – Antalya).....	79
Madencilik Kurultayı Sonuç Bildirgesi (2-3 Aralık 2004 – Ankara).....	81
Jeofizik Mühendisliği 2. Öğrenci Kongresi Sonuç Bildirgesi (8 Aralık 2004 – Ankara).....	85
Mimarlar Odası 50. Yılında Türkiye'nin Mimarlıkla Yeniden Buluşması İçin Mimarlar Bildirgesi (9-10 Aralık 2004 – Ankara).....	89

UIA XXII. Dünya Mimarlık Kongresi 2005 İstanbul'a Doğru Türkiye Kongreleri'nin Konya, Trabzon, İzmir, Diyarbakır ve Mardin Aşamaları Sonuç Bildirgesi.....	97
I. Taşocakları Kongresi Sonuç Bildirgesi (12-14 Ocak 2005 – Kıbrıs/Lefkoşa).....	111
Mühendislikte ve Eğitimde Yeniden Yapılanma, İşsizlik ve İstihdam, Mühendislik ve Etik, Mühendisliğin Toplumsal Sorumluluğu ve Örgütlenme Öğrenci Üye Kurultayı Sonuç Bildirgesi (13 Mart 2005 – Ankara).....	117
Neden İklim Değişikliği Paneli Sonuç Bildirgesi (18 Mart 2005 – Ankara).....	121
10. Türkiye Harita Bilimsel ve Teknik Kurultayı Sonuç Bildirgesi (28 Mart – 1 Nisan 2005 – Ankara).....	123
Marka Yönetimi Sempozyumu Sonuç Bildirgesi (14-15 Nisan 2005 – Gaziantep).....	135
Çelik Yapılar Sempozyumu Sonuç Bildirgesi (21-22 Nisan 2005 – Ankara).....	139
III. İş Sağlığı ve Güvenliği Kongresi Sonuç Bildirgesi (29-30 Nisan 2005 – Adana).....	141
Madencilik ve Çevre Sempozyumu Sonuç Bildirgesi (5-6 Mayıs 2005 – Ankara).....	145
II. Ulusal Uçak, Havacılık ve Uzay Mühendisliği Kurultayı Sonuç Bildirgesi (7-8 Mayıs 2005 – Ankara).....	147
ITürkiye 15.Uluslararası Petrol ve Doğalgaz Kongre ve Sergisi (IPETGAS 2005) Sonuç Bildirgesi (11-13 Mayıs 2005 – Ankara).....	151
II. Bakım Teknolojileri Kongre ve Sergisi Sonuç Bildirgesi (11-14 Mayıs 2005 – Denizli).....	153
1. Gap ve Jeoloji Sempozyumu Sonuç Bildirgesi (11-14 Mayıs 2005 – Şanlıurfa).....	155
1. Enerji Verimliliği ve Kalitesi Sempozyumu Sonuç Bildirgesi (17-18 Mayıs 2005 - İzmir).....	159
6.Ulaştırma Kongresi Sonuç Bildirgesi (23-25 Mayıs 2005 – İstanbul).....	165
Elektrik, Elektronik, Bilgisayar Mühendislikleri Eğitimi (EEBM) 2. Ulusal Sempozyumu Sonuç Bildirgesi (25-27 Mayıs 2005 – Samsun).....	167
II. İletim Teknolojileri Kongresi Sonuç Bildirgesi (27-28 Mayıs 2005 – İstanbul).....	171

IX. Otomotiv ve Yan Sanayi Sempozyumu Sonuç Bildirgesi (27-28 Mayıs 2005 – Bursa).....	175
X. Tekstil Teknolojisi ve Kimyasındaki Son Gelişmeler Sempozyumu Sonuç Bildirgesi (1-3 Haziran 2005 – Bursa).....	179
“Yeks 2005/yeni ve Yenilenebilir Enerji Kaynakları/enerji Yönetimi Sempozyumu” Sonuç Bildirgesi (03-04 Haziran 2005).....	181
Gemi Makinaları İşletme Mühendisleri II. Ulusal Kongresi Sonuç Bildirgesi (02 Haziran 2005 – İstanbul).....	185
3. İstanbul ve Deprem Sempozyumu Sonuç Bildirisi (9-10 Haziran 2005 – İstanbul).....	187
Türkiye 19. Uluslararası Madencilik Kongresi Sonuç Bildirgesi (9-11 Haziran 2005 – İzmir).....	189
Güneş Enerjisi Sistemleri Sempozyumu ve Sergisi Sonuç Bildirgesi (24-25 Haziran 2005 – Mersin).....	195
Uluslararası Dünya Mimarlar Birliği (UIA) 2005 - İstanbul XXII. Dünya Mimarlık Kongresi Sonuç Bildirgesi (3-7 Temmuz 2005 – İstanbul).....	199
III. Makina Tasarım ve İmalat Teknolojileri Kongresi Sonuç Bildirgesi (16-17 Eylül 2005 – Konya).....	201
III. Demir-Çelik Kongresi Sonuç Bildirgesi (22-23-24 Eylül 2005 – Erdemir / Zonguldak).....	205
3. Yapı İşletmesi Kongresi Sonuç Toplantısı (29-30 Eylül 2005 – İzmir).....	209
II. İş Makinaları Sempozyumu ve Sergisi-2005 Sonuç Bildirgesi (29 Eylül – 1 Ekim 2005 – İstanbul).....	211
Gıda Mühendisliği 4. Kongresi Sonuç Bildirgesi (29 Eylül – 1 Ekim 2005 – Ankara).....	215
I. Ulusal Tıbbi Cihazlar İmalatı Sanayi Kongresi Sonuç Bildirgesi (30 Eylül – 2 Ekim 2005 – Samsun).....	217
Dünya Gıda Günü 2005 Sempozyumu Sonuç Bildirgesi (14-15 Ekim 2005 – Ankara).....	221
IV. Trakya’da Sanayileşme ve Çevre Sempozyumu Sonuç Bildirgesi (14-15 Ekim 2005 – Edirne).....	223
Öğrenci Çalıştayı Sonuç Bildirgesi (15- 16 Ekim 2005 – Ankara).....	231
III. Yenilenebilir Enerji Kaynakları Sempozyumu ve Sergisi Sonuç Bildirgesi (19-21 Ekim 2005 – Mersin).....	237

3. Öğrenci Kongresi Sonuç Bildirgesi (20-21 Ekim 2005 – İstanbul).....	239
Geoteknik Sempozyumu Sonuç Bildirgesi (26-27 Ekim 2005 – Adana).....	241
8 Kasım Dünya Şehircilik Günü 29. Kolokiyumu Sonuç Bildirgesi (7-9 Kasım 2005 – İstanbul).....	243
Zeytinyağı ve Pirina Yağı Sempozyum ve Sergisi Sonuç Bildirgesi (10-12 Kasım 2005 – İzmir).....	247
Kaynak Teknolojisi V. Ulusal Kongresi Sonuç Bildirgesi (11-12 Kasım 2005 – Kocaeli).....	251
III.Otomasyon Sempozyumu Sonuç Bildirgesi (11-12 Kasım 2005 – Denizli).....	255
Tekstil Teknolojileri ve Tekstil Makinaları Kongresi Sonuç Bildirgesi (11-12 Kasım 2005 – Gaziantep).....	257
VI. Ulusal Ölçüm Bilim Kongresi Sonuç Bildirgesi (17-18 Kasım 2005 – Eskişehir).....	261
II. İletişim Teknolojileri Ulusal Sempozyumu (İTUSEM) Sonuç Bildirgesi (17-18 Kasım 2005 – Adana).....	265
2. Ulusal Mühendislik Ölçmeleri Sempozyumu Sonuç Bildirgesi (23-25 Kasım 2005 – İstanbul).....	267
Jeoarkeoloji ve Arkeojeofizik Sempozyumu Sonuç Bildirgesi (23-25 Kasım 2005 – İstanbul).....	271
VII. Ulusal Tesisat Mühendisliği Kongresi Sonuç Bildirgesi (23-26 Kasım 2005 – İzmir).....	275
SMM Sorunları Sempozyumu'05 Sonuç Bildirisi (26 Kasım 2005 – Ankara).....	281
VI. Ulusal Çevre Mühendisliği Kongresi Sonuç Bildirgesi (24-26 Kasım 2005 – İstanbul).....	285
IV. Ulusal Hidrolik Pnömatik Kongresi Sonuç Bildirgesi (1-4 Aralık 2005 – İzmir).....	287
V. Endüstri-İşletme Mühendisliği Kurultayı Sonuç Bildirgesi (9-10 Aralık 2005 – Erdemir / Zonguldak).....	291
IX. Otomotiv ve Yan Sanayi Sempozyumu Sonuç Bildirgesi (29 Mayıs 2005 – Bursa).....	295
TMMOB Peyzaj Mimarları Odası Öğrenci Kolları (PMO-Genç) Kurultayı 2005 Sonuç Bildirgesi (15 Ekim 2005 – Ankara).....	297
Cins Ayrımcılığı Oturumu Sonuç Bildirgesi 12 Kasım 2005 - Ankara.....	303

Doğa-insan İlişkisi ve Jeoloji Oturumu Sonuç Bildirgesi.....	305
İşsizlik Oturumu Sonuç Bildirgesi.....	307
Oda-öğrenci İlişkisi ve Öğrenci Profili Oturumu Sonuç Bildirgesi.....	311
6. Ulusal Beton Kongresi Sonuç Bildirgesi (16-17-18 Kasım 2005 – İstanbul).....	313
1. Tıbbi Jeoloji Sempozyumu Sonuç Bildirgesi (1-3 Aralık 2005 – Ankara).....	315
Güneydoğu Anadolu Bölgesi Enerji Formu 2005 Sonuç Bildirgesi (2-3 Aralık 2005 – Diyarbakır).....	319
IV. Uluslararası Ambalaj Kongre ve Sergisi Sonuç Bildirgesi (8-10 Aralık 2005 – İzmir).....	323
İkinci İstanbul'un Jeolojisi Sempozyumu Sonuç Bildirgesi (16-18 Aralık 2005 – İstanbul).....	325
4. Kentsel Altyapı Ulusal Sempozyumu Sonuç Bildirgesi (15-16 Aralık 2005 – Eskişehir).....	327
Türkiye V. Mermer Sempozyumu Sonuç Bildirgesi (2-3 Mart 2006 – Afyonkarahisar).....	329
Asansör Sempozyumu 2006 Sonuç Bildirgesi (14 -16 Nisan 2006 / İzmir).....	333

SUNUŞ

Bu kitapta 2004 Haziranından, 2006 Nisanına kadar TMMOB'nin ve bağlı odalarının gerçekleştirdiği etkinliklerin "Sonuç Bildirileri" bir arada bulunuyor. Bunlar kitap yayına hazırlanana kadar Birlik ortamına ulaştırılmış etkinliklerimizin sonuç bildirileri.

TMMOB ve bağlı odalarında çalışmalar; kesişme noktaları çok olan iki ana eksende yürütülür:

Birinci eksen; mesleğimiz ile ilgili alanlarda, enerjiden ormana, ziraattan, kentleşmeye, sanayileşmeden, yer bilimlerine ve yapıya kadar tüm mühendislik, mimarlık ve şehir plancılığı alanlarında, ülke gerçeklerini tanımlamaya çalışıyoruz. Sorunları tespit ediyor, bunlara karşı aydınlık bir Türkiye için çözüm yollarını öneriyoruz. Bu bizim özetle meslek alanlarımız üzerinden siyaset yapma tarzımızı oluşturuyor.

İkinci eksen; mesleki denetimin vazgeçilmez ön koşulu olarak gördüğümüz bir çalışmayı, üyelerin uzmanlaşması ve belgelenmesine yönelik çalışmaları sürdürüyoruz.

İşte TMMOB ve bağlı odaların sempozyum, kurultay, kongre vb. etkinlikleri bu çabaların gerçekleşmesine yönelik çalışmaların önemli bir kesişme noktasını oluşturuyor. Bu etkinliklerde bilim insanlarının ve uzmanların yoğun emek harcayarak oluşturduğu bilgi erişilebilir ve ulaşılabilir hale geliyor. Bilgi bu etkinliklerimizde paylaşılıyor. Öte yandan meslek alanı ve sektör ile ilgili ülke gerçekleri ve sorunlar yapılan oturumlarda, panellerde, forumlarda konunun tarafları bir araya getirilerek, ortaya konuluyor.

Bir çalışma döneminde, etkinliklerimizde yüzlerce bilim insanı ile konusunun uzmanı TMMOB kadroları ile bir araya geliyor. Bu ülke için, bu ülke insanı için önemli sözleri birlikte söylüyor. Bu kitabın oluşumu TMMOB için çok önemlidir.

Bu etkinliklerimizin düzenleyicilerinin, bilgiyi bizimle paylaşan bilim insanlarının ve uzmanların, görüşlerini bizimle paylaşan katılımcıların yüreklerine, beyinlerine sağlıklar diliyorum.

Sonuç Bildirilerimiz bizim manifestolarımızdır. Yaşama ve insana dairdir ve bize aittir.

Herkesin, yeterince yararlanması dileğiyle.

Mehmet SOĞANCI
TMMOB Yönetim Kurulu Başkanı
Mayıs 2005

TMMOB GAP VE SANAYİ KONGRESİ SONUÇ BİLDİRİSİ 23-24 EYLÜL 2005 - DİYARBAKIR

TMMOB adına Makina Mühendisleri Odası sekretaryalığında 23-24 Eylül 2005 tarihlerinde Diyarbakır'da gerçekleştirilen TMMOB GAP ve SANAYİ KONGRESİ'nde "Genel Bakış" adı altında bir açılış oturumu, 6 oturumda sunulan toplam 16 bildiri ve "Genel Değerlendirme" oturumuyla; Sanayileşme, Bölgesel Kalkınma ve GAP, GAP Sonrası Sanayileşmenin Bölgeye Etkileri, GAP ve Tarım, GAP'ta Enerji ve Doğal kaynaklar konularının ayrıntılı olarak irdelenmesi ve sunulan tebliğler ile yapılan tartışmalar sonucu ortaya çıkan aşağıdaki sonuçların kamuoyuna duyurulmasına karar verilmiştir.

Son 15 yıldır yaygınca kullanılan ve aslında ideolojik bir deyim olan "küreselleşme" süreci, sermayenin dünya çapında gerçekleştirdiği emek karşıtı saldırıdan başka bir anlam taşımamaktadır. Bu dönüşümün özellikle az gelişmiş ve gelişmekte olan ülke ekonomilerinde yarattığı sonuçlar çok ağır ve zaman zaman yıkıcı boyutlara ulaşmaktadır. Küreselleşen sermayenin ihtiyaçları devletin sosyal nitelikli görevlerden arındırılmasını, emek piyasalarının kuralılaşdırılmasını, esnekleştirilmesini ve sermayenin önündeki ulusal engellerin kaldırılmasını beraberinde getirirken aynı zamanda ulus devletlerin yeniden yapılanmasına yol açmaktadır. Bu zorunluluk aynı zamanda yerel yönetimlerin de yeniden yapılandırılmasını gündeme getirmektedir.

"Küreselleşme-yerelleşme" şeklinde ifade edilebilecek bu süreç, bölgesel kalkınma dahil kalkınma ve planlama yaklaşımlarını dışlayıcı yeni "uyum yasaları" eşliğinde ülkemize dayatılmıştır. Bunun doğrudan bir sonucu, ülkemizin her köşesinin ve özellikle entegre bir proje olan GAP'ın tamamen piyasa güçlerine terk edilmesi olacaktır.

AB'ye yönelik "uyum yasaları" uyarınca, GAP İdaresi ortadan kalkacaktır. GAP Bölge Kalkınma İdaresi'nin görev süresi 2007 yılı sonunda bitecek ve ondan sonra aynı uyum yasaları gereğince bölgede kurulması planlanan 3 kalkınma ajansı devreye girecektir. Bu durum, GAP'ın, Proje birikiminin parçalanması ve uluslararası ekonomik etken ve çıkarlara açılması anlamına gelecektir. Öte yandan devreye girecek kalkınma ajanslarının altyapıyı geliştirme gibi bir görevlerinin bulunmaması, projenin geleceğini olumsuz etkileyecektir. Kalkınma ajanslarıyla ilgili düzenlemelerin kamu denetimini dışlaması ve Kamu İhalesi Yasasını devre dışı bırakmasıyla, GAP bölgesi ve projesi tamamen serbest piyasa faktörlerinin insafına terkedilmiş olacaktır.

GAP'ta enerji üretimi dışındaki hiçbir hedefin tutturulamaması hazindir. Enerjide %74, Ulaşım ve Haberleşmede %38, İmalatta %40, Sulamada %13, Tarımda %21, Turizmde %27, Kamu Hizmetlerinde %87, Genel gerçekleşme oranında ise %52 civarında adım atılması düşündürücüdür.

GAP bir "planlama" eşliğinde kurgulanmış, ancak ülkemizdeki egemen sermaye birikim modeli, yıllar içinde onu yatırım ve planlama politikalarının dışlandığı bir ortamda el yordamıyla yürür ve giderek tasfiye olmaya mahkûm kılınmıştır.

Su politikalarının ülkemiz ve bölge açısından öneminin yanı sıra, uluslararası stratejiler açısından taşıdığı öneme karşın, sulamadaki başarısızlık ve sulamanın AB kontrolüne verilecek olması, ülkemiz ve bölgenin çok yönlü emperyal çıkar ve amaçların cirit attığı bir alan olmasına da neden olmaktadır.

38. Dönem TMMOB ve Oda Etkinlikleri Sonuç Bildirgeleri

Bu temel belirlemelerle birlikte GAP bölgesine yönelik;

- 2000 yılı sayımına göre Güneydoğu Anadolu Bölgesi, 6,6 milyon nüfusu ile Türkiye nüfusunun yaklaşık %10'unu kapsamaktadır. Bölgede nüfus yoğunluğu, kilometrekare başına 112 kişi ile Türkiye ortalamasının üzerindedir. Nüfusun %62'sinin kentlerde yaşadığı bölgede, yaygın işsizlik vardır. 2004 yılı çalışma istatistiklerinden alınmış verilere göre, bölgede genel işsizlik oranı %10,6, tarım dışı işsizlik oranı ise, % 16'dır. Bölgenin kalkınması ekonomik ve sosyal açıdan olmak üzere ikili bir hat üzerinden sürdürülmeli ve bu süreçte kamu kesimi devreye sokulmalıdır.

- Ekonomik ve maddî alt-yapı yatırımlarının yapılması için bölgeye yönelik kamu harcamaları artırılmalıdır. Bölgede, ekonomik faaliyetin başlatılması ve sürdürülebilmesi için kamu iktisadî işletmeciliği yaşama geçirilmelidir.

- Yeni Dünya Düzeni ve Küreselleşme dayatmaları altında yürütülen kamu kesiminin küçültülmesi ve özelleştirme politikalarına ilâveten, aşırı borç nedeniyle sıkışık olan bütçe olanaklarının dışında oluşturulacak özel fonlarla devlet aktif olarak bölge kalkınmasına katkı yapmalıdır.

- Güneydoğu Anadolu Bölgesi, doğal kaynaklar bakımından son derece zengindir. Dünyada stratejik bir konuma yerleşen su kaynakları, sınır aşan niteliği ile bölge ülkeleri arasında önemli çekişmelere neden olmaktadır. Geniş ve sulanabilir nitelikteki tarım arazileri yanında GAP bölgesi su kaynaklarının Orta Doğu'ya ulaşım açısından elverişli konumu, dikkatle izlenmeli ve bölge barışına hizmet edecek tarzda değerlendirilmelidir.

- Bölge halkı ve kalkınma projesinde rol alacak emek ve zengin yeraltı kaynaklarının işlenmeden bölge dışına satılması yanlısına düşülmemelidir. Bölgenin kaderi değiştirilmeli ve emperyalistlerin iştahını kabartacağı alan olmaktan çıkarılmalıdır. Bu amaçla kamu eliyle ivedilikle sanayileşme süreci başlatılmalıdır.

- Bölgede yoğun bir şekilde iç ve dış göçlerin yaşanması, köy boşaltmalar, et ve süt sanayiindeki özelleştirmeler nedeniyle hayvancılıktaki gerileme had safhaya ulaşmıştır. Zorunlu göçlere maruz kalan köylülerin ön koşulsuz olarak köylerine geri dönüşlerinin sağlanarak üretim sürecine dahil edilmeleri, çayır-mera alanlarının oluşturulması ve hayvancılığın kredi, teşvik vb yöntemlerle teşvik edilmesi sağlanmalıdır.

- Bölgenin ürettiğini kendi içinde tüketen bir pazar olmaktan kurtarılması için mevcut üretimin bölge dışında etkin bir şekilde pazarlanması sağlanmalıdır.

- Bölge kentlerindeki yapılaşma, boşaltılan köylerin kentlere akması sonucu sağlıksız bir biçimde oluşmaktadır. Alt yapı hizmetleri çok geri bir durumda olan bu yerleşim birimlerinin mevcut yapılaşmaları zaten yetersiz olan alt yapı ve ulaşım hizmetleri oluşturmayı bile zorlaştırmaktadır. Yerel yönetimler tarafından mevcut ve gelecekte oluşacak yerleşim birimlerine altyapı, ulaşım ve çevre sorunları konusunda çözümler üretilmeli; planlı, sağlıklı, kentleşmenin koşulları ilgili meslek odalarıyla birlikte bir an önce yaratılmalıdır.

- GAP projesi kapsamında bugüne kadar yapılması ve tamamlanması gereken arazilerin sulanması, tarım, hayvancılık, istihdam, eğitim, alt yapı, sağlık, çevre, kültür ve yerel hammaddeleri kullanabilecek sanayi yatırımları gibi entegre projenin bütünü oluşturulan kısımlar planlamanın çok gerisinde kalmıştır. Projenin 2005 yılında tamamlanacağı öngörüldüğü ve 2010'a uzatıldığı düşünülürse; GAP entegre projesi kapsamında

amaçlanan tüm işlerin bugün itibarıyla ve bugünkü politikalarla tamamen gerçekleşme olasılığı oldukça düşüktür. Bu nedenle devlet ve sanayiciler bölgeye yönelik yatırımlarını gözden geçirmelidirler.

- GAP Projesinin ürettiği katma değer, projenin bitirilmesi için kullanılmalıdır.

- Bölgede tarım ve mera arazilerinin büyük çoğunluğu küçük bir azınlığın mülkiyetinde bulunmaktadır. Tarım üreticilerinin büyük oranı yarıcı olarak çalışmaktadır. Dolayısıyla yeni tarım arazilerinin de sulamaya açılmasıyla beraber toprak mülkiyeti önemli bir sorun teşkil edecektir. Toplumsal bir kalkınma ve adil bir bölüşümden söz edebilmemiz için toprak mülkiyeti yukarıda bahsedilen kesimleri kapsayacak şekilde düzenlenmelidir.

- Son dönemlerde gerek tarım kesimi bünyesinde gerçekleşen dönüşümler, gerekse iç ve dış ekonomik koşullarda meydana gelen değişiklikler, geleneksel tarım politikalarını etkisiz hale getirmiştir. Ancak, 5 yıldır ülke genelinde uygulanan “Doğrudan Gelir Desteği (DGD)”ne dayalı tarım politikaları da soruna çözüm olamamıştır. “Yeni” bir tarım politikasını tanımlamak, Türkiye’de siyasi iktidarlar için artık kaçınılmaz bir gündem maddesidir. Yeni tarım politikasının başarısı, değişimi ateşleyen sosyo-ekonomik ve teknik dinamiklerin yönünün doğru bir biçimde saptanmasına, tarımla ilgili önceliklerin günümüz Türkiye’sinin gereksinimleri doğrultusunda sıralanmasına bağlıdır. Yeni politika modeli tarım kesiminin özgün koşullarına uygun olmalıdır.

- Bölgede üretimin artırılabilmesi için çiftçilikle uğraşacak toprak sahiplerine teknik ve malî destek sağlanmalıdır.

- Gelecekte meyve ve sebze sektörünün rekabetçi bir konumda olabileceği düşünüldüğünde, GAP bölgesinin avantajlı bir konuma gelerek ileride önemli bir tarım ve tarıma dayalı sanayi bölgesine dönüşeceği öngörülebilir. Bunla birlikte tarımdaki dönüşüm sırasında oluşabilecek işsizliğin önlenmesi için ek önlemler alınmalıdır.

- Tarımda ve köylülükte düzen değiştirilmeli ve bu değişim doğadan ve emekten yana olmalıdır. Bölgesel kalkınma projesi (GAP) kapsamında olan; büyük alanların sulu tarıma açılması, bölge sanayiinin gelişmesi ve bölgeler arası gelişmişlik farkının nispi oranda da olsa giderilebilmesi için gerekli planlamalar yapılmalıdır. Organik tarım teşvik edilmeli, boşaltılmış köyler ve sınır boyunca mayınlanmış bölgeler mayınlardan temizlenerek organik tarıma açılmalıdır. GAP bölgesinde kentlerin, sanayi bölgelerinin ve tarım alanlarının bilimsel bir planlaması yapılmalıdır.

- GAP bölgesi hidroelektrik potansiyeli ve üretimi ile ülke ihtiyacının önemli bir bölümünü karşılamaktadır. Öte yandan bölgedeki enerji kaybının nedeni, iletim hatlarının eski ve yetersiz olması ve alt yapı eksiliğidir. Ülke elektrik ihtiyacının %25’i bölgeden karşılanırken elektrik kilovat/saat fiyatı Türkiye ortalamasının üzerindedir. Bölge sanayisi enerji yetmezliğinden, altyapı eksikliğinden ve pahalı tarifeden dezavantajlı olarak etkilenmektedir. Bölgede kişi başına tüketilen enerji miktarı ise ülke ortalamasının altındadır. Bu olumsuzlukları giderici politikalar geliştirilmelidir.

- Olağanüstü durumlarda ihtiyaç duyulan mobil santraller (yüzer-gezer) bölgede kalıcı-sabit bir şekilde yoğunlaşmaktadır. Bu santrallere devlet tarafından verilen alım garantisinden dolayı ülke ekonomisi ciddi zarara uğratılmaktadır. Buldukları kentlerde çevre ve halk sağlığını tehdit eden mobil santraller kapatılmalıdır.

38. Dönem TMMOB ve Oda Etkinlikleri Sonuç Bildirgeleri —————

- GAP projesi ve master planlarının hazırlanma ve planlanması süreci katılımcılıktan uzak, meslek odaları, sivil toplum örgütleri ve ilgili toplumsal kesimlere rağmen yürütülmektedir. Bu durum projenin sahiplenilmesi ve başarısını etkilemektedir. Bölgesel master planlarının hazırlanmasında meslek odaları, sivil toplum örgütleri ve ilgili toplumsal kesimlerin katılımı sağlanmalıdır.

- GAP projesine katılımcı bir ruh ile ivme kazandırılması, bölge sanayiinin gelişmesi, bölgesel kalkınmanın sağlanması, toplumsal refah ve huzurun sağlanması ve sosyal yaşamın yeniden düzenlenmesi ancak barışçıl demokratik bir ortamda mümkündür. Dolayısıyla ülke demokrasisinin istikrarlı bir zemine oturması için yapısal reformlar gerçekleştirilmeli, bölgenin özgün sorunlarına ilişkin insani, demokratik çözümler oluşturulmalıdır.

- Okur-yazar oranı düşüklüğünün, cinsiyetçi ayrımcılığın yaygınlığının, istihdama yönelik kamu yatırımlarının bulunmamasının, kamu ve özel girişimlerin verimsizliğinin ortadan kaldırılması için devlet tarafından eğitim ve teknoloji desteği verilmelidir.

- GAP bölgesinde var olan zengin tarihi ve kültürel mirasların korunması sağlanmalı, Hasankeyf'in yok edilmesinin önüne geçilmelidir.

- Kültürel kimliklerin baskı altında tutularak yok sayılmasına, her düzeyde milliyetçiliğin kışkırtılmasına, şiddetin çözüm yolu olarak sunulmasına karşı Kürt sorununun demokrasi ve kardeşlik temelinde çözümünden yana taraf olduğumuzu ifade ediyor, barış istiyoruz.

TMMOB

“TMMOB TOPRAK REFORMU KONGRESİ 2005” SONUÇ BİLDİRGESİ 11-13 KASIM 2005 - ŞANLIURFA

Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği (TMMOB) tarafından, Harita ve Kadastro Mühendisleri Odası ile Ziraat Mühendisleri Odası sekreteryahğında ortaklaşa düzenlenen “TOPRAK REFORMU KONGRESİ 2005” oturumları, 11-12 Kasım 2005 günlerinde Şanlıurfa’da gerçekleştirilmiştir.

Üretim yapıları kadar demokratik yaşamı da yakından ilgilendiren ve egemen güçlerce unutturulmaya çalışılan toprak reformu konusunu, küreselleşmenin yıkıcı etkilerinin açıkça görüldüğü 2005 yılında yeniden kamuoyunun gündemine taşıyan Kongre’de, şu saptamalar yapılmıştır:

Toprak reformu, ekonomik, toplumsal ve siyasal boyutları olan ve çok boyutlu bir yaklaşımla çözülebilecek bir sorunsaldır. Sorunun özünü oluşturan toprak mülkiyeti, tarımsal yapıdan soyutlanarak değerlendirilemez. Cumhuriyeti kuranların, toprak dağılımındaki adaletsizliğin ve tarımsal yapıdaki geriliğin aşılmasına yönelik olarak siyasal, toplumsal ve ekonomik gerekçelerle 1930’lu yıllarda gündeme getirdikleri “toprak reformu”, henüz gerçekleştirilememiştir. Aksine, çok partili dönemden günümüze kadar, siyasal yapıya egemen olan güçlerin etkisiyle, halkımız, sorunu çözmeyen “tarım reformu” programlarıyla oyalanmıştır. Küreselleşme sürecinde ise, ulusötesi şirketlerin istemlerini içeren ve toprağı bir meta olarak piyasanın ve sermayenin hizmetine sunan “tarım reformu” programları yürürlüğe konulmuştur. Toprak üzerindeki güç paylaşımı sürecinde topraksız ve az topraklı köylü sorununun devam etmesi, kır emekçilerinin ekonomik ve siyasal anlamda sömürülmesine yol açmaktadır. Toprağına sahip olanlar, sözleşmeli tarımla gıda ve tohum tekellerinin çıkarlarına uygun üretimde bulunarak sömürülmektedir. AB’ye uyum amacıyla işletme ölçeklerinin artırılması ve kırsal nüfusun % 5’lere indirilmesi isteğinin gündeme geldiği günümüzde sermaye şirketlerine ait büyük tarım işletmelerinin kurulmasına yönelik girişimler yoğunlaşmaktadır. Yoksullaşan ve üretim aracından yoksun kalan köylünün tek seçeneğı durumuna gelen göç olgusu; çarpık kentleşme, marjinalleşme ve yabancılaşmayı arttırmakta ve kent emekçilerinin işsizliğine veya ucuz işgücüne dönüşmesine yol açmaktadır.

Gelinen noktada:

Tarım sektörü yapısal sorunlarını aşamamıştır,

Araziler çok küçük, çok parçalı ve dağınık durumdadır,

Halen bir çok yörede topraksız ya da az topraklı yurttaşımız yaşam mücadelesi vermektedir,

Kiracılık-ortakçılık ve yarıcılık düzeni belli kurallara bağlanmamıştır,

Toprak reformu hedefleri ile tutarlı biçimde tapu ve kadastro sorunları çözülememiştir,

Toprak kaynaklarımız, erozyonla, tarım dışı amaçlı kullanım ve yanlış uygulamalarla yok olmaktadır,

Toprak reformu kapsamında değerlendirilmesi gereken hazine arazileri satılmaktadır,

38. Dönem TMMOB ve Oda Etkinlikleri Sonuç Bildirgeleri

Yabancılara arazi satışı Anayasa hükümleri zorlanarak yaşama geçirilmektedir,

IMF ve Dünya Bankası odaklı “Tarım Reformu” projeleri, tarım sektörünün sosyo-ekonomik yapılarında yıkıcı sonuçlar üretmektedir.

Birçok tarım ürününde dışalımçı konuma gelinmiştir,

Toprak-insan ilişkilerinin toprak mülkiyeti temelinde çözülmemesi, insanlarımızın sosyal ve katılımcı toplumun bir bireyi olmasını engellemiş, bu yapı demokratik yaşamın özünü zedelemiştir.

Bugünkü koşullarda, mevcut siyasal iktidarların yaklaşımlarıyla, ülke çapında bir toprak reformu yapılması şansı yitirilmiş gözükmektedir. Topraksız ve az topraklı çiftçilere toprak dağıtımını gündemine almayan siyasal iktidarlar, sermayenin kamu arazilerine yönelik taleplerini koşulsuz karşılamaktadır. Tarımsal yapıdaki bozukluklar ve toprak mülkiyetindeki dengesizlikler ise, ülke çapında günümüz koşullarını göz önüne alan bir toprak reformunu gerekli kılmaktadır.

Toprak-insan ilişkileri açısından ülkemizdeki mevcut durumun, dünyadaki değişim de dikkate alınarak ortaya konulduğu ve önceki uygulama sonuçlarının değerlendirildiği Kongre’de; TMMOB’nin Toprak Reformuna ilişkin şu istemlerinin kamuoyuna duyurulması kararlaştırılmıştır:

Yeryüzünde üretilemeyen ve kolayca yok edilebilen tek kaynak olan toprakla ilgili tüm çalışmalar, öncelikli olarak belirlenen stratejik hedefler doğrultusunda yürütülmelidir.

Anayasanın özellikle 35., 44., 45. ve 166. maddelerine uygun yasal ve kurumsal yapılanma sağlanmalıdır.

Tarım, gerçek ve stratejik bir sektör olarak yeniden planlanmalı, üretimi ve üreticiyi destekleyen politikalarla yaşanan olumsuz süreç durdurulmalı, ulusal tarım politikaları uygulamaya konmalıdır.

Dünya Ticaret Örgütü, IMF, Dünya Bankası ve AB’nin halkımızın çıkarlarını gözetmeyen dayatmaları kabul edilmemeli, bağımlılık yaratan anlaşmalar yürürlükten kaldırılmalıdır.

Tarımda toprak mülkiyet yapısı yoksul halkın çıkarları doğrultusunda yeniden ele alınmalıdır.

Toprak sahipliğinde tekelleşmeyi önleyici düzenlemeler yapılmalı, toprağın ekonomik sömürü ya da nüfuz aracı olarak kullanılmasına izin verilmemelidir.

Ülkemizde zorunlu durumlardan dolayı boşalan ya da zorla boşaltılan köylerimizdeki insanlarımızın yerinden ve topraklarından göç ederek üretimden ve doğal yaşamdan koparılmasının önüne geçilmeli, köye dönüş süreci sorunsuz yürütülmelidir.

Kırdan kente göç sorunu bağlamında, tarım sektörü kalkındırılmalı ve tarım nüfusunun refahı artırılmalı, iç ticaret hadlerinin tarım aleyhine gelişmesinin önüne geçilmeli, çiftçi ailesine yerinden olmaksızın sanayi ve hizmet kesiminde iş ve gelir olanakları sağlanmalı ve kırsal alandaki fiziki yerleşim deseni ve ulaşım şekli bu amaca uygun duruma getirilmelidir.

Doğrudan Yabancı Yatırımlar Kanunu kaldırılmalıdır.

Köy Yasası ve Tapu Yasası'nda yapılan değişiklikler ve diğer yasalarla yabancılara tanınan mülk edinimi olanağı ortadan kaldırılmalıdır.

Toprak reformu, yalnızca arazi dağıtım ile sınırlı kalmamalı, yaşayabilir ve yarışabilir işletme yapıları kurulmalı ve desteklenmelidir.

Hazineye ait tarım arazileri kullanımı öncelikle topraksız ve az topraklı çiftçilere verilmelidir.

Mayınlı araziler temizlenerek topraksız ve az topraklı çiftçilerin kullanımına açılmalıdır.

Belirli büyüklüğün üstündeki topraklar kamulaştırılmalı, kamulaştırılmayan arazileri ise artan oranda vergilendirilmelidir.

Zilyetlik hükümleriyle toprak mülkiyeti edinme uygulamasına son verilmelidir.

Ülke kadastro, arazi yönetimi kavramı içinde değerlendirilmeli; kentsel ve kırsal arazi kullanımının planlanması ve çevre sorunlarının çözümü, ekonomiye gerekli katkının sağlanması, sosyal yapının iyileştirilmesi hedeflerine yönelik, çağdaş, parsel bazlı bir bilgi sistemi oluşturulmalı ve güncel tutularak yaşatılmalı ve tek elden yönetilen bir konuma getirilmeli, kadastro çalışmalarının tamamlanması ve güncelleştirilmesi bir master plana bağlanmalı ve gerekli ödenekler sağlanmalıdır.

Orman kadastro çalışmaları ülke kadastro içinde değerlendirilmeli ve bitirilmeli, ormanlarımızın amaç dışı kullanımlarına ve yağmalanmasına yol açacak hukuki düzenlemelerden vazgeçilmelidir.

Meralarımızın tespiti çalışmaları ülke kadastro içinde değerlendirilmeli ve hızla bitirilmeli, meralarımız iyileştirilerek amacına uygun kullanılmalıdır.

Türk Medeni Kanununda değişiklik yapılarak, tapu kütüklerinde aleniyet sağlanmalı, arazi parçalanmasını önleyecek mirasın geçişi ile ilgili hükümler uygulanabilir şekilde düzenlenmelidir.

Kırsal ve kentsel toprak düzenlemelerinde halkın sürece katılımı için demokratik bir yönetim anlayışı benimsenmelidir.

Üreticilerin demokratik kooperatiflerde ve üretici sendikalarında örgütlenmesi özendirilmelidir.

Bölgelerarası dengesizliklerin giderilmesine yönelik sosyal, ekonomik, siyasal ve kültürel politikalar, demokratik bir planlama ile yaşama geçirilmelidir.

Devletin küçültülmesi çabalarının aksine, toprak-insan ilişkileri düzenlenirken daha az değil, daha çok devlet müdahalesine olanak sağlanmalı, kamu yönetimi güçlendirilmelidir.

Toprak, orman ve mera gibi doğal kaynaklarımızla ilgili hukuksal düzenlemelerde af niteliğindeki maddelere yer verilmemelidir.

Toprağı koruma, geliştirme ve planlı kullanma çalışmalarını merkezi düzeyde yürütecek özel bütçeli, taşra örgütü olan bir Genel Müdürlük hemen kurulmalıdır.

38. Dönem TMMOB ve Oda Etkinlikleri Sonuç Bildirgeleri —————

Sulama, arazi toplulaştırma ve tarla içi geliştirme hizmetleri eşzamanlı planlanmalı, gerekli ödenekler ayrılarak hızla tamamlanmalıdır.

3083 sayılı Sulama Alanlarında Arazi Düzenlemesine Dair Tarım Reformu Kanununda değişiklik yapılarak kamu adına kesinti yapılması sağlanmalıdır.

AB'ye uyum sürecinde gündeme gelen “Tarımın Kapitalistleştirilmesi” ve “Köylülüğün Tasfiyesi” politikası yaşama geçirilmemeli, ülkemizin ve halkımızın çıkarları ön planda tutulmalıdır.

Mesleki demokratik kitle örgütü olmanın sorumluluğuyla hareket ederek çağdaş, bağımsız, demokratik ve sanayileşen bir Türkiye özlemiyle üyelerinin sorunlarının toplumun sorunlarından ayıramayacağı bilinciyle halktan ve emekten yana tavır alan, bu doğrultuda politikalar üreten ve mücadele veren TMMOB; “Başka bir Türkiye, Başka bir Dünya, Başka bir Yaşam mümkün” demektedir.

TMMOB; toprak reformu sorunsalının, kırsal ve kentsel alanı kapsayacak şekilde, toprağı ve insanı korumak ve geliştirmek için doğadan ve emekten yana bir sistem değişikliği şeklinde ele alınmasını zorunlu görmektedir.

TMMOB MÜHENDİSLİK EĞİTİMİ SEMPOZYUMU 2005 SONUÇ BİLDİRİSİ 18-19 KASIM 2005 - ANKARA

TMMOB adına Makina Mühendisleri Odası tarafından düzenlenen ve Makina Mühendisleri Odası Ankara Şubesi'nin sekreteryaliğinde yürütülen TMMOB Mühendislik Eğitimi Sempozyumu, 18-19 Kasım 2005 tarihlerinde, Ankara'da Gazi Üniversitesi Mühendislik Mimarlık Fakültesi Kongre Merkezinde gerçekleştirildi.

Açılış konuşmalarının ardından TMMOB tarafından "Türkiye'de Mühendislik Eğitiminin Tarihsel Gelişimi" konulu açılış bildirisinin sunulduğu Sempozyumda, "Yetkili/Yetkin/Uzman Teknik Eleman Kanunu ve Mesleki Tanınırlılık" ile "Mühendislik Eğitimi Programları ve Mühendislik Eğitimi Değerlendirmesi" konulu iki panelin yanı sıra; Mühendislik Eğitimi, Mühendislik Eğitiminde Yeni Eğilimler, Mühendislikte Lisans Eğitimi, Mühendislik Eğitimine Etki Eden Faktörlerin Değerlendirmesi, Mühendislik Eğitiminde Akreditasyon ana başlıklı 5 oturumda 16 bildiri sunumu yapılmıştır. Sempozyumda toplam 30 adet bildiri içeren ve bugüne kadar TMMOB ve bağlı odaların yaptığı mühendislik eğitimleri ile ilgili kurultay, çalıştay, kongre ve sempozyumların sonuç bildirgelerinin de içinde yer aldığı bildiriler kitabı katılımcılara dağıtılmıştır. Sempozyum sonunda ise ayrı bir oturum halinde "Sempozyum Değerlendirmesi" yapılmıştır. Sempozyum oturumlarını 587 kayıtlı katılımcı izlemiştir. Sempozyum süresince sunulan bildiri ve paneller ışığında ortaya çıkan sorunlar ve bu sorunların çözümüne yönelik öneriler aşağıda özetlenmiştir.

Ülkemizde uygulanan ekonomik programın temel felsefesini, dünyada yaşanan gelişmelerden bağımsız olarak değerlendirmek olanaklı değildir. Türkiye, 1980'li yıllardan itibaren uluslararası sermayenin istemlerine uygun olarak enerjiden haberleşmeye, eğitimden sağlığa, tarımdan sosyal güvenliğe kadar hemen hemen tüm alanlarda yapısal bir değişim programına tabi tutulmaktadır. Ülkemizde sanayi yatırımları azalmakta, çiftçi tarladan uzaklaşmakta, işsizlik oranı büyümekte, çıkan krizlerin sık ve dayanılmaz boyutları yoksullaşma sürecini kronik hale getirmektedir. Bu durumdan mühendisler de büyük çapta olumsuz olarak etkilenmektedir.

Neo-liberal küreselleşme ideolojisi, toplumsal ve kamusal alanları yeniden tanımlayarak bu alanları bireysel yarar ve piyasa süreçlerine bağlı kılmakta, toplumsal ilişkilerin tümüne bağlı olarak eğitim alanını da belirlemektedir.

Ülkelerin eğitim politikaları, bilim, teknoloji ve sanayi politikalarından ayrı düşünülemez. Türkiye'deki eğitim ve mühendislik eğitimi, toplum çıkarlarına göre değil, uluslararası iş bölümünün bir sonucu olarak şekillenmiştir.

Gelişmiş ülkeler ulusal çıkarları doğrultusunda ulusal yenilenme politikalarını hayata geçirebilmek için AR-GE çalışmalarına, bilim, teknoloji ve eğitim altyapılarına bütçelerinden ayırdıkları kaynakları her geçen gün artırmaktadırlar. Oysa bu süreç ülkemizde gelişmiş ülkelerde olduğu gibi işlememektedir.

Küresel kapitalist dünyaya entegrasyon çalışmalarının hızla yürütüldüğü günümüzde, ülkemize biçilen roller irdelendiğinde görülmektedir ki; IMF ve DB'nin koyduğu şartlar doğrultusunda eğitim ve öğretim hizmetleri piyasa ve sermayenin hizmetine sunulmakta, eğitim metalaştırılmaktadır. Eğitim alanında dayatılanlar, şirketleşen üniversite

anlayışının gelişmesine de neden olmaktadır. Üniversite yapısındaki değişim, “şirket” ve “müşteri odaklı” bir tarza yönelmekte ve “müfredat” buna uygun biçimde yeniden yapılandırılmaktadır.

Üniversitelerimizde bilimsel araştırmalara gerekli kaynaklar ayrılmayarak, bilimsel gelişmelerin önüne geçilmektedir. Sanayi ile ilişkiler toplumun ihtiyaçlarına göre değil, sadece sermayenin ihtiyaçlarına göre yapılmakta, bilim, piyasa ekonomisinin belirlediği amaca yönelik kullanılmaktadır. Dolayısıyla sanayici AR-GE faaliyetlerine yatırım yapmamakta, ihtiyaç duyduğunda üniversitelerin projelerini satın almaya çalışmaktadır.

Eğitim, istihdam ve üretim ilişkilerinin planlı bir şekilde ele alınmamasından dolayı lisans eğitiminde edinilen bilgilerin önemli bir bölümü çalışma hayatında pratik karşılığını bulamamaktadır. Bu durum mesleğe karşı yabancılaşmanın yanı sıra mesleki körelmeye de neden olmaktadır.

Öğretim üyelerimizin de ekonomik koşulları gün geçtikçe kötüye gitmektedir. Mühendislik bölümlerindeki araştırma görevlileri ve genç öğretim üyeleri ya bir ideal uğruna ya da daha iyi bir iş bulamadıkları için görevde kalmaktadır. Bunların çoğu, karşılığın çıkan ilk fırsatta ya özel sektöre geçmekte ya da yurt dışına gitmektedir.

Mühendislik alanındaki eğitimde gerek açılan okullar gerek artırılan kontenjanlar açısından planlama anlayışının olmaması özellikle belirli bölümlerden mezun mühendislerin istihdam sorununu artırdığı gibi bu kitlenin mesleki kimliklerinde erozyon yaratmaktadır. Üretim süreçlerinde ortaya çıkan değişim, mühendisleri yeniden biçimlendirmekte, mesleki formasyonlarını değiştirmekte, istihdamı daraltmaktadır. İşsizliğin artması ücret politikalarını olumsuz yönde etkilemekte ve mühendislerin emeği ile orantılı ücret almalarını engellemektedir.

2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu’nda, yükseköğretimde verilmekte olan eğitimin ulusal ya da uluslararası objektif ölçütlere göre denetlenmesi, ölçülmesi ve değerlendirilmesi için yapılması gereken işlemlere ait açık bir düzenleme mevcut değildir.

Ülkemizin de imzaladığı Dünya Ticaret Örgütü ve Avrupa Birliği anlaşmaları mühendislik hizmetlerinin serbest dolaşımını da kapsamaktadır. Bu anlaşmalar uluslararası akademik ve mesleki tanınırlılığı da zorunlu tutmaktadır. Günümüzde “diploma” tanımı, yüksek eğitim sonucunda kazanılan akademik bir ünvan veya dereceyi değil, kişinin mesleğinde tam yetkilendirildiğini belirtmek için kullanılmaktadır. Bir çok ülkede bu amaçla yeni kurum ve kuruluşlar oluşturulmuş ve yöntemler geliştirilmiştir.

Teknolojideki hızlı ilerleme ve bilimsel algıdaki hızlı artış mühendislik alanında uzmanlaşmayı ve “yetkili/yetkin/uzman mühendis” kavramlarını gündeme getirmiştir. TMMOB bu konuda mühendislik disiplinlerinde uzmanlık alanlarını belirleme çalışmalarını yürütmektedir. Odalarca yapılacak düzenlemelerle, mühendisin uzmanlık eğitim ve deneyimlerini tamamlanıp uzman oldukları alanlarda yetki ve sorumluluk sahibi olacaklardır. Ancak ülkemizde akreditasyon ve sertifikasyon konularında ortaya çıkan yasal düzenleme ihtiyacı hala karşılanamamıştır.

Meslek alanlarımızda işsizlik % 25’ler seviyesine ulaşmıştır. Meslektaşlarımızın önemli bir bölümü meslek alanları dışında çalışmaktadır. Çalışan üyelerimizin yaklaşık % 75’i yoksulluk sınırının altında ücretler almaktadır. Gelecek 5 yıl sonunda mühendis, mimar ve

şehir plancıları ordusuna 125.000 kişinin daha katılacak olmasının sonuçlarının şimdiden ele alınması büyük önem taşımaktadır.

Tüm bu olumsuz tanımlamalara rağmen; 50 yıllık deneyim ve bilgi birikimi ışığında ve mesleki, demokratik kitle örgütü olmanın sorumluluğu ile, üyelerinin sorunlarının toplumun sorunlarından ayrılamayacağı bilincinde olan; çağdaş, bağımsız, demokratik ve sanayileşen bir Türkiye özlemiyle, halktan ve emekten yana tavır alan, bu doğrultuda politikalar üreten ve mücadele veren TMMOB, ülkemizin içinde bulunduğu olumsuz tablonun değiştirilmesinin mümkün olduğuna inanmaktadır. İnsanlarımızın üzerinde özgürlük ve gönenc içerisinde yaşayacağı başka bir Türkiye mümkündür.

TMMOB'nin konu ile ilgili özgül hedefi, üniversite ve sanayi işbirliği, öğretim elemanlarının niteliği ve gelişimi, eğitim programlarının yeniden yapılanması, eğitimde akreditasyon, eğitimde nitelik, gelişmiş ülkelerde mühendislik eğitimi ve ülkemiz koşullarına uyarlanması gibi konularda çözümler üreterek mühendislerin nasıl yetişmeleri gerektiğini ortaya koymak ve bu konularda siyasi iktidara, ulusal sanayi ve üniversitelerimize öneriler sunmak, bunların uygulanabilirliğini sağlamaktır.

Sempozyum kapsamında yapılan bu temel belirlemeler, sunulan bildiriler ve yapılan paneller sonucu ortaya çıkan görüş ve öneriler göz önüne alınarak aşağıdaki sonuçların kamuoyuna ve ilgili taraflara duyurulması kararlaştırılmıştır.

- Küreselleşme ve sermaye isteklerine göre üniversitelerin yapılandırılması uygulamalarından vazgeçilmelidir.
- Mevcut politika ve uygulamaların yerine; planlamacı bir anlayışla, toplumsal gereksinimleri, üretimi, istihdamı ve yaşam boyu eğitimi, ülkenin bilim ve teknoloji yeterliliğinin güçlendirilmesini temel alan ulusal eğitim politikaları yaşama geçirilmelidir.
- Toplumsal eşitsizliğin her çeşidini sürekli ve sistemli olarak üreten eğitim yapısı terk edilmelidir.
- Eğitim her kademedede eşit ve parasız olmalıdır.
- Üniversiteye girişin orta öğretimden değil de dershanelerden geçiyor olması, eğitim düzeninin ne kadar bozuk olduğunun bir göstergesidir. Üniversite öncesi eğitim-öğretim; laik, demokratik, çağdaş ve bilimsel ilkelere göre tepeden tırnağa yeniden yapılandırılmalıdır.
- Üniversiteler bilimsel bilgiyi üretme mekanları olmalıdır.
- Polis ve jandarma üniversitelerden çıkarılmalı; baskıcı ve cins ayrımcı uygulamalarla dolu eğitim programları terk edilmelidir.
- Belletme ve ezbercilik yerine öğrenmek, verileri kabul etmek yerine araştırma yeteneğini geliştirmek; teknik eğitim yanında sosyal ve kültürel eğitimleri de tamamlamak; eğitimde sorgulayan, düşünen, dayanışma duygusuna sahip, bilimsel kriterleri önemseyen, aydınlanmış öğrencilerin yetişmesi, en temel amaç olmalıdır.
- Uygulama, mühendislik eğitiminin vazgeçilmez bir parçasıdır. Teorik bilgiler laboratuvar uygulamaları ile desteklenmelidir.
- Öğrenci sağlık sigortası uygulamasına geçilmelidir.

38. Dönem TMMOB ve Oda Etkinlikleri Sonuç Bildirgeleri

- Bilimi teknolojiye, teknolojiyi uygulamaya dönüştüren mühendislerin daha donanımlı ve birikimli olarak yetişeceği ve mezuniyet sonrası bilgilerini yenileyebilecekleri, geliştirebilecekleri eğitim olanakları, üretim ve çalışma ortamları sağlanmalıdır.
- Çok sayıda niteliksiz mühendis yetiştirmek ve yine çok sayıda donanımsız üniversite ve bölüm açmak yerine, ülkenin gereksinim duyduğu elemanları yetiştirmeli; yine gereksinim doğrultusunda yeterli eğitim kadrosu ve kütüphane, derslik, laboratuvar, yurt vb. alt yapısı tamamlanmış kuruluşlar oluşturulmalı; şimdiye kadar açılmış bulunan üniversitelerin eğitim düzeyi artırılmalı, kalite eşitsizliği ortadan kaldırılmalı, oluşturulacak kalite standartları doğrultusunda denetimler yapılmalıdır.
- Ülke gerçeklerine uymayan ve dışarıdan programlanan meslek yüksek okulu programları ile mühendislik programları arasında var olan ve mühendislik programları aleyhine olan 1/3 oranındaki mali destek dengesizliği giderilmelidir.
- Uygun nitelik ve sayıda öğretim üyesi yetiştirilmeli, öğretim üyelerinin eğitim dışında ticari faaliyette bulunması engellenmeli, eğitim hizmetini üreten öğretim üyelerinin ekonomik, sosyal ve mesleki sorunları çözülmeli, öğretim üyeliği mesleği saygın ve çekici hale getirilmelidir.
- Üniversitelerde akademik yükselmelerde uluslararası bilimsel yayınlar en önemli ölçüt olmaktan çıkarılmalı, amaca uygun diğer çalışmalar da ölçütlere dahil olmalıdır.
- Öğretim üyelerinin düşüncelerinden, sendikal eylemlerinden ve demokratik taleplerinden dolayı karşılaştıkları her türlü ceza ve sürgün uygulamalarına son verilmelidir.
- YÖK tüm kurumlarıyla kaldırılmalı, Üniversiteler Arası Kurul ve üniversiteler, özerk ve demokratik bir anlayış temelinde yeniden düzenlenmeli, üniversitenin bütün bileşenlerinin yönetim ve karar sürecine katılmaları güvenceye alınmalıdır. Üniversitenin üç temel bileşeni olan öğretim üyeleri, öğrenciler ve üniversite çalışanlarının üniversite yönetimine katılmaları sağlanmalıdır.
- Mühendislik hizmetlerinin, alanında yeterli mesleki bilgi ve deneyime sahip olan Odaların üyelerince verilmesi, bu üyelerin mesleki kurallar ve meslek etiği açısından tam olarak denetlenmesi gerekmektedir. Hizmeti veren üyelerin bilgilerinin hızla yenilenmesi gereksinimine uygun olarak, çağdaş teknikleri izleyebilmelerine yönelik sürekli mesleki eğitime tabi tutulmaları sağlanmalıdır.
- Ülkemizde verilen lisans diplomalarının uluslararası düzeyde tanınması sağlanmalıdır.
- Lisans eğitimi meslek içi eğitim programlarıyla sürekli desteklenmelidir.
- Mühendislik eğitimi ve öğretimi programlarının akredite edilmesi yetersiz ve donanımsız bölümlerin açılmasına engel olacağı gibi, bölümlerin gelişmelerinin de önünü açacaktır. Eğitim programlarının akreditasyonunda, yabancı akreditasyon kurumları yerine TMMOB'nin de içinde yer aldığı MÜDEK (Mühendislik Değerlendirme Kurulu) çalışmaları yaygınlaştırılmalıdır.
- Akredite olmayan bölümlerin kayıplarını giderici telafi programları TMMOB ve üniversitelerce hazırlanmalı ve uygulanmalıdır.

38. Dönem TMMOB ve Oda Etkinlikleri Sonuç Bildirgeleri

- TMMOB ve bağılı Odalar, üniversitelerde yeni mühendislik, mimarlık ve şehir planlama ile ilgili yüksek öğrenimin planlanmasında, yeni fakülte ve bölümlerinin açılması, eğitim programlarının oluşturulması, kontenjanlarının belirlenmesi süreçlerinde yer almalı, bu süreçte TMMOB'nin öneri ve onayı alınmalıdır.
- YÖK'ün eğitim programlarına müdahalesi nedeniyle azalan uygulamalı dersler açığı, TMMOB ve ilgili kurum ve kuruluşların birlikte çalışmalarıyla kapatılmalıdır.
- Mesleklerini icra ederken mühendisleri izleyen ve sicillerini tutan tek kurum olan TMMOB, mühendislere yönelik tüm tasarrufların odağında olmalıdır.
- Genel bütçeden eğitime aktarılan pay yeterli seviyeye getirilmeli ve üniversite bütçelerinde bilimsel araştırmalara ayrılan pay artırılmalıdır. Harç, ikinci öğretim, yaz okulu gibi paralı uygulamalar kaldırılmalıdır.
- Kamu kaynakları vakıf/özel üniversitelere aktarılmamalı, vakıf üniversitelerinin programlarında akreditasyon zorunluluğu getirilmelidir.
- Bayındırlık ve İskan Bakanlığının talebi üzerine TMMOB tarafından hazırlanan "Yetkili Mühendis, Mimar ve Şehir Plancılarının Belirlenmesi ve Belgelendirilmesine İlişkin Kanun Tasarısı Taslağı'nın ivedilikle yasallaşması hayati önem arz etmektedir. Kanun Tasarısının hedefi; hizmetin toplum yararına verilmesi, yanlış uygulamaların önlenmesi, kalite ve güvenilirliğin artırılmasıdır. Taslak ilgili kurum ve kuruluşların katkıları ile zenginleştirilerek biran önce yasalştırılmalıdır.

TÜRK MÜHENDİS VE MİMAR ODALARI BİRLİĞİ

TMMOB SANAYİ KONGRESİ 2005 SONUÇ BİLDİRGESİ 16-17 ARALIK 2005 - ANKARA

TMMOB adına Makina Mühendisleri Odası sekreteryasında düzenlenen Sanayi Kongresi 2005, "Sanayileşme, İstihdam, Refah" ana temalarıyla, 16-17 Aralık 2005 tarihlerinde Ankara'da Milli Kütüphane Konferans Salonunda gerçekleştirilmiştir.

Sanayi Kongresi 2005'te sunumu yapılan ve tartışılan konular, AB müzakere sürecinin başlangıcında, tarihsel önem taşıyan bir dönemde kamuoyuna duyurulmaktadır.

Amaç bu gündemin ülkenin çıkarları doğrultusunda sanayileşme kavramını yeniden değerlendirerek, refah ve istihdam ile bütünleştirerek tüm boyutlarıyla tartışmaya açılmasıdır. Kongrenin bu amaca yönelik kapsamı;

1923'ten Günümüze Türkiye'nin Uluslararası İşbölümündeki Yeri,

KOBİ'lerin Sanayideki Yeri ve Önemi, Organize Sanayi Bölgeleri, Küçük Sanayi Siteleri, Endüstri Bölgeleri ve Teknoparklar Yeni Sanayileşme Modeli, Küresel Üretim, İhracata Yönelik Sanayileşme; Fason Üretim ve aşeronlaşma, Sanayide İstihdam ve Sendikalaşma, Sanayi Politikalarına İlişkin Geleceğe Bakış, Kongre Öncesi Etkinlikler, Tartışma ve Genel Değerlendirme olarak saptanmış ve ilgili sunumlar, 7 oturumda 9 bildiri ile alan çalışmalarına dayalı 2 Araştırma Raporu özeti tartışmaya açılmıştır.

1923'ten Günümüze Türkiye'nin Uluslararası İşbölümündeki Yeri oturumunda "Uluslararası İşbölümünde Sanayi Kavramının Önemi ve Sanayileşmenin Evreleri" ve "Sanayileşmeye Genel Bir Bakış" bildirileri sunulmuştur.

Bu bildirilerde; sanayileşme kavramının yeniden tanımlanması, geçmişteki işlevinin değişiminin ve küresel rekabet içinde üretim olgusunun dışlanarak dönüştürülmesinin farkına varılması olarak ele alınmaktadır. Sanayi yapısı 1980'li yıllarda geri teknoloji sanayilere doğru dönüşmüştür. 1990'lı yıllarda kırılğan ve sürekli kriz ortamında sanayileşme bir hedef olarak önemini kaybetmiştir. Bunun en önemli nedenlerinden biri, tutarlı ve sistemli sanayi ve teknoloji politikalarının olmamasıdır.

KOBİ'lerin Sanayideki Yeri ve Önemi Makina Mühendisleri Odası tarafından yapılan alan araştırması destekli bir Rapor ile ortaya konulmuştur. Bu rapora göre:

Sanayide üretim ve hizmet veren KOBİ'ler 266.000 adet olup, bunun 263.000'i 1-49 işçi çalıştıran küçük ölçekli işletmelerdir. 3.000'e yakın orta boy işletme üretim yapmaktadır. KOBİ'lerde çalışan 1.289.400 kişi toplam sanayi istihdamının % 61'ini oluşturmakta, bu işletmeler katma değerden yalnızca % 30 pay almaktadır. Mikro ölçekli işletmeler, sanayideki tüm işletmelerin % 98.4'ünü oluşturmaktadır. Bunların istihdamdaki payı % 47.1 olup, katma değer % 14.1'ini yaratmaktadır.

KOBİ'ler büyük işletmeler ve uluslararası tekeller için vazgeçilmez firmalardır. Ucuz işçi deposu olup düşük kâr marjları ile katma değer zincirinin son halkasında yer almaktadırlar. Çalıştırılan nitelikli işgücü toplam işgücünün % 27'sini oluşturmaktadır. Mühendisler ise bu nitelikli çalışanların içinde % 8 oranında düşük bir pay almaktadırlar.

Kongrede sunumu yapılan bir Araştırma da, Organize Sanayi Bölgeleri, Küçük Sanayi Siteleri, Endüstri Bölgeleri ve Teknoparklar Raporudur. Bu Raporda söz konusu bölgelerin

38. Dönem TMMOB ve Oda Etkinlikleri Sonuç Bildirgeleri

geniş bir dökümü yapılmış, bölgesel dağılımları, yarattıkları katma değer, istihdam, ihracat, ithalat ve işlevleri incelenmiştir. Ülke boyutunda 77 Organize Sanayi Bölgeleri, 386 Küçük Sanayi Siteleri, 28 Teknopark olduğu saptanmış, bölgesel dağılımın dengesizliği verilerle ortaya konulmuştur. Yaratılan katma değer 22 milyar USD olup, toplam sanayi katma değerinin % 14'ünü oluşturmaktadır. Organize Sanayi Bölgelerinin doluluk oranı ortalaması % 39'dur.

Yeni Sanayileşme Modeli, Küresel Üretim, İhracata Yönelik Sanayileşme; Fason Üretim ve Taşeronlaşma konulu oturumda “Üretimde Katmadeğerin Küresel Paylaşımı” ve “Türkiye'nin İthalata Bağımlı İhracatı” konulu bildiriler sunulmuş ve sanayinin yapısı ayrıntılı olarak değerlendirilmiştir. Bu bildirilerde aşağıdaki saptamalar öne çıkmıştır.

Sanayi üretiminde verimlilik artışı ucuz işgücü ile birlikte ele alındığından, küresel rekabet az gelişmiş ülkeleri açmaza sürüklemektedir. Ucuz işgücü, çalışma sürelerinin çalışanlar aleyhine giderek artması ve sosyal güvenliğin kayıt dışı ekonomiyle bütünleştirilerek ortadan kalkması gibi olgular sanayi sektörünü istihdam sağlayan bir sektör olmaktan çıkarmaktadır. İhracata dayalı bir model, sanayileşmeyi dışa bağımlı bir yapılaşmaya götürmektedir.

Az gelişmiş ülkeler ihracat yapabilmek için uluslararası şirketlere muhtaçtırlar. Burada az gelişmiş ülkelere düşen katma değer payı giderek azalmaktadır. Ara malı ihracatı gelişmiş ülkelerde sermaye birikimini hızlandırmakta ve tekelleşmeyi yoğunlaştırmaktadır. Türkiye'nin satın alma gücü paritesi buna paralel olarak giderek düşmektedir. İhracatın artması, satın alma gücünü, katma değer payını ve ücretleri düşürmekte, tasarruf gücünü (yatırım yapma potansiyeli) aşağı çekmektedir.

Sanayinin tüm sektörleri ele alındığında ihracata konu olan mal gruplarındaki ithal girdi oranı ortalama % 65 olmaktadır. Bu oran elektronik sektöründe % 85, tekstil ve gıda sektörlerinde % 55 olarak belirlenmiştir. Bunun sonucu olarak ithalat lehine makas açılmakta, cari açık GSMH'nın % 6.2'sine ulaşmaktadır.

Sanayide İstihdam ve Sendikalaşma oturumunda; “Kapitalizmin Dönüşümü; Kamu Politikalarında Dönüşümü ve İstihdam” ve “Sanayide İstihdam ve Sendikalaşma” konulu bildiriler sunulmuş ve istihdamın kamu personel rejimindeki esnekleşme eğilimleri ile yeniden ele alındığı, geniş çalışan kesimler aleyhine işlediği; kamu yatırımlarının azaldığı, stratejik sanayi işletmelerinin özelleştirildiği veya yabancı sermayeye satıldığı ve kayıtsız işgücü ile birlikte işsiz sayısının 10 milyonu aştığı, bu ortamda sendikaların işlevini göremez bir duruma getirildiği saptanmıştır.

Sanayi Politikalarına İlişkin Geleceğe Bakış oturumunda “İmalat Sanayiinde Teknolojik Gelişmeler ve İstihdam Sorunu”, “Taşeronlaşma Süreci ve İstihdama Etkileri” ile “Genel Denge Modelleri ve Bölüşüm” konulu bildiriler sunulmuş ve değerlendirilmeye açılmıştır.

Yeni teknolojilerin yaygın kullanımının Türkiye sanayisi üzerindeki etkileri istihdamın azaltılmasını körüklemektedir. Bu durum aynı zamanda AR-GE çalışmalarının ve inovasyonun önemini ve işlevini öne çıkarmaktadır. Teknolojik gelişmenin özgün ürünlere ve tasarıma yönlendirilmesi bir zorunluluk olarak ortaya konulmaktadır. Ekonomik büyüme ve ihracat artışı üretimin artışı ve tam istihdamın sağlanmasını getirmemektedir. İhracatın dışa bağımlılığı ve ithalatın artışı ile sağlanması, refahı sağlayamamaktadır. IMF politikaları ile ülke yoksullaşmaya sürüklenmektedir. Genel denge modelleri ve

bölüşüm yeniden düzenlenmeli ve sanayileşme bu bağlamda halkın refahına yönelik olarak planlanmalıdır.

Kongre Öncesi Etkinlikler ve Kongre Değerlendirmesi oturumunda ise, Kongre boyunca sunulan bildirimler tek tek ele alınarak tartışmaya açılmıştır. Bu bağlamda sanayileşme kavramının yeniden ele alınması ve tüm sanayileşme araçlarının değerlendirilmesi ile yeniden sanayileşmenin, refah ve istihdama yönelik olması talep edilmektedir.

“Küreselleşme ve Sanayileşme” başlıklı TMMOB 2001 Sanayi Kongresi ve “Küreselleşme ve AB Süreçlerinin Ülke Sanayii ve Mühendislerine Etkileri” başlıklı TMMOB 2003 Sanayi Kongresi ile “Sanayileşme, İstihdam ve Refah” başlıklı Sanayi Kongresi 2005, 1960’lardan beri düzenlenen Sanayi Kongrelerinin bir devamı olarak ortak temalar üzerinden gerçekleşmiş olup, TMMOB bu süreklilik içinde görevlerini yapmaya devam edecektir.

Uluslararası kuruluşların dayattıkları yeni liberal politikaların, Avrupa Birliği’ne adaylık sürecinin de baskısıyla tek seçenek olarak sunulmaya devam edildiği bir ortamda toplanan Sanayi Kongresi, bugüne kadar izlenen ve sermaye kesimlerinin kollanmasına yönelik politikaların yerine, ekonominin ve sanayinin ülke ve halkımızın çıkarları doğrultusunda planlanmasını savunmakta ve Sanayileşme-İstihdam-Refah ilişkisini bu kapsamda yeniden gündeme getirmektedir.

Ülkemiz ve sanayimiz aleyhine gelişen küresel güçlerin yarıştığı rekabetin sanayileşmeyi büyük çapta etkilediği günümüzde yalnızca sanayi üretimi ile kalkınma, refah ve tam istihdam gerçekleşemeyecektir. Zira küreselleşme, içinde yaşadığımız döneme damgasını vuran kapitalizmin çok uluslu şirketler aracılığıyla dünya boyutunda kurduğu ekonomik egemenliğin son aşaması olarak, gelişmiş ülkeler lehine mal, hizmet ve sermayeyi ülkeler arasında olağanüstü bir hızla dolaştırarak, gelişmekte olan ülkelerin ekonomisini, sanayisini ve çalışanlarını büyük çapta etkilemekte, politik ve toplumsal dengeleri bozarak, gelir dağılımını kötüleştirmektedir. Spekülatif sermaye olağanüstü boyutlara ulaşarak verimli sermaye yatırımlarını önlemekte, işsizliği artırarak nedeni olduğu ekonomik krizlerin yıkıcı etkileri ile çalışanları yoksullaştırmaktadır.

Ülkelerin kalkınmasında sanayileşme en önemli kriterlerden biridir. Bugün de Türkiye’nin gelişmiş bir ülke olmasının yolu, sanayileşmede izlenecek doğru politikalardan teknolojiye yenilikçi çalışma ve AR-GE’den geçmekte, kaynakların doğru ve etkin kullanımı ile yatırımların ülke boyutunda gerçekleştirilmesiyle mümkün görülmektedir. Türkiye sanayisinin ayakta kalabilmesi ve rekabet gücünü artırabilmesi, yeni teknolojileri kullanabilir ve üretebilir hale gelmesine bağlıdır.

AB ile müzakere sürecine girmiş olan Türkiye için çok önemli konulardan biri de Gümrük Birliği’ne, sanayiye ve sanayileşmeye ilişkin dosyalardır.

Türkiye, AB’ye aday ülkeler arasında Gümrük Birliği’ni gerçekleştiren tek ülke olarak istisnai bir duruma sahiptir. Türkiye, AB’nin gümrük birliğine girdiği tek büyük ülke olarak eşitsiz koşullarda Avrupa Birliği ile aynı ticaret politikasını uygulamaktadır. Bu durumdan tüm sanayi sektörlerimiz olumsuz etkilenmektedir. Korumacılık oranlarının düşürülmesi, önemli ihracat sektörlerimizde bile krizin yaşanmasına neden olmuş, atıl kapasite ve artan maliyetlerle bunalım derinleşmiştir. Tek taraflı anlaşmaların Türkiye sanayisine zarar verdiği bir kez daha ortaya çıkmıştır.

38. Dönem TMMOB ve Oda Etkinlikleri Sonuç Bildirgeleri

Gümrük Birliği ile AB'de yeni pazar imkanları elde edeceği yanılsamasını yaşayan sanayimiz, geçen 10 yıl içerisinde 50 milyar ABD dolarından daha fazla değerde AB teknolojisi ve altyapısına yatırım yapmış; bu yatırımlar makro bir programa, planlama ve fizibiliteye dayanmadığı için sonuç olumsuz olmuş, ölü yatırımlara dönüşmüştür. Bir çok alt dala aşırı yatırım yapılırken, bazı dallara ise hiç yatırım yapılmamış, ülkemiz ithal ve ikinci el makina ile dolmuştur.

Kongredeki bu saptama ve değerlendirmelerden hareketle, Sanayi Kongresi 2005, aşağıda sıralanan gerekliliklere vurguyla dikkat çeker ve bu konuların takipçisi olacağını ilan eder.

Küreselleşmenin emeği baskı altına alan stratejisine karşı, en azından belirli ilkelere sahip çıkılması gerekmektedir.

- İstihdamın bir hak olarak kabulü,
- Çalışma saatlerinin en aza düşürülmesi,
- Çalışmanın doğayı tahribinin en aza indirilmesi,
- Her türlü ayrımcılığın ortadan kaldırılması,
- Sadece fırsat eşitliğinin değil eşitliğin kendisinin bir değer olarak kabulü,
- Üretimin hem işçiler hem de çevre hakkını içerecek biçimde maksimum demokratik kontrolü,
- Tüketime eğitim, sağlık, ulaşım ve rekreasyonu da içerecek biçimde toplumsallaştırılması,

bu ilkelerin en önemlileridir.

TMMOB ve bağlı Odalarının tüm karşı çıkış ve uyarılarına karşın tek yanlı olarak imzalanan Gümrük Birliği Anlaşmasının ve ardından uygulanan teslimiyetçi politikaların ülkemizi getirdiği yer ortadadır.

Bu nedenle:

- Tam üyelik müzakere süreçleri tamamlanıncaya kadar GB anlaşması mutlaka askıya alınmalıdır.
- Aynı yanlış politikalar AB'ye üyelik müzakere süreçlerinde sürdürülmemelidir. İçinde bulunduğumuz bilgi kirliliği ve yönlendirme ortamına ivedilikle son verilerek, tarama konusu olan 35 başlıktaki müktesebat değişikliklerinin ülkemiz geleceğine etkileri tüm alanlarda ve tüm sektörlerde tartışmaya açılmalı, izlenmesi gereken politikalar oluşturulmalıdır.
- Küreselleşme süreç ve politikalarının ekonomik, siyasal, toplumsal, kültürel vb. tüm düzlemlerde yıkım ve tahribatlarına karşı durabilmek için ülkemiz öncelikle ve stratejik ön görüşle tüm alanlarda ve tüm sektörlerde kendi ulusal politikalarını oluşturmalıdır.
- Bilim ve teknolojiye yetkinleşmeli ve bunu ülke ölçeğinde toplumsal ekonomik faydaya dönüştürmeli, bu amaçla ulusal bir strateji belirlenmelidir.
- Yıllardır uluslararası para kuruluşlarının güdümünde uygulanan ekonomik ve sosyal

politikalarla, üretimi yatırımı, sanayileşmeyi, bilimi, teknolojiyi, mühendisi, insanı dışlayan uygulamalar terk edilmeli; kamu yararını gözeten planlama yönelimi benimsenmelidir.

Bu amaçla,

- Bir Sanayi Envanteri çıkarılarak ülke sanayisinin maddi ve ekonomik varlığının durum tespiti yapılmalı ve kaynakları buna göre en rasyonel biçimde kullanacak, destek ve teşvikler saptanmalıdır.
- Sanayi katma değerini, ekonominin tüm sektörleriyle dengeli bir biçimde artırarak yüksek katma değerli ürünleri ihraç edebilecek alt sektör ve teknolojiler desteklenmeli ve teşvik edilmelidir.
- Mühendislik alt yapısı, AR-GE ve teknolojik gelişmenin, küresel rekabette önemli bir rol oynamasından hareketle bilim ve teknoloji seferberliği başlatılmalıdır.
- Ülkemizde mühendislik hizmetinin niteliğinin yükseltilmesi için; temel eğitimden başlayarak üniversite, oradan da meslek içi eğitime ve işletmelerin nitelikli kadro istihdamına kadar uzanan ulusal yol haritası çizilmelidir.
- Bölgeler arası dengeyi kuracak ve gelir dağılımını adil bir biçimde kalkınmada öncelikli yörelere yayacak politikalar oluşturularak, organize sanayi bölgeleri ve küçük sanayi siteleri bu önceliğe göre geliştirilmelidir.
- Sanayinin gelişmesini ve ekonomik büyümeyi en geniş toplumsal tabana yayacak, refah ve istihdam sağlayacak, kamu yararına bir yatırım ve üretim planlaması yapılmalıdır.

TMMOB 5. ENERJİ SEMPOZYUMU SONUÇ BİLDİRGESİ

TMMOB adına Elektrik Mühendisleri Odası'nca organize edilen 5. Enerji Sempozyumu 21-23 Aralık 2005 tarihleri arasında Ankara'da yapıldı.

“Küreselleşmenin Enerji Sektöründe Yapısal Değişim Programı ve Enerji Politikaları” ana başlığı altında üç günlük sürede dünyadaki gelişmeleri de dikkate alarak Türkiye'nin enerji politikaları tartışıldı.

Küresel sermayenin açık, tek pazar hedefiyle örtüşen, sadece sermayenin değil bir anlamda hukukun da küreselleştiği ve yine ulusal yürütmenin dışında ‘özerk ‘ kurullarca şekillendirilen bir küresel enerji politikasına entegre olmaya çalışan garabet bir enerji piyasası...

Bir yandan iktidarı bir yağmalama aracı gibi görüp ülke varlıklarını talan eden siyasiler,diğer yandan siyasilerle içiçe bu talana ortak olan sermaye sahipleri ve bu ikili yapının değirmenine su taşıyan bürokrat–teknokrat–medya-akademisyen ayağı... İşte bu üçlü sac ayağı üzerinde oturtulmaya çalışılan dünü karanlık, geleceği bulanık enerji politikaları.

Bu resmini çizmeye çalıştığımız enerji gerçeği sempozyum içerisinde değerlendirilirken ülke potansiyelide ortaya konarak geleceği net görebilme, net kılabilme açısından sunulan her bir bildirinin ayrı bir önemi vardı.

Açılış bildirisi olarak Steve Thomas'ın hazırlayıp David Hall'un sunduğu “AB Gaz ve Elektrik Direktifleri” başlıklı bildiri bir taraftan AB enerji piyasalarının oluşumunu direktiflerle birlikte anlatırken, diğer taraftan da enerji alanındaki serbestleşme ve özelleştirmelerin sonuçlarına vurgu yapmakta idi. Özellikle küçük tüketici için fiyatlardaki artış,istihdamda yaşanan sorunlar ve tekelleşme olgusu üzerinde durulması gereken bölümlerdi. Bir diğer deyişle David Hall bize perşembenin gelişini çarşambadan göstermişti.

Gelişmekte olan ülkeler kategorisinde yer alan Türkiye için enerji tüketimi, dünya ortalamaları üzerinde bir artış trendi izleyeceği görüntüsünü vermektedir.

“Sınırlı” kaynaklara sahip olan Dünyamız, “sınırsız büyüme” hedefi güden ve doğal döngülere ters düşen endüstriyel etkinlikler nedeniyle bir ekolojik yok oluşa sürüklenmektedir. Yaşam zincirinin son halkasını oluşturan insan dahil, tüm canlı ve cansız doğa büyük bir kirlenme ve bozulma sürecini yaşamaktadır. Bir yandan sınırlı kaynakları, tehlikeli atıklar üreterek, büyük bir hızla ve verimsizce tüketirken, bir yandan da nükleer tehlike ve küresel iklim felaketleri gibi tehditler oluşturan geleneksel enerji teknolojileri, bu vahim tabloda yerini alırken, enerji verimliliği ve doğayla uyumlu, sonsuz yenilenebilir enerji kaynakları ise bu süreçte bir umut olarak ortaya çıkmaktadır. Bu sistemler, dünyanın birçok ülkesinde yapıldığı gibi Türkiye’de de resmi planlama ve somut hedeflerle desteklenmek zorundadır.

Bir yandan; Dünya Bankası'nın dayattığı yapısal uyum düzenlemeleri ile bölgedeki enerji kaynaklarının yakınlık, diğer yandan AB ile ilişkiler, enerji sektöründe uluslararası unsurların ağırlığını artırırken, bu dış faktörler karşısında ulusal ihtiyaçları öne çıkan politika ve programlar daha da önem kazanmaktadır. Türkiye’de enerji sektöründe enerji kaynakları, finansman, teknoloji alanlarında zaten var olan bağımlılık ilişkileri

yeni gündeme gelen düzenlemelerle niteliksel bir dönüşüm geçirerek doğrudan ulus ötesi şirketlere ve tekellere bağımlılık haline gelme riski ile karşı karşıyadır. Yap -İşlet-Devret ve Yap-İşlet gibi finansman modelleri ve işletme hakkı devriyle yapılan özelleştirmeler ve tahkim yasasıyla, bir kamu hizmeti olan enerji alanı Danıştay'ın, ulusal yargının denetimi dışına çıkarılmış, çok uluslu şirketlerin insafına terk edilmiştir.

Kongre kapsamında sunulan bildirimler, yapılan tartışmalar ve gerçekleştirilen paneller sonunda tespit edilen sonuç ve öneriler şunlardır:

Görünen o ki; geçmişte ve günümüzde yaşananlardan ders çıkarmak, merkezi ve stratejik bir planlama ile geleceği kurgulamak gerekmektedir. Ülkenin enerji konusunda geleceği; günü -ve kendini- kurtarma peşinde olan siyasi karar vericilere, kendini -doğası gereği- küresel sermayenin uygulayıcısı olarak gören EPDK yöneticilerine, sadece kendi çıkarları penceresinden bakan belirli enerji kaynakları üzerine örgütlenen üretici derneklerine, OSB yöneticilerine, nükleer lobilere bırakılmayacak kadar önem arz etmektedir. Kamunun sanayi, ekonomi, ulaşım, tarım, çevre, dışişleri birimleri ile üniversitelerin ilgili birimleri, elbetteki TMMOB başta olmak üzere demokratik kitle örgütleri ve emek örgütleri ile bir araya gelerek İMF, DB gibi küresel sermaye kurumları dışında (her bakımdan) ülkeye özgün, ülke koşullarını gören bir noktadan bakışla merkezi ve stratejik bir planlamaya gidilmelidir.

Bu planlama üretim sürecinden dağıtım sürecine kadar süreklilik ve bütünlük göstermeli ve kamu eliyle doğal tekel yapısı içinde değerlendirilmelidir. Ve yine bu plan ve program gelecek hükümetleri de bağlamalıdır.

Kömür ve petrol aramalarına önem verilmeli,kaynak ayrılmalıdır. Enerji kaynaklarına yönelik potansiyelimizi gerçekçi bir yaklaşımla ortaya konmalıdır. Jeotermal potansiyelimiz özellikle sanayi, konut, tarım ve turizmde ısıl değer bakımından ivedilikle değerlendirilmelidir.

Talep tahminleri gelişmiş ülkelerin modellerine göre değil ülkemiz özgün koşullarına göre geliştirilecek modellere göre yapılmalıdır.

Rüzgar, biomas-biokütle ve güneşe yönelik gelecek kurgusu mutlaka yapılmalı, toplam elektrik enerjisi içindeki payları süreç içerisinde arttırılmalıdır. Özellikle 2030'lu yıllar ve sonrası için önem kazanacak olan güneş enerjisine yönelik şimdiden bütçeden AR-GE çalışmaları için pay ayrılmalıdır.

Yıllar itibariyle ithal enerji kaynaklarına bağımlılık aşağı çekilmeli,yeni doğalgaz kontratları yapılmamalıdır.

Verimlilik, etkin kullanım ve tasarruf enerji projeksiyonları içerisinde yer almalıdır.

Kayıp-kaçaklar OECD ortalamalarına çekilmelidir.

Özkaynakların (finansman kaynakları ve rezervler) en iyi şekilde değerlendirilmesi temel kriter alınarak, ülke düzeyinde enerjinin öncelik ve gereksinimlerinin tartışılıp, Ulusal enerji plan ve politikaları belirlenmelidir. Konuyla ilgili tüm tarafların temsil edildiği Ulusal enerji yapılanması oluşturulmalıdır.

Enerji üretiminde ulusal kaynaklara ve yenilenebilir enerji kaynaklarına ağırlık verilmelidir. Ülkemizde güneş, rüzgar, jeotermal, biogaz, biokütle, hidrojen vd enerji kaynaklarının, şu an yeterince değerlendirilmeyen mevcut potansiyelleri, verimli bir şekilde değerlendirilmeli,

yeni ve yenilenebilir enerji kaynaklarının desteklenmesi için yerel düzenlemeler bir an önce yaşama geçirilmelidir. Bu alanda ulusal teknoloji oluşturulmalıdır.

Tüketim ve üretim projeksiyonları sağlıklı saptanmalı ve nesnel ölçütlerle modeller geliştirilmelidir.

Enerji güvenliğini sağlayacak politikaların geliştirilerek uygulanması, denetlenmesi ve çevrenin korunması katılımcılığı teşvik eden şeffaf yönetimler gerektirmektedir.

Teknik ve ekonomik fizibilite, çevre etki değerlendirme, teknoloji seçimi, yatırım, işletme aşamaları ve tüketici bilincinin yükseltilmesi için her seviyede kadroların yetiştirilmesi ve sürekli eğitimi şarttır. Çevre koruma ve enerji tasarrufu bilinci geliştirmeye ilköğretimden başlanmalıdır. Üniversitelerde, kamuda ve özel sektörde teknoloji geliştirme amaçlı araştırma- geliştirme çalışmalarına ağırlık verilmelidir.

Enerji Sempozyumu bu saptamalar, bu talep ve öngörülerle kamuoyunda gerektiği yeri almış olduğu inancındayız.

6.Enerji Sempozyumunun yine bu talep ve öngörüler doğrultusunda enerji alanında olumlu adımların atılmış olduğu bir ortamda gerçekleşmesi umuduyla...

TÜRKİYE İNŞAAT MÜHENDİSLİĞİ XVII. TEKNİK KONGRE VE SERGİSİ SONUÇ BİLDİRGESİ 14-15-16-17 NİSAN 2004 – İSTANBUL

TMMOB İnşaat Mühendisleri Odası tarafından 1962 yılından itibaren gerçekleştirilmekte olan Türkiye İnşaat Mühendisliği Teknik Kongre ve Sergisi etkinliklerinin on yedincisi, 14-15-16-17 Nisan 2004 tarihlerinde Yıldız Teknik Üniversitesi Kongre Salonlarında düzenlenmiştir.

Gelenekselleşmiş bir mesleki toplama olarak nitelendirilebilecek Teknik Kongre kapsamı, önceki Kongrelerde başlatılan uygulamaları ileriye taşımak, yeni açılımlar getirerek bu yeniliklerin sürekliliğini sağlamak, mesleki kuşakları bir araya getirmek, ulusal inşaat mühendisliği perspektifini uluslararası platformlara ulaştırmak amaçları doğrultusunda genişletilmiştir.

XVII. Teknik Kongre ve Sergisi etkinlikleri, 12 Nisan 2004 günü saat 10:30'da Anıt Kabir'e çelenk konması ve saygı duruşunda bulunulması ile başlamıştır. 14 Nisan 2004 tarihinde düzenlenen Dr. Erhan Karaesmen yürütücülüğündeki "Geçmişten Günümüze İnşaat Mühendisliği / İstanbul Teknik Gezisi" kapsamında, geziler gerçekleştirilmiştir.

15 Nisan 2004 günü, Kongre Yürütme Kurulu Başkanı Prof. Aysen Ergin, İnşaat Mühendisleri Odası Başkanı Taner Yüzgeç, Yıldız Teknik Üniversitesi İnşaat Mühendisliği Bölüm Başkanı Prof. Yalçın Yüksel, Yıldız Teknik Üniversitesi Rektörü Prof. Ayhan Alkış, Bayındırlık Bakanlığı Müsteşar Yardımcısı Mahmut Küçük açılış konuşmaları ile Kongre'nin önemine ve mesleki dayanışmaya dikkat çekmişlerdir. Açılış konuşmalarını takiben, Kongre davetli konuşmacısı olarak Vahan Tanal, 2023: Batırma Tüp Tüneller ve Diğer Altyapılar için Sürdürülebilir Mühendislik konulu konuşmasını gerçekleştirmiştir.

Açılış seremonisi ardından, Professional Recognition & Vision / Mesleki Tanınırlık ve Vizyon başlıklı ilk panel, Sezer Ergin başkanlığında gerçekleştirilmiştir. Avrupa'da Profesyonel Tanınırlık -Bologna Deklerasyonu ve AB Direktifi konulu konuşması ile Prof. Carsten Ahrens, Profesyonel Tanınırlık konulu konuşması ile Brian Crossley, ASCE'in Önümüzdeki 20 Yıla Yönelik İnşaat Mühendisliği Vizyonu konulu konuşması ile Dr. Gamal Elsaed, İnşaat Mühendisliğinin Gelişimi İçin İleriye Dönük Senaryolar konulu konuşması ile Prof. Jose Medem panelist olarak katılımda bulunmuşlardır.

15 Nisan 2004 tarihinde gerçekleştirilen diğer bir panel, Prof. Güney Özcebe başkanlığında yürütülen Kentsel Deprem Güvenliği Sağlanması: Tanı, Karar, İyileştirme başlıklı panel olmuştur. İki oturumda düzenlenen panele, Yapıların Onarımı ve Güçlendirilmesi konulu konuşması ile Prof. Uğur Ersoy, Yapı Stoklarının Deprem Dayanımı Değerlendirme Yöntemleri: Sokak Taraması konulu konuşması ile Prof. Haluk Sucuoğlu, İstanbul Deprem Master Planı: Mevcut Durum Tesbiti konulu konuşması ile Prof. Mustafa Erdik, İstanbul Deprem Master Planı (İDMP) Çerçevesinde Yapısal Güçlendirme konulu konuşması ile Prof. Zekeriya Polat, İstanbul Deprem Master Planı: Risk Yönetimi ve Yerleşim Yerlerinde Deprem Güvenliğinin Sağlanması konulu konuşması ile Prof. Nuran Zeren Gülersoy, İstanbul'un Depremine Hazırlanması Kapsamında Yerel Eylem Planı ve Zeytinburnu Pilot Projesi konulu konuşması ile Lütfü Altun katılımda bulunmuşlardır.

Teknik Kongre kapsamında toplam 181 adet bildiri başvurusu alınmıştır. Bu bildirilerden 119 adet bildirinın Kongre yayınlarında yer alışı, bilimsel gelişim açısından gurur verici

bir kaynak oluşumuna yol açmıştır. Kongre programı çerçevesinde, farklı uygulamaların kazanılarak, bilimsel araştırmaların tüm sektör konuları ve dalları ile desteklenmesini öngören bir program oluşturulmuştur. Bu program akışında, bildiri sunumları önceki programlara kıyasla daha az sayıda tutularak, inşaat mühendisliği konu ve sorunlarına panel içerikleri dahilinde daha geniş yer verilmesi planlanmıştır.

Bu program dahilinde, 16 ve 17 Nisan tarihlerinde toplam altı adet paralel oturumda ana bilim dallarına ait bildiri sunuşları gerçekleştirilmiş ve 36 adet bildiri sunuşu yapılmıştır.

16 Nisan tarihli bildiri sunuşlarını takiben, Prof. Altay Birand yürütücülüğünde İnşaat Sektörünün Bugünü ve Sorunları başlıklı panel gerçekleştirilmiştir. Panel kapsamında, İnşaat Sektörü Yurt Dışı Uygulamaları ve Sorunları konulu konuşması ile Cihan Candemir, Yap-İşlet-Devret Yaklaşımı ve Proje Paketlerinin Oluşturulmasındaki Sorunlar konulu konuşması ile Sezer Ergin, Kamu İhale Yasasının Etkileri, Özel Sektör-Kamu İlişkileri konulu konuşması ile Şahin Gürün, İnşaat Sektöründe Projelendirme, Yapım Planlanması, Yapım Teknolojilerindeki Yenilikler ve Bunların Uygulanma Durumu konulu konuşması ile Ümit Özdemir, İnşaat Sektörü ve Yabancı Yatırımlar konulu konuşması ile Süreyya Yücel Özden katılımında bulunmuşlardır.

2023 Penceresinden İnşaat Mühendisliği Vizyonu başlıklı panel, Prof. Kutay Özyayın tarafından 16 Nisan günü program akışında gerçekleştirilmiştir. Panel kapsamında, Bilgi Toplumuna Doğru Yürüyüşte İnşaat Mühendisinin Yeri konulu konuşması ile Prof. Nuray Aydınoglu, 2023 Penceresinden İnşaat Mühendisliği Vizyonu Teknoloji Öngörüsü Çalışmalarının İlke ve Gerekliliği ile Türk İnşaat Mühendisliği Açısından 2023'e Yönelik Teknoloji Öngörüsü konulu konuşması ile Ender Arkun, 2023 Penceresinden İnşaat Mühendisliği Vizyonu - Kalite Yönetim Sistemleri konulu konuşması ile Emre Çamlıbel, Türkiye'de İnşaat Mühendisliği'nin Gelişimi ve Mevcut Durum, Dünya'daki Yeni Gelişmeler ve Yönelmeler konulu konuşması ile Uğur Dinçer, Kamu Yönetimleri, Mahalli İdareler, Büyük İnşaat Şirketleri Penceresinden İnşaat Mühendisliği ve Tasarım Hizmetleri konulu konuşması ile Altok Kurşun katılımında bulunmuşlardır.

16 Nisan günü programı dahilinde, Osman Özkan yürütücülüğünde İnşaat Sektörüne Ait Yasa ve Düzenlemeler başlıklı panel gerçekleştirilmiştir. Panel kapsamında, Türk Devlet İhale Kanunu'na Teknik Müşavirlik Sektörü Açısından Bakış konulu konuşması ile Fatma Çölaşan, İnşaat Sektörüne Ait Yasa ve Düzenlemeler konulu konuşması ile Şükrü Koçoğlu, Nizamnameden 4734 Sayılı Kamu İhale Yasasına konulu konuşması ile Nejat Ünlü, Ülkemizdeki Yapı Denetim Sistemi Üzerine konulu konuşması ile Taner Yüzgeç katılımında bulunmuşlardır.

17 Nisan tarihli üç paralel oturumda gerçekleşen bildiri sunuşlarını takiben, Prof. Uğur Ersoy yürütücülüğünde İnşaat Mühendisliği Eğitimi başlıklı panel gerçekleştirilmiştir. Panel kapsamında İnşaat Mühendisliği Eğitimi konulu konuşması ile Prof. Sumru Pala, Mühendislik Nereye Gidiyor? Mühendislik Eğitimi Nereye Gitmeli? konulu konuşması ile Prof. Tuğrul Tankut, Eğitim Sisteminde Verim konulu konuşması ile Prof. Vedat Yerlici katılımında bulunmuşlardır. Mevcut inşaat mühendisliği sistemi üzerine belirtilen görüşler doğrultusunda, uygulama eksiklikleri ve genel görüş değişimleri belirtilmiştir. Uluslararası örneklerin de ışığında eğitim sistemine getirilmesi öngörülen bakış açıları ve uygulama perspektifleri betimlenmiştir. Türkiye'nin 46 İnşaat Mühendisliği bölümünde gerçekleştirilen eğitimlerin belli başlı sorunları ve ihtiyaçları meslektaşlara aktararak,

eğitimin mesleki uygulamalara yansımaları ölçüğünün önemi vurgulanmıştır. Eğitim paneli çerçevesinde, davetli konuşması olarak Kongre'ye katılımı gerçekleşen Prof. İhsan Mungan, Türkiye'de ve Almanya'da İnşaat Mühendisliği Eğitiminin Dünü ve Bugünü, Gelecek İçin Öneriler konulu konuşmasını aktarmıştır. Ayrıca, Kongre çerçevesinde düzenlenen Öğrenci Makale Yarışması katılımcıları arasından makalesinde eğitim üzerine getirdiği görüşler doğrultusunda panele öğrenci temsilcisi olarak katılan Ali Doğan makale sunuşunu gerçekleştirmiştir.

17 Nisan tarihli program akışı kapsamında, Kongre Öğrenci yarışması, makale katılımları içerisinde birinci olarak seçilen Makale sahibi İsmet Atalay'a Kongre Yürütme Kurulu Başkanı Prof. Ayşen Ergin tarafından ödül takdim edilmiş, elektronik sunu katılımları içerisinde sunu sahibi Kubilay Şengül'ün övgüye değer bulunduğu belirtilmiştir. Öğrenci yarışmasının yanısıra, İnşaat Mühendisliğinde Deneyim ve Gençliğin Buluşması kapsamında, mesleki birikim ve vizyonu temsilen Ali Terzibaşoğlu'na ve dinamik ve genç vizyonu temsilen Muhittin Tarhan'a Prof. Uğur Ersoy tarafından teşekkür belgeleri verilmiştir. Kuşakların ortak buluşma noktalarında birleştirilmesi çizgisinde Terzibaşoğlu'nun gençlere hitaben belirttiği heyecanını, Tarhan'ın önceki kuşaklara ve genç meslektaşlarına hitaben belirttiği coşkusu takip etmiştir. Kongre kapsamında, 16. Teknik Kongre kapsamında sunuşu yapılan, inşaat mühendisliğinin tarih boyunca geçirdiği dönemler ve bırakılan izleri aktaran ve Mustafa Atmaca tarafından hazırlanan sunuş yeni katkılarla zenginleştirilerek bir kez daha gerçekleştirilmiştir.

17 Nisan tarihli program akışı çerçevesinde, iki oturumdan oluşan Proje Sunumları gerçekleştirilmiştir. İnşaat sektörünün önde gelen firmalarında Kongre kapsamında yaptıkları proje sunuşları, meslektaşları mevcut uygulamalara dair bilgilendirme ve Türk İnşaat Mühendisliği'nin geldiği noktayı belirtme doğrultusunda başarılı geçtiği gözlenmiştir.

XVII. Teknik Kongre ve Sergisi, 17 Nisan 2004 tarihi program akışı kapsamında gerçekleşen kapanış oturumu ile son bulmuştur. Kongre Yürütme Kurulu adına Başkan Prof. Ayşen Ergin'in yaptığı konuşmayı takiben okunan XVII. Teknik Kongre ve Sergisi Yürütme Kurulu bildirgesi ile teşekkürler ve dilekler sunulmuştur.

KIYI VE DENİZ JEOLJİSİ SEMPOZYUMU SONUÇ BİLDİRGESİ 13-15 EYLÜL 2004 - İSTANBUL

TMMOB Jeoloji Mühendisleri Odası ve Yıldız Teknik Üniversitesi Doğa Bilimleri Araştırma Merkezi tarafından 13-15 Eylül 2004 tarihleri arasında düzenlenen “Kıyı ve Deniz Jeolojisi Sempozyumu” sonucunda, ülkemiz kıyı ve denizlerin iç içe bulunduğu sorunlar tartışılmış ve çözüm önerileri geliştirilmiştir. 3 gün boyunca ülkemizin önde gelen kurum temsilcileri ve kıyı ve deniz konusunda çalışan bilim adamlarının sözlü bildiri, panel ve konferansları ile dikkat çekilen alanlar aşağıda sunduğumuz sonuç bildirgesine yansımıştır.

Denizlere komşu kıyı alanlarımız, jeomorfolojik, jeolojik, biyolojik, arkeolojik ve turizm özellikleri açılardan taşıdıkları değerler nedeniyle bilimsel, kültürel ve ekonomik olarak çok önemli yerlerdir. Ülke nüfusumuzun yaklaşık % 70'inin kıyılarda yaşadığı düşünüldüğünde bu alanlardan sağlanacak çeşitli yararlar (turizm, tarım, sulak alanlar, çeşitli doğal güzellikler vb gibi konularda) ile bu bölgede yaşayan insanların içinde bulunduğu tehlikelerin (sözelimi, deprem, tsunami, tarım olanlarının yok olması, yer altı sularının denetimsiz kullanımı, yer altı suyunun tuzlulaşması, doğal alanların yok edilmesi, çarpık kentleşme vb gibi) vereceği zararların, bilinmesi, çözümlerin geliştirilmesi kısacası planlaması için merkezi ve bağımsız bir örgütlenmenin zorunlu olduğu açıkça görülmektedir. Tüketmeden, kirletmeden kullanmanın yolu sürdürülebilir bir deniz ve kıyı alanları yönetiminden geçmektedir. Burada da karar verici ve uygulayıcı makamlara çok iş düşmektedir.

Türkiye'deki anroşman değerlendirme kriterleri çağımızın gerisinde kalmış olup, yeniden gözden geçirilerek belirlenmelidir. Bu belirlemede, günümüz bilgi birikimi ve gelişmiş ülkelerin yaklaşımı dikkate alınmalıdır. Bu çerçevede, anroşmanların buldukları ortam ile dalgakıran yapımı ve sonrasındaki süreçte maruz kaldıkları olaylar dikkate alınarak laboratuvar ve saha deneylerinin yapılması gerekmektedir. Kıyı yapıları inşaatlarından sorumlu bir kurum olan Ulaştırma Bakanlığı, Demiryolları, Limanlar ve Hava Meydanları İnşaatı Genel Müdürlüğünün; su ve deniz ortamlarında kullanılacak anroşmanlara ait yeterli şartnamesi ve kayaçların niteliklerine yönelik kullanma standartları yoktur. Bunun yerine “Deniz İşlerine Ait Genel Teknik Şartnamesinde” kullanılacak anroşmanların yoğunluğu daha önceki tarihlerde 2.5 ton/m³ iken 2 Şubat 1995 den itibaren 2.2 ton/m³ olarak değiştirilmiştir. Bu nitelikler ise ulusal ve uluslar arası standartların çok aşağısındadır. Bu değer en kısa sürede 2.5 ton/m³ olarak değiştirilmeli ve değerlendirme kriterlerinin belirlenmesinde, bu konuda çalışan kişi, kurum ve kuruluşlar ortak çalışma yapmalıdırlar.

Kıyılarda yapılacak olan yapılar (sözelimi, köprüler, barajlar, liman yapıları, tüneller, boru hatları, enerji nakil hatları, nükleer santraller, doğal gaz depolama tesisleri, tamamı yer altında bulunan yapılar ve binalar) mevcut deprem yönetmeliğinin kapsamı dışında bırakılmıştır. Bununla bağlantılı olarak sıvılaşma analizleri için önerilen ampirik formüllerle hesaplanan değerlerin ölçülen değerlerden farklılık gösterdiği bir olgu çalışması olarak sunulmuştur. Bunun nedeni bu formüllerin karadaki yapılar için önerilmiş olmalarıdır. Bu tür özel yapılar için uluslar arası standartlarda, depremlili ve depremsiz tasarım ve inşaat şartname ve yönetmeliğine veya yönetmeliklere ihtiyaç vardır.

Kıyılarda yapılan liman, iskele, tersane ve mendirek gibi önemli bayındırlık yapıları yapılrken kıyıları biçimlendiren ve değiştirmeyi sürdüren dalga, akıntı, rüzgar, vb doğal etkenler

bilinmediği, yeterince araştırılıp incelenmediği ve düzenli olarak izleme ve gözlemler sonucunda derlenen veri dağarcığı bulunmadığı için, bu yapılarda yapım sırası ve sonrasında önemli sorunlar yaşanmaktadır. Sözelimi, buralarda duraysızlaşmalar, yıkılmalar, onarımlar görülmekte ya da sık sık taramalar yapmak gerekmektedir. Yatırımcı ve danışmanlarının bu konuda daha ayrıntılı incelemeler yapması gereğinden kamu eli ile ülke kıyılarında sürekli ölçüm, gözlem, kayıt ve merkezi bir veri arşivi oluşturması yerinde olacaktır.

Kıyı alanlarımızda yerleşim bölgelerini ve turizm alanlarını tehdit eden erozyona karşı korunmak için betonarme yapılar tek çözüm kaynağı değildir. Gelişmiş ülkelerde İlimli Mühendislik (soft-engineering) adı altında kıyının jeolojik, jeomorfolojik, ekolojik ve dalga dinamiğine uygun kısacası doğayla barışık bütünüyle doğal kaynaklarla planlanan çözümler ağırlık kazanmaktadır. Sözelimi, turistik ve jeolojik olarak çok önemli kıyılardaki erozyon sonucu aşınmış gitmiş plajlar doğal kaynaklarla yenilenmektedir. Bu tür çözüm anlayışları ülkemizde de benimsenmeli ve yetkili makamlarca bu tür çözüm anlayışlarına yönelme konusunda özendirici çalışmalar yapılmalıdır.

Özellikle son yıllarda büyük ekonomik girdiler yaratan kıyı alanlarımızdaki turizm çabaları kıyı özellikleri gözetilmeden bilinçsizce gerçekleştirildiğinden kıyılar ciddi bir şekilde tahrip edilmektedir. Bu durum devam ettiği takdirde yakın bir gelecekte kıyılarımız tehlikeli biçimde geri dönüşü olmayan bir sürece gireceğini göstermektedir.

Halihazırda yürürlükte olan Kıyı Yasası ve Yönetmeliği'nde kamuya ait kıyı zonu, birbiriyle ilişkili olan kıyı şekillerinin tamamını kapsayacak şekilde tanımlanmıştır. Dolayısı ile yönetmelikte bir eksiklik yoktur.

Ancak buna karşılık uygulamalarda Kıyı Kenar Çizgileri olması gerekenden çok daha dar biçimde çizilmektedir. Bilgi eksikliğinden kaynaklanan bu durum istemeyerek te olsa kıyıların talanına yol açabilir. Bu nedenle, yönetmelikte adı geçen kıyı şekillerini ve sınırlarını hava fotoğrafları üzerinde ve arazide belirlemek için kıyı dinamiği konusunda deneyimli Jeoloji Mühendisi, Jeolog ve Jeomorfoloğlar çalıştırılmalıdır. Valiliklerce 5 farklı disiplinin elemanından oluşturulan Kıyı Kenar Çizgisi (KKÇ) Tespit Komisyonu'nda kamuya ait kıyı kuşağının sınırının belirlenmesinde en yetkili meslek adamları jeoloji mühendisleri ve jeomorfoloğlar olduğuna göre Jeoloji Mühendisleri Odası ve Jeomorfoloğlar Derneği çeşitli zamanlarda ayrı ayrı veya birlikte meslek içi kurslar açarak üyelerine kıyı kuşağının evrimi ve kıyı şekillerinin birbiriyle ilişkileri konularında kuramsal ve görsel (kıyıda) eğitimi vermeyi planlamaktadır. Kıyı Kenar Çizgisi Tespit Komisyonları'nca belirlenen haritaları onayan makam olan Bayındırlık ve İskan Bakanlığı Teknik Araştırma ve Uygulama Genel Müdürlüğü'ne bağlı "Kıyı Grubu" gerek eleman gerekse arşiv ve makine donanım yönünden güçlendirilmelidir. Sözelimi, bu birime Türkiye Kıyıları'nın tamamının, özellikle 1:15.000 ölçekli hava fotoğrafları ve aynalı stereoskoplar sağlanmalı, illerden gönderilen Kıyı Kenar Çizgileri paftaları, birimde bulunan hava fotoğraflarının üç boyutlu incelenmesi ve uydu görüntüleriyle denetlenmelidir. Bu birimde kıyı dinamiği konusunda uzman en az bir jeoloji mühendisi, bir jeomorfoloğ, bir botanikçi (kıyı kumul vejetasyonunda uzmanı), bir ziraat mühendisi bir harita mühendisi ve bir şehir plancısı (veya mimar) bulunmalıdır. Birimde çalışanların deneyimli olmasının özendirilmesi için deneyimli elemanlara verilebilecek ücretler konusunda özel düzenlemeler yapılmalı ve gerekirse özel konumlu sözleşmeli elemanlar çalıştırılmalıdır.

Henüz Kıyı Kenar Çizgisi saptanmamış kıyılarımızın KKÇ sınırlarının Kıyı Yasası'nın özüne

uygun olarak belirlenmesi için Bayındırlık Bakanlığınca kıyı konusunda uzmanlığı herkeşçe bilinen özellikle doktoralı, jeoloji mühendisi, jeomorfolog, harita mühendisi, şehir bölge plancısı (veya mimar), botanikçi, ziraat müh. ve inşaat mühendisinden oluşturulacak bir grup ivedilikle Kıyı Kenar Çizgilerini belirlemelidir.

Ülkemizde sık sık yaşanan ve uygulanan kıyuyu doldurarak alan kazanma işleminden çok zorunlu durumlar dışında kaçınılmalarıdır. Kıyı kentlerinin yerleşim alanlarına bitişik kumsal, kumul, biyolojik çeşitliliğe ev sahipliği yapan sulak alanlar gibi doğal yerleri korunmalı ve bu alanları kenti zenginleştiren, kamuya açık dinlenme yerleri olarak düzenlenmelidir.

Gelişmiş ülkelerde yaklaşık 100 yıldır uygulanmakta olan, fakat bizim gibi gelişmekte olan ülkelerde yeni yeni gelişmekte olan turizm anlayışlarından biri de kıyılardaki sergilenebilir güzelliklerin toplum için yerinde düzenlemelerle eğitsel, bilimsel ve kültürel olarak değerlendirilmesidir. Bu yeni turizm anlayışının adı jeoturizmdir. Yine son yıllarda sıkça duymaya başladığımız, dağ, yayla, vadi, mağara, kıyı, ekoloji turizmi jeoturizm kapsamında ele alınmaktadır. Bu bağlamda, özellikle el değmemiş ya da en azından yapılaşmadan uzak bölgelerdeki kıyılarımızda jeolojik, jeomorfolojik, biyolojik ve arkeolojik açılardan değerli olan yerler bulunmaktadır. Buralarda, gezi rotaların belirlenmesi, rehber kitapların hazırlanması, ilgili panoramik yerlerde açıklamalı plakaların konulması, doğayı bilen rehberlerin yetiştirilmesi gibi düzenlemelerle hem yöresel halkın ve bölgeye gelen çeşitli yaş gruplarındaki turistlerin kıyı koruma bilincini artacak, hem de ekonomiye artı bir katma değer yaratılacaktır.

Denizaltı alanları petrol, doğal gaz, gaz hidratlar, maden yatakları ve balıkçılık gibi ekonomik açıdan önemli kaynaklara sahiptir. Üç tarafı denizlerle çevrili olması nedeniyle denizel açıdan büyük bir varlığa sahip Türkiye'in çok sayıda ülkeyle denizden ortak komşuluk ilişkisi bulunmaktadır. Bu da başta kıta sahanlığı olmak üzere çeşitli sorunların ortaya çıkması demektir. Bu sorunlar bilinenin tersine sadece Ege Denizi'nde değil aynı zamanda Karadeniz ile Kıbrıs çevresindeki ülkeler arasında da vardır. Gelecekte bu bölgelerde aşılması gereken bilimsel sorunlar ortaya çıkabilir. Bu sorunlarla baş etmenin başlıca yolu bilimsel çalışmaların desteklenmesinden geçmektedir. Derlenecek bu bilimsel veriler ayrıca deniz hukukuna uygun hale getirilmelidir.

Özetle, kuramsal olarak kıta sahanlığı kavramı ve denizlerimizin durumu şöyledir. Kıta sahanlığı kavramı, deniz hukukunda, ilk dönemlerde, jeolojik anlamına uygun olarak kullanılmaya başlanmış, ancak zamanla bu kavramın jeolojik anlamından büyük ölçüde soyutlanmaya çalışılmıştır. Ancak jeolojik anlamdaki kıta sahanlığının kıyı ülkesinin deniz altındaki doğal uzanımının en önemli bölümünü oluşturmakta olması bu kavramın jeolojik anlamından tümüyle soyutlanmasını olanaksız kılmaktadır. Denizlerdeki yetki alanlarının sınırlandırılmalarında jeolojik anlamdaki kıta sahanlığının varlığı, yeterince kanıtlarla ortaya konulabildiğinde, bu sahanlığa sahip olan ülkeye yetki alanı konusunda avantaj sağlayabilecektir. Deniz hukuku kavramlarının uygulanması bakımından Ege denizi benzersiz sorunlar taşıyan politik ve coğrafyasal özelliklere sahiptir. Bu denizdeki yetki alanlarının paylaşımı fiziksel anlamda kıta sahanlığının varlığının yanı sıra pek çok etmeni de gözeterek yapılmak durumundadır. Bu yönde, çeşitli etmenleri gözeterek yapılmaya çalışılan yetki paylaşımı hakça çözüm arayışı olarak nitelendirilmektedir. Yarı kapalı ve yalnız iki ülkenin kıyılara sahip olduğu Ege denizinde aranacak hakça çözümün bu denizden, şu sırada, Türkiye ve Yunanistan'ın, 6 millik karasuları dışında, eşit haklarla yararlanmakta

38. Dönem TMMOB ve Oda Etkinlikleri Sonuç Bildirgeleri

oldukları gerçeğinden hareket etmek zorundadır. Kıta sahanlığı paylaşımında hakçılığın sağlanması bu dengenin bozulmasına bağlıdır.

Türkiye Karadeniz’de, Romanya veya Ukrayna ile yapmak durumunda olduğu, çok ufak bir bölgeyi ilgilendiren, sınırlandırma dışında, yetki alanlarını anlaşmalarla belirlemiştir. Karadeniz’in yalın coğrafyasal konumu bu sınırların, çok büyük ölçüde, karşılıklı kıyılar arasındaki orta uzaklıklardan geçmesine olanak vermiştir.

Akdeniz’de Kaş’ın hemen karşısındaki Meis adasının varlığı nedeniyle Yunanistan’ın öne sürdüğü aşırı istemlerini ciddiye almak olanaksızdır. Öte yandan, daha doğuda Türkiye’nin Akdeniz’deki deniz yetki alanı sınırı bu bölgede Kıbrıs adasının varlığı nedeniyle sorunludur. Bu kesimde deniz hukukunun ruhuna uygun bir çözümün Türkiye kıyılarının Akdeniz’e bakan cephelerinin Kıbrıs adası ile engellenmiş olan kesimi dışında, Türkiye’nin yetki alanlarının Türkiye ile Mısır kıyıları arasındaki orta çizgiye kadar uzanmasını gerektirmektedir. Ancak bu çözüme taraflar arasında ikili görüşmeler ile ulaşılamayacağı, konunun uluslararası yargıya gitmesinin kaçınılmaz olduğu düşünülmektedir.

Denizlerimiz petrol ve gaz varlığı açısından umut vericidir. Özellikle Karadeniz Havzasının petrol ve gaz varlığı olduğu jeolojik ve jeofizik veriler desteğinde bilim adamları ve aramacılar tarafından sürekli dile getirilmektedir. Denizlerimizde petrol ve gaz aramacılığı Türkiye Petrolleri Anonim Ortaklığı (TPAO) ve ortakları tarafından sürdürülmektedir. Denizlerimizdeki bu varlığın jeolojik ve jeofizik verilerle ortaya koymak ana hedeftir. TPAO yıllarca denizlerimizde sürdürdüğü yoğun çalışmaların ürünlerini almaya başlamıştır. Bu noktada, Eylül 2004’te gerçekleşen Batı Karadeniz’de (Ayazlı) ilk ekonomik gaz varlığının tespit edilmesi anlamlıdır. TPAO’nun tek başına ve ortaklarıyla Karadeniz’e yönelik olan çalışmaları artarak sürdürülmektedir. 2004’te Karadeniz’in tümünde şimdiye kadar yapılmış en kapsamlı sismik çalışma gerçekleştirilmektedir. Doğu Karadeniz de TPAO ve BP tarafından ortaklaşa sürdürülen çalışmalar devam etmekte olup sondaj aşamasına gelinmiştir. 2005 yılı içinde TPAO ortaklarıyla ve tek başına Batı Karadeniz’de gaz amaçlı; Doğu Karadeniz’de petrol amaçlı kuyular açmak üzere hazırlıklar yürütmektedir.

Denizlerimizin bir başka değerli kaynağı ise su ve metan gazının uygun ısı ve basınç koşullarında kristalleşerek (donarak) molekül bazında birleşiminden oluşan gazhidratlardır. Yapılan bilimsel çalışmalarla Karadeniz’de yaygın gazhidrat oluşumları saptanmış bulunmaktadır. Akdeniz ve Marmara Denizleri’nde de gaz hidrat yataklarının varlığı bilinmektedir. Teknolojik ve ekonomik kısıtlar nedeniyle gazhidratlar günümüzde ekonomik olarak işletilememektedir. Ancak teknolojik gelişmeler, denizlerdeki petrol/doğalgaz arama ve üretim faaliyetlerinin giderek daha derin sularda yer alan daha derin rezervuarlara yönelmesi, arama-üretim maliyetleri ve artan- yüksek petrol fiyatları gazhidrat yataklarının gelecekte ekonomik hidrokarbon kaynağı olarak işletilmesini olanaklı kılacaktır. Bu durumda ülkemiz denizlerinde, karasularımız ve ekonomik yarar alanlarımızda yer alan gazhidrat yataklarının da birincil enerji kaynağı olarak, doğalgaz üretimi için değerlendirilmesi olasıdır. Ulusal petrol şirketimiz TPAO, ülkemizin yeni ve yenilenebilir enerji kaynaklarından azami ölçüde yararlanma politikaları doğrultusunda, denizlerimizdeki gazhidrat yataklarının aranması, belirlenmesi ve uygun olanlarından doğalgaz üretilebilmesi amacı ile saha ve laboratuvar ölçeğinde proje çalışmalarına başlamış bulunmaktadır.

Deprem ve Tsunami kıyı ve denizlerimizde her an etkili olabilecek önemli doğal tehlikeler arasındadır. Tarihsel kayıtlar bu bilgileri destekler niteliktedir. Üstelik Türkiye kıyılarında

yapılan güncel kazılarda geçmişteki depremlerin yarattığı büyük deniz dalgaları olan tsunamilerin izleri bulunmuştur. Bu tür dalgaların günümüzde oluşma olasılığı değerlendirilmeli, kıyı belediyeleri, endüstri, yat, balıkçı limanları ve küçük tekne barınaklarının kullanıcıları ve denizcilere yönelik bilgilendirme programları geliştirilmelidir. Yoğun yerleşim alanı olması ve büyük sanayii alanlarının yer alması nedeniyle Marmara Denizi kıyıları depreme karşı büyük tehlikelerle karşı karşıyadır. Bu konudaki hayati kararların ivedi olarak alınması gereklidir. Kıyı alanlarındaki yerleşim yerleri için bu anlamda önceden uyarıcı, koruyucu, önleyici ve zararları aza indireyici önlemlerin önceden alınması yerinde olacaktır. Marmara kıyıları için geliştirilen depreme hazırlık çalışmalarını, diğer kıyılarımız için de gecikmeden hayata geçirilmelidir.

Deprem, çarpık yapılaşma, kıyıların değişimi, kirlenme, erozyon, tarım alanları, doğal yaşam alanları, kıyılardaki kumların talanı gibi başlıklar altında toplayabileceğimiz konularda kıyılarımızın önemli sorunları bulunmaktadır. Bu sorunların aşılmasında bilgi birimi teknolojik donanımla da güçlendirilmelidir. Sözelimi, uzaktan algılama ve küresel konumlandırma (CPS) gibi uydu yöntemleriyle kıyıların düzenli gözlem altında tutulması, denetlenmesi ve planlaması gelişmiş ülkelerin sıkça uygulandığı yöntemlerdir. Yerel yönetimler ile kıyı ve denizlerde hizmet veren kurumların bu anlamda akılcı ve verimli olmak koşulu ile (çünkü, amaç teknolojik çöplük yaratmak değildir) yeni teknolojilere ayak uydurması geleceğimiz ve sürdürülebilirlik açısından önemlidir.

Okyanuslar ve denizler Dünya'nın tüm canlılardan önce oluştuğu alanlardır. Bu, birkaç milyar yıllık oluşum süreci içerisinde insanoğlu ancak son 5 milyon yıldan beri denizlerle yan yanadır. Jeolojik olarak bu kısa varoluş sürecinde insanoğlunun birkaç milyar yıldan beri varolan denizleri, geleceği düşünmeden kendi merkezli (bencil) olarak kullanması ve kaynaklarını tüketmesi denizlerimizin ve dünyanın geleceğini tehlikeye soktuğundan evrensel bir davranış şekli değildir. Sözelimi, yoğun ve çarpık sanayileşme sonucu atmosfere salınan sera gazlarının yarattığı etkilerle ozon tabakasının incelmeye, yırtılması sonucu iklimlerin değişmeye başlaması ve giderek ısınarak buzulların yok olması, aslında uzun jeolojik dönemlerde gerçekleşebilecek küresel olaylar iken insanoğlu bu durumu hızlandırarak öne almıştır.

Türkiye, jeolojik konum açısından günümüze kadar kalabilen Dünyanın en yaşlı (190 milyon yıl) denizi olan Akdeniz, Orta yaşlı (100 milyon yıl) olan Karadeniz ve Dünya'nın en genç denizlerinden biri olan Ege denizi ile çevrilmiştir. Bu farklı jeolojik geçmişlerinden dolayı tüm denizlerimiz birbirinden farklı dinamik özellikler taşımaktadır. Kıyı ve denizlerimizin bu değişik özelliklerini ve dinamiklerini iyi bilmeden denizleri ve kıyıları iyi kullanmak ve onları yönetmek sürdürülebilirlik açısından olanaklı değildir. Yukarıda açıklanan nedenlerle bu konularda bilimsel araştırmaların desteklenmesi çok önemli olup ve konuya ilgi duyan bilim insanlarımızın araştırmalarının özendirilmesi ve kolaylaştırılması için başta TÜBİTAK'a olmak üzere çeşitli kurum ve üniversitelere büyük görevler düşmektedir.

İMO ÖĞRENCİ ÜYE KURULTAYI “EĞİTİMDE EŞİTSİZLİK VE YABANCILAŞMA” SONUÇ BİLDİRGESİ

23 EKİM 2004 - ANKARA

Bizleri kurultaya taşıyan süreç boyunca oluşan tartışmalarımızda ve onların sonuçları olan komisyon raporlarımızda da ayrıntılı olarak tariflemeye çalıştığımız üzere bilimsel faaliyetler tamamen kar getirebilir olma özelliğine göre, üniversite-sanayi işbirliği adı altında uluslar arası ve ulusal sermaye kuruluşlarına proje hazırlamaya endekslenmek istenmektedir. Bütün bu eğilimlerin sonucu ise, eğitimin ve bilimin gün geçtikçe insanlığın yararına işleyen faaliyetler olmaktan çıkmasıdır. Örneğin, UNICEF’in “1999 Yılı Dünya Çocuklarının Durumu Raporu”na göre, ABD’nin bir yılda kozmetiğe harcadığı 7 milyar dolarlık para eğitime ayrılırsa 2010 yılında dünyanın okuma yazma sorunu bitirilebilirdi. Dünyada askeri harcamalara 781 milyar dolarlık bir pay ayrılırken, 900 milyon insanın eğitim hakkından yoksun olduğu gezegenimizin küresel eğitim sorunu, yılda 7 milyar dolar ayrılıcsaydı 10 yılda çözülebilirdi. Bugün toplumsal mücadelelerle kazanılmış olan herkese ücretsiz eğitim hakkının da, neo-liberal saldırılarla yok edilmeye çalışıldığı bir dönem yaşanmaktadır.

Türkiye için konuşursak, YÖK’ün oluşumu da egemen sınıf ihtiyaçlarına ve Türkiye’nin kapitalist merkezle, geçmiş dönemlere göre farklı biçimlerde ve daha sıkı bütünleşme isteğine dayanır. Bu anlamıyla, YÖK eliyle üniversiteler üzerinde kurulan yönetsel bir baskıdan söz etmek mümkün. Ancak bu tür baskıların sürekli kılınmaya çalışılması kapitalist bir devlet için uzun dönemde bir yönetsel krizi doğuracağından bu yönetimin devlet eliyle değil, kapitalist bileşkenin başka bir eliyle yani sermaye eliyle yapılması gündeme gelmiştir. Hal böyle olunca da zaten YÖK’e duyulan ihtiyaç doğal olarak ortadan kalkacaktır. Böylesi bir dokusal uyumun ve yönetsel durumun tek koşulu üniversitelerin bilimsel faaliyetlerini piyasaya sunarak ve yönetsel olarak şirketleştirilerek ticarileştirilmesinden geçebilir. Üniversitelerin ticarileştirilmesi ise bütçeden üniversitelere ciddi düzeyde pay ayrılmayıp bu kurumların çaresizliğe itilmeleri, aynı anda üniversitelerin piyasa içerisinde çekilmeleri yöntemiyle yapılmaktadır.

Oysa bizlerin istediği YÖK’ün tamamen kaldırılması ve üniversitelerin üniversite bileşenleri tarafından yönetilmesidir. Zira üniversiteler sermayenin denetimine sunulmakta, siyasal iktidarların müdahalesine açık hale getirildiği görülmektedir. Yalnız burada vurgulamak istediğimiz bu sıyrılmış, özerk, kendi kendini yöneten yönetim durumunun evrileceği noktadır. Çünkü bize göre,

Üniversitenin Temel İlkeleri;

* Bilimsel bilgiyi üretmek, bu bilgiyi üretecek insanlar yetiştirmek ve üretilen bilgiyi toplumlara paylaşmak Üniversitenin temel hedefidir. Bu hedefler araştırma, yayın, uygulama ve eğitim araçlarıyla nitelikli bir kamusal hizmet olarak gerçekleşir.

* Yükseköğretim sistemindeki tüm kurullar seçilmiş üyelerden oluşan kurullar eliyle yönetilirler. Rektör ve dekan, üniversite ve fakülte dışı ilişkilerde temsilci, iç ilişkilerde ise eşitler arasında birinci konumundadır.

* Yükseköğretim kurumlarının değerlendirilmesinde, özerklik ilkesinin zorunlu bir gereği olarak özenetimi esaslıdır. Her üniversite, kendi üyeleri arasından seçilmiş kurumlarca ve

önceden belirlenmiş yasal ilke ve ölçütler çerçevesinde denetlenir. Hiçbir üniversite kurum kendi dışındaki üst kuruluşlarca ya da profesyonel değerlendirme şirketlerince (yerli-yabancı) değerlendirilemez ve denetlenemez.

* Eğitim, öğretim ve araştırma hakkı; ancak akademik özgürlüğün ve üniversite özerkliğinin bulunduğu bir ortamda tam olarak kullanılabilir. Akademik-sanatsal özgürlük; bilim insanlarının mevcut, egemen öğretilerle kısıtlanmadan, öğretim ve tartışma özgürlüğünü, araştırma yürütme ve sonuçlarını yayma ve yayınlama özgürlüğünü, temsili akademik organlara katılma özgürlüğünü ifade eder. Akademik özgürlük bilim insanı için sınırlanabilir bir temel haktır. Özerklik; üniversitelerin akademik çalışmaları, işleyiş kuralları, yönetimleri ve diğer faaliyetleri bakımından kendi iradeleriyle oluşturdukları organlar eliyle kendi kendilerini yönetmeleridir.

* Yukarıda sözü edilen akademik ve sanatsal özgürlük ile özerk üniversite hayatı; devletten, sermayeden bağımsız olmalı, ırkçı, gerici ve cinsiyetçi güçlerin müdahalesine karşı yasal güvencelerle korunmalıdır. Aynı zamanda akademik-sanatsal özgürlük, özerk üniversitenin iç müdahalesine karşı da güvenceye alınmalıdır. Akademisyen, yurttaş olarak devlet politikaları ve yüksek öğretimi etkileyen politikalar hakkındaki görüşlerini özgürce ifade etme yolunda toplumsal değişime katkıda bulunma hakkı da dahil olmak üzere kişisel haklarını kullanırken, engelleme ve müdahaleyle karşılaşmamalı ve bu haklarını kullanmalarından dolayı cezalandırılmamalıdır.

* Özerk üniversite katılımcı demokratik bir yapıda inşa edilmelidir. Akademik personel, idari personel ve öğrencilerin asli unsurlarını oluşturduğu üniversitede tüm karar organları bu unsurların katılımı ile aşağıdan yukarıya doğru seçim ve sürekli katılım mekanizmaları ile güçlendirilecek demokratik bir özyönetim oluşturulmalıdır. Seçilmiş, sorumlu kurullar eliyle, her düzeyde demokratik denetime açık bir yönetsel anlayış geliştirilmelidir. Kendi iç yapısında özerk olan üniversitenin topluma karşı sorumluluğunu yerine getirebilmesi için etkileşim kanallarının kurulması önemlidir. Yerel ve ulusal düzeyde oluşturulacak platformlarla etkileşim kurumsallaştırılabilir.

* Yükseköğretim kurumları; kaynaklarını, öğrenme ortamlarını ve öğrencilere dönük tüm olanakları bilimsel araştırma, yayın ve diğer çalışmalarını nicel ve nitel anlamda geliştirmek amacıyla ve demokratik denetime açık tutarak kullanılmalıdır.

* Üniversiteler, mali yönden kamu kaynaklarıyla finanse edilen ve bu nedenle sınırlı bir özerklik içinde tanımlanabilir. Üniversite gereksinim duyduğu mali kaynakları hükümete bildirmek ve ayrılan kamu paylarını yine kamusal denetim içinde kendi öncelikleri çerçevesinde kullanabilmelidir. Üniversiteler kaynak yaratma yöneline sokulmamalıdır. Her üniversite üyesi için bilgi alma hakkı saklı kalmak üzere, ulaşılabilirlik, açıklık ve yetkili organlar eliyle hesap sorulabilir bir düzenleme sağlanmalıdır. Üniversiteler, piyasa koşulları söyleminden uzak tutularak asli amaçları doğrultusunda parasız ve nitelikli öğretim ile yüksek düzeyde araştırma ile sorumlu kılınmalıdırlar. Üniversite ile ilgili yapılacak düzenlemede, üniversitenin gelir kaynakları ve bunları kullanmaya dönük kurullar yer almalıdır.

* Üniversite çalışanlarını temsil eden örgütlerin eğitim-öğretim ve bilim alanındaki ilerlemelere katkıda bulunabilecek bir güç olarak değerlendirilmeleri ve diğer bileşenlerle birlikte genel üniversite politikalarının belirlenme ve uygulanma sürecinde yer almalıdır.

1980'lerin başındaki Askeri darbeyle beraber toplumsal muhalefet odaklarının her anlamda baskı altında tutulduğu bir dönemin Türkiye burjuvazisi için düzleştirdiği alan, sermaye politikalarının sürat hattını oluşturmuştur. 70'lerin sonlarında tüm dünyada esmeye başlayan neo-liberal rüzgarın gücüyle eşitlikçi ve kamucu söylemin tasfiyesine hız verilmiştir. Özal'lı yıllar denilen bu dönem, eşitlikçi söylemin yerini, köşeyi dönme söylemin aldığı, yasaların fiili uygulamalar yoluyla süzgece çevrildiği, “ben zenginleri severim”li yıllar olarak hafızalara kazınmıştır.

Bunların yanına Üniversite - Sanayi işbirliği, Toplam Kalite Yönetimi, Kalite Çemberi gibi TÜSİAD literatürüne ait sözcükleri de ekleyebiliriz. Bu yıllarda bütçeden halkın sağlığına, eğitime ve sosyal güvenliğine ayrılan pay, sermaye sahiplerine, kendilerinden çalınan bir pay olarak gözükmemektedir.

Sonuçta tüm topluma ait olan genel bütçeden, toplumun genel yararı için yapılan bütün harcamaların olabildiğince azaltılması, buradan beslenen asalak bir sınıf için zorunlu hale gelmektedir.

Pazar iyidir ve eşitleyicidir; serbest piyasa demokrasi, serbest ticaret ise barış getirir” söylemleri ile geçen 20 yılın ardından, daha da adaletsiz bir dünyada bulduk kendimizi. Milyonlarca insan işsiz, milyonlarca insan en temel ihtiyaçlarını bile karşılayabilecek bir gelire sahip değil. Yiyeceğe, temiz suya, barınağa, sağlığa, eğitime, kültüre ve iletişime ulaşmanın lüks olduğu geniş yoksullar okyanusu dünya nimetlerinden yararlanamıyor, iletişim ağlarıyla ve pazarla birbirine bağlanan dünyamız eskiden olduğundan çok daha fazla çatışmalara, bölgesel savaşlara ve yersiz yurtsuzlaşmaya tanık olmakta. Daha çok zenginleşme ile yoksulun yoksulu haline gelme, aşırı çalışma ve işsizlik aynı süreç içinde gerçekleşmektedir.

Örneğin, üniversite eğitiminin paralı hale getirilmesinde önemli bir adım harçlardır. Başlangıçta sembolik bir miktar denerek savunulan ve meşrulaştırılan harçlar, 90'lı yıllarla birlikte “eğitimin de bir maliyeti var ve bu da ondan kişisel yarar sağlayan öğrenciden alınmalıdır” denerek asıl işlevlerini, yani eğitimin özelleştirilmesi işlevlerini yerine getirmeye başladılar.

Bahsedileni somutlamak için bir başka örnek ise, üniversitelerde çok değil birkaç yıl önce uygulanmaya başlanan yaz okullarıdır. Artık hepimizin bildiği gibi üniversitelerin pek çoğunda yıl 2 değil 3 döneme çıkmıştır.

Şimdi okul haziranda kapanıp birkaç hafta sonra tekrar açılıyor ve yaz sıcaklarında 1 ila 2 ay arası yoğun bir dönem başlıyor. Yoğun, çünkü yaz okulu normal dönemin ortalama 6-7 haftaya sıkıştırılmış halidir.

Yaz okulu uygulamasının normal dönemde ödenen harçlardan özünde pek bir farkı olmasa da, burada sergilenen mantık serbest piyasa ekonomisinin üniversitelere birebir uygulanıyor almasıdır. Harçlar için “kaynak yetersiz, öğrenciler de masrafların bir kısmına ortak olsun” diye gerekçeler öne sürenler, yaz okulunda bu tür meşrulaştırma çabalarını dahi sergilememektedir. Yaz okulunda dersler de tüccar mantığıyla açılmakta, bir dersi yaz okulunda 15-20'den az insanın alacağı düşünülüyorsa o ders hiç açılmamaktadır. Yani maliyetini kurtaramamaktadır.

Yukarıda bahsedilen bu örnekler,

38. Dönem TMMOB ve Oda Etkinlikleri Sonuç Bildirgeleri

- Eğitim hizmetlerinin bütünlüklü yapısının parçalanarak, eğitim hizmetinin parçaları olan yurt, yemekhane, temizlik, kırtasiye gibi hizmetlerin taşeron firmalara ihale edilmesi ve özelleştirilmesi,
- Öğretim elemanlarının, üniversite-sanayi işbirliği adı altında piyasaya iş yapması ve bu nedenle kendisini, mensubu olduğu kurumdan ve öğrencilerinden çok sermaye guruplarına karşı sorumlu hissetmesi, bunun sonucunda öğrencilerin kendi hallerine terk edilmesi,
- Üniversiter yapıdaki değişimin, “müşteri odaklı” çalışan tarzı benimseyebilmesi için müfredatının buna uygun biçimde yeniden yapılandırılması, bu yapılandırmanın temelini teşkil eden ABET2000 ve akreditasyon uygulamalarının üniversitelerde hız kazanması,
- Küresel kapitalist dünyaya entegrasyon çalışmalarının hızla yürütüldüğü günümüzde ülkemize biçilen rolleri irdelediğimiz zaman en son yapılan GATS (Hizmet Ticareti Genel Anlaşması) müzakerelerinde eğitim ve öğretim hizmetlerinin halen kamusal olarak sunulduğu ülkelerde piyasaya açılması ve bu alanın IMF / DB'nin koyduğu şartlar doğrultusunda sermayenin hizmetine sunulması (eğitimin metalastırılması) noktasında geri dönülemez bir yola girmek gibi bir seçeneğin önümüze konması,
- Bütçe kısıtları dolayısıyla devlet üniversitelerine kaynak aktarılmazken, özel üniversitelere bedelsiz arazi tahsisi ve para yardımı gibi teşviklerin sağlanması,

şeklinde gelişen, diğer sermaye belirlenimli politikalarla beraber düşünüldüğünde ortaya çıkan sonuç, üniversitelerin kamu hizmeti olmaktan çıkarılmasıdır. Eşitsizliğin üzerine oturduğu zemini oluşturan, özel mülkiyete dayalı kapitalist sistem, sınırsız emek sömürüsü yanında en temel insanlık hakkı olan eğitim hakkını bile emekçi çocuklarına fazla görmektedir. Emekçi çocuklarına üniversite kapılarının kapanmasının ise sermaye açısından büyük anlamı vardır. Baştan yoksul yığınlara üniversite kapısını kapatmak veya karşılıklı burslar aracılığıyla okuyabilenlerin ayağına pranga takmak sermaye için hiç de akılsızca bir iş değildir. Bir siyasal pratik olarak makro faşizme günümüz dünyasında herkes karşı çıkacaktır, ancak burada söz konusu olan bir tür gizil faşizmdir yada bir diğer deyişle mikro faşizmdir. Ve bizim için insansal olan, insanı temel alan bir bakış açısının takipçileri olarak, hayatın her alanında mikro faşizme de karşı çıkabilmektir. Toplumsal bilginin biriktiği ve üretildiği yerler olan üniversitelerin özelleştirilmesinin toplumun kamu bilincini felç etmek için başlı başına bir adım olduğunu unutmamamız gerekmektedir.

Eğitim bir bütün olarak düşünülmelidir. Mühendislik eğitimi de öğrencinin teknik eğitimi yanında sosyal, kültürel eğitimi tamamlandığında anlamlı olmaktadır. Ancak üniversitelerimizde yönetim tarafından öğrencilerin belirli sosyal faaliyetlerin dışında etkinliklerle ilgilenmesi istenmemekte ve olanaklar sağlanmamaktadır.

Mühendislik-Mimarlık alanındaki eğitimde gerek açılan okullar gerek arttırılan kontenjanlar açısından planlama anlayışının olmaması özellikle belirli bölümlerden mezun mühendis ve mimarların istihdam sorununu arttırdığı gibi bu kitlenin mesleki kimliklerinde erozyon yaratmaktadır. Üretim süreçlerinde ortaya çıkan değişim, mühendis ve mimarları yeniden biçimlendirmekte, mesleki formasyonlarını değiştirmekte, istihdamı daraltmaktadır. İşsizliğin artması ücret politikalarını olumsuz yönde etkilemekte ve mühendisin ve mimarın emeği ile orantılı ücret almalarını engellemektedir. Elbette, burada kastımız yalnızca mühendis-mimar emeğinin değer yitimine uğraması ve üzerindeki sömürünün pekişerek katlanmasını meslek özelinde tartışmaktan daha ziyade bir çabadır ve toplumsal

düşgücümüzü yalnız mühendis sınıfsal kimliğinin pozisyonunu tartışmaya açmaktan öte bir yere taşımayı arzularak ilerletmeye çalışıyoruz.

TMMOB İnşaat Mühendisleri Odası olarak 2003 yılından günümüze kadar yürütmüş olduğumuz öğrenci üye çalışmalarının bir parçası olan öğrenci üye kurultayının ilkini henüz gerçekleştirme olanağı bulduk.

Bu acemi örgütlenme anlayışı içerisinde mesleki sorunların ve biz inşaat mühendisliği bölümlerinde okuyan öğrencilerin sorunlarının ülke sorunlarından bağımsız olmadığı bilinciyle çalışmalarımızı yürütüyor ve öncelikle üniversitelerin özerk demokratik ve bilimsel bir yapıya kavuşmasını istiyoruz.

Zira memleketimizde yaşanan yıkımın ağır sonuçları ortadadır:

- Kamu yatırımlarına ayrılan bütçe payı 1986'dan bu yana % 75 oranında azaldı,
- İç borçlar 1996 yılından bu yana % 470, dış borçlar % 80 arttı,
- Bütçede eğitime ayrılan pay 1990'dan bu yana % 43, sağlığa ayrılan pay % 26 azaldı,
- Faize bütçeden ayrılan pay 1993'te % 23 iken, 2004'te % 43'e çıktı,
- 2002 yılı DİE yoksulluk çalışmasına göre Türkiye'de 20 milyonu aşkın kişi yoksulluk sınırının altında yaşıyor,
- İşsizlik 1996 yılından bu yana iki katına çıkarken, özel sektörde haftalık çalışma süreleri 1997 yılında 44 saat iken, 2004 yılında 54 saate çıktı,
- Kayıt-dışı istihdam edilen kişi sayısı 5 milyonu buldu,
- Gelire göre tüketim harcamalarında en yoksul % 20'lik dilimin payı % 8,72ye düşerken, en zengin % 20'lik dilimin payı % 40,2 yükseldi,
- BM 2002 raporunda, Türkiye İnsani gelişmiş düzeyi bakımından 173 ülke arasında 85. iken, 2003 yılında 177 ülke arasında 88. sıraya düştü,
- Türkiye Orta Gelişmişlik düzeyinde 33. sırada yer alıyor,
- OECD ülkelerinde ortalama yaşam beklentisi 77 yıl iken Türkiye'de 70 yıl,
- 15 yaş üstü nüfusun % 15'i okuma yazma bilmiyor.
- Okullaşma oranı %82'yi bulmuyor.
- GSMH'dan eğitime ayrılan pay sadece % 2,2.
- Kişi başına sağlık harcaması aylık yalnızca 24,5 \$.
- 5 yaş altı çocukların % 8'i yeterli beslenemiyor.
- Kadın-Erkek eşitsizliği derinleşiyor; erkeğin geliri kadının gelirinin iki katı.

Bu anlamıyla hayata geçmesini umduğumuz taleplerin yalnız inşaat mühendisliği eğitimini içeren sorunlar olmadığından hareketle, genelinde hayatın, hayatın karşımıza çıkardığı sorunların ve bunun içinde de eğitimin, özelinde ise üniversite eğitiminin ve daha da özelinde inşaat mühendisliği eğitiminin içerisinde bulunduğu sorunlara dair özlemlerimizin hayata geçmesi umuduyla bir kez daha özerk, demokratik üniversite talebiyle haykırıyoruz.

EĞİTİM - ÜNİVERSİTE - BİLİM ALANININ

MEVCUT BİRTAKIM SORUNLARI VE TALEPLERİMİZ

- Ülkemizde yüz binlerce çocuk ve genç, eşit ve parasız eğitim hakkından yararlanamamaktadır.
- Eğitim programları hala ezbere dayalı, bilimsel içerikten uzak, baskıcı ve cins ayrımcı uygulamalarla doludur.
- Eğitim ortamlarında olması gereken çocuklar, yaşlarına ve bedensel durumlarına uygun olmayan işlerde çalıştırılmaktadır.
- Yoksulluk ve kirli savaşın yol açtığı göçlerle sokak çocuklarının sayısı hızla artıyor ve sokağın kötü etkilerine maruz bırakılıyor.
- Bütçeden eğitime aktarılan pay, miktar olarak artmış görünse de eskiden olduğu gibi yetersiz kalmaktadır.
- Mevcut öğretmen yetiştirme sistemi öğretmeni eğitim sürecinde “teknisyene dönüştürmekte, bireylerin öğrenme sürecine etkin katılımını sınırlandırmaktadır. Eğitim Fakülteleri’nin yetersiz kadro içinde öğretmen yetiştirme uygulaması, eğitimin niteliğini düşürmektedir. Eğitim Fakültelerinde mezun olan öğretmen adaylarının işsizlikle karşı karşıya kalması, nitelikli bir öğretmen yetiştirmeyi engellediği gibi, öğretmen adaylarının mesleğe yönelimini zayıflatmaktadır.
- Türkiye’de nitelikli ve sürekli bir öğretim üyesi yetiştirme sistemi kurulamamıştır.
- Özel ve paralı eğitim uygulamaları hızla yaygınlaştırılmaktadır.
- Eğitim hizmetini üreten eğitim emekçilerinin ekonomik, sosyal ve mesleki sorunları, her geçen gün daha da ağırlaşmaktadır.
- Ekonomik, demokratik hakları için sendikalarda örgütlenen eğitim emekçilerine yönelik baskılar son yıllarda daha da artmıştır.
- En temel insan haklarından olan eğitim, sağlık, sosyal güvenlik ve diğer hizmetlerin bir hak olmaktan çıkarılarak, devletin sosyal sorumluluklarının tasfiye edilmesi ve bu alanların piyasa süreçlerine açılarak bir kaç yüz şirketin sömürüsüne terk edilmesi kabul edilemez. Bu amaçla başlatılan uygulamalar bir an önce durdurulmalıdır.
- Diğer insan haklarının da ön koşulu olan eğitim hakkı; sınıf, ırk, cinsiyet, dil, din ve politik görüş gibi ayrımlar yapılmadan herkese eşit koşullarda sağlanmalıdır.
- Eğitim hakkının bu çerçevede yaşam bulabilmesi için bütçeden eğitime ayrılan pay artırılmalı, her tür ve düzeyde eğitim parasız olmalı ve zorunlu eğitim süresi, 5 yaşından başlayarak 18 yaşına kadar olan dönemi kapsayacak şekilde yükseltilmelidir.
- Çocuk emeği sömürüsüne son verilmeli, çocukları sokağa iten nedenler ve yetersizlikten etkilenen bireylerin (engellilerin) eğitim hakkına erişmesinin önündeki engeller kaldırılmalıdır.
- Toplumun örgütlü kesimlerinin görüşleri doğrultusunda, evrensel ölçütlere uygun, yeni ve demokratik bir anayasa hazırlanmalıdır.

- Eğitimde; sorgulayan, düşünen, dayanışma duygusuna sahip, şiddet karşıtı, barışçıl tutumlu, insan haklarına saygılı, bilimsel kriterleri önemseyen, aydınlanmış bireylerin yetişmesi amaçlanmalı, eğitim ortamının çok kültürlülük temelinde kurgulanması konusunda ciddi adımlar atılmalıdır.
- Anadilde eğitim taleplerinin “bölünme” ve “azınlık” sorunu olarak nitelendirilmeden çoğulculuğun gerekleri olarak algılanıp insan hakları ve demokrasi kapsamında tanımlanmasını ve korunmasını sağlayacak çözüm yöntemleri geliştirilmelidir. Altına imza atılan uluslararası sözleşmelerdeki çekincelerin kaldırılarak, uygun düzenlemeler bir an önce hayata geçirilmelidir. Farklı etnik kimlikteki, yurttaşların evrensel, demokratik çağdaş değerler çerçevesinde haklarına saygı duyulmalıdır.
- Cinsiyetçi yaklaşımlar, erkek egemen kültürü ifade eden değerlendirme ve özellikler, eğitim-öğretim programlarından ayıklanmalıdır.
- Yurttaşların kendi kimlikleri ile kamusal hayata katılmalarının önündeki engeller kaldırılmalı, Anayasal vatandaşlık normlarının ve eğitimsel yaklaşımların bu eksende dikkate alınması sağlanmalıdır.
- Öğretmen yetiştirme sistemi yeniden düzenlenmeli, topluma ve insana karşı sorumlu, farklılıklara saygılı ve duyarlı öğretmen yetiştirilmesi hedeflenmelidir.
- YÖK, tüm kurumlarıyla kaldırılmalı, Üniversiteler Arası Kurul ve üniversiteler, özerk ve demokratik bir anlayış temelinde yeniden düzenlenmeli, üniversitenin bütün bileşenlerinin yönetim ve karar sürecine katılmaları güvenceye alınmalıdır.
- Nitelikli öğretim üyesi yetiştirme sistemi, akademik başarıyı esas alan bir iş ve yükselme güvencesine dayanmalıdır.
- Yurt dışında ve merkez üniversitelerde öğretim üyesi yetiştirme sistemi yeniden düzenlenmeli, ülkenin kendi kaynaklarını zenginleştirecek bir anlayış geliştirilmelidir.
- Üniversitelerde, bilimsel araştırmalara bütçeden ayrılan pay artırılmalıdır.
- Eğitim ve bilim emekçilerinin maaşları insanca yaşanabilecek düzeye çıkarılmalıdır.
- Eğitim emekçilerinin kazanılmış haklarına açıkça saldırı niteliğinde olan yeni personel rejiminde yer alan esnek çalışma, sözleşmeli personel, performans değerlendirme uygulamalarına son verilmelidir.
- Eğitim emekçilerinin düşüncelerinden, sendikal eylemlerinden ve demokratik taleplerinden dolayı karşılaştıkları her türlü ceza ve sürgün son bulmalıdır.
- Hükümetin siyasi kadrolaşma uygulamaları son bulmalı, tüm atamalarda yeterlilik ve objektif ölçüler dikkate alınmalıdır.
- Sendikal örgütlenmenin önündeki tüm kısıtlama ve yasal engeller kaldırılmalı, grevli toplu sözleşmeli sendika yasası en kısa zamanda çıkarılmalıdır.
- Toplumsal eşitsizliğin her çeşidini sürekli ve sistemli olarak üreten eğitim yapısı terk edilmelidir.
- Okulöncesi eğitim, eğitim hakkının bir parçası olarak devletçe, isteyen her ailenin çocuğuna ayırsız ve parasız olarak sunulmalıdır.

38. Dönem TMMOB ve Oda Etkinlikleri Sonuç Bildirgeleri

- Örgün eğitim sistemindeki mevcut ayrımcı yapıyı tasfiye edilmeli, bütünlüklü ve çağdaş bir içerik ile eğitim hakkını en üst düzeyde herkese sağlamayı amaçlayan çok amaçlı okul modeli uygulama alanına konmalıdır.
- Eğitimde bütüncül, eşitlikçi ve herkes için nitelikli kamusal eğitim öngören yapılanmanın gerçekleştirilmesine paralel olarak, MEB örgütünün de; cinsiyetçi, mesleki-genel ayrımını yapan yapısını ortadan kaldırılmalı; eğitim hakkını temel alan, ayrımcılık içermeyen bir örgüt yapısına geçilmelidir.
- Bütün insanlığa ait, toplumla yaşamanın vazgeçilmez koşulları olan değerlerin, yeni bir dünya biçimini savunanlara karşı yeniden yaratılması, demokratik, eşitlikçi ve özgür bir yaşam isteminde bulunan tüm insanların görevidir. Üniversitelerin en önemli bileşenlerinden biri olarak biz öğrencilere bu değerlerin yeniden yaratılmasında; eşitlikçi bir toplum modeli sunulmasında özgürlükçü bireyler olarak yetişmemizde, daha genel anlamıyla toplumun özgürleştirilmesinde büyük görevler düşmektedir.
- Eğitimde etik bir temelde özerk, başkalarına saygılı, toplumsal sorumluluk sahibi, adaletli, ayrımcı davranmayan ve emeğe saygılı bireyler yetiştirilebilmesi için çaba harcanmalıdır.
- Çocuk ve gençlerde çevre bilinci, örgün eğitim programları içinde bağımsız çevre dersleri aracılığıyla ve diğer derslerin içeriklerine yayılarak geliştirilmelidir.
- Derslerde kullanılacak kitapların evrensel anlamda insan haklarına uygunlukları gözden geçirilmeli; ders kitapları ayrımcı, dışlayıcı, farklılıkları yok sayıcı ve dinsel kavramları içeren özelliklerinden arındırılmalıdır.
- Demokratik kitle örgütleri ve yerel yönetimlerden alternatif medya araçlarının geliştirilmesinde sorumluluk alması talep edilmelidir.
- Üniversitenin üç temel bileşeni olan eğitim emekçileri, öğrenciler ve üniversite çalışanları , üniversite yönetimine örgütleri ve/veya öğrenci grupları aracılığıyla katılmalıdır.
- Okul ortamı, öğrencilerin yaparak ve yaşayarak demokratik tutum ve davranışları içselleştirecekleri öğrenme etkinlikleri ile katılımcı tarzda düzenlenmelidir.
- Topluma dönük eğitimin yerleştirilmesi doğrultusunda, sadece sanayi ile değil toplumsal yaşamla ve emekçi sınıflarla karşılıklı etkileşim sağlanmalıdır.
- Mühendislik öğrencilerine AR-GE çalışmaları üniversite öğretim görevlileri ve öğrencilerin direk katılımı ile topluma hizmet ve kamu yararını gözetmeye yönelik öğretim sağlanmalıdır. Üniversitelerde öğretim sistemi ithalinden vazgeçilerek ülke koşullarına uygun, ülke sorunlarına yönelik öğretim yapılmalıdır.
- Öğrenciler, kimin için ne üretildiğinin bilinciyle ürettiğine yabancılaşmayan insanlar olarak yetişmelerini sağlayacak öğretim programları çerçevesinde üretime katılmalıdır. Öğrenciye teorik teknik bilgiler yanında uygulamalı ve sosyal gelişmeye yönelik bir eğitim verilmelidir.
- Mühendislik ve mimarlıkla ilgili yüksek öğrenimin planlanmasında (yeni fakülte ve bölümlerinin açılması, eğitim programlarının oluşturulmasında) TMMOB'nin görüş, öneri ve onayı alınmalıdır.

- "Bozuk düzende sağlam çark olmayacağı" durumundan hareketle F tipleri cezaevi sürecinde 108 insanın hayatını kaybettiği bir ortamda eğitimde bilimsellik ve özgürlük talebi eksik kalacağından ve bu anlamda hücre tipi, tecrit edilmiş, F tipi bir üniversite istemiyoruz.
- Pratik uygulamalardaki eksikliğin giderilmesinin yolu, daha fazla pratiğe yönelik ders içerikleriyle değil, teorik bilgilerin pratik uygulamalarla örtüştürülebilmesi olmalıdır.
- İnşaat Mühendisleri Odası, üniversitelerdeki öğretim görevlilerinin eğitim dışında ticari faaliyette bulunmasının engellenmesine yönelik çalışma yürütmelidir.
- Mühendislik eğitimin ayrılmaz bir parçası olan mühendislik etiğinin, ayrı bir ders olarak verilmesi; Mühendislik Etiği; kavramını belirsizleştirmektedir. İMO üniversitelerle birlikte bu konuda çalışma yürütmelidir.
- AB sürecinin ulusal programlarının bir sonucu olan özelleştirmelerin eğitim alanında da gösterdiği etkinin göz ardı edilmemesi gerekmektedir.
- Öğrencilerin yaptığı bir etkinliğin üniversiteler tarafından desteklenmemesi ve mali çıkarların ön plana çıkarılması hususunda gerekli tepkinin konulması gerekmektedir.
- Üniversite eğitimine yönelik yapılan değişikliklerden olan ABET ve akreditasyon başlıklarında gerekli tartışma platformlarının oluşturulması ve bu tartışmaların net sonuçlar içermesi gerekmektedir.
- NATO gibi askeri amaçlarla bugün üniversitelerde yürütülen AR-GE çalışmalarının durdurulması yönünden Oda üyelerinin ve toplumun bilinçlendirilmesi gerekmektedir.
- Bundan sonraki İMO Öğrenci Üye Kurultayı gerçekleşmesi sürecinde önce şubeler bazında yerel kurultayların yapılması, ardından sonuçları ve talepleri ile İMO Öğrenci Üye Kurultayına taşınmasına yönelik çalışmalar yapılmalıdır.

Biz TMMOB İnşaat Mühendisleri Odası Öğrenci Üyeleri olarak, üniversitelerde, ülkede ve dünyada var olan güncel ve toplumsal sorunları ve bu sorunların biz öğrencilerin kendi yaşam alanımıza yansımaları irdelemeye çalışıyoruz. Öğrenciler olarak oluşturduğumuz komisyonlarımızla öz yönetim ilkesiyle ve gönüllülük temelinde çalışma yürütmekteyiz. Üniversitelerde demokrasi, özgürlük ve bağımsızlık mücadelesi veren tüm muhalif öğrencilerle birlikte karşı duruşu yaratmayı hedefleyen bir mücadele içinde olacağız.

ÜNİVERSİTELER ÜNİVERSİTE BİLEŞENLERİNİNDİR!

"KAR DEĞİL İNSAN"

DİYORUZ.

EŞİT,PARASIZ,DEMOKRATİK,BİLİMSEL BİR EĞİTİM VE BASKISIZ,

COPSUZ, DEMOKRATİK, BİLİMSEL VE ÖZERK ÜNİVERSİTE İSTİYORUZ"

**TMMOB İnşaat Mühendisleri Odası
Öğrenci Üye Kurultayı 2004 Deleğeleri**

8 KASIM DÜNYA ŞEHİRCİLİK GÜNÜ 28. KOLOKYUMU SONUÇ BİLDİRGESİ 7-8-9 KASIM 2004 - İSTANBUL

İçinde bulunduğumuz dönem insanlık tarihi açısından önemli bir kırılma noktasını temsil etmektedir. Küreselleşme olarak adlandırılan bu süreç dünyanın farklı coğrafyalarını farklı şekillerde etkilemekte ve şekillendirmektedir.

Küreselleşme süreci bir yandan gelişmiş ve az gelişmiş ülkeler arasındaki bir yandan da aynı ülke içinde gelişmiş ve az gelişmiş bölgeler arasındaki eşitsizliklerin daha da artmasına sebep olmaktadır. Yeni dengeler ülkelerin belli kentlerini ve bölgelerini kendi ağlarına dahil ederken, söz konusu coğrafyaların geriye kalanı yeni yapılanmadan büyük ölçüde dışlanmaktadır.

Bu dönüşümün çarpıcı etkileri bütünsel olarak henüz ortaya konmamış olsa da, bu dönüşümün etkilerine ilişkin ipuçları elde etmek mümkündür. Bu ipuçlarının en yoğun yaşandığı mekan olarak kentler, bu toplumsal dönüşümün merkezine oturmuştur. Her türlü toplumsal değişim ve gelişim kentler üzerinden üretilen kavramlar ve paradigmalara açıklanmaktadır. Bu durum aslında üretim mekanizmalarındaki dönüşümün bir yansımasıdır.

Ülkeler ve bölgeler arasındaki yeni sisteme eklenilebilme ve eklenememe üzerine kurulu eşitsizliğe ek olarak kentlerin kendi iç yapılarında da eşitsizlikler ve dışlanmalar geçmişe oranla artmaktadır. Yeni yapıya uyum gösterebilen sınırlı bir kitle bu dönemin meyvelerini toplarken aynı olanaklara sahip olmayan çoğunluk kendi kaderlerine terk edilmektedir. Diğer bir anlatımla, kentlerin önemli bir özelliği olan birlikte yaşama kültürünün maddi temelleri ortadan kalkmakta ve toplumsal bölünmenin yolu açılmaktadır.

Küreselleşme ve neo-liberalizmin refah devleti karşısında kazandığı bu zafer, devletin müdahale araçlarını da etkisizleştirmekte veya anlamsız kılmaktadır. Bu araçlardan bizim için en önemlisi olan planlama da, bu durumdan derinlemesine etkilenmektedir. Kent yönetiminin ve dolayısıyla kent planlamasının piyasa temelli bir koalisyon tarafından yürütülmesi gerektiği yönündeki görüşler bunun en açık ifadesidir. Büyüyen ve gelişen kentlerin ancak yarışmacı bir ruh ile ayakta kalabileceği söylenmektedir. Bu yarışmacı ortamda rekabetin ön şartı olarak belirgin bazı stratejilerin bir ya da bir kaçının uygulamaya konması önerilmektedir. Kentler ucuz emek gücü, vergi indirimleri, kredi ve arazi tahsisleri vb. ile küresel sermaye yatırımlarını çekebilecek ve hizmet sektöründeki gelişmelerle birlikte küresel tüketim mekanizmalarıyla bütünleşebilecektir.

Neo-liberal projenin toplumun büyük bir kısmını dışlayan yaklaşımı ve uygulamaları karşısında, bu süreçten etkilenenlere yönelik olarak geliştirilen en başat politika, yönetişim kavramı etrafında şekillenen devlet ve özel sektör yanında yerel toplulukların da siyasa yapma sürecine katılmalarını öneren bir tutumdur. Bu yaklaşımın en önemli sorunu, katılım süreçlerini sivil toplumun sermaye gruplarına odaklanan biçimde sınırlıyor olmasıdır. Bu temsiliyet içerisinde emekçi kesimlerin ve demokratik kitle örgütlerinin dışlandığı gözlenmektedir. Bölüşümsel adalet kavramının geri plana atıldığı bir dönemde öne çıkarılan bu yaklaşımın en önemli çıkmazı ekonomik ve sosyal düzlemde dışlanan bu kesimlerin siyasal düzlemde yaygın temsiliyetinin nasıl mümkün olacağıdır.

Görüldüğü üzere, hakim söylemin öngörülleri kentlerin yaşanabilir mekanlar haline

gelmesini sağlayamamaktadır. Kentler derinleşen ekonomik, sosyal ve çevresel sorunlarla boğuşmakta, bu sorunlara çözüm olarak önerilen reçeteler sorunları derinleştirmekten öteye gitmemektedir. Üretim tarzındaki dönüşüm, kentlerdeki emek piyasasının kırılmaşmasına, işsizlik ve yoksulluğun artmasına ve iş güvenliği gibi mekanizmaların tamamen ortadan kalkmasına sebep olmaktadır. Bu kesimler kentlerde dönüşüme muhtaç alanlarda yaşamaktadır. Diğer yandan, küresel tüketim kültürü ile bütünleşen üst gelir grupları ise, kent içindeki korunaklı ve duvarlı yerleşimlerin içine çekilerek kentten kopmaktadır. Sonuçta kentler neo liberal söylemlerin vadettiği sahte cennetlere dönüşmek bir yana, “kent” kavramına yüklenen olumlu anlamları da yitirmekte, farklı kesimlerin değişim değeri temelinde paylaştığı mekanlar halini almaktadır.

Unutulmamalıdır ki, tarih boyunca insanlığın en önemli uygarlık ürünlerinin yaratıldığı kentler; kaderleri, insanlığın geleceği için neo liberalizmin yıkıcı güçlerinin eline bırakılamayacak kadar önemli mekanlardır.

Kent planlaması disiplini de vurgulanan dönüşümlerden payını almaktadır. Kapsamlı-rasyonel planlama yaklaşımının ciddi ölçüde aşınmaya uğradığı ve alternatiflerinin geliştirilemediği bir ortamda, şehircilik ve kent planlaması disiplinlerinin tüm düşünsel öncülleri etkisiz kalmaktadır.

Kapsamlı-rasyonel planlama yerine konmaya çalışılan iletişimsel akılcılığa dayalı yaklaşımlar da, henüz yeterince tartışılmamış ve olgunlaştırılıp içselleştirilemediğinden, planlama için umut verici pratikler üretilememiştir. Planlamada çerçeve; bütünsellik ve bilimsellikten parçacılığa, yöntem bilimsel olandan pragmatik olana, uygulama sistematik olandan el yordamına dayalı olana dönüşmektedir.

Planlama kamu yararına bir uğras olmaktan çıkıp belli çıkar gruplarına yapılan değer aktarımlarının meşrulaştırılma aracı haline indirgenmekte, planlamanın doğasındaki içsel süreçlere müdahale göz ardı edilerek, küçük parçacı ve dışsal süreçlere yönelik sınırlı iyileştirmeler yeterli görülmektedir.

Kentlerdeki siyasal alanın ise içi boşalmakta, sınıf temelli siyasetin kimlik ve imaj temelli siyasete dönüşümü sonucunda temsiliyet ve katılım boşlukları oluşmaktadır.

Tüm bu gelişmeler, şehircilik ve kent planlaması disiplinleri ile kentlerin geleceği için, kentlere ilişkin bu süreçlerin disiplinimiz üzerindeki etkilerinin incelenmesi ve anlaşılmasını zorunlu kılmaktadır. Kentsel mekanın sağlıklı ve yaşanabilir kılınması, bundan çıkarılacak dersler ve değerlendirmelerle sağlanabilir.

Bunun yanında kentlilerin haklarını savunan demokratik kitle örgütlerinin bölüşüm adaleti üzerine geliştirdikleri yaklaşımlar da tepeden inmece bulunmakta ve demokratik olmadığı nedeniyle reddedilmektedir. Bu tür bir yaklaşım kentin dışlanmış kesimleriyle, kent sorunlarına bu kitleler lehine müdahale etmek isteyenler arasında varolan kopukluğun güçlenmesine sebep olmaktadır.

Kuşkusuz değişen koşullar karşısında söz konusu toplumsal adalet temelli projenin yeni yaklaşımlar ve araçlar geliştirmesi gerekmektedir. Şehir Plancıları Odası; neo-liberalizmin olumsuz etkisi altındaki kentlerin dışlanan geniş kitlelerinin bir parçası ve temsilcisi olarak, bu gelişmeler karşısında sürecin temellerini kavrayacak paradigma arayışlarının tartışılıp geliştirilmesini sağlamak ve kentlerin sosyal adalet temelinde, kullanım değerine dayanan yaşanabilir ve insancıl mekanlar haline gelebilmesine katkıda bulunabilmek için:

- Kentsel sosyal adalet temelli, dışlayıcı olmayan, kent mekanının ve kentsel kamusal alanların her kesime açık olması anlamında mücadele edilmesi gerektiğini,
  - Kent mekanını şekillendiren temel dinamik olarak rant yaratma kaygısının değil, tüm kesimlerin kent ve kentin yarattığı olanaklardan yararlanmasını sağlayan politikaların desteklenmesinin zorunlu olduğunu,
  - Çalışma, konut edinme ve temel hizmetlerden yararlanmanın her kentlinin temel ve vazgeçilmez hakkı olduğunu, bunun yanında tüm kentlilere haklar yanında sorumluluklar da yükleyecek “Kentli Hakları”nın tartışılarak hayata geçirilmesi gerektiğini,
  - Kentlerin piyasa güçlerine hizmet eden plansız gelişmesinin engellenmesi ve dışlanan geniş kitlelerin-dezavantajlı grupların gereksinimlerinin karşılanmasının gerektiğini,
- düşünmekte ve bu düşüncelerin hayata geçebilmesi için mücadele vermeyi kuruluş amacından kaynaklanan bir sorumluluk olarak görmektedir.

Bu anlayış ve sorumluluk içinde 28. sını gerçekleştirmekte olduğumuz Dünya Şehircilik Günü ve Kolokyumunun; önemli açmazlar yaşayan planlama paradigmasına ilişkin yeni açılımların tartışılıp geliştirilebilmesi ve içinde yaşayarak yeterince algılayamadığımız kentlere ilişkin değişim ve dönüşümlerin algılanarak kamuoyuna aktarılabilmesi anlamında değerli katkıları olacağına inanmaktayız.

TMMOB Şehir Plancıları Odası; dünya konjonktürü, kentlerimiz ve planlama paradigmasında yaşanan tüm bu gelişmeler bağlamında, ülkemizin planlama ve kentleşme alanındaki sorunlu yapısının daha adil, daha eşitlikçi ve sağlıklı kentsel ve toplumsal ortamlar yaratılmasını sağlayacak bir yapıya dönüşebilmesini titizlik ve kararlılıkla savunmaya devam edecektir.

TMMOB Şehir Plancıları Odası Yönetim Kurulu

2. ULUSLARARASI KATILIMLI KAĞIT, KARTON, MÜREKKEP, MATBAA SEMPOZYUM VE SERGİSİ SONUÇ BİLDİRGESİ 2-5 ARALIK 2005

2. Uluslararası Katılımlı Kağıt, Karton, Mürekkep, Matbaa Sempozyum ve Sergisi TÜBİTAK, İzmir Büyükşehir Belediyesi, Ege İhracatçı Birlikleri, İZSU, İzmir Tivaret Odası (ZİTO), Ege Bölgesi Sanayi Odası (EBSO), İzmir Matbaacılar Odası (İMO), İzmir Valiliği Çevre Koruma Vakfı ve Üniversitelerin işbirliği ve birçok kurum ve kuruluşun katkıları ile 2-5 Aralık 2004 tarihleri arasında İzmir Kültürpark Fuar alanında gerçekleştirildi.

Sempozyum açılışında düzenleme kurulu adına Prof. Dr. Gürel NİŞLİ, EBSO adına Genel Sekreter Mustafa KALYONCU, İZTO adına Başkan Yardımcısı Akın KAZANÇOĞLU, İzmir Esnaf Sanatkarlar Odalar Birliği Başkanı Mehmet Ali SUSAM, Kimya Mühendisleri Odası Merkez Yönetim Kurulu Başkanı Erel ÖZBOZKURT, TMMOB Yürütme Kurulu üyelerinden Alaaddin ARAS birer konuşma yaptılar. Bu konuşmalarda bu tür toplantıların, ilgili sektörleri bilimsel teknolojik alanda da ortak bir platformda buluşturmaya yarar sağladığı ve sürdürülmesi gerekliliği vurgulandı. Araştırma kurumları (TÜBİTAK, üniversiteler vb.), mesleki örgütler ve sanayicilerin aynı platformda bulunmalarının, ülkenin ve sanayinin gelişmesine katkı sağlayacağı, örgütlerin sorumluları tarafından bulunmalarının, ülkenin ve sanayinin gelişmesine katkı sağlayacağı, örgütlerin sorumluları tarafından Sayın Ahmet PİRİŞTİN'A'nın anısına, İzmir Büyük Şehir Belediyesinin yenileme çalışmalarını sürdürdüğü, yeni Fuar alanı olarak belirlenmiştir. İlk baskı materyallerinden biri olan ve uygarlaşmaya önemli katkılar yapan parşömenin, bulunuşu ve kullanımının, ilk kez İzmir Bergama'da, milattan önceki yıllara uzanmasının, etkinliğin İzmir'de gerçekleştirilmesine ayrı bir anlam kattığı belirtilmiştir. Bu konuda ayrıntılı bilgi araştırmacı - gazeteci Nedim ATILLA tarafından verilmiştir.

Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği'nin (TMMOB) kuruluşunun 50. yılına rastlayan bu sempozyumun hedeflerinden biri de, sektörün ülkemizde yerleşmesini sağlamış, kuşaktan kuşağa hizmet vermiş, vermeyi sürdüren ve iz bırakan bazı değerli kişileri, genç kuşaklara tanıtmaya, tanıştırmaktır. Ancak, kendilerine ulaşılamayan diğer duayenleri de, bu tür etkinliklerde genç kuşaklara tanıtmaya ve tanıştırmaya, bundan böyle düzenleme kurulları için bir görev olmalıdır.

Sergi açılışının ardından sektörde iz bırakanların (Ali DURAN, Ferit Can ÖNDEDİR, Hamit HEYBELİ, İrfan ACAR, Jorj ABAJOLİ, Oktay GÜREL, Osman TÜZÜN, Nuri RODOSLU, Recep YAMAN, Selçuk YAŞAR ve Şevket EVLİYAGİLİN), kendileri ya da temsilcilerinin yer aldığı panelde sektörün, dünü, bugünü ve yarını tartışılmış, öneriler sunulmuş ve sempozyum oturumlarına geçilmiştir. Panel, TMMOB yürütme kurulu üyesi Alaaddin ARAS'ın oturum başkanlığında gerçekleşmiştir.

Bu konuşmaların dışında, sempozyumda, 35'i çağrılı olmak üzere, 41 yurtiçinden ve 13 yurtdışından (Almanya, Fransa, İsviçre, İtalya ve Yunanistan'dan) gelen uzmanların sunduğu 54 sözlü bildiri, 10 poster bildiri ve 5 çalıştay konusu tartışılmıştır.

Bildiri konuları sektöre genel bakış, sektörü geliştirecek iç ve dış kaynaklar ile ithalat mevzuatı, mürekkep ve matbaa, kağıt ve matbaa, kalite kontrol, yüzey baskı ilişkisi, atık sorunları, basım sektörünün sorunları, gravür baskı ve film, dijital baskı sistemleri, baskı

çözümleri başlıkları altında tartışılmıştır. Ancak, bildiri sunanlardan bazılarının son anda zorunluluk duyarak program değişikliği istemleri sonucu yapılan düzenlemeler nedeniyle, bildirimleri, programda, kendi alanlarındaki başlıklar altında verilememiştir. Buna karşılık, oturumlar oldukça geniş katılımlarla gerçekleşmiştir.

Çalıştay kapsamında, Dr. Türkün ŞAHİNBAŞKAN ve Y. Doç. Dr. Efe GENÇOĞLU tarafından, uygulamalı bir biçimde verilen Renk Yönetim Sistemi, çok büyük bir izleyici ilgisi gördü. Bülent ÖZYELDAN ve Müge MENGÜBERTİ tarafından sunulan Ofset Mürekkepleri de, yoğun soru-yanıt şeklinde geçen, uygulamadaki sorunların tartışıldığı yararlı bir çalıştay konusu idi. Halit KOLSUZ tarafından sunulan bir başka ilgi çeken çalıştay konusu ise Tifdruk Baskı olmuştur.

Sempozyumu, kayıtlı katılımcı olarak 258 kişi izledi. Alkim Kağıt Sanayi ve Ticaret A.Ş., Baran Ambalaj San. ve Tic. A.Ş., Clariant A.Ş., Coates Lorilleux A.Ş., EBSO, Ege İhracatçılar Birliği, İzmir Büyükşehir Belediyesi, İZSU, İZFAŞ, İZTO, İzmir Valiliği Çevre Koruma Vakfı, OMYA Madencilik A.Ş., Sistem Printing Company, TÜBİTAK sempozyumu sponsorluk koşulları çerçevesinde, EÜ-EBİLTEM, ESHOT, İZDENİZ, ORION-TURKUVAZ Baskı çözümleri ve TEKNOKİM Ltd. çeşitli sempozyum giderlerine Dev Ajans ise sergi etkinliğine katkı vererek desteklediler. Ayrıca üniversitelerden ve kamu kuruluşlarından gelen araştırmacılarla ve öğrencilere EBSO ve Kimya Mühendisleri Odası katılım ücreti katkısı sağlanmıştır.

Sempozyum sırasında açılan sergide ise Alkim Kağıt Sanayi ve Ticaret A.Ş., ARED, Clairant A.Ş., DYO Matbaa Mürekkepleri San. ve Tic. A.Ş., Dev Ajans Bütünleşik Pazarlama İletişim, EBSO, Ege İhracatçı Birlikleri, Ege İleri Kağıt-Karton Ürünleri San. ve Tic. A.Ş., Ege Üniversitesi M.Y.O. Matbaacılık Programı, HKF Fuarçılık A.Ş., IRC-EGE, İzmir Matbaacılar Odası, İZSU, Korda Kağıt Paz. ve Tic. A.Ş., Matbaa Teknik Dergisi, OMYA Madencilik A.Ş., Sistem Printing Company, Teknoprint Dergisi, TSE, Turkuaz Baskı Çözümleri, TÜBİTAK, TÜYAP TUM Fuarçılık Yapım A.Ş., Viking Kağıt ve Selüloz A.Ş. yer almış ve oldukça ilgi çekmişlerdir. Ayrıca IRC-EGE işbirliği kapsamında, bu sektörle ilgili kurum ve kuruluşların yararlanabileceği 6.Çerçeve Programı tanıtımı çok sayıda posterlerle sağlanmış olup, bu konuda, Prof. Dr. Fazilet VARDAR SUKAN tarafından bir sunum da yapılmıştır. Ancak, sergiyi daha etkin kılmak için yaptığımız çağrılara olumlu yaklaştıkları halde, bazı kurum ve kuruluşlar son anda katılmayarak, bazı standların boş görülmesine neden olmuşlardır. İlerdeki etkinliklerde sergi alanlarının daha canlı olması, sektörün sergiye sahip çıkması, bu tür toplantıların başarısını ve sektörün gelişmesini artıracaktır.

Sosyal etkinlikler kapsamında, Bornova Murat Köşkü'ndeki Açılış Kokteyli'ni onurlandıran İzmir Vali Yardımcısı Sayın Fethi ÖZDEMİR'e, Bergama vapurundaki Kapanış Yemeği'nde bizlerle birlikte olan İzmir Milletvekili Sayın Türkan MİÇOĞULLARI'na, yemeği bir konser güzelliğinde yaşatan Dokuz Eylül Üniv. Senfoni Orkestrası üyesi üç genç sanatçıya ve bu olanağı sağlayan İzmir Sanat'a, ayrıca kaliteli hizmet sunumlarıyla İzmir Büyükşehir Belediyesi-Grand Plaza'ya teşekkür ederiz.

Sempozyum sonunda yapılan "Matbaacılığın sorunları, çözüm önerileri ve geleceği" tartışılan panelde, yönetici olarak BASEV yönetim kurulu başkanı Aysan ŞAKAR, Adnan ÖZENÇ (EBSO), Ahmet TANIK (İMO), Akın AKGÜN (Teknokim), Birol FEDAI (Sistem Printing Company), Yrd. Doç. Dr. Efe GENÇOĞLU, Erol GÜL (Cömertler

Matbaası), Prof. Dr. Ertuğrul ERDİN, Yrd. Doç. Dr. Hayri ÜNAL, Mehmet Ali ÖZTEKİN (İZTO), Mert UYGUN (Alkim Kağıt A.Ş.), Prof. Dr. Mustafa USTA, Prof. Dr. Önder PEKCAN, Prof. Dr. Peter URBAN, Prof. Dr. Şeref GÜÇER, Tacettin ERSOY (Tipo A.Ş.) ve Yurdal BAKAN (ARED) yer almışlardır. Üzerinde durulan temel konular, sektörde çalışanların etkin örgütlenme gereksinimi, eğitilmiş elemanın az olması ve eğitimin yeterli düzeyde olmaması, hızla gelişen teknolojiye uyum sağlayacak sürekli eğitimin gerçekleştirilmesi gereği; araştırma kurumları ve üniversitelerle, sektördeki sanayicilerin içiçe olması gereği; teknoloji yaratma kapasitesine ulaşılması; kağıt konusunda üretim kapasitemizin çok altında üretim yapıldığından, dışa bağımlılığın yaşanması, bunun için sanayi ormanlarının çözüm olacağı; sektördeki atık sorununa çare olarak, atık azaltma çalışmalarına, geri dönüşüm ve yeniden kullanmaya önem verilmesi; sektörün dış pazarlara açılması için devlet tarafından desteklenmesi gereği; ayrıca devletin bu alana bakış açısını, bir yönüyle gösteren, sektörün DPT programlarında “Orman Ürünleri” başlığı altında değil, ayrı, ayrı başlıklar altında yer alması gerektiği gibi görüşler tartışılmıştır.

Sempozyum sırasında uygulanan anketin geribildirim oranı %22 olarak (57 adet) gerçekleşmiştir. Değerlendirmelerde, sorulan sorulardan “bildirilerin nitelik ve özgünlüğü”, “katkı sağlayacağı”, “sempozyum süresi”, “seçilen tarihin uygunluğu”, “serginin birlikte olması gereği” yaklaşık %60 - %80 arasında olumlu bulunmuş ve bir sonraki etkinliklere ışık tutacak değerli eleştiri ve açıklamalar yapılmıştır. “Gelecek etkinliğin Kimya Mühendisleri Odası organizasyonu ile gerçekleştirilmesinde katılma isteği” sorusu %100 olarak yanıtlanmıştır. Anket yoluyla sempozyumu değerlendiren katılımcılara ayrıca teşekkür ederiz.

Bu etkinlik sırasındaki sunumlar ve soru-yanıtlarla ortaya çıkan bir başka gerçek ise, sektörde kullanılan ürünlerin ve izlenen süreçlerin, bilimsel ve teknik temellerine duyulan gereksinim idi. Bu durum, hem eğitim, hem de sanayi ve ticaret dünyasına, sürekli eğitimler ve ürün ya da süreç tanımlarıyla, yeni sorunlar karşısında, yeni çözümler geliştirmenin gereğini ve önemini ortaya koymaktadır.

Kağıt, mürekkep ve matbaa teknolojilerinde vazgeçilmez nitelikte olan kimyasal süreçler ve kimyasal malzemelerin kullanılması yönüyle, Kimya Mühendisleri Odası, bütüncül bakış açısı ile kendi alanına giren bu konularda, tüzüğü gereği ilerlemeyi ve gelişmeyi sağlamak için, bilgi iletişim ortamını yaratma, toplantılar düzenleme görevlerini, bu etkinlikle bir kez daha gerçekleştirmeye çalışmıştır.

Sempozyuma, sergiye, düzenleme ve bilimsel kurula katılan, oturma başkanlığı yapan, bildiri sunan, maddi ve manevi katkılarını esirgemeyen ve bizlerle sürekli işbirliği içerisinde olan tüm ilgililere, kurumlara ve kuruluşlara, etkinliğin düzenlenmesinde özverili çalışmaları ile emeği geçen görevlilere, sempozyumu başarılı kılmada gösterdikleri çabalarından ötürü teşekkür ederiz.

2. Uluslararası Katılımlı Kağıt-Karton, Mürekkep Matbaa Sempozyumu ve Sergisi Düzenleme Kurulu

TÜRKİYE 16. ULUSLARARASI JEOFİZİK KONGRE VE SERGİSİ SONUÇ BİLDİRGESİ 7-10 ARALIK 2004 - ANKARA

1. KONGRE HAKKINDA

Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği'ne bağlı Jeofizik Mühendisleri Odası'nın düzenlediği Türkiye 16. Uluslararası Jeofizik Kongre ve Sergisi 07-10 Aralık 2004 tarihleri arasında, MTA Genel Müdürlüğü Kültür Sitesi salonlarında gerçekleştirilmiştir.

"Türkiye'de Maden, Petrol, Boru Hatları ve Çevre" oturumunda; yurt içinde ve yurt dışında yatırım yapan kamu ve özel şirketlerin arama, üretim taşıma stratejileri, sürdürülebilir kalkınma ve madencilik, sürdürülebilir kalkınma ve çevre bağlamında maden sektörünün durumu ve geleceğe bakışı, yeni maden yasası ile madenciligi bekleyen sorunlar ve çözümler, "Çağrılı Konuşmacılar" tarafından dile getirilmiştir.

"Yeni Enerji Kaynakları ve Türkiye Gerçeği" panelinde; kalkınmamızda önemli rol oynayacak kömür, hidrojen, petrol, doğalgaz ve gaz hidrat kaynaklarımız tartışılmış ve ülkemizin gereksinim duyduğu enerjinin, kendi öz kaynaklarımızdan karşılanması için çözümler önerilmiştir.

"Zeminden, Çatıya Depreme Dayanıklı Yapı Tasarımı" panelinde; Kocaeli-Gölcük ve Düzce depremlerinin oluşturduğu ekonomik ve sosyal tahribatın yanı sıra, ülkemizde afete dönüşen depremlerin yarattığı büyük acıları ve önemli hasarları önleme yolları tartışılmış ve deprem zararlarını azaltmanın ancak; "Temel Afet Bilinci"nin oluşturulması ile mümkün olacağı, bu bilince ulaşmanın da yolu her seviyede eğitim olduğu vurgulanmıştır.

"Jeofizik Mühendisliği 2. Öğrenci Kongresi" çerçevesinde gerçekleştirilen, "Türkiye'de Jeofizik Eğitimi ve Öğretimi" panelinde; öğrencilerimiz, sektör ve üniversite temsilcilerimiz, üniversitelerdeki mühendislik eğitimi, öğretimi, mühendislik kavramı, mühendislik etiği ve sektörün beklediği mühendislik nitelikleri vb. konularda beklenti ve çözüm önerilerini dile getirmişlerdir. Konuşmacılar; "Söz, yetki ve karar sürecinde; Özerk-Demokratik-Bilimsel Üniversite" şiarının yaşama geçirilmesi, bilimsel gelişmenin ve çağdaş eğitimin gereği olduğunu vurguladılar.

Türkiye'nin sürdürülebilir kalkınmasında kilit rol oynayan enerji, maden, petrol-doğalgaz, jeotermal kaynaklar ve yeraltı suları ile arkeolojik eserlerin aranıp bulunmasındaki katkıları ayrıca bir deprem ülkesi olduğumuz bizlere göre hayli geç fark edilmiş olan ülkemizde, genel ve yerel zemin koşullarının önemi ve deprensellik araştırmaları amacı ile yapılan bilimsel ve mühendislik çalışmalarını da kapsayan; "Arama Jeofiziği, Arkeolojide Jeofizik, Enerji, Gravite-Manyetik Yöntemler, Sismoloji, Sismik Yöntemler, Mühendislik Jeofiziği" ana başlıklarında oluşturulan, 18 adet oturumda; 87 adet Bilimsel ve Teknik bildiri uzmanlar tarafından sunulmuştur.

2. TESPİTLER

Bayındırlık ve İskan Bakanlığı'nın genelge ve yönetmeliklerinde; Jeofizik mühendisliği göz ardı edilmekte ve Jeofizik Mühendislerine haksızlık yapılmaktadır. Bu durumun acilen düzeltilmesini gerekir. İlgili genelgelerde; zemin etütleri ile ilgili jeolojik etütler, yerinde ve/

veya laboratuarda yapılacak zemin/kaya mekaniği deneylerini ve gerekli görülmesi halinde sondajları kapsayan araştırmalarda da Jeofizik Mühendisliği göz ardı edilmektedir. Temel tasarımında kullanılacak zemin ve kaya ile ilgili fiziksel parametreler, zeminin ve kayanın dayanım parametreleri ve zemin-yapı etkileşimi ile ilgili yeraltı araştırmacılığı jeofizik meslek disiplininin görevidir. Zemin mekaniği, kaya mekaniği ve mekanik sondaj tekniği konularında eğitim alan jeofizik mühendislerine bu konuda “yetkiniz yok” denilmektedir. Böyle bir kanının olması yanlış ve çağ dışı bir yaklaşımdır.

Deprem dinamik bir olaydır. Dinamik olayları, dinamik yöntemlerle (jeofizik yöntemlerle) incelemek gerekir. Türkiye’deki ve Dünya’daki üniversitelerde “deprem” konusunun sadece Jeofizik Mühendisliği bölümlerinde okutulduğu bilinen bir gerçektir ve deprem bilim (sismoloji) jeofiziğin bir alt bilim dalını oluşturur. Deprem risk analizi ve deprem tehlikesi çalışmaları da jeofizik mühendisliğinin konularıdır. Jeoteknik raporların kapsamı gereken bu bilgi ve hesaplamaların yerine getirilmesinde, bu eğitimi almamış meslek mensuplarının bürokratik yazışma ile yetkili kılınması, bir nevi “imtiyaz” sağlama işlemidir.

Dünyada (%62) olduğu gibi, Ülkemizde de, enerji tüketiminde petrol-doğalgaz %60 gibi büyük bir payla birinci sırada yer almaktadır. Petrolün 21. yüzyıl boyunca bu durumunu koruması beklenmektedir. Küreselleşen dünya, enerji sektöründeki gelişmeler yakından takip edildiğinde enerji politikalarını şekillendiren Türkiye, 67.8 milyon nüfusu ile 2003 yılı kişi başına düşen 3.383 \$’lık (Merkez Bankası, GSMH yıllık) milli hasılası ile hızla sanayileşen bir ülke konumundadır. Günümüz Türkiye’si; hızla gelişen sanayisini, ekonomik gelişimini, geleceğini ve enerji ihtiyaçlarını dikkatle takip etmek ve planlama yapmak zorundadır. 2003 yılında, Türkiye’de üretilen petrolün toplam petrol arzına (yerli üretim ve ithal petrol) oranı ise %9 dur. Türkiye’de üretilen doğalgaz ise; toplam doğalgaz arzının yaklaşık %3’ünü karşılamaktadır. Önümüzdeki yıllarda, Ülkemizde hızlı sanayileşmeye paralel olarak petrol ve doğalgaz talebine artış beklenmektedir. 2020 yılında Türkiye’nin bugünkü petrol talebinin yaklaşık 2 katına, doğalgaz talebinin ise 5 katına çıkacağı tahmin edilmektedir. 2003 yılı itibarıyla, ham petrol talebinin (petrol ürünleri hariç) %91’i, doğalgaz talebinin ise %97’si ithalat ile karşılanırken, bu oranların 2020 yılında sırasıyla %99 ve %100 olması beklenmektedir. Son yıllarda petrol arama ve üretim faaliyetlerinde önemli düşüşler yaşanmaktadır. Özellikle yerli ve yabancı sermayeyi sektöre çekebilmek için, Ruhsat sayılarındaki kısıtlamalar, Süresi sona eren bir sahaya aynı şirketin bir yıl müracaat edememesi, Deniz ve Kara Sınırlarının Kıyı Çizgisi ile Ayrılması, Devlet Hissesi, Mevzuat Kirlenmesi, Kur Politikası, Ekonomik Stabilizasyon, sorunları nedeni ile 6326 sayılı Petrol Kanunu’nda günün şartlarına uygun, gerekli düzenlemelerin yapılması önem arz etmektedir.

Çözüm olarak Kara alanlarında yapılması gerekli arama çalışmaları yanında, oldukça pahalı yatırımlar gerektirmesi yönünden önceki yıllarda sınırlı sayıda sondaj çalışmaları yapılan denizlerimizde petrol ve doğalgaz aramacılığına önem verilmesi ve ülkemizde yeteri kadar aranmayan ve daha derin seviyelerde yer alan hedeflere de gereken önemin verilmesi gelecek yıllardaki yerli petrol ve doğalgaz üretimini artırmak ve yeterli düzeye gelmesini sağlamak için zorunlu hale gelmiştir. Ülkemiz teknik kadrosu her yönüyle, sayıca az olmakla beraber, potansiyel güç olarak, dünyanın kara sahalarında petrol arayabilecek, sondaj yapabilecek ve bulunan petrolü değerlendirebilecek yetenek, bilgi ve tecrübeye sahiptir. Yerli üretimi artıracak yeni keşiflerin yapılabilmesi, ancak arama faaliyetlerine, yani genel olarak, jeoloji, jeofizik ve sondaj için ayrılan paranın artması ile mümkün olacak

ve petrolde dışa bağımlılık bu şekilde azaltılacaktır.

3. SONUÇ VE ÖNERİLER

Küreselleşme adına hareket edenlerin, hakimiyet çabasına girenlerin, saldırgan tutumunun giderek tırmandığı, Ortadoğu halkları ve insanlık üzerinde kurulan baskı, zulüm ve işkencenin “özgürlük” yaftasıyla dünya kamuoyuna sunulduğu bir ortamdayız. Bu gidişe dur demenin yolu; birlik, dayanışma, ortaklaşma ve demokrasi mücadelesinden geçmektedir.

Ekonomik modellerin yanlışlığı, kalkınma ve sanayileşme yerine borçlanma ve üretmeden ithal etmeyi hızla geliştirmektedir. Ülkemizin bunca yeraltı zenginliğine karşın; kömür, bakır, krom ve birçok cevheri ithal eder hale gelmiştir. Kalkınmasını gerçekleştiren sanayileşmiş, gelişmiş ülkeler; ya kendi yeraltı kaynaklarını kullanarak yada başka ülkelere maden ham maddelerini ithal ederek sanayilerinin önünü açmışlardır. Hızlı kalkınma sürecinde olan ülkemizde, madencilik gayri safi milli hasıladaki payı %40'lardan %1'lere düşmüştür. Yer altı kaynaklarımızı, ülke çıkarlarımıza uygun olarak; kamu, özel kuruluşlar ve kontrollü yabancı sermaye ile değerlendirilmesini esas alan düzenlemeler kamu yararı için gerçekleştirilmelidir.

Ülkemiz madenciliğinin de layık olduğu yere ulaştırılabilmesi ve yeraltı zenginliklerimizin, ülkemizin kalkınmasında önemli kaynaklardan birisi olarak kullanılabilmesi için; artık ülkemiz madenciliğinde de Jeofizik aramaya gereken önem verilmelidir.

Tüm dünyada hızlı bir artış gösteren enerji gereksiniminin büyük bir kısmı, bir süre daha fosil yakıtlar ve hidrolik enerji ile karşılanabilecektir. Fosil yakıtların kısa bir dönemde tükenmesi ve bir süre sonra bunların yerini yeni enerji kaynaklarının alması beklenmektedir. Jeotermal Enerji; ülkemiz açısından önemli sayılabilecek bir enerji kaynağı dilimini oluşturmaktadır. Jeotermal yasa tasarıları kamusal yarar, bilim ve teknolojinin doğruları ile hazırlanmalıdır.

Afet yasaları Jeofizik mesleğini doğrudan ilgilendirmektedir. Ülkemiz deprem riski yüksek bir coğrafyadadır. Kentlerimiz çirkin yapılaşmanın esiridir. Kentlerimizde yaşam kalitesi düşüktür. Depremler; bu bozuklukların nedeni değildir ve bunların düzeltilmesi için fırsat penceresi olarak görülmeli ve değerlendirilmelidir. 7269 sayılı Afet Kanunu bir an önce değiştirilmelidir.

Yapı denetimi ile ilgili önceliğimiz kamusal denetimdir. Jeoloji ve Jeofizik mühendisliği yapı denetimi kuruluşu ortakları arasında sayılmamaktadır. 4708 sayılı Yapı Denetimi Yasası, 595 sayılı KHK ve yeni çıkarılacak yasa ve KHK da bu durum acilen düzeltilidir.

İmar Kanunu Tasarı Taslağı ile değiştirilmek istenen, 3194 sayılı İmar Kanunu ile ilgili; yoğun emek ve bilgi birikimi ile kamusal çıkarlarımız gözetilerek hazırlanan değişiklik önerilerimiz, yeni İmar Kanununda mutlaka yer almalıdır.

Jeofizik mühendislerinin Deprem konusunda ki önemi; tartışılmaz bir gerçektir. Deprem ve afet ile ilgili, Ulusal mevzuatta Jeofizik Mühendisliğini yok sayanların, uluslararası mevzuatları bir kez daha okumaları gerekir.

Dünyada ve ülkemizde Jeofizik mesleğinin ilgi alanlarında çok hızlı değişimlerin olduğu

38. Dönem TMMOB ve Oda Etkinlikleri Sonuç Bildirgeleri —————

bir süreç yaşanmaktadır. Türkiye'nin sürdürülebilir kalkınmasında kilit rol oynayan enerji, maden, petrol-doğalgaz, jeotermal kaynaklar ve yeraltı suları ile arkeolojik eserlerin aranıp bulunmasındaki jeofizik mühendislerinin de bilgi ve emeklerinin olduğu unutulmamalıdır.

Sömürü düzeni mesleğimizin uygulama alanlarında da devam etmektedir. Bu sömürü ise başka mesleklerin, meslek alanlarımıza girmesi veya mühendislik hizmetlerimizi yapması olarak yansımaktadır. Bu konuda; bürokrasinin tavrını anlamak da mümkün değildir. Bürokraside jeofizik mühendisi yok diye, jeofizik mühendisliği yok sayılmamalıdır.

İnsanlık hiçbir zaman geriye gitmemiştir, bilim ve teknoloji insanlığı hep ileriye taşımıştır. Bütün engellemelere rağmen, bilimin ve teknolojinin geliştirdiği jeofizik Mühendisliği; yasa, yönetmelik ve yaşamda hak ettiği yeri alacaktır.

Akılın, bilimin, demokrasinin, insani değerlerin karşısına bağnazlığı koymak, ülkemize bir şey kazandırmayacaktır.

Saygılarımızla,

JEOFİZİK MÜHENDİSLERİ ODASI X. DÖNEM YÖNETİM KURULU

GÜBRE VE GÜBRE HAMMADDELERİ ÇALIŞTAYI SONUÇ BİLDİRGESİ 25-27 KASIM 2004 - DİYARBAKIR

TMMOB Jeoloji Mühendisleri, Kimya Mühendisleri ve Ziraat Mühendisleri Mühendisleri Odalarının ortaklaşa düzenlediği, "Gübre ve Gübre Hammaddeleri Çalıştayı" 25-27 Kasım 2004 tarihlerinde Diyarbakır Dicle Üniversitesi Tıp Fakültesi konferans salonunda gerçekleştirilmiştir. Çalıştayda, gübre sektörü ve gübre hammaddeleri konusu bütün yönleriyle irdelenmiş, sektörün sorunları ve çözüm önerileri tartışılmıştır. Çalıştay sonunda hazırlanan sonuç bildirgesi aşağıdaki gibi olup Kamuoyuna saygıyla duyurulur.

1- Gübre fabrikalarımız ortalama %60 kapasite ile çalışmakta, son yıllarda bu oran daha da düşüş göstermektedir. Gübre fabrikaları daha karlı bir yol olarak ithal edip pazarlama sistemini seçmişlerdir. Ülkemizde gübrede kullanılması gereken miktarın ancak % 40'ı kullanılmaktadır. Yeterli gübre kullanılmamaktan kaynaklanan gelir kaybı, ulusal ekonomiye zarar vermektedir. Ayrıca doğru gübre kullanımını sağlayacak toprak analizlerini yaygınlaştırılmasında yarar vardır.

2- Türkiye'de gübre sektöründe faaliyet gösteren gübre üretici kuruluşların tamamı özel sektöre geçmiştir. Bu sektörde 6 büyük kuruluş faaliyet göstermekte, 3 Demir Çelik Kuruluşu yan ürün olarak az miktarda gübre, 3 kuruluş yan ürün olarak gübre hammaddeyi üretmekte, bir kamu kuruluşu da doğalgaz temin etmektedir. Türkiye'de ithalatın % 70'i üretici gübre fabrikaları tarafından yapılmaktadır. Daha önceleri 300'ü bulan ithalatçı firma sayısı günümüzde 20'ye kadar düşmüştür. Bunların bir kaçı dışındakiler önemsiz seviyede faaliyet göstermektedir. Bu nedenle Gübre sektöründe serbest rekabet ortamı bulunmamakta, üstelik Güneydoğu-Güney ve Batı Bölgelerinde tekelleşme görülmektedir. Bu nedenle bu sektördeki son özelleştirmeler dikkatle incelenmelidir. İthalata verilen sübvansiyonlar, gümrük vergisi muafiyetleri ve destekleme politikaları, üretici firmaların kendi tesislerindeki üretimi durdurup hammadde, ara ürün ve mamul gübre ithalatına yönelmişlerdir. Böylelikle gübre sanayicileri yüksek kar elde ederken, üreticilerimiz en pahalı gübreyi kullanmak zorunda kalmakta veya tarımda verim ve kalitede önemli bir girdi olan gübreyi kullanamamaktadır. Türkiye; gübre ham maddeleri, ara ürün, mamul gübre ithalatı 2000 yılında 514 milyon dolar iken, 2004 yılı ilk altı ayında 562 milyon dolara ulaşmış, 2004 yılı sonunda ise bir milyar doları geçmesi beklenmektedir.

3- Yerli hammaddelere dayalı, ulusal gübre endüstrisinden vazgeçilerek, ithalata dayalı politikaların tercih edilmesi, denetimsiz ürünlerin ülkeye girmesinin önü açılmıştır. İthal ürünlerin denetlenmesine ait yönetmeliklerde ancak 2002 yılında çıkarılabilmektedir. İhtisas gümrüklerinin kurulmaması nedeniyle ithal ürünlerin özellikle ağır metaller (Kadmiyum, Civa, Kurşun vb.) açısından denetlenmesi, ülkemiz topraklarının kirlenmesi açısından önem taşımaktadır. Toprakta oluşan ağır metal kirliliğinin bitki - insan çevrimi ile çok tehlikeli sonuçlar doğuracağı bir gerçektir.

4- Gübrenin ana girdisi olan fosfatının, Türkiye'de bilinen rezervleri 518 milyon ton olup, bu rezervin yaklaşık % 98'e yakın kısmı Güney doğu Anadolu Bölgesi ve yakın yöresinde yer almaktadır. Mazıdağı yöresi 75 milyon ton işletilebilir, 260 milyon ton potansiyel fosfat rezervlerine sahip olmakla Türkiye'nin en önemli fosfat sahasını oluşturmaktadır. Bingöl-Genç- Avnik, Bitlis ve Adıyaman-Bulam yöresinde yer alan ve işletilebilme imkanına sahip diğer sahalarda Mazıdağı'na yakın yörede yer almaktadır. Mazıdağı Fosfat Tesisleri, nakliye

maliyetleri nedeniyle sadece Mersin, Adana ve İskenderun'daki özel gübre fabrikalarına ekonomik olarak pazarlanabilmektedir. Bu fabrikalar ise şu anda ara ürün ve mamul gübre ithal ettiği için fosfat kayası talebi bulunmamaktadır. Bu nedenle 140 milyon dolarlık alt yapı, sosyal tesis, yan-yardımcı tesis, büyük tesis yatırımı yapılan ve şu anda çalıştırılmayan 500.000 ton/yıl konsantre fosfat üretim kapasiteli Mazıdağı tesislerinin yeniden ekonomiye kazandırılması için Mazıdağı bölgesinde gübre fabrikası kurulması dışında bir çözüm yolu bulunmamaktadır.

5- GAP Bölgesi içinde bulunan yani pazar sorunu olmayacak bu gübre fabrikasının kurulması için yapılan yeni değerlendirilmelerde, sülfürik asit kullanılmadan üretilen, NİTROFOSFAT tipi gübrenin ekonomik üretilbileceği ortaya çıkmıştır. Bu tür gübreler halen Hindistan, Çin, Pakistan ve A.B.D'de üretilmektedir. Mazıdağı fosfatlarında NİTROFOSFAT üretimi için bir çalışma yaptırılmış ve olumlu sonuç alınmıştır.

6- Nitrofosfat üretimi için fosfat hammaddesi, gübre fabrikasının alt yapısı (elektrik, yol, sosyal ve yardımcı tesis) Mazıdağı'nda hazır bulunmaktadır. Yapılan fizibilite çalışmalarında 230.000 ton/yıl kapasiteli NİTROFOSFAT Tesisinin yatırım tutarının 200-250 Milyon Dolar dolayında olduğu, bu tesisten ayrıca 100.000 ton/yıl metanol ve 36.000 ton/yıl CAN gübresi de satılabilir ürün olarak elde edilebileceği ortaya çıkmıştır. Ancak, Nitrofosfat tesisi için amonyak temini projenin önünde tek sorun olarak durmaktadır. Amonyak ise doğalgazdan ekonomik olarak elde edilmektedir. Mazıdağı'da kurulacak Nitrofosfat tesisinin, amonyak ünitesinin (100.000 ton/yıl) yıllık doğalgaz ihtiyacı 100 milyon m³'tir. Ancak Mazıdağı tesislerinde kurulmayan 2. hattın gerçekleşmesi halinde yıllık doğalgaz ihtiyacının maksimum 300 milyon m³ yükseleceği tahmin edilmektedir.

7- Bölgeye rekabet edilebilir fiyattan doğalgaz temin edilmelidir. Bölgenin doğalgaz kaynaklarının, TPAO'nun yaptığı çalışmalarda Güneydoğu Anadolu Bölgesi Paleozoik yaşlı kayalarda bulunduğu ortaya konmuştur. Ayrıca Mazıdağı bölgesine çok yakın olan Kuzey Suriye'de de önemli doğalgaz potansiyeli bulunmaktadır. Türkiye-Suriye hükümetleri arasında yürütülen ortak enerji grubu çalışmalarında, BOTAŞ-TPAO-Suriye Petrol ve Enerji şirketlerinin işbirliği ile orta vadede doğalgaz temin edilebileceği bilinmektedir.

8- BOTAŞ yetkilileri çalıştayda sunum yaparak, Türkiye'de yapılan doğalgaz çalışmaları ve planlan yatırımları konusunda bilgi vererek, 2005 yılında Diyarbakır için 36 milyon m³ doğalgaz planlaması yapıldığını açıklamışlardır. Ancak Mazıdağı'da kurulabilecek NİTROFOSFAT tesisinin yıllık doğalgaz ihtiyacı minimum 100 milyon-maximum 300 milyon m³ arasında değişmektedir. Bu durumun BOTAŞ tarafından yeniden gözden geçirilmesi ve planlanmasının olası bir Nitrofosfat tesisine göre yapılması gereklidir.

9- 2 yıl önce yürürlüğe giren Doğalgaz Piyasası Düzenleme Kanunu, yıllık tüketimi 15 milyon m³'ten büyük olan tüketicileri "Serbest Tüketici" yapmaktadır. Bunlar, Doğalgazı dilediğinden alabilecek kendi anlaşmalarını yapabilecektir. Bu durum Mazıdağı bölgesinde yapılacak gübre yatırımı ve özellikle doğalgaz teminini olumlu yönde etkileyecek bir düzenlemedir.

10- Mazıdağı Fosfat Konsantresinin Et ve Yumurta Tavuğu Rasyonlarında kullanılması konusunda, A.Ü.Veteriner Fakültesince yapılan çalışmalarda Mazıdağı fosfat konsantresi'nin %1 oranında yumurta tavuğu ve broyler rasyonlarında kullanılması durumunda canlı ağırlık, yem tüketimi, yemden yararlanma oranı ve yumurta ağırlığı bakımından olumlu

sonuçlar alınabileceği sonucuna varılmıştır. Türkiye’de tavuk yemi ve yumurta üretimi için 30-40 bin ton/yıl DCP (Dikasyum fosfat) ithal etmektedir. İthal DCP’nin tonu, kalitesine göre 500-1000 ABD dolarıdır. Bu alanda Mazıdağı fosfat konsantresi kullanılması durumunda, 100.000 ton/yıl düzeyinde bir pazar yaratılabilecektir.

11- Toprak ve Gübre Araştırma Enstitüsünce yapılan çalışmalarda özellikle ülkemizde çok miktarda bulunan düşük tenörlü (%5 P₂O₅) ve demirli fosfat yataklarının, yeni teknolojilerden yararlanarak gübre yapımında kullanıma yönelik çalışmalar bildiri olarak sunulmuş ve bu konuda olumlu gelişmelerin olduğu vurgulanmıştır.

12- Çalıştayda, organik gübre ve organo-mineral ve mineral gübreler gübrelerin üretimi ve kullanımı konusunda olumlu yeni gelişmeler çok sayıda bildiri ile sunulmuştur.

13- Çalıştayda ayrıca bitümlü şeyl’in tarımda kullanılabileceği konusunda sunum yapılmış, Seyitömer (Kütahya) bitümlü şeyl’inin mısır üretimi üzerindeki olumlu verileri sergilenmiştir.

14- Türkiye’de sodyumlu tarım topraklarının iyileştirilmesinde en ucuz toprak iyileştirici olan jipsin kullanımı konusu, Toprak ve Gübre Araştırma Enstitüsünce araştırılmış, yapılan sunumda sodyumluluğun iyileştirilmesinde jipsi eritmek için sulama suyu kullanımı ve çeşitli mühendislik tedbirlerinin sürekliliğini önemi vurgulanmıştır.

15- Zeolit grubu minerallerinden biri olan klinoptilolit minerali doğal bir absorbandır. Yüksek katyon değişimi kapasitesi ve su emme özelliği nedeniyle toprak düzenleyici olarak kullanılmaktadır. Çalıştayda yapılan sunumda, klinoptilolit organik gübre ve kimyevi gübrede kullanımı artırılarak ülkemiz gübre ithalatının azaltılabileceği belirtilmiştir.

16- Türkiye’de yapılan çalışmalar ışığında Tuz Gölü ve Güneydoğu Anadolu Bölgelerinde gübre hammaddelerinden, potas tuzlarına yönelik potansiyelin varlığını belirten ipuçları saptanmıştır.

17- Önemli olan Mazıdağı fosfatlarının en ekonomik olarak işletilmesidir. Aksi durumda maliyetin yarısından fazlası tekel fiyatlarıyla ithal edilen hammaddelere karşılık yurtdışına kaynak olarak aktılmaya devam edecektir.

TMMOB-JEOLOJİ MÜHENDİSLERİ ODASI

TMMOB-KİMYA MÜHENDİSLERİ ODASI

TMMOB-ZİRAAT MÜHENDİSLERİ ODASI

ÜLKEMİZDE PEYZAJ MİMARLIĞINDA 50 YIL, 1954 – 2004 PEYZAJ MİMARLIĞI 2. KONGRESİ SONUÇ BİLDİRGESİ 25-27 KASIM 2004 - ANKARA

TMMOB Peyzaj Mimarları Odası olarak 25 - 27 Kasım 2004 tarihleri arasında düzenlediğimiz “ÜLKEMİZDE PEYZAJ MİMARLIĞINDA 50 YIL, 1954 - 2004” onulu Kongremizde, 13 oturumda bilimsel ve mesleki bildiriler, panel, meslekte onur ödülü ve öğrenci proje yarışması ödül töreni, yarışma kollogyumu ve sergi gibi etkinlikler yer almıştır. Kongremiz, katılımcıların dışında; görsel ve yazılı basında da geniş yankı bulmuştur. Kongremizde, toplam 45 bilimsel ve mesleki sözlü bildiri ve 5 poster bildiri sunulmuştur. Kongremizde sergilenen çeşitli konulardaki eserlerin ve çalışmaların konu çeşitliliği, planlama ve tasarım anlayışları ile sunum tekniği bakımından düzeyleri, sergimizi izleyenler tarafından beğeni kazanmıştır. Kongremizde sunulan bilimsel ve mesleki bildirilerin işledikleri konular ve ayrıntıları, ülkemizde peyzaj mimarlığının elli yıllık bir süreçte geçirdiği evreleri ve ulaştığı düzeyi de göstermektedir.

Dünyada Peyzaj Mimarlığı'nın formel eğitiminin verilmesinin üzerinden yüzyılı aşkın (1898) bir süre geçmiştir. Ülkemizde Peyzaj Mimarlığı'na ilişkin ilk dersler 1936'da vermeye başlanmış; formel eğitimden ilk mezuniyet 1973'te gerçekleştirilmiş; uzun mücadeleler sonucu ilk mezunlarımızı da kapsayan “Peyzaj Mimarı” unvanı kazanılmış, 1994'te ise Peyzaj Mimarları Odası kurulmuştur.

TMMOB'nin 50. kuruluş yılını, Odamız'ın ise 10. kuruluş yılını kutladığımız Peyzaj Mimarlığı II. Kongresi'nde, Peyzaj Mimarlığı'nın bu zorlu mücadele hattındaki varoluş süreci, TMMOB'nin kuruluş öyküsünü de içine alan 50 yıllık bir perspektifle ele alınmıştır. Çünkü bu süreç: Peyzaj Mimarlığı'nın olduğu kadar ülkemizde kıryla kentle sorumlu olduğumuz yaşam çevrelerinin oluşumlarının politik - ekonomik - sosyokültürel tüm boyutlarına önemli saptamalarda bulunmaktadır.

Peyzaj Mimarlığı'nın Sorunları ve Saptamalar

- Ülkemizde yasal - yönetsel çerçevede peyzaj planlama, tasarım ve yönetimi ile ilgili olarak uygulanan farklı işleyişler, kurumsal çok başlılık ve koordinasyon eksikliği temel sorun oluşturmaktadır.
- Yerel yönetimler alanı, mesleğimize ilişkin bilimsel doğruların ve çağdaş uygulamaların en fazla sergilenmesi gereken alan olmalıdır. Yerel politikanın yerel siyasi iktidara odaklı olarak, fiziksel mekanın biçimlenmesi üzerine kurgulanmasından dolayı; peyzaj alanları yoğun spekülatif baskılara, rantlara yenik düşürülmektedir.
- Özellikle son 25 yıldır uygulanan yanlış politikalar ile, özel mülkiyetin dışında, toplumun tüm kesimleri için eşitlikle yararlandırılması gereken kamusal mekanlar, kamu varlıklarının ve hizmetinin tasfiyesini esas alan düzenlemeler yoluyla, hızla elden çıkarılmaktadırlar. Herkesin olması gereken parklar, meydanlar, kıyılar vb.; özelleştirilerek, mutlu azınlıkların hizmetine sunulmaktadırlar. Peyzaj Mimarlığı'nın, toplumun her kesiminden insanlarımızla harmanlanan ve bu yüzden de gerçek demokrasi alanları sayılabilecek açık ve yeşil üzerindeki hizmet alanları ve onlara ilişkin geliştireceği tüm toplumsal kurgular, hızla değer kaybına uğratılmaktadır.

- Yıllardır mekanın fiziksel organizasyonunda planlamayı ve tasarımı bütüncül bir yaklaşım ile ele alan ve bu düzlemde ilgili tüm mesleklerin üretim ve dayanışma ilişkisi içinde, toplumsal süreçlerde varolmasını savunan mesleğimiz; bugün en fazla planlama ve tasarımın varoluş ideolojisinden vazgeçme sorunuyla ilgilenmektedir. Bugün kamusal alanda yaşayanların birbirleriyle eşitlikçi bir kullanım ilişkisi içinde oldukları bir yerleşim coğrafyası yaratmaktan vazgeçen mekansal politikalar ile karşı karşıyayız.

- Yaşadığımız çevre bugün, kapitalist üretim sürecinin temel sömürü alanıdır. Çevrenin kurtulması, bu nedenle politik sistem yaklaşımı içermek durumundadır. Çevre politik, ekonomik seçimlerini mekana yansıtılmasının somut bir ürünüdür. Bu yüzden mekansal koşullarda bu ürünün niteliği, içeriği toplumsal tüm katmanların geleceğini de yakından ilgilendirmektedir.

- Merkezi ve yerel siyasi iktidarların, yasal ve yönetsel çerçevede, demokratik kitle örgütleri ve emek örgütlerini, meslek örgütlerinin de istemlerini dışlayan antidemokratik bir süreç ile mevzuat oluşturmaları bir başka sorun alanıdır.

Peyzaj Mimarlarının Sorun Alanları ve Saptamalar

- Peyzaj Mimarlığı'nın çalışma alanlarında, peyzaj mimarlarının oluşturduğu insan kaynağı, yasa ve yönetmeliklerdeki tanımsızlıklar ve yönetsel işleyişten kaynaklı sorunlar nedeniyle yeterli düzeyde ve yetkinlikte çalışma olanağından yoksun bırakılmıştır. Peyzaj Mimarları varolan koşullarda, mesleklerini adeta yapamaz koşulları yaşamakta; "işsizlik" temel bir sorun alanı olarak karşımızda durmaktadır.

- Kamu kurum ve kuruluşlarında, "Peyzaj Mimarı" kadro unvanının verilmeyişi nedeniyle, sıkıntılar yaşanmakta; açılan kamu personeli sınavlarında yanlış planlamalar sonucu peyzaj mimarlarının meslek alanları başka mesleklerin istihdamı ile doldurulmaktadır. Öte yandan, kamu kurum ve kuruluşlarında istihdam edilen peyzaj mimarları, çalıştıkları yönetimlerin belirledikleri ve sınırladıkları ortam ve koşullarında, meslekleri ile ilgili gerekli açılımlarda bulunma konusunda da sıkıntılar yaşamaktadırlar. Bu durum, kamuda olması gereken ve özlediğimiz mesleki gelişmelerin gecikmesine, mesleğimiz açısından kamusal alanın geliştirilmesine, süreçleri algılama, tanımlama ve yeniden üretmemize engel oluşturmaktadır.

- Özel sektörde serbest çalışan peyzaj mimarları ihale, imar, yapılaşma vb. mevzuatlarda mesleki olarak yer edinmemenin ya da yeni edinmiş olmanın getirdiği tüm yasal - yönetsel sorunlar ile başbaşıdırlar. Bu durum, peyzaj mimarlarının yerleşim yerlerini ve yapı çevreyi bir "yaşam biçimi" olarak örgütlenmelerinin önünde bir zaaf oluşturmakta; mesleki ve meslek içi eğitimin ve etik kuralların uygulanmasını engellemekte, yenilikçi ve yaratıcı unsurlarının, peyzaj mimarlarının mekansal plan ve tasarımların da devre dışı kalmasını, sistematik bir biçimde kurgulamaktadır.

- Peyzaj Mimarlığı eğitimi veren üniversitelerin ilgili bölümlerinin, son yıllarda plansız bir biçimde çok hızlı bir artış göstererek, gerekli altyapı ve personel olanaklarından yoksun olarak kurulmaları, bir başka temel sorun alanıdır. Ek olarak, üniversitelerimizin akademik alandaki çalışmalarının yurtdışından kaynak bilgileri aktarım üzerinde yoğunlaşması; ülkemizin ivedi gereksinim gösterdiği mesleki sorun alanlarına ilişkin öznel araştırmalar, uygulama süreçleri konusunda ülke gerçekleri üzerinden analiz, saptama ve çözüm sistematığının yaşama geçirilmesinin önüne geçmektedir. Böyle bir sistematığın

oluşturulmasında, Üniversite - Oda kurumsal ilişkisi kaçınılmaz görülmektedir.

Potansiyeller, Öneriler ve Çözümler

Kongremizde sunulan bildirimler ve katılımcıların katkı ve açıklamaları sonucunda aşağıda belirtilen öneriler ve çözümlere ilişkin yaklaşımlar saptanmıştır:

- Uluslararası boyutta polit - ekonomik yapının büyük sermaye gruplarının çıkarları doğrultusunda hızla değiştiği / değiştirildiği son süreçte, ülkemiz de bu değişikliklerden çok yoğun etkilenmektedir. Bu durum, peyzaj mimarlığı alanında da politik ve ekonomik dönüşümlere neden olmaktadır. Avrupa Peyzaj Sözleşmesi politik ve ekonomik anlamda etkileri beklenen GATS (Hizmet Ticareti Genel Anlaşması) gibi uluslar arası düzeydeki anlaşmalar Odamız ve üniversiteler işbirliğiyle dikkatle incelenmeli ve sonuçlarının değerlendirilmesine yönelik çalışmalar ivedilikle başlatılmalıdır.

- Kamu varlıklarının ve hizmetlerinin tasfiye edilerek, özelleştirilmesi ve ticarileştirilmesinden vazgeçilmelidir. “Sosyal Devlet”in önemli bir kazanımı olan kamusal alanlar, tüm kesimlerin fırsat eşitliği ile yararlandırılacağı bir politik yaklaşıma kavuşturulmalıdır. TBMM özellikle Kamu Yönetimi Temel Kanunu ve Yerel Yönetimler Yasası bu yaklaşım ile ele alınmalıdır.

- Avrupa Peyzaj Sözleşmesi 1 Mart 2004 tarihinde, Ülkemizde dahil olmak üzere 11 Avrupa Konseyi üye ülkesi parlamentolarının onayından geçmesi ile yürürlüğe girmiş ve uluslar arası yasal süreç başlamıştır. Ülkemiz peyzaj değerlerinin korunması açısından en temel nokta, “ulusal bir politika”nın eksikliğidir. Avrupa Peyzaj Sözleşmesi’nin en can alıcı noktası, imza koyan ülkelerin kendi ulusal peyzaj politikalarını oluşturmalarının gerekliliği üzerine yapılan vurgudur. Ülkemiz yasal ve yönetsel yapısı, farklı ölçek ve boyutlarda, duyarlı ve değerli doğal alanları ve kaynakları korumaya yönelik temel alt yapıya sahiptir. Buna karşın, ulusal bir peyzaj ve daha üst düzeyde ulusal çevre politikaların henüz oluşturulamamış olması önemli bir eksikliktir. Bu ise, peyzaja bakışta, uygulamada ve yönetimde bütünlüğün, yönetimlerde birliğin sağlanması yönünde önemli bir engel oluşturmaktadır. Peyzaj mimarlığı eğitim sürecinde edinilen bilgi ve deneyimlerin, uygulama sürecine yansıtılabilmesi ve değerli ülke peyzajının korunabilmesi için; kapsamlı bir peyzaj politikasının oluşturulması ve bu doğrultuda ilgili yasa, yönetmeliklerin gözden geçirilmesi öncelikli sorumluluğumuzdur.

- Meslek tanımımızdaki eksiklikler ve mesleki yasal tanınırlık konusunda ciddi sıkıntıları yaşamakta olduğumuz bir dönemden geçmekteyiz. Peyzaj mimarlığı meslek ve uygulama alanlarında, peyzaj mimarlarının hak, sorumluluk ve yetkilerinin tanımlarında varolan sorunlar giderilmelidir. Ulaşılmaya istenen hedefler için bir dizi eylem planı oluşturulmalı ve hemen başlatılmalıdır.

- Ülke koşulları ve gerçeklerini göz önünde bulunduran, ülkemizde nitelik ve içerik bakımından yeterli düzeyde, eğitim ve öğretimde yeniden yapılanmayı hedefleyen çağdaş bir “Peyzaj Mimarlığı Eğitimi” programı başlatılmalıdır. Bu eğitim programı aynı zamanda uluslararası koşullarda akademik ortamda rekabet edebilir düzeyde olmalıdır.

- Özellikle, üniversitemize bağlı peyzaj mimarlığı bölümleri için sürdürülmekte olan sayısal artış çaba ve düşüncesi önlenmeli; nitelik ve içerik bakımından yeterli düzeyde mesleki bilgi aktarımı temel ilke olarak benimsenmelidir.

38. Dönem TMMOB ve Oda Etkinlikleri Sonuç Bildirgeleri —————

- Peyzaj mimarlığının ülke düzeyinde tanıtımı için ivedi olarak Peyzaj Mimarları Odası ile üniversiteler ortak çalışmalar başlatmalıdır.

- Meslek içi uzmanlık isteyen çalışma alanlarında Peyzaj Mimarları Odası tarafından meslek içi eğitim programları düzenlemelidir.

- Öğrenci Kurultayları düzenlenmeli, öğrenci sempozyumlarının sürekliliği sağlanmalı, staj olanaklarının geliştirilmesi ve öğrenci yarışmalarıyla mesleki gelişimleri desteklenmelidir.

- Özel sektörde serbest çalışan peyzaj mimarlarına ilişkin yapılanmanın, TMMOB ortamında diğer odalar ile birlikte ortaklaşa çözümler aracılığıyla, GATS koşullarında uluslararası rekabet düzeyi olan yapılanmalara dönüştürülmesi çalışması yapılmalıdır.

- Kamuda “Peyzaj Mimarı” kadro unvanı mutlak elde edilmelidir.

- Peyzaj Mimarları Odası üyelerinin ve öğrenci üyelerin PMO örgütlülüğüne sürekli ve etkin katılımı, Odamız’ın en temel gücünü oluşturacaktır.

Gerçekleştirdiğimiz Peyzaj Mimarlığı II. Kongresi sonuç bildirgesinde değerli katılım ve katkılarınız ile yer alan tüm saptama, öneri ve çözümlerin ışığında; dün olduğu gibi bugün de Odamız, gerekli araştırma ve çalışmaları sürdürmeye kararlıdır.

MALATYA’NIN JEOLJİSİ, DEPREMSELLİĞİ VE MADEN POTANSİYELİ SEMPOZYUMU” SONUÇ BİLDİRGESİ 30 KASIM – 1 ARALIK 2004 - MALATYA

TMMOB Jeoloji Mühendisleri Odası, Malatya Belediyesi ve MTA Genel Müdürlüğü tarafından 30 Kasım-1 Aralık 2004 tarihleri arasında Malatya Belediyesi Konferans Salonunda gerçekleştirilen sempozyumda, ülkemizin en önemli aktif fay sistemlerinden Doğu Anadolu fayının (DAF) deprem üretme riski ile bu fayın üzerinde yer alan Malatya ve çevresinin depremselliği tartışılmış, olası bir depremde genelde bu fay üzerinde yer alan özelde Malatya ve çevresinin karşılaşacağı tehlikeler masaya yatırılarak çözüm önerileri geliştirilmiştir. Ayrıca Malatya’nın maden potansiyeli ve çevre sorunlarının da tartışıldığı sempozyumda dile getirilen konuları kamuoyuna saygıyla duyururuz.

1- %93’ü aktif deprem kuşağı üzerinde bulunan ve nüfusunun yaklaşık % 98’i deprem riski altında olan ülkemizde, uyarılar dikkate alınmadığı için doğa olayları hala afete dönüş(türül)meye devam ediyor. Depremlerde on binlerce insanımızı yitiriyor, önemli maddi kayıplara uğruyoruz. Jeolojik, morfolojik ve meteorolojik özellikleriyle doğal afet olaylarının çok sık yaşandığı bir ülkeyiz. Türü ne olursa olsun doğal afet olayları her yıl ortalama GSMH’nin % 3’ü oranında doğrudan zarara neden olmaktadır. Dolaylı zararlar (üretim kaybı, çevresel etkiler vb) göz önüne alındığında ise zarar toplamının GSMH’nin % 5-7’sine yükseldiği tahmin edilmektedir.

2- Ülkemizin en önemli 2 fay sisteminden biri olan doğu Anadolu Fay Zonu (DAF), Doğu Anadolu’daki Karlıova dan başlayan ve 580 km uzunluğu boyunca Antakya’ya doğru uzanan 4-25 km genişlikte olan bir deformasyon kuşağıdır. Son 2 milyon yıldır hareket etmekte olup, bu güne kadar 15 km lik yanal öteleme yapmıştır. Kayma hızı yılda yaklaşık 8mm olup, Karlıova-Bingöl, Palu-Hazar, Hazar-Sincik, Çelikhane-Gölbaşı, Gölbaşı-Türkoğlu, Türkoğlu-Antakya bu zonun üzerinde oluşabilecek bir depremde kırılması beklenen olası bölümlerdir.

3- Tarihsel kayıtlara göre DAF boyunca yukarıda belirtilen bölümlerde 6.7 ile 7.8 büyüklüğü arasında değişen bir çok deprem gelişmiş ve ağır hasarlara neden olmuştur. Ancak, son 100 yıldır büyük yıkıcı depremler oluşmamıştır. Dolayısıyla bu fay zonu gelecekte yıkıcı depremlerin riski altındadır.

4- Bu fay üzerinde yer alan Malatya ve yakın çevresi (Maraş, Elazığ), Hazar-Sincik, Çelikhane-Gölbaşı ve Sürgü Faylarının özellikleri gereği üretebileceği 7 ve üzerindeki büyüklüklerde depremlerin riski altındadır. Malatya’nın bugünkü yerleşim alanının bu faylara uzaklığı ise en az 36 km dir. Özellikle Sürgü fayının belirgin yüzey kırığı oluşturmamasının nedeni oluşturduğu orta büyüklükteki depremler olarak değerlendirilmiş, ancak Malatya ilinin zemin faktörü göz önüne alındığında bu orta ölçekli depremlerinde hasar oluşturmaması kaçınılmazdır. Bu anlamda Malatya da ovalar ve vadi tabanları yerleşime açılmamalıdır.

5- Bir doğa olayı olan depremlerin afete dönüşmemesi için alınacak önlemlerin başında, günü kurtaran rantçı, spekülatif ve faydacı anlayışların terk edilerek akla, bilime ve plana dayanan yerleşim politikalarının hayata geçirilmesi ve mühendislik ilke ve normlarına dayanan güvenli yapılaşmanın sağlanması gelmektedir. “Her yurttaş için daha güvenli, daha sağlıklı bir çevrede yaşamak temel bir insan hakkıdır” ifadesi Anayasamızda belirtilmiştir.

Bu hakkın korunması, geliştirilmesi ve uygulamaya konulması, başta anayasa olmak üzere yasal düzenlemelerin, siyasi iktidarların uygulayacağı politikaların ve kurumsal düzenlemelerin temel amacı ve zemini olmak zorundadır. Bu zeminden kayıldığı oranda yurttaşların ve yaşam alanlarının afete karşı güvenliği sağlanamayacaktır.

6- Her tür ve ölçekteki yerleşim planlama kararlarının Afet Tehlike Haritaları, mikro bölgeleme, plana esas jeolojik ve jeoteknik etüt raporları gibi temel verilere dayandırılmasını, afet tehlike ve risk verilerinin yönlendirici kabul edilmesini sağlayacak düzenlemeler yapılmalıdır. 1999 Depremlerinin etkili olduğu alanlarda başlatılan imar planına esas Jeolojik-Jeoteknik etüt çalışmaları ülkemizin her yeri için zorunlu kılınmalı ve I ve II. Derece deprem bölgesindeki belediyeler plan revizyonlarına ivedilikle başlamalıdır. Depremle ilgili mühendislik disiplinlerinin Yerel Yönetimlerde görev alması zorunlu hale getirilmelidir.

7- 7269 Sayılı Afetler Yasası, 3194 sayılı İmar Yasası başta olmak üzere yerleşimleri doğal afetlere karşı güvenli kılacak çalışmalara altlık oluşturan yasaların değiştirilmesi için başlatılan ve 4 yıldır Bayındırlık ve İskan Bakanlığı'nın tozlu raflarında unutulmuş çalışmalara hız verilmelidir. Bu yasalar, akıl, bilim, mühendislik normlarını temel olmak üzere ve meslek odalarının görüşleri alınarak yeniden düzenlenmelidir.

8- Üniversiteler, MTA, DSİ, Afet İşleri Genel Müdürlüğü gibi kamu kurumlarınca Afet Tehlike Haritalarının hazırlanmasına yönelik projeler hazırlanmalıdır. Eğitim sistemi içerisinde jeoloji ve doğal afetlere yönelik eğitim programları konmalıdır,

9- Malatya ve yakın çevresinin jeolojik yapısının özelliği nedeniyle metalik madenler, endüstriyel hammadde ve enerji hammaddeleri bakımından önemli bir bölgedir. Ülkemiz çelik sanayinin en önemli girdisi olan demir cevheri rezervlerinin önemli bir bölümü ile Türkiye'nin tek profilit yatağı Malatya ilindedir. Ancak, demir rezervlerimizin bir kısmı atıl durumda olup, bu rezervlerin MTA başta olmak üzere ilgili kurumlar tarafından projelendirilip, ülke ekonomisine kazandırılması gerekmektedir. Demir konusunda Jeoloji Mühendisleri Odası bir sempozyum düzenlemelidir.

10- Pütürge'den üretilen ve seramik, refrakter malzeme ve beyaz çimentonun ana hammaddelerinden biri olan profilitin Malatya ekonomisine katkısı yılda 200.000 dolardır. Üretilen beyaz çimento Avrupa'nın en kaliteli ürünüdür ve Pazar sorunu yoktur.

11- Ülkemizin son yıllarda gelişen en önemli sektörü olan MERMER ve mermerciliğe uygun kaya birimleri Malatya ve civarında yaygın olarak gözlenmekte olup bu kaynakların değerlendirilmesi ülke ve bölge ekonomisine önemli katkılar sağlayacaktır.

12- Son yıllarda MTA tarafından bölgede yapılan sondajlı çalışmalarda metalik madenlere yönelik (bakır, kurşun çinko vb) ilk bulgular , umut verici olup, çalışmalara bilimin ve teknolojinin gerekleri doğrultusunda devam

edilmelidir.

13- Ülkemiz ve bölgemiz yer altı kaynaklarına yönelik bir tehdit oluşturan ve çokuluslu şirketlerin lehine olan yasal düzenlemeler geri çekilmelidir.

14- Bölgemizde arama faaliyetlerini sürdüren madencilik şirketlerinin insanı merkezine alan çevreyi, doğayı, kültür ve sit alanlarını ekolojik dengeyi koruyacak önlemleri almalarının zorunlu hale getirilmesi ve bu faaliyetlerin ilgili kurumlarca denetlenmesi

gerekmektedir.

15- Malatya çevre yolu kuzey tarafı ile Fuzuli caddesi civarında ki alanlarda yer altı suyunun kanalizasyona verilip, tekrar arıtılması ekonomik bir yükür. 0-3 m. arasında olduğu bilinen yer altı suyu, bu alanlarda yapı güvenliğini tehdit etmektedir. Bu kaynak gerekli altyapı (sondaj, keson kuyu ve drenaj vb. sistemleri) sorunları giderilerek içme ve sulama suyu olarak kullanılmalıdır.

16- DSİ tarafından verilen yer altı suyu kullanma ruhsatları da hidrojeolojik havza etütleri yapılmasının zorunlu olmasını gerektirmektedir. Bu ruhsatlarda emniyetli çekim değerin faydalı çekim miktarını aşmaması yer altı sularımızın her yönüyle (yasal ve teknik) daha ekonomik kullanılmasını sağlayacaktır.

17- Malatya çöp deponi alanlarının seçiminde jeolojik etütlerin yapılması insan ve çevre sağlığı açısından önem taşımaktadır. Mevcut deponi alanları bu şartları taşımamaktadır.

18- Malatya'da ekolojik dengeyi olumsuz etkileyen kum ve çakıl ocaklarının denetimi en az bir jeoloji mühendisinin yer aldığı teknik bir kurul tarafından yapılmalıdır. Tüm maden ocaklarının terkinden sonra işletme doğal çevreye uyumlu hale getirilmelidir.

19- Malatya ili, ilçe ve beldelerindeki imar süreçlerinde jeolojik hizmetler zorunluluk haline getirilmeli, bu hizmetlerin teknik ve mesleki denetimlerinin odamız tarafından yapılmasının zorunlu olduğu bilinmelidir.

DOĞAL AFETLER VE KENTLEŞME KONFERANSLARI SONUÇ BİLDİRGESİ 2-3 ARALIK 2004 - ANTALYA

TMMOB Jeoloji Mühendisleri Odası ve Akdeniz Üniversitesinin ortaklaşa düzenlediği “Doğal Afetler ve Kentleşme” konferansları 2-3 Aralık 2004 tarihinde Antalya’da gerçekleştirilmiştir. Bu konferanslar serisi sonucunda; düzenleyici kuruluşlar tarafından bildirme olarak kamuoyunun bilgisine sunulmak üzere hazırlanan konferansların sonuçlar aşağıdaki gibidir:

- 1- Antalya kenti Nazım İmar Planlama çalışmalarında mutlaka planlama alanı ve civarını oluşturan jeolojik formasyonların jeomorfolojik, litolojik, fiziksel ve jeomekanik-jeomühendislik özellikleri göz önüne alınmalı ve planlama alanı kayaçlarının bu özelliklerinin “Belirleyici, Sınırlayıcı ve yönlendirici” karakterleri sayısallaştırılmalıdır.
- 2- Antalya tufası ve travertenin litofasiyes, fiziksel ve jeomekanik özelliklerinin belirlendiği jeolojik ve jeoteknik çalışmalara ivedi olarak başlanılmalı ve bu çalışmalar mikro-bölgelendirme veya arazi kullanım potansiyeli haritaları olarak sunulmalıdır.
- 3- Antalya kenti ve civarında yaygın olarak bulunan ve temel zemin işlevini de gören “tufa ve travertenlerin” içerdiği karstik nitelikteki mağaraların karstlaşma mekanizmalarının tespitine yönelik jeolojik-jeokimyasal ve hidrojeolojik çalışmalar mutlaka yapılmalıdır.
- 4- Tufa ve travertenlerle akifer nitelikli diğer formasyonlardan çıkan ve önümüzdeki 50 yıllık bir süreç için Antalya’nın su gereksinimini karşılayacak olan yeraltı su kaynaklarına yönelik koruma alanlarına yönelik etüt ve çalışmaların güncellenmeli ve kaynaklar etkin bir şekilde korumaya alınmalıdır.
- 5- Yeraltısularının hidrojeokimyasal analizlerinin körfez su kimyası çalışmaları ile koordineli olarak ele alınmalı ve tatlısu-tuzlu su girişimine yönelik modelleme çalışmalarının yapılmalıdır.
- 6- Eski çöp deponi alanının ıslahına ve yeni düzenli depolama alanlarının yer seçimine yönelik çalışmalar hemen başlatılmalıdır.
- 7- Çevre sorunlarının lokal olarak değil bölgesel ele alınmalıdır.
- 8- Antalya kentinde örgütlü bulunan TMMOB ve bağlı oda temsilcilikleri arasında kent sorunları ile ilgili olarak koordineli bir çalışma yürütmeli, gelişmeler karşısında ortak tavır alınmalı, kentsel bilgiler uzmanlıkları çerçevesinde paylaşılarak kamu yararına uygun bir şekilde zenginleştirilerek sunulmalıdır.

MADENCİLİK KURULTAYI SONUÇ BİLDİRGESİ 2-3 ARALIK 2004 - ANKARA

Türkiye, 1994-2001 döneminde ortalama %1,7 gibi cılız bir büyüme oranı elde edebilmiş, aynı dönemde büyümedeki istikrarsızlık ise %40'ye ulaşmıştır. Söz konusu cılız ve istikrarsız büyüme, ülkemizdeki işsizlik düzeyini süratle artırmış, ekonomik ve sosyal krizlerin birbiri ardına ortaya çıkmasına yol açmıştır.

Hatalı ekonomi politikalarının madencilik sektörüne yansması ise, çok daha dramatik boyutlarda olmuştur. Özellikle 1985 sonrasında, kamunun madencilik sektörüne yatırım yapmasının engellenmesi, buna karşın oluşan boşluğun, özellikle sektörün içerdiği yüksek riskler nedeniyle özel sektör tarafından da doldurulamamış olması, ülkemiz madencilik sektörünün belirgin bir küçülme-gerileme süreci içerisine girmesine neden olmuştur. Uygulanan politikalar ile, madencilik sektöründe kamu yatırımlarından vazgeçilmiştir. Toplam sabit sermaye yatırımları içerisinde kamunun payı 1981 yılında %4,5 iken 2002 yılında %0,5 olmuş, artacağı varsayılan özel sektör yatırımlarında ise ciddi sayılabilecek bir artış olmamıştır.

Madencilik sektörünün ülke ekonomisine katkısı hızla düşmüştür. Madencilik sektörünün Gayri Safi Milli Hasılaya katkısı %1,5'un altına gerilemiştir. Sektördeki istihdam 20 yılda 100.000 kişi azalarak yarıya inmiştir. 1980 yılında yaklaşık 200.000 olan madencilik sektörü istihdamı 2002 yılında 100.000'in altına düşmüştür.

Ortaya çıkan çarpık yapının düzeltilmesi gerekmektedir. Gelişmekte olan, ancak gelişme düzeyini bir türlü istenilen düzeye çıkaramayan Türkiye'nin, 39 hükümet, 3 askeri darbe, sayısız ekonomik, siyasal ve toplumsal bunalım içeren en çalkantılı 50 yılında, ülkenin ve madencilik sektörünün sorunlarına ilişkin eleştiri ve çözüm önerilerini topluma sunmak gibi güç bir görevi üstlenen Maden Mühendisleri Odası'nın, bu süreçte, madencilik sektörünün geliştirilmesine yönelik geliştirdiği önerileri aşağıdadır:

- a) Temel olarak ekonomik kalkınmaya ve yoksulluğun azaltılarak gelir dağılımının düzeltilmesi hedeflerine yönlendirilen bir "ulusal madencilik politikası" oluşturulmalı ve madencilik sektörünün tüm alt sektörlerinde üretim artırılmalıdır.
- b) Her tür ekonomik faaliyette olduğu gibi madencilik faaliyetlerinde de amaç, insanın refah ve mutluluğudur. İnsan onuruna ve emeğine saygı, madencilik faaliyetlerinin planlanma ve uygulanmasında hareket noktası olmalıdır. Kamu yararı öncelikli olarak göz önünde tutulmalıdır.
- c) Madencilik sektörünün geliştirilmesine yönelik oluşturulacak tüm amaç ve hedefler ile uygulamalar, her şeyden önce bilimsel ve teknik temeller üzerinde geliştirilmeli, bilimsel bilgi ile desteklenmeyen söylem ya da tasarımlardan uzak durulmalıdır.
- d) Madencilik sektörünün tüm alt sektörlerinde üretim arttırılmalıdır. Ancak, söz konusu üretimin hedefi dış satım değil, ülke sanayi sektörleri olmalıdır. Madencilik sektörünün ülke kalkınmasındaki kritik önemi, fazla miktarlarda üretilip yurt dışına satılarak döviz elde edilmesinde değil, ancak, yerli sanayiye düşük maliyette ve kaliteli girdi sağlamasıdır. Bu çerçevede, madencilik sektörünün planlanmasında ülke sanayi sektörleri ile entegrasyon ön planda tutulmalıdır.

e) Ülkemizin ihtiyacı olan enerjinin, yerli maden kaynaklarımızdan karşılanması öncelikli hedef olmalıdır. Sanayinin ihtiyacı olan ucuz enerji üretiminin sağlanması ve bu enerjinin sürekli ve güvenilir olması bakımından, yerli maden kaynaklarımızın kullanılması kaçınılmaz bir gerekliliktir. Elektrik enerjisi arz-talep dengesinin sorunsuz sürdürülebilmesi için, ulusal maden kaynaklarımıza öncelik veren, akılcı bir enerji politikası zaman kaybedilmeden oluşturulmalıdır.

f) Maden aramaları uzun yıllardır ihmal edilmiştir. Aramalarla ilgili etkin yasal ve yönetsel yapıların hızla tesisi ve çağdaş teknolojilerin kullanıldığı arama faaliyetlerinin, kamu denetiminde ve mutlaka rasyonel bir stratejik plan çerçevesinde yürütülmesi gerekmektedir.

g) Madencilik sektöründe aramadan uç ürüne kadar her aşamada ileri teknoloji kullanımı amaçlanmalıdır. Üretim ve kaynak performansının iyileştirilmesine ve yeni ürünlerin elde edilmesine yönelik olarak yeni gelişen teknolojilerin kullanımı, bu sektörün ülke kalkınmasına katkısı bakımından kritik önemdedir. Bu nedenle sektörde yüksek teknoloji kullanımı ve üretilmesine yönelik araştırma-geliştirme çalışmalarına öncelik verilmelidir. İleri üretim teknolojilerinin geliştirilmesi ve kullanımı, daha temiz ve daha etkin madencilik süreç ve ürünlerinin temini bakımından önkoşuldur.

h) Gelişmiş teknoloji kullanımı ve yeni madencilik teknolojilerinin geliştirilmesi, sektöre önemli katkılar yapacak yeni fırsatlar yaratacaktır. Bu çerçevede söz konusu teknolojilere uyum sağlayacak ve bunları kullanabilecek iyi eğitilmiş işgücünün varlığı önemlidir. Sektörde teknik eleman istihdamının süratle artırılması, genel verimliliğin artışı bakımından son derece önemlidir. Madencilik faaliyetinin her aşamasında, en az bir maden mühendisinin varlığı zorunlu olmalıdır. Madencilik sektöründeki eğitim ve öğretim konusunun yeniden ele alınması ve sektörün gereksinim ve beklentilerinin yansıtılması gerekmektedir.

i) Ülke madencilik sektörünün en önemli darboğazlarından biri, gerek kamu gerekse özel kuruluşlardaki yönetsel yapıların verimsizliğidir. Bu yapıların verimliliğine yönelik çalışmalar, madencilik sektörünün gelişimi bakımından son derece önemlidir. Söz konusu yapılarda hesap verilebilirlik ve şeffaflık mutlaka sağlanmalıdır.

j) Sektörde pazar araştırması kavramı gelişmemiştir. Bu konunun kapsamlı bir çerçevede yeniden ele alınması, gerek mevcut gerekse gelişen pazarların yakından takip edilerek değişikliklere uygun stratejilerin belirlenmesi gerekmektedir.

k) Çevre faktörü göz ardı edilerek madencilik faaliyetlerinin yürütülmesi, içinde bulunduğumuz yüzyılda mümkün değildir. Sürdürülebilir kalkınma kavramı içerisinde ya madencilik ya çevre dayatması bulunmamaktadır. Madenciliğin çevreye etkilerini yadsımak mümkün değildir. Ancak, madencilik sektöründe, çevre dostu teknoloji ve yöntemlerin kullanılması, madencilik süreçlerinde ya da sonrasında çevrenin korunmasına ya da yenilenmesine yönelik önlemlerin alınması, sektörün gelişimini engellemeyecek, aksine genel anlamda sektörün gelişimine yönelik katkıyı yapacaktır.

l) Madencilik sektöründe, toplumu eğitime ve bilgilendirme gereksinimi hızla artmıştır. Madencilik sektörünün ülke kalkınması ve toplumların gelişmesindeki önemi konusunda kamuoyu bilgilendirilmelidir. Toplumun, bir istihdam alanı ve gelir kaynağı olarak madenciliğin önemi hakkında eğitilmesi, sektörün gelişmesi bakımından son derece önemlidir.

m) Madencilik sektörünün her alanında, şeffaflık sağlanmalıdır. Sektörde bilgi akışı sağlanmalı, alınan kararlardan toplumun her kesimi bilgilendirilmelidir.

n) Yerel halkın onayını almamış hiçbir ekonomik girişimin ülkeye yarar getirmesi beklenemez. Madencilik sektörüne ilişkin alınacak kararlarda ilgili yöre halkının da katılımı sağlanmalıdır.

o) Toplumsal, ekonomik ve çevresel bakımdan sürdürülebilir bir madencilik sektörünün gelişimi; devlet, sektörde faaliyet gösteren kurum ve kuruluşlar ile demokratik kitle örgütleri ve sivil toplum örgütlerinin yapıcı işbirliği ile mümkündür. Söz konusu tarafların doğrudan katılımları olmaksızın hazırlanacak herhangi bir sektör planının ya da plan uygulamasının başarılı olması mümkün görülmemektedir.

Kamuoyunun bilgisine sunarız.

TMMOB
MADEN MÜHENDİSLERİ ODASI
YÖNETİM KURULU
Ankara, 3 Aralık 2004

JEOFİZİK MÜHENDİSLİĞİ 2. ÖĞRENCİ KONGRESİ SONUÇ BİLDİRGESİ 8 ARALIK 2004 - ANKARA

1. KONGRE HAKKINDA

Ülkemizin Avrupa Birliğine girme aşamasında bulunduğu şu günlerde, Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği'ne (TMMOB) bağlı Jeofizik Mühendisleri Odası'nın (JFMO) düzenlediği, Jeofizik Mühendisliği 2. Öğrenci Kongresi 08 Aralık 2004 tarihinde, MTA Genel Müdürlüğü Kültür Sitesi salonlarında gerçekleştirilmiştir.

Kongrede; Jeofizik eğitimi veren 11 üniversitenin Jeofizik Mühendisliği bölümlerinden, 2004 yılında mezun olan, 12 öğrenci bitirme tezlerini sunmuşlardır. Sunulan tezler; öğretim görevlilerinden ve özel sektörden (jeofizik mühendisi) 16 kişilik bir komisyon tarafından değerlendirilmiştir.

Değerlendirme sonucu; ilk 3'e giren ve tezlerini sunan diğer öğrencilere; Odamız Yönetim Kurulu üyeleri, Şube Başkanları ve Bölge Temsilcilerimiz tarafından Katılım Belgeleri ve hediyeleri verilmiştir.

Kongreye; tüm Jeofizik bölümü öğrencileri davet edilmişlerdir. Özellikle; İTÜ, Kocaeli ve Ankara Üniversitesinden yoğun öğrenci katılımı gerçekleşmiştir. Ayrıca; Jeofizik Mühendisliği bölümü Öğrenci Kulübü Başkanları ve bölümün uygun gördüğü 1'er öğrencinin masrafları Odamız tarafından karşılanarak Kongreye katılımı sağlanmıştır.

"Jeofizik Mühendisliği 2. Öğrenci Kongresi" çerçevesinde gerçekleştirilen, "Türkiye'de Jeofizik Eğitimi ve Öğretimi" paneline; Öğrenci kulüplerini temsilen Cumhuriyet Üniversitesi Öğrenci Kulübü Başkanı, Özel Büroları temsilen bir Özel Büro sahibi, 4 Üniversitenin (AÜ, DEÜ, İTÜ, SDÜ) Bölüm Başkanları, MTA ve Afet İşleri Gn. Müdürlüğünden Jeofizik Daire Başkanları katılmışlardır. Panelde, konuşmacılar üniversitelerdeki mühendislik eğitimi, öğretimi, mühendislik kavramı, mühendislik etiği ve sektörün beklediği mühendislik nitelikleri vb. konularda beklenti ve çözüm önerilerini dile getirmişlerdir. Konuşmacılar; "Söz, yetki ve karar sürecinde; Özerk-Demokratik-Bilimsel Üniversite" şiarının yaşama geçirilmesi, bilimsel gelişmenin ve çağdaş eğitimin gereği olduğunu vurgulamışlardır.

Genç öğrenci ve mezun arkadaşlarımızın destekleriyle gerçekleştirilen bu kongrede jeofizik mühendisliği öğrencilerinin sorunları tartışılmış ve çözüm önerilerinde bulunmuştur.

Kongrede; öğrencilerin birbirleri ile görüş alışverişinde bulunmaları ve sorunlarını kurum, kuruluş ve yetkili kişilere iletebilmeleri hedeflenmiş, gerçekleştirilen panel ve etkinliklerle bu amaca ulaşılmıştır.

2. TESPİTLER

Özel ve Kamu kurumlarında 2004 yılında staj yapan 243 öğrenci ile bir anket yapılmıştır. Ankette; Ülkemizde jeofizik mühendisliği stajının layığıyla yapılabileceği, yeteri kadar kurum ve kuruluş olmadığı, bazı üniversitelerimiz 2 yıl üst üste staj yaptırırken, bazı üniversitelerimizde 1 yıllık staj yeterli görüldüğü ve staj konusunda belirli standartların oluşmadığı öne çıkan başlıklardır.

Ankette dile getirilen diğer sorunlar ve tespitler özetle aşağıdaki başlıklardan oluşmaktadır;

- Staj sorununun, önemini artırarak gündemde kaldığını,
- Staj veren yetkili mühendislerin, stajyerler ile yeterince ilgilenmedikleri,
- Staj esnasında araziye çıkılmadığı,
- Staj yapılacak yeteri kadar kurum ve kuruluşun olmadığı,
- Staj esnasında dahi pratik bilgiden çok teorik bilgilere yer verildiği,
- Öğrencilerin staj boyunca sosyal güvencelerinin olmadığı,
- Öğrencilere herhangi bir ödeme yapılmadığı,
- Bazı kurumlarda yemek parsı dahi alındığı,

ankette öne çıkan başlıklardı.

Jeofizik Mühendisi arkadaşlarımız için en büyük sorun elbetteki işsizlik sorunudur. Ülkemizde işsizlik sorunu sadece jeofizik mühendislerini ilgilendiren bir olay olmayıp, uygulanan ekonomik sistemin sonucu olduğu bir gerçektir.

Öncelikle mesleki etkinliğin; hangi koşulda olursa olsun maksimum doğrulukta, mükemmel derecede ve dürüst bir şekilde yapılması gerekir. Bu durumun düzeltilmesi için en büyük pay yine gençlere düşmektedir.

Jeofizik mühendisi kavramının, kamuoyu tarafından çok iyi bilinmesi ve yasal mevzuatta yerini alması gerekmektedir.

Başarılı jeofizik mühendisleri ve jeofizik firmalarının sayısı arttıkça, jeofizik mühendisleri sektörel bazda aranan ve iş problemi giderek azalan mühendislik dalı haline gelecektir. Bu da Jeofizik mühendisliğini tercih eden öğrenci sayısını arttıracak, eğitim kalitesini yükseltecek ve dolayısıyla bölümlerin puanlarını yukarı çekecektir.

3. SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu vizyon çerçevesinde Jeofizik Mühendisliği 2. Öğrenci Kongresinde aşağıdaki hedefler ve sonuçlar belirlenmiştir.

- 1) Üniversitelerimizdeki jeofizik mühendisliği bölümleri arasında eğitim, ders içeriği ve teknik bakımından belirli bir standart oluşturulmalı,
- 2) Eğitim boyunca verilen teorik bilginin yanında uygulamaya da yeteri kadar yer verilmeli,
- 3) Jeofizik Mühendisliği öğrencilerinin stajları esnasında ve staj için kurum bulmadaki sorunları hızla çözülmeli,
- 4) Öğrenciler ve yeni mezunlar için iş potansiyelini arttıracak gerekli çalışmalar yapılmalı,
- 5) Akademik kadro, öğrenciler ve mühendisleri kaynaştırıcı, birlik ve beraberliği arttırıcı etkinlik ve çalışmalar yapılmalı,
- 6) Meslek içi eğitime önem verilmeli,

7) Bölümlerimizdeki yüksek lisans ve doktora kontenjanları ve uzman sayısı arttırılmıştır.

Ayrıca; JFMO Öğrenci Konseyi Yönetmeliği hazırlanmış ve Konseyin 2005 yılının ilk günlerinde kurulması kararlaştırılmıştır.

Kongre; aydınlanma ve gelişme bilimin ışığında gerçekleşmiştir. Jeofizik Mühendisliği öğrencileri de; Ülkemizin ve Ulusumuzun aydınlık geleceğine, gerçekleştirdikleri Kongreler ile katkı koymaya devam edeceklerdir.

Saygılarımızla,

JEOfİZİK MÜHENDİSLERİ ODASI

X. DÖNEM YÖNETİM KURULU

MİMARLAR ODASI 50. YILINDA TÜRKİYE’NİN MİMARLIKLA YENİDEN BULUŞMASI İÇİN MİMARLAR BİLDİRGESİ 9-10 ARALIK 2004 - ANKARA

Her yıl ekim ayının ilk pazartesi günü; Bileşmiş Milletler (BM) ve Uluslararası Mimarlar Birliği’nin (UIA) ortak ve paralel etkinlikleri olarak; “Dünya Mimarlık ve Konut Günü” olarak kutlanmaktadır.

Mimarlar Odası, hem UIA’nın 1948 yılındaki kurucuları arasında yer alan, hem de 2005 yılı Temmuz ayında İstanbul’da yapılacak Dünya Mimarlık Kongresi’nin ev sahibi olarak, 2004 yılı Dünya Mimarlık Günü’nde ilgililerin ve kamuoyunun dikkatini doğrudan doğruya “mimarlığa” çekmektedir.

Çünkü ülkemiz, yeryüzündeki en eski mimarlık birikimlerine sahip bir uygarlıklar coğrafyasını “yurt” edinmemize rağmen, mimarlıktan ve mimari değerlerinden hızla “uzaklaşmakta”dır. Denebilir ki Türkiye’nin 21.yüzyıla başlarken çağdaş dünyadaki yerini tanımlayacak geleceğin tarihçileri, yaşadığımız şu yılları “mimarlığın ve kültürel kazanımların dışlandığı dönem” olarak da yazacaklardır.

O kadar ki bugün artık kentlerimizdeki yapıların büyük çoğunluğu hemen hiçbir mimari katkı ve mimarlık hizmeti olmadan gerçekleşmekte; tasarımsız ve özensiz kentleşme yaygınlaşmakta; imar planlaması sadece arsa ve arazi rantlarını çoğaltmaya ve üleşmeye yönelik bir kavram haline dönüşürken, mimarlığın bir toplumsal kültür ve “uygarca yaşama koşulu” olduğu hızla unutulmaktadır.

Böylesi bir süreçte de her biri binlerce yaşında olan ve kendilerine has kimlik değerleri bulunan kentlerimiz giderek “tip yerleşmelere” dönüşmekte; tarihsel dokular ile kültürel ve doğal peyzajlar yok olmakta ve aynı süreçte sanatlarını göstermek, yaratıcılıklarını kanıtlamak isteyen mimarlarca tasarlanmış özenli yapılar bile buldukları çevrenin karakersizliği içinde topluma ve kente gereken katkı yapamaz duruma düşmektedirler.

İşte bu gidişin sadece mimarlığımız açısından değil, toplumsal gelişmemiz ve ulusal kalkınmamız açısından da önde gelen sorun haline geldiğini saptayan Mimarlar Odası, kuruluşunun 50.yılındaki Dünya Mimarlık Günü’nde, her alanda görev yapan mimarlarla birlikte “Türkiye’de Mimarlığa Saygı” yürüyüşünü başlatmaktadır.

Bu tarihsel uyarının katılımcıları olan tüm mimarlar adına; “Türkiye’nin Mimarlıkla Yeniden Buluşması” için saptamaları ve önerileri içeren “Mimarlar Bildirgesi” de aynı günün anlamı içinde ilgililere ve kamuoyunun bilgisine sunulmaktadır.

MİMARLIK, SADECE MİMARLARIN DEĞİL, TOPLUMUN VE ULUSUN UYGARLIK KÜLTÜRÜDÜR

Bir ülkenin mimarlıktan uzaklaşması, hele Türkiye gibi dünyanın eski uygarlık kazanımlarına sahip bir ülkenin “kendi mimarlığından” giderek uzaklaşması, sadece sıradan bir imar ve yapılaşma sorunu değil, daha da derinlerde bir “kimlik” bunalımı ve her açıdan “kültürel-sosyal-ekonomik” yozlaşma ve gerileme sorunu olarak yaşamsal önem taşımaktadır.

Bu nedenle, yine tüm ülkelerde olduğu gibi, Türkiye’de de; “mimarlığın korunması ve geliştirilmesi” konusu, sadece mimarlık çevrelerinin gündemiyle sınırlı kalmayan, toplumun ve yönetimin (idarenin) tüm kesimlerini kucaklayan bir “ulusal sorun” ve “ulusal sorumluluk” kapsamında ele alınmak durumundadır.

O halde, Türkiye’yi yeniden mimarlıkla ve mimarlık değerleriyle -tarihine de yakışır bir düzeyde ve uygunlukta- yeniden buluşturma görevi ve sorumluluğu, işte bu mimarlık dışında, ama mimarlığı doğrudan “etkileyen” ve hatta “yönlendiren” kurum, kesim, sektör ve kişilere de düşmektedir.

Nitekim bu konu, DPT’nin 2000’lerin eşiğindeki “8. Beş Yıllık Kalkınma Planı” hazırlık çalışmalarında da ele alınmış ve Kültür Bakanlığı ile Mimarlar Odası’nın ortak girişimleriyle “Mimarlık Kültürünün Yaşatılması” konusu, aynı çalışmalarda “plan hedefleri” arasına da kazandırılmıştı.

Ne var ki aradan geçen 5 yılı aşkın süreye ve özellikle de 1999’daki büyük Marmara depremlerinin verdiği derslere rağmen, ne hükümet politikalarında, ne de toplumsal aydınlamada rol alan kesimlerde, mimarlığın öncelikle bir yaşama zenginliği ve geçmişten geleceğe çağdaşlığı sürekli kılmak için olmazsa olmaz bir uygarlık davranışı olduğunu savunan tutumlar gözlenebilmektedir.

İşte bu sürecin de sorgulanmasıyla yapılan aşağıdaki saptamalar ve değerlendirmeler, Türkiye’nin yeniden bir kültür, kent ve yaşama zenginliği ülkesi olabilmesi yönünde mimarlığımızın artık gözetilmesi ve korunması için; öncelikle hangi kurum ve kesimlerde ne gibi önlemlerin alınması gerektiğini de anımsatarak, ilgili tüm kişi ve kuruluşlara bir “rehber” özelliği taşıyor.

“MİMARİSİZ KENTLEŞME” İLERLEME DEĞİL GERİLEMEDİR

Türkiye’deki sadece kaçak değil, “ruhsatlı” yapıların bile çok büyük bir çoğunluğunun mimari projeleri “mimar olmayan” ve “mimarlık yetkisi bulunmayan” kişilerce ve hatta “kurumlarca” (!) düzenlenmektedir.

Ne tarihte görülen, ne de dünyanın başka bir uygar ülkesinde rastlanan ve Türkiye mimarlığını adeta “mimarsızlığa” tutsak eden bu yaygın tutumun başlıca nedeni, yapıların her şeyden önce bir “kültür varlığı” olduğu bilincinin yitirilmesi ve her yapı ile sadece “sadece rant elde edilmesi” hedefinin bütünlleştirilmesidir.

Gerçi, son yıllarda özenli mimari tasarım ve uygulamalarla gerçekleşen yapıların rant (satış) değerlerini daha da yükselttiği gerçeği özellikle “lüks emlak pazarında” kabul görmeye başlamış olsa bile, maliyeti ve satış değerleri düşük yapıların da birer “yaşama mekânı” ve “kentsel kimlik değeri” olduğunu kabul ederek tüm binalarda yine mimariye saygının önemini görebilen davranışlar yaygın değildir.

Böylesi bir anlayışın egemenliği altında yapılaşan kentlerimizdeki “tek tip apartman peyzajı”nın yarattığı karakter ve çevre bozulmasına karşı da alınması gereken önlemlerin başında, işte bu “mimarsızlığa” bir an önce son verecek politika ve düzenlemelerin devreye girmesi gelmektedir.

Bu nedenlerle; tüm yapıların mimari projelerinin, sadece “mimarlar tarafından” tasarlanabileceği ve yapı için gerekli diğer mühendislik - tesisat projelerinin de “mimari

projeye uygun” ve bu yönde yine “mimarın eşgüdümü” altında düzenlenebileceği, bu çağdaş uygarlık kuralının da özellikle ilgili meslek odalarının “üyelerini ve üyelerinin projelerini denetleyerek” yaşama geçirileceği, yanı sıra tüm inşaat ruhsatı veren ve proje onaylayan kamu görevlisi kişi ve kurumların da bu kurala uymamaları durumunda “caydırıcı” yaptırımların uygulanacağı, “imar yasasında” ve imarla / yapılaşmayla ilgili diğer tüm yasalarda ivedi olarak yer almalıdır.

YAPI “MİMARISIZ” DENETLENEMEZ

Benzer şekilde “mimar”, özellikle 1999 depremlerinden sonra yürürlüğe konulan yeni “yapı denetimi” mevzuatıyla da “tasarladığı binanın uygulamasını bile denetlemekten” dışlanmaktadır.

Oysa her yapı, tarihten günümüze gelen yapı kültürünün de birikimlerini içerecek şekilde, öncelikle bir mimari üründür ve bu ürünün tasarımından uygulanmasına kadar her yerinde, yine öncelikle mimarının ve mimarının katkı ve sorumlulukları temeldir.

Kentsel ve yapılı çevrede giderek çoğalan “mimari uyumsuzlukların” da başlıca nedenleri arasında yer alan bu “mimari denetimden yoksun yapılaşma”, 1999 depremlerinden sonra yürürlüğe giren Yapı Denetimi Yasası’nda giderilebilecekken daha da güçlendirilmiştir.

O kadar ki, bu yasaya göre kurulan kimi “Yapı Denetim Şirketleri”, inşaatlarını kendilerine emanet edecek yapı sahiplerine, onları “çekmek” için “bedava mimari proje” sözü bile verebilmekte, yani “mimarlık” gibi bir uygarlık hizmeti adeta “promosyon” olarak sunulabilmektedir.

Bu nedenlerle; gerek İmar Yasası’nda, gerek Yapı Denetim Yasası’nda ve Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Yasası da dahil olmak üzere, imar ve yapılaşmayla ilgili diğer tüm yasalarda, yapıların uygulanmasında (inşaatların denetiminde) meslek odası disiplini ve kuralları içersinde; “mimari proje müellifi mimarların onaylı mimari projeye uygunluk için mesleki denetimden sorumlu ve yükümlü” olacakları, ayrıca imar ve yapı denetiminden sorumlu tüm kamu görevlisi kişi ve kurumların da bu kuralı gözecekleri ve aksi taktirde caydırıcı yaptırım tanımlamaları, getirilmelidir. Ayrıca, yine özellikle “kamu yatırımlarında” yaygın olan ve hem “projelendirmede”, hem de uygulamanın projeye uygun olması için gerekli teknik denetimde, “mimar” yerine “kurumun” (!) görevli ve yetkili kılındığı uygulamalara da bir an önce son verilmelidir. Çünkü, “mimari tasarım” bir kültür ve sanat eylemidir ve kurum “sanatçı” olamaz, kişi ya da kişiler olur. Aynı şekilde bir sanat eserinin tasarlandığı biçimde meydana getirilmesini de yine kurum değil, sanatçı ya da sanatçılar denetler. Bu evrensel gerçeğin ve tartışılmaz kuralın, “kamu binalarında” neden geçerli olmadığını artık sormak ve terketmek için de Türkiye’deki yine kamu binalarının yaygın “mimari durumları” zaten yeterince güçlü bir nedeni oluşturuyor.

YAPILARDA VE KENTLERDE “TİPLEŞME”, AYNI ZAMANDA TOPLUMSAL YOZLAŞMADIR

Türkiye’nin tarihinden gelen eşsiz mimari zenginliğinin çağdaş mimarlığa da “evrensel dersler” veren en önemli özelliklerinden biri, “kültürel çeşitliliği” ve hemen her geleneksel binanın bulunduğu yer, iklim, konum ve kullanıcıları açısından taşıdığı

“farklı mimari” değerleridir.

Bu çeşitlilik, sadece bölgeden bölgeye değil, aynı bölgede ve hatta aynı kentteki mahalledeki geleneksel yapılarda da gözlenmektedir. Tarihî dokulardaki yapılar malzeme, form, oranlar, genel plan şemaları ya da diğer kimi ortak yönleriyle, birbirlerinin “benzeri” olsalar bile asla “aynısı” değildir ve mimarlıkta da bu zaten olamaz.

Çünkü mimarlık, herhangi bir varlık olarak değil, bir “sosyal varlık” olarak ve “farklı kişiliklere” sahip “insana” hizmet ederken, o insan ya da insanların “yaşama ortamları” için tasarlanmış her türlü yapılanmada da bir hayvan barınağı gibi “aynı tip” mekânlar değil, yine iklim-yöre-coğrafya-kültürel etkileşimler-malzeme-peyzaj vb. etmenlerle birlikte “insanın yaşam zenginliği ve çeşitliliğine saygılı” mekânlar yaratılır.

Türkiye’de, işte bu kendi mimarlık tarihinde de en zengin birikimleri bulunan evrensel mimarlık kuralını adeta hiçe sayan “tip proje” anlayışı, ne yazık ki hâlâ etkisini sürdürüyor. O kadar ki bu tip projeler, farklı bölgelerde bile aynı şekilde uygulanarak, bölgeler arası iklim, kültür, çevre vb. etmenlerden kaynaklanan farklı mimari kimlikler yok ediliyor ve Edirne’den Kars’a kadar tüm ülke “aynı tür” ve “tek düze-kişiliksiz yapılaşmayla” donatılıyor.

Üstelik, “mimari proje giderini azaltma” vb. gibi nedenlerle yarattığı “mimari tahribatın” ne denli yüksek olduğunu görebilme bilincinden bile yoksun değerlendirmelerle hâlâ terk edilmeyen bu tip proje anlayışı, sadece okul karakol, lojman, hastane vb. gibi “kamu hizmet binalarında” uygulanan “hazır projelerle” de sınırlı değil. Şehirciliğin mimari köklerinden ve mimarlıktan hızla uzaklaştırılmasıyla yaygınlaşan “mimarlığın dışlandığı imar planlarında” da “tek tip apartman tasarımı” için gerekli her türlü “yönlendirme” ve hatta “zorlama” yapılarak, hem birbirlerini yineleyen tek düze yapılar, hem de ayın yinelemeyle gelişen “tep tip ve tek düze kentler” yaratılıyor.

Bütün bu tipleştirici ve kişiliksiz yapılaşma dayatmalarına yine “tip imar yönetmelikleriyle” de açık yasal destek sağlanıyor ve tarih boyunca farklı ve zengin mimari kültürlerle bezenmiş kentlerimiz, bu tek tip imar yönetmeliklerinin, onlarla uyumlu planların ve özellikle kamu yapılarındaki yaygın hazır proje anlayışının egemenliği altında, mimari ve kentsel kimliklerini yozlaşmaya, çirkinleşmeye, kişiliksizleşmeye terk ediyorlar.

Bu nedenlerle; Türkiye’nin genel mimari peyzajını ve mimarlık kültürünü bu yozlaşma ve tekdüzelikten kurtarabilmek için:

Başta Bayındırlık ve İskân Bakanlığı olmak üzere, tüm yatırımcı bakanlıklarda ve diğer bakanlıkların hizmet binaları gereksinmelerinde “hazır tip proje” uygulamalarına kesinlikle son verilmelidir. Özellikle okul, lojman, sosyal ve kültürel tesisler, topluma açık diğer hizmetler gibi, hem kullanıcıların hem de bulunulan kentin ve yörenin mimarlık ve çevre kültürü üzerinde etkili ve “örnek” oluşturabilecek binaların, “yöresel mimari girdiler” ve “işlevleri” birlikte gözetilerek ve özel olarak “o binalara” ve “o arsalarla” has tasarımlarla gerçekleştirilmesi sağlanmalıdır.

Bunun için de sadece imar mevzuatında değil, ihale ve yatırım mevzuatında da hiçbir kamu kurum ve kuruluşunun, “tip proje uygulayamayacağı” açık hüküm olarak yer almalıdır.

Aynı kurala paralel olarak, Büyükşehir Belediyeleri dışındaki tüm belediyeler ve

belediye sınırları dışındaki tüm alanlarda valilikler eliyle yürütülmekte olan “tip imar yönetmeliği” uygulamasına da son verilmelidir. Her kentin ya da yerleşmenin, ne tür bir mimari yapılanma içinde imar göreceği, oraya yönelik iklim, çevre, kültür ve kentsel doku-sosyal yaşam-sektörel yönelimler de gözetilerek hazırlanacak, yine sadece o kente has ve aynı kentin bu değerlerini, niteliklerini gözeten imar planlarıyla da ilintili olarak düzenlenmiş yönetmeliklerle belirlenmeli ve yönlendirilmelidir.

Bunu sağlamak üzere ise yine sadece imar mevzuatında gerekli değişiklikleri yapmakla yetinmeyip, her kentin özelliklerini irdeleyerek imar kurallarını belirleyecek özel bir teknik örgütlenmenin, Bayındırlık ve İskân Bakanlığı – Kültür Bakanlığı – Çevre Bakanlığı – İller Bankası ve ilgili meslek odaları işbirliği içersinde ve yine o kentin yerel uzmanları ile kent üzerinde araştırmalar yapmış mimar ve şehirci danışmanlarla birlikte, yerel yönetimleri de ortak ederek kurumsallaşmasını başlatmak gerekiyor.

KENTLER “MİMARLIK DIŞLANARAK” PLANLANAMAZ

Türkiye’de mimarlığın dışlanması hızlandıran ve özellikle kentlerin yapılaşmasında “mimari özenin” ve “mimari karakterlerin” gözetilmediği tek düze mimari tasarımların adeta ulusal ölçekte yaygınlaşmasına yasal ve teknik dayanak oluşturan çok önemli bir faktör de “kent planlamasında mimarlığı tümüyle sorumluluk alanı dışına iten mesleki ayrışma” sürecidir.

Özellikle 1980’lerden sonra kent planlaması sadece “tek bir mesleki beceri konusu” gibi görülerek ve yine sadece “plancıların” yetki ve sorumluluğuna verilmiş; böylece kent tarihi ile mimarlık tarihinin bile özdeşliğini dünyaya kanıtlayan bir ülkede “mimarsız kent planlaması” dönemi başlatılmıştır. Aynı ayrımcılık, sadece kentlerin “tarihten geleceğe taşınması” gereken mimari ve kültürel kimlik değerlerini yeterince gözetemeyen bir planlamaya neden olmakla kalmıyor; doğrudan mimarların da “kentsel bütünlüğü ve çevreyi gözetmediği”, parsel ölçeğindeki sorumluluklarla genel “yapılı-doğal-kentsel ortama yabancı” mimari tasarım yapımları gibi, yine temelde ülke mimarlığını ve yapılaşma kalitesini olumsuz yönde etkileyen bir mimari davranış biçimini hızla yaygınlaştırıyor.

Buna koşut olarak, böylesi bir anlayış doğrudan şehircileri de o kentin ya da yörenin “mimari kültür ve kimlik verilerine yabancı planlar” üretmelerine zorluyor, eğer planı üstlenen şehirci kendi kişisel duyarlılığı ile mimarla birlikte çalışmayı önemsemez ise, buna yönelik yasal bir zorunluluk olmadığından, mimarlık tarihinin beşiği olan kentlerimiz bu tarihi bile akademik eğitimde öğrenemeyen plancıların fiziksel yapılaşma önermelerine teslim ediliyor.

O kadar ki, en önemli ve öncelikli amacı tarihî kent dokularının “mimari gelenek, peyzaj, nitelik ve karakterlerini korumak” ve yeni yapılaşmayı da yine bu tarihsel mimari çevreye “uyumlu” mimari kurallarla sağlamak olan SİT alanlarındaki “koruma amaçlı imar planlarında” bile aynı dar bakışlı mesleki ayrımcılık öne çıkmaktadır. Koruma Yasası’nda yapılan son değişiklikte bile bu yanlış giderilmemiş, geleneksel ve tarihsel mimariyi koruyup yaşatacak bu planlardan yine “mimarlık eğitimine ve birikimine sahip olmayan” plancılar sorumlu ve yetkili kılınmışlardır.

Oysa, mimarlık ve şehircilik arasında örülmekte olan böylesine ayrımcı ve giderek “aşılmaz” düzeylere tırmandırılan akademik ve yasal kurallarla desteklenmiş bir “duvar”

başka hiçbir ülkede yoktur. Hele kentlerin tarihsel ve mimari kimliklerini sürdürmeye çok büyük bir özen gösteren ve Türkiye'nin de imzası olduğu sayısız uluslararası sözleşmeyle kentlerin mimariye saygılı ve bağımlı olarak planlanmasını ve gelişmesini hukuksal güvencelere de bağlamış Avrupa ülkelerinde ise hiç yoktur.

Bu nedenle, genelde mimarlığın dışlanması, özelde de kent planlamasındaki mimarsız şehircilik politikası, eğitimi ve yasaları, Avrupa Birliği sürecinde de ivedi ve ciddi olarak ele alınması gereken temel konular arasında önem kazanmıştır.

Bu nedenlerle: Türkiye'nin ve kentlerin mimarlıkla yeniden buluşabilmesi için özel bir önem ve ağırlık taşıyan bu sorunun çözümünde, öncelik YÖK'ün konuyu gündemine alması ve ülkedeki tüm mimarlık okullarında; "mimarlık ve şehircilik bölümleri arasındaki ayrışmayı ve birbirlerine yabancılaşmayı önleyecek" yeni eğitim politikalarının ve içeriğinin belirlenmesi için üniversiteler düzeyinde ivedi çalışma başlatması gerekmektedir.

Buna paralel olarak, mimarların ve şehircilerin mesleki yetkilerini tanımlayan yasalarda da yeniden düzenlemeler yapılarak, kent planlamasında mimarın yetki ve sorumlulukları uygarlık tarihine ve çağdaş mimari ilke ve değerlere saygı içinde yeniden belirlenmelidir.

"AYRICALIKLI İMAR HAKLARI" DURDURULMALIDIR

Türkiye'de mimarlık sadece dışlanmakla kalmıyor, var olan ve hâlâ "gereksinme" duyulan mimarlık da "mimari etik değerlerinden ve toplumsal sorumluluklarından" uzaklaştırılıyor. Bunun başlıca hazırlayıcısı ve yönlendiricisi ise; "kentsel – çevresel – kültürel – toplumsal ve tarihsel değerleri gözetmeyen imar kurallarıyla mimarlık ürünleri yaratma zorlamasıdır". Genellikle arsa ve arazilerdeki "imar rantını" maksimize etmek, kimi zaman da yatırımcıların "ayrıcılık", "farklı" ve "önemli" olduklarını "mimariyle vurgulamak" istemeleri yüzünden, mimarlığın temelde yukarıda sıralanan değerlere "bağımlı" niteliğini gözetmeyen yapılaşmalar, kentlerimizi, kıyılarımızı ve diğer "ranti yüksek" turistik bölgelerimizi hızla sarmalıyor.

Bu tür, bir bakıma "kente ve çevreye karşı suç" örneğini de oluşturan; ve nitekim imar izinleriyle ilgili işlemlerine dava açıldığında, yargı tarafından da çoğu kez; "mimarlık, şehircilik ilkelerine ve kamu yararına aykırı bulunarak iptal edilen", ancak hem dava konusu yapılamayanların çokluğu, hem de imar izinlerini yargı iptal etmiş olsa bile bu kararların idarelerce "uygulanmadığı" örneklerin yaygınlığı yüzünden ülke düzeyindeki mimari peyzaj üzerinde ciddi tahribatlar yaratmaya başlayan "ayrıcılık yapılaşmalar" da artık sorgulanmalı ve terkedilmelidir.

Bu nedenlerle; ülkedeki her türlü yapılaşmanın ve tüm bina ve yatırımların, değişik bakanlıkların ve kamu kurumlarının elindeki "özel imar yetkileriyle" değil, bulunulan kente ve yere ait "genel imar planı kararlarıyla" gerçekleştirilmesi, imarla ilgili tüm mevzuatın ve yine imar yetkisi bulunan tüm kurumlara ait mevzuatın "temel ve ödün verilmeyecek ana ilkesi" olmalıdır.

GELENEĞİN ÇAĞDAŞA ESİN KAYNAĞI OLACAĞI BİR MİMARLIK İÇİN

Türkiye mimarlığının "zengin tarihinden yararlanarak" gelişip, hem ülkeyi kimlikli

kılan, hem de dünyaya yine örnek ve öncü olan bir mimarlık kültürü ve düzeyine ulaşmasını sağlamak üzere, yine öncelikle YÖK düzeyinde konunun ele alınması; mimarlık okullarında geleneksel mimarlık ve mimarlık tarihiyle ilgili disiplinlerin sadece “belgeleme” ve “öğrenme” düzeyindeki yan disiplinler şeklinde değil “çağdaş tasarıma da yön verecek ve ilham kaynağı olacak temel mimarlık dersleri” arasında yer almaları sağlanmalıdır.

Buna koşut olarak, restorasyonlar dışında, “geleneksel yapı sistem ve öğeleriyle yeni yapı tasarımını ve inşaatını olanaksız kılan” ve sözde depreme dayanıklı mimari için getirilmiş “kültürel kazanımlardan habersiz” teknik mevzuatın da değişmesi gerekmektedir.

Ayrıca yine özellikle 1999 depremlerinden sonra yürürlüğe sokulan yeni yapı denetimi mevzuatının da Türkiye’deki tüm yapıların adeta sadece betonarme sistemde inşa edilmelerini “tek seçenek” olarak gören bir anlayışla düzenlenmiş olması, mimarlık kültürümüzün dışlanmasının ötesinde, “yok edilmesi” anlamına gelmektedir.

Bu nedenlerle; eğitimden mevzuata, tasarım kurallarından uygulama alanına kadar, “geleneksel kazanımları çağdaş mimarlığa esin kaynağı kılacak” bir mimarlık kültürü ve politikasının ülkede egemen olması için ilgili tüm kurumlara görev düşmektedir.

KAÇAK ve MİMARİSİZ YAPILAŞMA UYGARLIĞIN REDDİDİR

Bütün bunların yanı sıra ve Türkiye’yi sadece mimarlıktan değil, kent kültüründen, çevre ve uygarlık bilincinden, toplumsal birlikten ve hatta demokrasi, sosyal haklar vb. gibi çağdaş görüş ve erdemlerden de hızla uzaklaştıran; ayrıca genel ekonomik yaşamı da “yasa dışı imar rantlarına bağımlı” kılarak, yine toplumu üreten değil tüketen ve yaşadığı toprakları yağmalayarak geçinen bir kimliğe sürükleyen; buna koşut olarak da aynı toplumun kent kültürü yoksunu ve hukuk dışı beklentilerine yanıt ve hizmet veren bir “tahrip edici politikacı tipi” yaratan; dolayısıyla genel siyasal yaşamı ve hatta genel siyasal ve ekonomik hedefleri de aynı imar rantçılığına adeta “entegre” eden “kaçak yapılaşma özgürlüğü”, tüm bu büyük tahribatlarıyla birlikte “mimarlığımızın” da en ciddi ve etkin düşmanıdır.

Türkiye’de gecekondulaşmaya “hoşgörü” ile azgınlaşan kaçak yapılaşma, özellikle 1980’li yıllardaki aynı yapılaşmayı “apartman hakkıyla ödüllendiren” ve giderek genel imar politikalarına damgasını vuran bilim dışı “ıslah imar planları” sayesinde artık “kaçak kentleşmeye” dönüşmüş; hemen tüm yapıları yasa dışı olan ve dahası orman, su havzası, SİT alanı, tarım alanı vb. gibi topluma ait koruma ve yaşam alanlarını da “işgal ve imha” eden bu kentler “belediye” ve “ilçe” yapılarak, “kalıcı ve meşru suç alanları” haline getirilmiştir.

Bu nedenlerle; Belediyeler Yasası, İmar Yasası ve hatta Anayasa’da açık ve kesim hükümler getirilip, yetkililer hakkında “caydırıcı yaptırımlar” da düzenlenerek; kaçak yapılaşmanın, dolaylı (imar planlarıyla) ya da dolaysız (kanunlarla) asla affedilemeyeceği, tıpkı orman suçlarında olduğu gibi, “Anayasa hükmü” olmalıdır.

Üzerinde kaçak (yasa ve kural dışı) yapı bulunan taşınmazların, tapudaki alım-satım-takas işlemleri yasaklanmalıdır.

Yasa ve plan dışı yapılaşma alanlarına belediye ve kent hizmeti verilmesinin kesin olarak

önüne geçilmeli, tersine hareket edenler cezalandırılmalıdır.

Kaçak ve kural dışı yapılaşmaya göz yumanlar hakkında caydırıcı yaptırım getirilmelidir. Kamu binalarının bile, “imar durumu olmadan” ve hatta “ruhsatsız” inşa edilmeleri ve ihaleye çıkarılmaları durdurulmalıdır. Anayasa ve yasalarda “kente karşı suç” kavramı netleştirilmeli ve tanımlanmalıdır.

MİMARLIK SANATTIR ve KORUNMALIDIR

Son olarak, şunu da anımsatmak isteriz ki mimarlık temelde bir “sanat”tır ve temel güzel sanatlar içerisinde de tarihteki birikim ve saygınlığıyla geleceğe aktarılması bir insanlık borcudur.

Bu nedenle de, Anayasa’nın “Sanatın ve Sanatçının Korunması” başlığını taşıyan 64. maddesindeki: “Devlet, sanat faaliyetlerini ve sanatçıyı korur. Sanat eserlerinin ve sanatçının korunması, değerlendirilmesi ve sanat sevgisinin yayılması için gereken tedbirleri alır.. “ hükmünün; “mimarlık sanatı” ve “bir sanatçı olarak mimar” için de yaşama geçirilmesini engelleyen, yukarda özetlenmiş tüm “mimarlığı dışlayıcı” tutum, politika ve yasal düzenlemelerin giderilmesi yönünde, ilgili tüm kişi ve kurumlarımızı bu “Anayasal görev” için de üzerlerine düşeni yapmaya çağırıyoruz.

MİMARLAR ODASI

“UIA XXII. DÜNYA MİMARLIK KONGRESİ 2005 İSTANBUL’A DOĞRU TÜRKİYE KONGRELERİ’NİN KONYA, TRABZON, İZMİR, DİYARBAKIR VE MARDİN AŞA-MALARI SONUÇ BİLDİRGELERİ

KONYA KONGRESİ SONUÇ BİLDİRGESİ (25-26 Haziran 2004)

Mimarlar Odası’nın 2005 Yılı Temmuz ayında İstanbul’da ev sahibi olacağı Uluslararası Mimarlar Birliği (UIA)- Dünya Mimarlık Kongresi’nin ana teması olan “Kentler ve Mimarlık” konusunda ülkemiz gerçeklerine bağlı değerlendirmelerin yurt düzeyinde de gündeme getirilmesi amacıyla düzenlenen Türkiye Kongreleri’nin ilki 25-26 Haziran 2004 tarihleri arasında Konya’da gerçekleştirilmiştir.

Mimarlar Odası Konya Şubesi ile birlikte Antalya ve Kayseri Şubeleri’nin de ev sahibi oldukları Kongre’nin teması, sözkonusu etkinliklerle ilgili Ulusal Eşgüdüm Komitesi ve Tematik Danışma Kurulu’nca “Tarihin Başkentlerinde Anıtsal Yapılar ve Yeni Mimari Çevre” olarak belirlenmiştir.

Uluslararası Mimarlar Birliği (UIA) ve 2005-İstanbul Dünya Mimarlık Kongresi hakkında bilgilendirmelerin de yapıldığı Konya Kongresi’nde, gerek konuşmalar, gerekse sunumlar ve bildirilerle dile getirilen vurgulamalar, genelde “Kentler ve Mimarlık” konusunda, özelden ise bu kongre için belirlenen “Anıtsal Yapılar ve Yeni Mimari Çevre” temasına bağlı olarak, özette şu saptamaları gündeme getirmiştir.

-Her biri Dünya’nın en eski insan yerleşimlerinin birikimlerini taşıyan kentlerimiz, tarihsel kimliklerinin yeterince gözetilmediği; imar haklarının arttırılması adına kendini sürekli yenileyen bir “yapılaşma baskısı ve kuşatması” altındadır. Özellikle 1950’lerden sonra artarak devam eden bu sürecin, “kentsel kimliğin öncelikli betimleyicilerinden biri olan anıtsal yapılar” üzerinde yarattığı temel olumsuzluk ise, bu değerlerin kent üzerindeki kültürel ve simgesel etkilerinin giderek yok olmasıdır.

-Özellikle anıtsal yapılarla bezeli tarihsel başkentlerimizdeki yeni mimari çevrenin oluşumunda, bu yapıların kent kimliği üzerindeki katkılarını zayıflatmayacak ve “tarihle yarışmayan” bir çağdaş kent görünümünün sağlanması ivedi önem taşımaktadır. Çünkü sadece imar rantı ürünü olan “kule”lerin bile kent içerisindeki özensiz konumları giderek yaygınlaşmaktadır.

-Kentleri, coğrafi, kültürel, tarihsel, toplumsal ve ekonomik anlamda özgün koşullarını gözetmeden planlayan anlayış, kendi yarattığı yasal taban (mevzuat) ile birlikte tipleşmeye yol açmış; bunun ürünü olan mimari tasarımların oluşturduğu yeni yapı çevre de kaçınılmaz olarak birbirlerinin benzerleri olmuştur.

-Mimarlar, meslek tarihleri ve sosyal-kültürel sorumlulukları ile çelişmekte olan bu tasarım ve meslek ortamının “mağdurları” konumundadırlar. Çünkü, sonuçta ortaya çıkan ve aynı süreçlerden siyasi anlamda sorumlu olanları bile artık hoşnut kılmayan kimliksiz ve özensiz yapı çevre, toplum ve kamuoyu gözünde “mimarların ürünü” olarak algılanmakta, bu anlayış mesleğin ve etik değerlerinin yıpranmasına yol açmaktadır.

-Bu nedenlerle, kentlerdeki imar ve yapılaşma koşullarının “mimarca hizmet”e elverişli bir

düzene kavuşması, sadece mimarların ve plancıların değil, toplumun tüm kesimlerinin kentlerimizi yeniden mimarlıkla buluşturacak imar politikaları için “talep sahibi” olmalarına bağlıdır.

-Mimarlığın kente karşı sorumluluklarının yaşama geçirilmesinde en önemli araç olan ve mimari biçimlenmeyi yönlendiren imar planlarının, 1970'lere kadar ağırlıklı olarak yine plancılar ve mimarlar tarafından yapılmış olması, 1980'lerden sonra siyasi erkin planlama sürecinde etkinliğini güçlendirmesi, bugün varılan ve yukarıda özetlenen durumun sorumluluğunu sadece yöneticilere değil, ilgili tüm kesimlere yüklemektedir.

Bu nedenle Konya Kongresi'nin tarihi Sille yerleşmesinde yapılan ve belediye başkanları ile uzmanların katıldıkları son oturumunda; kentlerimizi mimarlıkla ve mimarlık değerleriyle yeniden buluşturma hedefine yönelik, özellikle yerel yönetimlerin kentlerine ve ülkemize karşı olan bu tarihsel sorumluluğu kendi imar politikalarında -artık- ön planda tutmaları, mimarların ve plancıların da aynı hedef için yerel yöneticilerle “taraf” değil “ortak” olan, yani yol gösteren ve katılımı destekleyen bir konumda çok daha yakın işbirliği içine girmeleri gerektiği konusunda fikir birliğine varılmıştır.

Bu konuda alınan kararlarda özellikle Konya Kongresinde yerel yöneticilerin mimarlık ve çevre konusunda getirdikleri “duyarlı açınımlar” ve yöre halkını da kapsayan “katılımcı tavırlar”ı tüm ülkede örnek oluşturacak nitelikte yüreklendirici ve sevindirici bulunmuştur.

TRABZON KONGRESİ SONUÇ BİLDİRGESİ (27-28 Ağustos 2004)

Tıpkı Konya Kongresi'nde olduğu gibi Trabzon'da da Türkiye Kongrelerinin hedefleri için taşınan umutlar daha da güçlenmiştir. Grand Zorlu Otel'de, Ayasofya Kilisesi'nde, Giresun Kalesi'nde yapılan oturumlar, forumlar ile Akçaabat-Ortamahalle, Giresun kültür ve çevre gezileri, 500'ü aşan katılımcının kongre teması doğrultusunda aynı umudu paylaştıkları ortamlar yaratmıştır. Uluslararası Mimarlar Birliği (UIA) ve 2005-İstanbul Dünya Mimarlık Kongresi hakkında genel bilgilendirmenin de yapıldığı Trabzon Kongresindeki konuşma ve bildiriler ile forumlardaki sunumlar “Kıyı Kentleri'nde Mimarlık ve Yaşam” temasına bağlı olarak aşağıdaki saptama, sorun ve önerileri gündeme getirmiştir.

ULAŞIMDA KIYILAR ve TARİH GÖZDEN ÇIKARTILAMAZ

Hemen tüm kentlerimiz gibi kıyı yerleşmelerimiz de tarihsel ve doğal kimliklerinin yeterince gözetilmediği bir “yol ve yapılaşma” baskısı altındadır. Özellikle 1950'lerden sonra artarak süren bu durum, kentlerdeki “yaşam değerleri” üzerinde olumsuz etkiler yaratmakta ve Karadeniz bölgesinin de adeta “kıyılarını yitirmesine” yol açmaktadır. Bu bağlamda katılımcılar, Hopa-Samsun arasında yapımı sürmekte olan “Karadeniz Kıyı Yolu” uygulamasının çok yönlü olumsuzluklarına özellikle dikkat çekmişlerdir.

- Kıyı dokusu, yaşamı ve kent kültüründeki değeri, hiçbir kalkınma projesi için gözden çıkartılamaz. Ulaşımın da amacı “insan” olduğuna göre, insanın ve gelecek kuşakların yaşam zenginliğini yok eden bir yol, uygarlığa ve yarınlarımıza hizmet edemez
- En değerli doğal ve kültürel alanları yok ederek uygulanan kıyı yolundaki “plansızlık, özensizlik ve duyarsızlığın”, hiç değilse şimdiye dek dolgu işlemi yapılmamış kesimlerde terk edilmesi için ilgili tüm kurum ve kuruluşlar harekete geçmelidirler.

Bu çerçevede kongredeki foruma katılan Arhavi Platformu'nun, Arhavi-Ardeşen ve Fındıklı'dan başlanmak üzere, bu yol için güney kesimlerden alternatif güzergahlar saptanarak, elde kalan kıyıların kurtarılması yönündeki çağrısına yanıt verilmelidir.

Ayrıca; Trabzon'da 3500 yaşındaki Kaleyi, tarihi Ortahisar Mahallesi ve SİT karakterindeki vadileri altına alan “tanjant yol” viyadük ayaklarıyla da en önemli merkezleri ezip geçerek; ulaşım ve şehircilik politikalarındaki “kenti ve kentsel değerler”i umursamazlığın en çarpıcı örneğini oluşturmaktadır. Katılımcılar, bu projenin revizyonu, Taksim Meydanı'nın kentsel peyzajını yok eden viyadüklerin kaldırılması ve Trabzon'un tarihsel dokusunu gözetken yeni bir çözüm için, tüm ilgilileri “kıyı”nın “karayolu”ndan, “kale”nin ise “otomobil”den daha değerli olduğu gerçeği üzerinde bir kez daha düşünmeye davet etmişlerdir.

“KENTLEŞME” APARTMANLAŞMA DEĞİLDİR

Benzer şekilde hem sunulan bildirimlerde, hem de Trabzon ve Giresun Kalesi forumlarında vurgulandığı üzere, anıtsal-tarihi yapılarla birlikte, geçmişten geleceğe kent yaşamının kültürel derinliklerini taşıyan sivil mimarlık ürünlerinin varlıklarını ve etkilerini gözardı eden, tek amacı arsa rantını yükseltmek olan, kimliksiz ve tekdüze apartmanlaşmanın da daha fazla sürmemesi yönünde kesin önlemler alınmalıdır.

Bu bağlamda:

- Ülkenin doğa hazineleri olan vadilerde ve hatta yaylalarda bile çok katlı apartman yapılaşmasıyla işgal edilmekte olan Karadeniz Bölgesi'ni bu tahribattan kurtaracak acil bir “Koruma Bölge Planı”nın üretilmesi, tüm belediye ve valiliklerin de kendi yetki alanlarındaki imar uygulamalarında bu plana uymalarını sağlayacak yasal bir düzenlemenin yapılması artık kaçınılmaz bir zorunluluktur. Çünkü günümüzde “koruma”nın taşıdığı anlam ve derinlik ülkesel politikalar doğrultusunda “havza”, “alt bölge” ve “bölge” kavram ve ölçeklerini ifade etmektedir.

- Giderek kesintisiz bir kentleşme kuşağı haline gelen Karadeniz kıyıları için yerleşmelerin yönetsel sınırlarını bütüncül değerlendirebilen politika ve söyleme sahip bir “stratejik plan”a ve ona dayalı “eylem planları”na ivedilikle gereksinim vardır.

MİMARLIĞA SAYGI KENTİN ve KÜLTÜRÜN GÜVENCESİDİR

Bütün bu gözlem ve dileklerin ışığında “kentler ve mimarlık” ilişkisinin de irdelendiği Trabzon kongresinde, hemen tüm bildiri, sunum ve tartışmaların içeriğinde yer alan ortak fikir ise; “Türkiye'nin tarihten gelen uygarlık kültürüne yakışır düzeyde mimarlıkla yeniden buluşması” ve yine mimarlığın bir “kültür ve sanat eylemi” olarak kentlerin planlanması ile biçimlenmesinde “temel veri” olarak ele alınması gerekliliğidir.

Aynı dilek ve saptamaya bağlı olarak;

- Mimarlığın mesleki sivil örgütlenmesi (Mimarlar Odası) ile merkezi yönetim ilişkisinin Kültürden sorumlu Bakanlık

ile kurulması;

- Kent planlaması ile mimarlık arasındaki “iletişimsizlik”in giderilmesi ve “mimarlık-kent-planlama” bütünselliğinin şehirciliğin temel ilkesi olarak değerlendirilmesi;

- Kıyı kentlerinin temel imar kararlarında, yaşam ile kıyı arasındaki ilişkinin sürekli

ve güçlü olmasını sağlayacak bir mimarlık ve şehircilik anlayışının kentsel planlama ve uygulamalara yön vermesinin esas alınması;

katılımcıların genel dilekleri olarak ilgililere ve kamuoyuna duyurulmaktadır.

İZMİR KONGRESİ SONUÇ BİLDİRGESİ (22-23 EKİM 2004)

Mimarlar Odası'nın İzmir, Denizli, Balıkesir ve Çanakkale Şubelerinin ev sahibi oldukları İzmir Kongresi'nin teması, bu etkinliklerle ilgili Ulusal Eşgüdüm Komitesi ve Tematik Danışma Kurulu'nca; "Tarihi Kentlerde Büyüme ve Mimarlık" olarak belirlenmişti.

TARİHİ KÜÇÜLTMEDEN BÜYÜYEBİLMEK

Hemen tüm kentler gibi "tarihi kentlerin" büyümeleri de 20. yüzyıldan 21.yüzyıla aktarılan evrensel bir olgudur.

Yeni yüzyılın "kentler çağı" olacağını saptayan, 1996'daki B.M. Habitat-II İstanbul Doruğu'ndan bu yana geçen 8 yıl içinde, çok sayıda ulusal ve uluslararası konferansta "kentleşmenin" değişik yönleri irdelendi.

UIA 2005 İstanbul Dünya Mimarlık Kongresi için belirlenen "kentler ve mimarlık" teması kapsamında aynı olgunun ele alınmasında ise özellikle Türkiye kentlerinin ortak karakteri olan "tarihsel kimlik" ile "çağdaş gelişme" arasındaki ilişkiler ve çelişkiler, İzmir'deki Türkiye Kongresi'nin öncelikli konusunu oluşturdu.

Ege Bölgesi'ndeki Mimarlar Odası şubelerinin yakından gözledikleri İzmir, Denizli, Balıkesir ve Çanakkale kentlerinin ortak görünümleri; "büyümeyle birlikte tarihsel dokuların küçülmesi" şeklinde özetlenebilir. Bu gerçek, kentin sadece eskiden gelen mimarlık değerlerini yitirmesi biçiminde gözlemlenmiyor. Yeni yapılaşmanın da hem yasadışı yayılma alanlarında, hem de "planlı ve izinli" bölgelerde kentin "eskiden gelen" kimlik ve peyzaj değerlerini gözetmeyen bir "mimari" biçimlenmeyle oluşması da aynı gerçeğin ürünü.

Bu süreçle ilgili kongredeki değerlendirmelerin ortak vurgulamaları ise şöyledir;

- Tarihi kentler büyüdükçe, "tarihselliklerinin" kanıtlarında gözlenen "küçülmeyi" durdurabilmek için, sadece imar ve planlama politikalarındaki "korumaya" dönük ihmallerin giderilmesi yeterli olmayacaktır.

- Kentlerdeki yeni yapılanma ve kentsel gelişme alanlarındaki genel mimarlık ve şehircilik hedeflerinde de o yerleşmenin "geleneksel değerler"ini, "yapısal ölçeği"ni ve "kentsel-çevresel karakter"ini "sürdüren" bir anlayışın öncelik kazanması sağlanmalıdır.

KENTLERDEKİ FARKLILIKLAR ve HEDEFLER

Tarihi kentlerimizdeki, "geçmişini yok ederek gelişme" sürecine bağlı olarak, her biri için "kendi özgün durumlarına uygun" yeni önlem ve politikaların üretilmesi ise konunun en özgün yanını oluşturmaktadır.

Bu saptama ışığında, İzmir Kongresinde irdelenen kentlerle ilgili olarak, "tarihsel kimlik ve çağdaş gelişme"ye yönelik değerlendirmeler şöyle özetlenebilir;

Denizli ve Balıkesir

Bu kentlerimiz eski dokularını artık neredeyse “tümüyle” yitirmiş gibidirler. Kente egemen olan “yeni ve modern” karakter ile geçmiş arasındaki bağı kurabilmek için çağdaş mimarlığın esinlenebileceği kaynaklar da çok azdır.

Ancak, böyle bir durum, aynı kentler için bundan böyle “kişisiz” bir mimarinin ve “tarihsel yaşanmışlıkları tümüyle unutan”, tek düze bir şehirciliğin geçerli olabileceği anlamına gelmeyeceğinden, aynı kentler için izlenecek yöntemlerin başında da yine “yöresel yaşam ve kültür değerlerini gözetten bir mimarlık” arayışı gelmektedir.

Çanakkale

Çanakkale örneğindeki gibi, eski dokusunun elde kalan bölümlerini koruma konusunda önlemler alan kentlerimizin büyüme sürecinde ise; bu tarihi bölümler, özellikle yapılanma haklarının imar rantlarını arttıracak biçimde yüksek tutulduğu komşu arsa ve kent bölümleri arasında sıkışıp kaldığından, tarihi dokunun korunması için temel koşullar arasında yer alan “toplumsal bilinçlenme” olumsuz yönde etkilenmektedir.

Kent içinde neredeyse “yan yana” denebilecek konumdaki arsalar verilen, birbirlerinden çok farklı imar olanakları nedeniyle tarihsel dokular adeta “mağduriyet bölgeleri” olarak görülmektedirler.

İzmir

“5000 yaşında” olduğunu ulusal ve uluslararası kamuoyuna duyurmakla onur duyan İzmir ise “metropol” kimliği ile çok daha farklı özellikler taşımaktadır.

Son zamanlarda, kentin antik çağlardan bu yana “yaşanmışlığını” belgeleyen ve kent içinde tarihi odak noktaları oluşturan arkeolojik alanlarla birlikte, yakın geçmişe ait yerleşme dokusunu ve yerel mimari karakterlerini barındıran kentsel SİT’lerin, aynı zamanda metropoliten gelişmenin de “kimlik kaynakları”nı oluşturması yönündeki çabalar önemli deneyimler yaratmaktadır.

Bu yöndeki öncelikli saptamalardan biri, özellikle “metropoliten planlamada” tarihsel semtlerin kentsel bütünlük içindeki etkilerini ve yaşatılmalarını hedefleyen “makro” önlemlerin alınması gereğidir. Çünkü, kentin geçmişini, sadece dar-sınırlı koruma planlarıyla ele alan anlayış, “yaşamdan kopuk koruma alanları” oluşturmakta, böylesi bir ayrışma ise sadece tarihsel bölgelerin çöküntü yörelerine dönüşmesine değil, yeni gelişme bölgelerinin de “kente yabancılaşmış” bir toplum ve mimarlık alanına dönüşmesine neden olmaktadır.

Bu nedenlerle, gerek kentsel hizmetler açısından, gerekse çağdaş konfor ve diğer çekicilikleri ile kent bütününde “tercih edilen yerleşim alanları” haline gelen yeni gelişme bölgeleri karşısında tarihsel dokuların giderek “metruklaşmaması” için önlemler almak gerekmektedir. Bu yönde, bir yandan aynı gelişme bölgelerindeki yapılanma haklarının, mimari karakterlerin ve şehircilik düzenlemelerinin “tarihsel bölgelerle kopuk olmasına” özen gösterilmeli; öte yandan, kentin korunması istenilen eski dokusunun, kentin en çekici, canlı ve herkesin yararlanabileceği işlevlerle donatılmasına öncelik verilmelidir.

“Tip Projeler”

Tarihi kentlerimizin büyümelerinde, yukarıda özetlenen “kimlik ve karakter yitirilmesi”

süreçlerini destekleyen önemli ve etkin uygulamalardan biri de Türkiye'in hala vazgeçemediği "tip proje"lerdir.

Bu uygulamalar, bir yandan mimarlığı kentin ve çevrenin niteliklerinden uzaklaştırdığı gibi, bir yandan da "tipleşmiş mekan ve çevrelerde" yaşayanlar açısından kendi değerlerine yabancılaşan bir toplum yaratmaktadır.

Sadece kimi kamu yapılarında değil, toplu konut alanlarında, gecekondü önleme bölgelerinde, hatta "2.konut" olarak tanımlanan toplu yazlık siteler ve konut kooperatifleri uygulamalarında yaygın olarak sürmekte olan; "tipleştirilmiş ve çok sayıda yinelenen mimari proje" uygulamalarından vaz geçilmelidir.

ŞEHİRCİLİKTE "MİMARLIK"

İzmir Kongresinde, yukarıdaki saptamalarla birlikte gündeme getirilen diğer bir olgu da Türkiye'deki "mimarlık eğitimi" ile "şehircilik eğitiminin" birbirinden "ayrıştırılması" ve bunun yine hem mimarlık, hem de şehircilik uygulamalarındaki sonuçlarının özellikle tarihi kentlerdeki yapılanma ve şehircilik kararlarına olumsuz yansımalarıydı.

Özellikle çağrılı bildirilerin sunulduğu oturumlarda ve forum/panel tartışmalarında ele alınan bu konuyla ilgili genel saptama ve değerlendirmeler ise özetle şöyledir;

- Genel olarak ekonomik, sosyal ve siyasal girdi ve hedefleri olan "planlama" ile özelde mekansal tasarıma ilişkin

kurgulamaları içeren "fiziksel planlama" arasındaki ayrımın yapılmadığı bir şehircilik eğitimi ve mesleki yetkilendirme hukuku, mimarlık ile kent arasındaki tarihsel bütünlüğü gözardı etmektedir.

- Mimarlık adaylarına kentsel ve çevresel yükümlülük ve bağımlılıkların yeterince verilmediği, şehircilik adaylarına da mimarının geçmişten geleceğe derinliklerinin aktarılmadığı bu "bölünmüş eğitimin" ve "ayrışmış yetkilendirmenin" sonucunda ise ; "mimariyi kentsel sorumluluklardan uzaklaştıran, kent planlamasının da mimariye olan bağımlılığını giderek ortadan kaldıran" bir süreç yaşanmaktadır.

- Türkiye'den başka, hemen hiçbir ülkede gözlenmeyen bu düzeydeki bir ayrışmanın, özellikle her bir kenti binlerce yıllık tarihsel-mimari birikimler ve kaynaklar içeren ülkemiz açısından bir an önce sorgulanarak, "mimarlık ile kent arasındaki mesleki, sanatsal ve kültürel birlikteliği gözeten" bir eğitim ve uygulama düzenine geçilmesi gerekmektedir.

"BÖLÜNMÜŞ" KENTLER

İzmir Kongresi'nin değerlendirmeleri arasında, özellikle Denizli'nin içine itildiği "imar ve planlama karmaşası"ndan hareketle; büyümekte olan kentlerin birbirlerine komşu farklı imar otoriteleri yaratılacak şekilde "bitişik belediyelere" parçalanmasının bir an önce durdurulması gerektiği de önemli bir başlık oluşturmaktadır.

Kentsel gelişmelerin, kentsel bütünlüğü gözeten ve hem mimarlık, hem de şehircilik uygulamaları açısından kentin tümünü hedefleyen karar ve politikaların üretilmesini sağlamaya yönelik olarak, mutlaka "kentsel planlama ve yönetim birliği" içinde gerçekleştirilmesi zorunludur.

Özellikle Denizli'de doruğa çıkan, ancak hem Ege kentlerimizde, hem de diğer tüm

büyümekte olan yerleşmelerimizde öncelikli sorunlar arasında yer alan “bölünmüş kentler” uygulamasının sona ermesi için Hükümet ve Yasama Organının daha fazla gecikmemesi, kongre katılımcılarının ortak dileğidir.

DİYARBAKIR-MARDİN KONGRESİ SONUÇ BİLDİRGESİ (17-19 ARALIK 2004)

Mimarlar Odası'nın Diyarbakır, Gaziantep, Van Şubeleri ile Mardin Temsilciliği'nin evsahibi oldukları Diyarbakır-Mardin Kongresi'nin teması, bu etkinliklerle ilgili Ulusal Eşgüdüm Komitesi ve Tematik Danışma Kurulu'nca; “Göçü Ağırlayan Kentlerde İmar ve Mimarlık” olarak belirlenmişti.

ANADOLU - MEZOPOTAMYA BULUŞMASI

Güneydoğu Anadolu Bölgemizdeki göç alan kentlerin bir diğer ortak özellikleri de tarihsel geçmişleri ve kültürel birikimlerindeki zenginlikleridir.

Dünya uygarlık coğrafyasının iki köklü bölgesini oluşturan Anadolu ile Mezopotamya'yı buluşturan bu kentlerimizdeki mimarlık ve yaşam değerleri üzerinde göçün de baskısıyla oluşan yıpranma ve tahribatlar, sadece ulusal sorumluluklar açısından değil, insanlığın ortak mirası bağlamında da ivedi önlemleri gerektirmektedir.

Bu bilinç içinde hareket eden yerel yönetimler, valilikler, diğer ilgili kamu ve sivil kurumlar ile Kültür ve Turizm Bakanlığı'nın son yıllarda özellikle tarihsel mirası ve kültür varlıklarını koruma yönünde başlattıkları proje ve girişimler, kongre katılımcıları tarafından da memnunlukla izlenmiştir.

Aynı kapsamda, örneğin Diyarbakır'da kent surlarının çevresindeki temizleme ve düzenlemelerle birlikte tarihin yaşama yeniden buluşturulması; bunun yanı sıra İçkale'nin topluma açılarak kentin kültür ve sanat etkinlikleri merkezi işleviyle yeniden canlandırılması; Suriçi'ndeki tarihi sokaklarda gerçekleştirilen alt yapı ve peyzaj düzenlemeleri ile eski Diyarbakır evlerindeki restorasyon uygulamalarının yaygınlaşması, göçün yarattığı yasadışı ve düzensiz yapılaşma işgalinin olumsuz etkilerine karşı umut ve cesaret verici girişimlerdir.

Mardin'de de özellikle Valiliğin önderliğinde sürdürülen ve diğer kurumlarla özel yatırımcıların destek ve katkıları ile zenginleştirilen “yaşatılarak koruma” ilkesine dayalı restorasyon ve yenileme projeleri ile kentsel doku korumasına dönük uygulamalar, bölgenin diğer kentleri için de örnek ve teşvik edici sonuçlarıyla çok değerli çabalar olarak gerçekleşmektedir.

Kongre katılımcılarının ortak dileği, bu kentimizin UNESCO Dünya Mirası Listesi'nde yer alması için başlatılan girişimlerin desteklenmesi amacıyla Mimarlar Odası tarafından da ilgili kurumlara iletilmesidir.

Aynı yöndeki gayretlerin Van ve Gaziantep kentlerinde de yine valilikler, yerel yönetimler, meslek odaları ve sivil kuruluşlar tarafından ortak bir duyarlılık içinde sürdürülüyor olmasını da bölge kentlerinin kimlikli gelecekleri için umut verici gelişmeler olarak değerlendiren katılımcılar, böylesi bir süreçte aynı kentlerdeki “göçün ağırlanması” ile buna bağlı “imar ve mimarlık” ilişkileri hakkında şu değerlendirmeleri yapmışlardır:

GÖÇÜN ÖZGÜN NEDENLERİ

Başta Diyarbakır olmak üzere bu kentlerimize yönelen göçün nedenleri arasında, ülke düzeyindeki 50 yıldır süren kırdan kente göç olgusundan farklı ve bölgeye has özelliklerin bulunması önemlidir.

Sadece bilinen siyasal gelişmelerden kaynaklanan “köy boşaltmaları ile değil, GAP projelerine bağlı olarak baraj suları altında kalan yerleşmelerden de gerçekleşen “zorunlu göç” ve hatta “kente sığınma” sürecinde, bu yöre için farklı bir “göçmen” gerçeği ve kültürünün oluşması söz konusudur.

İşte bu gerçekler, yine ülkenin diğer bölgelerinde gözlenen ve kent toprakları üzerinde “yasa dışı imar rantı elde eden” topluluklar yerine, doğrudan “kent mekanlarında” barınmaya çalışan ve bunun için bir geçekonda yapacak kadar dahi parası olmadığından mevcut yapılara sığınmak zorunda kalan yoksul kesimler yaratmıştır.

Aynı kesimlere karşı kent halkının taşıdığı “insani duygular”la gerçekleşen imar ve yapılanmaya dönük karar alma süreçlerinde de böylesi bir göçten kaynaklanan tahribata karşı “radikal” önlemler yerine “hoşgörülü” bir tutumu ilgili kurumlarda egemen kılmıştır. İşte bu özelliğin, bundan sonraki planlama ve kentsel yapılanma politikalarına da temel veri oluşturacağını kabul eden kongre katılımcıları, özellikle tarihsel dokuyu tehdit eden düzensiz ve illegal yapılaşma sakinlerinin doğrudan “istihdam” edileceği yeni yerleşim projelerine dayalı kentsel yenileme ve transfer sürecinin başlatılması gerektiğinin altını çizmektedirler.

“TARİHE SİĞINAN GÖÇ” ve ÖNLEMLER

Bölgedeki özgün nedenlerden kaynaklanan kente göçün öncelikle “sığınma” amacını taşıması ve buna dayalı “geçici barınma” hedefini içermesi nedeniyle, iskan için yeni yapı yerine, tarihi dokudaki mevcut yapı ve mekanların tercih edilmesine yol açmıştır.

Sadece Diyarbakır’da değil, Gaziantep ve Mardin’de de kültürel mirasın yaşatılmasını önemsemeyen politikalar sonucunda yıllardır metruk ve sahipsiz kalan eski yapıların bir çoğu “göç sakinlerinin” kullanımındadır. Van’da ise bu durum, 20.yüzyılın başlarında terk edilen eski kentin kalıntıları çevresinde oluşmuş kaçak yapılaşmalarda gözlemlenmektedir.

Bu durum, bir anlamda İstanbul’daki “Süleymaniye” ve “Zeyrek” gibi semtlerin, İzmir’deki “Kadifakale” eteklerinin ve Ankara’daki “Kaleiçi” bölgesinin, 1960’lardaki göçlerle gelenlerin yeni iskan bölgeleri olmalarına benzemektedir. Bu oluşuma karşı alınacak önlemler ise sadece bu dokulara sığınanlar için yeni yerleşme olanaklarının sağlanmasıyla sınırlı kalmamalıdır.

Aynı tarihsel dokuların yeni kentsel işlevlerle donatılması; kamusal hizmetler de dahil kent yaşamıyla bütünleşen sektörlerin eski kentte yer alması; geleneksel ticaretin, eski çarşı zenginliğinin ve kültür-sanat etkinliklerinin tarihi merkezlerde sürdürülmesi için teşvik ve önlemlerin geliştirilmesi; resmi kurum lojmanları da dahil, yeni konut gereksinimleri için de bu bölgelerdeki sivil mimari örneklerinin onarılarak kullanımının yeğlenmesi; turizm ve konaklama amaçlı yeni tesisler için yine eski yapıların değerlendirildiği olumlu örneklerin daha da yaygınlaştırılması vb. gibi uygulamalar, göçün baskısı ve tahribatı altında “yalnız ve korumasız” kalan tarihsel merkezlerin kentsel dinamikleri yeniden kucaklayarak yaşatılmalarını sağlayacaktır.

“TARİHİN TERKEDİLMESİ” DURDURULMALIDIR

Kongrede irdelenen kentlerin hemen tümünde egemen olan; “merkezdeki yıpranmaları hızlandıran ve modern kentleşme adına yeni yayılma alanlarında kimliksiz yapılanmalar” şeklinde tanımlanabilecek planlama politikaları, göçü ağırlayan tarihi kentlerdeki imar ve mimarlık süreçlerinde “kentsel kimlik değerlerine yabancılaşma”yı körüklemektedir.

Diyarbakır’da bu süreç, hemen tüm yeni kentsel düzenlemelerin ve yatırımların “Surdışında” gerçekleşmesi şeklinde yaşanmaktadır. O kadar ki kentteki mimarlık hizmetlerinin de artık hemen tümü Surdışı alanlardaki yeni yapılanmalar için gerçekleşmekte, tarihi merkezden bu kaçışın önemli bir göstergesi olarak da mimarlık büroları bile yine Surdışında bulunmaktadır.

Aynı durum Gaziantep’te çok daha yaygındır. Yeni imar ve planlama alanlarındaki hızlı yapılaşmayla birlikte, Kale ve çevresindeki eski doku kent bütünü içinde giderek daha da küçülen, bakımsız ve korunaksız bir “adacık” haline dönüşmektedir.

Van’da ise eski kent yaklaşık 100 yıl önce terk edildiğinden, şimdiki kentin mimari ve kültürel peyzajı 20.yüzyılın ikinci yarısından itibaren “betonarme yapılaşma”yla biçimlenmektedir. Urartu uygarlığından bu yana bölgenin 4000 yıllık tarihsel derinliğini yansıtan Van Kalesi ile eteklerindeki “Tuşpa” kenti kalıntılarının dışında, yörenin geleneksel sivil mimari örneklerini oluşturan “kerpiç ev” de çok azdır.

MARDİN’DE TARİHE DÖNÜŞ

Diyarbakır-Mardin Kongresi’nin ikinci günündeki Forum/Panel ve inceleme gezilerinde de irdelenen Mardin’de, kent merkezinin dışında yeni ve “modern” bir yerleşim bölgesi kurulmasına yönelik kararlar ise “kentsel SİT’in korunması” adına gündeme getirilmiştir.

Tarihi doku üzerindeki yeni yapılanma baskısının kaldırılması gerekçesiyle 1980’erde planlanan şimdiki “Yeni Şehir” yaratılmış ve merkezin “terk edilmesine” kamusal yapılarla önderlik edilmiştir. Örneğin, bir çok kuruluşun yanısıra “Belediye Binası” bile eski kentten ayrılabilmiştir.

Ne var ki aslında “yaşatılarak korunması” gereken eski Mardin dokusunun, bu uygulamayla daha da “sahipsiz” kılındığı fark edilmiş ve yaklaşık 20 yıllık kaçışın yarattığı “yalnızlaşma”nın giderilmesine yönelik önemli girişimler başlatılmıştır.

Bunlar arasında özellikle Valiliğin sürdürdüğü koruma çalışmaları; kentteki duyarlı kesimlerin kültür, sanat etkinliklerini eski kent merkezinde yoğunlaştırmaları; geleneksel sanatların yine SİT dokusu içindeki atölyelerde canlandırılması; eski Mardin evlerinin turizm ve konaklama amaçlı restorasyonları ile Süryani cemaatine ait tarihsel kiliselerin etkinliklerini sürdürmeleri gibi çabalar, Mardin’in yeniden yaşamla ve kültürle buluşması yönündeki çok önemli örneklerdir. Aynı süreçte, Mimarlar Odası Temsilciliği’nin de yeni kentten tarihi dokuya dönerek, diğer bazı sivil kuruluşlarla birlikte eski bir Mardin binasında çalışmalarını sürdürmesi memnunluk vericidir. Bu gelişmelere koşut olarak, vaktiyle Mardin’den ayrılmış kimi Süryani ailelerin de bu kez “kentlerine göç ederek” eski evlerini yeniden onarıp kullanmaya başlamaları, kültürel zenginliğin canlandırılarak sürdürülmesine umut verici katkılardır.

DARA İLGİ BEKLİYOR

Kongrenin gezi ve inceleme programı kapsamında ziyaret edilen, Mardin'e bağlı antik Dara yerleşmesi ile bu arkeolojik alan üzerinde kurulu tarihi Dara Köyü, kamuoyunun ve yetkili kesimlerin ilgisini beklemektedir.

4000 yıl önceye uzanan geçmişi ve Anadolu-Mezopotamya arasında önemli bir "garnizon kent" olma kimliğiyle birlikte, özellikle Roma dönemine ait muhteşem ve eşsiz yer altı su yapıları, hala ayakta olan kent surları ve diğer kalıntılarıyla Dara, bölgenin önemli bir kültür ve turizm odağı olmaya adaydır.

Kongre katılımcıları, Dara köyü sakinlerinin "arkeolojik alandaki yapı yasağı" nedeniyle dile getirdikleri "mağduriyet" gerekçesinin de dikkate alınarak; bu antik merkez için özel bir kurtarma ve yaşatma projesinin gündeme getirilmesini ve köylülerin de köy evlerinde yaratılacak pansiyonlarda "ev sahibi" kılınarak yararlanabilecekleri bir kültürel turizm programının geliştirilmesini önermektedirler.

KATILIMCILARIN ÇAĞRISI

Bütün bu değerlendirmeler ışığında kongre katılımcıları, "göçü ağırlayan kentlerdeki imar ve mimarlık" eylemlerinin bundan böyle olabildiğince "tarihsel dokular içersinde yoğunlaştırılması" çağrısını yapmaktadırlar.

Bunun hiçbir zaman "kültürel mirası tahrip edecek bir yeni yapılanma" anlamına gelmediğini ve hem tarihsel dokunun yaşatılmasıyla, hem de yeni uygulamaların bu dokuyu gözetken bir duyarlılık içinde gerçekleşmesiyle birlikte kimlikli kentleşmenin de sağlanabileceğini anımsatan katılımcılar, eskinin terk edilmediği bir çağdaşlık için Diyarbakır'da, Gaziantep'te, Van'da ve Mardin'de hala geç kalınmadığına inanmaktadırlar...

ADANA VE ANTAKYA KONGRESİ SONUÇ BİLDİRGELERİ

"KÜLTÜRLERİN ORTAK KÜLTÜRÜ"

Tarihsel süreçte bu yöredeki kentlerin kazandığı çok kültürlü özgün karakter, yerleşmelerdeki Pagan, Musevi, Hıristiyan ve Müslüman kültürlerin, yine aynı kentteki ortak yaşam ilişkileri içinde birbirlerinden etkilenmeleriyle meydana geldi.

Bu karakteri yansıtan kentsel doku ve kentsel yaşamın gelişim-oluşum süreci ile etnik-sosyal farklılıkların kentsel yaşama yansımaları da farklı Mimarlıklar'ın kültürel temellerini oluşturdu.

Öte yandan günümüzde, uygarlık tarihçilerinin önemli bir bölümü tarafından bu gibi farklı kültürlerin yüzlerce yıl "birlikte" yaşayarak oluşturdukları "kent kültürü"nü karakterine "mozaik" denemeyeceği belirtilmektedir.

Çünkü tarihsel süreçte ayrı kültürlerin birbirleriyle etkileşim halinde "iç içe" girerek ve hatta kökenlerindeki kimi özgünlükleri de yine birbirleriyle paylaşarak/yaklaşarak, adeta bir "alaşım" oluşturdukları, Anadolu'nun bu anlamdaki uygarlık tanımının da bu nedenle "kültürlerin alışımı" şeklinde yorumlanabileceği savunulmaktadır.

Mozaiğin zaman içinde "dağılma" olasılığının bulunması; buna karşın alışımın hem

böyle bir “risk”ten uzak olma özelliği hem de kendisini oluşturan farklı kültürleri “içselleştirmiş” bağımsız ve özgün bir kimliği tanımlaması, bu görüşlere özel bir anlam ve değer katmaktadır.

UIA-2005/İstanbul Kongresine ulusal hazırlık için düzenlenen Adana-Antakya Türkiye Kongresi katılımcıları da aynı gözlem ve değerlendirmeleri paylaşarak, kültürel özgünlüklerinin temelinde çok kültürlü yapıları bulunan tarihsel kentlerimizin uygarlık ve yaşam birikimlerine dayalı kimlik karakterlerinin “kültürlerin alaşımı” olarak tanınması ve tanımlanması konusunda fikir birliği içindedirler.

“TİPLEŞEN” MİMARİNİN KİMLİK TAHRİBATI

Ne var ki günümüz kentleşmesinde bu kültürel özgünlük ve zenginlik, mimariye yansımadağı gibi, kentlerin genelindeki yeni görüntü de tarihle bağları kopuk olan “tip peyzaj”lar sergilemektedir.

Özellikle son 30 yıldaki nüfus ve yapı yığılması süreci içinde ortaya çıkan kent-mimarlık ayrışmasının nedenlerini irdelemek kentlerimizin yeniden kimlikli ve çağdaş bir yapılanmaya kavuşabilmesi için ivedi önem kazanmıştır.

Son 10 yılda kentlerin etrafını kuşatan belde belediyelerine yasa ile verilmiş olan bağımsız imar haklarının ortaya çıkardığı dengesiz yapılaşma kaosu da bu ayrışmayı kalıcı ve sürekli kılmaktadır.

Adana çevresinde, Çukurova’da ve Mersin’de 1960’larda başlanan bölgesel planlama çalışmaları son 20 yılda tamamen terkedilmiştir. Bu durum, havzadaki çok sayıda belediyenin sadece kendi sınırları içinde, geneli gözetmeden imar ve planlama kararları üretmelerinden kaynaklanmaktadır.

ADANA

Özellikle Adana’daki “Yeni Adana” süreciyle doruğa çıkan “Eski Kent-Yeni Kent” rekabetinin kentsel kimlik ve yaşam açısından tartışılması önem kazanmaktadır.

Kongre katılımcıları, bu rekabette eski kentin ihmal edilmesi, tarihi merkezin (Tepebağ) çöküntü bölgesi olmaya terk edilmesi ve kimlik açısından kişilsiz bir yeni yerleşme yaratılmasının “kentsel dönüşüm” olarak tanımlanmasının da mimarlık ve şehircilik ilkelerinin inkarı anlamına geldiği saptamasını yaparak, kentsel büyümelerde “bütüncül planlama ilkelerinin” terk edilmemesi gerektiğini vurgulamaktadırlar.

Bu bağlamda örneğin Yeni Adana’daki günübirlik alış veriş, kültür ve sosyal işlevli mekanların, bağımsız “çarşı alanları”nda özel olarak tasarlanmış “kentsel buluşma merkezleri”nde, rekreasyon bölgeleriyle ilintili “toplumsal hizmet odakları”nda çözümlenmesi yerine, konut amaçlı yapı bloklarının zemin katlarında düşünülmüş olması sadece mimari ve kentsel peyzaj açısından değil, “yaşama kültürü” açısından da “yabancı” bir yerleşimin yaratılmasına neden olmuş; kent genelinde bir tür “kimlik çatışması” yaratılmıştır.

MERSİN

Mersin kıyı kuşağında Türkiye’nin en yoğun ikinci konut yapılaşması; en uzun “kıyı apartmanlaşması”nın yaratılmış olması, sosyal gereksinmelerin mimariye ve kentsel

çevreye çarpık yansımaları açısından da önemli bir örnektir.

Ayrıca, 100 yıl önceki liman kenti izlerinin ve bunlarla bütünleşmiş eski liman yapıları ile sivil mimari örneklerden elde kalanların, kentsel doku içinde algılanabilir konumlarını giderek yitirmelerine neden olan modern yapılaşma dokusunun da “kent ve mimarlık” açısından sorgulanması gerekmektedir.

İSKENDERUN

Benzer şekilde İskenderun’da da bu kentin Büyük İskender tarafından kurulmuş ve “İskenderiye” ile birlikte antik çağın iki “Alexandr”ından biri olduğunu çağrıştıracak hemen hiçbir kimlik öğesinin bulunmuyor olması, giderilmesi gereken bir ihmal olarak görülmektedir. Bu konuda kentin arkeolojik kimliğini vurgulayacak bir kentsel tasarım çalışması önerilmekle birlikte, İskenderun’daki yeni yapılanma düzeninin de eski bir kıyı yerleşimi olma özelliğini gözetecek şekilde yeniden ele alınması katılımcıların ortak dileğidir.

KAHRAMANMARAŞ

Kongre gündemindeki diğer kentimiz Kahramanmaraş’la ilgili değerlendirmelerde ise özellikle “geleneksel değerler” ile “modern kentleşme” arasındaki çatışmaların sadece “rant” baskısından kaynaklanmadığı; toplumdaki mimarlık ve kentleşme anlayışında da “geçmişin gözetilmesi kültüründen uzaklaşmış olması”nın bu çatışmada payı bulunduğu saptanmıştır.

Aynı saptamalar ışığında, “kent ve mimarlık” buluşması için meslek insanlarıyla kamu yöneticilerinin yanısıra, aydınlara, düşünörlere ve toplumsal gelişmede etkili diğer kesimlere de görev düşmekte olduğu, geleneksel değerlerini yaşatma çabasını yükselten Kahramanmaraş örneğinin kongreye kazandırdığı sonuçlardır.

ANTAKYA

Antakya’da, arkeolojik potansiyelin yüksek olduğu kentsel yerleşim ve gelişme alanlarını paylaşan belde belediyelerinin izin verdiği yoğun yapılaşmanın getirdiği tahribat, kentin tarihsel kimliğini yok etmekte ve SİT kararlarıyla korunan eski dokuyu da “algılanamaz” kılmaktadır.

Kentteki çağdaş yaşamın ve modern gereksinimlerin, tarihi SİT içinde değil; sadece yeni gelişme bölgelerinde yoğunlaşmasının yanlışlığı, kongrede önemle dile getirilmiştir. Oysa Antakya kentsel Sit alanı, yeni gelişme bölgesindeki Atatürk Caddesi’nde ortaya çıkan “nitelikli ve prestijli ticaret ve sosyal yaşam” mekanlarını içerebilecek niteliklere sahiptir. Bu anlamda, 7 m. altında antik Roma dönemi caddesi bulunan ve binyılların tarihsel kent arteri özelliğini taşıyan Kurtuluş Caddesi’nin aynı işlevlerle yaşatılarak canlandırılması; bunun da tüm kent halkının ve özellikle de yerli esnafın özendirilerek gerçekleştirilebilecek bir “tarihe dönüş” kampanyasıyla yaşama geçirilmesi önerilmektedir.

Antakya Belediyesinin, bu saptamadan hareketle, Atatürk Caddesi için öngördüğü “yenileme ve düzenleme” amaçlı “kentsel dönüşüm” projesinden daha öncelikli olarak, tarihi Kurtuluş Caddesi’ni kentin en canlı, işlek ve yaşama buluşturulmuş bir “kültür ve ticaret koridoru” haline getirecek projelere ağırlık ve önem vermesi, katılımcıların ortak dileğidir.

KATILIMCILARIN ÇAĞRISI

Adana-Antakya Kongresi katılımcıları da bu saptamalar içinde; yaklaşık 5 yıl önce yine Mimarlar Odası tarafından İçişleri Bakanlığı'nın katılımıyla Antakya'da düzenlenen Dünya Mimarlık Günü toplantısı kararlarını yeniden anımsatmayı uygun görmekteyiz. 30 Eylül 2000 tarihli toplantının sonuçları arasında yer alan aşağıdaki değerlendirmeler, Adana-Antakya Kongresi sonuç bildirgesinin de "çağrı"sı olarak yinelenmektedir.

1) Kentlerimiz Mimarlıkla Yeniden Bütünleşmelidir: Son 50 yılda yaşanan yozlaşma, sadece fiziksel yaşam çevresini değil, bunun ötesinde "kimlikli bir gelecek" hedefini de ulusal ve küresel ölçekte olumsuz yönde etkilemektedir.

Bu nedenle kentlerimiz binlerce yıllık kültürel kazanımlarla elde edilen şanslarını daha fazla yitirmeden, mimarlıkla yeniden buluşmalı, kentsel-kültürel-doğal mirası göz ardı eden ve imar rantını mimarlığa tercih eden politikalarla kendilerini arındırmalıdır.

2) Ortak Kimlik bir "Kültürler Alaşımı"dır: Türkiye'nin kültürel zenginliğinin sadece bir "mozaik" değil, aynı zamanda bir "alaşım" olması nedeniyle; her türlü sosyal ve kültürel gelişme ve kalkınma politikalarına "temel tarihsel gerçek" olarak yön vermesi beklenmelidir.

Farklı inanç ve kültürlere sahip yurttaşlardan oluşan ve Türkiye'yi "vatan" yapan "Anadolu insanı"nın "ortak kimliği"ni de bu "kültürel alışım"ın köklü ve zengin uygarlık birikimleri yaratmaktadır. Ortak esenliğimizin güvencesi ise "kültürlerin tarihsel dostluğuyla yapılanan" bu alışımın bütüncül ve güçlü dokusudur.

Nitekim, yine Antakya'da, kimi kiliselerin bile Hıristiyan dini mimarisini yansıtan yapılarda değil de Müslüman halkın da kullandığı geleneksel konutlarda faaliyet göstermeleri; cami, kilise ve havraların yan yana olmalarının ötesinde adeta "kol kola" bir konumda kentsel dokuda yer almaları, bu değerlendirmenin mimari ve mekansal tanıkları olarak da önem taşımaktadır.

3) Antakya Korunarak Yaşatılmalıdır: Antakya'daki en önemli sorun ise kentin "çok sayıda belediye" yönetimiyle imar açısından adeta "parçalanmış" olmasıdır. Kentin tarihsel-çevresel bütünlük içinde planlanarak korunması ve gelişmesi önünde birinci derecede engel ve sorun oluşturan bu karmaşa bir an önce giderilmelidir.

Bölgedeki ve ülkedeki tüm kentlerimizin, "kimlik ve gelecek" arayışları açısından da yaşamsal değer taşıyan bu etkinliğin gerçekleşmesi için önemli ve içten desteklerini esirgemeyen Kültür ve Turizm Bakanlığı'na, Adana ve Hatay Valiliklerine, Adana ve Mersin Büyükşehir Belediyelerine, Antakya Belediyesi ile Antakya Ticaret ve Sanayi Odası'na, katkıda bulunan diğer kurumlarla birlikte "sponsorluk" desteklerini esirgemeyen sektör temsilcileri ile tüm katılımcılara teşekkürlerimizi sunuyoruz.

Meslektaşlarımızın yanı sıra, "kentler" in ve "mimarlık kültürü" nün geleceği konusunda duyarlı tüm kesimleri önümüzdeki Kocaeli (İzmit) ve Ankara Kongrelerine katılmaya davet ediyoruz.

Kamuoyuna saygı ile duyuruyoruz.

I. TAŞOCAKLARI KONGRESİ SONUÇ BİLDİRGESİ 12-14 OCAK 2005 – KIBRIS/LEFKOŞA

TMMOB Maden Mühendisleri Odası, KTMMOB Maden, Metalurji ve Jeoloji Mühendisleri Odası ile KKTC Jeoloji ve Maden Dairesi tarafından ortaklaşa düzenlenen I. Taşocakları Kongresi, 12-14 Ocak 2005 tarihlerinde Kıbrıs-Lefkoşa'da gerçekleştirilmiştir.

Gelişmekte olan Kıbrıs ekonomisinin en önemli yapıtaşlarından biri kırmataş sektörüdür. Söz konusu sektör; ulaştığı yatırım düzeyi, yıllık bilançosu, üretim hacmi ve istihdam olanakları ile önemini her geçen gün daha da artırmaktadır.

Giderek büyüyen kırmataş sektörü, aynı zamanda son derece ciddi sorunlarla da karşılaşmaya başlamıştır. Bu sorunlar, sektörü zaman zaman yöre halkı ve yönetimlerle karşı karşıya getirmektedir.

Kongrede sektörün genel durumu, sorunları ve sorunların çözümlerine yönelik bilimsel sunumların yanı sıra, sektöre ilişkin çeşitli tanıtımlar da yer almıştır. Yaklaşık 200 kişinin katıldığı Kongre'de, 24 adet bilimsel çalışma sunulmuştur. Ayrıca bir panel ve teknik gezinin de gerçekleştirildiği Kongre'nin sonuç bildirgesi aşağıda yer almaktadır.

- 1- KKTC'de; kırma kum-çakıl ocakçılığı, 1975 yılında başlamıştır. Ancak, taşocağı işletmeciliğinin 1940'lı yıllarda başladığı bilinmektedir.
- 2- Günümüzde de Taşocakları işletmeciliğinin sorunları; iş kazaları, çevresel riskler, kaynak kaybı, toz, sarsıntı (vibrasyon), gürültü, taş fırlaması ve görsel kirlilik olarak devam etmektedir.
- 3- Bir çok taşocağında, standart patlayıcı maddeler yeterince kullanılmamaktadır. Türkiye'de işletilen taşocaklarında meydana gelen iş kazalarında her yıl bir çok insanımız hayatını kaybetmekte, bu kayıpların % 80'i patlayıcı maddelerin usulsüz ve bilgisizce kullanılmasından kaynaklanmaktadır.
- 4- Taşocaklarında; bilinçsiz çalışma ve yeterli denetim yapılamaması sonucu; kaynak kaybına, çevreye olumsuz etkilere ve ölümlü ve yaralanmalı iş kazalarına yol açılmaktadır.
- 5- Özü itibarıyla, bir yeraltı kaynağının toplum hizmetine sunulması sürecinden ibaret olan taşocağı üretim faaliyeti, bir maden işletmeciliğidir. Bir maden işletme süreci; arama, proje, yatırım, üretim ve pazarlama aşamalarından geçmektedir. Bu aşamaların her biri madencilik disiplininin uzmanlık alanı içinde olduğundan, anılan üretim faaliyetlerinin de diğer ilintili mesleki disiplinlerle birlikte maden mühendislerinin denetimi altında projelendirilmesi ve yürütülmesi gerekmektedir.
- 6- Çevre faktörü göz ardı edilerek herhangi bir ekonomik faaliyet gibi madencilik faaliyetlerinin de yürütülmesi, içinde bulunduğumuz yüzyılda mümkün değildir. Sürdürülebilir kalkınma kavramı içerisinde "ya madencilik ya çevre dayatması" bulunmamaktadır. Madencilik sektöründe, çevre dostu teknoloji ve yöntemlerin kullanılması, madencilik süreçlerinde yada sonrasında çevrenin korunmasına ya da yenilenmesine yönelik önlemlerin alınması, sektörün gelişimini engellemeyecek, aksine genel anlamda sektörün gelişimi sağlayacaktır.

38. Dönem TMMOB ve Oda Etkinlikleri Sonuç Bildirgeleri —————

I. Taşocakları Kongresi; ada ekonomisinde önemli bir yeri olan kırmataş sektörünün sorunlarının çözümüne katkı koyacaktır.

KKTC'de yakında yapılacak olan erken genel seçimin, adadaki iki halkın barış içinde birlikte yaşamasını sağlayacağı inancıyla kamuoyuna saygıyla duyurulur.

Lefkoşa 14 Ocak 2005

TMMOB Maden Mühendisleri Odası

KTMMOB Maden, Metalurji ve Jeoloji Mühendisleri Odası

KKTC Jeoloji ve Maden Dairesi

ULUSAL İKLİMLENDİRME SEMPOZYUMU VE SERGİSİ (İKLİM 2005) 25-26-27 ŞUBAT 2005 - ANTALYA

Ulusal İklimlendirme Sempozyumu ve Sergisi (İklim 2005) 25-26-27 Şubat 2005 tarihleri arasında Makina Mühendisleri Odası adına Antalya Şubesi sekreteryasında Cam Piramit'te gerçekleştirilmiştir. Sempozyum boyunca toplam sekiz oturumda yirmi sekiz adet bildiri sunulmuştur. Sempozyum kapsamı içinde "İklimlendirme (soğutma-ısıtma-havalandırma) sistemlerinde karşılaşılan sorunlar, çözüm önerileri ve enerji tasarrufu" konulu ve ilgili kesimlerin katıldığı bir panel gerçekleştirilmiştir. Sempozyum süresince 117 kayıtlı delege olmak üzere 2.000'i aşkın mühendis, mimar, teknik eleman ile üniversite meslek yüksek okulu ve meslek lisesi öğrencisi sempozyumu izlemiş ve sergi alanında 75 firma sergi açarak 20.000 kişi ziyaret etmiştir.

Ulusal İklimlendirme Sempozyumu ve Sergisi'nde (İklim 2005) sunulan bildiriler, yapılan tartışmalar ve paneldeki görüş ve öneriler göz önüne alınarak aşağıdaki sempozyum sonuçlarının kamuoyuna açıklanması kararlaştırılmıştır.

- Mesleki denetimin olmazsa olmaz koşulunun "Uzmanlık ve belgelendirme" olduğu bilinmelidir. Bu anlamda meslek odalarının kuruluş yasalarının verdiği görev çerçevesinde, kamu yararına, kamu adına sürdürdüğü üretim ve hizmetlerin kalitesinin yükseltilmesi amacıyla, mesleki denetim hizmetlerinin önündeki yerel ve merkezi siyasi iktidarlarca konulan tüm engeller ve sınırlamalar kaldırılmalıdır
- Ülkemiz tesisat ürün ve malzemeleri açısından bir ithalat cenneti haline gelmiştir. Sektöre hizmet veren firmaların %94 KOBİ niteliğindeki firmalardır. Sektördeki ihracatın ithalatı karşılama oranı %20 civarındadır. Yerli üretimin ulusal ve uluslararası rekabet ortamında etkinliğinin artırılması için AR-GE ve yüksek üretim teknolojilerine yönelik yatırımlara destek verilmesi devlet politikası haline getirilmelidir.
- Yerli imalatla yerli ürün kullanma oranı % 52'dir. Yerli imalatla kapasite kullanımı ise % 72'dir. Ulusal Sanayi Politikalarımızın olmamasından dolayı, firmalarımız yüksek oranda ithalata yönelmektedir. Sektörün pazar hacmi bir milyar dört yüz milyon civarındadır. Bu iç pazar talebini dokuz yüz on milyon dolara (% 65'i) ithal ürünlerle karşılanmaktadır. Ülkemizde iklimlendirmeye yönelik üretim kararlı bir gelişme çizgisi göstermemiştir. Planlı sanayi politikalarının olmaması, ekonomik krizler, tutarsız ihracat ve ithalat politikaları, yatırım malları ithalatında korumacılık faktörüne öncelik verilmemesi ve yatırımlarda sektöre öncelik tanınmaması başlıca nedenleridir.
- Mesleğimizin ve Odamızın geleceğini belirleyen en önemli etken üniversitemizde verilen mühendislik eğitimidir. Mesleğimizin geleceğini belirleyen mühendislik eğitim ve öğretime programlanırken üniversitemizin eğitiminin her aşamasında TMMOB'nin görüşleri alınmalıdır. Unutulmamalıdır ki, üniversitemizin yetiştirdiği mühendis ve mimarları istihdam eden ve istihdam edilmesi için öneriler sunan mesleki faaliyetleri destekleyen, mesleki bilgilerinin geliştirilmesi için etkinlikler ortaya koyan TMMOB ve bağlı odalardır. Makina Mühendisleri Odası ilgili bölümlerde verilen eğitim ve öğretimin hakem ve denetleyicisi olmalıdır.
- Makina Mühendisleri Odası'nın "Uzmanlık ve Belgelendirme Yönetmeliği" kapsamında gerçekleştirdiği MİEM çalışmaları geliştirilerek sürdürmelidir. Bu çalışmalarda

üniversitelerin ve tesisat sektörünün desteği arttırılmalıdır.

- Sektörün ilgi sahasındaki, insan sağlığı ve yaşamı ile bire bir ilgili hastahanelerimizin, yoğun bakım ünitelerinin, karantina odalarının ve ameliyathanelerin hijyenik klima ve soğutma sistemlerinin nasıl olması gerektiği hakkında yasalarımızdaki yönetmelik ve denetim boşluğu acilen giderilmelidir. Makina Mühendisleri Odası bu konu ile ilgili mesleki denetim (Kamusal denetim) yapmaya hazırdır. Bu alandaki yasal boşluklar bir an önce giderilmelidir.

- Soğutma sistemlerinde kullanılan ve ozon tabakasına zarar vererek yaşam kalitesini düşüren, zararlı çevresel etkilere sahip küresel ısınmaya neden olarak Dünyamıza zarar veren kloroflorokarbon (CFC) ve hidrokloroflorokarbon (HCFC)'lu soğutucu akışkanların kullanılmaması için uluslar arası anlaşmalara imza atan ülkemizin, bu anlaşmaların gereklerine uygun hareket etmesi ve sektörün de söz konusu soğutucu akışkanları ivedilikle terk etmesi insan olmanın da bir gereğidir.

- İklimlendirme projelerinin minimum maliyet ve maksimum faydanın esas alınarak yapılması enerji ekonomisi bakımından da, maksimum fayda sağlayacaktır.

- Projeci, uygulayıcı ve teknik uygulama sorumluluğu vasıflarını taşıyan meslektaşlarımızın kullanacakları cihazların satış sonrası bakım-onarım, servis hizmetlerinin verilmesi gerekliliğini göz önüne alarak tesisler oluşturulmalıdır.

- AB Teknik mevzuatı uyumu çerçevesinde üretici firmalarımız yurt içine de ürün arz etmek için belgelendirme hizmetlerini AB test ve belgelendirme kuruluşlarına yaptırmak zorunda kalmaktadırlar. Bu konudaki mühendislik hizmetleri yurt dışından satın alınmakta, ulusal kalite değerlendirme kuruluşlarımızın oluşturulması tek yanlı olarak engellenmektedir. Makina Mühendisleri Odasının iklimlendirme sektörünü yakından ilgilendiren makine emniyet direktifi, basit basınçlı kaplar, gaz yakan cihazlar, sıvı ve gaz yakıtlı sıcak su kazanları ve basınçlı ekipmanlar konusunda onaylanmış kuruluş olmak için Sanayi ve Ticaret Bakanlığı'na yapmış olduğu başvurular ivedilikle sonuçlandırılmalı ve desteklenmelidir.

- Ülkemizde bina mekanik tesisatlarının; sıhhi tesisat, ısıtma tesisatı, iklimlendirme tesisatı, yangın vb. uygulama projelerine uygun olarak yapılmasını denetleme ve yapı kullanım izinlerini verme yetkisi, yürürlükteki yasalarla yapı denetim kuruluşlarına, yerel yönetimlere ve mücavir alan sınırları dışında valiliklere verilmiştir. Ancak bu süreçlerde meslek odalarının dışlanması nedeniyle, bütünlüklü bir denetim yapılamamaktadır. Bunun sonucunu da, bedelini depremlerde de gördüğümüz üzere çok ağır sonuçlarla yaşamaktayız. Binalarda tesisat hizmetlerinin bilimsel teknik esaslara, sağlık kurallarına uygun olarak yapılması güvenli, çağdaş konutlar için yerel ve merkezi yönetimlerle meslek odalarının koordinasyon içerisinde çalışabilmesi için, gerekli düzenlemeler yapılmalıdır. İmar Yasası ve Yapı Denetim Yasası yeniden düzenlenmelidir.

Ülkemiz insanının çağdaş, planlı, sağlıklı, güvenli, üretkenlik koşullarında yaşamaması amacını güden, yaşam kalitesini arttıran, bunun teknolojik ve sosyal gereklerini tartışmayı, turizm, inşaat, otomotiv, tarım, sağlık, ameliyathane vb. birçok alanda yoğun olarak kullanılan iklimlendirme sistemleri hakkında konunun değişik boyutlarıyla incelenmesi ve tartışılması amacını güden Ulusal İklimlendirme Sempozyumu ve Sergisi'nin (İKLİM 2005) gerçekleşmesi için destek veren tüm kurum ve kuruluşlara teşekkür ederiz.

38. Dönem TMMOB ve Oda Etkinlikleri Sonuç Bildirgeleri

Ulusal İklimlendirme Sempozyumu ve Sergisi'nin niteliği ve niceliğiyle çağdaş, demokratik, sanayileşen, üreten bir Türkiye yaratılması sürecine katkıda bulunacağı inancıyla yaşama geçirilmesinin takipçisi olacağımızı Kamuoyuna bildiririz.

27 Şubat 2005

SEMPOZYUM DELEGASYONU

MÜHENDİSLİKTE VE EĞİTİMDE YENİDEN YAPILANMA, İŞSİZLİK VE İHTİHDAM, MÜHENDİSLİK VE ETİK, MÜHENDİSLİĞİN TOPLUMSAL SORUMLULUĞU VE ÖRGÜTLENME ÖĞRENCİ ÜYE KURULTAYI SONUÇ BİLDİRGESİ

13 MART 2005 - ANKARA

Mühendislikte ve Eğitimde Yeniden Yapılanma, İşsizlik ve İstihdam, Mühendislik ve Etik, Mühendisliğin Toplumsal Sorumluluğu ve Örgütlenme alt başlıklarıyla Adana, Ankara, Antalya, Bursa, Denizli, Diyarbakır, Edirne, Eskişehir, İstanbul, İzmir, Kayseri, Kocaeli, Mersin, Trabzon ve Zonguldak Şubelerinde toplam 15 bölgedeki yerel kurultaylarda tartışarak oluşturduğumuz görüşleri Kurultayımızda ortaklaştırdık.

12/13 Mart 2005 tarihlerinde 18 şube, 45 üniversiteden 3200 öğrenci üyenin katılımıyla “Mühendislik Eğitiminin Sorunları ve Mühendisliğin Geleceği” konu başlığında gerçekleştirdiğimiz öğrenci üye kurultayının sonuç bildirgesini kamuoyuna ve ilgililere duyuruyoruz.

Neo-liberal küreselleşme ideolojisinin toplumsal ve kamusal alanları yeniden tanımlayarak, bu alanları bireysel yarar ve piyasa süreçlerine bağlı kılması, toplumsal ilişkilerin tümünü etkilediği gibi eğitim alanını da etkilemiştir. Sermayenin önemli yatırım alanlarından biri olan eğitim, kapitalist ilişkiler içerisine alınmakta ya da diğer bir deyişle bir bütün olarak eğitim sistemi metalaştırılmaktadır.

Mühendislik eğitimi piyasaya uyum için giderek bilimsel içeriğinden yalıtılmakta ve köşe dönmece “pragmatik” düşünce yöntemine indirgenmektedir. Ezberci anlayış sonucu öğrenci üzerine bilgi yığını yapılmakta, düşünmeyen ve sorgulamayan, edilgen bir insan tipi yaratılmak istenmektedir. Kapitalizm sürekliliğini bilimsel düşüncenin tarihsel gelişimine direnç oluşturarak sağlar. AB’ye uyum süreci adına eğitime dayatılanlar mevcut yapıyı iyileştirmeye değil karmaşayı artırmaya ve şirketleşen üniversite anlayışının gelişmesine sebep olmaktadır. Akreditasyon, teknokentler, KOSGEB’ler bilimin toplum yararına gelişmesine değil, şirketleşen üniversitelerin pazar içinde rekabet gücünün artmasına hizmet etmektedir.

Eğitim programlarının hazırlanması sırasında öğrenciler ve öğretim görevlileri söz sahibi olamamakta, programlar üniversitelere göre merkezi idarenin denetiminde yapılmakta ve farklılıklar ortaya çıkmaktadır. Eğitim sistemimiz bu programlarla, ağırlıklı olarak teorik düzeyde kalmakta, halkın ihtiyaçlarından ve güncellikten uzak, öğrencileri ezberciliğe iten bir hal almaktadır. Kaliteli ve yeterli sayıda öğretim elemanı sayısının azlığı eğitim kalitesini düşürmektedir. Ekonomik koşulların kötü olması, öğretim elemanlarının ek işlerle uğraşmasına yada performans düşüklüğüne neden olmaktadır. Diğer yandan da öğretim görevlilerinin bilimsel araştırmalara harcaması gereken zamanlarını, yaşamsal kaygılarla sahip oldukları bilgi birikimlerini sermayenin hizmetine sunmasına yol açmaktadır.

Bu eğitim sürecinden geçen öğrenciler ise mezuniyetlerinin ardından işsizlikle karşı karşıya kalmış, iş bulabilenlerinden ise kuralılaştırılmış (esnek) çalışma koşullarında, insana ve doğaya karşı suç işleyerek çalışmaları istenmiştir. Bu gün pek çok mühendis, mühendislik eğitimi almasına rağmen asgari ücrette sigortasız, işçi statüsünde çalışmaktadır. Bu gün mühendis egemen güçlerin sistemlerini sürdürmek ve karlarını arttırmak için izlenen politikalar sonucunda yoksullaşmakta ve işçileşmektedir. Bununla birlikte teknolojik

gelişmelere karşı çalışma koşullarının emekten yana iyileştirilmemesi KİT'lerin özelleştirilmesi veya kapatılması, mühendislerin işsizleşmesinin nedenlerindedir. Ülkemizde siyasal iktidarların yıllardır uyguladıkları politikalar sonucunda yatırımlar durdurulmuş, sanayileşmeden ve mühendisinden vazgeçmiştir. Bu da mühendisleri taşeronlaştırmaktadır.

Mühendis iş yaşamında toplumun çıkarına olanla olmayan arasında bir seçim yapmak durumunda kalacak ve burada onurlu bir tercih yapması beklenecektir. Ama sistemin şartları altında ezilme tehlikesi, işsiz kalma ya da toplumsal statüsünü kaybetme riski demoklesin kılıcı gibi başında sallanacaktır. Bugün etik kuralları olarak ortaya çıkarılan tüm kurallar çelişkilidir. Üretim toplum için yapılmadığı sürece bu çelişkinin ortadan kalkması imkansızdır. Bu noktada bireysel etik kurallara uyma kaygısı yeterli değildir. Toplumsal bir dönüşüm gerektiği apaçık ortadadır. Bunun için ise mühendisin en başta örgütlenmesi gerekmektedir.

Bütün bunlara karşı durmak, mühendislik ve mimarlık meslek mensuplarının ortak gereksinmelerini karşılamak, mesleki etkinlikleri kolaylaştırmak, mesleğin genel yararları uygun olarak gelişmesini sağlamak, meslek mensuplarının birbirleriyle ve halkla olan ilişkilerinde dürüstlüğü ve güveni hakim kılmak üzere, meslek disiplinini ve ahlakını korumak; kamunun ve ülkenin çıkarlarının korunmasında, yurdun doğal kaynaklarının bulunmasında, korunmasında ve işletilmesinde, çevre ve tarihi değerlerin ve kültürel mirasın korunmasında, tarımsal ve sınai üretimin artırılmasında, ülkenin sanatsal ve kültürel kalkınmasında gerekli gördüğü tüm girişim ve etkinliklerde bulunmak için örgütlenerek mücadele içerisinde olmalıdır. Örgütlenmiş bir mühendis sorumluluk duygusu taşır ve birey olduğunun bilincindedir. Topluma yararlı olmak ister. Diğer bilimlerle koordineli bir bilgi alışverişi içerisinde bulunur. Teknik eksikliklere karşı sistemli bir şekilde çözümler arar ve üretir. Çok yönlü düşünen ve etkileşen mühendis olarak konumlanır. Böylelikle mühendislik eğitimindeki organizasyonlar daha hızlı ve sağlıklı yürütülür; bilgiye daha hızlı yaklaşılır. Mühendislik eğitimindeki sorunlara karşı hızlı yan yana gelişlerle çözüm üretir.

Odamız, toplumu bilimsel akıl yönünde dönüştürmenin ve geliştirmenin bir aracı olarak çalışmaktadır. Bu anlayışla biz Makina Mühendisleri Odası öğrenci üyeleri olarak taleplerimizi kamuoyuna duyuruyoruz.

Taleplerimiz

1. Üniversitelerimizde 12 Eylül hukukundan günümüze kalan ve uygulanan YÖK sisteminin eğitim modeli açısından verimli olmadığı tüm toplum kesimlerinde genel bir kabul görmektedir. YÖK kaldırılmalı, YÖK'ün baskı ve yıldırma yöntemi olarak uyguladığı tüm soruşturmalar, okuldan atmalar ve sürgünler geri alınmalı, Yönetmelikler iptal edilmelidir. Özerk, demokratik, katılımcı bir üniversite sistemi hayata geçirilmelidir.
2. Üniversitelerin karar mekanizmaları demokratik bir işleyişe açık olmalıdır. Üniversitede söz, yetki, karar üniversitelerin bileşenleri olan öğrenciler, akademisyenler ve üniversite emekçilerine verilmelidir.
3. Küreselleşme doğrultusunda sermaye isteklerine göre üniversitelerimizin yeniden yapılandırılmasına son verilmelidir. Özelleştirmeden vazgeçilmeli, Sermaye çevrelerine

üniversitenin hiçbir organında yer verilmemeli, bilimi sermayenin tekeline sunan teknopark, teknokent gibi uygulamalar son bulmalıdır.

4. Anayasal bir hak olan parasız eğitim her an çeşitli saldırılara uğramaktadır. Öğrenciyi müşteri olarak konumlandıran, okullarımızı ticarethaneye çeviren tüm uygulamalara son verilmelidir. Harç, ikinci öğretim, yaz okulu, öğrenci belgesi, transkript gibi paralı uygulamalar kaldırılmalıdır. Üniversitedeki tüm öğretim ve sosyal haklar parasız hale getirilmelidir. Bütçeden eğitime ayrılan pay mutlaka arttırılmalıdır.

5. Her düzeyde, bölge farkı gözetmeksizin eşit, parasız, demokratik, bilimsel eğitim verilmeli; yabancı dilde öğrenime son verilerek anadilde eğitim hakkı tanınmalıdır. İdeolojik kaygılarla niteliksiz, alt yapısı eksik üniversite açılması uygulamalarına son verilmeli, bilimsel ilkelere göre eğitim verilmelidir.

6. Sorgulayan, özgür düşünen ve bilimsel olarak gelişen bir üniversite kimliği için ezberci ve baskıcı eğitimden vazgeçilmelidir. Uygulamalı ders sayısı ve laboratuvarlar arttırılmalıdır.

7. Üniversitelerde barınma ve beslenme sorununu giderecek yapılanmalar hayata geçirilmeli her öğrenci sağlıklı beslenme ve barınma hakkına sahip olmalıdır. Öğrenci sağlık sigortası hakkını kazanmalıdır .

8. Üniversite eğitimi ve öğretimi için öğrenci, öğretim elemanı ve eğitim konusundaki meslek örgütleri bir araya gelerek genel bir toplumsal konsensüsle yeni bir eğitim modeli hazırlamalıdır. Mühendislik eğitimi ve öğretimi programlanırken mutlaka TMMOB'nin görüşleri alınmalıdır.

9. Eğitim sistemindeki çarpıklıkların eseri olarak gördüğümüz ve uygulanmaya çalışılan yetkin, yeterli mühendis vb. uygulamaların yerine Odanın ve TMMOB'nin mühendislik eğitiminde organik bir görev üstlenmesi ve bu konuların özgür platformlar oluşturularak tartışılması sağlanmalıdır.

10. Stajyer alan firmalar üniversiteler tarafından denetlenmeli ve stajyerlere mesleki bilgilerin aktarılması sağlanmalıdır. Odamızın denetimi ve üniversitelerin yürütücülüğünde öğrencilere staj imkanları sağlanmalıdır. İşletmelerin geleceğin mühendislerine yetenekleri doğrultusunda, mühendislikle ilgili görev ve sorumluluk verilmeleri sağlanmalıdır.

11. İnsanlar okula başlama yaşından itibaren yetenekleri açığa çıkarılarak eğitilmeli ve yönlendirilmelidirler. Meslek liseleri, lise ve üniversiteler topluma ara eleman yetiştirecek tarzda düzenlenmelidir.

12. Mühendislik öğrencilerinin çalışma alanları ve toplumsal yaşamla bağlarını arttıracak düzenlemeler yapılmalıdır.

13. Üretimin artmasıyla istihdamın da artacağına dair egemen söyleme rağmen çalışma koşullarında iyileşme olmamış, işsizlik giderek artmıştır. Mühendislerin çalışma koşulları iyileştirilmeli, MMO da izlediği politikalarla bu konuda emeğin yanında yer almaya devam etmelidir.

14. Özelleştirmeler son bulmalı, AB'ye uyum adı altında çıkarılan kölelik yasaları iptal edilmelidir. TMMOB özelleştirme uygulamalara direnen işçilerinin yanında olmaya devam etmelidir.

15. Ülkemizdeki demokratik kitle örgütleri özellikle de TMMOB'ye bağlı odalar çalışma

38. Dönem TMMOB ve Oda Etkinlikleri Sonuç Bildirgeleri

yürüttükleri alanlarda öğrenciler ve toplumun diğer kesimleri ile ortaklaşa çalışmalarını arttırmalıdır.

16. Odamız varolan öğrenci sorunlarına eğilirken, eğitim sistemini kuşatan neo-liberal politikalara ve onların olumsuz yansımalarına alternatif çözümler üreten, tartışan bir öğrenci örgütlülüğünü daha da geliştirmelidir. Örgütlülüğümüz bilgiyi piyasa değerine ve sermayenin mantığına terk eden neo-liberal saldırı karşısında bilginin ve eğitimin demokratikleştirilmesi ve kamusallaştırılmasının gerekliliğine dair çalışmalarda yer almalıdır.

17. Her türlü gizli - açık emperyalist anlaşmalar iptal edilmelidir. DTÖ,GATS, MAI, MIGA ve Tahkim yasaları geri çekilmelidir. NATO dağıtılmalıdır. Her türlü emperyalist çıkarları koruyan birlikler dağıtılmalı, halkların çıkarlarını gözeten politikalar hayata geçirilerek AB'ye hayır denmelidir. TMMOB ve Odamız bu doğrultuda etkin çalışmalar yürütmelidir.

Sonuç olarak

Bizler;

- TMMOB Mühendislik Mimarlık Kurultayı'nda ifade edildiği gibi "TMMOB ve Odaları; gerek Dünya Ticaret Örgütü gerekse Avrupa Birliği (Gümrük Birliği) kanallarından gelen teknik ve mesleki mevzuat uyarınca mühendislik/mimarlık meslek alanlarının düzenlenmesine dönük uyumlaştırma (emperyalist/kapitalist ilişkilere tümüyle bağlanmak anlamında) çalışmalarına karşı durur, bu yönde izlenen politika ve uygulamalar ile mücadele eder." ilkesini benimsiyor ve bu kapsamda çalışmalar yürüteceğimizi kamuoyuna duyuruyoruz.

- İnsan hayatının kâr oranları ile değerlendirilmesini doğru bulmuyoruz. Özelleştirmelerin daha fazla işsizlik , daha ağır çalışma şartları,daha fazla yoksulluk olduğunu biliyoruz. Bu yüzden; sömürü odaklı tüm yerli ve yabancı sermaye toplulukları zenginliklerine zenginlik katsın diye ortaya konan tüm uygulamalara karşı çıkıyoruz. Vahşi ekonomi politikaları değil, üretim ve adaletli paylaşım odaklı politikaları destekliyoruz.

- İnsan hayatının en yüce değerlerden olduğunu düşünüyoruz. Bu yüzden; silah tüccarları ve petrol zenginleri kazanacak diye insanın ve doğanın katledilmesine karşı çıkıyoruz. Kurşun değil ekmek, ölüm değil yaşam, savaş değil barış istiyoruz.

- Üniversite içinden ve dışından ellerinde satırlarıyla, silahlarıyla üniversitelere gelerek saldırılar düzenleyen anlayışı kınıyor, her türlü faşist baskılara karşı direneceğimizi bir kez daha ilan ediyoruz.

Bunun için mühendislik yapmak, bunun için üretmek istiyoruz.

YAŞASIN ÖZERK DEMOKRATİK ÜNİVERSİTE MÜCADELEMİZ!

YAŞASIN BAĞIMSIZ SANAYİLEŞEN DEMOKRATİK TÜRKİYE!

NEDEN İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ PANELİ SONUÇ BİLDİRGESİ 18 MART 2005 - ANKARA

Aslında iklimler hiçbir zaman durağan olmamıştır. Milyonlarca yıllık süreç içerisinde dünyanın kendi ekseni ve yörüngesindeki değişimleri, volkan patlamaları, meteor çarpmaları, maden yangınları gibi doğal etkenlerin sonucunda iklimler sürekli bir değişim göstermiştir. Ancak bu doğal sürece 19. yüzyılda başlayan endüstri devrimi ile insan parametresi de eklenmiştir. İklim üzerine insan etkisi ne yazıkki doğal sürecin aksine dramatik bir şekilde çok hızlı gelişmektedir.

Çevre-İnsan etkileşiminin yarattığı sorunların tüm dünya gündemin üst sıralarında yer almaya başladığı 20. yüzyılın son çeyreği, insanlık ve doğal yaşam için oldukça olumsuz koşulların ortaya çıktığı ve karamsar bir geleceğe ait öngörülerin yapılmaya başlandığı bir dönemi simgelemektedir.

Bilim insanlarının, çevre kirliliği ile birlikte küresel iklimin de değişebileceği ve bunun doğal yaşam için ciddi bir tehdit oluşturacağı şeklindeki uyarıları 1960'lı yılların sonlarında gündeme gelmiştir. Gittikçe kirlenen, doğal kaynakları kontrolsüzce tüketilen bir dünyada, sürekli artan çevresel bozulma ve bağlı olarak çölleşme, ormansızlaşma, asit yağmurları, küresel ısınma, ozon tabakasının aşınması gibi gelişmelere daha yaşamsal anlamda dikkat çekilmeye başlanmıştır.

Bu dönemde, çevre sorunları ile birlikte dünyadaki nüfus patlamasını ve giderek artan yoksulluk ile uluslararası eşitsizliği de içerecek şekilde geniş bir bakış açısı ile ele alınması gerektiği bilimsel çevrelerin ortak çözüm anlayışını oluşturmuştur.

“İnsanın, özgürlük, eşitlik ve yeterli yaşam koşulları sağlayan onurlu ve refah içinde bir çevrede yaşamak temel hakkıdır. İnsanın bugünkü ve gelecek nesiller için çevreyi korumak ve geliştirmek için ciddi sorumluluğu vardır.” şeklindeki Sonuç Bildirgesi ile 1972 Stockholm, İnsan Çevresi Konferansı, bilimsel temeller üzerine inşa edilmesi gereken çözüm sürecinin başlangıcını oluşturmuştur.

Ancak konferansı izleyen yıllarda, bölgesel ve uluslararası düzeyde birçok çalışma yapılmasına rağmen ekonomik kalkınma politikalarına çevresel etkilerin dahil edilmesi yönünde önemli bir ilerleme kaydedilememiştir. Dünya ölçeğinde çevresel bozulmalar artmış, sanayileşmiş ülkelerle gelişmekte olan ülkeler arasındaki ekonomik ve sosyal kalkınma farkları artarak dengesizlikler devam etmiştir.

Bilimsel verilerin artması ile bilim insanlarının daha çarpıcı sonuçları ortaya koyması sonucu ortaya çıkan kamuoyu baskısı nedeniyle çözüm arayışları, 1992 Rio de Janeiro Yeryüzü Zirvesi'nde tekrar gündeme gelmiştir. Dünya çevre hareketi açısından dönüm noktası olarak değerlendirilen bu konferans gerçekten bir dönüm noktası olmuş; bilimsel kaygı ve çözüm önerilerinin bilimsellikten uzaklaştırılarak ülkelerarası güç ve ticaret paylaşımına doğru evrilmiştir. Rio Konferansı çıktılarında olan Küresel İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi (UNFCCC); taraf olan gelişmiş ülkelerin, 2000 yılı seragazi emisyonlarını 1990 yılı seviyesine çekmesini cılız bir ses ile söyleyen ve herhangi bir yaptırım olmayan son bilimsel yaklaşım olmuştur.

1997 yılında kabul edilen Kyoto Protokolü ile Ek-I listesinde yer alan ülkeler, 2008-2012 Birinci Taahhüt Dönemi sonunda, toplam sera gazı emisyonlarını ortalama olarak 1990 yılı seviyesinin en az %5 altına indirme yükümlülüğünü kabul etmişlerdir. Ancak protokol

ile getirilen %5'lik bir azaltma sorunun çözümüne bir katkı sağlamayacağı gibi sembolik bir anlam ifade etmektedir. Ayrıca tüm ülkelerin emisyonları 2002 yılına kadar büyük artışlar göstermesi nedeniyle 1990 yılına göre %5'lik bir azaltım için %40'lar düzeyinde bir indirim yapmaları gerekmektedir. Bu nedenle 2008-2012 döneminde bu büyüklükte bir indirim ekonomik olarak olası görülmemektedir.

Emisyonların azaltılması için Kyoto Protokolü ile getirilen ve "Kyoto Mekanizmaları" olarak bilinen üç esneklik mekanizması (Ortak Uygulama, Emisyon Ticareti ve Temiz Kalkınma Mekanizması), gelişmiş ülkeler arasında bilimsel görüntü altında yeni bir paylaşım savaşına yol açmıştır. Başlangıçta tüm gelişmiş ülkelerin kabul ettiği protokol, esneklik mekanizmalarının uygulanmasındaki anlaşmazlık görüntüsü altında küresel güç paylaşımında bir araç olmuştur. Fosil kaynaklarına %72 oranında bağımlı ABD, herhangi bir indirim gitmeden sadece esneklik mekanizmalarını kullanmak ve yaşamsal önemi olan bu durumu ticarete dönüştürmeyi isterken AB, kapitalist anlayışla sınırsız büyümek zorunda olan ABD'nin başat güç olmasını emisyon indirimi ile frenlemeyi amaçlamaktadır. AB, sosyal ve siyasal yapısının dengeye ulaşması ve teknolojik üretim yapması nedeniyle birincil enerji ihtiyacı azaldığından gerekli indirimleri kolayca yapabilmektedir. 1989 döneminde başlayan ekonomik sıkıntıların dış (özellikle ABD) destek ile aşan Rusya ise doğalgaz ve yutaklar aracılığı ile emisyonlarında büyük indirim sağladığından bu konuda AB ile aynı politikayı yürütmektedir.

Ayrıca protokol ile getirilen esneklik mekanizmaları ile gelişmiş ülkelerce, Ortak uygulama (JI) ve Temiz Kalkınma (CDM) Mekanizmaları, gelişmekte olan ülkelere yapılacak yatırımlar ve teknoloji transferleri bu ülkelerin ekonomilerini olumsuz etkileyerek ekonomik ve teknolojik bağımlılıklarını artıracaktır. Emisyon Ticareti Mekanizması sonucu, uluslararası piyasada büyük miktarlara ulaşan yeni bir ekonomik rant ortaya çıkacaktır. Bu büyüklük, ABD'nin Kyoto Protokolü'ne imza atıp atmamasına göre büyük değişiklik gösterecektir. ABD'nin Kyoto Protokolü'ne dahil olması durumunda ton başına emisyon ticaretinin 100 dolar ve üzeri olabileceği, dışında bulunması halinde ise ton başına 0-10 dolar arasında gerçekseneceği tahmin edilmektedir.

Türkiye, dünyanın geleceği açısından tüm önlemlere gönüllü olarak katılmalı ancak, bilimsel gerçeklikten uzaklaştırılarak tamamen gelişmiş ülkelerin ekonomik ve siyasi güç aracına dönüştürülen Kyoto protokolüne taraf olmamalıdır.

Yutak alanlarının korunması ve geliştirilmesi çalışmalarına özel önem verilerek hızlandırılması gerekmektedir. Küresel iklim değişikliği ve ülkemize olası etkileri gözönünde tutularak su kaynaklarının daha etkin değerlendirilmesi amacıyla havza işletimine geçilmesi ve öngörülen senaryolara göre enerji politikaları oluşturulmalıdır. Küresel iklim değişikliği ile ilgili olası senaryolara göre tarım, kentleşme, sanayi, turizm, ulaşım gibi alanlarda alternatif politikalar belirlenmelidir.

Küçük ölçekli HES'ler için daha gerçekçi potansiyel belirleme çalışmaları yapılmalıdır.

Türkiye de, toplumsal ve ekonomik refahta kısıtlamaya gitmeden bilimsel ve teknolojik araştırmalar ile çalışmalar yürüterek, kendi CO2 salımlarını denetleyebilmeye çalışmalıdır. Temiz enerji ile ilgili potansiyel belirleme ve ARGE çalışmalarına önem verilmelidir.

10. TÜRKİYE HARİTA BİLİMSEL VE TEKNİK KURULTAYI SONUÇ BİLDİRGESİ 28 MART – 1 NİSAN 2005 - ANKARA

Harita ve Kadastro Mühendisleri Odası'na iki yılda bir düzenlenen Türkiye Harita Bilimsel ve Teknik Kurultayları'nın onuncusu 28 Mart-1 Nisan 2005 tarihleri arasında Ankara ODTÜ Kültür ve Kongre Merkezi'nde gerçekleştirilmiştir. Kurultaya 800 Harita ve Kadastro (Jeodezi ve Fotogrametri) Mühendisi ve 300 dolayında konuk izleyici katılmıştır. Aynı zamanda meslektaşımız olan bir milletvekili, Tapu ve Kadastro Genel Müdürü, Milli Emlak Genel Müdürü, ODTÜ Rektörü, TMMOB Başkanı ile yöneticileri ve kamu kurumu yöneticileri Kurultayımıza katılmışlardır.

Kurultayımızda 8'i çağrılı, 102'si sözlü ve 36'sı poster bildiri olmak üzere toplam 138 bildiri sunulmuştur. Bir panel, üç açık oturum ve bir konferans da programda yer almış, bildiriler dahil, anılan tüm sunumlar 17 oturumda; bir, iki ya da üç salonda eşzamanlı olarak gerçekleştirilmiştir. Caz dinletisi ve tiyatro gösterisinin de yer aldığı kurultayda, Taşınmaz Değerlemesi konusunda 38 kişinin katıldığı bir sertifika programı düzenlenmiştir.

Uzun zaman sonra yeniden paralel oturumların gerçekleştirildiği kurultayımız, Türkiye Ulusal Jeodezi Komisyonu (TUJK) Genişletilmiş Yürütme Kurulu toplantısı, Bakanlıklararası Harita İşlerini Koordinasyon ve Planlama Kurulu (BHİKPK) Yönetmelikler Komisyonu toplantısı, Uluslararası Jeodezi Öğrencileri Buluşması-Genç Haritacılar Günleri (IGSM-GHG 2005) Danışma Kurulu toplantısı, Harita ve Kadastro Mühendisleri Odası'nın Sürekli Bilimsel ve Teknik Komisyonlarından Arazi Bilgi Sistemleri ve Veri Standartları Komisyonu, Mühendislik Ölçmeleri Komisyonu, Fotogrametri Komisyonu ve Kartografya Komisyonu toplantılarına da ev sahipliği yapmıştır. İçerisinde birçok ilki barındıran kurultayımızda, İnternet sayfası ile kurultay süresince yapılan etkinlikler ve yaşanan gelişmeler duyurulmuştur.

Özgür Dünyaya...

Dokuzuncu kurultayımız, ABD'nin Irak'ı işgal ettiği günlerde gerçekleştirilmiştir. Üstelik yapılan bu işgal ve saldırılarda kullanılan silahlar, mesleğimizde de yaygın olarak kullanılan teknolojik donanımlara sahipti. Anılan saldırıların gerçekleştirilme gerekçesi ise Irak halkının "özgürleştirilmesi" idi. İnsanlık tarihinin binlerce yıllık birikimi olan bilimin ve teknolojinin toplum ve mesleğimiz açısından üstlendiği rollerin tartışıldığı anılan dokuzuncu kurultayımızın sloganı "Değişim, Gelişim, Nereye?" şeklinde belirlenmişti.

10. kurultayımızda sloganımız "Özgür Dünyaya..." şeklinde oldu. Özgürlük kavramını algılayışımız farklıydı ve "Değişim, Gelişim, Nereye?" sorusunun yanıtının "Özgür Dünyaya..." şeklinde olması gerektiğini düşünüyorduk. Kurultayımızın jenerik filminde de yer aldığı gibi dünyamız savaş, çölleşme, çarpık kentleşme, yoksulluk, doğal afetler vb. bir dizi sorunlar sarmalında bulunuyor. Bu gidişin bilimin ve aklın ışığında tersine çevrilebilir olduğuna, insanın ve dünyanın özgürleştirilebileceğine inanıyoruz.

Kurultayımızda özgürlük kavramı üzerine düzenlenen açık oturumların ilki "Özgür İnsanın Ayak Bağları" idi. Bu oturumda insanın özgürlüğü, kamusal alan ve dünyanın içinde bulunduğu koşullar felsefi, sosyo-politik ve iktisadi açılardan değerlendirildi. İnsanın özgürleşmesinin bilinçlilik ya da bir başka ifadeyle farkındalık düzeyine bağlı olduğunun vurgulandığı tartışmalarda, bir insanın özgürleşmesinin temel göstergesinin

dışsal koşullardan bağımsız olarak düşünebilme yetisi olduğu dile getirildi. Yeni liberal politikaların bir ürünü olarak devletin toplum yaşamında üstlendiği rolün azaltılması ve dolayısıyla ulus devlet karakterinin zayıflaması üzerinde durulan oturumda, oluşan bu yeni yapının taşıdığı özellikler ele alındı. Bir taraftan devletin rolü kısıtlanırken, diğer yandan sivil toplum örgütlerinin ya da hükümet dışı kuruluşların rolünün artırıldığı, ama varolan yapıların da gerçekte sermayeye bağımlı bir nitelik taşıdığı ifade edildi. İktisadi açıdan yapılan değerlendirmelerde, iç ve dış borç sarmalında bulunan ülkemizin artık bağımsız olmadığı, eğitim ve sağlık gibi temel yurttaşlık haklarından yoksun olan ve birer müşteriye dönüşen insanlarımızın yoksulluğun pençesinde oldukları vurgulandı. Özellikle de insanı tahakküm altına alan ideolojik yüklemenin yurttaşların özgürleşmelerinin önünde ne derece büyük bir engel olduğu dile getirildi.

Özgürlük temasının işlendiği ikinci oturum ise “Kapitalizm, Küreselleşme ve ‘Özgürlük’ “ başlıklı oturum oldu. Teknolojinin ve mühendisliğin toplum yaşamında üstlendiği roller, emperyalizmin son dönem politikaları ve insanları özgürleştirme adına gerçekleştirdiği saldırılar, kapitalizmin yeni liberal politikalar ve serbest piyasa ekonomisi çerçevesinde ürettiği politikalar ile egemen ideolojik araçların bireyler üzerindeki etkileri özgürlük başlığı ile ilişkili olarak ele alındı.

Tarihimiz Bize Işık Tutuyor...

Kurultayımız Odamızın ilk genel kurulunun gerçekleştirilmesinin ellinci yıldönümünde yapılmıştır. Gerek haritacılığın 5000 yıllık geçmişi ve yaratılan birikim, gerekse ülkemizin, Odamızın ve TMMOB'nin son elli yıllık geçmişi ve geleneği, geleceğimize ışık tutmaktadır. Teknolojiyi en yoğun kullanan, bunun yanı sıra insan-toprak ilişkisinde üstlendiği sorumluluklarla toplumsal açıdan önemli bir konuma sahip olan mesleğimiz ile ülkemizin, Odamızın ve TMMOB'nin tarihsel geçmişine dair gerçekleştirilen “5000 Yıllık Yürüyüşümüz” ve “50 Yıllık Yürüyüşümüz” başlıklı oturumlarda tarih bilinci ve yaratılan birikimin sonucunda oluşan değerlerimize sahip çıkmanın önemi vurgulanmıştır.

Geleceğimiz Gençler...

Dokuzuncu Türkiye Harita Bilimsel ve Teknik Kurultayında bir ilk yaşanmış ve konuşmacı meslektaş aday öğrencilerimizin düşünce ve yaklaşımlarını meslektaşlarımızla paylaştıkları bir ortam yaratılmıştı. Onuncu kurultayımızda öğrenci katılımı daha ileri bir noktaya taşınmış, konuşmacıların yanı sıra farklı üniversitelerimizden dinleyici olarak da yaklaşık 100 öğrenci kardeşimiz kurultayımıza katılmıştır. Öğrenciler tarafından gerçekleştirilen sunumda Jeodezi ve Fotogrametri Mühendisliği öğrencilerinin ülkemizde ve dünyadaki örgütlenmeleri ele alınmış. Bu çerçevede, ülkemizdeki bölümlerde kurulan Jeodezi ve Fotogrametri Kulüplerinin taşıdığı öneme değinilmiş, henüz kulüp örgütlenmesi olmayan üniversitelerimizde de kulüplerin bir an önce kurulması gerektiği vurgulanmıştır. Ayrıca, gerçekleştirilen oturumlarda Odamız öğrenci komisyonları çatısı altında günümüze dek yapılan etkinlikler ile Uluslararası Jeodezi Öğrencileri Buluşması-Genç Haritacılar Günleri (IGSM-GHG 2005) başta olmak üzere gelecekte yapılması düşünülen etkinliklere dair sunumlar yapılmıştır. Genç Haritacılar Günleri, Dikili Yaz Eğitim Kampı, Genç Haritacılar Sosyal Çalıştay vb. bir dizi etkinlikte, birlikte üretme ve paylaşma heyecanını yaşayan öğrencilerimiz, yaptıkları etkinlikler ve üretimleri ile geleceğimize olan güvenimizi bir kez daha pekiştirmişlerdir.

Kurultayımızda, genç araştırmacıları özendirmek amacıyla bir ilk gerçekleştirilmiş ve uluslararası mesleki sempozyum ve kongrelerde yaptıkları sunumlarla ödül alan genç meslektaşlarımız çağrılı konuşmacı olarak çalışmalarını kurultay katılımcılarımızla paylaşmışlardır.

Can Alıcı Bir Konu Olarak Eğitim...

Harita ve Kadastro Mühendisliği eğitim ve öğretimi uzun yıllardır Odamızın gündeminde yer alan bir konu olarak önemini korumaktadır. Son yıllarda bu konunun tartışıldığı platformlara örnek olarak “Jeodezi ve Fotogrametri Mühendisliği Eğitiminde 50. Yıl Sempozyumu”, “Mesleki Sorunların Tartışılması ve Geleceğe Yönelik Politikaların Belirlenmesi Kurultayı” ve yakın bir geçmişte gerçekleştirilen “Prof. Dr. Ekrem Ulsoy Anısına 50. Yıl Eğitim Sempozyumu” verilebilir. Bu platformlarda eğitim konusu ayrıntılı olarak ele alınmış, varolan durum ortaya konmuş ve sorunların çözümü için gerekli politikaların nasıl geliştirileceği tartışılmıştır. Kurultayımızda yer alan eğitim başlıklı oturumumuzda nitelikli sunumlar yapılmış, verimli tartışmalar gerçekleştirilmiştir. Mühendislik eğitiminde eşdeğerlik (akreditasyon), ülkemizde ve Avrupa Birliği’nde (AB) Jeodezi ve Fotogrametri Mühendisliği eğitimi, mesleki davranış ilkeleri ve etik, hizmet içi eğitim konularının ele alındığı oturumda, son derece önemli bir konu olan eğitim başlığında Odamızın koordinatörlüğünde, başta üniversiteler olmak üzere farklı kurumların katılım ve katkıları ile tartışma ortamlarının yaratılması üzerinde görüş birliğine varılmıştır.

Eğitime ilişkin yaklaşımların salt Jeodezi ve Fotogrametri Mühendisliği eğitimi ile sınırlı tutulmaması gerektiği, teknisyenlik ve teknikerlik eğitimlerini de içine alacak biçimde harita ve kadastro sektöründe eğitimin bütün bileşenlerini kapsamaya gerektiği vurgulanmıştır. Mühendislik eğitiminde ulusal düzeyde bir eşdeğerlik programına gereksinimin duyulduğu, bu gereksinime altlık oluşturan temel etmenin ise birbirinden son derece farklı olanaklara sahip olan bölümlerin varlığı olduğu, sürekli eğitim çerçevesinde hizmet içi eğitim konusuna mutlaka özel bir önem verilmesi gerektiği yapılan değerlendirmeler arasında yer almıştır. Eğitim konulu tartışmalarda, gerek mühendislik, gerekse teknisyen ve teknikerlik eğitimlerinde çok sayıda eğitim birimi olduğu vurgulanmış, planlamadan yoksun bir bakış açısıyla, yeterli altyapısı ve öğretim elemanı olmadan bölüm ya da programların açılmasının önüne geçilmesi gerektiği dile getirilmiştir. Mesleğimizin isminin de tartışıldığı oturumda bölüm başkanları konseyinin bir an önce toplanmasını gerektiği ifade edilmiş ve böylece oluşumların taşıdığı öneme değinilmiştir.

Depremler/Doğal Afetler ve Harita Kadastro Mühendisliği...

Ülkemiz başta depremler olmak üzere, seller, orman yangınları vb. bir çok doğa olayının etkisi altındadır. Örneğin, ülkemiz topraklarının önemli bir bölümü deprem riski altındadır. Diğer doğal afet riskleri ise bazı bölgelerimizde oldukça yüksektir. Harita ve Kadastro Mühendisliği, depremlerin önceden kestirilmesi ve jeodinamik amaçlı çalışmalarda yerbilimcilerle yaptığı ortak çalışmalarla, afet yönetimi ve deprem sonrası hasar tespit çalışmaları başta olmak üzere uzaktan algılama ve coğrafi bilgi sistemi uygulamalarıyla deprem başlığında önemli sorumluluklar üstlenen bir disiplindir. Anılan çalışmalar disiplinimizde önemli bir yer tutmaktadır. Kurultayımız kapsamında, depremlerin önceden kestirimi amaçlı jeodezik uygulamalar, uzaktan algılama ve coğrafi bilgi sistemleri ile deprem hasarlarının belirlenmesi, orman yangınlarının etkilerinin belirlenmesi, afet yönetimi vb. konularda yapılan çalışmalar katılımcılarla paylaşmış, mesleğimizin deprem ve doğal

afetler başlığında üstlendiği rolün bir kez daha altı çizilmiştir.

Günümüzün en önemli sorunlarından biri de çevrenin yönetilebilmesi için, planlanması ve denetlenmesidir. Ülkemizde gelişigüzel bir şekilde yapılan kentleşme “doğal afet” olgusu ile en önemli çevresel riskleri beraberinde getirmektedir. İnsan yaşamını, arazi yapısını ve yerleşim merkezlerini tehdit eden doğal afetlerin risklerinin azaltılması, uygun yerleşim alanlarını planlamak amacıyla kırsal ve kentsel alanları da kapsayacak şekilde doğal afet risk alanlarının belirlenerek harita çalışmalarının gerçekleştirilmesi gerekmektedir. Üretilen bu haritalar doğal afet yönetimi için önemli birer kaynak niteliği taşıyacaklardır.

Tarihi Eserlerin Korunmasında Mesleğimizin Rolü...

Yersel fotogrametri, dijital fotogrametri, yersel ve uydu bazlı konum belirleme teknikleri, coğrafi bilgi sistemleri başta olmak üzere Harita ve Kadastro Mühendisliği disiplini uygulamaları tarihi ve kültürel değerlerin belgelenmesi sürecinde önemli bir rol üstlenmektedirler. Kurultayımızda sunulan bildirimlerde bu alanda uygulanan tekniklere ve uygulamalara yer verildiği gibi, ülkemizde uygulanan yasal mevzuat özelinde mesleğimizin yetki ve sorunlulukları üzerinde durulmuştur. Tarihi ve kültürel değerlerin korunması ve belgelenmesi konusuna eğitim programlarında daha ağırlıklı olarak yer verilmesi ve mesleğimizin uygulama alanına giren bu konuda yetki ve sorumlulukların yasal olarak tanımlanması için uğraş verilmesi gerektiği vurgulandı. Ayrıca meslektaşlarımızın bu konuya olan ilgilerinin artırılması ve bu alanda çalışmaya özendirilmeleri için uğraş verilmesi gerektiği ifade edildi.

Bilişim Teknolojileri, e-devlet ve Harita ve Kadastro Mühendisliği...

Bilişim teknolojileri sanayi devriminden daha etkin bir şekilde dünyayı yeni bir toplum biçimine taşımakta ve yaşamın tüm boyutlarını değiştirmektedir. Bu değişim, ülkemizde de yeni bir yönelim olarak “e-devlet” projelerini gündeme getirmiştir. Ülkemizde, gerek kamu, gerekse özel kuruluşlarda üretilen bilgi ve belgelerin seçimi, toplanması, düzenlenmesi ve hizmete sunulmasında, genel anlamda ulusal ve kurumsal bilgi yönetiminde eksiklikler bulunmaktadır. Bilgi yönetimi için ayrılan kaynakların yetersizliği ve yetişmiş insan gücü açığı nedeniyle, söz konusu bilgi ve belgeler etkin bir biçimde yönetilememektedir. Bilgi ağları aracılığıyla erişilebilen bilgi kaynaklarını da içeren çağdaş bilgi hizmetleri gerek ulusal, gerekse sektörel düzeyde henüz örgütlenememektedir. Kurultayımızda, ulusal bilgi sistemi kurma çalışmalarının bilgi hizmetlerini de kapsayacak şekilde genişletilmesinin gerekli olduğu vurgulanmıştır. Ulusal Bilgi Altyapısının oluşturulmasında, Ulusal Bilgi Politikalarının belirlenmesinde ve Bilgi Hizmetlerinin Örgütlenme aşaması olan “e-devlet” bileşeni proje çalışmalarında sektör olarak aşağıdaki konulara önem verilmesi gerektiği belirtilmiştir:

- Sanal ortamda vatandaşlara sunulacak bilgi ve hizmetleri tanımlamada “e-devlet” yönetimi ve politikalarının evrensel hukuk ve etik kuralları içerisinde yapılması için destek verilmesi.
- Bireysel ve toplumsal sorunların çözümünde, toplumsal beklentilerin karşılanmasının sağlanması.
- Devletin yurttaşlara sanal ortamda sunacakları hizmetlerin sadece bilgilendirme boyutunu aşması ve yurttaşların karar alma süreçlerine de katılımlarının sağlanması.

Hizmet sunmada, devlet kuruluşlarının yeterince saydam ve kontrol edilebilir olması anlamında “e-devlet” çalışmalarında sektörümüzün de etkin bir şekilde yer alması kurultayımızda dile getirilmiştir. e-devlet çalışmaları üzerinde durulurken, e-devletin coğrafi boyutunun da sistem tasarımında ele alınarak yakın gelecekte gündeme gelecek e-devlet hizmetlerinde ihtiyaca yanıt verecek altyapının hazırlanması gerektiği vurgulandı. Bununla beraber günümüzde bilgi sistemi hizmetleri yaklaşımıyla tasarlanan ve uygulamaya sokulan e-devlet hizmetlerinin coğrafi tabanlı hizmetlerin gerçekleştirilmesine altlık oluşturacak biçimde tasarlanması gerektiğinin altı çizildi.

Coğrafi Bilgi Sistemleri Tartışmaları...

10. Kurultayda Coğrafi Bilgi Sistemleri (CBS) konusundaki bildirimlerin gerek sayısı, gerek içeriği açısından önceki kurultaylara oranla büyük bir artış gözlenmiştir. Kurultay süresince dört CBS oturumundaki 22 bildirim yanı sıra Kamu Ölçmeleri, Kartografya ve Uzaktan Algılama oturumlarındaki CBS konulu bildirimlerle birlikte bildiri sayısı 30’u aşmıştır. Kurultayda CBS oturumlarının gündemini, aynı takvim aralığına rastlaması nedeniyle, kamuda ulusal düzeyde ele alınan e-Dönüşüm Türkiye Projesi Eylem 47, Türkiye Ulusal Coğrafi Bilgi Sistemi (TUCBS) ve Tapu ve Kadastro Bilgi Sistemi (TAKBİS) gibi çalışmalar oluşturmuştur. İçeriği benzer olmakla birlikte başta Ulusal Konumsal Veri Altyapısı (UKVA) olmak üzere giderek Ulusal Mekansal Bilgi Altyapısı (UMBA), Ulusal Mekansal Veri ve Bilgi Altyapısı (UMVEBA) gibi çeşitlenen isimlerle anılmaya başlayan Ulusal Coğrafi Veri Altyapısı gerekliliği ile bu altyapının gereksinim duyduğu kurumsal yapının eksikliği, ortaklaşa kabul gören bir konu olmuştur. Türkiye Ulusal Coğrafi Veri Altyapısı Stratejileri’nin tartışılacağı bir Çalıştay’ın kısa sürede yapılmasının zorunluluğu da Kurultay’da vurgulanan bir diğer konudur.

Coğrafi Bilgi Sistemleri Altyapısı ve Kurumsal Üstyapı Koşulsuz Gereklidir...

Günümüzde verilerin mekanla ilişkilendirilmesi ile ortaya çıkarılan ve karar alma süreçlerinde çok önemli bir rolü olan bilgilerin ulaşılabilir ve kullanılabilir olması için bir merkez tarafından yönetilmesinin uygun olduğu yapılan tartışmalarda dile getirilmiştir.

Bu çerçevede, üretilmiş ve üretilecek mekansal verilerin paylaşımı için acil bir kurumsal yapı oluşturulması gerektiğine değinilmiş, gelişen teknoloji ve yeni yaklaşımlar çerçevesinde güncelliğini yitirmiş kavramlar ile kurumların teşkilat ve görev yasalarının gecikmeden, bilginin öneminin giderek arttığı günümüz koşullarına ve gelecek uzgörüsüne (vizyon) uygun olarak değiştirilmesi gerektiği vurgulanmıştır.

Akademik çevrelerden farklı olarak, kamu kurumu teknokratları, CBS altyapısını kurmayı hedefleyen kurum ve kuruluşların Yeniden Yapılanmayı yol haritalarına almalarının bir zorunluluk olduğunun altını önemle çizmişler, son yıllarda CBS uygulamalarını uygulamaya sokmaya çalışan kurumların projenin başarısını etkileyecek böylesi önemli bir noktayı atlamaması gerektiği üzerinde durmuşlardır.

TUCBS’nin yasal dayanağının oluşturulması ve yürürlüğe sokulması, gecikmeksizin gerçekleştirilmesi gereken bir eylemdir. Bu kapsamda BHİKPK Yönetmelikler Komisyonu geniş tabanlı katılım ve paylaşım ile hazırlanan yasa taslağının ve e-Dönüşüm Eylem Planında yer alan 36 numaralı eylemin hedefi olan TUCBS’nin yasal dayanağının hazırlanması çalışmalarıyla birleştirilmesi gerektiğinin önemi vurgulandı. Ayrıca 36 numaralı eylem planı kapsamında yürütülecek çalışmalarda BHİKPK’nın Yönetmelikler Komisyonunda

izlenen çalışma anlayışında olduğu gibi katılımcı, paylaşımcı ve bütünleyici bir anlayışın benimsenmesinin süreci hızlandıracağına önemi üzerinde duruldu.

CBS konulu çalışmalarda önemli bir rol üstlenmesi gereken ve TMMOB CBS Komisyonuna da önderlik eden Odamız, gerçekleştirdiği HKMOBİS projesiyle CBS'de etkin bir meslek grubu olduğunu ortaya koymuş ve TMMOB'in çalışma anlayışına bu projeye yeni bir uzgörü kazandıracağına sinyalini vermiştir.

Coğrafi Bilgi Sistemi Uygulamaları Yaygınlaşıyor...

Harita ve Kadastro Mühendisliğinde son yıllarda yaşanan en önemli olgulardan biri, farklı disiplinlerle yapılan çalışmaların ağırlığının artmasıdır. Bir yönüyle, farklı disiplinlerle en önemli arakesitimiz olan CBS uygulamaları son yıllarda hızla artmış, pek çok alanda farklı disiplinlerle çok sayıda çalışma gerçekleştirilmiştir. Kurultayımızda çok farklı alanlarda gerçekleştirilen CBS uygulamaları konusunda bildiriler sunulmuştur. Tarihi eserlerin belgelenmesi, ulaşım planı optimizasyonu, kent bilgi sistemleri, hasta izlenmesi, arz zinciri yönetimi vb. bir dizi konu anılan çalışmalardan bazılarıdır. Kuşkusuz, CBS uygulamalarının yasal bir altlığa kavuşturulması ve ulusal ölçekte kurumsal bir yapıya kavuşturulması, gerek bu uygulamaların kullanımını yaygınlaştıracak, gerekse uygulama birliğinin sağlanması nedeniyle niteliksel bir sıçrama yaratacaktır.

Kurultayda CBS konulu oturumlarda etik konusuna da değinilmiş, etik kavramının günümüzdeki ve gelecekteki yönetsel mekanizmaların koşulsuz yardımcısı olacak ve karar vermede belirleyici desteği sağlayacak olan CBS uygulamalarındaki yeri ve önemi tartışmaya açılmıştır. Ayrıca CBS uygulamalarının doğru ve güvenilir platformlara dönüşmesi için sistemin ve sisteme altlık oluşturan verilerin nitel ve nice analizlerinin yapılması gerektiğinin altı çizilmiştir.

Kentlerimizde Bilgi Sistemlerinden Giderek Daha Fazla Yararlanılıyor...

CBS uygulamalarının yaygın bir şekilde uygulandığı alanlardan birisi de, yerel yönetim organlarımız başta olmak üzere kent yönetim organlarımızdır. Yönetim bilgi sistemleri ile bütünleşik olarak kullanılan kent bilgi sistemleri, yönetim organlarının çalışmalarını büyük oranda kolaylaştırmakta, özellikle de karar verme süreçlerinde işlevsel birer araç olarak kullanılmaktadırlar. Kentlerimizde kent bilgi sistemleri dışında, deprem konulu çalışmalarda, doğal gaz işletmelerinde, içme suyu temini ve dağıtımında ve farklı alanlarda yapılan CBS uygulamalarından da yararlanılmaktadır. Kurultayımızda anılan uygulamalara ilişkin bildiriler sunulmuş, bunun da ötesinde ülkemizdeki kent bilgi sistemi çalışmaları ve ilgili konular tartışılmıştır. CBS uygulamalarına ilişkin üretilecek yasal altlıkların ve standartların kentlerimizde bilgi sistemi uygulamalarını daha da niteliklileştireceği açıktır.

Uydu Görüntülerinde Sınırlarımız...

Son dönemde mesleğimizin gündemindeki önemli bir konu olan uydu görüntüleri ve bu görüntülerin harita üretim amaçlı kullanımını kurultayımızda da tartışılmıştır. Bu konuda yapılan ve gerek akademik çevreler, gerekse uygulayıcılar açısından önemli bir kaynak olarak değerlendirilmesi gereken bir çalışmada harita üretiminde kullanılacak en uygun görüntünün elde edilmesi için doğruluk, süre ve maliyet konuları temel alınmış ve uydu görüntülerinin doğruluğu ile detay tanımlayabilme gücü test edilmiştir.

Uydu görüntülerinden harita üretimi konusu önemlidir, çünkü günümüzde bilgisayar olanaklarının etkisi ile konu ile ilgili olmayan ve hatta bilgisiz farklı disipline mensup kişiler harita üretmeye çalışmaktadır. Harita üretimi için görüntü seçimini etkileyen doğruluk, süre, maliyet faktörlerinin irdelenerek, haritanın kullanım amacına en uygun görüntünün belirlenmesi günümüz koşullarında önem taşımaktadır. Sivil amaçlı yer gözlem uydularının uzaya gönderilmeye başlanması ile birlikte, uydu görüntülerinin, fotogrametrik harita üretiminin görüntü ihtiyacının karşılanmasında hava fotoğrafına karşı ciddi bir alternatif durumuna geldiği savlanmaktadır. Ancak uydu görüntüleri ile, özellikle de kadastral haritalar başta olmak üzere büyük ölçekli harita üretimi henüz söz konusu değildir. Bu kapsamda yürütülen araştırma çalışmaları, uydu görüntüleri ile 1/10000 ve daha küçük ölçekli haritaların üretilebildiğini, bununla birlikte çok sayıda yer kontrol noktası kullanılarak gerçekleştirilebildiğini ortaya koymaktadır. Uydu görüntüleri ile büyük ölçekli harita yapımının yakın gelecekte fotogrametrik uygulamaların yerini alamayacağı, ancak ikisinin birlikte kullanılabilmesi kurultayımızda vurgulanmıştır. Bu sonuç, Büyük Ölçekli Harita ve Harita Bilgileri Üretim Yönetmeliği taslağındaki yaklaşımla da örtüşmektedir.

Uzaktan Algılama Uygulamaları...

Uzaktan Algılama tekniği, uydu teknolojilerindeki olağanüstü gelişimin sonucunda daha da yaygın olarak kullanılmaya başlayan, mesleğimiz açısından önemli bir uygulama alanıdır. Günümüzde tarım, ormancılık, afet yönetimi, yerbilimleri, kentleşmenin izlenmesi, oşinografi, hidroloji vb. bir çok alanda uzaktan algılama uygulamaları söz konusudur ve meslektaşlarımız farklı disiplinlerle çok sayıda çalışma gerçekleştirmektedir.

Bu çalışmalarda;

su kirliliğinin analizi, depremin neden olduğu ağır hasarların belirlenmesi, yeşil alanların envanterlerinin yapılması, orman alanlarının zamansal analizi vb. konulara yer verilmiştir.

Fotogrametri Bambaşka Bir Biçime Bürünüyor...

Kurultayımızda fotogrametri başlığında dikkati çeken en önemli olgu kuşkusuz kullanılmaya başlanan yeni teknolojik olanaklar oldu. Fotogrametri oturumlarında; farklı çözünürlüklü sayısal kameraların performanslarının belirlenmesi, yersel fotogrametri yöntemiyle tarihi kültürel mirasların korunmasında harita mühendislerinin yetki ve sorumlulukları, yakın resim fotogrametrisinin endüstriyel ölçmelerde kullanılması, sayısal fotogrametri ve yersel lazer tarayıcı ile üç boyutlu modelleme, uçaklarla toplanan fotogrametrik amaçlı görüntü maliyetlerinin analizi, fotogrametrideki gelişmelerin harita üretimi üzerindeki etkileri ve bazı temel teorik fotogrametrik çalışmalara yer verilmiştir.

Fotogrametri oturumlarında, dijital fotogrametrik sistemlerin ucuzlaması, buna karşın yer kontrol noktalarının kolay ve ucuz tesis edilmesi nedeniyle fotogrametrik değerlendirmelerin dijital yöntemlerle yapılmasının daha uygun olduğu vurgulanmıştır. Ayrıca hava fotogrametrisinde dijital fotoğraf makinelerinin kullanımı ile fotoğraf çekim sürelerinin önemli oranda artacağı ve bu durumun maliyetler üzerinde olumlu bir etki yarattığı dile getirildi.

Oturumlarda, uydulara takılı IfSAR ve uçaklara takılı LIDAR olarak adlandırılan algılayıcılarla yeryüzünün doğrudan üç boyutlu modellenmesinin olanaklı hale geldiği, uydu

sayısının artması ve algılayıcı niteliklerinin yükselmesine karşın uçaklara takılı sistemlerle görüntü alımının gelecekte de devam ettiği, büyük uydu sistemleri yerine çok daha hafif, belirli bir amaca yönelik ve düşük maliyetli uyduların uzaya gönderileceği olası gelişmeler olarak vurgulanmıştır. Kurultayımızda ayrıca uydu görüntülerinden elde edilen bilgilerin CBS'ye uygunluğu ve tarama (raster) bilgilerin vektör bilgilere dönüşümü konularına da yer verilmiştir. Ülke çapında yüksek doğruluklu harita üretimi için fotogrametrik uygulamaların üstünlüğünü koruyacağı da dile getirilen konular arasındadır.

Kartografyada Yeni Yaklaşımlar...

Aslında koordinatları bilinen renkler olarak algılayabileceğimiz tarama görüntülerden bilgi edinme problemine katkı sağlayacak olan çalışmalar yapılan oturumlarda işlenmiş, sayısallaştırma ile ilgili olan temel işlemlere yönelik yazılımlar tartışılmıştır. Bu yazılımlar tarama görüntü üzerindeki bilgilerden geçerli konum bilgisi edinme ve geometrik-tematik doğruluğa bağlı sınırlı ölçeklerde harita üretimi konuları üzerindedir. Ayrıca kartografya oturumlarında yüksek çözünürlüklü bilgilerden; görsel ortamda sergilenebilecek düşük çözünürlüklü bilgilere geçişte, önemsiz sayılabilecek bilgilerin göz ardı edilebilme ilkelerini tanımlayan genelleştirme konusunda da çalışmalara yer verilmiştir.

Yapılan oturum ve tartışmalarda teknolojik gelişmelerin kartografik kavramlara olan etkisini araştırmak ve özellikle Türkçe karşılık bulmak görevinin komisyonca üstlenilmesi, temel veri tabanının navigasyon, CBS vb. farklı amaçlarla kullanımı için önem taşıyan genelleştirme ve çoklu gösterim konularında yapılan çalışmalar aracılığıyla meslektaşlarımızın bilgilendirilmesinin önemine değinilmiştir. Ayrıca, sayısal coğrafik model ve sayısal kartografik model oluşturulabilmesi için modelleme yönergeleri ve semantik çözünürlük dereceleri üzerine ve üç boyutlu sanal model oluşturma sırasında coğrafi bilgi iletişimini sağlamak amacı ile gerekli kartografik parametreleri tanımlama üzerine araştırma yapılmasının gerekliliği vurgulanmıştır.

Harita Üretimi ve Kullanımında Yeni Açılımlar...

Kurultayımızda düzenlenen "Türkiye'deki Harita Üretimi ve Kullanımı Süreci" başlıklı oturumda tematik haritaların üretiminde mesleğimizin üstlendiği ve üstlenmesi gereken rol, varolan kısıt ve olanaklar ile, ürettiğimiz haritalardan yararlanan kullanıcıların beklentileri ele alınmıştır. Bu başlıkta en temel olgu mesleğimizin işlevlerinin yeterince anlaşılmasını ve anlatılamamasıdır. Harita ve Kadastro Mühendisliğinin tanıtılması için sektörün tüm kurumlarını içine alacak şekilde bir strateji planının geliştirilmesi ve bu amacı gerçekleştirebilmek için nitelikli somut adımların atılması gerektiği açıktır. Haritanın salt teknik bir araç olarak kullanılması dışında, toplumla mesleğimiz arasında kurduğu ilişki özelinde taşıdığı işlevlerin ve kimlik anlayışını güçlendirici yönlerinin meslektaşlarımız tarafından anlaşılması zorunludur. Bu konuda kısmen kendi kendimize çizdiğimiz sınırlarımızı ya da ayak bağlarımızı kaldırma zorunluluğumuz vardır.

1954 yılından bu yana faaliyet gösteren Odamız, üniversiteler, kamu kurumları ve özel sektör ile etkileşimli olarak toplumda haritaya yönelik bir talep yaratmak, ama bundan daha önemlisi sektörümüzde harita "arz"ının yaygınlaşmasını sağlamak zorundadır. Bu yönde nitelikli ve örnek oluşturabilecek çalışmalar yapılmalıdır. Anılan "arz"ı oluştururken her türlü çözünürlükteki harita üretiminin ve kullanımının mesleğimizin iş alanları içinde değerlendirilip değerlendirilmeyeceğine karar verilmelidir. Teknolojiyi bu derece yoğun

kullanan bir meslek disiplininin, mesleki ürünlerinin sosyolojik boyutları ile ilgilenmesi gerektiği açıktır ve bu yönüyle harita üretimi toplumumuz açısından da önemli bir ihtiyaç karşılık verecektir.

Panelde, varolan yasal altlıkların gelişim hızının teknolojinin gelişim hızının gerisinde kaldığı da vurgulanmıştır. Değinen bir diğer konu ise, üç boyutlu olarak gördükleri coğrafyayı iki boyutlu olarak algılayabilme yetisine sahip bir gençlik yetiştirilmesi için harita okuma ve kullanma alışkanlığının yaygınlaştırılması gerektiğidir.

Kamu Ölçmeleri Alanındaki Tartışmalar...

Kurultay'da "Kamu Ölçmeleri" konusunda üç oturum yapılmıştır. Bu oturumlarda "arazi yönetimi", "yasadışı yerleşmeler ve gecekondular", "arsa düzenlemelerinde eşdeğerlik", "desantralizasyon ve yeni kamu yönetimi anlayışı", "kırsal alan sorunları" ele alınmıştır. Bu konularda sektörün yaşadığı sorunlar, yasalasma süreçleri ve çözümler üzerinde durulmuştur. Harita Sektörünün topluma yönelik yüzü olan kamu ölçmelerine ilişkin bu başlıklar uzun ve yoğun tartışmaların konusu olmuştur. Bu konularda uzun erimli projeksiyonlar yapılarak sorunların ele alınması zorunluluğu doğmaktadır. Sektörde bu konularda yasalardan kaynaklanan tıkanıklıkların aşılması gerekmektedir.

Arazi Yönetimi...

Dünya Çevre ve Kalkınma Komisyonu'nun Birleşmiş Milletler Genel Kurulu adına 1987 yılında hazırladığı ortak geleceğimiz adlı raporda sürdürülebilir gelişme kavramı, "bugünün gereksinim ve beklentilerini, gelecek kuşakların gereksinim ve beklentilerini karşılama olanaklarından ödün vermeksizin karşılama" biçiminde tanımlanmıştır. Birleşmiş Milletler ve Uluslararası Haritacılar Federasyonu (FIG) tarafından 1999 yılında yayımlanan Bathurst Deklarasyonu'nda ise arazinin sonlu bir yapıda olduğu ve bu nedenle bütüncül bir arazi yönetimi yaklaşımına gereksinim olduğu belirtilmektedir. Arazi yönetimi, sürdürülebilir gelişmede, toprağa ilişkin işlerin yürütülmesinde toprak politikalarının temeli olmaktadır. 2005 yılına geldiğimizde Türkiye'nin;

- bırakın mekansal bilgi sistemlerini oluşturmayı, ülke koordinat sistemlerine bağlı tesis kadastrounu bitirip yielik sorunlarını çözemediği;
- sosyo-ekonomik planlama anlayışının yaşama geçirilmemesinin sonuçları olarak ortaya çıkan yüksek oranda gecekondular ve kaçak yapılaşma ile sağlanan kentleşme;
- insan hakları bağlamında ele alınan özel iyeliğin ülke kalkınmasına yönelik yapılarda kamulaştırmaya karşı korunamaması ve kamulaştırmaların devletimize çok yüksek bedellere mal olması;
- arazi yönetimi ile ilgili tüm çalışma alanlarında temel araçlardan biri olan taşınmaz değerlemesine yeterli önemin verilmemesi;
- arazi idare sistemini oluşturan tüzel altlıklar ve kurumsal yapılaşmadaki çok başlılık,
- vb. arazi yönetiminin ülkemiz için yaşamsal önemini gösteren somut göstergelerden yalnızca birkaçıdır.

Bu bağlamda, özgün bir bilim dalı olan, ancak YÖK'ün doçentlik dalları arasında yer almayan Kamu Ölçmelerinin dünyadaki gelişmelere uygun olarak Arazi Yönetimi adı altında yeniden yapılması kaçınılmazdır. Özellikle Kadastro, İmar, Kentsel Dönüşüm,

Toprak Yasaları taslak, tasarı ve değişiklikleri; meslek içi eğitim ve belgelendirme çalışmaları; taşınmaz değerlendirme konusundaki yapılanmaların gündemde olduğu bugünlerde ülkemiz çıkarları ve mesleğimizin geleceği açısından zorunludur.

Kadastro Yeniden Yapılanırken...

Kamu Ölçmeleri oturumlarının önemli bir konusunu ise “kadastro hizmetlerinin” ve “Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü”nün yeniden yapılanması” oluşturmuştur. Türkiye’de sürdürülebilir bir arazi politikasının en önemli bileşeni olan kadastronun, Avrupa ülkelerinde olan bir kapsamla ve içerikle ele alınması zorunluluğu dile getirilmiştir. Kadastro Kanunu’nda yapılan değişiklikler, Lisanlı Harita ve Kadastro Mühendisleri ve Büroları Yasa Tasarısı sektör tarafından ilgiyle izlenmektedir. Kadastronun içeriği ve amaçları yeniden belirlenştirilmeden yeniden yapılanma konusunda yürütülmekte olan çalışmanın sonuçlarının sektörle paylaşılması beklentisi dile getirilmiştir. AB süreci ve deprem sorunu nedeniyle kurum tarafından yürütülmekte olan Marmara Deprem Bölgesi Arazi Bilgi Sistemi (MERLIS), Marmara Depremi Acil Yeniden Yapılandırma Projesi (MEER), Tarımsal Reform Uygulama Projesi (ARİP), TAKBİS projeleri ile ilgili sunumlar, meslektaşlarımız tarafından ilgiyle izlenmiştir. Ancak bu projelerle ilgili taşınan kaygılar, proje karar süreçlerinin daha katılımcı olarak yaşanmamasının yetersizlikleri, bu tartışmaların sürecini göstermektedir.

2B Sorunu ve Orman Kadastro Güncelliğini Koruyor...

Kurultay kapsamındaki oturumlarda gündeme getirilen ve canlı tartışmaların yaşandığı önemli konulardan biri de “orman vasfını yitirmiş” alanların orman rejimi dışına çıkartılması anlamına gelen 2B uygulamaları ile orman kadastro sorunları oldu. Orman kadastro uygulamaları ve ormanlık alanların zamansal değişimi konularında bildirilerin sunulduğu kurultayımızda, sunulan bir bildiriye konu olan çalışmada elde edilen bulgular ülkemizdeki orman alanlarının nasıl yağmalandığını gözler önüne sermekte ve 2B uygulamasının rant sağlamak dışında başkaca bir işlevi olmadığını göstermektedir. Bu uygulama aynı zamanda uzaktan algılama tekniği ve CBS’nin orman alanlarındaki değişimin ve kentleşmenin zamansal değişiminin ne derece etkin bir biçimde izlenebileceğini ortaya koymaktadır. Ortaya konulan bulgu orman alanlarının işgali ile yapılaşmanın olduğu alandaki konutların önemli bir bölümünün çiftlik ve/veya malikane olarak değerlendirildiği şeklindedir. Özetle, 2B uygulaması gerçekte plansız büyümeyi ve kaçak yapılaşmayı özendirmekten başka bir amaca hizmet etmemektedir.

Harita Sektörü, orman kadastro ve 2B sorununu izlemeyi sürdürmeli, politikalar ve çözümler konusunda daha üretken olmalıdır. TMMOB düzeyinde oluşturulan komisyona daha hazırlıklı katılınması gerekmektedir. Bu arada harita mühendislerinin sürecin içinde yer alması için Orman Kanunu’nda yapılan değişikliklerin uygulamaya yansıtılması konusunda yaşanan belirsizlikler de tartışmalar arasında yer almıştır. Ayrıca, Orman Kadastro Komisyonlarında harita ve kadastro mühendislerinin yer almalarının zorunlu hale getirilmesi için gereken yasal düzenlemeler konusunda girişimlerde bulunulması gerektiği dile getirilmiştir.

Mühendislik Ölçmelerinde Gelişmeler...

Harita ve Kadastro Mühendisliğinin ilgi alanları yalnızca yeryüzünün ölçümü ile sınırlı değildir. Kurultayımızda bu vurgu yapılmış ve deniz, göl ve akarsulardaki hidrografik

ölçmelerin yanı sıra mühendislik yapılarındaki ölçmeler, deformasyon ölçmeleri, endüstriyel ölçmeler ve endüstriyel tesislerdeki ölçmeler vb. çalışmalarla bu görüş desteklenmiştir. Bu bağlamda, üniversitemizin eğitim ve öğretim planlarında mühendislik ölçmeleri konularına yeterli ölçüde yer verilmesi gerektiği üzerine tartışmalar yapılmıştır. Mühendislik ölçmeleri konusunda standartların önemi ve oluşturulması gerektiği vurgulanmış ve ayrıca sularla kaplı alanlarımız için bir bilgi sistemi oluşturulması gerektiği üzerinde durulmuştur.

Ulusal Duyarlı Geoit Gelişiyor...

Jeodezi konulu oturumların birinde uygulayıcılar açısından önem taşıyan ve mesleğimizin en önemli problemlerinden birisi olan ve aynı zamanda bir bakıma dünyanın şeklini de belirleme olarak tanımlayabileceğimiz geoit belirleme ile ilgili çeşitli bildiriler yer almıştır. Özellikle geoit uygulamaları ile ilgili bildirilerin toplandığı bu oturumda; genel geoit belirleme tekniklerinin tanıtılmasının yanı sıra, ulusal duyarlı geoit belirlemeye yönelik çalışmalar sunulmuştur. Bu çalışmalarda Global Konum Belirleme Sistemi (GPS) nivelmanı tekniğinin duyarlı geoit belirlemedeki önemi vurgulanmış ve ülkemizdeki nivelman noktalarının sıklığının artırılması ile ilgili önerilerde bulunmuştur. Yine bu oturumda, oluşturulacak olan duyarlı geoit ile özellikle nivelman yapma gücünü taşıyan yüksek bölgelerdeki noktalara GPS ile ortometrik yükseklik taşınabileceği konuları tartışılmış, duyarlı geoit belirleme çalışmalarının uygulayıcıya sağlayacağı yararlar üzerinde durulmuştur. Ayrıca diğer jeodezi oturumları içerisinde geoit belirleme ile ilgili bazı konulara da yer verilmiştir. Bu konular, astrojeodezik yöntemlerle çekül sapması belirleme ve deniz düzeyi belirleme şeklinde sıralanabilir.

GPS Her Yerde...

Ülke GPS ağlarının oluşturulmasında, geoit belirlemede, mühendislik çalışmaları için özel amaçlı ağların kurulmasında, deformasyon analizinde ve temel mühendislik hizmetlerinin uygulanmasında kullanılan GPS ölçmeleri ile ilgili çalışmalara dört jeodezi oturumunda da yer verilmiştir. Bu çalışmalarda; GPS ağlarının tasarımı ve en uygun gözlem zamanlarının belirlenmesi, sabit GPS istasyonlarının GPS ölçülerine ekonomik olarak sağlayacağı kazanç, GNSS'nin (Global Uydur Navigasyon Sistemi-Global Navigation Satellite System =GPSA BD+GLONASSRusya+GALILEOAB) anlık duyarlı konum belirlemeye sağlayacağı katkı, GPS nivelmanı, GPS ölçmeleri ile yer kabuğu hareketlerinin belirlenmesi, GPS verilerinin İnternet ortamında değerlendirilmesi ve GPS ile elde edilen konum bilgilerinin ulusal koordinat sistemine dönüştürülmesinde kalite kontrolü konularından bahsedilmiştir. GPS tekniğinin artık her türlü jeodezik amaçlı çalışmada yaygın olarak kullanıldığı, özellikle de konum bazlı hizmetlerde, navigasyon amaçlı araç takibi vb. çalışmalarda, her türlü jeodezik amaçlı ve CBS uygulamalarında daha da işlevsel olarak kullanılacağı açıklar.

Büyük Ölçekli Harita ve Harita Bilgileri Üretim Yönetmeliği Yürürlüğe Sokulmalıdır...

Bakanlıklararası Harita İşlerini Koordinasyon ve Planlama Kurulu tarafından üniversiteler başta olmak üzere tüm kamu kurumlarının ve özel sektörün katılımıyla uzun bir sürede yoğun bir emekle hazırlanan ve 2003 yılında Yönetmelikler Komisyonu tarafından yürürlüğe sokulması için Kurul Başkanlığına sunulan Büyük Ölçekli Harita ve Harita Bilgileri Üretim Yönetmeliği, aradan iki yıllık bir süre geçmesine ve şartname düzeyinde kamu kurumları

38. Dönem TMMOB ve Oda Etkinlikleri Sonuç Bildirgeleri

tarafından fiili olarak uygulanmasına karşın henüz yürürlüğe sokulmamıştır. Harita ve harita bilgilerinin standarda kavuşturulması ve coğrafi bilgi sistemlerine altlık oluşturması için büyük önem taşıyan Büyük Ölçekli Harita ve Harita Bilgileri Üretim Yönetmeliğinin yürürlüğe girmesi için kurultayımızda önemli vurgular yapılmış ve bu konunun öneminin altı çizilmiştir.

Sonuç Yerine...

Kurultayımız beş günlük bir zaman diliminde başarıyla gerçekleştirilmiştir. Kurultayda sunulan bildiri sayısı ve çalışmaların bilimsel ve teknik niteliğinin yüksek oluşu, delege katılımının yüksekliği, yaşanan tartışmaların canlılığı, bilim ve teknoloji sergisine olan yoğun ilgi bu başarının göstergeleridir.

Kurultayımızda ele alınan ve bildirgemizde özetlenen konular meslektaşlarımız ve Odamız açısından büyük değer taşımakta, bundan sonra geliştirilecek sektörel politikalar açısından önemli bir altlık oluşturmaktadır. Kuşkusuz, kurultayımıza ilişkin yapılacak eleştirel değerlendirmeler ve görüşler bundan sonra gerçekleştirilecek olan benzeri etkinliklerin başarısının güvencesi olacaktır.

Bilgi özgürleştirir... Dünyanın özgürleşmesi, bilginin paylaşımı ve toplum yararına kullanılmasıyla olanaklıdır. Yaşanan çevre ve nesnelerin birbirleri ile olan ilişkilerini kuran ve modelleyen Harita ve Kadastro Mühendisliği bu alanda doğrudan hizmet veren bir disiplindir ve bu niteliğiyle insanın ve dünyanın özgürleşmesi açısından önemli bir rol üstlenmektedir. Harita ve Kadastro Mühendisleri; bilgiyi paylaşarak ve toplumsallaştırarak, insanın ve dünyanın özgürleşmesi için üzerlerine düşen görevleri yerine getirmeye devam edeceklerdir...

MARKA YÖNETİMİ SEMPOZYUMU SONUÇ BİLDİRGESİ 14-15 NİSAN 2005 - GAZİANTEP

TMMOB Makina Mühendisleri Odası adına Gaziantep Şube sekreteryaliğinde 14-15 Nisan 2005 tarihlerinde Gaziantep'te gerçekleşen "Marka Yönetimi Sempozyumu"nda "Marka ve Kimlik", "Marka Oluşturma", "Marka Koruma", "Marka ve Şehir", "Marka ve Müşteri", "Marka ve Bilişim", "Marka, İletişim, İmaj, Reklam", "Marka Oluşturma ve Tanınırlık", "Marka Değeri" konuları etkinlik sırasında 14 oturumda sunulan 56 bildiri ve düzenlenen "Marka, Markalaşma Sorunları ve Çözüm Önerileri" konulu panelde sorunların tespiti ve çözüm önerilerinin oluşturulması tüm boyutları ile irdelenmiştir.

Ekonomik, sosyal, kültürel yaşamın temel koşullarından en önemlisi, üretim süreçlerindeki belirli niteliklerin bir bütün olarak kurgulanmasıdır. Bu, hizmetler alanından, bir ürünün tasarımından üretim sürecindeki somut şekillenişine ve nihai ürün ve kullanımıyla somutlanan nitelik ve bu niteliği yansıtan kaliteye dek uzatılabilecek bir süreçtir. Söz konusu nitelik ve kalite, günümüzde yaygın bir şekilde "marka" olarak da adlandırılmaktadır.

Bu boyutlarıyla marka ve marka yönetiminin kurumsal yaklaşım ile kökleşmede somutlanmasının yanı sıra, sürekli ve doğru bir şekilde yenilenme süreçlerine açık olması gerekmektedir. Bir ürünün diğer ürüne, ürünlerin üreticisi ve pazarlayıcısı firmaların başka ürün ve firmalar karşısındaki rekabeti yanı sıra, şirketler ve az gelişmiş veya orta gelişmişlikteki ülkelerin çok uluslu şirketler karşısındaki durumu ve nihayet ülkeler arası ekonomik rekabet, konunun önem ve boyutuna işaret etmektedir.

Özellikle ihracata yönelik çalışan ve ara ürün üreten kuruluşlar ve KOBİ'lerimizin bir bölümü geleceklerinin markalı ürün üretiminde olduğunu görmüştür. Ancak ağır rekabet ve rekabet edememe koşulları düşündürücüdür. Bu açıdan markalaşmak, gerek ürünlerin gerekse bu ürünlerin içinde yer aldığı toplumsal yaşamın daha nitelikli kılınması işlevi yanında ağır uluslararası koşullara karşı bir direnç potansiyeli oluşturma işlevini de yerine getirebilecektir.

Sanayi ürünlerinin küresel boyutta rekabeti "marka" imajının yerleştirilmesinden ve pazarlanmasından geçmektedir. Marka, bir "Firma veya Şirket" imajı değil "özgün ürün" tasarımının pazarda yaşam bulması olarak tanımlanabilir. Kısaca marka, üretimden tüketime dek uzanan bir süreci kapsar. Tasarımdan patente uzanan süreçte "özgün ürün" dünya rekabetinde pazara geri dönülmez bir biçimde yerleşmektedir. Firma ve Şirket ismi ancak "özgün" ürün ölçüsünde varolabilmektedir.

Odamız kamuoyuna olan sorumluluğunun bilinciyle, benzer etkinliklerde olduğu gibi; sempozyumun bilim ve teknolojinin ışığında etkin bir tartışma ortamı yaratarak, üretim ve hizmet sektörlerine, bürokrasiye, akademisyenlere ve diğer kamu kurum ve kuruluşlarına önemli bir platform oluşturduğu düşüncesindedir. Bu bağlamda etkinlik boyunca yapılan tartışmalarda elde edilen sonuçların kamuoyunun bilgisine sunulmasına karar verilmiştir.

- Markanın yerleşmesi için, öncelikle, teknik anlamda, bilimsel ve teknolojik çalışmayı içeren tasarımı esas alan özgün üretimin AR-GE süreci önemlidir. İmalat ve pazarlama ise kurumsal bazda patent, dış ticaret, ihracat desteği ve tanıtımını gerektirmektedir.

38. Dönem TMMOB ve Oda Etkinlikleri Sonuç Bildirgeleri

- Markanın ülkede özgün ürün yaratmadaki rolü çerçevesinde AR-GE ve (İnovasyon) yenilenme, patent ve mülkiyet hakları çalışmaları özendirilmeli, markaya kadar uzanan süreç, temelini AR - GE ve yenilenmeye dayandırmalıdır.

- Marka, daha çok katma değer yaratmak, büyük çapta üretim yapmak, yeni özgün ürün üretmek, kârlılık oranlarını artırmak, modern bir pazarlama ağı oluşturmak gibi gerek bilimsel gerekse kurumsal unsurları tesis etmek için yaratılmalıdır.

- Marka oluşturma çalışmalarında kurumlara ve Meslek Odalarına da görevler düşmektedir. Patent Enstitüsü'nden, İGEME'ye Dış Ticaret Müsteşarlığı'ndan İhracatçılar Birliği'ne kadar uzanan kurumsal destek yanında TÜBİTAK, TTGV ve TMMOB'ye bağlı ilgili Meslek Odalarına kadar giden bilimsel, teknolojik ve yetişmiş insan desteği,

-Marka'nın yerleşmesinde büyük önem taşımaktadır. Kurumların koordinasyonu ve işbirliği bu çalışmada başarı için zorunluluk olarak görünmektedir.

- Markalaşma geleceğe uzanan başarının bir köprüsüdür. Bu süreç önemli bir bilinç oluşturma ve belleğe kayıt düşme anlamını taşımaktadır. Markalaşma olgusu kolay yollardan elde edilebilecek, bir kısa dönem tanıtımı ve rekabeti olarak algılanmamalıdır.

- Ülke sanayimizin %96'sını KOBİ'ler oluşturmaktadır.

KOBİ'lerin ürettikleri ürünlerin çoğu kez bir dış firmaya bağlı fason üretim şeklinde olması, üretim alanındaki üretimi gerçekleştiren makineleri bağlı bulunan yabancı markalı firmanın mamülünü üretecek şekilde tasarlandığı düşünülürse, ana firma ürün siparişini kestiğinde veya başka ülke KOBİ'lerine kaydırıldığında ülkemizdeki üretin alanı atıl hale gelecektir.

- Sanayimizin büyük bir bölümünü oluşturan KOBİ'lerin üretimlerinin tasarım, özgün üretim,AR-GE ve kalite süreçlerinden (Markalaşma) geçmesi için devlet desteği şarttır. Bunun için de ulusal sanayimizin gelişmesini sağlayacak ulusal sanayi politikaları oluşturulmalıdır.

- Sınai mülkiyet haklarının ekonomik gelişmede rolü ve etkisi, konunun markalaşmaya olan ilgisi değerlendirildiğinde, özgün ürün yaratma ve korumada patent ve mülkiyet hakları önem kazanmaktadır. Gerçek anlamda markalaşma sürecinde özgün ürünün patent ve sınai mülkiyet hakları ile korunması bir gereklilik olmasıyla birlikte, gerçek anlamda kurumsallaşmayı da gerektirmektedir.

- Markalaşma aslında kalite sorunu ile özdeşleştirilebileceği gibi, önce kalite bilincinin artırılması, markalaşmayı daha da kolaylaştıracaktır. Bunun içinde markalaşma ile ilgili ivedilikle bir veri bankası oluşturulmalıdır.

- Markanın bir kültür, kültürün de eğitimle başarılabacağı unutulmamalıdır.

- Markalaşma ancak ve ancak profesyonelce düşünen ve geleceği gören mühendisler ve tüm teknik elemanlarca başarıya götürülebilir.

- Toplumsal başarının birlikte çalışmada, bilgileri birlikte paylaşmada ortak hareket ederek, koşullardan ders çıkararak ve çok çalışmakla olabileceği unutulmamalıdır.

- Ülkemiz açısından markalaşma konusunda yapılacak çok şey olduğu, önce yapısal düzenlemeler ve doğru işletme bilinçlendirmeleri ve daha sonra stratejik planlamalar

doğrultusunda hareket edilmelidir.

- Markalaşmak için gerekli prosedürlerin işlem sürelerinin çok uzun olduğu, bu süreçlerin kısaltılması için başta kamu kurumları ve ilgili kuruluşlar gerekli çalışmaları yapmalıdır.

-Marka Yönetimi Sempozyumu'nun niteliği ve niceliğiyle "çağdaş, demokratik, sanayileşen, üreten bir Türkiye" yaratılması sürecine katkıda bulunacağı inancı ile yukarıdaki isteklerimizin yaşama geçirilmesinin takipçisi olacağımızı bildiririz.

SEMPOZYUM DELEGASYONU
15 NİSAN 2005 GAZİANTEP

ÇELİK YAPILAR SEMPOZYUMU SONUÇ BİLDİRGESİ 21-22 NİSAN 2005 – ANKARA

Türkiye’de ilk defa yapılan Çelik Yapılar Sempozyumu, 21-22 Nisan Tarihleri arasında ODTÜ Kültür ve Kongre merkezi A salonunda gerçekleştirildi. İnşaat Mühendisleri Odası’nın görevlendirilmesi ile İMO Ankara şubesinin sekreteryasını yürüttüğü etkinlik çelik yapılar konusunda çalışan Bilim Adamlarını ve Profesyonel Mühendisleri bir araya getirerek, çelik yapı uygulamalarının daha bilinçli ve kaliteli olmasının; uygulama alanının genişletilerek yapı sektöründe alternatif hale getirilmesinin yollarını saptamak ve gerekli stratejileri geliştirmek amacıyla gerçekleştirilmiştir.

Etkinlik İMO Başkanı Taner Yüzgeç ve İMO Ankara Şube Başkanı Kemal Türkarlan’ın konuşmalarıyla başlamıştır. İki gün boyunca 6 oturumda Türkiye’nin dört bir yanından gelen akademisyenler ve profesyonel mühendisler tarafından 23 bildiri sunulmuş, ayrıca düzenleme kurulunun belirlediği 7 çağrılı konuşmacı, çelik yapılar konusunda sempozyum katılımcılarına yapısal çeliklin genel kullanımı hakkında bilgiler vermişlerdir.

70 delege, 150’nin üstünde mühendis ve 50 civarında Öğrenci Üye’nin takip ettiği Sempozyumda, ilk gün sonunda kokteyl yapılmış; 2. gününün son oturumunun ardında ise “Çelik Yapı Şartnameleri” başlıklı panel gerçekleştirilmiştir. Ali Terzibaşoğlu’nun yönettiği panele, Prof. Dr. Engin Keyder, Prof. Dr. Çetin Yılmaz, Prof. Dr. Erdoğan Uzgider, İsmail Salıcı ve Sezai Güvensoy konuşmacı olarak katılmışlardır. Panelin ardından yapılan törende ise Düzenleme Kurulu üyelerine, Bilim ve Danışma Kurulu üyelerine ve sponsor firmaların yetkililerine sempozyumun gerçekleşmesine verdikleri katkılardan dolayı teşekkür plaketi verilmiştir.

Sempozyumda şu konular ele alınmıştır, Dünden Bugüne Türkiye ve Dünya’da Çelik kullanımı / Çelik Yapı Şartnameleri / Malzeme Üretimi Teknolojisi ve Yenilikler / Yapısal Çelik kullanımında Bilgisayar Programları

III. İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ KONGRESİ SONUÇ BİLDİRGESİ 29-30 NİSAN 2005 - ADANA

TMMOB Makina Mühendisleri Odası adına Adana Şubesi sekreteryalığında 29-30 Nisan 2005 tarihlerinde Çukurova Üniversitesi Mithat ÖZSAN Amfisi Konferans Salonlarında, konunun ilgilisi 617 kişinin katılımı ile gerçekleştirilen III. İş Sağlığı ve Güvenliği Kongresi başarıyla sonuçlandı. Oda yöneticileri, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı yetkilileri, üniversitelerden akademisyenler, İSDEMİR ve firma temsilcilerinden oluşan Kongre; Sonuç Bildirgesinin “4-10 Mayıs İş Sağlığı ve Güvenliği Haftası” dolayısıyla kamuoyunca değerlendirilmesi dileğiyle tamamlandı.

Bilim, teknoloji sanayileşme, toplumsal değişimlerin nedenlerini oluşturmaktadır. Bilim, teknolojiyi, teknoloji sanayileşmeyi ve artı değeri yüksek ürünü getirerek toplumların refah düzeyini yükseltmektedir. Ancak teknoloji çevreyi ve çevreyle birlikte çalışanların sağlık ve güvenliklerini de tehdit etmektedir.

Gelişmiş ülkeler yasal önlemlerle toplumsal eğitim ve bilinçlendirmeyle sorunun çözümü yönünde oldukça mesafe kat ederken, bizim gibi sanayileşmesini tamamlayamamış, sanayi ve demokrasi kültürü gelişmemiş, eleştiri, öneri ve denetim sistematığının gelişmediği ülkelerde yara kanamaya devam etmektedir. AB sürecine bağlı olarak 4857 sayılı İş Yasası ile birlikte ülkemizde İş Sağlığı ve Güvenliği Mevzuatımızda değişmiş, bu yasayla birlikte 40'a yakın yönetmelik ve tebliğ yayınlanmış bunların bir kısmı yürürlüğe girmiştir. Ancak diğer alanlarda olduğu gibi alt yapısı hazırlanmadığı için uygulamada belirsizlikler yaşanmaktadır.

Küreselleşme sürecine paralel olarak özelleştirme, sendikasızlaştırma ve taşeronlaştırma, kısaca örgütsüz-leştirme politikalarıyla her türlü güvenlik ve güvencelerden yoksun kayıt dışı işçilik ve çocuk çalıştırmayla katmerlenen iş kazaları ve meslek hastalıklarının boyutu resmi istatistiklerde yayınlanandan çok daha büyüktür.

III. İş Sağlığı ve Güvenliği Kongresi kapsamında yapılan panel, konferans ve oturumlarda sunulan bildirimler, yapılan tartışma ve öneriler sonucu ortaya çıkan sonuç bildirgesini ilgililere, yetkililere ve kamuoyuna sunuyoruz.

1. Sosyal bir hukuk devletinde iş yasaları çalışanların hakkını korumak ve geliştirmek amacını temel ilke alırken, çıkarılan 4857 sayılı İş Yasası tamamen işverenlerin çıkarları doğrultusunda şekillendirilmiştir. Esnek ve kural dışı çalışmayı, işçiyi başka işverenlere kiralamayı, taşeronlaştırmayı yasal hale getiren, kıdem tazminatlarını, fazla mesai ücretlerini, sendikal hak ve yetkileri budayan bu yasa yerine konunun tüm taraflarının katılımı ile demokratik bir yasa çıkarılmalıdır. İş Mevzuatı eksenini “insan” olan çağdaş bir yapıya kavuşturulmalıdır.

2. İş Sağlığı ve Güvenliği ile ilgili ulusal politikaların tesisinde etken olması için Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı tarafından oluşturulan “İş Güvenliği Konseyi” yapısında, hükümet ve işveren temsilcilerinin yanısıra, Türk Mühendis Mimar Odaları Birliği'ne (TMMOB) bağlı ilgili meslek odalarının, Türk Tabipler Birliği'nin (TTB), Türkiye Barolar Birliği'nin (TBB) ve sendikaların da yer almaları sağlanarak, sürece katacakları olumlu katkılardan yararlanılmalıdır.

3. 20 Ocak 2004 tarihinde Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren “İş Güvenliği ile Görevli Mühendis veya Teknik Elemanların Görev, Yetki ve Sorumlulukları, Çalışma Usul ve Esasları Hakkındaki Yönetmelik”te ve 4857 sayılı İş Yasası ile İş Sağlığı ve Güvenliği uygulamalarında “İş Güvenliği Mühendisliği” yerine, “İş Güvenliği Uzmanı” tanımı getirilerek mühendislik ile teknik elemanlık birbiriyle eşdeğer tutulmuştur. Temelde mühendislik altyapısı, bilgi birikimi ve deneyimi gerektiren iş sağlığı ve güvenliği uygulamalarında mühendis istihdamı, gerek ilgili kanun gerekse yönetmeliklerde yapılacak düzenlemelerle sağlanmalıdır.

4. Sağlıklı ve güvenli bir çalışma ortamını sağlamak, çalışanları, çalışma ortamından kaynaklanan sağlık ve güvenlik risklerine karşı korumak için TMMOB ve Odamız, TTB, TBB ve sendikaların da içinde yer alacağı düzenleme ve uygulamalar ivedilikle yaşama geçirilmelidir. İş Güvenliği konusunda TMMOB’ye bağlı Meslek Odalarınca eğitilen, belgelendirilen ve denetlenen İş Güvenliği Mühendislerinin istihdam edilmesi zorunlu tutulmalıdır.

5. İş Güvenliği Mühendisliği kavramı, çıkarılacak yeni bir yönetmelikle yeniden tanımlanmalı ve işyerlerinde İş Güvenliği Mühendisi çalışma zorunluluğu getirilerek çalışma koşulları yeniden düzenlenmelidir.

6. İş Sağlığı ve Güvenliğine yönelik verilecek eğitimler, ilgili meslek örgütleri tarafından verilmeli; bu eğitim özerk olmalıdır.

7. Başta KOBİ’ler olmak üzere 50’den daha az işçi çalıştıran işyerlerinde İş Sağlığı ve Güvenliği Kurullarının kurulması yasalarla güvence altına alınmalıdır. İş Sağlığı ve Güvenliği Hizmetleri bütün işyerlerini ve tüm çalışanları kapsamalıdır. Bu kurullar, tarafların eşit sayıda temsil edildiği demokratik yapılar olarak düzenlenmeli ve tavsiye kurulundan ziyade yaptırım gücüne sahip bir kurula dönüştürülmelidir.

8. İş kazaları ve meslek hastalıklarının önüne geçilebilmesi için işyerlerinde “Önce İnsan, Önce Sağlık, Önce İş Güvenliği” anlayışı yerleştirilmeli, tüm süreçlerde öncelik İş Sağlığı ve Güvenliğinde olmalıdır.

9. İş Sağlığı ve Güvenliği denetimlerinde hedef işyeri ve işçi sayısı artırılmalı, riskli iş kollarında denetimin etkinliği yeni denetim yöntemlerinin uygulanması ile desteklenmeli, bilim ve teknolojiadaki gelişmeleri izlemeleri için denetim elemanlarına imkanlar sağlanmalıdır.

10. Ülkemizde her konuda olduğu gibi İş Sağlığı ve Güvenliği konusunda da sağlıklı veri ve bilgi toplama, veriye ulaşmada sıkıntı yaşanmakta, sistem iyi çalışmamaktadır. İşyerlerinde, kaza ve meslek hastalıklarına ait bilgiler, bir veri tabanında toplanmalı, bu bilgilerden ölçme ve değerlendirme amaçlı yararlanılmalıdır.

11. İş Sağlığı ve Güvenliği konusunda çalışma koşulları ve bu koşullar arasındaki nedensel ilişkileri araştırmak, bilimsel araştırma yapacak, araştırma kurumları oluşturulmalı, eğitim kurumları özendirilmelidir.

12. Eğitim ve öğretim müfredatı, orta öğretimden başlanarak İş Sağlığı ve Güvenliği konusunu da içerecek şekilde yeniden düzenlenmelidir.

13. Bir İşçi Sağlığı Enstitüsü kurulmalıdır.
14. Meslek Hastalıkları Hastaneleri işlevine uygun olarak yapılandırılmalı ve yaygınlaştırılmalıdır.
15. Çalışan herkesin sağlık hakkından yararlanması için ortak sağlık birimleri kurulmalı, İşçi Sağlık Dispanserlerine devlet desteğinin artırılması ve yenilerinin kurulması sağlanmalıdır.
16. Türkiye ve dünyada korkunç boyutlara ulaşan çocuk işçilik konusunda, çocuk emeği sömürüsü ortadan kaldırılmalı, çocukların rehabilite edilmesi, eğitilmesi ve ailelerine kazanç getirici olanak-lar sağlanmalıdır. Ucuz iş gücü olarak görülen kadın işçilikle ilgili bütün olumsuz uygulamalar kaldırılmalıdır.
17. Çalışanlar ile işverenler arasında İş Sağlığı ve Güvenliği duyarlılığı ve bilincinin oluşması sağlıklı ve güvenli işyerinin oluşumu ile paralellik taşımaktadır. Bunun için de güvenlik kültürü, aile kültürü veya toplumsal İş Sağlığı ve Güvenliği kültürü ile bir arada oluşturulmalı ve özen-dirilmelidir.
18. Ergonomi sadece İş Sağlığı ve Güvenliği alanında değil yaşayan her insanın yaşam felsefesi olmalıdır. Ergonomi, İş Sağlığı ve Güvenliğinin ta kendisidir. Disiplinlerarası bir hizmet gerektirir. Ergonomi bilincinin oluşturulması bir devlet politikası haline gelmelidir.
19. İş Sağlığı ve Güvenliği; İş Güvenliği Mühendisi, İşyeri Hekimleri, İşyeri Hemşireleri ve İş Sağlığı Memurlarından oluşan bir ekip tarafından hayata geçirilmektedir. Ancak İş Güvenliği ve İş Sağlığına yönelik hekim ve mühendislerin görevleri, çalışma usul ve esasları yönetmeliklerde bir şekilde belirtilmiş olmasına rağmen, işyeri hemşirelerinin görevleri, çalışma usul ve esasları tanımlanmamış olup bu hususların tanımlanmasına gereksinim bulunmaktadır.

**TMMOB
MAKİNA MÜHENDİSLERİ ODASI
YÖNETİM KURULU**

MADENCİLİK VE ÇEVRE SEMPOZYUMU SONUÇ BİLDİRGESİ 5-6 MAYIS 2005 - ANKARA

Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği'ne bağlı Maden Mühendisleri Odası, 05-06 Mayıs 2005 tarihlerinde, Ankara'da, Madencilik ve Çevre Sempozyumu'nu gerçekleştirmiştir. Geniş bir katılım ile yapılan Sempozyum süresince madencilik ve çevre konularına ilişkin 25 tebliğ sunulmuş, ayrıca düzenlenen bir panel ile madencilik ve çevre ilişkileri tartışılmış ve öneriler aktarılmıştır.

Doğal kaynakların, insanların yaşamındaki önemi herkes tarafından bilinmektedir. Çağdaş bir yaşam için madencilik faaliyetleri vazgeçilmezdir. Bugün yaşamımızda kullandığımız ürünlerin hemen hemen tamamı madencilik faaliyetlerinin birer sonucudur. Madenler, milyonlarca yılda oluşan ve tüketildiklerinde yenilenemez kaynaklardır. Madencilikğin önemi, madenleri üretilen kendi ülke sanayisinde kullanıldığı ve ucuz ürün üretildiği ölçüde artar. Bunun için de madencilik sektörünün; sanayi, enerji, kimya, tarım ve inşaat gibi diğer sektörlerle entegrasyonu şarttır. Bu noktada yapılması gereken, sağlıklı bir sanayileşme ve madencilik politikasının kamu yararı öncelikli olarak acilen oluşturulması ve uygulanmasıdır.

Kalkınma modellerini; öncelikle öz kaynaklarına dayandıran ülkeler, gelişme süreçlerini sancısız tamamlayabilmektedirler. Bu yapının oluşturulabilmesi için öncelikli olarak ulusal bir kalkınma modelinin benimsenmesi gerekmektedir. Ülkemiz; kendi ulusal kalkınma modelini oluşturamamış, IMF ve Dünya Bankası gibi uluslararası finans örgütlerinin güdümünde ekonomik ve sosyal politikalar uygulamaktadır. Bunun sonucu olarak; ülkemiz yaşam kalitesi açısından 173 ülke içinde 94. sıraya düşmüş, toplam borcumuz 300 milyar dolara ulaşmıştır. Son 10 yılda bir trilyon dolar borç ödenmesine rağmen borç stokumuz devamlı artmaktadır.

İşsizlik, genç nüfus içinde % 20 gibi ürkütücü boyutlara ulaşmış, emekçiler yoksullaşmış ve gelir dağılımı ciddi biçimde bozulmuştur. Ekonomimiz; sanayileşme ve üretim artışı üzerine kurulamayınca sıcak para hareketleriyle dalgalanmalar yaşanmakta, bunun sonucunda da krizler sürekli hale gelmektedir. Bu ortamda tüm kaynakların değerlendirilmesi için mutlaka etkin bir planlama ve denetim gerekmektedir.

1972 yılında yapılan ve Stockholm Bildirgesi olarak bilinen "Birleşmiş Milletler İnsan Çevresi Deklarasyonu"nda giderek büyüyen çevre sorunlarının hem bölgesel hem de uluslararası alanlara yayılması nedeniyle, ülkeler arasında yaygın bir işbirliğinin yapılması ve uluslararası kuruluşların ortak hareket etmelerinin gerektiği belirtilerek, bütün hükümetler çevrenin korunması ve geliştirilmesi için ortak çaba göstermeye çağırılmıştır. Stockholm Bildirgesi'nde, çevrenin "taşıma kapasitesi"ne dikkat çeken, kaynak kullanımında kuşaklar arası hakkaniyeti gözetken, ekonomik ve sosyal gelişmenin çevre ile bağlantısını kuran ve kalkınma ile çevrenin birlikteliğini vurgulayan ilkeler, "sürdürülebilir gelişme" kavramının temel dayanaklarını ortaya koymuştur.

Birleşmiş Milletler; sürdürülebilir kalkınma stratejisini, 04-14 Haziran 1992'de Rio'da topladığı "Çevre ve Kalkınma Konferansı"nda temel olarak kabul etmiştir. Rio Bildirgesi'nde "sürdürülebilir kalkınma olgusunun merkezinde insan yer almaktadır. İnsanlar, doğa ile uyum içerisinde, sağlıklı ve üretken bir yaşam sürdürmek hakkına sahiptir" denilmektedir.

Bu nedenle de “kaynakların bugünkü neslin gereksinimlerini karşılamaları sağlanırken, gelecek kuşakların gereksinimlerini de yeterince karşılayabilmeleri için olanak sağlanmalıdır” denilmektedir. Rio’yu izleyen Kahire, Kopenhag, Pekin ve İstanbul konferanslarının tümünde, “Ekonomik gelişme, sosyal gelişme ve çevrenin korunmasının, sürdürülebilir gelişmenin birbirine bağlı ve karşılıklı olarak birbirlerini destekleyen bölümleri olduğu” vurgulanmaktadır.

İçinde bulunduğumuz yüzyılda, çevre faktörü göz ardı edilerek hiçbir ekonomik faaliyet gibi madencilik faaliyetlerinin de yürütülmesi mümkün değildir. Sürdürülebilir kalkınma kavramı içerisinde “ya madencilik ya çevre” dayatması bulunmamaktadır. Madencilik çevreye etkilerini yadsımak mümkün değildir. Ancak, madencilik sektöründe, çevre dostu teknoloji ve yöntemlerin kullanılması, madencilik süreçlerinde ya da sonrasında çevrenin korunmasına ya da yenilenmesine yönelik önlemlerin alınması, sektörün gelişimini engellemeyecek, aksine genel anlamda sektörün gelişimine yönelik katkıyı yapacaktır.

Ancak, ortak çözüm bulmak yerine, üretim yapmayı engelleyecek şekilde gelişen faaliyetlerin, sonuç olarak ülkemize zarar verdiği de göz ardı edilmemelidir. Bugünlerde T.B.M.M’de görüşülmekte olan Çevre Kanunu’nda çevreyi koruyucu önlemler alınırken, aynı zamanda üretim yapılmasının yolları da hep birlikte bulunmalıdır. Bu konu, özü itibarıyla bir mühendislik problemi olup, ilgili disiplinlerin ortak çalışmaları ile çözümlenebilecektir.

Kamuoyuna saygıyla duyurulur.

TMMOB Maden Mühendisleri Odası

Yönetim Kurulu

Ankara, 06 Mayıs 2005

III. ULUSAL UÇAK, HAVACILIK VE UZAY MÜHENDİSLİĞİ KURULTAYI SONUÇ BİLDİRGESİ

7-8 MAYIS 2005 - ANKARA

III. Ulusal Uçak, Havacılık ve Uzay Mühendisliği Kurultayı, TMMOB Makina Mühendisleri Odası adına Ankara Şubesi sekreteryalığında, 7-8 Mayıs 2005 tarihlerinde Orta Doğu Teknik Üniversitesi'nde, uçak, havacılık ve uzay mühendislerinin, öğrencilerin ve ilgili kurum ve kuruluşların temsilcilerinin katılımıyla gerçekleştirilmiştir. Kurultayda, 5 oturum dahilinde 17 bildiri sunulmuş, "Havacılık Sektörünün ve Mühendislerin Sorunları ve Çözüm Önerileri" konulu bir forum ve "Türkiye'de Sivil Havacılığın Durumu" konulu bir panel düzenlenmiştir.

Kurultay sırasında yoğunlukla gündeme gelen aşağıdaki belirlemelerin, ilgili tüm kesimlerin ve kamuoyunun dikkatine sunulması kararlaştırılmıştır.

Kurultay'da tüm kesimlerce vurgulanan ortak nokta, havacılık sektörü ile uçak, havacılık ve uzay mühendislerinin sorunlarının ülke sorunları ile iç içe olduğu ve bu sorunların ana kaynağının, ülkenin ulusal bilim, teknoloji, yenilenme politikalarına dayalı bir kalkınma stratejisi izlenmemesi, bütün alan ve sektörlerde ulusal politikaların oluşturularak uygulamaya sokulamaması, ülke geleceğinin planlanarak ulusal kaynakların bu amaçla seferber edilemediğidir.

Havacılık imalat sanayiinin, ileri teknolojilere ve AR-GE çalışmalarına dayanmakta olması ve bu alanda yapılan çalışmaların birçok sanayi dalına veri teşkil etmesinin yanı sıra o sektörlerde de gelişmenin itici gücüdür. Bu nedenle gelişmiş ülkeler; ulusal bilim, teknoloji, yenilenme ve sanayileşme politikalarında havacılık sektörüne özel önem vermekte, bu alanda eğitim ve AR-GE altyapısına büyük kaynaklar aktarmaktadırlar. Türkiye ise AR-GE harcamaları açısından dünya sıralamasında en sonlarda yer almakta ve ayrıca AR-GE çalışmalarına ayrılan kaynakların kullanımında plansızlık yaşanmaktadır.

Sektörel teknoloji politikalarının gözardı edilmesi, gelişmeleri izleyebilen, yüksek beceri düzeyine sahip, üretici insan kaynakları planlamasının da göz ardı edilmesine neden olmaktadır.

Uçak, Havacılık ve Uzay mühendislerinin asıl çalışma alanı olması gereken havacılık ve uzay sektöründe çok az sayıda kurum faaliyet göstermektedir. Her yıl üniversitemizden 150'den fazla uçak, havacılık ve uzay mühendisi mezun olmakta, ancak mevcut durumda, havacılık ve uzay sektörü, toplam mezun sayısının en çok % 20'sine istihdam olanağı sağlayabilmekte, mühendisler meslek alanları dışında düşük ücretlerle çalışmakta, zamanla körelmekte ve mesleğe yabancılaşmaktadırlar.

Uçak, Havacılık ve Uzay mühendislerinin önemli bir kısmının yurtdışına gittikleri, yurt içinde kalanların ise sektörün dışında çalışmak zorunda kalmaları bir başka gerçeğimizdir.

Sanayi dışında meslektaşlarımızın çalışabileceği bir diğer alan da havayolu şirketlerinin bakım tesisleridir. Ancak, ülkemizde, Türk Hava Yolları dışında yalnızca bir havayolu şirketinde hangar düzeyinde bakım gerçekleştirilmektedir. Öte yandan bugün havacılık bakım hizmetlerinde dünya çapında bir tekelleşme yaşanmaktadır. Bu tekellerin

dünyanın çeşitli bölgelerinde büyük bakım merkezleri bulunmaktadır. THY kurumunun özelleştirilmesi durumunda, ülkemizde gerçekleştirilmekte olan bakım ve dolayısıyla mühendislik faaliyetleri yurt dışına yönelecektir.

Diğer yandan, sportif havacılık, uçuş okulları, hava ambulans, havadan yangın söndürme gibi alanlarda faaliyet gösteren kuruluşların uçak, havacılık mühendisi istihdam etmesi yönünde herhangi bir yasal düzenleme bulunmamaktadır. Bu durum uçuş güvenliği açısından önemli bir sorun oluşturmaktadır.

Sivil Havacılık Genel Müdürlüğü'nde yeter sayıda mühendis istihdam edilmemektedir. Yine SHGM kadrosunun, sayı ve olanaklar itibariyle yetersiz olduğu bilinmektedir. Hava yolu taşımacılığının gelişmekte olduğu ülkemizde, SHGM'nin yakın gelecekte büyük sıkıntılar çekmesi şaşırtıcı olmayacaktır. Türkiye gelecekte kendi uçağını tasarlayıp yapacak duruma gelse dahi, üretilecek uçağın sertifikasyonunu yapacak yeterli ve nitelikli bir kuruluşun bulunmaması kabul edilebilir bir durum değildir.

Bütün bu olumsuzlukların yanı sıra küreselleşme politikaları ve ülkemizin bu gelişmeler karşısında aldığı tutum havacılık sektörü yanında bu sektörde çalışan mühendislerin koşullarını daha da güçleştirmektedir.

Ülkemizin imzaladığı, kısa adı GATS olan Hizmet Ticareti Genel Anlaşması mühendislik hizmetlerinin de serbest dolaşımını kapsamaktadır. Türkiye'nin taahhütte bulunduğu hizmetlerden 3 tanesi sivil havacılıkla ilgilidir. Bu hizmetler uçak tamiri, bilgisayarlı rezervasyon ve pazarlama hizmetleridir. Uçak tamiri alanında 150 civarındaki DTÖ üyesi ülkeden yalnızca 3'ü taahhütte bulunmuştur. Bu 3 ülkeden biri de Türkiye'dir.

Özelleştirme ve serbestleştirme uygulamalarıyla, küresel sermayenin tüm dünya havacılığını ele geçirme çabaları söz konusudur. Ulusal birikimimiz olan THY, tüm dünya sivil havacılığını sarsan 11 Eylül saldırıları sonrasında derinleşerek yaşanan krizde bile zarar etmeyen az sayıdaki havayolu kuruluşlarından biridir. Ancak IMF ile yapılmış anlaşmalarda THY'nin özelleştirileceği taahhüt edilmiştir.

26 Nisan 2001 tarihinde uygulamaya konulan Açık Gökler Anlaşması ile Türkiye, ABD'nin havayollarına ve ABD havayollarının küresel ittifaklarında yer alan Avrupalı ve diğer büyük havayollarına sınırsız uçuş hakları vermiştir. 2000'den 2003'e kadar uçuş haklarını kademeli olarak serbestleştiren bu anlaşmanın sonuçları bugün açığa çıkmakta ve yabancı havayollarının Türkiye havacılığındaki ağırlığı artmaktadır.

Havacılıkta Türkiye kuşatılmış durumdadır. Bunu, Avrupa Birliği'nin taleplerinden bir kez daha anlayabiliriz. AB 2004 yılı İlerleme Raporunda, Türkiye'den sivil havacılık alanında önemli ödümler istemekte; dış hatlarını ABD ile yaptığı anlaşma ile serbestleştirmiş olan Türkiye'den iç hatlarını da Avrupa havayollarına açmasını, kabotaj haklarının kaldırılmasını talep etmektedir. Yani Avrupa havayollarının iç hatlarımızda uçabilmeleri, Avrupa sermayesinin Türkiye'deki havayollarını satın alabilmesi istenmekte ve bu konularda hiçbir ilerleme kaydedilmemiş olması eleştirilmektedir.

Bu ve benzeri yaklaşımlara gerekli ulusal direnç gösterilmezse, zaten cılız bir yapıya sahip olan Türkiye sivil havacılığı tamamen küçülecek, uluslararası tekellerin eline geçecektir.

Bu belirlemelerden hareketle Kurultayımız, aşağıdaki adımların ivedilikle atılmasını

önermektedir.

- Havacılık sektörünün kendine özgü yapısı ve uluslararası teknolojik gelişmeleri dikkate alarak sektörel teknoloji politikaları oluşturulmalı ve yaşama geçirilmelidir.
- Havacılık ve uzay sanayimiz, savunma sanayii ile sınırlı tutulmadan, bağımsızlık temelinde, ulusal ölçekte belirlenecek bir strateji ile planlı olarak geliştirilmelidir.
- Havacılık sektörünün eğitimden üretime kadar tüm bileşenleri eşgüdümle çalışmalı ve bu çalışmalar kısa, orta ve uzun vadeli hedefler doğrultusunda planlanmalıdır.
- Havacılık ve uzay politikalarının ülke ve toplum çıkarları doğrultusunda planlı ve sistematik yönetimi sağlanmalı, eğitilmiş iş gücünün ülke içinde kalmasına ve istihdamına yönelik çalışmalar yapılmalıdır.
- “Teknolojiyi yalnızca kullanan değil teknoloji üreten bir toplum olma” hedefine ulaşabilmek için teknolojinin öncü kolunda çalışan uçak, havacılık ve uzay mühendislerinin aktif bir şekilde bu sürecin bir parçası olmaları gerekmektedir. Bu nedenle mühendislik disiplinine her aşamada gereken önem verilmeli ve ilgili yasal düzenlemelerde TMMOB, Odamız ve TMMOB’a bağlı diğer Odaların görüşleri mutlaka alınmalıdır.
- Oluşturulacak ulusal bilim ve teknoloji politikaları doğrultusunda seçilen ve seçilecek nitelikli AR-GE projeleri için TÜBİTAK’a verilen desteğin artırılması ve GSMH’ye oranı iyileştirilerek 2010’a kadar % 2’ye çıkartılmalıdır.
- THY’nın özelleştirilmesi ve hizmetlerin birbirinden ayrılarak parçalanması durdurulmalı, uçuş, bakım ve mühendislik hizmetlerinde uluslararası rekabete karşı ülkemiz korunmalıdır.
- Ülkemizi havacılık alanında dışa bağımlı kılan anlaşmalar iptal edilmeli, ülkemizin çıkarları dev uluslararası tekelere karşı korunmalıdır.
- Son derece önemli bir kurum olan SHGM, özerk bir kurum haline getirilmeli; olanakları ve istihdam düzeyi artırılmalı, bugünkü zayıf konumundan çıkarılarak güçlendirilmelidir.
- Ulusal sertifikasyon prosedürlerinin hazırlanması için gerekli çalışmalar yürütülmelidir. Sertifikasyon konusunda yetkin mühendis yetiştirilmesi amacıyla üniversitelerin ilgili bölümlerinde dersler açılmalıdır.
- Sportif havacılık, uçuş okulları, hava ambulans, havadan yangın söndürme gibi alanlarda faaliyet gösteren kuruluşların uçak-havacılık mühendisi istihdam etmesi için gerekli yasal düzenlemeler yapılmalıdır.
- Ülkemiz nüfusunun ancak küçük bir kısmının kullandığı hava ulaşımının halkın tüm katmanları tarafından yararlanılabilir bir maliyete çekilmesi önemlidir. Bu amaçla, daha ekonomik ve uygulanabilir olan turbo-prop uçaklarla ulaşım bir alternatif olarak gündeme alınmalı ve tartışılmalıdır.
- Vizyon 2023 sonuçları içerisinde uçak, havacılık ve uzay mühendislerini ilgilendiren teknolojik alanlarda eksik kalan bölümler için tespitlerde bulunulmalı ve bu çalışma sektörteki ilgili kuruluşlarla etkin ve sürekli diyalog ortamı içinde yapılmalıdır. Vizyon 2023 çalışması sonucu tespit edilen işlem maddelerinin uygulanmasına yönelik bir görevlendirme ve zamanlama yapılmadığı görülmektedir. Bu boşluk giderilmelidir.

38. Dönem TMMOB ve Oda Etkinlikleri Sonuç Bildirgeleri

- Vizyon 2023 sonuçları ile tespit edilen öncelikli teknoloji alanlarına yönelik üniversitelere de düşen görevler vardır. Uçak, Havacılık ve Uzay Mühendisleri açısından ele alacak olursak, söz konusu teknolojilere yönelik müfredat değişikliği yapılması, öğretim üyelerinin çalışmalarını tespit edilen alanlara kaydırması ilk akla gelen çözüm önerileridir. Bu kapsamda, dünyada Havacılık eğitimi yapan saygın kuruluşların programları, yalnızca akreditasyon amaçlı olarak değil, daha genel bir çerçevede incelenmelidir.

- ODTÜ ve İTÜ bünyesindeki iki bölüm arasında ortak bir dil oluşturulmalı ve yukarıda sözü edilen çalışmalar, oluşturulacak ortak komisyonlar aracılığıyla yürütülmelidir.

- Uçak, Havacılık ve Uzay Mühendislerinin aldıkları eğitim, uçak havacılık ve uzay mühendisliği hizmetinin kamusal alandaki yeri ile diğer disiplinlerle ilişkileri irdelenerek kamuoyuna mal edilmelidir.

- Ülke kaynaklarının verimli kullanılması amacıyla Sistem Mühendisliği anlayışı yaygınlaştırılmalı ve mühendislere öğrencilik günlerinden itibaren problemlere bu gözle bakmaları için ders içi uygulamalarla gerekli donanım kazandırılmalıdır.

- Mesleki formasyonlarının gelişimi ve haklarının korunabilmesi için Uçak, Havacılık ve Uzay Mühendislerinin Oda'ya üyelikleri teşvik edilmeli; aynı şekilde ilgili bölümlerde öğrenim gören öğrencilerin Oda olanaklarından yararlanma ve mesleklerinin geleceğine bugünden sahip çıkmaları için "öğrenci üyelik" statüsündeki üyelikleri teşvik edilmelidir.

- Refahı artırması beklenen teknolojinin, topluma yararlı olması yanı sıra zararlı olabileceği de yaşanarak anlaşılmıştır. Bu nedenle, mühendislik etiğinin, mühendisler ve mühendislik öğrencilerinin gündemine girmesi için gereken çalışmalar yapılmalıdır. Daha uygar, onurlu ve refahın toplumun tüm katmanlarına yayıldığı bir dünya ve Türkiye için, mühendislerin öncelikleri ile mühendislik etiği ilkeleri yaygın olarak tartışılmalı; kurulacak komisyonlar, düzenlenecek etkinlikler ve çıkarılacak dersler sonucunda bugüne dek düşülen yanlışlardan kaçınılmalıdır.

TMMOB

MAKİNA MÜHENDİSLERİ ODASI

TÜRKİYE 15. ULUSLARARASI PETROL VE DOĞALGAZ KONGRE VE SERGİSİ (IPETGAS 2005) SONUÇ BİLDİRGESİ

11-13 MAYIS 2005 - ANKARA

“Türkiye 15. Uluslararası Petrol ve Doğalgaz Kongre ve Sergisi (IPETGAS 2005)” Ankara Bilkent Otelı Kongre Merkezinde ,11-13 Mayıs 2005 tarihleri arasında düzenlenmiştir.

TMMOB Petrol Mühendisleri Odası (PMO), TMMOB Jeofizik Mühendisleri Odası (JFMO) ve Türkiye Petrol Jeologları Derneği (TPJD) tarafında ortaklaşa düzenlenen organizasyon, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı ile Sektördeki ilgili kamu kurum ve kuruluşlarının destekleri ile gerçekleştirilmiştir.

Kongre’de petrol ve doğal gaz aramaları, üretim teknolojileri, rafinajı, taşıma ve pazarlama konuları akademisyenler ve uzmanlar tarafından sunulacak bildiriler ile tartışılacaktır. Ayrıca, yeni ve yenilenebilir enerji kaynaklarındaki gelişmeler bu tartışmalara dahil edildi. Bu konular yalnızca teknik boyutlarıyla değil , aynı zamanda hukuk, ekonomi ve çevre boyutlarıyla da ele alındı.

2004 yılında yurdumuzda, 20’ si yabancı 13’ü yerli olmak üzere 33 şirket arama faaliyetinde bulunmuştur. Yıl içinde 1 adet şirket faaliyetlerini durdurmuştur. 2004 yılı sonuna kadar ülkemize 205 adet şirket gelerek arama faaliyetinde bulunmuştur. Bu şirketlerden 17 adedi ikinci defa arama faaliyetlerine katılmışlardır. 2004 yılı sonu itibarıyla 33 şirket arama faaliyetlerini sürdürmektedir.

1954 yılından 2004 sonuna kadar 3.552,7 ekip/ay jeolojik, 4.537,2 ekip/ay jeofizik saha çalışmasının sonucunda 3140 adet kuyu delinerek 6.043.853 metre sondaj gerçekleştirilmiştir. Bu kuyulardan 1187’i arama, 497’i tespit, 1345’i üretim, 30’u enjeksiyon, 81’i jeolojik istikşaf amaçlıdır.

Son yıllarda petrol arama ve üretim faaliyetlerinde önemli düşüşler yaşanmaktadır. Özellikle yerli ve yabancı sermayeyi sektöre çekebilmek için, 6326 sayılı Petrol Kanunu’nda günün şartlarına uygun, gerekli düzenlemelerin yapılması önem arz etmektedir.

Dünyada (%61) olduğu gibi, Ülkemizde de, enerji tüketiminde petrol-doğalgaz %63 gibi büyük bir payla birinci sırada yer almaktadır. Petrolün 21. yüzyıl boyunca bu durumunu koruması beklenmektedir.

Küreselleşen dünya, enerji sektöründeki gelişmeler yakından takip edildiğinde enerji politikalarını şekillendiren Türkiye, 71,7 milyon nüfusu ile 2004 yılı kişi başına düşen 4.172 \$’lık (Kaynak: D.T.M, GSMH yıllık) milli hasılası ile hızla sanayileşen bir ülke konumundadır. Günümüz Türkiye’si; hızla gelişen sanayisini, ekonomik gelişimini, geleceğini ve enerji ihtiyaçlarını dikkatle takip etmek ve planlama yapmak zorundadır.

Ülkemizde mevcut petrol sahalarının ekonomik ömürlerini tamamlaması ve yeni keşiflerin olmaması sebebiyle petrol üretimimiz yıldan yıla giderek düşmektedir. 2004 yılı sonu itibarıyla kalan üretilebilir (40 911 190) petrol rezervi, aynı yıldaki üretim seviyesiyle yaklaşık 18 yıl daha üretilebilecektir. Petrol tüketimimiz açısından baktığımızda ise yaklaşık ancak 1,3 yıllık ihtiyacımıza karşılık gelmektedir. 2004 yılında, toplam ihracat gelirlerimizin yaklaşık % 25’i petrol ithalatına (net= ithalat-ihracat) gitmiştir. GSMH’nın ise yaklaşık

% 2.9'u, petrol ithalatı için harcanmaktadır.

Petrol fiyatlarının gerilemeyeceği gerçeğinden hareketle, Türkiye'nin; petrol fiyatlarındaki artıştan en çok etkilenecek ülkelerden birisi olarak, kısa ve uzun vadeli önlemler alması gerekmektedir.

Bu ağır yükten kurtulmanın çarelerinden biri, belki de en başta olanı enerji tasarrufu ve var olan enerji kaynaklarının etkin kullanımınıdır. Yeni enerji kaynaklarına yönelmenin önemi de yadsınamaz bir gerçektir. Bir diğeri ise, ülkemizin büyük ihtiyaç duyduğu önemli enerji kaynaklarından olan petrol ve doğalgazın öncelikle kendi öz kaynaklarımızdan sağlanmasıdır.

Petrolde dışa bağımlılığın azaltılması, ancak yerli üretimin tüketimi karşılama oranının artırılmasıyla mümkündür. Bunun için de petrol arama faaliyetlerini arttırmak şarttır.

Ulusal sermayenin katkısı ile kurulmuş olan, dış güçlere döviz ödememek için en küçük petrol potansiyelini değerlendirecek bilgi ve insan kaynağı ile gösterdiği çaba ve özveri yok sayılarak TPAO gözden çıkarılmakta, Ulusal varlığımız olan yer altı kaynaklarımız yabancı tekellerin kar zarar hesabına terk edilecek bir model oluşturulmaktadır.

Yer altı kaynaklarımızı, ülke çıkarlarımıza uygun olarak Ulusal kamu, özel kuruluşları ve kontrollü yabancı sermaye ile değerlendirilmesini esas alan düzenlemeler kamu yararı için gerçekleştirilmelidir.

Petrol sektörünün yeniden yapılanma sürecinde; Doğalgaz Piyasası, Petrol Piyasası ve LPG Piyasası Kanunları yürürlüğe girmiş, sektörün en önemli zinciri olan arama üretim faaliyetlerini içeren Petrol Kanunu Tasarısı da TBMM gündeminde görüşülmek üzere sırasını beklemektedir. Bu bağlamda; 6326 sayılı mevcut Petrol Kanunu'nda değişiklik yapan tasarı TBMM alt komisyonlarında görüşülmeye başlanmıştır. Avrupa Birliği'ne mevzuat uyumu gerekçesiyle, elektrik, petrol ve doğal gaz piyasa yasalarından sonra, Petrol Kanunu'nda yapılması düşünülen değişiklikler ile tüm enerji alanlarından ve petrol sektöründen kamu kuruluşlarının süreç içinde çekilerek, bu alanın şirketlere bırakılması düzenlemeleri tamamlanmış olacaktır. AB, Türkiye gibi aday ülkelere ve çevre ülkelere uyum yasaları adı altında enerji ve dolayısıyla petrol alanında kamunun tasfiyesini ve özelleştirmeleri dayatırken, kendi ülkelerinde farklı uygulamaları gerçekleştirmektedir. AB'nin bütün çekirdek ülkelerinde kamu ağırlığının sektörden kaldırılması ve özelleştirmeler; ya hiç yapılmamış, ya minimum seviyede tutulmuş, ya da ileriki dönemlere ertelenmiştir.

II. BAKIM TEKNOLOJİLERİ KONGRE VE SERGİSİ SONUÇ BİLDİRGESİ 11-14 MAYIS 2005 - DENİZLİ

II. Bakım Teknolojileri Kongresi ve Sergisi 11-14 Mayıs 2005 tarihleri arasında Makina Mühendisleri Odası adına Denizli Şubesi yürütücülüğünde Denizli’de gerçekleştirilmiştir.

Etkinlik, Denizli Kongre ve Kültür Merkezinde Vali Münir Raif Güney, Özay Gönülüm ve Turan Bahadır Salonları başta olmak üzere toplam 5 salonda ve fuayelerdeki sergi alanlarında gerçekleştirilmiştir. Kongre; 20 Kurum ve Kuruluş tarafından desteklenmiş, Kongre boyunca iki ayrı salonda ve toplam 9 oturumda 26 bildiri sunulmuştur. Kongre süresince 1 panel, 1 seminer ve 12 kurs gerçekleştirilmiştir. Kongre boyunca düzenlenen sergiye, sektörde ürün ve hizmet üreten 17 kuruluş katılmıştır. Kongreyi 600’ü kayıtlı delege olmak üzere, 1000’i aşkın mühendis, teknik eleman ile üniversite öğrencisi izlemiş, sergi de yaklaşık 2000 kişi tarafından ziyaret edilmiştir.

Oturumlarda, bakım teknolojisi alanındaki bilimsel ve teknik gelişmeler ile AR-GE kapsamında sektörde yapılan çalışmaların tanıtıldığı, sektörel yenilik, bilgi ve deneyimlerin paylaşıldığı özgün bildiriler sunulmuştur.

Panelde ise; “Bakım Mühendisliğinin Önemi” konusu tüm ayrıntıları ile ilgili Kurum ve Kuruluş temsilcilerince tartışılmış, görüş ve öneriler paylaşılmıştır.

Kongremizde, ayrıca “Buhar Kazanları Bakımında Blöf Sistemlerinin Yararları” konulu seminer düzenlenmiş, seminere 91 meslektaşımız katılmıştır.

Kongrede 12 farklı konuda kurs gerçekleştirilmiştir. “Buhar Hatlarında Koruyucu Bakım Uygulamaları”, “Rulman Bakım Teknikleri”, “Kompresörlerde Bakım Sistemleri”, “Temel Sızdırmazlık Prensipleri ve Uygulamaları”, “Hidrolik ve Yağlama Sistemlerinde Yağ Temizliğinin Önemi ve Filtrasyon”, “Toplam Verimli Bakım”, “Titreşim Analizi”, “Rulmanların Sınıflandırılması, Kodlanması, Tanımı, Montaj ve Demontajı”, “Buhar Cihazları Bakımı, Onarımı ve İşletmeye Alma”, “Hidrolik Sistemlerde Arıza Kaynakları ve Önleme Yöntemleri”, “Yüksek Performanslı Yağlayıcılar ve Yağlama Teknikleri”, “Titreşim Ölçümüne Dayalı Makina Bakımı” başlıklarında düzenlenen bu kurslar yoğun ilgi görmüş, kurslara toplam 331 teknik eleman katılmıştır.

Kongre sonucunda aşağıdaki konuların kamuoyuna duyurulması karar altına alınmıştır:

1. Üniversitelerin Makina Mühendisliği bölümlerinde en azından seçmeli ders olarak Bakım Mühendisliği’ne yönelik ders programları oluşturulmalıdır.
2. Bakım konusunda Makina Mühendisleri Odası tarafından yapılan eğitim, seminer, söyleşi ve bu gibi çalışmalar yaygınlaştırılarak, mühendis ve eğitimcilerin belgelendirilmesi yönünde geliştirilerek sürdürülmelidir.
3. Günümüzde eğitimin sürekliliği tartışılmaz bir konudur. Bu nedenle bakım konusunda çalışan mühendis ve ara elemanların bu konudaki teknolojik gelişmeleri takip edebilecekleri şekilde eğitim programları oluşturulmalıdır. Lisans eğitimi sonrası mesleki gelişmenin sürekliliğini sağlamak için gerekli çerçeve programlar oluşturularak uygulanmalı, bu programlar ile eğitim seviyeleri yükseltilmeli, meslek içi eğitim ve yaşam boyu eğitim programlarına gereken kaynak aktarımı yapılmalıdır.

38. Dönem TMMOB ve Oda Etkinlikleri Sonuç Bildirgeleri

4. Bakım Mühendisliği çok bilimli bir disiplin olduğundan Makina Mühendisleri Odası'nın yanı sıra başta Elektrik Mühendisleri Odası olmak üzere TMMOB'a bağlı ilgili diğer Odaların katılımlarıyla, bilgi birikiminin paylaşımı ve artırılması sağlanmalıdır.

5. MMO, üniversiteler ve sanayi işbirliğiyle sektörün bilgi gereksinimine, özellikle pratiğe yönelik yayınların arttırılması çalışmalarına hız verilmelidir.

6. Makina-cihaz alımında ve tesis kurarken teknoloji seçimine özen gösterilmeli, yedek parça stoğu, işletme-bakım talimatlarının Türkçe olması, personel eğitimi ve bakım gerekleri gibi konuların şartname ve sözleşmelerde yer almasına özen gösterilmelidir.

7. Bakım uygulamalarında alınacak olan ölçüm alet ve cihazlar ile bilgisayar yazılımları, işletmenin gerçek gereksinimlerine ve teknolojik yeniliklere dayanmalı, bu şekilde kaynak israfı önlenmelidir.

8. İşletme ve tesislerde;

-Tesislerin faydalı ömrünü arttırmak,

- Arızaya dayalı bakım anlayışını terketmek,

- Bakım maliyetlerinin analizini yaparak, bakım ve stok maliyetlerini azaltmak,

-Bakım birimlerinin görevlerinin etkili ve verimli şekilde planlanmasına; gerçekleştirilmesine ve kontrolüne yardımcı olmak,

- Bakımdaki her türlü bilgiye kolay ulaşmak, bakım faaliyetlerini kayıt altına alarak bilgi paylaşımı sağlamak,

- Tesis ve donanımın güvenlik ve güvenilirlik çalışmalarını kayıt altına alarak yönlendirmek,

- İş sağlığı ve güvenliğine katkıda bulunmak,

- Enerji tasarrufu ve temiz bir çevre yaratılmasına katkıda bulunmak,

- Bakım birimlerinde talimatlarda teçhizatlarla vs. standartlaşmayı sağlamak amacıyla her işletme ve tesisin kendi bakım yönetim sistemini oluşturması hedeflenmelidir.

9. İşletmede bakım konusunun sadece bakımdan sorumlu birimin işi olarak görülmesi anlayışı terk edilmeli, üretim süreçlerinin sorumluluğunu taşıyan tüm birimlerce sahip çıkılması ve bakım sorumlulukları paylaşılmalıdır.

Makina Mühendisleri Odası Denizli Şubesi sekreteryalığında düzenlenen II. Bakım Teknolojileri Kongre ve Sergisi'nin gelecekte de düzenli aralıklarla yapılması planlanmalıdır.

1. GAP VE JEOLJİ SEMPOZYUMU SONUÇ BİLDİRGESİ

11-14 MAYIS 2005 - ŞANLIURFA

Fırat ve Dicle nehirleri üzerinde yapılması öngörülen barajlar, hidroelektrik santralleri ve sulama tesisleri ile altyapıdan, sanayiye, tarımdan sağlığa, ulaştırmadan eğitime kadar pek çok alanda birbirleriyle ilişkili projeler demeti olarak düşünülen GAP çok sektörlü, entegre bölgesel kalkınma projesi olarak bilinmektedir. Ülkemiz için yaşamsal öneme sahip bu projenin 2005 yılında tamamlanması öngörülmüşse de, geldiğimiz noktada enerji üretimi dışındaki hedeflerin tutturulamadığı görülmektedir. Bu projenin değerlendirilmesi amacıyla DSİ ve MTA Genel Müdürlükleri , Harran Üniversitesi ve TMMOB Jeoloji Mühendisleri Odası olarak 11-14 Mayıs 2005 tarihleri arasında Urfa 'da 1.GAP ve Jeoloji Sempozyumu düzenlenmiştir. DSİ Bölge Müdürlüğü Sosyal Tesislerinde gerçekleştirilen sempozyuma, başta düzenleyici kurumlar olan DSİ, MTA, Harran Üniversitesi ve Odamızdan olmak üzere çok sayıda araştırmacı ve bilim insanı katılarak bilgi birikimlerini bölgenin kamu kurumları, yerel yönetimleri ve kamuoyu ile paylaşmıştır. 1.GAP ve Jeoloji Sempozyumu'nda, bölge yer altı kaynakları, endüstriyel hammadde olanakları ve bu kaynakların toplum ve ülke yararına kullanılması, bölgenin su potansiyeli, Fırat ve Dicle sınır aşan sular sorunu, GAP bölgesinin depremselliği ve depremselliğin bölgedeki mühendislik yapılarına (Barajlar, otoyollar, vb..) etkileri, jeolojik yapıdan kaynaklanan tıbbi jeoloji sorunları gibi konu başlıkları ile tarım, sanayi , kentleşme süreçleri ele alınarak tartışılmıştır. Bu tartışmalarda vurgulanan noktalar ve sonuçları üzerine Odamızın değerlendirmesi aşağıda sunulmuştur.

-Proje ülkenin en önemli yatırımı olup 2005 yılında bitirilmesi gerekirken yatırımların durması nedeniyle tamamlama yılı 2010'a ertelenmiştir. Proje kapsamında, enerji üretimi dışında hedefler tutturulmamıştır. Bölgenin sulanabilir topraklarının Sulama açısından yalnızca yüzde 13'lük bir gerçekleşme olmuştur. Bugün itibarıyla proje kapsamında 222 bin hektarlık bir alan sulanabilmekte, sulanan bu alanların aşırı ve bilinçsiz sulanması yanında (sulama projelerinin işletmeye açılması ile beraber) proje gereği yapılması gereken tarla içi drenaj sisteminin yapılamaması nedeniyle GAP topraklarında 25-30 bin hektarlık bir alanda tuzlanma-çoraklanma meydana gelmiştir. Bu sonuç, verimli tarım alanlarımızın tahribini getirmekte ve ülke ekonomisine büyük kayıplar vermektedir. Harran ovası arazisi genellikle kil ağırlıklı olup yüksek özgül tutma kapasitesi ile bünyesinde çok miktarda su tutmaktadır. Dolayısıyla çoraklanma ve tuzlanma gibi olumsuzlukların bir an önce giderilmesi için proje gereği yapılması gereken tarla içi drenajın ovadaki arazilerin jeolojik özellikleri dikkate alınarak en kısa sürede gerçekleşmesi gerekmektedir. Bunun için, tarımsal ve sulama projelerinin biran önce bitirilmesi için gerekli planlama ve kaynak transferinin yapılması sağlanmalıdır. Projenin 2010 yılında bitirilmesi de yıllık 2 milyar dolarlık bir bütçenin GAP a aktarılması gerekmektedir.

-GAP'ta üretimde olan barajlarda, % 70-80 ler oranında bir enerji üretimi gerçekleşmekte , buda ülkemiz elektrik ihtiyacının %25'i ne karşılık gelmektedir. Enerjide elde edilen katma değer bölgeye yansımamakta, üretilen bu değerden bölge halkı adil bir pay alamamaktadır. Örneğin bölge insanının tükettiği enerji miktarı ülke ortalamasının altındadır.

-Projenin ulaşım sektöründe de durum farklı değildir. Gaziantep-Şanlıurfa ve Şanlıurfa'yı Mardin üzerinden Habur'a bağlayacak otoyol inşaatı bitirilememiş, uluslar arası kargo hava alanı tamamlanmamış, bölgeyi limanlara ve Ortadoğu ya bağlayacak demiryolu

projelerine ise hiç başlanmamıştır. Bu durum GAP'ın misyonuna aykırı olup, plan hedefleri ile gelişmektedir.

GAP'taki gecikme, tarımın yanı sıra , hayvancılık, sanayi ve istihdamda da istenen hedeflere ulaşılmasını engellemiş bölge insanında bıkkınlık yaratmış ve projeye olan güven azalmıştır.

-GAP bölgesinin yer altı kaynakları konusundaki zenginliği sadece fosfat değil, yine tamamı bölgede olan Şırnak asfaltit yatakları, Adıyaman linyit, demir, Bitlis apatitli manyetit, Diyarbakır bakır, mika, jeo-termal, mermer, yapıtaşı malzemesi Siirt-Maden köy bakır pirit, krom tuz ve daha bir çok maden bölgenin yer altı kaynağı olarak sayılabilir. Ulusal madencilik politikamızın olmamasına bağlı olarak bölge deki yer altı kaynaklarından bazıları atıl olarak bekletilmekte, bu da sanayi ve istihdam üzerinde olumsuz etki yapmaktadır. Bugün yer altı kaynaklarımızın ülke, dolayısıyla bölge içinde işlenmesini, sağlayacak, ham cevher olarak dışsatım kalemi olmasını caydıracak kamu yararı ekseninde bir düzenleme maalesef bulunmamaktadır. Mevcut maden yasası bu amaçlara hizmet etmekten çok uzak bir metin olup ulusal çıkarlar göz önüne alınarak yeniden düzenlenmelidir.

-GAP bölgesinde son 20 yılda değişik olgulara bağlı olarak yaşanan göç hareketleri nedeniyle, insanların barınma sorununun önem kazandığı bir gerçektir. Bu sorunun çözümü için başta sağlıklı kentleşme için yer seçimi olmak üzere son çıkan kanun ve yönetmeliklere uygun yapı malzemelerine gereksinim olduğu bir gerçekliktir. Bu gereksinimin bölgede mevcut olan fabrikalardan karşılanması zor görünmekte olup, çözüm için Jeoloji mühendislerinin önderliğinde yer seçimi ve hammadde arama araştırma ve zemin etüd faaliyetlerine, mevcut fabrikaların kaynaklarının geliştirilmesine gereksinim bulunmaktadır. Bu çabalar sırasında bölgesel ihtiyaçların planlanmasına ve projelendirilmesine çevre duyarlılığına tarım alanlarının korunmasına önem verilmesi gerekmektedir.

-GAP'ın verimli tarım alanlarının diğer bir can suyuda gübredir. Gübrenin ana girdisi olan fosfatının, tamamına yakın kısmı GAP bölgesinde yer almaktadır. Mardin Mazıdağı yöresi 75 milyon ton işletilebilir, 260 milyon ton potansiyel fosfat rezervlerine sahip olmakla Türkiye'nin en önemli fosfat sahasını oluşturmaktadır. Mazıdağı Fosfat Tesisleri, nakliye maliyetleri nedeniyle sadece Mersin, Adana ve İskenderun'daki özel gübre fabrikalarına ekonomik olarak pazarlanabilmektedir. Bu fabrikalar ise şu anda ara ürün ve mamul gübre ithal ettiği için fosfat kayası talebi bulunmamaktadır. Bu nedenle 140 milyon dolarlık alt yapı, sosyal tesis, yan-yardımcı tesis, büyük tesis yatırımı yapılan ve şu anda çalıştırılmayan 500.000 ton/yıl konsantre fosfat üretim kapasiteli Mazıdağı tesislerinin yeniden ekonomiye kazandırılması için Mazıdağı bölgesinde gübre fabrikası kurulması dışında bir çözüm yolu bulunmamaktadır. Mazıdağıda kurulacak Nitrofosfat tesisinin, amonyak ünitesinin kapasiteye göre (100.000 ton/yıl) yıllık doğalgaz ihtiyacı 100 milyon m³'tir. Ancak Mazıdağı tesislerinde kurulmayan 2. hattın gerçekleşmesi halinde yıllık doğalgaz ihtiyacının maksimum 300 milyon m³ yükseleceği tahmin edilmektedir.

-Son 20 yılda bölgede yaşanan olumsuzluklar kırsal alandan kente göçü getirmiş, buda GAP'daki kentlerimizin çarpık ve plansız büyümelerine neden olmuştur. Özellikle verimli tarım alanları siyasi ve maddi rant kaygılarıyla yerleşime ve sanayi tesislerine açılmıştır. Sanayi atıklarının kontrol altına alınması çöp depolama alanlarının, yer altı suyunu sağlayan jeolojik formasyonlar üzerine kurulması içme ve kullanma sularını tehdit etmektedir.

Oluşumları itibariyle faylarla meydana gelen bu tarım alanlarındaki yapılaşmalar bölgenin doğusundan geçen Doğu Anadolu Fay Zonunda (DAF) olabilecek bir depremden etkilenebileceklerdir. GAP bölgesinde yer alan kentsel yerleşimlerin jeolojik-jeoteknik etütlere dayalı imar planları hazırlanarak, başta depremler olmak üzere tehlike potansiyelleri ve afet güvenliği için alınması gereken önlemler belirlenmelidir. İmar planına esas jeolojik-jeoteknik etütler, kentsel projelerin ekonomikliği ve güvenliği sürecinde yerel yönetimler için temel veri kaynağı olarak değerlendirilmelidir. GAP içinde yer alan bazı kentlerimizin yerleşim ve sanayi alanlarında yer alan kaya türlerinde, asbest gibi halk sağlığını tehdit eden kanserojen minerallerin varlığı bilinmektedir. Bu alanlar öncelikli olmak üzere diğer alanlarda halk sağlığını olumsuz etkileyen jeolojik formasyonların belirlenmesi gerekli olup, Tıbbi Jeoloji çalışmalarına başlanarak riskli alanlar belirlenmelidir.

-Çevrenin ve doğal hayatın korunmasına ilişkin gerekli araştırma ve planlamalar yapılmalı; örneğin varlığıyla bölgenin iklimini değiştiren Atatürk Barajı, başta Fırat olmak üzere Kahta Çayı, Çatal Çay ve Eğri Çay diğer kirletici faktörler yanında akarsuların taşıdığı ve erozyondan kaynaklanan fazla toprak taşınması nedeniyle kirlenmenin tehdidi altındadır. Bu ve benzer çevre sorunlarına karşı önlemler bugünden alınmalıdır. Ülkenin Petrol kaynaklarının büyük bir kısmı bölgede bulunmaktadır. Faaliyet gösteren yabancı petrol şirketlerinin aşırı üretim ve maksimum kar güdüsü nedeniyle yer altı sularımızın kirlenmesinde önemli bir rolü olduğu bilinmektedir. Bu şirketlerin GAP bölgesindeki kentlerin su ihtiyacını karşılayan yeraltı sularını kirlletmeye yönelik faaliyetleri denetlenmelidir.

- GAP'ın en temel ihtiyaçlarından biri de, topraksız köylülere toprak dağıtımını dahil sağlıklı bir Toprak Reformu politikasının oluşturulmasıdır. Bu kapsamda güvenlik nedeniyle bölgede tarıma kapalı verimli arazilerin kullanıma açılmasının koşullarının yaratılması gözetilmelidir. Küreselleşmenin dayattığı politikalar nedeniyle ülkemiz için yaşamsal öneme sahip GAP, geldiğimiz noktada siyasi iktidarın gündeminde hak ettiği yeri almadığı görülmektedir. GAP'ın bir an önce tamamıyla devreye girmesi, ülkemiz ve bölge açısından olumlu etkiler yaratacaktır. Bu entegre kalkınma projesinin sadece teknik bir olgu olarak ele alınmaması sosyal ve siyasal boyutları ile bütünlüklü olarak değerlendirilmesi gerekmektedir. Bu süreç, insanı merkezine alan bir yaklaşımla sürdürülebilir. Bölgede kalıcı bir barış ve kardeşlik ikliminin yeşermesi hem GAP hem de ülkemiz için en önemli gereksinimdir.

Basına ve kamuoyuna duyurulur.

Saygılarımızla

1. ENERJİ VERİMLİLİĞİ VE KALİTESİ SEMPOZYUMU SONUÇ BİLDİRGESİ 17-18 MAYIS 2005 - İZMİR

Ülkemizde ilk defa gerçekleştirilen Enerji Verimliliği ve Kalitesi Sempozyumunun 1. si; Elektrik Mühendisleri Odası Kocaeli Şubesi'nin girişimi ve sekreteryası ile, Kocaeli Üniversitesi ve Sakarya Üniversitesi'nin destekleriyle 17-18 Mayıs 2005 tarihlerinde yapılmıştır. Sempozyum, İzmit'in güneydoğusunda Kartepe olarak bilinen dağın zirvesinde bu yıl hizmete açılan, İzmit Kartepe Green Park Resort Hotel'de yaklaşık 350 izleyicinin katılımıyla ve yoğun bir ilgiyle izlenmiştir.

Bu ilk sempozyumda; 72 adedi sözlü sunum, 32 adedi poster sunum olmak üzere toplam 104 adet bildiri başvurusunda bulunulmuş, bunlardan 60 adet sözlü sunum, 19 adet poster sunum olmak üzere toplam 79 adet bildiri, bilim kurulunca kabul edilmiştir.

Sempozyum boyunca 60 adet sözlü bildiri 12 oturumda, 19 adet poster sunum 2 oturumda sunulmuştur. Davetli konuşma olarak 1 adet çağrılı bildiri ve ayrıca ana sponsor firmalarca 6 adet çağrılı bildiri sunumu yapılmıştır. Bu sunumları hazırlayanların sayısı 157 olup, dağılımı 16 farklı üniversite, 6 resmi kurum, 6 özel şirket şeklindedir. Bildiriler, enerji kalitesi ve enerji verimliliği ana başlıkları altında sunulmuştur.

Sempozyumda, "Elektrik Şebekelerimizdeki Enerji Kalitesi ve Enerji Kalitesizliğinin Ülke Ekonomisine Maliyeti" ile "Enerji Sektöründeki Özelleştirmelerin Yatırımlara ve Hizmet Kalitesine Etkileri" konulu 2 adet panel gerçekleştirilmiştir. 1. panel 168 katılımcı ile, 2. panel ise 128 katılımcı ile izlenmiştir. Bu panellerde, panel yöneticileri dahil toplam 10 panelist yer almıştır. Ayrıca sempozyum bünyesinde düzenlenen sergide, sponsorlar dahil 5 kuruluş yer verilmiştir.

Enerjinin üretiminden tüketilmesine kadar bütün aşamalarında kalitesi ve verimliliği, gerek enerji kaynaklarının daha ekonomik kullanımı gerekse çevreye ve tüketiciye olumsuz etkisinin en az düzeye indirilmesi bakımından, ülkemizde ve bütün dünyada hayati öneme sahiptir. Ülkemizde, bu konuda yapılmış olan çalışmaların yetersizliği ve konunun iyi irdelenmemiş olması nedeniyle, bu sempozyum konunun enine boyuna tartışılması açısından önemli bir fırsat olmuştur.

Düzenlenen sempozyumun amacı, enerji kalitesi ve enerji verimliliği başlıkları altında ülkemizde bu konularda yapılmış çalışmaların paylaşılarak tartışılmasını sağlamak ve enerji politikalarını kamu penceresinden irdelemektir.

Bunun yanında, enerji konusundaki akademik çalışmaların ve teknolojik verilerin doğru kitleye ulaşmasını sağlayarak bilgilendirme ve tartışma ortamı yaratmak, bu çalışmaların sanayi ve teknoloji faaliyetlerine katkısını ortaya çıkarmak ve tarafları buluşturarak ortak çalışma alanlarını geliştirmek gibi, üniversite-sanayi işbirliği yönüne de son derece önem verilmiştir.

Ayrıca, kamu yararı ve ulusal çıkarlar doğrultusunda ülkemiz enerji politikalarının bütün boyutlarıyla tartışılmasını sağlayarak, akla-bilime ve toplum yararına dayalı doğru politikaları oluşturmak ve bu konuda sorumluluğu olan sanayici, siyasetçi, bürokrat, bilim adamı, akademisyen, tüketici ve aydın kitleye gerekli mesajı vermek, sorumlulukları hatırlatmak yönünde elde edilen sonuçları yetki ve karar sahibi kişi-kurum-kuruluşlara iletme sempozyumun ana hedefleri arasındadır.

1970'li yıllarda yaşanan petrol krizi sonrasında dünyanın enerjiye bakış açısı değişmiş, enerji tasarrufu ve enerjinin verimli kullanılması konusu ülkelerin gündemine gelmiştir. Dünyada enerji tüketiminin bu haliyle devam etmesi halinde ise, 2020 yılında fosil yakıt kaynaklarının yarısının tüketilmiş olacağı bilim çevrelerince tahmin edilmektedir. Bu nedenle, enerji verimliliği, enerji tasarrufu ve enerji kalitesi konuları öncelikli olarak ele alınmalıdır.

Enerji verimliliği; enerji kaynaklarının ve enerjinin üretiminden tüketimine kadar tüm safhalarında en yüksek etkinlikte değerlendirilmesi demektir. Enerji tasarrufu ise, günlük aktivitelerimizde ve iş gücümüzde herhangi bir azalma olmadan enerjiyi verimli kullanmak, israf etmemektir. Aynı işi daha az enerji kullanarak yapmaktır.

Enerjinin verimli kullanılmasının getireceği fayda; tek bir bireyin, konutun ve sanayi kuruluşunun çabasıyla değil, ancak ülke genelinde yapılacak toplu uygulama ve düzenlemelerle olanaklıdır. Ekonomik-sanayi gelişmeyi ve yaşam düzeyini engellemeden, kalite ve performansı düşürmeden enerji ihtiyacını en aza indirmek, ancak enerjinin tasarruflu ve verimli kullanılması ile mümkündür.

Enerji kalitesi açısından baktığımızda; ülkemiz YG-AG elektrik şebekelerindeki yaşanan teknik sorunlar, şebeke yatırımları, üretim santrallerinin çalışma performansı ve şebeke üzerindeki etkileri, elektrik kesintileri ve nedenleri, harmonik problemleri, enerjide sürekliliği ve devamlılığı engelleyen unsurlar, kayıp ve kaçakların enerji kalitesi üzerindeki etkileri, cihaz seçimi ve kullanım standartları, ulusal ve doğal kaynakların verimli kullanılması, enerji maliyetlerinin düşürülmesi vb. konular planlama ve eşgüdüm ulusal düzeyde ele alınmalıdır. Sempozyum süresinde gerek sunulan bildiriler gerekse panellerle enerji kalitesi enine boyuna irdelenmiş, bu konuda doğru ve etkili bir devlet politikası oluşturulması ile bir an evvel teknik ve hukuki tedbirler alınması gerektiği görüşleri ağırlık kazanmıştır.

Ülkemizde 2004 yılında üretilen 149.608 milyar kWh elektrik enerjisinin %69,13'ü termik kaynaklardan, % 30,77'ü hidrolik kaynaklardan, kalan % 0,1'i ise rüzgar ve jeotermal kaynaklardan elde edilmiştir. Üretilen 149.608 milyar kWh elektrik enerjisinin % 28'i kayıp ve kaçak olarak kullanılamamış, ancak 116.561 milyar kWh'i tüketilebilmiştir. Tüketilen enerjinin % 45,81'i sanayide, % 22,93'i konutlarda, % 12,63'i ticarethanelerde, % 3,2'si genel aydınlatmada, % 4,46'sı resmi dairelerde ve kalan 10,97'si ise diğer tüketici gruplarında gerçekleşmiştir. (Kaynak: DİE-2004 yılı raporundan)

Ülkemizde son 20 yıldır uygulanan IMF ve Dünya Bankası politikaları, iktidar değişikliklerine rağmen tüm hızıyla devam etmektedir. Liberal ekonominin gereği diye ülkemize ve halkımıza dayatılan özelleştirmelerle kamu kaynaklarının yok pahasına satıldığı, çalışanların işsiz bırakıldığı ve çok uluslu yabancı şirketlerin pazarı haline getirildiğimiz bir süreçten geçiyoruz.

Enerjide, AKTAŞ, ÇEAŞ, KEPEZ gibi örnekler ve özelleştirme politikalarının sonuçları bu kadar ortada iken, üretim santralleri ve dağıtım şebekelerinin hızla özelleştirilmesi politikaları terk edilmelidir. Her alanda olduğu gibi enerjide de sosyal devlet anlayışı içerisinde yürütülmekte olan devlet işletmeciliğini tasfiye etmek, bu alanların özel tekelin eline geçmesine neden olacaktır.

Doğal kaynaklar bakımından zengin rezervlere sahip ülkemizin enerji üretimindeki dışa bağımlılığı, yenilenebilir enerji kaynaklarını yeterince kullanmayışımız, Yİ ve YİD modeli

ile kurdurulan özel santrallerle yapılan (tahkime dayalı ve al ya da öde koşullu) pahalı anlaşmalar, elektrik üretim ve dağıtım şirketlerinin yeniden özelleştirme programına alınması, beyaz (!..) enerji operasyonları, ihalelerde yabancılara çoğunluk payı kolaylığı sağlayacak yasal düzenlemelerin yapılmaya çalışılıyor olması, işletme hakkı devri mi?, mülkiyet satışı mı? tartışmaları ve yatırımsız-verimsiz-kayıp/kaçacağı %20'lerin üzerindeki elektrik şebekesi durumu ortaya koymaya fazlası ile yetiyor.

Hükümetlerce çıkartılan ve çıkartılmaya çalışılan yasalarla, sosyal hukuk devletinin gereği olan ve kamu hizmeti olarak verilmesi gereken enerji, haberleşme, ulaşım, eğitim ve sağlık gibi hizmetlerin pazara açılması ve ticarileştirilmesi, sosyal ve ekonomik yıkımları da beraberinde getirecektir.

ÖNERİLER :

-Elektrik enerjisi depo edilemezliği nedeniyle üretildiği anda tüketilmek zorundadır. Elektrik enerjisi hizmetinin, kaliteli, devamlı ve kesintisiz verilmesi esastır. Bu yüzden üretiminden, iletimine ve dağıtımına kadar merkezi bir planlamayı zorunlu kılar.

-Enerji sektöründe ülke çapında merkezi planlama yapılması zaruri olup, aksi halde ülkemizde var olan enerji yönetim krizini daha da artacaktır.

-Elektrik enerjisi üretimi, iletimi ve dağıtım yapıları gereği doğal bir tekeldir. Bu özellik, elektrik enerjisinin bir kamu hizmeti olması gerçeğiyle birleştiğinde, kamu tekelinin zorunluluğu ortaya çıkar.

-Enerji üretim, iletim ve dağıtım teknolojisinin dünyada ulaştığı boyut henüz aynı bölge içerisinde birden fazla iletim ve dağıtım şebekesi kurulmasına olanak vermemektedir. Bu da, elektrik enerjisinin iletim ve dağıtımında rekabete açık bir yapı olmadığı anlamına gelir ki, enerji özelleştirmeleri sadece yeni tekel firmalar yaratmaya yarayacaktır.

-Elektrik enerjisi diğer tüm kamu hizmetlerinde olduğu gibi ticari karlılığıyla değil, toplumsal yararı ve katma değeri dikkate alınarak değerlendirilmelidir.

-Enerji sektöründe tahrip edilen kamusal altyapı yeniden oluşturularak; Bakanlık ve bağlı kuruluşların merkezi bir planlama çerçevesinde koordinasyonu yeniden sağlanmalıdır.

-Sektördeki özelleştirme uygulamalarına son verilerek koordinasyon, yetişmiş insan gücü, ekonomik kaynak ve ileri teknoloji politikalarıyla güçlendirilmiş kamu kontrolünde örgütlü ve etkin bir yapı oluşturulmalıdır.

-Kamu yönetimindeki enerji kuruluşlarının, iyi bir yönetim modeli ile ve personel kalitesi artırılarak verimliliği artırılacağı gibi, bilinçli ve planlı yatırımlar yaparak elektrik kesintisi ve kayıp enerji oranlarının düşürülmesi mümkündür.

-Mevcut politikalar doğrultusunda, neredeyse tümüyle dışarıdan alınan doğal gazın, elektrik üretiminde bu denli yüksek oranda kullanılmasının getirdiği ve getireceği sonuçlar göz önüne alınarak, kaynak çeşitliliğine gidilmeli, ulusal kaynaklarımızı öne çıkaran, özellikle yenilenebilir enerji kaynaklarımızı devreye sokan bir üretim politikası izlenmelidir.

-Dağıtım şebekeleri yenilenecek; kayıpların azaltılması konuları öncelikle ele alınmalı, enerji tasarrufu ve verimliliği politikaları geliştirilerek uygulanmalıdır.

-Enerji dağıtım kuruluşları halihazırda kar eden kuruluşlar olup, mülkiyet satışı veya işletme

hakkı devri gibi yöntemlerle yapılacak özelleştirmeler kamu zararı doğuracaktır.

SONUÇ :

-Meslek alanlarımız olan enerji, haberleşme ve bilişim, çağımıza damgasını vuran ve ülkemizin lokomotifi olan sektörlerdir.

-EMO sempozyum türü mesleki organizasyonlarla sektörün, mesleğin ve meslektaşların sorunlarını gündeme getirmeye, bilimin ve teknolojinin halkımız ve ülkemiz yararına kullanılmasını savunmaya kararlıdır.

-Üniversite-Sanayi işbirliğini geliştirme olanakları aranmalı ve değişik platformlarda ortak çalışma alanları oluşturulmalıdır.

-EMO, akademik ve bilimsel çalışmaların sanayi ve teknoloji faaliyetlerine dönüştürülmesi yönünde ortamlar yaratarak, üniversite-sanayi işbirliğine katkı sağlamayı ve ortak çalışma alanlarını geliştirmeyi hedefler.

-İlgili kurum ve kuruluşlar, enerji kalitesizliğinin ülke ekonomisine getirdiği kayıpların ekonomik boyutu üzerinde araştırmalar başlatarak bunların paylaşılmasını sağlamalı, sorunların giderilmesi için eylem planları oluşturulmalı ve gerekli kaynak mutlaka ayrılmalıdır.

-EMO, bilimsel ve gerçeklere dayalı doğru politikaların üretilmesine çaba harcamaya, bu yönde siyasetçileri ve bürokratları bilgilendirerek ve uyararak üzerine düşen görevi yerine getirmeye kararlıdır.

-Ülkemizde son 20 yıldır uygulanmakta olan enerji politikalarının ülkemizi dışa bağımlı hale getirdiği, enerjide yönetim krizi bulunduğu ve özelleştirme adı altında kamu kaynaklarının yağmalandığı gerçeği, sempozyum katılımcısı olan akademik ve sanayi çevrelerince de doğrulanmıştır.

-Ülkemiz enerji politikaları dış yönlendirmeler ve siyasi kaygılarla değil, meslek örgütleri-sindikalar-üniversiteler ve sektör temsilcilerinin görüşleri alınarak ve bu kuruluşlara karar mekanizmalarında görev verilerek oluşturulmalıdır.

-Gelişmişlik kişi başına tüketilen enerji miktarı ile değil, az enerji kullanarak çok ekonomik değer yaratabilmekle ölçümlenmelidir.

-Uygulanacak ulusal verimlilik programları ile, ülkemiz kayıp-kaçak oranlarının gelişmiş ülkeler seviyesine düşürülmesi olanaklıdır.

-Enerji kaynaklarının daha etkin kullanılması ile enerji yatırımlarının ve maliyetinin düşürülmesi sağlanacağı gibi, çevreye olan etkilerini de en az indirilmek mümkündür.

-Enerji kaynaklarının aşırı ve bilinçsiz kullanımı çevre sorunlarını da beraberinde getireceğinden, hava kirliliği, ozon tabakasının delinmesi gibi insan yaşamını olumsuz etkileyecek temel sorunlara da neden olacaktır.

-Ülkemizin de imzaladığı ve halen yürürlükte olan İklim Değişikliği Sözleşmesi (KYOTO Protokolü) ile sera gazlarının emisyon miktarlarının önümüzdeki dönemde azaltılması hedef alınmıştır. Bu hedefi gerçekleştirmenin bir yolu da enerjinin verimli kullanılmasından geçmektedir. Bunun için enerji üretim teknolojilerindeki gelişmeleri yakından takip etmekle birlikte, tüketicileri bilinçlendirme ve enerji tüketen ekipman-teçhizat seçiminde

enerji tüketim kriterleri de önem kazanmaktadır. Aksi halde, taraf olduğumuz anlaşmaların ülkemize yaptırım olarak geri döneceği bilinmelidir.

-Kirli ve atıl teknolojiler terk edilmeli, yerine verimli ve çevreyi koruyan teknolojiler seçilmelidir.

-Ulusal kaynaklara dayalı, enerji kaynaklarını çeşitlendirici enerji politikaları üretilmeli ve uygulanmalıdır.

-Alternatif enerji kaynakları özendirilmeli, kullanımı yaygınlaştırılmalıdır.

-Dağıtım şebekelerinin yenilenmesi ve kayıpların azaltılması öncelikle ele alınmalıdır.

-Enerji kalitesi ile ilgili kapsamlı bir ulusal standart oluşturulmalı ve dağıtım şebekelerinin ve elektriksel cihazların bu standartlara uygunluğu denetlenmelidir.

Enerji verimliliği ve kalitesiyle ilgili yapılan bu ilk sempozyumun sonuçlarının, mesleğimize ve ülkemize önemli katkılarının olduğu inancıyla, sempozyumun gerçekleşmesinde tüm emeği geçen, bildiri sunan, izleyici olarak katılan ve maddi ve manevi desteğini esirgemen kişi ve kuruluşlara katkılarından dolayı teşekkür ederiz.

Basına, siyasetçilere, bürokratlara, tüm ilgililere ve kamuoyuna önemle duyurulur.

1.EVK SEMPOZYUMU
YÜRÜTME KURULU
Mayıs 2005-Kocaeli

6.ULAŞTIRMA KONGRESİ SONUÇ BİLDİRGESİ 23-25 MAYIS 2005 – İSTANBUL

- Artan otomobil kullanımının marjinal faydası giderek azalmaktadır. Birçok insan araçları nedeniyle daha çok kaynak, daha çok zaman harcamak istemiyor. Artık kentlerin otomobillere göre planlanmasından vazgeçilmeli, otomobilleri kentlere uydurmak gerekmektedir. Eğer otomobiller yerine alternatif toplu taşıma sistemleri geliştirilirse, otomobil kullanımının giderek azalacağı açıktır. Bu nedenle, kentlerin dağılarak büyümesine yol açmayan kurumlara ve politikalara ihtiyaç vardır.
- Ulaşım problemi kentlerimiz için, özellikle İstanbul gibi büyük kentlerimiz için, temel bir sorun haline gelmiştir ve yaşam kalitemizi önemli ölçüde düşürmektedir. Ulaşım sorununda en önemli çözüm seçeneği olan toplu taşıma sistemlerine ilişkin klasik yaklaşımlar bu ağır baskıyı azaltmamaktadır. Karayolu taşımacılığını raylı sistemlere, deniz taşımacılığına ve lastik tekerlekli toplu taşıma araçları ile entegre edebilecek aktarmalı sistemlere ihtiyaç vardır.
- Ulaştırma kararları arazi kullanımının ayrılmaz bir parçasıdır. Bu kararlar eş güdümlü olmalıdır. Ancak, İstanbul Boğazı'nın köprülerle geçişine dayalı çözümler giderek daha çok sorun yaratmaktadır. Karayoluna ve rant yaratmaya dayalı İstanbul'a 3. köprü ve köprüler tuzağına yol açan projelerden vazgeçilmelidir.
- Ulaştırma politikaları, "Ulusal Ulaştırma Ana Planı" doğrultusunda, ülke yararı gözetilerek, sosyal ve ekonomik bir bütünlük içinde ele alınmalı, kitle taşımacılığı geliştirilerek, ülkemizin bütün deniz ve su yolları potansiyelinden öncelikle ve en yüksek oranda yararlanılmalıdır. Petrol ve otomobil tekellerinin yükselen bir pazarı haline gelen ülkemiz, karayoluna ve motorlu karayolu araçlarına dayalı ana bir sistemden vazgeçmeli, ulaşımın karayolu, demiryolu, deniz yolu ve havayoluna dayalı entegre bir sistem olduğu gerçeği özenle dikkate alınmalıdır.
- İstanbul metrosu zaman kaybedilmeden bitirilmeli, yapımına başlanan tüp tünel projesi Avrupa'ya, Asya'ya bağlayacak hızlı tren projesinin de bir parçası olarak dikkate alınmalıdır.
- Ulaştırma konusu bir kamu hizmeti olarak ele alınmalı, çok küçük bir kesimin tüketim amaçlı kullanımından vazgeçilerek, Karayolları Genel Müdürlüğü zaman kaybedilmeden Ulaştırma Bakanlığı'na bağlanmalıdır.
- Ulaştırma projeleri bir "rant" projesi olarak ele alınmamalı, "Ulusal Ulaştırma Ana Planı" doğrultusunda, ülke yararı gözetilerek, bilimsel öngörülere bağlı, sosyal ve ekonomik bir bütünlük içinde yapılmasına özen gösterilmelidir.
- Otomobil sahibi olmakla, otomobil kullanımının birbirinden ayrılması gerekir. Artık İstanbul gibi kentlerimizde yollar tıklandıkça yeni yollar, kavşaklar tıklandıkça katlı kavşaklar, köprü tıklandıkça yeni köprüler yaparak yolculuk süresini azaltmaya imkan yoktur. Kentin ulaşım sistemini sizin otomobil kullanmanızı özendirecek şekilde düzenlemek yerine, daha kısa süreli, daha ekonomik, daha konforlu ve daha güvenli toplu taşıma araçlarıyla yapılacak yolculuklar, ulaşımında kullanacağınız araç tercihinizi mutlaka değiştirir.

38. Dönem TMMOB ve Oda Etkinlikleri Sonuç Bildirgeleri —————

- Kısa dönemde; ağırlıklı olarak yeni yol açılması yerine, mevcut yolların toplu taşıma araçlarına imkan verecek şekilde düzenlenip kullanılmasına, toplu ulaşım sistemlerinin iyileştirilmesine ve modernize edilmesine öncelik verilmelidir.
- Kazaların artış nedeninde ana faktör olarak; bilgi, deneyim, kontrol ve dikkat eksikliği önemli olmakla birlikte; ulaşım alt yapılarının yetersizliği ve bozulmuş olmalarının payı çok fazladır. İnsanların ve sürücülerin uygun düzeylerde eğitilmelerine, denetimlerine ve güvenlik önlemlerine önem verilmelidir.

ELEKTRİK, ELEKTRONİK, BİLGİSAYAR MÜHENDİSLİKLERİ EĞİTİMİ (EEBM) 2. ULUSAL SEMPOZYUMU SONUÇ BİLDİRGESİ 25-27 MAYIS 2005 - SAMSUN

Elektrik, Elektronik ve Bilgisayar Mühendislikleri (EEBM) Eğitimi 2. Ulusal Sempozyumu, EMO Samsun Şubesi, OMÜ Elektrik Elektronik Mühendisliği Bölümü, OMÜ Bilgisayar Mühendisliği Bölümü ve TÜBİTAK işbirliği ile 25 - 27 Mayıs 2005 tarihlerinde OMÜ Tepe Otelde gerçekleştirilmiştir.

Ülkemizdeki toplam 77 üniversitenin; 45'inde bilgisayar mühendisliği, 33'ünde elektrik-elektronik mühendisliği, 9'unda elektronik mühendisliği, 6'ında elektronik ve haberleşme mühendisliği, 3'ünde elektrik mühendisliği, 1'inde kontrol mühendisliği, 1'inde telekomünikasyon mühendisliği, 1'inde yazılım mühendisliği, 1'inde bilişim mühendisliği, bölümleri bulunmaktadır. Her yıl yaklaşık olarak bu bölümlere 7200 öğrenci kabul edilmekte, yine yaklaşık 4500 civarında mezun verilmektedir. Bu bölümlerde eğitim gören öğrenci sayısı toplam olarak yaklaşık 33600, öğretim üyesi sayısı ise 650 civarındadır.

Elektrik, elektronik ve bilgisayar mühendisliği yüksek lisans ve doktora programlarında ise toplam 5930 kişi öğrenim görmektedir.

Düzenlenen Sempozyumun amacı, elektrik, elektronik, bilgisayar mühendislikleri eğitiminin bugünkü durumunu belirlemek, bu alanlardaki evrensel değişimi ve gelişimi tartışarak geleceğe yönelik düşünceleri ortaya koymak, çağımıza ve ülkemize uygun nitelikte ve mesleğinin getirdiği sorumluluk bilincine sahip; elektrik, elektronik ve bilgisayar mühendislerinin nasıl yetiştirileceği ve ülkenin kalkınmasına nasıl katkı sağlayacakları konusunda öneriler oluşturmak, sonuçların hayata geçirilmesi için ilgili tüm üniversiteleri, YÖK'ü, TMMOB'yi, Meslek Odalarını ve Sivil Toplum Örgütlerini etkilemek ve harekete geçirmektir.

Elektrik, Elektronik ve Bilgisayar Mühendislikleri bölümü mezunlarının ülkenin kalkınmasına ve problemlerin çözülmesine beklenen katkıyı yeterince sağlamadığı görülmektedir. Mühendislik eğitiminin amacı ülkenin gelişimine katkı sağlayacak özelliklerde bir mühendis yetiştirmek için, öğrencilere çağdaş temel bilim ve mühendislik bilgilerinin aktarmanın yanında, yaratıcılığı, araştırma tekniklerini, bir problemi kendi kendine çöze becerilerini vermektedir. Günümüzün hızla gelişen dünyasında bilgi üretimi kadar, bilgiye erişme ve onu kullanma yöntemleri de önemlidir. Mühendislik eğitimi ezbere dayanan bir eğitim olmamalı, yaratıcı bir eğitim olmalıdır. Elektrik, Elektronik ve Bilgisayar Mühendislikleri eğitimi, öğrenciye mühendislik ve endüstriyel problemlerin çözümünde gerekli yenilik yapma becerisi sağlayan bir eğitim olmalıdır.

Sempozyumun başlıca konuları; ülkemizde ve diğer ülkelerde Elektrik, Elektronik ve Bilgisayar Mühendislikleri eğitiminin bugünkü durumu, geleceği, mühendislik etiği ve etik eğitimi, uzaktan eğitim, yabancı dilde eğitim ile birlikte mühendislik eğitiminde ülkemiz üniversitelerinin bugün içinde buldukları durumun saptanması, genel sorunların belirlenmesi olduğu kadar, eğitimde yeni yaklaşımların, değişik üniversitelerin değişik uygulamalarının da tartışılması vardı. Eğitimde dil sorunu, bunun yanı sıra temel bazı noktalarda ortak anlayışın yerleşmesi yönünde yapılan akreditasyon çalışmaları da sempozyumun konuları arasında yer almıştır.

38. Dönem TMMOB ve Oda Etkinlikleri Sonuç Bildirgeleri

Elektrik-Elektronik Mühendisliği bölümlerinde öğretim üyesi başına düşen öğrenci sayısının çok yüksek olduğu (55) bu sayının 20-25 arası olması gerektiği sempozyum boyunca vurgulanmıştır.

Böyle bir sempozyumda yetiştirdiğimiz mühendislerin meslek yaşantılarında gösterdikleri başarının çeşitli kurum ve kuruluşların yöneticileri tarafından irdelenmesi de sempozyumun hedeflerinden birisi idi. Böylece elde edilecek geri beslemenin eğitime katkı sağlayacağı düşüncesi sempozyum sürecindeki tartışmalarla doğrulanmıştır.

Uzaktan eğitim ve e-öğrenme, geleceğin eğitim teknolojileri arasında olacağı kuşku olmayan konulardır. Bu konuların, sempozyum çerçevesinde irdelenmesi yararlı olmuş olup, uzaktan eğitimin bir eksikliği olarak pedagojik eğitim ve göz temasının önemi vurgulanmıştır.

Ülkemizin kalkınmasını hızlandırmak yeni teknolojileri geliştirmek ve yapmak için Elektrik, Elektronik ve Bilgisayar Mühendislikleri bölümlerinde her bakımdan yeni yapılanmaya gerek vardır. EEBM bölümlerinde öğrenciler mutlaka yabancı dil bilmeli fakat mühendislik eğitimi Türkçe yapılmalıdır. Türkçe'nin bilim ve teknoloji dili olarak kullanılması ve gelişmesi sağlanmalıdır.

Öğrencilere bir problemi kendi başına çözebilme, yenilik yapabilme (buluş) becerisi kazandırılmalıdır. Öğrencilere bağımsız ve takım halinde çalışma becerisi verilmelidir. Öğrencilere kendi işini kurabilme becerisi kazandıracak eğitim ve dersler verilmelidir. Ülkemizin ve insanlığın gelişimi için teknolojik gelişmeler, bireysel beceri, takım halinde çalışma gereği ve becerisi yanında öğrencilere mühendislikte etik kavramı verilmelidir.

Sempozyumda 1 davetli konuşma, 33 sözlü bildiri sunulmuştur. Bu sunumları hazırlayanların sayısı 74 olup, dağılımı 17 farklı üniversite, 4 EMO, 1 özel sektör şeklindedir.

Sempozyum bünyesinde düzenlenen fuara 4 kuruluş katılmış olup, 4 kuruluş da sponsor olarak yer almışlardır.

Sempozyumda ayrıca

- Çağrılı bildiri olarak: "Türkiye'de Elektrik Elektronik Mühendisliği Eğitimindeki Gelişim" sunulmuştur.

- "Mühendislik Eğitiminde Türkçe"

- "Uzaktan Eğitim "

konularında 2 adet panel düzenlenmiş ve bu oturumlarda panel yöneticileri dahil toplam 11 panelist yer almıştır.

Bu sempozyum sonunda, Öğrenci Seçme Sınavı sonucunda üst sıralarda yer alan öğrencilerin öncelikle tercih ettiği Elektrik, Elektronik, Bilgisayar Mühendislikleri eğitimiyle ilgili olarak aşağıda belirtilen genel görüşler oluşmuştur:

1. EEBM bölümleri gerekli altyapı kurulmadan açılmamalıdır. Bina, derslik, laboratuvar, öğretim üyesi, makina teçhizat, kütüphane, internet olanakları, gibi sıralanabilecek altyapı sorunları çözülmelidir.

2. Öğretim üyeliği cazip hale getirilmeli, öğretim üyesi açığını gidermek için programlar geliştirilmeli, var olan programlar desteklenmelidir.

3. Yüksek lisans ve doktora programları evrensel bilime katkıda bulunmanın yanı sıra ülke gereksinimlerini karşılayacak biçimde düzenlenmelidir. Yüksek lisans ve doktora çalışmalarında konuların mutlaka “ülkemizdeki problemlere katkı sağlayacak” şekilde seçilmesi önerilmektedir.
4. Gelişen teknoloji ve ihtiyaçlara göre eğitim programları yenilenmeli, yeni açılımlar ve deneyimler paylaşılmalıdır. Ders programları dinamik ve interaktif hale getirilmelidir.
5. Öğretimin temel ögesi olan öğrencilerin eğitimle ilgili sorunlarının çözümü için içten ve doğrudan çaba harcanmalıdır.
6. Evrensel bir meslek olan EEB Mühendisliklerinin eğitimi için ulusal akreditasyon çabaları ve bu kapsamda “Mühendislik Değerlendirme Kurulu” (MÜDEK) çalışmaları desteklenmelidir.
7. Üniversiteler eğitim/öğretim yapan kurumlar olmanın yanı sıra, bilim ve teknoloji alanlarında yaratıcı ve üretken olmaya teşvik edilmelidir. Araştırmacı yanı sıra güçlü, ülkenin teknolojik gereksinimlerine yanıt verecek mühendisler yetiştirilmelidir.
8. Ülkenin kalkınması için üniversitenin çok önemli yeri olduğu, özellikle Elektrik Elektronik Mühendisliğinin ülkenin kalkınmasında büyük önemi olduğu, yüksek teknolojinin ülkemizde başlatılmasında katkı sağlayacağı bir gerçektir bu nedenle üniversite eğitiminin biran öne çağdaş düzeye getirilmesi gerekmektedir. Ülkenin kalkınması yüksek teknolojiyi geliştirerek sağlanabilir.
9. Yaşam boyu öğrenmenin gerekli olduğu bilinci ve bunu gerçekleştirebilme becerisi öğrencilere kazandırılmalıdır.
10. Mesleki deneyimlerin derlenmesi, aktarılması ve paylaşılması ve yeni gelişmelerin izlenmesi mühendislik mesleği açısından çok önemlidir. Bu amaçla sürekli meslek içi eğitim merkezleri kurulmalı ve desteklenmelidir.
11. İletişim ve bilişim teknolojilerindeki hızlı gelişmeler, bilgi üretimi ve bilginin dolaşımı gibi etkenler uzaktan öğretim, e-öğrenme gibi yeni modelleri gündeme getirmekte ve eğitime ek olanaklar sunmaktadır. Bu teknolojilerin kullanımı yaygınlaştırılmalıdır.
12. EEBM alanlarında ara eleman ihtiyacının karşılanması için önerilen ön lisans yada meslek yüksek okul çözümleri net bir tabana oturtulamamıştır. Bu konuya çözüm getirecek çalışmalar yapılmalıdır.
13. Zayıf olan üniversite sanayi işbirliğini geliştirme olanakları aranmalı ve yeni işbirliği modelleri geliştirilmelidir.
14. TMMOB ve bağlı odaların EEBM eğitim süreci içinde daha fazla katkıda bulunmasına olanak sağlanmalıdır.
15. Üniversitedeki öğretim üyelerinin mesleğini çekeci hale getirecek şekilde yaşam koşullarının iyileştirilmesi zorunluluk arz etmektedir.
16. Ulusal sempozyumlarda sunulan bildirileri, öğretim üyesi atama ve yükselmelerde kullanılması, doçentlik sınavında Ulusal sempozyumlarda, ulusal hakemli dergilerde yayımlanma koşulunun getirilmesi sağlanmalıdır.

Sayıları daha da artabilecek öneriler demetinin amacı; Henüz farkında bile olunmayan ancak kısa bir süre içinde yaşamımızı değiştirecek teknolojileri oluşturacak ve uygulamalara geçirecek 2000'li yılların elektrik, elektronik, bilgisayar mühendislerinde aranacak koşulları sağlayacak, mevcut durumu doğru okuyan ve uygulanabilir öngörülerle desteklenen bir eğitim süresicini zorunlu kıldığını göstermektedir.

Dünya ölçeğinde bilgi toplumuna geçiş süreci diye nitelenen günümüzde bu geçişi sağlayacak meslek alanlarının çoğunluğu elektrik, elektronik, bilgisayar mühendisliği alanındadır.

İnsan kaynağımızın niteliğinin değişeceği bu süreci hazırlıklı yakalamak için elektrik, elektronik, bilgisayar mühendisliği eğitimi görenlerin gelişmelere ve yeniliklere kolaylıkla ayak uydurabilecekleri bir eğitim sürecinin tasarlanması için

Konu ile ilgili tüm kişi, kurum ve kuruluşları bu konuda çaba harcamaya ve uygulamaya çağırıyoruz.

ELEKTRİK, ELEKTRONİK, BİLGİSAYAR MÜHENDİSLİKLERİ EĞİTİMİ
2. ULUSAL SEMPOZYUMU
DÜZENLEME KURULU
27 Mayıs 2005, Samsun

II. İLETİM TEKNOLOJİLERİ KONGRESİ SONUÇ BİLDİRGESİ 27-28 MAYIS 2005 - İSTANBUL

II. İletim Teknolojileri Kongresi, 27-28 Mayıs tarihleri arasında Makina Mühendisleri Odası İstanbul Şubesi Kadıköy Temsilciliği sekreteryahında Yıldız Teknik Üniversitesi Oditoryumu'nda gerçekleştirilmiştir. Kongreyi Sanayi ve Ticaret bakanlığı, Üniversiteler, kamu kurumları, sektör dernekleri, sektör dergileri olmak üzere 37 kurum ve kuruluş desteklemiştir. Kongre boyunca toplam yedi oturumda 20 bildiri sunulmuş olup, 32 bildiri içeren bildiriler kitabı katılımcılara dağıtılmıştır.

Kongre kapsamı içinde Asansörlerde Ulusal Mevzuatın Düzenlenmesi ve Uygulama Çalışmaları konulu ilgili kesimlerin katıldığı panel gerçekleştirilmiştir. Kongre süresince 120'si kayıtlı delege olmak üzere toplam 410 mühendis ve teknik eleman oturumlara katılmış, kurum ve ürün tanıtım masalarını ziyaret etmiştir.

Sanayinin tamamı ve yaşamımızın önemli bir bölümünde iletim teknolojileri önemli bir yer tutuyor. Fabrikalardan depolara, şantiyelerden küçük işletme ve konutlara dek, iletme ve kaldırma makineleri pek çok alanda yaygın olarak kullanılmaktadır. İletim teknolojilerindeki yeni gelişmeler, sanayileşme ve kentleşme alanındaki yeni gelişmelerle bağlantılı bir şekilde sürmektedir. Bu çerçevede enerji kullanımında ekonomiklik, konfor ve güvenlik faktörleri ön plana çıkmaktadır. Diğer taraftan standartlara uygun üretim, rekabet koşulları, AB uyum süreci, standartların uyumlaştırılması gibi konularda büyük bir dağınıklığın yaşandığı da görülmektedir.

Bu açıdan Sanayi ve Ticaret Bakanlığı TSE, Meslek Odaları, üretici firmalar, mühendisler, akademisyenler ve ilgili diğer kuruluşların denetimlerinin yaygın ve etkin kılınmasının gerek can ve mal güvenliği, gerekse haksız rekabeti önlemek açısından önemi bugün de sürmektedir.

2004 yılı itibarıyla kullanımda olan asansör sayısı 120.000 civarında olup her yıl yaklaşık 7000 adet asansör üretilmektedir. Şu an itibarıyla MMO'dan Büro Tescil Belgesi almış 560 firma asansör tasarım, imalat, montaj ve bakım süreçlerinde hizmet vermekte ve bu firmalarda 600 civarında makina mühendisi ve bir o kadar da elektrik mühendisi istihdam edilmektedir. Herhangi bir yetki almadan, korsan olarak çalışan firma sayısı ise yaklaşık 1000 civarındadır.

Makina Mühendisleri Odası Asansör Mühendis Yetkilendirme Yönetmeliği uyarınca ülke genelinde Eğitim Kursları açılmakta ve kurslar sonrası yapılan sınavlar sonucunda başarılı olan mühendisler belgelendirilmektedir. Bugüne değin bu çerçevede açılan kurslar sonucunda asansör avan proje hazırlanmasında 2037, asansör uygulama konusunda ise 1573 mühendis belgelendirilmiştir.

MMO tarafından, kullanılan asansörlerin periyodik kontrollerinin yapılması için çeşitli belediyelerle protokoller yapılmış ve uzman mühendislerce onbinlerce asansörün periyodik kontrolleri yapılarak olası kazaların önüne geçilmiştir. Sadece 2004 yılında kontrol edilen asansör sayısı 15.556'dır. Bu kontroller sonucunda ortaya çıkan gerçek şudur: 10 ilimizdeki ilgili belediye sınırları içinde kullanımda olan asansörlerin yaklaşık %83'ü eksik, %12'si kullanılamaz durumda olup yalnızca %5'i standartlara uygundur. Bu tablo halkımızın can güvenliğinin nasıl büyük bir tehlike içinde olduğunun göstergesidir.

Yapılan bu periyodik kontrollerde asansörlerin büyük bir çoğunluğunun kuyu dibinin temiz olmadığı, kabin karşı ağırlık tamponlarının olmadığı, korozyonların olduğu, regülatör halatının elektriksiz denetiminin olmadığı, kuyu içi elektrik tesisatının uygun olmadığı, kabin altı tampon çarpma plakasının olmadığı vb. gibi birçok olumsuzluklar tespit edilmiştir.

Asansörler, kaldırma iletme makinaları içinde son derece emniyetli bir taşıma aracı olmak zorundadır. İnsan sağlığı ve can güvenliğini doğrudan etkileyen ürün grupları içerisinde yer alması nedeniyle asansörler; tasarım, imalat, montaj, işletmeye alma, ruhsatlandırma ve kullanım aşamalarında ülkemizde zorunlu standartlar ve yönetmelikler kapsamına alınmıştır. Aynı şekilde asansörler, AB ülkelerinde de riskli ürün grubu listesinde yer alarak, CE İşareti Standardı'na tabi tutulmuştur.

Ülkemizde asansörlerin projelendirilmesi, montajı ve bakımı Sanayi ve Ticaret Bakanlığı tarafından 20.12.1995 tarih ve 22499 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanan Asansör Yönetmeliği çerçevesinde yapılmaktaydı. Bu yönetmelik yerine, anılan Bakanlık tarafından AB uyum sürecinde 15.02.2003 tarih ve 25021 sayılı Resmi Gazete'de yeni bir Asansör Yönetmeliği yayınlanmıştır. Bu Yönetmelik, yayın tarihinden itibaren 18 ay sonra yani 15.08.2004 tarihinde yürürlüğe girmiştir.

Halen yürürlükte bulunan 95/16/AT sayılı Yönetmelikte Asansör imalat, montaj ve bakım süreçlerinde çalışan mühendisler için açık bir düzenleme bulunmamaktadır. 1995 tarihli yönetmelikte asansör imalat, montaj ve bakım firmalarının bir elektrik ve bir makina mühendisi istihdam etmesi ve bu firmaların Elektrik ve Makina Mühendisleri Odaları'ndan Büro Tescil Belgesi alması zorunlu tutulmuşken, yürürlükteki Yönetmelikte bu konular boşlukta bırakılmıştır. Yeni Yönetmelikte asansör imalat ve uygulama projelerinin elektrik ve makina mühendislerince çizileceği ve bu projelerin Belediye ve Valiliklerce asansörlere işletme ruhsatı verilmesi aşamasında isteneceği belirtilmekte, ancak imalat, montaj ve bakım firmalarının mühendis istihdamı konusunda herhangi bir açıklık getirilmemektedir.

Sanayi ve Ticaret Bakanlığı tarafından 95/16/AT yönetmeliğinde bir revizyon yapılacağına ve yönetmeliğin yanı sıra asansör uygulamaları konusunda ulusal düzenlemelerimizi belirleyecek Asansör İşletme ve Bakım Yönetmeliği ismi ile bir yönetmelik daha hazırlanacağı, asansör uygulamalarında görev alan mühendislerin, Odaların ve diğer ilgili kurumların görev, yetki ve sorumluluklarının hazırlanacak yeni düzenlemelerde açıklığa kavuşturulacağı bildirilmiştir. Bu doğrultuda çalışmalar sürdürülmektedir.

Sanayi ve Ticaret Bakanlığı'nca 13.07.2004 tarih ve 25521 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanarak kurulan Asansör Teknik Komitesi (ASTEK), söz konusu yönetmeliklere ilişkin çalışmalar yürütmektedir. MMO ve EMO bu Komite'nin üyesidir. ASTEK'te söz konusu düzenlemelere ilişkin iki ayrı alt çalışma grubu oluşturulmuştur. MMO ve Elektrik Mühendisleri Odası bu iki çalışma grubunda temsilci bulundurmakta ve çalışmalara aktif olarak katılmaktadır. 95/16/AT Direktifi'nin Türkçe'ye revize edilmesi alt çalışma grubu çalışmaları, büyük ölçüde tamamlanmış ve Direktif Türkçe'ye birebir tercüme edilmiştir fakat, ulusal bir mevzuat olan ve tüm AB ülkelerinde benzerleri bulunan Asansör İşletme ve Bakım Yönetmeliği konusunda ortak bir görüşe ulaşılamamıştır.

Bazı çevreler olaya ticari boyutta yaklaşmakta, asansör firmalarında mühendis çalıştırılmasına ve Mühendis Odaları'nın mesleki denetim süreçlerinde yer almasına şiddetle

karşı çıkmaktadırlar. Hatta yürürlükteki Yönetmeliğin avan ve tatbikat projeleri ile ilgili hükümleri iptal edilmek istenmekte, yapının bir parçası olan ve yanlış uygulamaların sonuçlarını insan yaşamıyla ödediğimiz asansör tesisleri yapı denetim süreçlerinden kaçırılmaya çalışılmakta, işletme ruhsatı aşamasında sadece firmanın düzenleyeceği AT uygunluk beyanının yeterli sayılması istenmektedir.

Bilim, mühendis ve kamu denetimini dışlayan böylesi bir düzenleme, asansörler konusunda denetim eksikliğinden kaynaklı can ve mal kayıplarını, standart dışı uygulamaları daha da arttıracığı gibi ulusal asansör sanayimizi de baltalayacak, sektörde hizmet veren binlerce mühendis işinden olacaktır. Buna izin verilmemelidir.

- ASTEK tarafından yapılan görevlendirme uyarınca MMO ve EMO'nun birlikte hazırladığı ve Bakanlığın onayına sunduğu "Asansör İşletme ve Bakım Yönetmeliği Taslağı" değerlendirilerek ivedilikle mevzuata yansıtılmalıdır.

- Ülkemizde ulusal Onaylanmış Kuruluş oluşturma çalışmaları oldukça yavaş ilerlemektedir. Bu konuda yeterli düzeyde yönlendirici, özendirici ve kısa dönemde sonuç alıcı yaklaşımların geliştirilmesi gerekmektedir. Asansör sektörünün AB teknik mevzuatına uyum ve belgelendirme çalışmalarının hızlandırılması amacıyla, MMO'nun Onaylanmış Kuruluş olma başvurusu, TÜRKAK tarafından ivedilikle sonuçlandırılmalıdır.

- AB Teknik Mevzuatı'na yönelik yeni düzenlemeler konusunda sektörün ve kamuoyunun bilgilendirilmesi yönünde çalışmalara ağırlık verilmelidir.

- İletim Makinaları üretimiyle ilgili imalatçıların teknolojik düzeylerini yükseltmek için yürüttükleri çalışmalar teşvik edilmeli ve desteklenmelidir.

- İletim makinalarının yaygınlık ve önemine karşın, üniversiteler ve ara eleman yetiştiren okulların eğitim programlarında bu disipline yeterince yer verilmemekte; bazılarında ise seçmeli ders olarak okutulmakta, dolayısıyla bu konudaki öğretim yetersiz kalmaktadır. Üniversitelerin ilgili bölümleri ve meslek liselerinde ilgili derslere daha fazla yer verilmelidir.

- Asansörlerin bakımının, meslek odalarınca mesleki yeterliliği belgelendirilmiş mühendis çalıştıran yetkin firmalarca yapılması sağlanmalıdır.

- İlgili kamu kuruluşları ile yerel yönetimler, asansör periyodik kontrollerinin düzenli olarak yaptırılması konusunda daha duyarlı davranmalı, bu konuda Meslek Odaları ile denetim süreçlerinde işbirliğini arttırmalıdır.

- Makina ve Elektrik Mühendisleri tarafından çizilen asansör projeleri, Odaların Mesleki Denetiminden geçmeden ilgili makamlarca kesinlikle işlem yapılmamalıdır.

- Mesleki denetimin olmazsa olmaz koşulunun "uzmanlık ve belgelendirme" olduğu bilinmelidir. Bu anlamda meslek odalarının kuruluş yasalarının verdiği görev çerçevesinde, kamu yararına ve kamu adına sürdürdüğü üretim ve hizmetlerin kalitesinin yükseltilmesi amacıyla, mesleki denetim hizmetlerinin önündeki yerel ve merkezi siyasi iktidarlarca konulan tüm engeller ve sınırlamalar kaldırılmalıdır.

- Makina Mühendisleri Odası'nın "Uzmanlık ve Belgelendirme Yönetmeliği" kapsamında gerçekleştirdiği MİEM çalışmaları geliştirilerek sürdürülmelidir. Bu çalışmalarda üniversitelerin ve kaldırma iletme makinaları sektörünün desteği arttırılmalıdır.

- Asansör yönetmeliğinde, halen kullanılmakta olan asansörlere ilişkin bir yaptırım bulunmamaktadır. Yeni yapılan asansörlerde uygulanmakta olan güvenlik kriterlerinin, kullanımında olan asansörlere de uygulanması yönünde düzenleme yapılmalıdır.

- Ülkemizde bina asansörlerinin uygulama projelerine uygun olarak yapılmasını denetleme ve yapı kullanım izinlerini verme yetkisi, yürürlükteki yasalarla yapı denetim kuruluşlarına, yerel yönetimlere ve mücavir alan sınırları dışında valiliklere verilmiştir. Ancak bu süreçlerde meslek odalarının dışlanması nedeniyle, bütünlüklü bir denetim yapılamamaktadır. Bunun bedelini asansör kazaları şeklindeki sonuçlarda yaşamaktayız. Binalarda asansörlerin bilimsel teknik esaslara, sağlık kurallarına uygun olarak yapılması amacıyla, yerel ve merkezi yönetimler ile meslek odalarının koordinasyon içerisinde çalışabilmesi için gerekli düzenlemeler yapılmalıdır. İmar Yasası ve Yapı Denetim Yasası yeniden düzenlenmelidir.

- Ülkemiz asansör ürün ve malzemeleri açısından bir ithalat cenneti haline gelmiştir. Planlı sanayi politikalarının olmaması, ekonomik krizler, tutarsız ihracat ve ithalat politikaları, yatırım malları ithalatında korumacılık faktörüne öncelik verilmemesi ve yatırımlarda sektöre öncelik tanınmaması bu durumun başlıca nedenleridir. Yerli üretimin ulusal ve uluslararası rekabet ortamında etkinliğinin artırılması için AR-GE ve yüksek üretim teknolojilerine yönelik yatırımlara destek verilmesi devlet politikası haline getirilmelidir.

- Engelli standartlarına uyum, bir ülkenin aynı zamanda çağdaşlığının da bir göstergesidir. Yapılarda, sokaklarda, işyerlerinde engellilerin rahatça hareket edebildiği bir ülkede aynı zamanda yaşlılar ve hamileler başta olmak üzere tüm kesimler yüksek bir yaşam kalitesine sahip olabilirler.

- Fiziksel çevrenin engelliler için ulaşılabilir ve yaşanabilir kılınması için imar planlarının yapılmasında kentsel, sosyal teknik altyapı alanlarında ve yapılarda engellilerin toplumsal ve sosyal yaşama ve üretime katılmalarını sağlayacak düzenlemelerin yapılmasına önem verilmelidir.

- Engellilerin toplumsal yaşama katılabilmesi amacı ile bir çok standart ve düzenleme vardır. Ancak bunlar uygulamalarda yerine getirilmemektedir. Bu standartların uygulanması konusunda ilgili kurumlar, özellikle belediyeler sorumluluklarını yerine getirmelidir.

Ülkemiz insanının çağdaş, planlı, sağlıklı, güvenli koşullarda yaşaması, yaşam kalitesini arttıran İletim Teknolojilerinin değişik boyutlarıyla incelenmesi ve tartışılması amacını güden II. İLETİM TEKNOLOJİLERİ KONGRESİ'nin gerçekleşmesi için destek veren tüm kurum ve kuruluşlara teşekkür ederiz.

Kongremizin aldığı kararların niteliği ve niceliği ile çağdaş, demokratik, sanayileşen ve üreten bir Türkiye yaratılması sürecine katkıda bulunacağı inancı ile yaşama geçirilmesinin takipçisi olacağımızı kamuoyuna bildiririz.

28 Mayıs 2005

Makina Mühendisleri Odası

IX. OTOMOTİV VE YAN SANAYİ SEMPOZYUMU SONUÇ BİLDİRGESİ 27-28 MAYIS 2005 - BURSA

TMMOB Makina Mühendisleri Odası adına Bursa Şubemizin sekreteryahında 27-28 Mayıs 2005 tarihlerinde Bursa'da Holiday-Inn Otelde yapılan IX. Otomotiv ve Yan Sanayii Sempozyumu'nda toplam 7 oturumda sunulan 27 adet bildiri ve "Bursa Otomotiv Yan Sanayii Anketi Işığında Bursa'da Yan Sanayiinin Gelişimi" ve "AB Geçiş Sürecinde Türkiye'nin Otomotiv Politikalarının Belirlenmesi" panellerinde ortaya çıkan görüş ve öneriler doğrultusunda aşağıdaki sonuç bildirgesi kamuoyunun bilgisine sunulmaktadır.

Tüm sanayileşmiş ülkelerde otomotiv sanayii yan sanayii ile birlikte ekonominin lokomotifleri olarak tanımlanmaktadır. Otomotiv Sanayii, Demir Çelik, Petro Kimya, Lastik gibi temel sanayi dalları ile yakın ilişki içinde olup, diğer sektörlerdeki teknolojik gelişmelerin sürükleyicisi konumundadır.

Ekonomideki sürükleyici etkisi ve diğer sektörlerle olan ilişkisi nedeniyle otomotiv endüstrisi bugün olduğu gibi gelecekte de ülke ekonomisi ve teknolojik gelişim için önemini korumaya devam edecektir.

Katma değer açısından tekstil sektöründen sonra ikinci sırayı alan otomotiv sanayiinin geleceğini şekillendirme çabasında olan ülkemizin makina parkının durumu, makina imalatına yönelik politikalar, üretimin kalitesi, AR-GE ve tasarım boyutu, mesleki eğitim, çalışanların iş güvencesi, sendikal haklar, ithalat, ihracat dengeleri vb. konuların bir bütünlük içinde ele alınması gerekmektedir.

Ülkemizde ekonomik ve siyasal istikrar ile sektöre yönelik stratejik planlamanın bulunmaması, yan sanayide yerli parça kullanım oranının giderek düşmesi, ana ve yan sanayinde yabancı sermaye miktarının giderek yükselmesi, teknolojik yenilenme, üretim düzeyi, mühendislik hizmetleri, istihdam, eğitim, vergilendirme gibi etkenlerden dolayı "Ulusal Otomotiv Sanayii"nin oluşumundan bahsetmek, bugün itibarıyla mümkün görünmemektedir.

İnsanlığın ortak mirası olan bilim ve teknolojinin toplumsal ihtiyaçlar doğrultusunda geliştirilmesi ve kullanılmasında mühendisler önemli rol oynamaktadır. Mühendislerin amacı; insanın mutluluğu, yaşam kalitesi ve toplumsal refahın yükseltilmesi, oluşturulan zenginliklerin toplumsal faydaya dönüştürülmesini sağlamaktır.

Makina Mühendisleri Odası, "Türkiye'de Motor ve Otomobil Yapılamaz" tezlerine karşın somut çabalarla motoru ve otomobili ortaya koyan mühendislerin idealizmini ülke ve toplum yararları doğrultusunda yaygınlaştırmayı, bu nedenle sanayileşmeyi ve demokratikleşmeyi ön plana çıkarmaya çalışmaktadır.

Makina Mühendisleri Odası olarak; Otomotiv Ana ve Yan Sanayii Sektöründe aşağıdaki taleplerin ülke ve toplum yararları doğrultusunda hayata geçirilmesi için tüm birikimlerimizle katkı ve katılımında bulunacağımızı duyuruyoruz.

1. Otomotiv Sanayiinin geleceğinde; magnezyum, alüminyum, plastik ve kompozit malzemelerin ağırlıklı olarak yer alması için çalışmalar teşvik edilmelidir.
2. Otomotiv Ana ve Yan Sanayiiinde geleceğin yakıtı olan hidrojen yakıtının kullanılması ile ilgili olarak AR-GE çalışmalarına başlanmalı. Hidrojen kullanacak içten yanmalı

38. Dönem TMMOB ve Oda Etkinlikleri Sonuç Bildirgeleri

motorların ve yakıt pillerinin geliştirilmesi, depolama ve dağıtım sistemleri üzerine AR-GE çalışmalarına (ABD, AB ve Uzak Doğu'aki benzeri sanayilere paralel olarak) başlanmalıdır.

3. Geleceğin yakıt teknolojilerinde kilit bir önem taşıyacak olan "BOR" potansiyelimizi katma değere dönüştürecek politikalar üretilmeli, mevcut çalışmalar desteklenmelidir.

4. KOBİ'lerin nitelikli eleman ve özellikle mühendislerin çalıştırılmasını özendirmek için vergi indirimleri, prim kesintilerinde kolaylık gibi teşvik edici tedbirler alınmalı ve hayata geçirilmelidir.

5. Sosyo-ekonomik yapıdaki rolleri, istihdam, üretim payları ve yeni teknolojilere hızlı adaptasyon gösterebilme yetenekleri ile KOBİ'ler desteklenmeli ve geliştirilmelidir.

6. Otomotiv Sanayii ve Yan Sanayiinde üretimde farklılığı yakalamanın koşulu AR-GE çalışmalarıdır. Bunun için de ülkemizde, firmalarımızda ve bireylerde AR-GE bilinci oluşturulmalıdır.

7. Eğitilmiş insan gücü arttırılmalıdır. Firmaların ihtiyaçları doğrultusunda yönetim, üretim teknolojisi, ürün tasarımı, pazarlama teknikleri vb. konulardaki vasıflı eleman için firma içi eğitimi ve bu alanda eğitilmiş insan gücü istihdamına azami önem verilmelidir.

8. Bir firmanın performansında en önemli faktörlerden birisi de kalite ve standartlardır. Bunun için firmaların ISO 9000, tip onay ve CE uygunluk işareti sertifikası vb. belgeleri alma çalışmaları hızlandırılmalıdır.

9. Firmalar ürettikleri ürünün tanıtımına önem verilmelidirler. Ürünün kendisi, ürünün markası başlıbaşına bir tanıtım amacıdır. Bunun için çeşitli tanıtım kanalları aktif bir şekilde kullanılmalıdır.

10. Tanıtım ve markalaşma çalışmaları sürekli olmalıdır. Tüketiciyi çekecek yeni ürün tasarımı, kalite, kaliteyi markaya dönüştürmek ve bu markayı uluslararası alanda söz sahibi yapmak önemlidir. Tasarımın kalite ve pazarlama ile doğrudan ilişkili olduğunun bilinci yerleştirilmelidir.

11. Birçok ürünün özelliğinden dolayı yurtdışında etkin dağıtım için üretici firmaların kendi dağıtım kanallarını kurması gerekir. Bunun için firmalar etkin dağıtım kanalları oluşturulmalıdır.

12. Daha pahalı geleneksel pazarlama yöntemleri yerine daha az masraflı, etkin pazarlama olanağına kavuşmak için firmalarımız yaygın bir şekilde internet teknolojilerinden yararlanmalıdır.

13. Otomotiv ve Yan Sanayiinde rekabet edebilirlik, işgücü maliyetleri üzerinden uygulanmalı, yeni teknolojiler geliştirilerek sağlanmalıdır.

14. Üniversite sanayii işbirliğinin geliştirilmesi için somut politikalar belirlenmeli ve hayata geçirilmelidir.

15. Motorlu taşıt üretiminde yüksek oranda yerli parça kullanılmasını sağlayacak uygulamalar teşvik edilmeli, planlanmalı ve hayata geçirilmelidir.

16. Otomotiv Ana ve Yan Sanayiinde üretilen her ürünün çevreye verdiği zarardan dolayı üretici firmaların sorumlu tutulması ve bununla ilgili yasal işlemlerin hayata geçirilmesini sağlayacak yasal düzenlemeler yapılmalıdır.

17. Otomotiv Endüstrisinde çevre kirliliğini önleyecek ürünlerin üretilmesini sağlayan firmalar teşvik edilmeli, vergi muafiyetleri getirilmeli ve konuyla ilgili yasal düzenlemeler yapılarak hayata geçirilmelidir.

**TMMOB
MAKİNA MÜHENDİSLERİ ODASI**

X. TEKSTİL TEKNOLOJİSİ VE KİMYASINDAKİ SON GELİŞMELER SEMPOZYUMU SONUÇ BİLDİRGESİ 1-3 HAZİRAN 2005 - BURSA

TMMOB Kimya Mühendisleri Odası Bursa Şubesi'nin düzenlediği X. Tekstil Teknolojisi ve Kimyasındaki Son Gelişmeler Sempozyumu yoğun bir katılımı yapıldı.

Tekstil sektörünün teknik ve ekonomik sorunlarının tartışıldığı bu sempozyumda, sektörün yıllardır çilesini çeken meslek gruplarının başında olan kimya mühendisleri olarak aşağıdaki hususların altını çizmek istiyoruz .

1. Sempozyum Çin'in DTÖ'ye katılımı nedeni ile kotaların kaldırıldığı; kotaların kaldırılmasının Türkiye tekstil sektörü açısından tehdit mi fırsat mı olacağı tartışıldığı bir ortamda yapıldı. Elbette dünyanın en hızlı gelişen ve en büyük tekstil üreticisi olan Çin'in kotaların kaldırılması ile Türkiye tekstil sektörünü etkilememesi mümkün değildir.

Ancak her zamanki gibi tekstil sektörünün işverenleri bunu bir kriz olarak değerlendirirken sorunların kaynağından uzaklaşarak sektörde kaliteli üretimi sırtlayan mühendislerin istihdamını kısmayı hatırladılar.

Özellikle son günlerde hızlı bir şekilde deneyimli kimya mühendislerinin işsizlik oranı artıyor. Her kriz döneminde olduğu gibi sorunlar derinliğine tartışılmadığı için sektörün kaliteli üretime, ileri teknolojik ürünlerin geliştirilmesine gereksinilen ve rekabet gücünün ancak bu şekilde artabileceği bir dönemde bu tütr üretimin lokomotifi olan mühendisler sektörden uzaklaştırılıyor.

Unutulmamalıdır ki Çin'in bugünkü konumunu tehdit olmaktan çıkarıp bir fırsata dönüştürmenin yolu ucuz üretimden değil üretimde teknolojiyi geliştirmekten ve ileri teknoloji ürünü tekstilleri kaliteli bir şekilde üretmekten geçiyor. Odamız bu sempozyumu düzenleyerek mühendislerin bu alanda kilit konumda olduklarını bir kez daha ortaya koyuyor.

2. Ülkemiz sanayisinin lokomotif sektörü olan tekstil sektörü aynı zamanda kayıt dışı ekonominin en çok yaşandığı bir sektör konumundadır. Ağır bir vergi yükünün de beslediği bu durum son teşvik kararnamesi ile biraz daha ağırlaşıyor. Teşvik almayan illerde kayıt dışının artması kaçınılmaz hale geliyor. 3. Sektörün teknolojik gelişmeler sonucu enerji kullanımı hızla artıyor. Ancak Türkiye sanayicisine en pahalı enerji satan ülke unvanını korumaya devam ediyor. Geçmiş dönemlerde izlenen yanlış politikalar sonucu ucuza mal edilen enerji sanayiye çok pahalı bir şekilde ulaşıyor. Bu da bütün sektörlerde okluğu gibi özellikle tekstil sektöründe rekabet gücünü düşürüyor. Bu konuda vakit geçirilmeden köklü önlemler alınarak bugün sektörün en pahalı girdisi olan enerji fiyatlarının düşürülmesi en önemli gündem maddesini oluşturuyor.

4. Sempozyumumuzda ortaya çıkan en olumlu konu ise çevre konusundaki duyarlılığın her geçen gün artması. 3 günde en yoğun,tartışılan konuların başında çevreye duyarlı proses ve ürünlerin yer alması bu duyarlılığın en önemli göstergesidir.

Sonuç olarak Kimya Mühendisleri Odası Bursa Şubesi gelenekselleşen bu Sempozyumun X.'sünü düzenleyerek sektörün bu sıkıntılı döneminde bir kez daha sektörün en önemli aktörü olan mühendislerin krizlerin aşılmasındaki rolünü ortaya koymuştur.

“YEKS 2005/YENİ VE YENİLENEBİLİR ENERJİ KAYNAKLARI/ENERJİ YÖNETİMİ SEMPOZYUMU” SONUÇ BİLDİRGESİ
03-04 Haziran 2005

Yeni ve Yenilenebilir Enerji Kaynakları/Enerji Yönetimi Sempozyumu, 03/04 Haziran 2005 tarihlerinde TMMOB Makina Mühendisleri Odası adına Kayseri Şubesi sekreteryalığında Kayseri’de gerçekleştirilmiştir.

Sempozyumda, 8 oturumda toplam 41 adet bildiri ile birlikte 20 adet poster bildiri sunulmuştur. Sunulan tüm bildirimler, kitaplaştırılarak katılımcılar ve kamuoyunun bilgisine sunulmuştur. Bu bildirimlerin yanı sıra, çağrılı konuşmacı Dünya Hidrojen Enerjisi Derneği Başkanı Prof. Dr. Nejat Veziroğlu'nun, “21. Yüzyılın Enerjisi: Hidrojen Enerji Sistemi ve Türkiye'nin Anahtar Rolü” başlıklı sunumu ve “Ulusal, Kamusal Enerji Politikaları Işığında Enerji Yönetimi” konulu panelde ortaya çıkan görüş ve değerlendirmelerin ışığında, aşağıdaki Sonuç Bildirgesi'nin kamuoyunun ilgisine sunulması kararlaştırılmıştır.

Bilim ve teknolojinin hızla geliştiği günümüzde, en önemli konuların başında; geçen yüzyılda olduğu gibi yine enerji gelmektedir. Küreselleşen güçlerin egemenliğindeki dünyada, ulus ötesi sermaye gurupları teknoloji, enerji, su ve petrol kaynaklarının sahipliği ve denetimi için birbirleriyle kıyasıya mücadele etmektedir. ABD ve İngiltere, Birleşmiş Milletler'e rağmen dünyanın en büyük ikinci petrol rezervine sahip Irak'ı, enerji kaynaklarını da içeren emperyal bir siyasetin parçası olarak işgal etmiştir. Bu politikanın bir devamı olarak, ABD kökenli Büyük Ortadoğu Projesi (BOP) ve Genişletilmiş Ortadoğu Projesi (GOP) yönelimleriyle, Ortadoğu'dan Afrika ve Kafkasya'ya, Afganistan üzerinden Orta Asya'ya ulaşan geniş bir coğrafyada; enerji, petrol ve su kaynaklarının egemenliğine dayalı uzun vadeli stratejik mücadele ve çatışmaların altyapısı oluşturulmaktadır.

Tüm bu gelişmeler yanında emperyal ülkeler, bir yandan Irak savaşında olduğu gibi zengin enerji kaynaklarına sahip bölgelerin denetimini ele geçirmeye çalışırken, diğer yandan tükenebilir enerji kaynakları yerine yenilenebilir enerji kaynaklarına yönelmektedirler. Gelişmekte olan ve az gelişmiş ülkelerin fosil kaynakları ise, uluslararası tekeller tarafından istila edilerek tüm çevresel etkilerde göz ardı edilerek işletilmektedir.

Enerji, sanayiinin, üretimin, gelişmenin ve kalkınmanın en temel girdisi olup, gerek dünyada gerekse ülkemizde nüfus artışına, sanayileşmeye ve teknolojik gelişmelere paralel olarak enerji tüketimi artmaktadır. Buna karşılık geleneksel enerji kaynakları olan fosil yakıtların rezervleri ise gittikçe azalmaktadır. Günümüzde dünya enerji gereksiniminin % 80'i fosil yakıtlarla karşılanmaktadır. Dünyada bilinen petrol rezervlerinin ömrü 40 yıl, doğal gazın 61 yıl, kömürün ise 227 yıl olarak tahmin edilmektedir.

Bir yandan fosil yakıt rezervlerinin azalması, diğer yandan artan çevre kirliliği ve doğanın tahribi; etkili kalkınma hamleleri için çevre dostu yeni ve yenilenebilir enerji kaynaklarına yönelmeyi zorunlu kılmaktadır.

Ülkemizde ise her alanda olduğu gibi enerji sektöründe de tam bir dağınıklık ve plansızlık yaşanmaktadır. Özellikle son otuz yıldır DTÖ/DB/IMF programları kapsamında uygulanan özelleştirmeci politikalarla, enerji üretim ve dağıtımının her şeyden önce bir kamu hizmeti olduğu ve bu hizmetin herkese gereksinimi ölçüsünde ve ucuz bir şekilde sağlanması gerektiği fikri reddedilmiş; diğer kamusal alanlarda olduğu gibi enerji sektörü de, yerli ve yabancı

sermaye için yeni bir ticari alan olarak örgütlenmiştir.

Yenilenebilir enerji kaynaklarına ilişkin ülkemizdeki durum genel hatlarıyla şöyledir:

Ülkemizin bu gün itibarıyla ETKB verilerine göre 128 Milyar kWh/yıl civarında hidroelektrik potansiyeli vardır. Hidroelektrik enerji kaynaklarımızın yalnızca % 35'i değerlendirilmektedir. Bu düşük kapasite ile bile elektrik enerjisinin yaklaşık %30-40'ı hidroelektrik santrallerden karşılanmaktadır.

Jeotermal kaynak zenginliği açısından ülkemiz dünya sıralamasında 5. sıradadır. Jeotermal enerjiden elde edilen elektrik üretimi içerisinde ise ülkemiz 14. sırada, jeotermal enerjinin doğrudan kullanımında ise 7. sıradadır. Mevcut durumda toplam potansiyelimizin (31.500 MW) ancak % 2.97'si kullanılmaktadır.

Ülkemiz 3.500 km kıyı şeridi, sürekli ve düzenli olarak rüzgar alan bölgeleri ile Avrupa'nın rüzgar enerjisi potansiyeli yüksek ülkeleri arasında yer almaktadır. (Ülkenin teknik potansiyeli 88.000 MW'dır) Ancak ülkemiz bu potansiyeli de yeterince değerlendirememektedir.

Yıllık ortalama toplam güneşlenme süresi 2640 saat (günlük toplam 7,2 saat), ortalama toplam ışınım şiddeti 1.311 kWh/m²- yıl (günlük toplam 3,6 kWh/m²) olan ülkemiz, güneş enerjisi potansiyeli bakımından oldukça zengin bir ülkedir. Ancak bu kaynak da yeterince değerlendirilmemektedir.

Türkiye jeotermal, rüzgar ve güneş enerjisi alanlarında ciddi potansiyellere sahip olmakla birlikte, ne bu alanlara ne de biogaz, biokütle, dalga ve hidrojen enerjisindeki potansiyellerin değerlendirilmesine yönelik yeterli AR-GE ve yatırımlar yapılmamaktadır. Ülkemizin yenilenebilir enerji kaynak potansiyeli, 34.730 MW hidroelektrik, 4.500 MW jeotermal, 88.000 MW rüzgar olmak üzere toplam 127.230 MW'dır.

Tüm ülkeler enerjilerini ucuza üretmenin yolunu ararken ülkemizde pahalı üretim modelleri gelişmektedir. Bu politikalarla ülkemizin enerji kaynakları itibarıyla ithalat bağımlılığı giderek artmış ve kontrol edilemez boyutlara ulaşmıştır. Ülkemizde birincil enerji kaynakları tüketiminin ancak % 35'i yerli kaynaklardan karşılanabilir hale gelmiştir.

Sonuç olarak; bugün ülkemizde mevcut ekonomik HİDROLİK kaynaklı 128 Milyar kWh enerji potansiyelimizin %57'i; RÜZGARDA 10 bin MW ekonomik potansiyelimizin %85'i; JEOTERMAL kaynak potansiyelimizin %95'i; sınırsız enerji kaynağı olan ve ülkemizin her bölgesinin sahip olduğu GÜNEŞ enerjisi kullanılmamaktadır. Bugün yerli, yeni ve yenilenebilir enerji kaynaklarımızın kullanımının özendirilmesi, yaygınlaştırılması ve bu kaynakların kullanımı ile elektrik enerjisi üretim sistemlerini oluşturan malzeme, cihaz ve ekipmanların yerli üretim koşullarının oluşturulması ve bu alanda teknoloji üretebilir bir seviyeye ulaşmamız gerekmektedir.

Bu belirlemelerden hareketle aşağıdaki önerilerin ülke ve toplum yararları doğrultusunda hayata geçirilmesi gerektiğini, TMMOB Makine mühendisleri Odası olarak, bu yönde tüm birikimimizle gerekli katkıları sunacağımızı kamuoyuna duyururuz.

- Ülkemiz dışa bağımlı enerji politikalarından vazgeçmelidir. Enerji antlaşmaları ülke çıkarları lehine yeniden düzenlenmelidir.

- Elektrik enerjisi üretiminde ulusal ve kamusal kaynaklar ile yerli, yeni ve yenilenebilir enerji kaynaklarına ağırlık verilmelidir. Özel olarak elektrik enerjisi üretiminde genel

olarak tüm enerji kaynaklarının temin ve kullanımında, ülke ölçeğinde geçerli olacak bir “Master Plan” uygulamasına geçmelidir.

- Hidrojen enerjisinin en önemli bağlayıcı ve en uygun sentetik yakıt olduğu gözetilerek ülkemizin su kaynakları bakımından avantajı da değerlendirilerek, hidrojen enerjisine geçiş hızlandırılmalıdır.

- Otomotiv sanayiinde geleceğin yakıtı olan hidrojen yakıtının kullanılması ile ilgili olarak AR-GE çalışmalarına başlanmalı, hidrojen kullanacak içten yanmalı ve yakıt pillerinin geliştirilmesi, depolama ve dağıtım sistemleri üzerine AR-GE (ABD, AB ve Uzak Doğu’daki benzer sanayilere paralel olarak) faaliyetleri yoğunlaştırılmalıdır.

- Yakıt teknolojilerinde kilit bir önem taşıyacak olan BOR potansiyelimizi katma değere dönüştürecek politikalar üretilmeli, mevcut çalışmalar desteklenmelidir.

- Güneş enerjisinden yararlanma konusunda yol gösterici ve teşvik edici politikalar uygulanmalı,2010 yılından itibaren maliyetlerinin düşeceği bildirilen fotovoltaik piller konusunda AR-GE çalışmaları arttırılmalıdır.

- Biodizel üretimine ve kullanımına yönelik çalışmalara önem verilmelidir. Üretilen biodizelin EN-14214 standartlarına uygunluğu ilgili kurumlarca denetlenmelidir. Üreticiden tüketiciye kadar olan arz güvenirliği sağlayacak gerekli düzenlemeler yapılmalıdır.

- Yeni güç taleplerinin yerli, yeni ve yenilenebilir enerji kaynaklardan sağlanmasına yönelik planlamalara öncelik verilmelidir.

- “Yeni ve Yenilenebilir Ulusal ve Kamusal Bir Enerji Politikası” ivedilikle oluşturulmalı, bu amaçla öncelikle yeni ve yenilenebilir enerji kaynaklarının desteklenmesi için yasal düzenlemeler bir an önce hayata geçirilmelidir.

- Bu çerçevede, Mayıs 2005’te kabul edilen “Yenilenebilir Enerji Kaynaklarının Elektrik Enerjisi Üretimi Amaçlı Kullanımına İlişkin Kanun”da, TMMOB’ye bağlı ilgili Odaların görüşü alınarak, yenilenebilir enerji kaynaklarımızın kullanımının özendirilmesine, yaygınlaştırılmasına, dışa bağımlılığın azaltılmasına ve yerli üretim ortamının yaratılmasına olanak sağlayacak şekilde düzenlemeler yapılmalıdır.

- AB uygulamalarında 2010 yılında toplam enerjinin % 12’sinin yenilenebilir enerji kaynaklarından karşılanması, toplam elektrik tüketiminin % 22’sinin yenilenebilir enerji kaynaklarına dayandırılması hedeflenmektedir. TMMOB ve Odalarca gündeme getirilen, Odamızca TBMM’nin Enerji Komisyonuna iletilen ve yasanın TBMM Genel Kurulunda görüşülmesi esnasında bir değişiklik önergesiyle gündeme getirilen % 12’lik hedefin yasa kapsamına alınması yönünde çalışmalar yapılmalıdır. Benzer bir şekilde, yasa yenilenebilir enerji tesislerinin ihtiyacı olan makina ve ekipmanların en az % 45’inin yurt içinden teminini öngören ve yerli sanayii geliştirecek yönde düzenlenmelidir.

- “Enerji Verimliliği Kanun Tasarısı”na yönelik yasama süreçlerinde, TBMM ve ilgili kurumlar, TMMOB ve ilgili bağlı Odaların görüşlerini alarak yasa ve mevzuatlara yansıtılmalıdır.

TMMOB MAKİNA MÜHENDİSLERİ ODASI

GEMİ MAKİNALARI İŞLETME MÜHENDİSLERİ II. ULUSAL KONGRESİ SONUÇ BİLDİRGESİ 02 HAZİRAN 2005 - İSTANBUL

Gemi makinelerinin teknolojik gelişimindeki en önemli husus teknolojinin, çevre uyumlu gelişime ve sürdürülebilir çevre bilincine birinci derece ağırlık vermesidir.

Bu durum özellikle, ağır sanayilerini teknolojinin gelişimine paralel yürütebilen ülkelerde, en hassas konu olarak ortaya çıkmakta ve sanayileşmenin vermiş olduğu avantajı eko dengenin aleyhine kullanan üreticiler imajından uzaklaştırmak hedefi gütmektedir. Bu hedefin gerçekleştirilmesi, sadece dünya ölçekli uluslararası rekabetin sınır şartları ile değil, aynı zamanda çevresel teşvik kredilerinin zamanında ve uygun kullanımı ile de gemi makine üreticilerinin amaçlarını belirlemelerini sağlamıştır.

Buna birincil örnek olarak egzost gazı içerisindeki azot oksit ve kükürt oksit emisyonlarının düşürülmesi verilebilir. Doğal olarak çevre dostu bu makinelerin üretilmesi, makine fren gücünde bir miktar düşme meydana getirmekle birlikte, özellikle MARPOL Ek VI gereklerini sağlamaktadır. Bu çerçevede gemi makinelerindeki teknolojik gelişimin günümüzdeki en önemli adımını, çevre dostu makinelerin üretilmesi ve bunların her geçen gün eko dengeyi bozucu etkilerinin asgari ölçülere indirgenmesi şeklindedir.

Buna en güzel örnek, emisyon açısından avantajlı ve aynı zamanda ucuz bir yakıt olması nedeni ile LNG (Doğalgaz) ile çalışan makine üretilmiş ve şu anda tüm işletmecilerin ve çevrecilerin dikkatini çekmekte olan bu makineler uygulanmaya başlanmıştır.

Günümüzde özellikle otomasyon sistemlerinin inanılmayacak hızda geliştirilmesi ve bunların uzman sistemler ile geri beslemelerinin yapılması ve hatta yapay zeka uygulamalarının sanayilerin her kolunda aktif faaliyet göstermesi, ister istemez gemi makineleri üreticilerini de bu yolda adım atmaya zorunlu kılmıştır.

Bu sebeple gemi makinelerindeki teknolojik gelişim sadece makinenin asıl veriminin, volumetrik veriminin ve hatta mekanik veriminin artırılması yönündeki araştırma, geliştirme faaliyetleri ile sınırlı kalmamıştır.

Günümüzde otomasyon sistemlerindeki adaptif gelişmelerle akıllı makineler, uzun ömürlü yedek parça kullanımı, bakım ve onarım sürelerindeki daha geniş zaman dilimleri, makine kondisyonunun dijital monitorizasyonu kullanılarak uzaktan kumanda ile valfların dahi açılıp kapatılması makine işleticilerine avantaj olarak gözükmektedir.

Ancak sistemlerde meydana gelen arızaların giderilmesinde, özellikle mekanik sistemin, karmaşık elektronik düzeneklerle desteklenmiş olması ve otomasyon sistemine daha çok bağımlılık, ister istemez gemilerde çalışan mühendislerin çok daha fazla yeterliklere sahip olması gerektiğini zorunlu kılmaktadır.

Gemi Makineleri İşletme Mühendisliği, makine, donanım ve sistemlerin verimli kullanımı, operasyonları, arıza tespiti ve giderilmesi, bakım-tutumu, lojistik yönetimi ilgilendiren temel Mühendislik alanları içerisinde, Makine Mühendisliği, Gemi İnşaatı Mühendisliği, Elektrik Mühendisliği, Elektronik ve Otomasyon Mühendisliği, Malzeme ve Kaynak Mühendisliği, İşletme Mühendisliği ve tüm mühendislik sistemlerinin etkin kullanımındaki insan faktörü ve buna ilişkin deniz kazalarının önlenmesi göz önüne alındığında Çevre ve Endüstri

Mühendisliği'nin temellerini de sınırları içerisinde barındırmalıdır.

Gemi Makineleri İşletme Mühendisliği'nin tanımlanan süreçleri yerine getirmesinde gerekli olacak diğer bir sınır şartı ise, bu işlemlerin yerine getirilmesi sırasında dünyadaki herhangi bir ülkenin veya limanın ilgili yönetmelikleri ve ilgili kurumları ile müşterek çalışmayı zorunlu kılmasıdır. Bu sebeple Gemi Makineleri İşletme Mühendisliği, tabiatında uluslararası iletişimi ve uluslararası takım çalışmasını barındırmalıdır. Bu durum bu konuda eğitim yapan yüksek öğretim kurumlarını direk olarak ilgilendirmektedir ve günümüzde, Gemi Makineleri İşletme Mühendisliği disipliniinde Mekatroniğin ne derece önemli olduğunu ortaya koymaktadır. Gemi makineleri imalatındaki bu gelişim süreci kendini son on beş yıl içerisinde göstermekle beraber, günümüzde ülkemizdeki bu konuda eğitim veren kurumların kendi eğitim alt yapılarını güncel gerekleri dikkate alarak tam olarak geliştirdiği söylenebilir mi ?

Esas itibarıyla bahsettiğimiz bu durum, buz dağının suyun altındaki görünmeyen kısmını oluşturmaktadır. Bir örnek vermek gerekirse; Japonya'da Gemi Makineleri İşletme Mühendisliği disiplini eğitimi veren Kobe Üniversitesi'nde, azot oksit emisyonlarının azaltılması yönünde sadece araştırma yapılmak üzere kurulan bir laboratuvar için dört yıl önce yaklaşık 750.000 Amerikan Doları harcanmıştır. Ülkemizdeki üniversitelerin öncelikli sorunları ele alındığında ise bu gibi araştırma laboratuvarlarının, öncelik sırasında son sıralarda yer aldığı, daha temel kurumsallaşmanın gerektirdiği eksiklikler ile mücadele edildiği görülmektedir.

Gemi makineleri teknolojisinde bir diğer önemli değişim ise özellikle ağır devirli dizel motorların kullanıldığı gemi sevk sistemlerinden, buhar türbinlerine doğru açık bir yöneliş olduğudur. Bu süreç özellikle gaz taşıyıcı (LPG ve LNG) gemilerde kendini göstermekle beraber, makinelerin çevre uyumlu olması zorunluluğu ile gemi bünyesinde makinelerin çalışması yüzünden oluşan titreşimin tüm malzemeler üzerindeki yorulma etkisi ve güvenlik olgusu, buhar türbinlerine olan açık yönelişi ortaya koymaktadır. Yine gelişmiş ülkelerde, söz konusu bu durum özellikle Gemi Makineleri İşletme Mühendisliği disiplini eğitimi veren yüksek öğretim kurumlarının, eğitim müfredatları içerisinde oldukça kapsamlı olarak, buhar türbinleri ve ilgili tamamlayıcı derslerini koydukları görülmektedir.

Doğal yapısı itibarıyla gemi makineleri teknolojilerini takip etmek ve bu konuda fikir sahibi olmak, bir değerlendirme konusu, bu teknolojilerin büyük kısmını ulusal sanayide üretmek ve uluslararası pazarda rekabetçi olmak bir başka değerlendirme konusudur. Kanımca, öncelikle doğru olanı kavramamız gerekir. Bunun için ise hedef, ülkemizde geçmişte Pendik Tersanesi'nde bir örneği başlatılmaya çalışılan, ancak daha sonra göz ardı edilen, dünyadaki prestijli gemi makinesi üreticilerinin ülkemizde üretim yapmalarını sağlamak olmalıdır.

Aslında bu durum için geçerli şartlar ülkemizdeki gemi sanayinde mevcut olmakla birlikte, bunları değerlendirici ilk hareket mekanizmalarının atıl olmasıdır. Bu ataletten kurtulduğumuz ve yabancı patent ile üretim yaptığımız takdirde bu süreç ister istemez gemi makineleri yan sanayini ülkemizde güçlendirecek ve uzun erimli hedef olarak da ileride kendi markalaşmamızı sağlayacaktır.

Süleyman SAVAŞ Yönetim Kurulu Başkanı

3. İSTANBUL VE DEPREM SOMPOZYUMU SONUÇ BİLDİRİSİ 9-10 HAZİRAN 2005 – İSTANBUL

- Devleti yönetenlerin, depreme ve güvenli yapı üretimine ilişkin soruna bakışları hiç değişmiyor.
- Bütünsellikten uzak, parçacıl, bilimsel olmayan yöntemlerle depreme karşı önlem alınmanın olanağı yoktur.
- Deprem zararlarını azaltmak için öncelikle risk yönetimine önem verilmesini, depremden önce yapılacak çalışmaların, yani deprem riskini ve zararlarını azaltacak deprem güvenli yapıların üretilmesi son derece önemlidir. Bu bağlamda “risk yönetiminin” yeterince kavranmadığını görüyoruz. Bir “sakinim planı” ve çalışması mutlaka yapılmalıdır.
- Bugüne kadar başta İstanbul olmak üzere, “kuvvetli yer hareketi kayıt edicilerinin” yeterince kurulmadığı, kurulanların da yeterince korunmadığı bilinmektedir. Bu eksikliğin mutlaka giderilmesi gerekir.
- Yapısal hasarlara etki eden yerel zemin koşullarının etkisini belirlemek üzere, mikro bölgeleme çalışmaları, başta İstanbul olmak üzere yapılmalı, depremlerde en az hasar göreceği yeni yerleşim alanları belirlenmelidir.
- Her türlü teknik denetimden yoksun kaçak yapılaşma, başıbozuk yapılaşmanın en önemli göstergesi olarak varlığını bugün de sürdürmektedir.
- Genel eğitim düzeyi ve mühendislik eğitim düzeyi ve çıkmazı, ülkemizde gittikçe artan kaliteli teknik insan gücü ihtiyacını karşılamaktan giderek uzaklaşmaktadır. Özellikle mühendislik eğitimindeki kalite ve alt yapı mutlaka yeterli bir düzeyde olmalıdır.
- Endüstri tesislerimizin deprem riski yüksek olan yerlerde bulunduğu gerçeği dikkatle irdelenmeli, yapılacak olan Bölge Planları kapsamında yeni tesislerin başka yerlere kaydırılması sağlanmalıdır.
- Bugün İstanbul kentinin “Ana Planı” bulunmamaktadır. Buna karşın her türlü yapılaşma hızlı bir çerçevede sürmektedir. Yeni Nazım Planı günümüz koşulları da dikkate alınarak, yoğunluk azaltıcı çerçevede yapılmalı, su havzalarını ve orman alanlarını tahrip edecek yeni yerleşim alanlarına kayan yapılaşmalar mutlaka engellenmelidir.
- Özellikle İstanbul’da yol genişlikleri standartlaştırılmalı, belirli genişliğe sahip olmayan yollara park yasağı getirilmelidir.
- Deprem sonrası gerekli hizmetlerin yeterince yapılabilmesi için ulaşım yolları, haberleşme merkezleri, itfaiye binaları, okullar, hastaneler öncelikle depreme dayanıklı hale getirilmeli, bu yapılar güçlendirilmelidir. Ayrıca, insanların toplu olarak çalıştığı fabrika ve işyerleri de mutlaka deprem güvenli olacak şekilde incelenmeli ve güçlendirilmelidir.
- Yürürlükte bulunan imar, afet, denetim ve zorunlu deprem sigortasıyla ilgili yasal düzenlemeler yeniden yapılmalı, meslek adamlarına yönelik mesleki sorumluluk sigortası sistemi mutlaka getirilmelidir.

Kent bazında afet yönetiminde ortaya çıkan yetki kargaşası sona ermeli, kurumlar sahip oldukları yetki ve sorumluluklarını başka kurumlarla da paylaşmalıdırlar. Kurulacak olan

“Afet Yönetimi Sistemi” risk azaltma çalışmalarını yönlendiren, sadece afet anı ve sonrasını değil afet öncesini planlayan bir yapıda olmalıdır.

- Bugüne kadar yapılmış olan çalışmaların birçoğu durumu belirlemeyle sınırlı kalmıştır. Bugün gündeme getirilen kentsel dönüşüm kavramı, imar ve şehirleşme ölçeğinde planlı ve sürdürülebilir bir gelişmeye göre yeniden düzenlenmeli, yeni bir rant projesinin aracı olarak kullanılmamalıdır.
- Tarihi yarımada ve kentimizin birçok yerinde iki arabanın bir arada geçmesi artık imkansız hale gelmişken, İstanbul’a yeni alt yapı problemleri getirecek ve kent insanına yeni maliyetler yükleyecek “gökdelen” projelerinden kesinlikle vazgeçilmelidir.

TÜRKİYE 19. ULUSLAR ARASI MADENCİLİK KONGRESİ SONUÇ BİLDİRGESİ 9-11 HAZİRAN 2005 - İZMİR

Türkiye madencilik sektörünün 1980'li yıllara kadar sürdürdüğü kamu ağırlıklı yapısı, bu tarihten sonra, gerek kamu madencilik kuruluşlarına gerekli olan yatırımların yapılmaması, gerekse kapatma ya da özelleştirmeler yoluyla özel sektör ağırlıklı bir yapıya dönüşmüştür. Kamu işletmelerinin verimsizliğe neden olduğu, bununla beraber, piyasa mekanizması içerisinde kaynakların etkin kullanımının sağlanacağı iddia edilmiş, özelleştirmeler ile rekabetin sağlanacağı, maliyetler ve fiyatların düşeceği, ekonomik verimliliğin arttığı bir yapı öngörülmüştür. Madencilik sektörü için gerekli olan yerli ya da yabancı sermayenin bu yolla temin edilebileceği, özel sektör dinamizmi ile ülkemiz madencilik sektörünün hızla gelişeceği iddia edilmiştir. Bu varsayımlar ile, madencilik sektöründe kamu girişimciliğinden vazgeçilmiş, kamunun elindeki işletmeler özel sektöre devredilmek suretiyle madencilik sektöründe yapısal dönüşüm sağlanmıştır. Bu dönüşüm sonucu, bugün, kömür ve borlar dışında kalan madencilik alanında kamunun kayda değer bir üretimi bulunmamaktadır.

Sektörün liberalizasyonuna yönelik yukarıda değinilen tüm bu faaliyetlerin sonucunda, gerek maden aramaları gerekse üretimler büyük ölçüde sekteye uğratılmış, kamu madencilik kuruluşları ana işlevlerinden uzaklaştırılarak birer enkaz yığını haline getirilirken yerlerine hiç birşey konulamamıştır.

Türkiye madenlerini aramaktan vazgeçmiştir. Kamu madencilik kuruluşları giderek küçültülmüş, yatırım yapılmamak suretiyle eskimeye ve verimsizliğe terkedilmiştir. Madencilik sektörüne finans sağlayan Etibank Bankacılık yok edilmiştir.

Bununla beraber, sonuçlar, önerileri ileri sürenlerin başlangıç varsayımlarını doğrulamamaktadır. Madencilik sektöründe kamu işletmeciliğinin olumsuzluklara neden olduğu, madencilik faaliyetlerinin serbest rekabet koşullarında faaliyet gösteren özel sermayeli şirketler tarafından yerine getirilmesi durumunda ekonomik ve toplumsal yararın elde edilebileceği düşüncesi, ülkemiz madencilik sektöründe 25 yıldır devam etmekte olan uygulama sonuçlarıyla uyusmamaktadır.

Sabit sermaye yatırımları içerisinde madencilik yatırımlarının payı ve ülkemiz madenciliğinin üretim düzeyi giderek düşmektedir. Kamu yatırımlarından vazgeçilmiştir. Ancak, artacağı varsayılan özel sektör yatırımlarında ise ciddi sayılabilecek bir artış görülmemektedir. Kamu kesimindeki düşüşün özel kesimce doldurulamaması, uygulanan politikaların yanlışlığını açık olarak göstermektedir. Madencilik sektöründeki istihdam 20 yılda 100.000 kişi azalarak yarıya inmiştir.

Madencilik sektöründe, kamu mülkiyetinin özel sektöre devrinin, ekonomide etkinlik ve verimliliği sağlamak için yeterli olmadığı görülmektedir. Gerçek sorunlar göz ardı edilirken, çözümün sadece mülkiyet devrinde aranması, bilimsellikten son derece uzak bir yaklaşım olarak önümüzde durmaktadır.

Madenlerimiz, çok büyük oranda hammadde olarak dışarıya satılmakta olup, sanayiye dönük kullanımları sınırlı kalmaktadır. Özelleştirme, bu sorunu çözmeye yönelik bir girişim değildir. Gerçek sorun yine çözümsüz kalmaktadır.

Yapılması gereken, kamunun elindeki işletmeleri özelleştirmek ve madenlerimizi hammadde olarak ülke dışına ihraç edilmesini sürdürmek değil, mevcut hammadde kaynaklarını sanayi sektörlerinin kullanımına sunmak, böylece katma değeri artırmak olmalıdır.

Madencilik sektörünün, plansız ve kuralsız ortamlarda ülke kalkınmasına herhangi bir yarar sağlaması beklenilmemelidir. Madencilik sektöründe başarı için planlama ön koşuldur Söz konusu planlamada ülke sanayi sektörleri ile entegrasyon ön planda tutulmalıdır. Madenlerimizin ekonomik gelişme bakımından önemi, fazla miktarlarda üretilip yurt dışına satılarak döviz elde edilmesinde değil, sanayiye düşük maliyette ve kaliteli girdi sağlamasındadır.

Madencilik sektöründe özelleştirmelerin, sektörün gelişmesini sağlayacağı varsayımı irdelenmeye ve araştırılmaya muhtaçtır. Son yirmi yılda edinilen deneyim, özelleştirme söylem ve uygulamalarının sektörün daha da gerilemesine neden olduğu şeklindedir.

Ülkemiz madencilik sektöründe bilimsellikten uzak uygulamalardan derhal vazgeçilerek, insanı ve insan emeğini merkeze koyan, bir yandan madencilik faaliyetlerinde kamunun etkin gözetim ve denetimini sağlarken, diğer taraftan söz konusu faaliyetlerin çevre ve ekosistemlerin korunmasını da gözetken, temel olarak ekonomik kalkınmaya ve yoksulluğun azaltılarak gelir dağılımının düzeltilmesi hedeflerine yönlendirilen bir “ulusal madencilik politikası” oluşturulması, gerek toplumun yararı, gerekse madencilik sektörünün gelişimi bakımından son derece büyük önem taşımaktadır.

Bu çerçevede, madencilik sektörünün geliştirilmesine yönelik temel ilkeler aşağıda sıralanmaktadır:

a) Her tür ekonomik faaliyette olduğu gibi madencilik faaliyetlerinde de amaç, insanın refah ve mutluluğudur. İnsan onuruna ve emeğine saygı, madencilik faaliyetlerinin planlanma ve uygulanmasında hareket noktası olmalıdır. Kamu yararı, öncelikli olarak göz önünde tutulmalıdır.

b) Madencilik sektörünün tüm alt sektörlerinde üretim arttırılmalıdır. Ancak, söz konusu üretimin hedefi dış satım değil, ülke sanayi sektörleri olmalıdır. Madencilik sektörünün ülke kalkınmasındaki kritik önemi, fazla miktarlarda üretilip yurt dışına satılarak döviz elde edilmesinde değil, ancak, yerli sanayiye düşük maliyette ve kaliteli girdi sağlamasındadır. Bu çerçevede, madencilik sektörünün planlanmasında ülke sanayi sektörleri ile entegrasyon ön planda tutulmalıdır. Sektörde hammadde ihracatı engellenmeli, madencilik üretimlerini sanayi ürünlerine dönüştüren entegre projeler teşvik edilmelidir.

c) Madencilik sektörünün geliştirilmesine yönelik oluşturulacak tüm amaç ve hedefler ile uygulamalar, herşeyden önce bilimsel ve teknik temeller üzerinde geliştirilmeli, bilimsel bilgi ile desteklenmeyen söylem ya da tasarımlardan uzak durulmalıdır. Bugüne kadar, madencilik sektöründe, özelleştirme ve özelleştirmeye yönelik olarak yapılan çalışmaların hiçbirinden madencilik sektörünün gelişmesine yönelik olumlu bir sonuç alınamamış, tersine sektörün dinamizmi açısından son derece önemli işlevler gören kamu kuruluşları da yatırım yapılmamak suretiyle küçültülmüştür. Madencilik sektöründe özelleştirmelerin, sektörün gelişmesini sağlayacağı varsayımı irdelenmeye

ve araştırılmaya muhtaçtır. Son yirmi yılda edinilen deneyim, özelleştirme söylem ve uygulamalarının sektörün daha da gerilemesine neden olduğu şeklindedir. Olumlu sonucu verecek modeller, ancak ve ancak sorunların ortaya doğru konulabilmesi ile mümkündür. Madencilik sektöründe özelleştirme ve yeniden yapılandırma çalışmaları önemli boyutta toplumsal ve insani sıkıntılara yol açmaktadır. Söz konusu sıkıntıları giderecek önlemlerin mutlak surette yaşama geçirilmesi gerekmektedir.

d) Ülkemizin ihtiyacı olan enerjinin, yerli maden kaynaklarımızdan karşılanması öncelikli hedef olmalıdır. Sanayinin ihtiyacı olan ucuz enerji üretiminin sağlanması ve bu enerjinin sürekli ve güvenilir olması bakımından, yerli maden kaynaklarımızın kullanılması kaçınılmaz bir gerekliliktir. Elektrik enerjisi arz-talep dengesinin sorunsuz sürdürülebilmesi için, ulusal maden kaynaklarımıza öncelik veren, akılcı bir enerji politikası zaman kaybedilmeden oluşturulmalıdır.

e) Maden aramaları uzun yıllardır ihmal edilmiştir. Aramalarla ilgili etkin yasal ve yönetsel yapıların hızla tesisi ve çağdaş teknolojilerin kullanıldığı arama faaliyetlerinin, kamu denetiminde ve mutlaka rasyonel bir stratejik plan çerçevesinde yürütülmesi gerekmektedir. Bu amaçla Maden Tetkik ve Arama Genel Müdürlüğü yeniden yapılandırılarak, uzun yıllardır ihmal edilen maden aramaları konusunda yeniden lokomotif kuruluş konumuna getirilmelidir. Bu amaçla MTA'ya gereken kaynak ayrılmalıdır.

Maden aramaları için uzun dönemli ve stratejik planlar geliştirilmeli, söz konusu planlamaların ve arama faaliyetlerinin altyapısı Maden Tetkik Arama Genel Müdürlüğü'nce yapılmalıdır. Diğer kamu ya da özel kurum ve kuruluşlarca yapılacak aramalar, MTA tarafından söz konusu planlamalar çerçevesinde yönlendirilmeli ve denetlenmelidir.

f) Madencilik sektöründe aramadan uç ürüne kadar her aşamada ileri teknoloji kullanımı amaçlanmalıdır. Üretim ve kaynak performansının iyileştirilmesine ve yeni ürünlerin elde edilmesine yönelik olarak yeni gelişen teknolojilerin kullanımı, bu sektörün ülke kalkınmasına katkısı bakımından kritik önemdedir. Bu nedenle sektörde yüksek teknoloji kullanımı ve üretilmesine yönelik araştırma-geliştirme çalışmalarına öncelik verilmelidir. İleri üretim teknolojilerinin geliştirilmesi ve kullanımı, daha temiz ve daha etkin madencilik süreç ve ürünlerinin temini bakımından önkoşuldur. Bilim ve teknoloji politikaları oluşturulmalı, madencilik sektörü bu politikalar içerisinde yerini almalıdır. Bilim ve teknolojiyi süratle ekonomik ve toplumsal faydaya dönüştürebilme mekanizmaları hayata geçirilmeli, madencilik sektöründeki kamu ve özel kuruluşların araştırma ve geliştirme faaliyetleri söz konusu sistem kapsamında teşvik edilmelidir. Türkiye'nin uluslararası ortak araştırma-geliştirme projelerinde yer almasına yönelik yasal düzenlemeler yapılmalı, bununla ilgili teşvikler sağlanmalıdır. Bilim ve teknoloji üretimine yönelik araştırma-geliştirme faaliyetleri için ayrı bir bütçe oluşturulmalı, üniversite-sanayi ortak araştırma merkezleri, teknoloji geliştirme bölgeleri kurulmalıdır.

g) Gelişmiş teknoloji kullanımı ve yeni madencilik teknolojilerinin geliştirilmesi, sektöre önemli katkılar yapacak yeni fırsatlar yaratacaktır. Bu çerçevede söz konusu teknolojilere uyum sağlayacak ve bunları kullanabilecek iyi eğitilmiş işgücünün varlığı

önemlidir. Sektörde teknik eleman istihdamının süratle artırılması, genel verimliliğin artışı bakımından son derece önemlidir. Madencilik sektöründeki eğitim ve öğretim konusunun yeniden ele alınması ve sektörün gereksinim ve beklentilerinin yansıtılması gerekmektedir. Her maden işletme faaliyeti için en az bir maden mühendisinin istihdamı zorunlu olmalıdır. Madencilik faaliyetlerinin kaynak kaybına yol açmadan, çevreyle barışık, akılcı ve ekonomik kurallara göre ve iş güvenliği ve işçi sağlığı esasları çerçevesinde yürütülmesi bilimsel ve teknik bilginin kullanımı ile mümkündür. Bu durum, sektörde bilim ve teknolojinin uygulayıcısı olan maden mühendisinin istihdamını gerekli kılmaktadır.

h) Ülke madencilik sektörünün en önemli darboğazlarından biri, gerek kamu gerekse özel kuruluşlardaki yönetsel yapıların verimsizliğidir. Bu yapıların verimliliğine yönelik çalışmalar, madencilik sektörünün gelişimi bakımından son derece önemlidir. Söz konusu yapılarda hesap verilebilirlik ve şeffaflık mutlaka sağlanmalıdır. Madencilik sektöründeki kamu kuruluşlarının gerek örgüt yapılarının gerek personel yönetimlerinin mutlak surette çağdaş bir anlayışla yeniden ele alınması gerekmektedir. Hantal örgütsel yapılar, dinamik ve rasyonel bir işletmecilik için engel oluşturmaktadır.

Yasal mevzuatın uygulanması ve uygulamaların denetlenmesi bakımından, mevcut yönetsel yapıların yetersizliğinden kaynaklanan sorunlar bulunmaktadır. Maden Kanunu'nu uygulamakla görevli kuruluş yeniden yapılandırılarak taşra teşkilatı oluşturulmalı, yerinden ve etkin denetim bürokrasinin azaltılması suretiyle sağlanmalıdır. Maden İşleri Genel Müdürlüğü, çok sayıda ruhsat sahası için gereken sayıda teknik elemanı istihdam edememesi nedeniyle işlevlerini istenilen düzeyde yerine getirememektedir. Bu kurumun teknik eleman gereksinimi karşılanmalı, sektörde mevcut diğer kamu kuruluşlarındaki bilgi birikiminden yararlanmasına yönelik düzenlemeler ve gerekli eşgüdüm sağlanmalıdır.

i) Sektörde pazar araştırması kavramı gelişmemiştir. Bu konunun kapsamlı bir çerçevede yeniden ele alınması, gerek mevcut gerekse gelişen pazarların yakından takip edilerek değişikliklere uygun stratejilerin belirlenmesi gerekmektedir. Madencilikte mevcut pazar payının artırılması amacıyla rafine ürün kapasitesinin ve ürün çeşitliliği ile ürün kalitesinin artırılmasına yönelik yatırımlar yapılmalı, pazarlama stratejileri oluşturulmalı ve etkin dağıtım ağları kurulmalıdır.

j) Çevre faktörü göz ardı edilerek madencilik faaliyetlerinin yürütülmesi, içinde bulunduğumuz yüzyılda mümkün değildir. Sürdürülebilir kalkınma kavramı içerisinde ya madencilik ya çevre dayatması bulunmamaktadır. Madencilik çevreye etkilerini yadsımak mümkün değildir. Ancak, madencilik sektöründe, çevre dostu teknoloji ve yöntemlerin kullanılması, madencilik süreçlerinde ya da sonrasında çevrenin korunmasına ya da yenilenmesine yönelik önlemlerin alınması, sektörün gelişimini engellemeyecek, aksine genel anlamda sektörün gelişimine yönelik katkıyı yapacaktır.

k) Madencilik sektöründe, toplumu eğitime ve bilgilendirme gereksinimi hızla artmıştır. Madencilik sektörünün ülke kalkınması ve toplumların gelişmesindeki önemi konusunda kamuoyu bilgilendirilmelidir. Toplumun, bir istihdam alanı ve gelir kaynağı olarak madencilik önemi hakkında eğitilmesi, sektörün gelişmesi bakımından son derece önemlidir.

l) Madencilik sektörünün her alanında, şeffaflık ve bilgi akışı sağlanmalı, alınan kararlardan toplumun her kesimi bilgilendirilmelidir.

m) Yerel halkın onayını almamış hiçbir ekonomik girişiminden başarı şansı beklenemez. Madencilik sektörüne ilişkin alınacak kararlarda ilgili yöre halkının da katılımı sağlanmalıdır.

n) Toplumsal, ekonomik ve çevresel bakımdan sürdürülebilir bir madencilik sektörünün gelişimi; devlet, sektörde faaliyet gösteren kurum ve kuruluşlar ile demokratik kitle örgütleri ve sivil toplum örgütlerinin yapıcı işbirliği ile mümkündür. Söz konusu tarafların doğrudan katılımları olmaksızın hazırlanacak herhangi bir sektör planının ya da plan uygulamasının başarılı olması mümkün görülmemektedir.

GÜNEŞ ENERJİSİ SİSTEMLERİ SEMPOZYUMU VE SERGİSİ SONUÇ BİLDİRGESİ 24-25 HAZİRAN 2005 - MERSİN

TMMOB Makina Mühendisleri Odası, enerji alanına yönelik kaynaklarımızın kamu çıkarları doğrultusunda kullanımını savunmaktadır. Bu amaçla düzenlenen Sempozyumda sunulan görüş ve değerlendirmeler ışığında aşağıdaki Sonuç Bildirgesi kamuoyunun ilgisine sunulmaktadır. Enerji sanayinin, üretimin, gelişmenin ve insan yaşamının en temel girdilerinden biridir. Gerek dünyada gerekse ülkemizde nüfus artışına, sanayi ve teknolojideki gelişmelere paralel olarak enerji tüketimi hızla artış göstermektedir.

Enerji aynı zamanda jeopolitik ve stratejik bir konuma da sahiptir. Küresel güçler 20. yüzyılda olduğu gibi 21. yüzyılda da enerji koridorlarını kendi kontrolleri altına almak için uluslararası hukuka aykırı yalan ve bahanelerle savaş ve işgal yollarına başvurumaktadırlar.

Öte yandan dünya çapında geleneksel enerji kaynakları olan fosil yakıtların rezervleri azalmaktadır. Fosil kökenli yakıt rezervlerinin azalması ile artan çevre kirliliği ve doğanın tahrip edilmesi nedeniyle yeni ve yenilenebilir enerji kaynaklarına yönelim bir zorunluluk haline gelmiştir.

Ülkemizde son 20 yıldır ulusal çıkarlarımıza dayalı planlama anlayışından vazgeçilerek, enerji sektörü serbest piyasa işleyişine bırakılmış, yapılan düzenlemeler sonucunda ülkemizde daha pahalı enerji kullanımına yol açılmıştır. Yerli ve yabancı sermaye için yeni bir ticari alan olarak düzenlenen enerji sektörü, bu yaklaşım sonucunda bugün usulsüzlük ve yolsuzluklarla çalkalanmaktadır.

Ülkemizde düşük maliyetli enerji temin sorunu bulunmaktadır. Bir çok ülke enerjiyi ucuza üretmenin yolunu ararken ülkemizde pahalı üretim modelleri tartışılmaktadır. Pahalı enerji ise sanayi maliyetlerini artırmakta, rekabet şansı düşük olan yerli üretimi daha da güçsüz kılmaktadır.

Halen kullanılmakta olan petrol, ithal kömür, doğalgaz gibi dışa bağımlı enerji kaynaklarının orta ve uzun vadede artan enerji gereksinimimizi yüksek maliyetlere rağmen karşılamadığı ve karşılayamayacağı açıktır. Buna karşılık nükleer enerji gibi çok büyük maliyetler ödenerek alınacak dışa bağımlı teknolojiye dayalı kısa vadeli çözümler çevre sorunları yaratmasının yanı sıra, ekonomik kaynaklarımızın israf edilmesi anlamına gelmektedir.

Oysa ki ülkemizde çok zengin yenilenebilir enerji kaynakları bulunmaktadır. Türkiye'nin birincil enerji kaynakları tüketiminin ancak % 35'i yerli kaynaklardan karşılanmaktadır. Hidroelektrik enerji kaynaklarının yalnızca % 35'i değerlendirilmekte; Jeotermal kaynak zenginliği açısından potansiyeli dünya ortalamasının üzerinde olan ülkemizde toplam potansiyelin ancak % 2.97'si kullanılmakta. Aynı şekilde rüzgar enerjisi potansiyeli de yüksek olan ülkemiz ekonomik potansiyelinin ancak % 15'i değerlendirilmektedir.

Türkiye'nin yenilenebilir enerji kaynakları potansiyeli yaklaşık 200 MTEP (Milyon Ton Eşdeğer Petrol) olarak tahmin edilmekte; Güneş enerjisi ise 80.0 MTEP Teknik Potansiyel ile en yüksek oranda bulunmakta ancak bu zengin kaynak değerlendirilmemektedir.

Yüzdelerle ifade etmek gerekirse, Türkiye'deki Hidrolik kaynağın % 65'i (% 8'lik bir oran ise inşa halindedir); Rüzgar potansiyelinin %85'i; Jeotermal potansiyelinin %95'i; sınırsız

38. Dönem TMMOB ve Oda Etkinlikleri Sonuç Bildirgeleri

enerji kaynağı olan ve Doğu Karadeniz hariç her bölgemizin sahip olduğu Güneş enerjisi kullanılmamaktadır. Oysa ki Güneş enerjisi dünyada olduğu gibi ülkemizde de yenilenebilir enerji kaynakları içinde en temel kaynaklarından biridir.

Bu belirlemelerden hareketle aşağıdaki önerilerin ülke ve toplum yararları doğrultusunda hayata geçirilmesi gerektiğini, bütün birikimimizle gerekli katkıları sunacağımızı kamuoyuna duyururuz.

1. Ülkemizin dışa bağımlılığını azaltacak bir “Ulusal Enerji Programı”, ilgili tüm tarafların katılımıyla ivedilikle oluşturulmalı; bu programda enerji üretiminde yerli, yeni ve yenilenebilir enerji kaynaklarına ağırlık verilmelidir.

2. Türkiye'nin enerji planlamasında güneş, Rüzgar, Biyogaz, Jeotermal ve diğer yenilenebilir enerji kaynaklarının kullanımına yönelik belirlenecek kısa, orta ve uzun dönemli makro hedeflerin yaşama geçirilmesine ilişkin yasal düzenlemeler bir an önce yapılmalıdır.

3. Bu düzenlemelerde üniversitelerin, TMMOB ve bağlı meslek odalarının, sanayinin, sektör derneklerinin görüş ve önerileri mutlaka alınmalı; uygulama, denetim, izleme süreçlerinde konunun tüm tarafları etkin kılınmalı ve merkezi bir eşgüdüm sağlanmalıdır.

4. Enerjinin kamusal, toplumsal bir hizmet ve toplumun refahının yükseltilmesinin temel girdilerinden biri olduğu bilinciyle sektördeki tüm özelleştirmeler durdurulmalı, verilen tüm imtiyazlar geri alınmalıdır.

5. Stratejik öneme sahip, kamu hizmeti niteliği taşıyan enerji sektöründe ulusal çıkarlarımızın gözetildiği kamusal denetim ilkeleri doğrultusunda makro planlama, eşgüdüm ve denetlemeye dayalı bir yeniden yapılanmaya gidilmelidir.

6. Enerji politikalarının oluşturulmasında çevre faktörü göz ardı edilmemelidir.

7. Petrol ve doğalgazda dışa bağımlılığı azaltacak her türlü önlem alınmalı. Bu kaynaklar başka alternatiflerin bulunmadığı durumlarda kullanılmalıdır. Dışardan temin edilen petrol ve doğalgaz dışındaki kaynaklar çeşitlendirilmelidir.

8. Kömür, hidroelektrik gibi ulusal kaynakların kullanılmasına önem verilmeli, yeni ve yenilenebilir enerji alanında ulusal teknolojilerimizi oluşturmaya yönelik AR-GE çalışmaları eşgüdüm içinde planlanmalı, Oda-üniversite-sanayi işbirliği ve araştırma kuruluşları bu yönde desteklenmelidir.

9. Kentsel planlama ve mimaride tüm yapılarda enerji tasarrufu sağlayacak ve güneş enerjisinden daha fazla yararlanacak şekilde, güneş-mimari-teknoloji ilişkisinin planlama ve tasarım aşamasında dikkate alınması sağlanmalıdır. Konutlarda tüketilen enerjinin % 80'inin ısınmaya harcandığı gözetilerek Güneş Mimarisi önemsenerek uygulanmalı; öncelikle Büyükşehirlerden başlanarak, yeni yapılan binalarda yönlendirme ve yalıtıma önem verilmeli, ek maliyet getirmeden %30'lara varan ısı kazancı sağlayan mimari özellikler kullanılmalıdır. Binalarda Güneş enerjisi kaynaklı mekanik, tesisat projeleri hazırlanıp onaylatılmadan yapı kullanma izni verilmemeli, imar mevzuatında bu yönde değişiklikler yapılmalıdır.

10. Enerji verimliliğini sağlayıcı politika ve zorunlu ölçütler ivedilikle uygulamaya sokulmalıdır.

11. Güneş enerjisinden daha fazla yararlanma ve yaygın kullanımı konusunda sürekliliği

olan üretimi teşvik politikaları oluşturulmalı ve hayata geçirilmelidir.

12. Güneş, Jeotermal ve Rüzgar kaynaklarından enerji elde etmek için gerekli üretim ve ekipmanların büyük bir çoğunluğunun ülkemizde üretiminin ülkemizde bulunduğu gözeticiler bu kapasite mutlaka geliştirilmelidir.

13. Güneş enerjisi sıcak su sistemleri ve ısıtma sistemine destek olarak Güneş enerjisi potansiyelinin yüksek olduğu, Güneydoğu Anadolu, Akdeniz ve Ege Bölgelerinde öncelikli olarak yeni yapılmakta olan binalarda kullanılmasının zorunlu tutulmasına yönelik yasal düzenleme bir an önce yapılmalıdır. Bu bölgelerde Güneş enerjisinden sıcak su elde edilmesi projeleri yapı tesisat projelerinin eki olarak istenmelidir.

14. Son zamanlarda gelişmiş ülkeler tarafından otomobilden uzay teknolojisine kadar çok geniş bir alanda kullanılmaya başlayan fotovoltaik (güneş pili) teknolojisinin Türkiye’de uygulanabilirliğinin artırılması, bu sistemlerin geliştirilmesi ve üretiminin sağlanması için üniversitelerin, AR-GE kuruluşlarının, meslek odalarının, sanayi kuruluşlarının vb. kuruluşların yürüttüğü çalışmalara yeterli kaynak ayrılmalı ve bu konuda merkezi eşgüdüm sağlanmalıdır.

15. Gerek bireysel, gerekse toplu fotovoltaik (PV) enerji üretimi ve kullanımını özendirip yaygınlaştırmak için, kullanıcıların maliyetini düşürecek teşvik sistemleri oluşturulmalıdır. Kullanıcılara verilecek teşvikler, yalnızca kısa dönemli mevcut enerji kullanım ve alt yapı maliyetlerini değil, uzun dönemde bu alandaki bilimsel ve teknolojik gelişmelerin getireceği lisans ve kullanım haklarının ulusal ve kamusal yararlar doğrultusunda ekonomiyi sağlayacağı doğrudan ve dolaylı katkıları da dikkate alınarak düzenlenmelidir.

16. Sıcak iklim bölgelerimizde soğutma ve iklimlendirme amaçlı sistemlerde Güneş enerjisi kullanımı teşvik edilerek yaygınlaştırılmalı ve ilgili yönetmelikler düzenlenmelidir.

17. Mühendis, tekniker ve teknisyenler için Güneş enerjisi sistemlerinin proje, imalat ve uygulama aşamalarını içeren eğitim çalışmaları düzenlenmeli ve belgelendirilmelidir.

18. Yerli, yeni ve yenilenebilir enerjiye yönelimi geliştirmek ve enerji tasarrufuna yönelik toplumsal bilinç oluşturmak amacıyla kitle iletişim araçlarından yayımlar yapılmalı, yayın faaliyetleri geliştirilmeli, ilk ve orta öğretimde özendirici bilgiler ders kitaplarına konulmalı, okullarda ve üniversitelerde öğrencilerin bu alanda bilinçlendirilmesini sağlayacak proje yarışmaları düzenlenmeli, konferans, söyleşi, panel vb. etkinlikler artırılmalıdır.

19. Ülkemizin Güneş enerjisi potansiyelinin yüksek olduğu bölgelerde güneş enerjisinin farklı kullanım alanlarını halka göstermek ve tanıtmak amacıyla, ilgili bütün kurum ve kuruluşların katkılarıyla tüm enerjisini güneşten alan örnek güneş enerjili bilim evleri yapılarak bu konuda kamuoyunun ilgisi çekilmelidir.

TMMOB

MAKİNA MÜHENDİSLERİ ODASI

ULUSLAR ARASI DÜNYA MİMARLAR BİRLİĞİ (UIA) 2005 - İSTANBUL XXII. DÜNYA MİMARLIK KONGRESİ SONUÇ BİLDİRGESİ 3-7 TEMMUZ 2005 - İSTANBUL

XXII. Dünya Mimarlık Kongresi için Dünyanın dört bir köşesinden gelerek Doğu ve Batı uygarlıklarının ve varlıklı kuzeyle yoksul güneyin ara kesitinde, dünya mirası İstanbul'da buluşan mimarlar, geleceğe dönük umut ve önerilerini bu deklarasyonla dünya kamuoyuna sunarlar.

UIA, İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra yıkılan kentlerin yeniden inşası için mimarların dayanışmasıyla oluşmuştur. 57. kuruluş yılındaki İstanbul Kongresi de dünya mimarisinin doğduğu bölgelerden Mezopotamya'nın çağdaş kentlerini yıkan bir savaşla aynı dönemde yapılmıştır. Bu nedenle Kongre'nin birincil dileği, kentleri ve mimariyi yok eden savaşların sona erdiği bir dünyanın yaratılmasıdır.

Dünyanın ideolojik olarak en sorunlu bölgesindeki laik ve çağdaş kimlikli ülkesinde, kuruluşundan bu yana Atatürk'ün "Yurtta Barış Dünyada Barış" ilkesinin yönlendirdiği bir düşünce ortamında toplanan XXII. Kongre, insanların mutluluğunu amaç edinen bir mimarlık ve kent ortamının, küresel güvenliğin temel taşlarından biri olduğuna inanmaktadır.

Kentleri mimari içeriğinden ve yaratıcılığında uzaklaştırarak, mekanik üretim ve tüketim merkezleri, hatta para basma makineleri olarak gören küresel politikalar kent ve mimarının organik bütünlüğünü tehdit etmektedir. Ancak bu sadece mimarlığın değil, insanların temel sorunudur. Çünkü toplumların kendi değerlerine ve insan değerlerine yabancılaşması nedenidir. Temelde kent, tarih boyunca barış, insan hakları, demokrasi ve kültürel kimlik gibi uygarlık bileşeni erdemlerin doğduğu yerdir. Ve bu erdemler mimari ile birlikte oluşmaktadır. UIA 2005'in teması olan "Kentler ve Mimarlık" bağlamında Kongre, kent ve mimarlık olguları arasındaki kavramsal çözülmenin ve ayrışmanın, siyasal, ekonomik ve teknolojik nedenlerini sorgulama gerekliliğinin birincil önemini vurgulamaktadır.

Küreselleşme bu erdemleri yok eden bir süreç olmamalıdır. Bu sürecin bu günkü gelişme stratejisinin dünya için büyük bir tehlike olduğuna inanan XXII. Kongre, Kentler ve Mimarlığın yeniden buluşmasının öncelikli koşullarını;

-Yaşamı ve çevreyi tahrip eden tüketim ekonomisinin yerine yoksulluğu önleyecek bir üretim ekonomisi;

-Toplumların kültürel kimliğini yok etmeyen bir mimarlık ve çevre öğretisi;

-Barışın bütün politikardan önce gelen mutlak varlığı;

-Ulusları köleleştiren bir uluslararası egemenlik mekanizması yerine, öz kaynaklarının talanına izin vermeyen bir uluslararası işbirliği;

-Ve bilginin evrenselliği,

olarak belirlemekte; bu ilkelere dayalı insancıl, kültürel ve uygarlıkları gözetken bir küreselleşme için ulusal ve uluslararası tüm ortamlarda tüm kesimler arasında işbirliği ve ortaklık önermektedir.

XXII. Dünya Mimarlık Kongresi, İstanbul'da bu saptamaları yaparken;

38. Dönem TMMOB ve Oda Etkinlikleri Sonuç Bildirgeleri —————

-Barınmanın bir temel insan hakkı olduğu gerçeğiyle birlikte kentlere göç edenlerin ve fakirlerin yerleşme sorunlarını, sağlık ve eğitim kadar kutlu bir hak olarak kabul eden; bu bağlamda kent topraklarının rant aracı olmaktan kurtulmasını sağlayacak politikalar ve bu düşüncelerin gelişmesini sağlayan kavramsal açılımlar;

-Kent topraklarına bir rant alanı olarak bakmaktan uzaklaşmış, yaşanabilir ve mutlu olunan ortamlar yaratmaya öncelik veren belediyeler ve hükümetler;

-Tarihsel birikimlere dayalı kültürlerin evrensel değerlerle buluşmasını sağlayan bir kent ve mimarlık politikası, ve bu amaçla tarihsel kalıtın insanlığın ortak mirası olarak bugünle bütünleşmesinin sağlanması;

-Çağdaş mimarlığın tarihsel mimari emeği ve yaratıcılığı dışlayan değil, bu birikimi kendi “bellek” zenginliği olarak da değerlendirerek, kimlikli yarınları hedefleyen bir bugünü yansıtacak özde gelişmesi;

konularında dünya mimarlarının ortak düşüncelerini yansıtmaktan onur duymakta;

bu bildirgenin kentleşme, mimarlık, çevre ve kültüre bağımlı kalkınma politikalarında tüm kesimlerle birlikte hükümetlerce değerlendirilmesi dileğini ilan etmektedir.

7 Temmuz 2005

İstanbul

Mimarlar Odası

III. MAKİNA TASARIM VE İMALAT TEKNOLOJİLERİ KONGRESİ SONUÇ BİLDİRGESİ 16-17 EYLÜL 2005 - KONYA

III. Makina Tasarım ve İmalat Teknolojileri Kongresi, TMMOB Makina Mühendisleri Odası adına Konya Şube yürütücülüğünde 16-17 Eylül 2005 tarihlerinde Konya'da gerçekleştirilmiştir.

Bu etkinlikle güdülen amaç, makina tasarım ve imalat teknolojileri alanındaki ilerlemelerin izlenmesi ve deneyimlerin paylaşılmasının yanı sıra makina imalat sektöründe ülkemizde yaşanan sorunların ortaya konularak çözüm yollarının oluşturulması için tartışma ortamının tesis edilmesidir.

Meslektaşlarımız, öğrencilerimiz ve ilgili kurum ve kuruluşlardan temsilcilerin katılımıyla gerçekleştirilen etkinlik, kamu kurumları müdürleri, meslek odaları ve dernek başkanları ile 452 akademisyen ve delegenin katılımıyla yapılan Kongrede, “Tasarım-İmalat Alanında Geleceğe Yönelik Öngörüler, Araştırma Konuları ve Ülkemiz Üzerindeki Yansımaları” konulu bir sunum yapılmış; 5 paralel oturumda sunulan 51 bildiri, “Tasarım Özel Oturumu”nda gerçekleştirilen 5 sunum ve “Makina Tasarım ve İmalat Uygulamalarında Mühendislik Sorunları” konulu panelde sektörün sorunları tartışılmıştır.

Kongrede, tasarım ve imalat alanında geleceğe yönelik öngörüler, araştırma konuları ve ülkemiz üzerindeki yansımaları yanı sıra, Oda-üniversite-sanayi üçlemesinde bir uzmanlık alanı olarak İmalat Mühendisliğinin sektör içindeki önemi tartışılmış; makina tasarım ve imalat teknolojileri alanında teknoloji geliştirilmesi, kullanılması ile ilgili kuramsal ve uygulamalı çalışmalar kongre ortamına taşınmış; makina imalat sektörünün bölgesel özellikleri dikkate alınarak yaşanan sorunların ve olası çözüm önerilerinin tartışılması için ortam yaratılmış; sektörü ilgilendiren AB teknik mevzuat uyum çalışmaları, gelişmeler, ve sorunlarla ilgili değerlendirmeler yapılmıştır.

Kongrede sunulan bildiriler, yapılan tartışmalar ve düzenlenen panel sonucunda kamuoyuna duyurulmak üzere aşağıdaki tespit ve öneriler yapılmıştır.

Makina Mühendisleri Odası tarafından düzenlenen “Sanayi Kongresi 2003” kapsamında sunulan “Makina İmalat Sanayi Sektör Araştırması” Raporunda, makina imalat sanayii, tüm sanayi sektörlerine yatırım malı (makina, donanım, alet, takım, tertibat) veren bir mühendislik sektörü olarak tanımlanmaktadır. Bu sektörün diğer sektörlerden farkı, her aşamada projelendirme, mühendislik ve AR-GE tasarımlarını öngörmesi ve gerçekleştirmesidir.

Türkiye’de makina imalat sanayii kararlı bir gelişme çizgisi göstermemiştir. Sanayi politikalarının olmaması, ekonomik krizler, tutarsız ihracat politikaları, yatırım malları ithalatında korumacılık faktörüne öncelik verilmemesi ve yatırımlarda sektöre öncelik tanınmaması bunun başlıca nedenleridir. Özellikle 1998’lerden sonra işçi başına katma değer, ücret başına katma değer düşmüş, istihdam kapasitesi azalmış, teknoloji düzeyinde önemli bir değişim olmamıştır. Ölçek sorunu hala önem taşımaktadır. Özgün ürün yaratabilmek ise sektörün hedeflerinin başında yer almaktadır.

Sektörde, kesici alet, bıçak ve takımlar, takım tezgahı ve makina imalatında aparat, yedek parça ve takımlar, özel bazı makina imalatları, sıvı pompa, kompresör ve vanalar gibi ürün

grupları önemli bir dışa açılma başarısı göstermiştir. Ancak rekabet gücünü sağlayan bir takım faktörler (makina direktifleri, CE belgeleri, akreditasyonu gerektiren belgeleme vs.) henüz yetersiz olup, göstergeler sektörün rekabet gücü kazanamadığını göstermektedir.

Küreselleşmenin özellikle ulusal sanayiler üzerinde önemli olumsuz etkileri bulunmakta; sanayide küçük ve orta boy işletmeler (KOBİ'ler) giderek tekelleşen büyük firmaların ve yabancı çok uluslu şirketlerin boyunduruğu altına girmektedir. Bu işletmeler fason üretimle dünya pazarlarına düşük kâr marjıyla çalışarak imalat yapmaktadır. Bazıları ise ulusal pazarda dahi başarıya ulaşmak şansına sahip olamamaktadır.

Tüm sanayi sektörlerinde konvansiyonel imalatla var olabilme veya ayakta kalabilme mücadelesi giderek daha düşük paya veya daha az katma değerle yetinmeye dönüşmektedir. Makina imalat sanayi gibi mühendislik hizmetinin en yoğun olduğu sektörde küreselleşmenin getirdiği sorunlar büyümekte, KOBİ niteliğindeki firmalar bu girdapta üretimlerini durdurmakta veya büyük firmaların isteklerine tabi olmaktadır.

Küresel rekabet, konvansiyonel üretimde küçük sanayi için yok olma rekabetine dönüşmüştür. Bu rekabette AR-GE çalışmaları büyük önem kazanmaktadır. Tasarım yapamayan, bir diğer anlamda özgün ürün ortaya koyamayan firmalar rekabet edemez duruma gelecek ve pazardan çekilecektir. Dolayısıyla özgün ürün zorunlu bir rekabet önceliği getirmektedir.

Kongremiz bu gerçeklerden hareketle aşağıda sıralanacak hususlara kamuoyunun dikkatini çeker.

- Küreselleşme süreç ve politikalarının olumsuz etkilerine karşı durabilmek için ülkemiz öncelikle ve stratejik ön görüşle bir imalat sanayi politikası oluşturmalıdır.

- İmalat sanayii teknoloji ve yatırımları kamu tarafından planlanmalı ve gerekli teşvikler devreye sokulmalıdır. Sanayide yatırımların artırılması, yüksek katma değer yaratan sanayi sektörlerine öncelik verilmesi ve öncelikli teknoloji alanlarının seçilmesi hedef olmalıdır.

- Sanayinin özellikle, Makina İmalat Sanayiinin toplam GSMH'den daha fazla pay alması ve ekonominin itici, ve öncü sektörü haline gelmesi artık bir zorunluluktur. Bu çerçevede AB ülkeleri gelişme dengesinin yakalanması için önümüzdeki 5 yıl içinde sanayide en az 2.5-3 milyon kişiye yeni istihdam alanı açılması gerekmektedir.

- Daha yüksek katma değer oluşturulması ve imalat sanayiinin öncelikli sektörlerinin desteklenmesi zorunludur. Yani AR-GE'ye eğitime ayrılan payın yükseltilmeli, gelişmiş ülkeler seviyesine çıkarılmalı, yeni ürün tasarımları yapılmalı ve özgün ürünün teknolojik kapasitedeki tesislerde imal edilmesi sağlanmalıdır.

- Özgün ürünün yaratacağı farklılıkla maliyet, kalite ve ölçek optimizasyonu sağlanabilecektir. Özgün ürün yaratmak için AR-GE alt yapısı oluşturulmalı ve tasarıma giden süreçte mühendislik hizmeti yetkinleştirilmelidir. Kalite ve verimliliği artırıcı özel makineler yapan yatırımlar ile ihtisaslaşmış ve gerçek AR-GE yapılanmasına sahip makina imalatçıları desteklenmelidir.

- Ülkemizin kalkınma stratejileri ulusal bilim, teknoloji, yenilenme politikaları temellerine oturtulmalı, makina imalat sektörü bu çerçevede lokomotif işlev üstlenmelidir. Böylesi bir stratejide yerli yatırımcı özendirilmeli ve korunmalı, katma değeri yüksek ileri teknoloji

isteyen alanlarda yapılacak yatırımlar desteklenmelidir.

- Sektör uygulamaları özelinde, devlet, üniversite, araştırma kurumları, meslek odaları, üretici dernekleri ve sektördeki işletmeler arasında koordinasyonu sağlayacak yapılanmalara yer verilmelidir. Üniversiteler ve araştırma kurumları politik ve ekonomik baskılardan arındırılmalıdır.

- Bir mühendislik sektörü olarak tanımlanan makina İmalat sektör uygulamalarında mühendislik hizmetinin niteliğinin yükseltilmesi ve uzman kadronun oluşturulmasının, temel eğitimden başlayarak üniversite, oradan da meslek içi eğitime ve işletmelerin nitelikli kadro istihdamına kadar uzanan bir ulusal yol haritasını çizilmelidir.

- Ülkemizde henüz ulusal bir Onaylanmış Kuruluş olmamasının bu konuda yapılan çalışmaların yabancı kuruluşlarca gerçekleştirilmesi nedeni ile ülkemizin gerek maddi gerek mühendislik uygulamaları, gerekse test deney altyapılarının kullanılamaması kayıpların gün geçtikçe artmasına neden olmaktadır. Konu ciddi bir sorun olarak ülke gündeminde güncelliğini korumaktadır. Kamu yapısının yaşanan bu sorunun aşılması amaçlı yürüttüğü çalışmaları ivmelendirmesi ve bu çerçevedeki eksikliklerin giderilmesi amacıyla Makina Mühendisleri Odası'nın uzmanlık alanına giren 6 temel konuda (makina emniyeti, basit basınçlı kaplar, gaz yakan cihazlar, sıvı ve gaz yakıtlı sıcak su kazanları, basınçlı ekipmanlar ve asansörler) onaylanmış kuruluş olma yönündeki çalışmalarının sektör, sektör dernekleri ve ilgili Bakanlıklar tarafından desteklenmesi gerekmektedir.

- AB teknik mevzuat uyumuna yönelik sektör-kamu işbirliğinin sağlanması için Sanayi ve Ticaret Bakanlığı koordinasyonunda çalışma yapmak üzere oluşturulan ulusal daimi komiteler arasında yer alan "Makina Emniyeti Teknik Komitesi"nde ve oluşturulmuş tüm komitelerde Makina Mühendisleri Odası'na, ilgili diğer meslek odalarına ve sektör dernekleri ile üniversite temsilcilerine yer verilmesi sağlanmalıdır.

- 4703 sayılı kanun kapsamında Sanayi ve Ticaret Bakanlığı'nca yürütülen piyasa denetim ve gözetim faaliyetlerinde yetersiz kaldığı Kongrede değerlendirilmiş; makina emniyeti yönetmeliği ile diğer yeni yaklaşım yönetmelikleri ile ilgili eksikliklerin giderilmesi amacıyla Bakanlığın ilgili yönetmelik hükümleri kapsamında TS EN 45004 standardı içeriğinde TÜRKAK'ca akredite edilmiş bir muayene kuruluşu olan Makine Mühendisleri Odası ile işbirliğine gidilmesi gerektiği ifade edilmiştir.

TMMOB MAKİNA MÜHENDİSLERİ ODASI

III. DEMİR-ÇELİK KONGRESİ SONUÇ BİLDİRGESİ

22-23-24 EYLÜL 2005 – ERDEMİR / ZONGULDAK

TMMOB Makina Mühendisleri Odası adına Zonguldak Şubesi sekreteryasında düzenlenen III. Demir Çelik Kongresi ve Sergisi, 22-24 Eylül 2005 tarihlerinde Erdemir Kültür Merkezi tesislerinde gerçekleştirildi.

Kongre ile ulusal demir-çelik sektörünün gelişimini ve dünyadaki konumunu sorgulamak, ülkemiz demir-çelik sektörünün AB sürecindeki geleceği, yeni teknolojilerle sektörel gelişmelerin tanınması amaçlanmıştır.

Bu doğrultuda demir-çelik sektörümüzün dünü, bugünü, yarını, üretim teknolojileri ve uygulamaları, çevre yönetimi ve atıkların değerlendirilmesi, enerji yönetimi ve uygulamaları, aşınma-korozyon, toplam kalite yönetimi konu başlıklarına yönelik 43 adet poster, toplam 83 adet bildiri sunulmuş; Kongreyi 558 kayıtlı delege, 1050 katılımcı izlemiştir. Kongre kapsamında “AB Sürecinde Demir-Çelik Sektörümüzün Geleceği” konulu bir panel yapılmış; sektörün sorunları katılımcılar tarafından irdelenerek çözüm önerileri sunulmuş, izlenmesi gereken strateji ve politikalar geliştirilmeye çalışılmıştır.

Kongreyi 45 kurum, kuruluş ve üniversite desteklemiş; sektördeki teknolojik yenilik ve ürünlerin sunulduğu bir de sergi düzenlenmiştir.

Kongre delegasyonu, Kongre boyunca dile getirilen görüşlerden hareketle aşağıdaki saptama ve önerilerin kamuoyuna duyurulmasına karar vermiştir.

Bir ülke ekonomisi ve sanayileşmesinin en önemli bileşkesi demir-çelik sektörünün varlığıdır. Demir-çelik sektörünün üretim ve tüketim büyüklükleri, sanayileşmenin temel göstergelerinden biri sayılmaktadır. Kişi başına tüketilen çelik miktarı ve bu tüketim içerisinde yassı çelik oranı ülkelerin gelişmişlik kriteri olarak kabul edilmektedir.

Ülkemizde 1926’lardan itibaren bu sektörün oluşumuna yönelinmiş ve 1930’lar ile 1960’lar asıl hamlelerin yapıldığı, temel tesislerin kurulduğu yıllar olmuştur. Diğer adımlarla birlikte, Türkiye böylece belirli bir gelişme çizgisine girebilmiştir. Bu süreçte entegre demir çelik tesislerimize bakım, yenileme ve kapasite artırımlarının yeterli oranda yapılamaması, bu tesislerin modern üretim yöntemlerini takip edememelerini ve dolayısıyla diğer ülke üreticilerinden geride kalmalarına yol açmıştır.

Türkiye, 2004 yılı itibarıyla 20.5 milyon ton ham çelik üretimi ile dünya sıralamasında 12. sırada yer almış; 2005 yılı 6 aylık ham çelik üretimiyle de Fransa’yı geride bırakarak 11. sıraya yükselmiştir. Ancak iyi bir kamu işletmeciliği örneği sergileyen ERDEMİR’in kamu hisselerinin özelleştirilmeye çalışılması anlaşılmalıdır.

Uluslararası finans kuruluşlarının yönlendirmeleriyle uygulanan özelleştirme ve serbestleştirme politikaları sonucunda ülkemizin en büyük KİT’lerinden olan TDÇİ işlevsiz kılınmış, KARDEMİR, İSDEMİR ve DİVHAN gibi kuruluşlar gözden çıkarılmıştır. 1995 yılında KARDEMİR özelleştirilmiş, İSDEMİR üretimin yassı ürüne dönüştürülmesi kaydıyla ERDEMİR’e devredilmiş, DİVHAN ise özelleştirme kapsamında ERDEMİR’e satılmıştır.

1980’li yıllardan itibaren uygulanagelen planlamayı, yatırımı, üretimi, sanayileşmeyi

ve sosyal devlet anlayışını dışlayan özelleştirmeci küresel politikaların yıkıcı sonuçları sektörümüzde de yaşanmaktadır. Bu süreçte Devlet Planlama Teşkilatı'nın plan hedeflerine uymayan yatırım teşvikleriyle uzun ürünlerde iç tüketimin üstünde bir kapasite yaratılırken, yassı ürünlerde ise planlamanın ve dünya ölçüklerinin çok gerisinde kalınmıştır.

Yassı çelik mamul üretiminin toplam üretime oranı dünyada % 47 iken Türkiye'de % 18'dir. Plansız yatırım ve teşvik politikaları sonucu ülkemizin uzun ürün üretimi iç tüketimin iki katına ulaşmıştır.

Kalkınmada sürekliliğin sağlanması ve dışa bağımlılığın azaltılması için demir cevheri ihtiyacının öncelikle ülke kaynaklarından karşılanması gerekliliği gözardı edilmiş, demir cevheri arama faaliyetlerinden vazgeçilmiştir.

Ayrıca Divriği, Hekimhan ve Attepe'de 20 yıllık ihtiyacımızı karşılayabilecek demir rezervimiz bulunmasına rağmen yurtdışından demir cevheri ithal edilmektedir.

Demir-Çelik sektöründe demir cevherinin dışında metalurjik taşkömürü kullanılması da kaçınılmazdır. II. Demir Çelik Kongresi'nde ERDEMİR, TTK'nın ürettiği taşkömürünün tamamına talip olduğunu açıklamıştır. Bu ifadeler taşkömürü havzası için büyük umut olmasına rağmen, madencilik sektörünü ilgilendiren 3213 sayılı Maden Kanununda değişiklik öngören 5177 sayılı Kanun Tasarısında düşünülen değişiklik gerçekleştirilememiştir.

Demir çelik sektörü bir taraftan ülkenin iç tüketim açığını yassı ürün ithal ederek karşılarken, diğer taraftan uzun ürünü üretebilmek için hurda demir ithal etmektedir. Her iki durumda da sektör dışa bağımlı hale getirilmiştir. Türkiye ithal ettiği hurda demir ile dünyada ilk sıradadır. Sektörde uzun ürün fazlalığına rağmen yurtdışından dampedli fiyatlarla uzun ürün ve kütük ithalatına izin verilmektedir.

Ülkemizin AB'ye girmesiyle birlikte çelik üretimine bazı kısıtlamalar getirileceği ve dışa bağımlılığın geliştirileceği açıktır.

Ülkedeki her gelir artışı kalkınma değildir. Kalkınmada önemli olan gelir artışının kendini besleyecek şekilde ve uluslararası rekabet gücüne sahip bir yapıda olmasıdır. Bu nedenle, ülkelerin kalkınmaları sahip oldukları doğal kaynakları kullanmaları, bu kaynakları uç ürünlere dönüştürerek kullanıma sunmaları veya ihraç etmeleri ile yakından ilgilidir. Ülkemiz kalkınması için sanayi entegrasyonuna en güzel örnek entegre demir-çelik fabrikalarıdır.

SONUÇ VE ÖNERİLER

1. Uluslararası finans kuruluşlarının yönlendiriciliği ile ardarda çıkarılan yasalar ve özelleştirme uygulamaları ile sanayi tesislerimizin, kamusal varlıklarımızın, madenlerimizin elden çıkartılmasına son verilmelidir.

2. Demir-Çelik sektörü savunma açısından stratejik, sanayileşmenin temel gereksiniminin karşılanması açısından da kalkınmanın öncüsü konumundadır. Ülkeler, açıkça ifade etmemelerine karşın demir-çelik sektörlerinin ulusal olmasına özen göstermekte, demir-çelik sektörlerini yabancı sermayeye teslim etmemektedirler.

Ulusal bir demir-çelik sektörden bahsedebilmek için "kömür ve demir cevheri madenciliği ile çelik üretim ve tüketimi" bir bütün olarak düşünülmeli, bir "ulusal demir-

çelik stratejisi” belirlenmelidir. Belirlenecek “ulusal demir çelik stratejisi”nin temelleri, ülkenin gereksinimi olan demir-çeliğin kalite, miktar ve çeşitlilik olarak ülkemiz tesislerinde üretilmesi, üretim için gerekli tesislerin çağın teknolojileri kullanılarak kurulması, mevcut tesislerin rekabet gücünü artırmak için sürekli modernize edilmesi, tesislerin gereksinimi olan başta demir cevheri ve kömürün öncelikle yerli kaynaklardan karşılanması üzerine kurulmalıdır. Bu kapsamda ERDEMİR MADEN’de yatırımlara öncelik verilmelidir.

3. Sektörün ihtiyacı olan yeni cevher rezervlerinin aranmasına yönelik çalışmalar hızlandırılmalı, mevcut rezervleri modern teknolojilerle tahkim edilmelidir

4. Demir-Çelik sektörü hammadde kaynakları ile bir bütündür. Hammadde gereksiniminin karşılanmasında ağırlıklı olarak dışa bağımlı olan entegre demir-çelik tesisi yerli sermayenin elinde de olsa sektörün dışa bağımlılığı söz konusudur. Bu olumsuz koşulların düzeltilmesi yönünde çalışmalar yapılmalıdır.

5. Özelleştirme konusunda “yerliye mi”yabancıya mı gitsin”, “ucuza gitti”gitmesin” gibi aldatici ikilem ve, tartışmaların ötesinde özelleştirmelere yön veren küreselleşme, neo-liberal politikalara karşı ülke çıkarlarımız dikkate alınarak tutum belirlenmeli, özelleştirmelerden vazgeçilmelidir.

6. Mevcut durum, yapılan değerlendirme ve tespitler ışığında ERDEMİR hiçbir şekilde satılmamalı, satışına engel olunmalıdır.

7. Ülkemiz hurda ithalatında dünyada birinci sırada yer almaktadır. Ark ocaklı sıvı çelik üretimimizin hammadde kaynağı olan hurda yerine kullanılmak üzere sünger demir üretimi konusunda gerekli çalışmalar yapılmalıdır.

8. Ülkemizde yassı çelik talebi, üretiminin iki katı seviyesindedir. Dışa bağımlılığın azaltılması, ülkemizde yaklaşık % 20-80 oranında ve yassı çelik aleyhine olan dengenin yassı çelik lehine geliştirilmesi için gerekli tedbirler alınmalıdır. İSDEMİR’de başlatılan yassıya dönüşüm projeleri aksatılmadan devam ettirilmeli ve süratle bitirilmelidir. Bu bağlamda 2007 yılında 7 milyon ton, 2010 yılında ise 10 milyon ton nihai yassı mamül üretim hedefi gerçekleştirilmelidir.

9. I. ve II. Demir Çelik Kongrelerinde belirtildiği üzere sektörün talepleri, sorunlarının çözümü ve sektörün gelişimini öngören toplumun ilgili tüm kesimlerinin temsil edildiği Demir-Çelik Enstitüsü’nün kurulması için yasa ve mevzuat çalışmalarına başlanmalı, bu çalışmalarda TMMOB’ye bağlı ilgili meslek odalarının temsiliyeti mutlaka sağlanarak her aşamada görüş ve önerileri alınmalıdır.

**TMMOB
MAKİNA MÜHENDİSLERİ ODASI**

3. YAPI İŞLETMESİ KONGRESİ SONUÇ TOPLANTISI 29-30 EYLÜL 2005 – İZMİR

Oturum Başkanları: Prof. Dr. Ömer Z. Alku, Cemal Gökçe

3. Yapı İşletmesi Kongresi'nin 1. gününde alınan karar gereği gerek kongrenin adı ve periyodu, hangi kurum tarafından düzenlenmesi gerektiği konularında öneriler üretmek üzere kongrenin sonunda yapılması planlanan oturum, kongre tebliğlerinin sunulmasının ardından yapılmıştır. Bu oturuma özellikle öğretim üyelerinin katılması kongre düzenleme kurulu başkanı Yrd. Doç. Dr. Uğur Müngen tarafından önerilmiş ve oturumun herkese açık olduğu da özellikle belirtilmiştir.

Yapılan öneriler aşağıda sıralanmıştır:

- 1- Kongrenin 3 yılda bir yapılması uygun görülmüştür.
- 2- Kongre İnşaat Mühendisleri Odası organizasyonunda devam ettirilmelidir.
- 3- Kongre değişik kentlerde yapılmalıdır.
- 4- Kongrenin ismi “Yapı İşletmesi” Kongresi olmamalıdır. Bu konuda isim önerileri ve önerenler aşağıda belirtilmiştir:

U. Müngen: İnşaat Yönetimi

İnşaat Uygulama ve Yönetimi Mühendisliği

İnşaat İşletme Mühendisliği

M. Emin Öcal: İnşaat Projeleri Yönetimi

Rezzan Bulut: İnşaat Yönetimi

Doğan Sorguç: İnşaat İşletme Mühendisliği

Hüseyin Gencer: İnşaat İşletme Mühendisliği

II. İŞ MAKİNALARI SEMPOZYUMU VE SERGİSİ-2005 SONUÇ BİLDİRGESİ 29 EYLÜL – 1 EKİM 2005 - İSTANBUL

Makina Mühendisleri Odası adına Makina Mühendisleri Odası İstanbul Şube Kartal Temsilciliği sekreteryahında; İTÜ Ayazağa Yerleşkesi Süleyman Demirel Kültür Merkezi'nde 29 Eylül-1 Ekim 2005 tarihlerinde gerçekleştirilen "II. İş Makinaları Sempozyumu ve Sergisi-2005"de iş makinalarına ait sınıflama ve sayısal veriler, iş makinaları sektörünün nicel ve nitel özellikleri, iş makinaları parkı ve oluşumu kriterleri, 2. el satışları, stok ürünler ve stoklama kriterleri, iş makinaları eğitimi ve eğitim ihtiyacı, iş makinaları mevzuatı, iş makinaları ve çevre ile tünel kazıma, demiryolu yapım makinaları ve özel amaçlı makinalara ait teknik detayları konularında 8 oturumda 31 bildiri sunulmuştur. Ayrıca, "İş Makinaları Sektörünün Sorunları ve Çözüm Önerileri" paneli ile Sempozyumu değerlendirmeye yönelik forumun yanı sıra Türkiye İş Makinaları Anketi yapılmıştır. II. İş Makinaları Sempozyumu 2005'te sunulan bildiriler ve yapılan tartışmalar ve Anket sonucu ortaya çıkan bulguların kamuoyuna duyurulmasına karar verilmiştir.

Ülkemizin ekonomik ve sosyal alanda gelişmesini sağlamak için zorunlu olan yol, su- elektrik, baraj, köprü, iletişim ağları, sanayi ve evsel atıklar için alt yapı ve bu altyapı üzerine kurulacak olan yerleşim alanları ile bu alanların içinde bulunan sosyal hizmet ve sanayi yapıları, ekonomik girdi sağlayacak yeraltı ve yerüstü madenlerinin işletilmesi ve taşınmasında iş makinaları, birinci dereceden rol oynamaktadır.

İş makinaları bir ülkenin alt ve üst yapısının imarında, ekonomik ve sosyal yönden gelişmesinde önemli katkılar sağlayan üretim araçlarıdır. Bir ülkenin ekonomik ve sosyal gelişmesini, sahip olduğu iş makinaları sayısının türü, kapasitesi, niteliği ve ekonomikliği ile de ölçmek mümkündür.

İş makinaları sektörünün bu öneminden hareketle;

1. Devletin uyguladığı yanlış teşvik politikaları, makina yaşının yanlış tespiti sonucu, ileri teknoloji sahibi gelişmiş ülkelere, verimi ve rekabeti düşük çok sayıda iş makinası ithal edilerek, ülkemiz iş makinaları hurdalığına dönüştürülmektedir.

Ülkemizin; ikinci el iş makinaları hurdalığına dönüşmemesi, yerli imalat ve buna bağlı olarak yan sanayinin güçlendirilmesi için devletin uyguladığı teşvik politikaları gözden geçirilmeli, ülkemizde rekabet gücü yüksek ve istihdama yönelik politikalar teşvik edilmeli ve desteklenmelidir.

2. Ülkemizde bulunan iş makinalarının sağlıklı bir envanteri bulunmamaktadır. Özel sektör ve kamu sektörünün ayrı ayrı olmak üzere iş makinaları envanteri çıkarılmalı, bu envanter için önce temel kıstaslar belirlenmeli ve bu kıstaslara göre çalışma yapılmalıdır. Bunun için de; Makina Mühendisleri Odası tarafından çalışması yapılan ve sektörün önünü açacak olan anket çalışmamız bir başlangıç niteliğinde kabul edilmeli, konunun taraflarınca da sahiplenilerek geliştirilmeli ve sonuçlandırılmalıdır. Yapılacak olan bu envanter çalışmasına yedek parça stokları da dahil edilmelidir.

3. İş makinaları sektöründe yeni ürün geliştirme faaliyetlerini yürütecek Mühendislik Birimlerinin yetersiz olduğu, büyük bir kısmında mühendis ve uzman eleman çalıştırılmadığı,

akademik projelerin yetersiz olduğu, ileri teknoloji kullanılmadığı, kalite ve standartlara uyum sağlanmadığı, konusunda iyi eğitim almış, işgücü istihdamını sağlayacak hizmet içi eğitimin önemsenmediği görülmektedir. İş makineleri üretimi yapan firmaların büyük bir kısmının KOBİ olduğu gerçeğinden hareket ederek; yeni ürün geliştirme faaliyetlerini yürütecek mühendislerin istihdamını sağlayacak tedbirler alınmalı ve yasal düzenlemeler yapılmalıdır.

4. Her sektörde olduğu gibi iş makineleri sektöründe de İş Sağlığı ve Güvenliğine yönelik gerekli tedbirler yeterince alınmadığı için her gün onlarca iş kazası ve meslek hastalıklarıyla karşılaşmaktadır. Gelişen teknolojiye bağlı olarak meslek hastalıklarını önleyici ve iş güvenliğini sağlayıcı gerekli tedbirler mutlaka alınmalı, iş yerlerinde İş Güvenliği Mühendisi bulundurulması için gerekli yasal düzenlemeler ülke koşulları göz önüne alınarak yapılmalı ve denetlenmelidir.

5. Çevre kirliliğini önlemek ve farklı uygulamaları ortadan kaldırmak için Oda-Sektör-Üniversite işbirliğiyle ilgili birimlerin katıldığı ortak bir platform oluşturulmalı, konuya ilişkin çözüm önerileri geliştirmeli, yasal mevzuatlar günümüz koşullarına uygun hale getirilmeli ve takip edilmelidir.

6. Sektörde katma değer, AR-GE ile yaratılmaktadır. Bunun için de firmaların uluslararası rekabet gücü kazanmaları gerekmektedir. AR-GE faaliyetlerinin gelişmesine olanak sağlamak, teknolojik etkileşimi sağlamak, üniversitelerin Makina Mühendisliği bölümlerine bağlı araştırma ve laboratuvar birimleri ile endüstriyel tasarım ve analiz çalışmalarından yararlanmak için Oda-Üniversite-Sanayi işbirliği kurulmalı ve geliştirilmelidir.

7. Firmalarda teknik donanımlı işgücünün yanı sıra, ulusal ve uluslararası mevzuatı (kambyo, gümrük, dış ticaret vb.) bilen, ürünlerini tanıtan ve pazarlayan nitelikli işgücünün istihdamı için gerekli çalışmalar yapılmalıdır.

8. Sektörde kullanma, bakım ve tamir işlerinde eğitimsiz, vasıfsız personel kullanan, eğitimin bir angarya, bir külfet olarak görülmesi anlayışı aşılmalı; eğitilmiş, vasıflı ve Oda-Sektör işbirliği ile eğitimi ön plana alan ve sürekliliği sağlanacak çalışmalar planlanmalıdır. Eğitimin kalitesi açısından yasal kurumlar dışında gelişigüzel verilen eğitimler önlenmelidir.

9. Ülke genelinde satış sonrası hizmetler, yaygın servis ağları kurularak verilmeli, bu hizmetlerde makina mühendisi istihdamını sağlayan gerekli tedbirler alınmalıdır.

10. İş makinelerinin tescili konusunda Makina Mühendisleri Odası'nın faaliyetleri arasına giren konularda görevlendirilecek bilirkişilerin seçiminde; Oda tarafından eğitilerek belgelendirilmiş uzman üyelerinden yararlanılmalı, bilirkişinin MMO'dan istenmesi konusunda gerekli düzenlemeler yapılmalıdır.

11. Planlama geleneğinin kaldırılması ile iş makineleri sektöründe; makina parkının yeterince oluşturulmaması, zamanında yenilenmemesi, yedek parça stokunun doğru olarak belirlenmemesi ve hatalı personel politikalarından dolayı planlama yapılamamaktadır. Sektör, planlama geleneğini sağlayacak gerekli çalışmaları ve tedbirleri mutlaka almalıdır.

12. İş Makinaları sektöründe; satış sonrası hizmetler yeterli düzeyde değildir. Satış

sonrası hizmetler, ülke genelinde yaygın servis ağı kurularak verilmeli, satış sonrası servis hizmetlerinde makina mühendisi istihdamını sağlayacak bilinç oluşturulmalı ve tedbirler alınmalıdır.

13. Sanayi ve Ticaret Bakanlığı'nca Makina Teknik Komitesi ve Araç Teknik Komitesi gibi meslek disiplinimizi çok yakından ilgilendiren komisyonlarda, diğer tarafların yanı sıra Makina Mühendisleri Odası'nın da yer alması mutlaka sağlanmalıdır.

14. İş makinaları sektöründe işletme giderlerinin azaltılması ve makina verimliliğinin artırılması amacıyla; atölye, ikmal, etüt, eğitim ve işletme hizmetlerini planlayıcı gerekli tedbirler alınmalıdır.

15. Sektörde ortak dil birliğini oluşturmayı amaçlayan ve Makina Mühendisleri Odası tarafından taslak olarak hazırlanan "İş Makinaları Teknik Terimler Sözlüğü", başta iş makinaları sektörü olmak üzere, üniversitelerimizin, konu ile ilgili meslek odalarımızın ve sektöre yönelik çalışmalar yapan uzman kişilerin katkılarıyla en kısa zamanda son şekli verilerek sektörün hizmetine sunulmalıdır.

**TMMOB
MAKİNA MÜHENDİSLERİ ODASI**

GIDA MÜHENDİSLİĞİ 4. KONGRESİ SONUÇ BİLDİRGESİ 29 EYLÜL – 1 EKİM 2005 - ANKARA

Gıda Mühendisliği 4.Kongresi, 29 Eylül - 1 Ekim tarihleri arasında TSE Konferans Salonu'nda 300'ü aşkın sayıda katılımcı ile gerçekleştirilmiştir. Kongrenin önemli amaçlarından biri, gıda sektörünü ilgilendiren her alanda var olan sorunları tespit ederek, bunlara çözüm önerileri getirmek, gerektiğinde çözüme yönelik uzun soluklu eylemleri hayata geçirmek olduğundan, kongre süresince, bilimsel poster ve sözlü bildiri sunumları yanında, gıda sektörü ile ilgili güncel konuların tartışılacağı paneller düzenlenmiştir. Düzenlenen panellerden yansıyan görüş ve tartışmalar sonucunda hazırlanan sonuç bildirgesi aşağıda yer almaktadır.

SONUÇ BİLDİRGESİ

Gıda sanayi; tüm ülkelerde olduğu gibi, ülkemizde de stratejik öneme sahip bir sektördür. Ancak gıda sanayii, çok sayıda küçük işletmenin var olması, tarımsal üretici veya işleyici örgütleri, tüketici örgütleri gibi sivil örgütlenme yetersizliği, kayıt dışılık nedeniyle izlenebilirliğin sağlanamaması, denetim mekanizmasının yetersizliği, yetki kargaşası ve nitelikli eleman eksikliği gibi birçok sıkıntı ile baş başadır. Kongre süresince tartışılan sorunların çözüme ulaşması ve sektörden beklenen gelişmelerin sağlanabilmesi için başlıca öneriler aşağıdadır:

- 5179 sayılı yasadaki; kontrol otoritesinin teklifi, gıda denetçilerinin etkinliği, gıda güvenliği zincirinin bütünlüğü, dış ticaret uygulamaları ve tüketici hakları konusunda daha şeffaf ve anlaşılır bir yaklaşım izlenmelidir.
- Gıda kontrolü merkezi otoriteye bağlı kalmalı, yerel yönetimlere veya başka kurumlara yetki devrinden kaçınılmalıdır. Ulusal Gıda Güvenliği İdaresinin oluşumu sağlanmalıdır.
- 5179 sayılı yasa gereği yayımlanması gereken 20'yi aşkın sayıdaki yönetmelik bir an önce yayımlanmalıdır. Genetik olarak değiştirilmiş ürünler, fonksiyonel gıdalar açısından mevzuat tamamlanmalı, piyasada var olan karmaşa engellenmelidir.
- Biyogüvenlik yasa tasarısı tamamlanmalı, biran önce yayımlanarak yürürlüğe girmelidir
- Gıda yasasının yeniden düzenlenmesi ve Bakanlığın yeniden yapılandırılması çalışmaları başta olmak üzere, tüm mevzuat çalışmalarında katılımcılık azami oranda sağlanmalıdır.
- Kayıt dışılık tüm yetkili kurumların işbirliği ile engellenmeli, gıda işletmelerinin tümü kayıt altına alınmalı, gıda denetimlerinde “çiftlikten sofraya gıda güvenliği” prensibi hayata geçirilmelidir.
- Gıda denetiminde yetkili Tarım ve Köyşleri Bakanlığı'na, sorumluluğunu yürütebilecek düzeyde eleman alınmalı, denetim ve kontrole yönelik alet- ekipman eksikleri giderilmelidir.
- Medyanın gıda konusunda tüketiciyi doğru yönlendirmesi, konu uzmanlarının görüşlerini yansıtması sağlanmalıdır. Bilimsel temeli olmayan, tüketiciyi yanlış yönlendiren haberlerden kaçınılmalıdır.
- Gıda Mühendisliği eğitimi veren üniversiteler arasında asgari müşterek arayışı sürdürülmeli, ancak ekol farklılıkları korunmalıdır. Bu konuda Gıda Mühendisleri Odası kurumlar arası koordinasyonu sağlama görevini üstlenmelidir

I. ULUSAL TIBBİ CİHAZLAR İMALATI SANAYİ KONGRESİ SONUÇ BİLDİRGESİ 30 EYLÜL – 2 EKİM 2005 - SAMSUN

Makina Mühendisleri Odası Samsun Şubesi yürütücülüğünde 30 Eylül-2 Ekim 2005 tarihleri arasında Samsun'da gerçekleştirilen I. Ulusal Tıbbi Cihazlar İmalat Sanayi Kongre ve Sergisi'nde, 7 oturumda 26 Bildiri sunulmuş; "Tıbbi Cihazlar İmalatı Sektörünün Ülkemizde ve Dünyadaki Durumu, Sorunları ve Çözüm Önerileri" ile "Tıbbi Cihaz İmalatı Sektöründe Kamu İhale Hukuku ve Uygulamaları, Sorunları ve Çözüm Önerileri" olmak üzere konunun uzmanlarının katıldığı iki panel yapılmış; sektörün sorunları ve çözüm önerileri tartışılmıştır.

Sağlık temel insan hakları içinde en öncelikli yere sahiptir. Öte yandan sağlık alanı, teknolojinin hızla geliştiği ve yüksek düzeyde teknoloji kullanılan alanların başında gelmektedir. Bilim, teknoloji ve bağlantılı olarak sağlık alanındaki ilerlemelerin insan yaşamı, insanın ömrü ve toplumsal refah ile verimliliğe yansması ise ekonomik-sosyal politikalar ile birlikte bir bütünlük oluşturmaktadır. Dolayısıyla bilim ve teknoloji, tıbbi cihaz üretimi ile sağlık hizmetleri arasında kopmaz bağlar bulunmaktadır.

Uluslararası planda ileri teknoloji ürünü tıbbi cihazlar, az sayıda büyük ve tek el konumundaki firmalar tarafından üretilmektedir. Bu cihazları üreten firmalar aynı zamanda bilgisayar, elektronik ve diğer alanlarda da üretim yapmakta ve AR-GE'ye yeterli kaynak ayırmaktadırlar. Üretici firma sayısının azlığı bu tekellerin pazar koşullarını istedikleri gibi belirlemelerine yol açmaktadır.

Tekelleşmiş büyük firmalar inovasyon yoluyla gelişen küçük firmaları üretici olsun, pazarlamacı olsun satın alarak ele geçirmekte ve bu yolla rekabeti ortadan kaldırmaktadırlar. Bu firmalar tıbbi cihazların yanı sıra bu cihazlara yönelik sarf malzemesi ve yedek parça satışı yoluyla büyük kârlar elde etmektedirler.

Gelişmiş ülkelerde sağlık ve sigorta yatırımı ile sağlık harcamalarına ayrılan bütçe payları, gelişmekte olan ülkelere göre yüksektir. Bu ülkeler böylece sağlık merkezlerinin gelişmiş tıbbi cihaz, alet ve sarf malzemeleri ile donatılmasına yol açmakta ve araştırmacı üretici firmaların dolaylı olarak desteklenmesini sağlamaktadır. Yine bu ülkelerde tıbbi cihaz ve malzeme üretimi kesin, katı ve standart denetimler çerçevesinde yapılmaktadır.

Ülkemiz ise tıbbi cihaz, alet ve sarf malzemesinde büyük oranda dışa bağımlı durumdadır. Tıbbi cihazların neredeyse tamamı, tıbbi alet ve sarf malzemelerinin ise büyük bir kısmı ithalat yoluyla karşılanmaktadır. 2004 yılı Dış Ticaret Müsteşarlığı verilerine göre tıbbi cihaz ve malzemeleri sektöründe dış ticaret hacmimiz yaklaşık 815 milyon dolar seviyesindedir. Bunun 54 milyon dolarlık kısmı ihracat, 760 milyon doları ise ithalattır. İhracatın ithalatı karşılama oranı % 8 seviyesindedir. Bu ülkemizdeki ihracat ile ithalat arasındaki dengesizliği de çok fazla aşan bir seviyededir. Bu durum, sağlık hizmeti maliyetlerinin yüksek olmasının en önemli nedenlerindedir.

Ulusal tıbbi alet ve sarf malzemeleri üreten firmalarımız bulunmakla birlikte bunların bir çoğu yabancı büyük firmalar ile rekabet edebilecek bir durumda değildir. Yerli ürünlere duyulan güvensizlik ve izlenen ekonomik politikardan ötürü, KOBİ niteliğindeki yerli üretim sektörde bir türlü belirleyici konuma gelememiştir.

İthalatın plansız ve kontrolsüzlüğü sonucunda kırsal kesim başta olmak üzere bir çok bölgede cihaz sıkıntısı çekilmektedir. Serbest ithalat rejimi dolayısıyla ikinci hatta üçüncü

el tıbbi cihazlar kolaylıkla ithal edilmekte; gerek yeterli servis gerekse yeterli birikime sahip kullanıcı alt yapısının bulunmamasından dolayı ülkemiz bir cihaz hurdalığına dönüşmektedir.

Bu hususla bağlantılı olarak, hastanelerdeki tıbbi cihazların bakım, onarım ve kalibrasyonunu denetleyecek biyomedikal mühendislik birimlerinin yeterli olmaması ya da hiç bulunmaması da ayrı bir sorun oluşturmaktadır.

Yukarıdaki saptamalarla birlikte, Kongrede, standardizasyon (CE, ISO 9001/2003, ISO 13485 vb.) konusunda yetkili kuruluşların uyumlaştırma ve altyapı oluşturmadan (Yetkili Test Laboratuvarı, Ulusal Onaylanmış Kuruluşun bulunmaması, piyasa denetimi ve gözetiminin yapılamaması vb.) uygulamaya geçmelerinin, sektörde bir karmaşa yaşanmasına yol açtığına vurgu yapılmıştır.

Kongrede vurgu yapılan diğer bir konu, imalatçı firmaların AR-GE çalışmalarının yetersizliği ve ileri teknoloji kullanarak üretim yapma kabiliyetlerinin bulunmaması sonucu rekabet güçlerinin zayıfladığıdır.

Özellikle cerrahi el aletleri üretiminde Samsun oldukça önemli gelişmeler kaydetmektedir. Ancak günümüzde diğer ülkelerdeki üretim teknolojilerindeki gelişmeler sektörün gelişimini tehdit eder boyutlara ulaşmıştır.

Ulusal tüketimde kamu alımları önemli bir paya sahiptir. Ancak bu alandaki Teknik Şartnamelerin hazırlanmasında yer alması gereken bileşenlerin (tıp doktoru, mühendis ve yönetici) koordinasyonunun sağlanamamasından dolayı sorunların yaşandığı ve dolayısıyla Kamu İhale Kurumu'na sektör ihaleleriyle ilgili şikayetlerde artış olduğu yine Kongrede ifade edilmiştir.

Kongrede yapılan bu saptama ve değerlendirmeler ışığında aşağıdaki önerilerin kamuoyunun bilgisine sunulmaktadır:

1. Tıbbi cihazlar üretim sektöründe gereksinim duyulan nitelikli iş gücünün sağlanması için Endüstri Meslek Liseleri ve Meslek Yüksek Okullarında ilgili bölümlerin açılması, mevcut bölümlerin ise nitelik ve donanımları yükseltilmelidir.

2. Sektöre ilişkin gerek üretim gerekse kullanımda olan donanımla ilgili bir envantere ulaşılamamıştır. Başta Sağlık Bakanlığı olmak üzere ilgili kurum ve kuruluşların bu çalışmayı yapması, sektörle ilgili ulusal plan ve politikaların oluşturulması açısından önem taşımaktadır.

3. Dünyada teknik bilgilerin % 80'i Patent Dokümanlarında yer almaktadır. Bu konuda ülkemizde gelişme olmasına karşın mevcut bilgiler dünyadaki oranlara göre çok düşük düzeydedir. Patent ve Sınai Mülkiyet konusunda KOBİ'lerin ve bu alanda çalışan personelin eğitimi geliştirilerek sürdürülmelidir.

4. 2003 tarihinde yürürlüğe giren 4734 ve 4735 sayılı Kanun, ihale mevzuatı ile ilgili olumlu düzenlemeler getirmesine rağmen, uygulamalarda teknik şartnamelerin hazırlanması esnasında ilgili bileşenlerin (Tıp Doktoru, Mühendis, Yönetici) bulunmamasından dolayı ulusal alımın büyük bir bölümünü teşkil eden kamu alımlarında sorunlar yaşanmasına neden olmaktadır. Bu sorunların aşılabilmesi için sektör ile ilgili kamu alımlarında tek tip şartname ve Teknik Şartname Veri Bankasının oluşturulması ve sağlık sektöründe istihdam edilen mühendislerin mutlaka Teknik Şartname Hazırlama uygulamalarında

yer alması sağlanmalıdır.

5. Tıbbi cihaz imalat sanayi ile üniversiteler ve özellikle tıp fakülteleri ve Makina, Elektrik, Fizik ve Kimya Mühendisleri Odaları ile işbirliği tesis edilerek, bu ilişkinin kurumsallaşması sağlanmalıdır.

6. Üniversite-sanayi işbirliği açısından Teknoloji Merkezleri ve Teknoparklara gereken önem verilmelidir.

7. Sektörün rekabet gücünün artırılabilmesi için ileri teknoloji kullanır hale getirilebilmesi gerekmektedir. Özellikle araştırma geliştirme başta olmak üzere devlet destekleri geliştirilmelidir.

8. Teknik Mevzuat Uyumu konusunda gereken alt yapı acilen oluşturularak, standardizasyon, piyasa gözetimi ve denetimi, akreditasyon ve ulusal onaylanmış kuruluşların atanması için yetkili kuruluşların mevcut çalışmaları hızla sonuçlandırılmalıdır.

9. Tıbbi aletleri kullananların antropometrik ölçümleri yapılarak ergonomik cihazlar tasarlanmalı ve standartları buna göre oluşturulmalıdır.

10. Sektörün temel sorunu, ülkemizin sektöre ilişkin politikalarının olmayışdır. Bu eksikten hareketle, sektörle ilgili tüm kesimlerin (Kamu, Sanayi, Üniversite, Meslek Odaları vb.) katılımıyla ulusal plan, politika ve stratejilerin oluşturulması gerekmektedir.

**TMMOB
MAKİNA MÜHENDİSLERİ ODASI**

DÜNYA GIDA GÜNÜ 2005 SEMPOZYUMU SONUÇ BİLDİRGESİ

14-15 EKİM 2005 - ANKARA

Tarım ve gıda sanayi, tüm ülkelerde olduğu gibi, ülkemizde de stratejik öneme sahip bir sektördür. "Tarladan sofraya gıda güvenliği" kavramı çerçevesinde, konu gerek üretici ve sanayici, gerekse tüketiciler açısından büyük önem taşımaktadır.

Ancak gıda sanayii, çok sayıda küçük işletmenin var olması, tarımsal üretici veya işleyici örgütleri, tüketici örgütleri gibi sivil örgütlenme yetersizliği, kayıt dışılık nedeniyle izlenebilirliğin sağlanamaması, denetim mekanizmasının yetersizliği, yetki kargaşası ve nitelikli eleman eksikliği gibi birçok sıkıntı ile karşı karşıyadır. Sempozyum süresince tartışılan konularda saptanan sorunların çözüme ulaşması ve sektörden beklenen gelişmelerin sağlanabilmesi için başlıca öneriler aşağıdadır:

- 5179 sayılı yasanın yeniden düzenlenmesi sürecinde;

-kontrol otoritesinin teklifi,

-gıda denetçilerinin etkinliği,

-gıda güvenliği zincirinin bütünlüğü, bu amaçla; bitki sağlığı, hayvan sağlığı ve gıda güvenliğine ilişkin diğer hususlar ile yem mevzuatının bu kanunun kapsamında yer alması,

-dış ticaret uygulamaları,

-tüketici hakları

konularında ilgili meslek örgütleri, demokratik kitle örgütleri ile halkın karar alma ve uygulama sürecine daha aktif bir şekilde katılımını sağlayacak bir anlayışın hakim kılınması gerekir. Bu kapsamda; özellikle son dönemde belediyeler ile Tarım ve Köyüşleri Bakanlığı arasında ortaya çıkan yetki kargaşası bitirilmeli ve tüm yetki ve görevler, taşra teşkilatı da olan merkezi bir örgütte toplanmalıdır.

- Tarım ve Köyüşleri Bakanlığı tarafından hazırlanmış olan "Ulusal Biyogüvenlik Yasa Taslağı", Odalarımızın; GDO'ların insan, bitki ve hayvan sağlığına ve biyolojik çeşitliliğimize zarar vereceği, tarımda dışa bağımlılığa neden olacağı ve gıda güvencemizi tehdit edeceği yönündeki görüş ve çekinceleri dikkate alınarak yeniden düzenlenmelidir.

- Bakanlığın yeniden yapılandırılması çalışmalarında kamu yararı ile kamu hizmeti arasındaki bağı kesmeyen bir ilkesellik içerisinde, katılımcılık anlayışına uygun bir şekilde çalışmalar yürütülmeli ve bu doğrultuda bir yapı kurulmalıdır.

- Tüketici, gıda konusunda doğru bilgilendirilmeli, Bakanlığın alt çalışma gruplarında tüketiciyi temsil eden sivil toplum örgütleri de yer almalıdır.

- Medyanın gıda konusunda tüketiciyi doğru yönlendirmesi, konu uzmanlarının görüşlerini yansıtması sağlanmalıdır. Bilimsel temeli olmayan, tüketiciyi yanlış yönlendiren haberlerden kaçınılmalıdır.

38. Dönem TMMOB ve Oda Etkinlikleri Sonuç Bildirgeleri —————

- Tarım Sektörü; alt yapı sorunları, girdi maliyetlerinin yüksekliği ve tarıma verilen sübvansiyonların düşüklüğü nedenleriyle üretim maliyetlerinin yüksek olması sonucunda AB ile rekabet edebilecek seviyede değildir. Bu koşullarda tarımsal ürünlerin AB ile serbest dolaşım kapsamı dahiline alınması, Türk tarımının geri dönülmez ölçüde tahribine yol açacaktır.

- Sürdürülmekte olan AB ve DTÖ süreci, tarım ve gıda sektörünün orta - uzun dönemdeki yapısı üzerinde temel belirleyici bir rol oynayacaktır. DTÖ sürecinde gelişmiş ülkelerce önerilen “liberalizasyon” süreci, eşit olmayanlar arasında adaletsiz bir rekabet ortamını hedeflemektedir. AB ise genişleme süreçlerine fon sağlamamakta, tarıma ve serbest dolaşıma kalıcı derogasyonlar getirerek, Türkiye’yi kendi aşkın üretim kapasitesi için Pazar haline getirmeye çalışmaktadır. Bu sonucun önüne geçebilmek için, gelişmiş ülkelerce yıllardır uygulandığı üzere, ülkemizde de altyapı sorunlarının çözümü ile üretim maliyetlerinin düşürülmesi için tarım sektörüne yılda en az 10 milyar dolar kaynak transferi zorunludur.

- Kayıt dışılık tüm yetkili kurumların işbirliği ile engellenmeli, gıda işletmelerinin tümü kayıt altına alınmalı, gıda denetimlerinde “çiftlikten sofraya gıda güvenliği” ilkesi hayata geçirilmelidir.

-Gıda denetiminde yetkili Tarım ve Köyişleri Bakanlığı’na, sorumluluğunu yürütebilecek düzeyde eleman alınmalı, denetim ve kontrole yönelik altyapı eksiklikleri giderilmelidir.

IV. TRAKYA'DA SANAYİLEŞME VE ÇEVRE SEMPOZYUMU SONUÇ BİLDİRGESİ 14-15 EKİM 2005 - EDİRNE

Trakya'da Sanayileşme ve Çevre Sempozyumlarından IV'sü 14 -15 Ekim 2005 tarihlerinde Edirne'de gerçekleştirilmiştir.

Sempozyumda, uzmanlarımız, bilim insanlarımız, aydınlarımız tarafından 13 oturumda 44 bildiri sunulmuş; bu bildirilerin tümü, Trakya'nın dünü, bugünü ve yarını üzerine, 10 yıllık bir süre içinde gerçekleştirilen TRAKYA'DA SANAYİLEŞME VE ÇEVRE (1995-ÇORLU, 1997-KIRKLARELİ, 1999-EDİRNE), TRAKYA'DA KENTLEŞME VE YEREL YÖNETİMLER (2001-EDİRNE) Sempozyumlarına sunulan bildiriler arasında son derece değerli yerlerini almışlardır.

Sempozyumun hazırlık çalışmaları sırasında; 29 Mayıs 2005 tarihinde Edirne'de, 9 Temmuz 2005 tarihinde Tekirdağ'da, 17 Eylül 2005 tarihinde Kırklareli'nde ve 24 Eylül 2005 tarihinde Çorlu'da "ERGENE HAVZASI ÇEVRE DÜZENİ PLANI, UYGULAMADA KARŞILAŞILAN SORUNLAR VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ" konulu dört panel düzenlenerek varolan planın tanıtımı ve tartışılması amaçlanmıştır.

Sempozyum sırasında da "SANAYİLEŞME VE ÇEVRE SEMPOZYUMLARI İLE YAŞANAN SÜREÇ, ULAŞILAN SONUÇLAR VE IV. SEMPOZYUM İLE AMAÇLANAN HEDEFLER" başlıklı bir açılış sunumu yapılmış, birinci günün sonunda; "ERGENE HAVZASI ÇEVRE DÜZENİ PLANI VE BÖLGESEL PLAN" başlıklı bir panel, ikinci günün sonunda ise bir foruma dönüşen ve "BÖLGESEL STRATEJİK PLAN VE TRAKYA'NIN GELECEĞİ" başlığını taşıyan bir panel düzenlenmiştir.

Bütün bu etkinlikler sonucunda yapılan ilk saptama açıkça şudur: Trakya'nın tüm kesimleri ve Makina Mühendisleri Odası; Trakya'nın sorunlarının çözümünün ve bölgenin sağlıklı bir geleceğinin sağlanmasının temel güvencesi olarak TRAKYA BÖLGESEL PLANI'nı görmektedirler Bu nedenle Trakya'nın ekolojik dengelerinin bozulmadan kalkınmasını isteyenler umutlarını ve çabalarını bu bölgesel planın yapılmasına ve uygulanmasına bağlamışlardır.

Gerçekten bu saptama ve talep; ne sadece Makina Mühendisleri Odası'nın ve giderek kalıcı bir kurula dönüşen sempozyum Danışmanlar Kurulu'nun öznel, kendisi ile sınırlı bir saptaması ve talebidir, ne de sempozyumlar bu sorun ve çözümlerin tartışıldığı biricik platformlardır.

Son 10 yıllık zaman diliminde, aynı sorunu ve çözüm yollarını tartışmak üzere Bakanlıklar, Valilikler, Belediyeler, gönüllü kuruluşlar ya da meslek odaları tarafından onlarca yerel etkinlik yapılmıştır. Sempozyum Danışmanlar Kurullarına katılan kişi sayısı ise, bildiri ile ve bildirisiz pek çoğu birden fazla olmak üzere 200'ü geçmiştir. Özellikle dördüncü sempozyumu destekleyen kuruluşların listesi, süreçle ilgili birçok kuruluşu içermektedir.

İlk sempozyum kararının alındığı 1994 yılından bugüne kadar yaşanan sürece, merkezî yönetimin yerel temsilcileri ve üniversite açısından yaklaşıldığında; 21 Şubat 1997'de Edirne'de "TRAKYA BÖLGESİ VALİLERİ TOPLANTISI" düzenlenmiş ve toplantı sonucunda çözüm önerileri ve tespitler 26 başlık altında derlenmiştir. Ayrıca 12 Şubat 1999'da Tekirdağ'da Trakya Üniversitesi Ziraat Fakültesi'nde "TRAKYA ÇEVRE

38. Dönem TMMOB ve Oda Etkinlikleri Sonuç Bildirgeleri

SORUNLARI VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ” paneli düzenlenmiş ve sonuçları 18 maddelik bildiri halinde yayınlanmıştır.

Yaşanan bu süreçte, hangi partiden olursa olsun hemen hemen tüm Trakya Milletvekilleri, soruna ve önerilere değişik dönem, düzey ve kapsamda olsa bile sahip çıkmışlar; özellikle 1997 yılı sonrasında sorunu Meclis gündemine taşıyıp gerekli kararları dönemin hükümetlerine aldirmek için çaba göstermişlerdir. Edirne Milletvekili Rasim ÇAKIR ve 33 arkadaşı ile Kırklareli Milletvekili Ahmet Gökhan SARIÇAM ve 24 arkadaşı tarafından verilen “Ergene Nehrindeki Kirliliğin Belirlenmesi ve Çevreye Etkilerinin Araştırılarak Alınması Gereken Önlemlerin Belirlenmesi” konusundaki görüşme önergesine ek olarak Mecliste verilen önergelerin de birleştirilmesiyle kurulan Meclis Araştırma Komisyonunun 25.04.2003 tarihli raporu bu çabaların son örneklerinden biridir.

Tüm bu gelişmelere bağlı olarak 23 Haziran 1999’da Trakya Üniversitesi’nce TRAKYA BÖLGESEL PLAN EŞGÜDÜM UYGULAMA ARAŞTIRMA MERKEZİ kurulmuş, 11 Kasım 1999’da III. Sempozyumun açılışında Çevre Bakanlığı ile Trakya Üniversitesi arasında ERGENE HAVZASI ÇEVRE DÜZENİ PLANI PROTOKOLÜ imzalanmıştır. Plan hazırlanırken 27 Aralık 2002’de Bakanlar Kurulu kararı ile TRAKYA ÇEVRE SORUNLARI ÇÖZÜMÜ HİZMET BİRLİĞİ kurulmuş, bu Birlik 8 Mart 2004 tarihinde TRAKYA KALKINMA BİRLİĞİ (TRAKAB) adını almıştır.

13 Temmuz 2004 tarihinde hazırlanan ERGENE HAVZASI ÇEVRE DÜZENİ PLANI, Çevre ve Orman Bakanlığı’na onaylanmış, 7 Eylül 2004 tarihinde ise ÇERKEZKÖY-ÇORLU-MARMARACIK-BÜYÜK KARIŞTIRAN MURATLI ÇEVRE DÜZENİ PLANI onaylanarak yürürlüğe girmiştir.

Bu onaylar ve yürürlüğe girme Trakya için yeni bir dönemin; IV. Sempozyum afişinin hemen üzerinde belirtildiği gibi “planlı dönem”in başlaması anlamına gelmektedir.

Bir başka saptama da; bu gelişmelerin Trakya’da son 10 yılda hemen hemen tüm kesimlerin birlikte yükselttiği bir talebin hayata geçmesi yönünde atılmış adımlar olması açısından olumlu ve somut kazanımlardır.

Fakat ne yazık ki, planların onaylanması sonrası geçen bir yıllık süre içinde, gerek planın kendisi ve gerekse planın uygulanması konusunda Trakya ve doğrudan planla ilgili kesimler (Valilikler, Özel İdareler, Belediyeler, Üniversite, Sanayiciler) arasında birçok konuda tartışma yaşanmıştır, yaşanmaktadır.

Bu tartışmalara planın kendisi açısından bakıldığında;

- 1) Çevre Düzeni Planının bir bölge planı ya da çevre yönetim planı olup olmadığı,
- 2) İmar planları ile ilişkisi,
- 3) Yürürlüğe girme süreci,
- 4) Dengeli bir gelişme ve kentleşmeye yönelik dinamizmi,
- 5) Yakın, orta, uzun dönemli stratejik ve pratik hedeflere sahip olup olmadığı,
- 6) Bazı alanlarda yaptırımların getirdiği ayrıntı düzeyi,

7) Bazı yaptırımların uygunluğu ve uygulanabilirliği,

vb. açılardan açık ya da örtülü olarak sorgulanmıştır.

Bu tartışmalar sadece sürecin dışında kalan kesimlerin getirdiği eleştirilerden kaynaklanmamaktadır. Onaylanmış planın uygulanması, geliştirilmesi ve plana dinamik bir karakter kazandırılması, özetle tüm boyutları ile hayata geçirilmesi misyonunu üstlenmiş olan Trakya Kalkınma Birliği TRAKAB'ın kendisi ve TRAKAB'ı oluşturan en önemli öğelerden biri olan planın Trakya kentleri ile ilişkisini kurarak bunları yerleşim birimlerinde uygulayacak olan Yerel Yönetimlerimiz, uygulamada karşılaşılan bazı sorunları çözüme kavuşturmak, plana dinamik bir karakter kazandıracak çalışmalar yapmak yerine kendi yetki ve hareket alanlarını kısıtladığını düşündükleri planın tümüne karşı çıkararak uygulamamak amacıyla bu ve benzeri sorunları gerekçe olarak göstermiş ve daha da ileri giderek planın yaptırımlarından ve kısıtlamalarından hatta planın bizzat kendisinden tamamen kurtulmak amacıyla “askıya alma” kararı alarak bu düşüncelerini açıkça ifade etmişlerdir.

Diğer yandan, planın hazırlanması yükümlülüğünü üstlenen ve plan uygulama hükümleriyle kendisine denetleme ve izleme görevi verilen Trakya Üniversitesi; onaylanmış planın hayata geçirilmesiyle ilgili olarak, ne doğal üyesi olduğu TRAKAB'ın planla ilgili uygulamalarında ne de yerel yönetimlerin TRAKAB'dan bağımsız uygulamalarında şimdiye dek bu görevini yerine getirememiştir. Daha vahimi ise Üniversite'nin planın müellifi olarak planın uygulanmasına yönelik çalışmalardan, karşılaşılan sorunlardan, ilgili Bakanlıkça plan notlarında yapılan değişiklikler ve ilavelerden dahi bilgi sahibi olmadığı ortaya çıkmıştır. Sempozyum sürecinde yapılan panellerde de bu sürece başından beri emeğini ve birikimini koyarak katılan birkaç öğretim üyemizin kişisel gayreti dışında bu konuda kurumsal olarak en azından yoğun bir işbirliğine yönelik bir ortamın oluşması yolunda çaba harcanmadığı görülmüştür.

Çevre düzeni planının uygulanması ve hayata geçirilmesini, tüzüğü ile kendisine görev edinmiş olan TRAKAB ise adeta bu konudaki görüşünü beyan etmemeyi bir politika olarak seçmiş görünmektedir. TRAKAB'ın bir kurum olarak; değişik il ve ilçelerde yapılan sempozyuma hazırlık panellerine katılmaması, sempozyuma bildiri sunmaması ve sempozyum panellerinde yer almaması düşündürücüdür. Oysa TRAKAB'dan beklenen, bu sempozyuma bildiri sunarak, hem hazırlık hem de sempozyum panellerine katılarak planın uygulanmasına yönelik süreci anlatması idi. Aynı saptama, planın Trakya kentleri ile ilişkisini kuracak, onları yerleşim birimlerinde uygulayacak olan belediyelerimiz için de geçerlidir. Belediyelerimiz de, onaylanmış çevre düzeni planının uygulanması yolları ve uygulamada karşılaşılan sorunlar konularında resmi olarak herhangi bir görüş belirtmemişlerdir.

Bu durum, planı uygulamakla yükümlü olan belediyeler ve belediye mücavir alanları dışında da valiliklerin; ister bölge planı, ister çevre düzeni planı kapsamında olsun, plan ve planlamayı kendi yetki ve hareket alanlarını kısıtlayan salt teknik bir çalışma olarak gördüklerini göstermektedir ve bu durumdan çok rahatsız olduklarını dile getirmekten de hiç çekinmemişlerdir. Bu yaklaşım, yine ne yazık ki söz konusu idarelerin bu ilgisiz yaklaşımı, planın yapıldığı 1999-2002 dönemi ile onanmak üzere uzun süre bekletildiği 2002-2004 süreci içinde de geçerlidir. DSİ XI. Bölge Müdürlüğü dışında söz konusu idareler,

planlama döneminde de aynı yaklaşımla plana bilgi ve teknik veri desteğinden kaçınılmışlar ve bugün planın uygulamasında karşılaşılan pek çok sorunun kaynağı olmuşlardır. Burada, DSİ XI. Bölge Müdürlüğü'nü, önerileri ve teknik veri desteği şeklindeki katkılarıyla tüm bu idarelerden özellikle ayrı tutmak gerekiyor.

Yine aynı yaklaşımla planın hazırlayıcısı Trakya Üniversitesi de bu planlama sürecinde konuyla doğrudan ilgili bazı kişi, kurum ve kuruluşları sürecin dışına itmiştir. Ve gerçekten, bir yanıyla komik bir yanıyla trajik bir durum oluşmuştur: Ergene Havzası Çevre Düzeni Planı, Trakya Üniversitesince yapılmış, tartışmalı bir süreç sonunda Bakanlıkça onaylanmış ve ilgili kurumlara gönderilmiştir. Ama planın içeriği, hedefleri ve yaptırımları geniş kesimler tarafından bilinmemektedir. Plan “en azından resmi olarak” sadece bu kurumların bilgisi dahilinde kalmış, topluma mal edilememiştir. Unutulmamalıdır ki; Çevre Düzeni Planları açısından bakıldığında Ergene Havzası Planı'nın yapılmış olması Türkiye’de bir ilk değildir. Bu planların uygulamaya geçirilmesi de ilk değildir. Ancak hemen hemen yapılmış bütün planların ortak noktası hiçbirinin hedefine ulaşamadığı gerçeğidir. Bölgesel Plan yada Çevre Düzeni Planları, teknik bir çalışma olarak, bu süreci yönetecek kuruluş da ister merkezî, ister yerel olsun sadece yönetimlerin yer aldığı bir mekanizma olarak görülür ve hayata geçirilmeye çalışılırsa; hiç kimsenin şüphesi olmasın Trakya’daki bu deneyim de hedefine ulaşmayacaktır. TRAKAB tüzüğünde yapılan değişiklikle Birlik üyeleri dışındaki unsurların Birlik Meclisi toplantılarına katılmalarının tüzükten çıkarılması, bu açıdan endişe verici bir sürece girme eğiliminin arttığına bir işaret olarak yorumlanabilir.

Çok daha vahim başka bir saptama da planın yasal sahibi olan Çevre ve Orman Bakanlığı, planın onaylanıp yürürlüğe girdiği 13.07.2004 tarihinden sonra yaşanan süreçte bu plana sahip çıkmadığı gibi, bir çok hedef ve yaptırımların “Özel taleplere özel çözümler” sunan plan notları üzerinde yapılan değişiklik ya da eklentiler ile aşıldığı veya aşılmaya çalışılmasının gözlenmesidir. Bizzat Bakanlıkça planın müellifi olan Trakya Üniversitesine dahi bilgi verilmeden yapılan bu tür operasyonlar plana ve planlamaya olan inancı ve güveni sarsmaktadır. Bütün bunların arkasında planın uygulanmasının ertelenmesi yönündeki eğilimlerin olduğu da bilinen bir gerçektir.

Uygulamada karşılaşılan bir başka sorun da Çevre ve Orman Bakanlığı, Bayındırlık ve İskan Bakanlığı, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı, İç İşleri Bakanlığı ile Tarım ve Köy İşleri Bakanlıkları arasındaki yetki kargaşasıdır. Bu sorunun çözümü için merkezî yönetim düzeyinde gerekli çabanın gösterilmediği gözlemlenmiştir. Genel olarak bakıldığında; dünyada yaşanan küreselleşme sürecinde gelişmiş ülkelerin uyguladığı politikalar; ülkemiz gibi az gelişmiş ülkelere özellikle “kalkınma” planları yapmayı değil, kendi planlarını uygulamayı dayatan politikalarıdır. Bu politikalar “karşılaştırmalı üstünlük”, “küresel rekabet”, “etkinlik” v.b. kavramlar eşliğinde, az gelişmiş ülkelerin sanayileşmeden vazgeçmesini, kendi topraklarını uluslararası sermayenin dilediği gibi hareket edeceği alanlara, çok kullanılan deyimiyile “dikensiz gül bahçelerine” dönüştürmesini dayatmaktadır. Türkiye, bu politikaların yoğun olarak etkisi altında kalan bir ülke olarak; hem siyasal iktidarlar düzeyinde, hem de günlük yaşamın içinde “planlama” fikrinden epeyce uzun bir süredir uzaklaşmıştır. 2001 yılında yaşanan ekonomik ve siyasi kriz gelişmiş ülkelerle aramızdaki mesafeyi daha da arttırmıştır. Bugün ülkemizde planlama ekonomik anlamda IMF ve Dünya Bankası'na, sosyal ve siyasal anlamda da AB'ye bırakılmış ya da onların istekleri doğrultusunda yapılmaktadır.

Diğer yandan, Trakya'daki sorunun temel kaynağı olan İstanbul'dan sanayinin göçü, değişik kesimler için doğrudan bir rant kaynağıdır. Hem neo-liberal politikaların etkisinde kalan, hem de bu göçün getireceği rantın peşinde olan kesimler, her türlü gerekçenin arkasına sığınarak “planlama” fikrine ve varolan tüm planlara karşı çıkarak, sürecin başarısız olması için ellerinden gelen tüm çabayı göstereceklerdir.

Bu “planlama” olgusuna karşı çıkış ve “rant” peşinde koşmak hırsı, hazırlık ve uygulama süreçlerinde tüm gereklilikler yerine getirilse bile, bir planın uygulanabilmesi koşullarını zorlaştıran unsurların başında yer alacaktır. Zorluklar, sadece genel küreselleşme politikaları ve yerel rant ile de sınırlı değildir. Bu zorluklar ve yaşanabilecek sorunlara ilişkin saptamalar ve öneriler III. Sempozyumda (1999-Edirne) ve Trakya'da Kentleşme ve Yerel Yönetimler Sempozyumunda (2001-Edirne) belirtilmişti. Kısaca özetlenirse:

- 1) Bölgesel plan yapma ve uygulama deneyiminin hemen hemen hiç olmaması,
- 2) Bölge planının, kalkınma stratejisine yol gösterecek ulusal bir planın, kalkınma stratejisinin ve bu planın bir parçası olarak ulusal bir sanayileşme ve tarım politikasının olmaması,
- 3) Trakya'nın bölgesel plan ihtiyacının, genel ve daha büyük bir sorunun çözümü olarak görülen eğilimle İstanbul metropolünün desantralizasyonu politikası ile çelişmesi, dün olduğu gibi bugün de göz önüne alınması gereken ciddi sorunlardır. Bu sorunlar “yukarıdan aşağı” planlamanın ve uygulamanın darboğazları olarak görülmelidir. Bu darboğazları aşmanın temel güvencesi ve yöntemi; bu süreci aynı zamanda geleceğimizi organize ettiğimiz bir süreç olarak yaşamak ve bölgesel planı, ilgili tüm tarafların uzlaştığı kamusal bir belgeye dönüştürmektir.

Bu durumda ise;

- 1) Her ne kadar bölgesel plan ihtiyacı genel bir kabul görse de ülke çapında düşük düzeyde seyreden karar alma süreçlerine demokratik katılımın Trakya'da da görülmesi ve gerekli kurumların yaratılmamış, yaratılanların çoğunun ise işlevsiz olması ,
- 2) Hem planlama çalışmalarına katılması gereken, hem de tüm çalışmalar çevresinde bir uzlaşmayı sağlayacak ve kendi üyelerini sürece katacak olan değişik örgütlerin (sendikalar, kooperatifler, köylü birlikleri, meslek örgütleri, kamu ve özel yatırımcı kuruluşları, bilim ve araştırma kuruluşları, kitle iletişim araçları vb.) “plan” hazırlama ve uygulama süreçleri üzerine hemen hemen hiç bir becerisinin gelişmemiş olması,
- 3) En geniş kesimler açısından bakıldığında “planlı” bir süreçte yaşamak konusunda, hiç bir deneyimimizin bulunmaması, karşımıza “aşağıdan yukarıya” düzenlenecek bir planlama sürecinin çözüm üretmemiz gereken sorunları olarak çıkmaktadır

Tüm bu yaşanan süreç sonunda MAKİNA MÜHENDİSLERİ ODASI aşağıdaki saptama ve önerileri yapmaktadır:

- 1) Trakya'da yaşanan 10 yıllık süreç, tüm sorunlarına karşın hem ulusal hem uluslararası ölçekte, yeni, yepyeni bir süreçtir. Bir bölge halkı, tüm kesimleri ile birlikte günlük yaşamına müdahale etmenin, geleceğini planlamanın araçlarını ve yöntemlerini üretmeye çalışmaktadır. Bu yeni sürecin, yasalaşma aşamasında olan Bölgesel Kalkınma Ajansları ile hiçbir ilişkisi yoktur. Hatta, bu örgütlerin hedefleri ile zıt hedefler taşıdığı söylenebilir.

38. Dönem TMMOB ve Oda Etkinlikleri Sonuç Bildirgeleri

2) Trakya Bölgesel Planı Trakya için bir umuttur ve bu plan aynı zamanda Trakya'nın sürdürülebilir ve dengeli kalkınma stratejisinin somut bir belgesi olmalıdır.

3) Bu planın bugünkü uluslararası ve ülke koşullarında başarılı olabilmesinin tek ve biricik koşulu, Trakya'da yaşayan tüm kesimlerin uzlaştığı, ilgili kuruluşların onayını almış "kamusal bir belgeye" dönüşmesidir.

4) Varolan Ergene Havzası Çevre Düzeni Planı, içeriğinden ve hatta değişik Bakanlıklar ya da kurumlar arasındaki yetki sorunlarından bağımsız olarak, sadece ve sadece kamusal bir belgeye de dönüşmemesi nedeniyle de "bölgesel plan" olarak görülemez.

5) Trakya'da imara açılmış araziler ve sanayiye ayrılmış bölgeler, bölgesel planın hazırlanma süresi için yeteri kadar büyüktür. Bu nedenle, Ergene Havzası Çevre Düzeni Planı'nın bu konudaki yaptırımları uygulanmalı, TRAKAB bu planda varolan yaptırımları uygulamak ve hedeflerine ulaştırmak için gerekli adımları atmalıdır.

6) Ergene Havzası Çevre Düzeni Planı için merkezî düzeyde gelecek en büyük baskı; Planın getirdiği koruma ilkelerinin "plan notlarında değişiklikler ve ilaveler" ile "aşılması", ortadan kaldırılması ve uygulamanın tekrar eski durumuna dönmesidir.

7) Aynı biçimde, TRAKAB bugünkü yapısıyla yetersizdir; bölgesel planın hazırlanması ve uygulanması sürecinde, bu sürecin başarılı olmasını sağlayacak kapsamda bölgesel üst örgüte dönüşmelidir.

8) TRAKAB, bu dönüşme sürecinde, bazı hukuksal boşluklar olsa dahi, ilgili tüm kesimlerin demokratik bir biçimde temsil edildiği mekanizmaları ve çalışma ilkelerini oluşturmalıdır.

9) Bu çalışma ilkeleri; demokratikliği, katılımcılığı, açıklığı teşvik eden, gönüllüğü, işbirliğini ve uzlaşmayı esas alan, verimliliği ve etkinliği güvence altına alan ilkeler olmalıdır.

10) Bu mekanizmaların oluşturulması ve çalışma ilkelerinin belirlenmesi sonrasında; oluşturulacak uzmanlık birimleri aracılığıyla varolan Ergene Havzası Çevre Düzeni Planı'nın eleştirel analizi yapılmalıdır.

11) Bu analiz sonrasında, hazırlanması gereken planlara yönelik bir iş planı çıkarılmalı ve

- Planın amaçları, hedefleri ve öncelikleri,
- Planın tarihsel ve yersel ve sektörler kapsamı,
- Planın ölçeği,
- Hazırlık sürecine katılacak kurum ve kuruluşlar,
- Hazırlık çalışmalarının yürütülme biçimi,
- Planın yaptırım gücü ve bu gücün hukuksal temeli,
- Finansmanın sağlanması, kullanılması ve denetimi,
- Uygulamaların izlenme araç ve yöntemleri,

- Revizyon ya da güncelleştirmelerin yapılma yöntemleri, belirlenmelidir.

12) Bu çalışmaların bitirilmesi sonrasında ulaşılan sonuçlar hakkında tüm kesimler; seminerler, toplantılar vb. düzenlenerek, hazırlanan broşürler, posterler, vb. yayınlar ile bilgilendirilmeli; yerel kitle iletişim araçlarının konuya sürekli ilgi göstermesi sağlanmalıdır.

13) Tümüyle teknik bir süreç olan ve çok doğal olarak uzmanların katılımıyla yapılacak olan planların hazırlanma/revizyon süreci için gerekli koşullar ve olanaklar sağlanmalıdır.

14) Doğrudan Ergene Havzası Çevre Düzeni Planı'ndan alınan ve uygulamaya sokulan ya da yeniden yapılmış olan taslak planlar için yerleşim birimleri bazında tartışma ortamları yaratılmalı; planlar hakkında görüş ve öneriler toplanmalıdır.

15) Bu görüş ve öneriler göz önüne alınarak, taslak planlar onaylanmış planlara dönüştürülmeli, revize edilmeli ve kesinleştirilmelidir.

16) Uygulama süreci, belirlenmiş araç ve yöntemlerle izlenmelidir.

Makina Mühendisleri Odası; yaşanacak sürecin birçok belirsizlikler taşıdığı, aşılması son derece güç engeller içerdiğinin bilincindedir. Fakat, Trakya'da yaşanan süreç umutlu olmamız için de birçok gösterge içermektedir. Bu göstergelerin en başında, konunun sürekliliğinin sağlanmış olması gelmektedir.

17) Bu sürekliliği güvence altına almak için belirsizlikler aşılan dek bir koordinasyon, bilgilenme; bilgilendirme, talep ve uyarılarda bulunma vb işlevleri üstlenen; kısacası sürece müdahalede bulunmayı hedefleyen; dileyen tüm kuruluşların katılabileceği, sivil bir platform oluşturulmalıdır. Bu platform kendi amaç ve hedeflerini, çalışma ilkelerini kendisi oluşturmalıdır.

Bundan sonra nasıl bir gelişme yaşanacağını başta merkezî yönetimler, Belediyeler, Üniversiteler ve ilgili uzmanlar olmak üzere, planlama, araştırma kuruluşlarının, meslek örgütlerinin, sendikaların, kooperatiflerin, gönüllü kuruluşların, kısacası ilgili tüm kesimlerin iradesi belirleyecektir.

MAKİNA MÜHENDİSLERİ ODASI şimdiye dek olduğu gibi bundan sonra da; yaşadığı bu topraklara ve bu topraklarda yaşayacak olan gelecek kuşaklara karşı duyduğu sorumluluğun gereği olarak üzerine düşen görevleri seve seve üstlenecektir.

Kamuoyuna saygı ile duyurulur.

TMMOB
MAKİNA MÜHENDİSLERİ ODASI

ÖĞRENCİ ÇALIŞTAYI SONUÇ BİLDİRGESİ 15- 16 EKİM 2005 - ANKARA

Doğal varlıkların hızla tüketildiği, ekolojik yaşam ortamlarının kirletildiği, kalkınmanın en yüksek değer olarak görüldüğü bir ortamda, ülkemizin değişik coğrafyalarından Ankara'ya gelen çevre mühendisliği öğrencileri, bugünü ve geleceği tartıştılar. Çevre sorunlarının çözümünü, yaşamın sürekliliği için kendisine dert edinen, aldığı eğitim ve yaşadığı pratiklerle, teknoloji ve bilimin ışığında sorunlara çözüm arayan Çevre Mühendislerine olan ihtiyaç gün geçtikçe artmaktadır. Bu anlamda çevre mühendislerinin yaşama bakışı ve aldığı eğitim, ülkenin ve dünyanın geleceği açısından hayati önem taşımaktadır.

Ülkemizdeki Çevre Mühendisliği öğrencileri olarak, ilk kez 15-16 Ekim 2005 tarihlerinde, Ankara'da ÇMO ÖĞRENCİ ÇALIŞTAYI'nda bir araya geldik. TMMOB Çevre Mühendisleri Odası Ankara Şubesi'nin sekreterliğinde gerçekleştirilen bu ilk buluşmaya kadar, çevre mühendisliği öğrencileri olarak kimi zaman Odamız birimleri üzerinden kimi zaman da üniversite topluluklarımız üzerinden kolektif üretime dayalı etkinlikler düzenliyor, mesleğimizi tartışıyor, sorularımıza yanıtlar arıyorduk.

Toplantımızı farklı kılan ise çeşitliliğimiz ve birlikteliğimizdi... ÇMO Öğrenci Çalıştayı'ndan önce, yerelerde ördüğümüz üretim ağıımızı farklı okullardaki arkadaşlarımızla paylaşma fırsatı bulamamıştık. Çalıştay bize bu fırsatı verdi. ÇMO tarihinde de bir ilk olan bu geniş katımlı öğrenci etkinliği, atölye çalışmaları ve serbest kürsü ile farklı üniversitelerden gelen bizlerin düşüncelerimizi paylaşmamız, demokratik bir tartışma ortamı bulmamız ve sorunlarımızı ortak bir potada eritmemiz açısından son derece önemliydi. Mesleki öğrenci örgütlülüğümüzün, Odamız ve TMMOB örgütlülüğünün geliştirilmesi için de önemli bir araç olan Çalıştayımızda, 26 Kasım 2005 tarihinde gerçekleştirilecek olan TMMOB Öğrenci Kurultayı için de önemli sonuçlar çıkardığımızı inanıyor, Ankara'da başlayan bu çabanın, başka ve daha büyük öğrenci etkinlikleriyle gelecek dönemlerde de sürmesini planlıyoruz. Odamız adına bu çalışmayı omuzlayan ÇMO Ankara Şubesi'ne yüzünü biz gençlere dönen çalışma anlayışı ve misafirperverliği için bir kez daha teşekkür ediyoruz.

Bugünün öğrencileri, geleceğin onurlu, halktan yana mühendisleri olarak, çevrenin yaşamın sürekliliği için ne kadar hayati olduğunu ilk kez örgütlü bir biçimde vurgulamak istiyoruz. Doğanın sınırlarının düşüncesizce zorlanmasıyla geleceğimizin yok edilmesi bizleri endişelendirmektedir. Küresel ısınma, termik santraller, nükleer santraller, fosil tabanlı enerji üretimi ve kalkınma adına yaşamın sürdürülmesini değil de tekellerin banka kayıtlarının artan ivmesini düşünen ulaşım politikası (toplu taşımanın geliştirilmesi, desteklenmesi yerine, refüjlerin kaldırılarak şeritlerin artırılması, katlı yolların yapılması ile yaşamın büyük tehlikelerinden biri olan fosil yakıtın kullanıldığı otomobil kullanımının teşvik edilmesi) mevcut durumun ne kadar çarpıcı olduğunu ortaya koymaktadır. Milyonlarca insanın açlıktan, susuzluktan ve salgın hastalıktan hayatını kaybettiği ve birilerinin insanlığın ortak değeri olan doğadan pay kapma adına Irak`ta, Afganistan`da, Vietnam`da insanları, kültürel mirasımızı ve doğayı katletmesi ve geleceğimizi karartmaya çalışması tüm dünyanın bildiği gerçekler. Bizler bu dünyanın bireyleri ve bu memleketin öğrencileri olarak, bu sorunları algılamaya çalışarak, bilim

ve teknolojinin ışığında, sürdürülebilir bir yaşam için çözümler üretiyor, bu çözümleri hayata yüzleştiriyor ve çözümlerimizin arkasında taviz vermeden duruyoruz. Zor şartlar altında sürdürdüğümüz eğitim hayatımızda, onurlu aydınlar olarak geçmişi ve şimdiki sorgulayarak geleceğimize bugünden sahip çıkıyoruz. Biliyoruz ki, bize umutsuzluk aşıl原因ların kaybedecek birşeyleri yok, ama bizlerin kaybedecek çok şeyi var!

Çalıştay süresince yaptığımız tartışmalar ve atölye çalışmalarında ortaklaşan görüşler aşağıda yer almaktadır:

Kentleşme ve Çevre

Küreselleşme ve sermayenin etkisi ile insanların tüketim toplumunun bir üyesi olmaları, yaşam tarzlarında değişikliğe yol açmış ve kent yaşamını cazip kılmaya başlamıştır. Kentlere olan yoğun ilgi, düzensizlikleri, çarpık kentleşmeyi ve en önemlisi bunların sonuçları olarak çevre sorunlarını da beraberinde getirmiştir. Kentleşme kaynaklı çevre sorunlarının önlenmesi veya en aza indirilmesi yolunda yapılan tartışmalarda en büyük rolü çevre politikalarının iyi belirlenmesi almaktadır. Türkiye'nin içinde bulunduğu konum, özellikle politika belirlenmesi yönünde, kararları kendisinin mi aldığı veya kabul edilen şartların Türkiye'nin şartlarına ne kadar uyduğu sorusunu akla getirmektedir. Yine mevcut yoğun nüfuslu, alt yapı yetersizliğinin olduğu ve yeterli su kaynağının bulunmadığı kentlerdeki sorunlara çözüm olarak, yasal düzenlemelerin etkin olması gereği açıktır. Kentlerde modern yaşamın sağlanması konusunda büyükşehir belediyeleri ile belediyeler arasındaki ilişkinin geliştirilmesi gereklidir. Sorunun kaynağı kentlere olan yoğun göçtür. Bu göçün önlenmesi ve yaratacağı çevre sorunlarının çözümünde eğitimin başrolde olduğuna inanıyoruz. Eğitim ile birlikte insanlara kazandırılacak bilincin, insanlarda “herkesin kentte yaşamasına gerek yoktur.” bakış açısını kazandıracığı da ön görüyoruz.

Sonuç olarak, çevre politikalarının ülkenin sosyo-ekonomik şartlarına göre belirlenmesi, yasalarda yapılacak düzenleme ve eğitimin kentleşme kökenli sorunları engellemede önemli unsurlar olduklarını düşünüyoruz.

Yetkin Mühendislik

17 Ağustos 1999 depreminden sonra yeniden gündeme gelen yetkili (sertifikalı, uzman veya yetkin) mühendislik kavramı ile mühendislerin meslek alanlarında uygulama ve denetim sorunlarına çözüm önerileri getirilmiştir. Şubat 2005 tarihinde TMMOB tarafından hazırlanan konuyla ilgili kanun tasarısında, yetkili mühendislik şu şekilde tanımlanmıştır: “meslek bilgisini ve deneyimini ülke ve toplum yararına sunan, çalışmalarını meslek etiği kurallarından ayrılmadan sürdüren mühendis”. Tasarıda yer alan diğer tanım ve amaçlar, aslında bir mühendisin sahip olması gereken nitelikleri tanımladığı için yoğun bir şekilde tenkit edilmemiştir. Ancak, yetkili mühendislik kapsamında belgelendirme ve uygulama alanlarında ortaya çıkabilecek sorunlar mevcuttur.

İlk olarak, mühendislerin ilgili meslek alanlarında, yetkin mühendis ünvanını alabilmek için belirtilen sürelerde çalıştırılması fikri (2 veya 5 yıl) tartışmalıdır. Mühendislerin uzman vasfına ulaşmasında belirli bir sürenin kriter alınması uygun değildir.

Bu doğrultuda, aynı meslek alanındaki bir mühendisin 2 yılda meslek tecrübesini kazanırken, bir başka mühendisin 10 yılda dahi böyle bir tecrübeyi kazanamaması olasıdır. Ayrıca, bu süreç içerisinde, yeni mezun mühendislerin bir nevi stajyer mühendis olarak projelere imza yetkisine sahip olmadan çalışmaları ucuz bir işgücü kaynağı olarak emeklerinin sömürülmesine yol açacaktır. Diğer yandan, genç mühendislerin uzman mühendislerin denetiminde çalıştırılması mühendisler arasında “usta-çırak” ilişkisine sebep olacaktır. Böyle bir durum yani mühendisler arası sınıflandırma ise, çalışma özgürlüğüne ve meslek örgütlülüğüne bir darbe niteliği taşıyacaktır.

Uzmanlık belgesinin, meslek içi eğitim ve belgelendirme kapsamında uygulanacak sınavlar doğrultusunda verilmesinin, adil bir değerlendirme noktasında sıkıntılar yaratacağı söylenebilir. Üniversite eğitiminde süregelen sınavlara ek olarak, tekrardan teori bilgilerinin sınanması uygulama alanındaki yetersizleri gideremez. Uzmanlığın sadece yazılı sınavda başarılı olmakla veya uzun mesleki tecrübelerle kazanılması iddiası, 17 Ağustos depreminde yıkılan binalardan sorumlu mühendislerin ne kadar “yetkin” oldukları sorusunu akla getirmektedir. Ayrıca, sınav komisyonun üyelerinin kimler olacağı diğer bir tartışma konusunu oluşturmaktadır. Komisyon üyelerinin ister Bayındırlık ve İskan Bakanlığı’ndan, ister Yüksek Öğretim Kurulu’ndan, isterse ilgili meslek odasından olsun “yetkinlik verme” hakkının olmayacağını veya bu hakkı iddia edenlerin mesleki bilgisi, tecrübesi veya siyasi görüşlerinin, değerlendirme süreçlerine etkisinin ne olacağı soruları ciddi tartışma konusudur. Bu gibi sorunlar, denetleyenin denetlenmesi paradoksunu, gündeme getirecektir.

Eğitim sistemindeki aksaklıklar giderilmedikçe, etik kodlardan yoksun bir anlayışla yetkinliği elinde tutan “yönetici” mühendisler faaliyetlerini sürdürdükçe, mesleki uygulamalardaki sorunlara yetkili mühendislik kavramının çözüm olarak sunulması, yıkılmaya yüz tutmuş bir evin kısa olan kolonunun altına “idare etsin” diye yetkinlik belgesini sekize katlayıp destek vermeye çalışmasından farksızdır. Sonuç olarak, yukarıda belirtilen sebepler doğrultusunda, Çevre Mühendisleri Odası Öğrenci Çalıştayı Yetkili Mühendislik Atölyesi, TMMOB tarafından hazırlanan Yetkili Mühendis, Mimmar ve Şehir Plancıların Belirlenmesi ve Belgelendirilmesi Tasarısı’nın gündemden çekilmesi görüşünü savunmaktadır.

Öğrenci Sorunları

1980 askeri darbesi bir çok alanda olduğu gibi eğitim alanında da bir milat olmuştur. Özelleştirmelerin arttığı, sosyal devletin tasviyesi ve demokrasi alanındaki gerilemeler bu milat ile başlamıştır. 12 Eylül’ün sorunları ve yansımaları günümüze kadar gelmiş ve ne yazık ki, bu süreç halen devam etmektedir. Memleketin üzerine kara bir bulut gibi çöken gerici ve çağdışı zihniyet köklerini salmış ve kurumsallaşmıştır. Bu darbenin eğitim alanındaki kurumsal yapısı da hepimizin bildiği gibi YÖK’tür. Öğrencileri bu memleketin çocukları olarak değil de, adım başı para alacağı birer müşteri olarak gören bu zihniyet, eğitim ve sağlık gibi sosyal hakların halkın elinden alınması sürecini başlatmıştır. Üniversite eğitimi, har(a)ç, transkript, yaz okulu, teknopark v.b. gibi paralı uygulamalara yönelmiş, bu sayede emekçilerin çocukları üniversitelerden uzaklaşmaya başlamıştır. Eğitimin özelleştirilmesi rüzgarı, devletin sorumluluğunda olan eğitimin, devlet tarafından bilinçli bir şekilde dershanelerin yani özel sektörün

eğitim alanına yöneltilmesi ile ivme kazanmıştır. Bunun en somut örneği, devletin, üniversiteye giriş sınavı olan ÖSS aracılığıyla, senede bir kere üç saat içerisinde öğrencilerin bilgi birikimini ölçmeye çalışmasıdır.

Aynı milat ülkedeki anti-demokratik yapının da mimarıdır. Bu milat ile birlikte halkının kendi yaşamına müdahale alanları kapanmıştır. Aynı sorun, üniversite ortamında da yaşanmaktadır. Yine darbenin kurumsal yapısı olan YÖK, üniversitelerin 3 büyük bileşeni olan akademisyen, öğrenci ve emekçileri yok sayarak kararları tepeden inme bir biçimde almaya başlamıştır. Üniversitedeki sorunlarla her dakika yüzleşen ve sorunları paylaşan, tartışan, çözümler üretmeye çalışan öğrencilere kendi eğitim alanlarına müdahale anlamında hiç bir hak tanınmamaktadır. Demokrasiden nasibini almamış bir ülke ve bilimin toplum için kullanıldığı yer olan üniversiteler diktatörlük gibi gerici bir zihniyetin kurbanı olmuş demektir. Öğretim üyelerine ve öğrencilere danışılmadan hazırlanan eğitim programları teoride kalmakta, toplumun ihtiyaçlarından ve güncellikten uzak, ezberciliği körükleyen bir hal almaktadır.

Eğitime ayrılmayan bütçenin insan ve doğanın katliamına sebep olan silaha ayrılması zaten ekonomik yönden zor durumda olan ülkemizi çıkmaz bir sokağa sürüklemektedir. Her alanda olduğu gibi üniversiteler de bu durumdan en çok zarar gören alandır. Yetersiz öğretim elemanı ve kötü ekonomik koşullar, akademisyenleri çalışma alanlarından uzaklaştırmakta ve ek işlerle uğraşmalarına neden olmaktadır. Yaşamsal kaygılarla bilgi birikimlerini sermayenin hizmetine sunan öğretim üyesinin performansı azalmakta ve bilim amacından sapmaktadır.

Çevre mühendisliği öğrencileri olarak bir çok sorunumuz diğer bölümlerde okuyan arkadaşlarımızla ortaktır. Har(a)ç, yaz okulu, barınma ve beslenme konusunda ciddi sorunlar yaşamaktayız. Öğrenciyken yaşadığımız bu sorunların yanı sıra, mezun olduktan sonra, çevre mühendisi olarak da sorunlarla karşılaşacağımız aşikar. İstihdam sorunu, bu sorunların içinde belki de en önemlilerinden biri olarak öne çıkmaktadır. İstihdamdaki sorunun, mezun sayısındaki fazlalıkla beraber, hükümetlerin herhangi bir çevre politikası olmamasından ve iktidarın gücünü bizden yana değil, sermayeden yana kullanması gerçekliğinden kaynaklandığını düşünüyoruz.

Biz, mühendislik altyapısına sahip, bilim ve teknolojiye gelecek nesillere daha yaşanılabilir bir dünya bırakmak adına kullanacak, bunu yaparken toplumsal gereksinimleri, kültürel ve ekonomik koşulları irdeleyip, insan-doğa ilişkisini bir adım öteye taşıırken topluma ön ayak olacak insanlar olarak tanımlandık kendimizi... Çünkü hükümetlerin herhangi bir çevre politikasına sahip olmadığı, insanların gerekli-yeterli çevre bilincine ulaşmadığı bir ortamda çok önemli bir ön koşuldu kendimizi doğru tanımlayabilmek.

Yukarıda bahsettiğimiz sorunların çözülmesi için, ülkemizde geniş ölçekli bir çevre politikasının planlanmasını, eğitimin biran önce eşit ve parasız hale getirilmesini, laboratuvar eksiklerimizin giderilmesini, pratik eğitimin artırılmasını, her üniversitenin şartlarının eşitlenmesini, yeni çevre mühendisliği bölümleri açılması yerine, mevcut olanların iyileştirilmesini, akademisyenlerimizin yaşam standartlarının geliştirilmesini, bölümlerimizin ve öğretim üyelerimizin toplum yararına çalışmasını, üniversitelerimizin

NATO gibi ölüm üzerine kurulu birlikteliklere destek vermek yerine, ya da buralardan sağlanan parasal desteklerden medet ummak yerine memleketin sorunlarına dair somut çözümler üretmelerini ve bu çözümlerin arkasında durmalarını istiyoruz!

Hem eğitim hem de eğitim sonrası sorunlarımızın sistemin yarattığı sorunlar olduğunu düşünüyoruz. Sistemin gereği olarak tükettiğimiz, tüketirken de hızla kirletip yok ettiğimiz şirin mavi gezegenimizin geri dönülemez noktalara gelinmeden kurtarılması gerekliliğine inanıyoruz. Bu inançla, eşit, parasız, bilimsel ve demokratik eğitimi savunan daha yaşanabilir bir dünya, daha yaşanabilir bir çevre özleminde olan biz geleceğin çevre mühendisleri, hala umudumuzu yitirmiş değiliz...

III. YENİLENEBİLİR ENERJİ KAYNAKLARI SEMPOZYUMU VE SERGİSİ SONUÇ BİLDİRGESİ 19-21 EKİM 2005 - MERSİN

- Fosil yakıtların doğrudan veya dolaylı olarak kullanımıyla ortaya çıkan çevresel sorunların etkin bir şekilde önlenmesi için, yenilenebilir enerji kaynaklarından yararlanılması gerekir. Tarımsal üretim işlemlerinde de enerji kullanım etkinliğine önem verilmelidir. Tarımda enerji kullanım etkinliğinin artırılabilmesi için:

İşletmelerin mekanizasyon alt yapısı için enerji verimliliği yüksek olan teknolojilerden yararlanılmalıdır.

Güç kaynağına uygun kapasitede alet ve donanım kullanılmalıdır.

İşletme için gerekli güç optimizasyonu sağlanmalıdır.

Tarım alet ve makineleri tam yükte ve verimli olarak çalıştırılmalıdır.

Isıtma, soğutma ve iklimlendirme uygulamalarında ısı transferi açısından etkinlik artırılmalıdır.

Isı yalıtımı standartlara uygun olarak yapılmalıdır. Isı üreten, dağıtan ve kullanan tüm üniteler etkin bir şekilde yalıtılarak, ısı kayıpları en aza indirilmelidir.

Atık ısı geri kazanımı uygulamaları yaygınlaştırılmalıdır.

Elektriksel güç tüketiminde kayıplar önlenmelidir.

Elektriğin iş ve ısıya dönüşümlerinde etkinlik artırılmalıdır.

Otomatik kontrol uygulamaları ile insan faktörü en aza indirilmelidir.

Tarım sektöründe fosil kökenli enerji tüketiminin azaltılması ve yenilenebilir enerjilerin kullanılmasına ilişkin aşağıdaki önlemler alınmalıdır:

Pazara bağlı önlemler: Tarımsal destek politikaları, girdi kullanımı ve üretim optimizasyonu

Düzenleyici önlemler: Desteklerin çevresel etkileri incelenmeli ve girdi kullanımı sınırlandırılmalıdır.

Gönüllü katılımlar: Hassas tarım uygulamaları desteklenmelidir.

Uluslararası programlar: Tarımda teknoloji transferi desteklenmelidir.

- Günümüzde Fosil yakıtların gittikçe azalması, yenilenebilir enerji kaynaklarının bu gün itibariyle gereksinim duyulan enerji ihtiyacını karşılayamaması, alternatif enerji kaynaklarının da üretilmesi gereğini doğurmuştur. Linyit kömürünün sıvılaştırılarak, yakıt elde edilmesi ülkemiz için önemli bir alternatif enerji imkânı sağlayabilir. Günümüze kadar, gerek teknik gerekse ekonomik açıdan çok büyük gelişmelere karşın, halen sıvılaştırma sürecinde yüksek maliyetler olması, kömür sıvılaştırılmasında en büyük problemi oluşturmaktadır. Gerek katalizörlü gerekse katalizörsüz bu güne kadar Türkiye'de ve yurt dışında çok sayıda yapılan araştırmalarla ne yazık ki her kömüre uygulanabilir ve ekonomik olan bir sıvılaştırma süreci geliştirilememiştir. Kömürlerin çok heterojen

yapılı olması nedeniyle her kömürün sıvılaştırma potansiyeli ayrı ayrı incelenmesi gerekir. Linyitlerin aromatik karbon içeriği düşük ve oksijen içerikleri yüksek olduğundan, fazla miktarda hidrojen tüketimine neden olmaları sebebiyle sıvılaştırma proseslerinde bitümlü kömürlere göre daha fazla sıvılaştırma potansiyeline sahiptirler. Son yıllarda, yeni nesil sıvılaştırma proseslerinde, sadece kömürün distillatlara dönüştürülmesi değil; aynı zamanda, elde edilen ham ürünün, temiz yanan benzin, mazot gibi yakıtlar şeklinde iyileştirilmesi ve daha ucuz sıvı yakıtlar elde etmek amacıyla, özellikle yeni yöntemler kullanılarak, ürün özelliklerinin geliştirilmesi amaçlanmaktadır.

- Son yıllarda deniz akımları enerjileri; çevre ve insan sağlığını olumsuz yönde etkilemediği ve de yenilenebilir olduğundan dolayı tüm dünyada yayılmaya ve uygulama alanları bulmaya başlamıştır. Dünyada toplam deniz akım kaynağının 450 GW ;ı aştığı tahmin edilmektedir. Bu enerji kaynağından, dünyada 20 civarında bölgede yararlanmak mümkündür. Ancak bu yerlerden hiç biri Türkiye’de yer almamaktadır. İstanbul ve Çanakkale Boğazlarında deniz trafiğinin yoğun olması nedeniyle deniz akım enerjilerinden yararlanılamamaktadır. Avrupa’da bu bölgelerin İngiltere, Fransa, ABD, Çin, Japonya, İtalya, Filipinler, Almanya, İspanya, İrlanda, Hollanda’da olduğu belirlenmiş, ancak kaynakların düzensiz dağıldığı görülmüştür. İngiltere’ye %47,7, Fransa’ya %42,1 olacak şekilde dağılmış, geriye kalan %7,6 İrlanda kıyı çevrelerine, az miktarda ise Almanya, İspanya, Hollanda arasında paylaşılmıştır. Son yıllarda yapılan çalışmalarda, Avrupa da 106 bölgede güçlü akımları olan gelgit kaynakları belirlenmiştir ve bu kaynaklardan Avrupa şebekesine yılda 48 TWh enerji sağlayabileceği tahmin edilmektedir. Bu güç 12500 MW Kurulu kapasiteye eşittir.

- Enerji üretmek amacıyla fosil yakıtların yakılması sonucu açığa çıkan gazların çevre dengesine olan olumsuz etkileri ve yeryüzündeki fosil yakıt kaynaklarının hızla tükenmesi; bir taraftan alternatif yenilenebilir enerji kaynaklarının geliştirilmesini, diğer taraftan da mevcut kaynakları korumak için enerjinin daha etkin kullanılmasını yani enerji tasarrufunu teşvik etmektedir. Şeffaflığı nedeniyle yapı malzemeleri arasında özel bir yeri olan düzcamlar, öncelikle standart çift camların ve daha sonra da kaplamalı cam teknolojilerindeki gelişmeler sonucunda, bünyesinde Low E kaplamalı cam içeren özel çift camların üretimine başlanmasıyla diğer fonksiyonlarının yanı sıra, ısı yalıtımı da sağlayan bir yapı malzemesi özelliğine kavuşmuştur. Ülkemizde pencerelerde kullanılan camların cam içeren özel çift cam üniteleri ile değiştirilmesi durumunda 10 yılda 10 milyar Doların üzerinde bir enerji tasarrufu sağlanacağı tahmin edilmektedir.

- Bir enerji kaynağı olarak biyokütle yenilenebilir ve en bol olarak bulunan bir kaynaktır. Ayrıca biyokütle fotosentez yoluyla atmosferdeki karbondioksidi sabitler. Piroлиз gibi termokimyasal prosesler biyokütlenin daha faydalı biçimlere dönüşümüne uygundur.

- Ülkemizde enerji politikalarında yeni ve yenilenebilir enerji kaynaklarına yönelmek ve bu konularda teknolojiler geliştirmek yerine, enerji gereksinimini ithalatla karşılama yoluna gidilmektedir. Bu bakımdan, atıkların üretim potansiyellerinin anaerobik parçalanma koşullarının ve uygun üretec türünün belirlenmesi ve konuyla ilgili çalışmaların desteklenerek anaerobik arıtma teknolojilerinin geliştirilmesi gerekir.

3. ÖĞRENCİ KONGRESİ SONUÇ BİLDİRGESİ 20-21 EKİM 2005 - İSTANBUL

Üniversite eğitiminin; gençleri yalnızca mesleki yetenekleri kazandırmakla sınırlı bir görevi olmadığını bilincindeyiz. Üniversite gençliğinin vizyonu olan ve ülke sorunlarına kendi meslekleri açısından çözüm üreten bireyler olarak yetiştirilmesi önem arz etmektedir. Bu amaç için TMMOB Jeofizik Mühendisleri Odası tarafından ve İTÜ-KSB salonunda 20-21 Ekim 2005 tarihinde "Jeofizik Mühendisliği 3. Öğrenci Kongresi" gerçekleştirilmiştir.

Değişen yasalarla yerel yönetimler, doğal afetlerin oluşturacağı hasarların en aza indirgenmesinde yükümlülük altında olacaklarından Jeofizik Mühendisliğinin önemi giderek artmaktadır. Aynı süreçte ülkemizin sahip olduğu yeraltı kaynaklarının ekonomiye katkısının sağlanması da yine Jeofizik Mühendisliğini ön plana çıkaracaktır.

Jeofizik Mühendisliği 10 lisans 11 yüksek lisans eğitiminin verildiği üniversitelerin Jeofizik Bölümü Öğrencilerini biraraya getirdiği bu kongrede öğrenci kulüp temsilcileri eğitim-öğretim ve meslek sorunlarını açıklayıp çözüm önerilerinde bulunmuşlardır. 500'den fazla öğrencinin katıldığı kongrede gerçekleştirilen üniversite - kuruluşlar - meslek örgütleri - öğrenci ilişkileri Forum Panel'de ise öğrenciler yine özgür düşünce ve sorunlarını bu kez meslek odası üyeleri, öğretim üyeleri ve endüstri temsilcileri ile paylaşarak tartışmışlardır. Sorgulamaların yapıldığı ve çözüm yollarının önerildiği bu Forum Panel aracılığı ile Öğrencilere kendi fikirlerini ortaya koyma şansının verilmesi şüphesiz ki üretken, karşı düşüncelere saygılı tartışma yapabilen bireylerin yetişmesine katkı sağlamıştır. Ülkemizin ihtiyacı olan; proje üretebilen, sorunları sağlıklı olarak belirleyip tartışabilen ve ileriye görebilen mühendislerin yetişmesini kendisine ilke edinen üniversitelerimizin bu çabaları ile örtüşen Kongrenin hedeflerine büyük ölçüde ulaşılmıştır.

Ayrıca kongrede 30 dan fazla Jeofizik Mühendisliği teknik bildiriler Öğrenciler tarafından sözlü ve poster olarak sunulmuştur. Bu sunumlar; bilimin evrensel ve insanlığın yararına olması gerektiğini, bilimsel çalışma sonuçlarının tüm insanlar tarafından bilinmesinin asıl hedef olduğu gerçeğini öğretmiştir.

Jeofizik eğitimi ve öğretiminin devamı olduğunu düşündüğümüz "Jeofizik Mühendisliği 3. Öğrenci Kongresi" getireceği yararlar nedeniyle önemli bir etkinlik olarak gerçekleştirilmiştir.

Kongreyi düzenleyen TMMOB Jeofizik Mühendisleri Odasına ve Kongrenin gerçekleşmesi için her konuda katkı koyan TMMOB'ne, Kuruluş ve Meslek odalarına, Üniversitelere, İTÜ Rektörlüğüne, panelistlere, Yürütme Kurulu üyelerine, bildiri veren ve ayrıca en önemlisi kongreye katılan tüm sevgili öğrencilerimize teşekkürü bir borç biliriz. Nice Jeofizik Mühendisliği Öğrenci Kongrelerine.

Saygılarımızla

GEOTEKNİK SEMPOZYUMU SONUÇ BİLDİRGESİ

26-27 EKİM 2005 – ADANA

TMMOB İnşaat Mühendisleri Odası 39.Dönem çalışma programı kapsamında planlanarak TMMOB İMO Adana ve Ankara Şubelerinin ortak çalışmaları ile yürütülen Geoteknik Sempozyumu 26-27 Ekim 2005 tarihleri arasında Adana'da gerçekleştirilmiştir.

İnşaat Mühendisleri Odası olarak bu alanda ve isimde ilk olarak düzenlenen Sempozyumu amacı; Geoteknik Mühendisliği alanında çalışan araştırmacı, öğretim üyeleri ve uygulayıcı mühendisleri bir araya getirerek güncel bilgi ve deneyimlerin paylaşılmasını sağlamak, karşılıklı görüş iletişimini artırmak, yurtiçinde ve yurtdışında karşılaşılan geoteknik mühendisliği sorunları ve bunların çözüm yöntemlerini uygulama örnekleriyle birlikte tartışarak bilime ve araştırmaya katkıda bulunmak olmuştur.

Mevzuat ve Diğer Konular, Zemin İyileştirme, Zeminlerin Dinamik Davranışı, Zemin Mühendisliği, Temel Mühendisliği Çevre Geotekniği Başlıklı 6 oturumda toplam 28 bildirinin sunulduğu sempozyumda geoteknik alandaki gelişmeler ve mevcut durumun değişik boyutlarıyla ortaya koyularak tartışıldığı ve Başkanlığını TMMOB İMO Ankara Şube Başkanı Sayın kemal Türkarslan'ın Yönettiği ve ODTÜ'den Prof.Dr. Yener Özkan, Hacettepe Üniversitesi'nden Prof. Dr. Reşat Ulusay, İstanbul Üniversitesi'nden Prof. Dr. Feyza Çinicioğlu, Gazi Üniversitesi'nden Öğretim Görevlisi Dipl-Ing Ünsal Soygür ve Boğaziçi Üniversitesi'nden Prof. Dr. Erol Güleri'in katılımlarıyla gerçekleştirilen panelde sempozyumun yapılmasının önemi vurgulanarak İMO çatısı altında bu sempozyumun iki yılda bir tekrarlanmasının gerekliliği vurgusuyla tamamlanmıştır.

Türkiye'nin farklı bölgelerinden kamu ve özel sektörden 250'ye yakın meslektaşımızın etkin katılımı ile gerçekleştirilen sempozyumun bu alanda meslek disiplinleri arasındaki çalışma alanları arasındaki ilişkilerin önemi hakkında da gündem bulmuştur.

Sempozyumda şu konular ele alınmıştır:

Suya Doymun Olmayan Zeminlerin Mekaniği / Zemin Özellikleri ve Zemin Davranışı / Zemin İyileştirme Yöntemleri / Geoteknik Deprem Mühendisliği / Temeller, Derin Kazı ve Şevler, Heyelanlar / Çevre Geotekniği / Zemin Yönetmelik ve Yasal Konular / Geoteknik Mühendislik Eğitimi

8 KASIM DÜNYA ŞEHİRCİLİK GÜNÜ 29. KOLOKYUMU BİLDİRGESİ 7-9 KASIM 2005 - İSTANBUL

Planlamada Yeni Politika ve Stratejiler: Riskler ve Fırsatlar, 7-9 Kasım 2005, İstanbul

Dünyanın yaşamakta olduğu küreselleşme ve neo-liberalizm olarak ifade edilen büyük konjonktürel değişim, kentlerimizi ve planlama kuramlarını da etkiliyor. Üretimi dışlayan-tüketimi dayatan bu süreçte, bir yandan gelişmiş ve az gelişmiş ülkeler, diğer yandan da aynı ülke içindeki gelişmiş ve az gelişmiş bölgeler arasındaki eşitsizliklerin daha da artmasına sebep olunmakta, kamunun müdahale araçları da etkisizleştirilmekte veya anlamsız kılınmakta. Bu ortamda, büyüyen ve gelişen kentlerin ancak yarışmacı bir tutum ile ayakta kalabileceği söylenmekte, yarışmacı ortamda rekabetin ön şartının kentlerin ucuz emek gücü, vergi indirimleri, kredi ve arazi tahsisleri vb. ile küresel sermaye yatırımlarını çekebilmesi ve hizmet sektöründeki gelişmelerle birlikte, küresel tüketim mekanizmalarıyla bütünleşebilmesi olduğu yönünde bir hakim söylem içten içe ve kararlılıkla işlenmekte.

Ancak, küresel sistemde büyük önem ve değer kazanacağı ifade edilen düğüm noktaları olarak kentler, katettikleri gelişmelerden öte derinleşen ekonomik, sosyal ve çevresel sorunlarla boğuşmakta. Kentlerde yaşanan çok boyutlu ve karmaşık sorunlar ise bütünlüklü bir yaklaşımla irdelenmemekte, bu sorunlara çözüm olarak önerilen anlık ve günübirlik reçeteler sorunları derinleştirip yeni sorun alanları tanımlayabilmekte. Kentler hakim söylemlerin vaat ettiği sahte cennetlere dönüşmek bir yana, "kent" kavramına yüklenen olumlu anlamları da yitirmekte, farklı kesimlerin değişim değeri temelinde paylaştığı mekanlar halini almakta. Kentler sosyallikleri tamamen gözardı edilerek sadece ekonomik olanakları ve rant değeri üzerinden paylaşılmak dışında olanakları bulunmayan yapılanmış gibi geliştirilmeye (!) çalışılmakta. Yeni yapıya uyum gösterebilen sınırlı bir kitle bu dönemin meyvelerini toplarken, büyük çoğunluk yoksulluk ve yoksunluklar içinde bir yaşama terk edilmekte, kentlerin önemli bir özelliği olan birlikte yaşama kültürünün nesnel temelleri ortadan kalkmakta ve toplumsal bölünmenin yolu açılmakta.

Bu anlayış; kent yönetimi, planlama kurum ve kuramlarını da, mekanının değişim değeri ve rantsal niteliklerini kullanıp, geliştirmeye hizmet eden bir piyasa temelli araç haline indirgemeye uğraşmakta. Kentsel mekanın bu nitelikte üretilmesi süreci, son dönemde giderek artan bir biçimde siyasal aktörlerin ve kurumların kısır siyasi tercihleri sonucu belirlenmekte. Araştırma, üretim, bilim ve teknoloji konusunda politika geliştiremediği gibi tarım topraklarını, orman alanlarını ve şimdi de kentsel alanları parçalayıp satmak, pazarlamaktan başka değer yaratma politikası olmayan iktidarların yegane başarısı küresel siyasete uyum yapması. Kentsel rantın yeniden dağılımı, planlamanın kamusalçı/toplumcu yaklaşımı ile uyuşmayan ve kentlerin geleceğini ipotek altına alan bir biçimde gerçekleştiriliyor. Siyasal otorite aldığı kararları, kentlerin ve kentsel yaşamın örgütleniş üzerindeki etkilerinin neler olacağına bakmaksızın uygulama keyfiyetini kullanarak, rantsal bölüşüm süreci dışındaki toplum kesimlerinin ve plancının kentsel-toplumsal süreçlere müdahale yetkinliğini sistemli olarak minimize ediyor. Kentin ve toplumun kolektif eylemliği sonucunda oluşan değer artışları ve rantlar üzerinde etkin bir denetim kurabilen ve bunların kente ve kamuya döndürülmesini sağlayan planlama kurumunun, kentsel sosyal ve ekonomik sorunların çözümünde kalıcı ve hakça çözümler üretebileceği gibi, toplumla da sağlıklı bir ilişki kurabileceği gerçeği, kamuoyunun bilinçlenmesine dahi

olanak tanınmayacak biçimde gündem dışı tutuluyor.

Kentlerimizin sağlıklı ve nitelikli bir biçimde gelişebilmesi için, Odamızca öteden beri ısrar ve kararlılıkla ifade edilen planlama sürecinin kademeli birlikteliği ve bu sürecin ilk halkası olan üst ölçek planlama çalışmalarının önem ve gerekliliği ise yeterince kavranamıyor. Bu çerçevede, son yasal düzenlemeler sonucu üretilecek planların içeriği ile ilgili kaygılar da her geçen gün artmakta. Parçacı ve noktasal çözüm fiili durumlar, üst ölçek planlama çalışmalarını onaylanmadan uygulanması güç belgeler haline getirmekte. Bir yanda, parçacı ve kent bütününe getireceği maliyetler düşünülmezsizin tasarlanan ve çoğu kez siyasilere tercihleriyle acil ve öncelikli olarak yaşama geçirilmeye çalışılan, toplumsal fayda ve maliyetleri derinlemesine analiz edilmesi gereken projeler kentsel gündemleri işgal etmekte. Öte tarafta ise, deprem ve afetler gibi uzun soluklu politika geliştirilmesi öncelikli ve acil olmasına karşın ihmal edilen gerçek gündemler Bu çerçevede sıkışan büyük kentlerde üretilecek üst ölçek planların niteliği ve içeriği her iki farklı seçimi birlikte ve bütünlükle yönlendirebilecek stratejik bir derinlik sunmak zorunda. Oysa bazı kentlerde sürdürülen göstermelik üst ölçek planlama çalışmalarının bu gereklilikleri çözümü çabası yerine, onaylı imar planlarını meşrulaştırıp yan yana yapıştıran bir kolaj çalışmasına dönüşmesi olasılığı hiç de uzak görünmemekte.

Yukarıda açıklanan sorunlu ve eksik yaklaşım dizisinin son dönemde kentlerimizde en temel kendini gösterme biçiminin ise, bütünlük, derinlik, planlama stratejisi ve ufuk genişliğinden uzak, “pazarlama” öncelikli “büyük projeler” olduğunu söylemek olası. Büyük kentlerimizin üst ölçekli planları bulunmaz ve yürütülen üst ölçek planlama çalışmalarının yaklaşımı ve içeriği tartışılmazken, İstanbul başta olmak üzere, büyük kentlerimizde üretim, istihdam ve sosyal nitelikleri ile kentsel sistem içindeki yeri unutturularak gündeme getirilen büyük projelerin özellikle incelenmesi gerekiyor. Korunması gerekli doğal, kültürel varlık ve değerlerimizin toplumsal müzakere ve uzlaşma süreçlerinden geçmeden sadece siyasi otorite ve yatırımcı kararlılığı üzerinden “kısa dönemli ekonomik getirilere” feda edilmesi, en önemli öncelik ve sorun alanı olarak karşımızda duruyor.

Kentlerimizde yaşananlar, geçen yıl ve ondan önceki yıllarda farklı cümlelerle yaptığımız tespitlerin ötesine gidebilmiş değil. Hala “bütünsellik ve bilimsellikten parçacılığa ... ve sistematik olandan el yordamına dayalı olana dönüşme” yaşandığı tespiti bugünkü “büyük projeler”de de geçerliliğini aynen sürdürüyor. Büyük kentlerimizde oluşan değerlerin “pazarlanması” yoluyla belirli kesimlere kaynak ve zenginlik yaratmak dışında da seçenekler olduğunu görüp tartışmak, yeni politika ve stratejileri tüm kentsel risk ve fırsatlarla birlikte ele alabilmek çözüme yönelik ilk aşamayı oluşturuyor.

Bu süreçte, büyük kentlerimizde giderek daha da ağırlaşarak ve katmanlaşarak artan sorunların çözümü için, kent planlamayı sadece “yeni yerleşim alanlarını imara açmak” sığılığında bir anlayışla imar planlamaya indirgeyen ve planlamanın kamu yararı yerine belli çıkar gruplarına yapılan değer aktarımlarını meşrulaştırma aracı biçiminde uygulanmasına neden olan yaklaşımlardan koparılması gerekiyor. Planlamanın doğasındaki içsel süreçlere müdahale gereksinimi göz ardı edilerek, küçük parçacı ve dışsal süreçlere yönelik sınırlı iyileştirmeleri yeterli gören ve sorunu teşhis edip, risk ve fırsatlarıyla ele almayan önerilerin kalıcı ve gerçek çözümler üretmeyeceği ortada. Bu çerçevede, “kentsel gelişme politika ve stratejileri”ne ve bunun örgütlenme düzeylerinin tasarlanmasına, “stratejik planlama ve uygulama modelleri”ne yönelik yeni yaklaşım ve önerilerin titizlikle incelenmesi büyük

önem kazanıyor. Avrupa Birliği ile müzakere süreci de, bir çok başlı ve içerikte ele alınmasına karşın, kentsel değer ve yapıların var edilmesi ve sorunlarının çözümlenmesi anlamında yorumlanmıyor. Hukuk Sisteminden, Kamu Yönetimine, İhale Mevzuatından, Ticaret Mekanizmasına kadar her alan müzakere edilip, Avrupa Birliği Standartları (!) araştırılırken kentlerimiz ve sorunları bu süreç dışında bırakılıyor, unutulup, unutturuluyor. Bu haliyle yaşam kalitesi standartlarına uygun olmayan kentlerimizin yaşanabilir mekanlar olarak düzenlenebilmesi için, diğer alanlarda da olması gerektiği gibi dışsal bir zorlamaya gerek kalmaksızın içsel bir kararlılık ve bilinçle, bütünlüklü, sistematik ve dil ve anlayış birliği sağlayan yasal ve yönetsel düzenlemeler yapılması gerekliliği gündeme bile gelmiyor.

Kent ve kamu yönetimi ile imar ve afet mevzuatlarını etkileyip biçimlendirecek parçacı yeni düzenlemelerin, kentlerimiz ve kamu kaynakları üzerinde yeni baskı ve sorunlar oluşturabileceği ortada. Bu durumun aşılabilmesi için en öncelikli adım olan;

- yapı ve afetler mevzuatlarıyla ilişkilendirilmiş,
- yeni eylem, dönüşüm ve afete yönelik risk yönetimine ait ilkeleri benimsemiş,
- çeşitlenmiş uygulama araçlarıyla zenginleştirilmiş,
- istisnaları sınırlanmış,
- koordinasyon mekanizmaları oluşturulmuş,
- yetki ve sorumluluk alanlarının sınırları çizilmiş,
- kurumsal ve personele yönelik örgütlenme mekanizmaları biçimlenmiş,
- toplumun ilgili kesimlerinin katılım ve tartışmasına açılarak geliştirilmiş

ve ilgili diğer yasalara da referans verebilecek bir “Şehircilik Reformu” ve bunun tanımlayacağı gerçek kentsel planlama çalışmaları ise adeta “ayaklara bağ” görülüyor.

İşte bu yapı içerisinde, TMMOB Şehir Plancıları Odası kentlerin kullanım değerine dayanan yaşanabilir ve insancıl mekanlar haline gelebilmesine katkıda bulunabilmek için:

- Kent mekanını şekillendiren temel dinamik olarak rant yaratma ve kenti pazarlama kaygısının değil, tüm kesimlerin kent ve kentin yarattığı olanaklardan yararlanmasını sağlayan politika ve stratejilerin geliştirilmesinin zorunlu olduğunu,
- Kentin birikimli değerleri olarak üretilen kentsel rantların sadece yatırımcılara değil, tüm kente ve kamuya dönebilmesine olanak sağlayacak bir planlama yaklaşımının en temel gereklilik olarak ortada durduğunu,
- Kentlerin piyasa güçlerine hizmet eden plansız gelişmesinin engellenmesi anlamında öncelikle üst ölçekli planların yapılması fırsatının, katılımcı, stratejik ve müzakereci bir yaklaşım ve uzmanların birikimlerine saygı gösterecek şekilde kullanılması gerektiğini,
- Her ölçekteki planlama çalışmasının plan bütünlüğü ve kentsel mikro-kalkınma hedefleri doğrultusunda kısa dönemli ekonomik getirilere feda edilmeyecek biçimde, uzun soluklu, öncelikli ve acil müdahale gerektiren afet-deprem gibi gerçek kentsel risklerin en aza indirilmesi bağlamında ele alınmasının kaçınılmaz bir önem taşıdığını,
- Kentlerimizin gündemine giren “büyük projeler”in, kentsel yapıyla uyum sağlama, yeni

sorun alanları yaratmama, yeni baskı ve spekülasyon süreçleri tetiklememe, kente istihdam yaratma gibi ilkeler bağlamında siyasilerin seçimleriyle sınırlı, tepeden inme bir tutum yerine kentsel toplumsal katılım ve uzlaşma süreçleri önceliğinde ele alınmasını,

- Kente yönelik tüm karar ve seçmelerin, kente ve kamuya bedelleri bağlamında incelenebileceği bir kentsel otokontrol sistemi oluşturulması ve “kente karşı suç” kavramının idare ve ceza hukukunda yer alması gerektiğini,

- Avrupa Birliği müzakere sürecinde atlanmış (!) görünen kentsel sorunların çözümü için, içsel bir dinamik ve kamuoyu desteğiyle gündem ve tartışma zemini yaratılmasını, kalıcı çözümler üretilmesini, kentlerimizin sorunlarının kümelenmediği yerleşik alanlarının yaşanabilir mekanlar olarak gelişip, dönüşmesinin yeni yerleşim alanları oluşturma adı altında gerçekleştirilen spekülatif projelerden çok daha öncelikli olduğunu,

- Kentsel yaşam ve olanaklardan dışlanan geniş kitlelerin dezavantajlı grupların en temel gereksinimlerinin kalıcı ve kendi yaşamlarını onurlu bir biçimde sürdürmelerine olanak sağlayacak biçimde karşılanabileceği kentsel sosyal yaklaşımların daha fazla geciktirilmeksizin gündeme taşınmasını,

- Çalışma, konut edinme ve temel hizmetlerden yararlanmanın her kentlinin temel ve vazgeçilmez hakkı olduğunu, bunun yanında tüm kentlilere haklar yanında sorumluluklarda yükleyecek. Kentli Hakları'nın hayata geçirilmesi gerektiğini, düşünmekte ve bu düşüncelerin hayata geçebilmesi için mücadele vermeyi kuruluş amacından kaynaklanan bir sorumluluk olarak görmekte.

Bu anlayış ve sorumluluk içinde 29'uncusunu gerçekleştirmekte olduğumuz Dünya Şehircilik Günü ve Kolokyumunun; önemli açmazlar yaşayan kentlerimize ve planlama süreçlerine ilişkin açılımların tartışılıp geliştirilmesi ve kentlere ilişkin risk ve fırsatların algılanarak kamuoyuna aktarılabilmesi anlamında değerli katkıları olacağına inanmaktayız.

TMMOB Şehir Plancıları Odası; kent, toplum ve kamu yararına uzun soluklu mücadelesini ve savunduğu ilkelerin yaşama geçmesi anlamındaki titiz takibini kararlılıkla sürdürecektir.

TMMOB Şehir Plancıları Odası Yönetim Kurulu

ZEYTİNYAĞI VE PİRİNA YAĞI SEMPOZYUM VE SERGİSİ SONUÇ BİLDİRGESİ 10-12 KASIM 2005 - İZMİR

Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği (TMMOB) kendi meslek ve uzmanlık alanına giren tüm konularda toplumun, ülkenin gelişmesini amaç edinen ve bu yolda işlevlerini gerçekleştirmeğe çalışan kamu kurumu niteliğinde örgütlü bir kuruluştur. Bu bağlamda Kimya Mühendisleri Odası, kuruluşunun 50. yılı onuruna Zeytinyağı ve Pirina Yağı Sempozyum ve Sergisini düzenlemiştir. Toplantıya imza ile kayıtlı 246 kişi katılmış, ancak imza atmayanlar dikkate alındığında 300'ü aşkın katılımcı gözlenmiştir. Katılımcıların dağılımı: %49,6 sanayici ve üretici, %24,3 sektöre ilişkin kurumlar, %23,3 Üniversiteler, %2,8 bireysel katılımdır. Sergide ise 22 sanayi kuruluşu ve kurumu yer almıştır. 9 Kasım'da sektörde iz bırakan ilklere ulaşılabilen kişilerin davetli olduğu bir tanıtım paneli yapılmıştır. Bu uygulamanın yapılan toplantıda bulunamayan kişilerin katılımlarını sağlayarak ileride gerçekleşecek benzer etkinliklerde yer almasının gelenekselleştirilmesi sektörün ilerlemesinde etkili olacaktır.

Sempozyumun ilk duyurularında önerilen konulardan birçoğuna bildiri ile başvuru olmuştur. Gelen bildirimler çağrılılarla birlikte, sözlü ve poster olmak üzere 55 adettir. Oturumlarda kimya mühendisleri ve kimyacıları ilgilendiren zeytin ve pirina yağı üretim ve rafinasyon teknolojilerindeki yenilikler, kalite üzerine etkili olan faktörler; üretim koşulları, girdi olan zeytinin, ağacın bulunduğu ortamların, zeytin toplama türünün ve çevre kirliliğinin önemi belirtilmiştir.

Duyusal özelliklerin kaliteyi belirlemedeki önemi vurgulanmış, bu nedenle bir tadım gösterimi de sunulmuştur. Öte yandan zeytinyağı ve pirina yağı kimyasal bileşimlerinin ve özellikle asitliği, antioksidan kapasitesi, yağ asitleri türü ve bileşiminin belirlenmesinde kullanılan analitik yöntemler ve yenilikler açıklanmıştır. Zeytinyağı ve pirina yağına ilişkin mevzuat ulusal ve uluslararası standartlar, kalite yönetim sistemlerindeki yenilikler anlatılmıştır. Son zamanlarda antioksidanların sağlık üzerine yapıcı etkileri üzerinde yapılan çalışmalar sonucu kuvvetli antioksidanların (polifenollerin) zeytinyağında bulunması kanser oluşumunu engellediği gibi, kardiyovasküler sistemine HDL'yi yükseltip LDL'yi düşürmesi ile olumlu etkileri, bağışıklık sistemini güçlendirmesi, güneş ışığının dermatolojik zararlarını azaltması, şeker hastalığı tedavisinde yardımcı olması gibi etkileri klinik olarak kanıtlanmıştır.

Toplumun zeytinyağının yararları konusunda bilgilenebilmesi sonucunda, ülke içinde ve yurt dışında talep artmış, dolayısıyla lojistik önem kazanarak gündeme gelmiştir. Sempozyumda taşımadaki temel ilkeler, ambalajın ve markalaşmanın gereksinimi vurgulanmıştır. Dökme taşımacılık yanında ambalajlı taşımanın ve tanıtımın gereği belirtilmiştir.

Zeytinin yan ürünleri olan yaprak, pirina, atık niteliğindeki zeytin karasuyu da (2 ayrı oturumda) tartışılmış, yararlanılabilecek yöntemler belirlenmiştir.

Genelde ülkemizin daha verimli ve nitelikli zeytinyağı üretimi ve buna bağlı diğer yararlı yan ürünlerinin elde edilmesinde küçük üreticilere ulaşılması, eğitim verilmesi gereği ortaya çıkmıştır.

Bu sempozyum ve Sergi sonunda sektörün durumu analiz edilmiş ve yapılması gerekenler aşağıda belirtilmiştir.

Zeytinyağı:

1. Türkiye dünyanın 5. büyük zeytinyağı üreticisi konumundadır.
2. Bunda 1990'lı yılların başından itibaren değişen ve gelişen yatırımların teknoloji ağırlıklı olarak yapılmasının payı vardır. İhracata doğrudan yansıyan bu gelişmeler kaliteli üretim, üretimdeki periyodisitenin (var yılı yok yılı farkının) giderilmesi ve firmaların dış pazarda Türk zeytinyağlarına güven oluşturmalarıdır. Ancak AB ülkelerinin ülkemizden zeytinyağı alımında gümrük birliğinde olmamıza karşın kısıtlama uygulamaları anlaşılmaz bir davranıştır. Kaldırılması gereklidir.

Uygulanması gerekenler:

1. Üretim, tüketim dengesinin kurulması ve stok sisteminin devreye girmesi,
2. Kaliteli üretimin artırılması ve kaliteli üretim için üreticinin bilinçlendirilmesi,
3. Tüm sektör bileşenlerinin yer aldığı tanıtım kampanyalarına başlanması ve bunun sürdürülmesi,
4. Kaliteli zeytinyağı tüketiminin özendirilmesi ile zeytinyağı ve diğer bitkisel yağlar arasındaki fiyat-değer eşitliği farklılığının tüketiciye anlatılması,
5. Yeni nesil tüketicilerin eğitilmesi, bu konuda meslek ve meslek yüksek okullarının sayılarının artırılması,
6. Pirin dâhil diğer tüm destekleme ödeme uygulamalarının devam ettirilmesi ve ödemelerin önceden açıklanarak, zamanında yapılması, AB ülkeleri yanında çok düşük kalan destek miktarının yükseltilmesi, yardımların doğrudan üreticiye verilmesi ve bunun için coğrafi bilgi sisteminin (CBS) oluşturulması,
7. Zeytinyağı tüketiminin artırılması için, AB'de daha önce uygulanana benzer, tüketim yardımı uygulamasına ülkemizde de başlanması,
8. Üreticilerin örgütlenme oranının artırılması, yeniliklerden daha hızlı ve zamanında yararlanmalarının sağlanması,
9. Zeytinyağı rafinasyonunda vitamin ve antioksidanların kayıplarının azaltılması konusunda araştırmalar yapılması,
10. Zeytinyağının insan sağlığı üzerindeki olumlu etkilerini gösteren ifadelerin ürünleri üzerinde gösterilmesi için gereken kuruluşların harekete geçirilmesi,
11. Doğru zeytin alanlarının seçilip artırılması, zeytin yetiştirmeye uygun alanların başka amaçlarla kullanılmaması, zeytinyağı üretimini arttırarak dünyada tedarikçi değil söz sahibi ülke konumuna gelmesi olarak saptanmıştır.

Pirina yağı ve Pirina:

1. Türkiye, artan nüfusu ile bitkisel yağ açığını karşılamak üzere her yıl yaklaşık 500,000 ton üzerinde (Tarımsal Ekonomi Araştırma Enstitüsü tahminlerine göre) bitkisel yağ ithal etmektedir. Pirina yağı da bitkisel kökenli bir yağdır ve ithal edilen diğer bitkisel yağların bir kısmı yerine kullanılabilir.
2. Türkiye pirina yağını üretebilecek potansiyele ve bilgi düzeyine sahiptir. Pirina yağının

Türk Gıda Kodeksi'nde belirtilen yemeklik vasıfta üretimi ekonomik olursa, iç ve dış pazarı etkileyecektir.

3. Türkiye'de yemeklik pirina yağının üretiminde rakibi zeytinyağı değil diğer bitkisel yağlar olmalıdır. Böylece zeytinyağının üstün nitelikleri daha belirginleşip tağışış engellenebilecektir. Hızlı denetleme sistemleri geliştirilmelidir.

4. Pirina yağı Türk Gıda Kodeksi'ndeki vasıfta olmadığı konumda diğer sanayi dallarında da önemli katkılar sağlamaktadır. Pirina yağının iyileştirilmesi ve kullanım alanlarının geliştirilmesi konularındaki bilimsel araştırmalara hız verilmelidir.

5. Yağı alınmış pirinanın kükürt içermemesi ve düşük kül yüzdesi nedeniyle yenilenebilir enerji kaynağı olarak kullanımı birçok ülkelerde uygulanmasına karşın pirinanın bileşimindeki sodyum oranı nedeniyle ülkemizdeki ilgili yönetmeliklerde izin verilmemekte ve biokütle olarak ihraç edilmektedir. Bu yönde kullanımı ve diğer kullanılma olanakları üzerine araştırmalar yapılmalıdır.

Zeytin Karasuyu:

1. Zeytinyağı işletmelerinde oluşan atık zeytin karasuyu, içerdiği yüksek organik kirlilik nedeniyle çevre kirlenmesine sebep olmaktadır. Bu nedenle zeytinyağı üretimi kampanya dönemlerinde karasu, çevresindeki sucul ortamlara ve araziye gelişigüzel boşaltılmamalıdır.

2. Yurdumuzda yürürlükte olan gıda sanayi atık sularının alıcı ortama deşarj kriterlerine ilişkin değerlerin, Çevre ve Orman Bakanlığı'nca da yeniden gözden geçirilmesi gerekmektedir.

3. Diğer yandan Karasu, içerdiği azot ve potasyum gibi çok önemli bitki besin maddeleri ve organik maddeler nedeniyle uygun işlemler sonucu toprağın fiziksel ve kimyasal özelliklerini dikkate alarak sıvı ve katı gübre olarak kullanılabilir.

4. Karasuyun, üniversitelerin, Çevre ve Orman Bakanlığının, Yerel Yönetimlerinin, Kamu Araştırma Kuruluşlarının ve ilgili meslek kuruluşlarının görüşleri ile araştırma sonuçları da dikkate alınarak üretim koşullarına uygun çözümler üretilmelidir.

5. Karasuyun arıtılması ve antioksidan içeriğinden yararlanılması için yapılmakta olan girişimlerin, bilimsel araştırmaların desteklenmesi gerekmektedir.

KAYNAK TEKNOLOJİSİ V. ULUSAL KONGRESİ SONUÇ BİLDİRGESİ

11-12 KASIM 2005 - KOCAELİ

TMMOB Makina Mühendisleri Odası (MMO) adına Kocaeli Şubesinin yürütücülüğünde 11-12 Kasım 2005 tarihlerinde Kocaeli’nde beşincisi gerçekleştirilen “Kaynak Teknolojisi Ulusal Kongresi”nde 5 Oturumda toplam 18 bildiri sunulmuştur. 3 bildiri ise hakem heyeti tarafından verilen karar doğrultusunda sunulmamış ancak, bildiriler kitabında yer almıştır. Kongrenin ilk günü “Kaynaklı Boru Üretim Sektöründe Teknolojik Uygulamalar ve Sorunlar” başlıklı 1 panel ile ikinci günü “Kaynaklı İmalat Sektöründe Mühendislik Uygulamaları ve Sorunları” başlıklı 1 panel, gerçekleştirilmiştir. Kongreyi 33’ü delege olmak üzere 230’a yakın mühendis, teknik eleman ve üniversite öğrencisi izlemiştir.

Çok disiplinli bir alan olan Kaynak Teknolojisi konusunda düzenleneğelmekte olan Kongrelerde, ilgili tüm mühendislik branşlarının bir araya gelerek sektör ile ilgili gelişmeleri ve sorunları paylaşmaları sağlanmaktadır. Amacı aynı konuda dağınık olarak yürütülen çalışmaları bir araya toplayarak ülke yararına sonuçlar almayı hedefleyen Makina Mühendisleri Odası bu etkinliği geleneksel hale getirmiş bulunmaktadır.

Bu kapsamda beşincisi gerçekleştirilmiş olan kongrede;

- Kaynak Teknolojisi alanında ülkemizde yerli teknoloji geliştirme ve uygulamalarına yönelik çalışmaları etkinlik ortamına taşıyarak konu özelinde kişi, kurum ve kuruluşlarca sahip olunan bilgi, birikim deneyim paylaşımı,
- Kaynak teknolojisi alanında faaliyet gösteren kişi / kuruluşlar arası deneyim aktarımı, ulusal bir örgütlenme oluşumu,
- Konu ile ilgili sektörel temelde yaşanan sorunlar ve çözüm yöntemlerinin tartışılması,
- Gerek mühendis gerekse ara teknik eleman düzeyinde meslek içi eğitimin önemi, meslek odalarının süreçteki yeri ve sorumlulukları, Kaynak Mühendisliği kavramının anlamı yetki ve sorumlulukları,
- Kaynak teknolojisi uygulamalarında AB Teknik Mevzuat uyum çalışmaları, yasal sorumluluklar, konu ile ilgili uygulamada yaşanan sorunlar ve çözüm önerileri,irdelenerek tartışılmıştır.

Kongrenin gerçekleştirildiği iki gün boyunca;

Oturumlarda; kaynak teknolojisi alanında teknik gelişmelerin, sektörde yapılan AR-GE çalışmalarının yanı sıra, sektörel yenilik bilgi ve deneyimlerin paylaşıldığı özgün bildiriler sunulmuştur.

Gerçekleştirilen panellerde ise; kaynaklı imalatın üretim içerisindeki yeri, yeni teknolojilerin adaptasyonu, gerek işçi gerek teknisyen gerekse mühendis boyutuyla çalışanların işe başladıkları dönemdeki bilgi ve becerilerinin eğitim süresi içerisinde tamamlanması gerektiği, donanımlı olarak iş başı yapmalarının sektöre katkısının büyük olacağı, kaynaklı üretimde iş sağlığı ve güvenliğinin önemi gerek işveren gerekse çalışan tarafından algılanmasındaki eksik ve doğrular irdelenmiş, izleyicilerin de katılımı ile sektör hakkında görüş ve öneriler paylaşılmıştır.

Kaynak teknolojisi; tasarım, imalat, bakım, montaj gibi alanlarda çalışan bir çok firma tarafından çok geniş bir alanda kullanılmaktadır. Diğer yandan da bu sektöre malzeme tedarik eden ya da üretim süreçlerini kontrol eden birçok kuruluş bulunmaktadır. Bu kuruluşlar içerisinde, kaynaklı ürünlerini dış ülkelere satan veya dış ülkelerdeki kuruluşlar için üretim yapan küçük ve orta ölçekli firmaların sayısı gün geçtikçe artmaktadır. Bu ölçek de dikkate alındığında kaynak teknolojisinin Türkiye sanayisinde ne kadar önemli bir yere sahip olduğu ve öneminin gittikçe arttığı görülmektedir.

Kalite çalışmalarının ivmesini artırarak sürdüğü günümüzde kaynak teknolojisi uygulamalarında da kalite süreci göz ardı edilemeyecek bir noktadadır. Üretimlerin uluslararası boyuta taşması, kalite ve standartlar açısından zorunlulukları beraberinde getirmektedir. Bu konudaki temel sıkıntı, kaynak tekniği alanında çalışan personelin eğitimi ve belgelendirilmesidir. Uluslararası alanda rekabet edilebilmesi için personelin uluslararası tanınırlıkta belgelendirilmesi şarttır.

TMMOB Makina Mühendisleri Odası, üyelerinin uzmanlık ve çalışma alanlarına yönelik etkinlikler düzenleyerek üyelerinin mesleki gelişimlerine katkıda bulunmayı amaçlamaktadır. Değişik uzmanlık alanlarına yönelik olarak yıllardır yapılmakta olan kongre ve sempozyumlarda, sektörün ilgili tüm kesimleri ortak bir amaç ve hedef doğrultusunda bir araya getirilerek pek çok konu tartışılmakta ve irdelenmektedir. Böylelikle sektör, kendi geleceğini kendisinin belirleyeceği ve yönlendirebileceği süreklilik arzeden platformlar yaratabilmektedir.

Daha önce gerçekleştirilmiş olan dört Kongremizde olduğu gibi bu kongremizde de; kaynak tekniğindeki ilerlemelerin izlenmesi ve deneyimlerin paylaşılmasının yanı sıra, bu alanda ülkemizde yaşanan sorunların ortaya konularak, çözüm yolları tartışılmıştır. Bu bağlamda etkinlik boyunca yapılan tartışmalarla, aşağıda elde edilen sonuçların kamuoyunun bilgisine sunulmasına karar verilmiştir.

- Kaynak teknolojisi alanında ulusal örgütlü bir yapının bugüne değin oluşturulamamış olması, sektör adına yaşanan sorunların temel nedeni olduğu, tartışmalarda bir kez daha vurgulanmıştır. Makina Mühendisleri Odasının tarafsızlığı, bilgi birikimi ve organizasyon yeteneği bakımından sorunların çözümünde “lokomotif” rolü üstlenebilecek konumda olduğu ortaya konmuştur. Kongrenin amacı çerçevesinde gerçekleştirilen tartışmaların “ulusal bir örgütlenme” oluşumuna katkı sağlayacağı vurgulanmıştır.

- İlk dört kongrede tespit edildiği üzere, Kaynak Teknolojileri uygulamalarında sektörde ürün ve hizmet üretiminde kalitenin artırılmasına yönelik Kaynakçı, Kaynak Teknikeri, Kaynak Mühendisi vb. teknik personelin sürekli eğitiminin ve belgelendirilmesinin önemi, gerekliliği bir kez daha ifade edilerek, Makina Mühendisleri Odası, Sektör Kuruluşları ve Üniversitelerin birlikte üretme geleneğinin oluşturularak sürekli kılınması gerektiğinin önemi vurgulanmıştır. Bu kapsamda Makina Mühendisleri Odasının Meslek İçi Eğitim Merkezi (MİEM) ile merkezin ISO EN TS 17024 Personel Belgelendirme Kuruluşu Standartı kapsamındaki sonuçlanma aşamasına gelen akreditasyon çalışmalarının, değerlendirilmesi gerekli bir çalışma olduğu aktarılmıştır.

- Avrupa Birliği'ne giriş sürecinde teknik mevzuattaki uyum çalışmaları, bu çerçevede üretimin uluslararası standartlarda yapılması, sektörü doğrudan ilgilendiren önemli konulardan biridir. Bu alanda gerekli düzenlemelerin oluşturulması ve tamamlanması

için çalışma yürüten Sanayi ve Ticaret Bakanlığı (STB), TÜRKAK, MMO, KOSGEB, TSE, Sektör Dernekleri, Üniversiteler vb. kamu ve özel kurum ve kuruluşlar arasındaki işbirliğinin ortak akıl üretme hedefli geliştirilmesinin sürece kayda değer katkı sağlayacağı değerlendirilmiştir.

- Sektörde finansman, sermaye yetersizliği, düşük verimlilik, kalifiye işgücü, teknolojik ve endüstriyel birikim ve paylaşım sorunlarına ilişkin kalıcı, köklü çözüm mekanizmalarına gereksinim olduğu vurgulanarak, sahip olunan bilgi ve deney birikiminin uygulamaya ve katma değere dönüştürülmesi için, yerli malzeme üretim ve kullanımının teşvik edilerek marka yaratılmasına yönelmesi gerektiği ifade edilmiştir. Bu çerçevede kaynak teknolojisi uygulamalarının yanısıra diğer sanayi uygulamalarında da AR-GE ve inovasyon alt yapısını geliştirmeye yönelik yatırımların gerek kamu gerekse özel sektörde artırılması gerekmektedir. GSYİH'dan ARGE'ye ayrılan % 0,8'lere varan payın ivedilikle en az % 2 seviyelerine çıkarılmasının hayati önem taşıdığı aktarılmıştır.

- Ürünlere ilişkin teknik mevzuatın hazırlanması ve uygulanmasına dair 4703 sayılı kanun kapsamında, Kaynak Teknolojisi uygulamalarında içine alan sanayi ürünlerinde pazara arz için CE işaretinin bulunma koşulu uygulamalarının bulunduğu bu dönemde dışa bağımlılık nedeniyle zaman ve ekonomik kayıplara neden olan, ulusal "Onaylanmış Kuruluş" olmaması kaygı verici bir durum olarak değerlendirilmiştir. Makina Mühendisleri Odası'nın uzmanlık alanına giren ve Kaynak Teknolojisini de yakından ilgilendiren, "Gaz Yakan Cihazlar", "Sıvı ve Gaz Yakıtlı Sıcak Su Kazanları", "Basınçlı Ekipmanlar", ve "Makina Emniyeti"; yönetmelikleri konusunda Sanayi ve Ticaret Bakanlığı'na (STB) yaptığı onaylanmış kuruluş olma yönündeki başvurularla ilgili çalışmalarının sektör, sektör dernekleri ve ilgili bakanlıklar tarafından desteklenmesi gerektiği belirtilmiştir.

- STB'ce ilgili teknik yönetmeliklerin güncellenmesi, geliştirilmesi, ülke müktesebatına aktarılması v.b. amaçlarla, her yönetmeliğin ilgili taraflarını bir araya getiren teknik komitelerde gerek sektör temsilietinin TMMOB bileşeni meslek odalarının özellikle de MMO'nun temsilietinde eksiklik olduğu ifade edilerek bu durumun giderilmesi STB'den talep edilmiştir.

- 4703 sayılı kanun kapsamında STB' ce yürütülen Piyasa denetim ve gözetim faaliyetlerinde yetersiz kaldığı değerlendirilerek, konu ile ilgili eksikliklerin giderilmesi amaçlı STB'nin ilgili yönetmelik hükümleri kapsamında TS EN 45004 standardı içeriğinde TÜRKAK'ca akredite edilmiş bir muayene kuruluşu olan MMO ile işbirliğine gidilebileceği ifade edilmiştir.

- Üç üniversite bünyesinde bulunan Kaynak Araştırma, Eğitim ve Uygulama Merkezlerinin "test, deney laboratuvarı" ve "personel eğitim ve belgelendirme" yeteneklerinin ilgili standartlar çerçevesinde akredite ettirilmesinin sektörün gereksinimleri ve ulusal örgütlülüğün oluşturulması, hayata geçirilmesi aşamasına katkıda bulunacağı bir kez daha ifade edilmiştir. Makina Mühendisleri Odası'nın akreditasyon konusunda sahip olduğu bilgi birikimi ve deneyimini söz konusu kuruluşlarla paylaşmaya hazır olduğu vurgulanmıştır.

- TÜRKAK akreditasyon işleminin özverili ve mali açıdan külfetli olması nedeniyle; Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarlığı, KOSGEB, TTGV, TÜBİTAK v.b. kurumlarca sürecin çekici ve teşvik edici hale getirilmesi için, bugüne kadar yürütülen çalışmaların yetersizliği vurgulanarak daha fazla çaba sarfedilmesinin çalışma yapmaları gerekliliği

38. Dönem TMMOB ve Oda Etkinlikleri Sonuç Bildirgeleri —————

değerlendirilmiştir,

- Kongre kapsamında 1996 yılından bugüne kaynak teknolojisi alanındaki Türkçe yayın envanterinin geliştirilmesi sektörün ve eğitim kurumlarının gereksinimlerine yönelik özgün, çeviri, süreli yayınların kazandırılmasına yönelik çalışmaların sektör ve ilgili kurumlar tarafından desteklenmesinin gerekliliği vurgulanmıştır.

- Kaynak Teknolojisi V. Ulusal Kongresi'nin "çağdaş, demokratik, sanayileşen, üreten bir Türkiye" yaratılması sürecine katkıda bulunacağı inancı ile yukarıdaki isteklerimizin yaşama geçirilmesinin takipçisi olacağımızı bildiririz.

**TMMOB
MAKİNA MÜHENDİSLERİ ODASI**

III. OTOMASYON SEMPOZYUMU SONUÇ BİLDİRGESİ 11-12 KASIM 2005 - DENİZLİ

Bir sürecin işleyişinde insan faktörünün yerini alan ve bu sürecin daha hızlı, daha güvenli ve daha doğru bir şekilde işlenmesini sağlayarak insan hayatını kolaylaştıran her türlü yazılım ve/veya donanımı içeren otomasyon sistemleri, teknolojinin de sağladığı olanaklarla artık günümüzde hayatımızın vazgeçilmez bir parçası haline gelmiştir.

Otomasyon alanında dünyadaki gelişmelere paralel olarak ülkemizde de bu ilerlemelere katkı sağlamayı amaçlayan TMMOB Elektrik Mühendisleri Odası, iki yılda bir düzenlediği Otomasyon sempozyumlarının üçüncüsünü 11-12 Kasım 2005 tarihinde Denizli'de Pamukkale Üniversitesi Kınıklı Kongre Kültür Merkezi'nde gerçekleştirmiştir.

Sekreteryası TMMOB Elektrik Mühendisleri Odası Denizli Şubesi tarafından yürütülen ve Pamukkale Üniversitesi ile birlikte düzenlenen sempozyumda, otomasyon ve kontrol teknolojileri alanlarında çalışan akademisyen, araştırmacı, mühendis, kurum ve kuruluş temsilcileri Denizli'de bir araya gelerek iki gün boyunca çalışmalarını sunmuşlar, karşılıklı fikir alışverişinde bulunmuşlardır.

Bir adet çağrılı bildirinin yanı sıra sempozyumda yer almak için 4 adedi firmalardan 82 adedi üniversitelerden olmak üzere toplam 86 adet bildiri başvurusu olmuş, bunların 55 tanesi kabul edilmiş ve sözlü olarak sunulmuştur. Ayrıca sempozyum boyunca 8 adet seminer yapılmış, bunların 6 adedi firmalar, 2 adedi yurtdışından gelen akademisyenler tarafından gerçekleştirilmiştir. Sempozyum boyunca üniversiteler, meslek odaları, kamu ve özel sektörden 850'den fazla katılımcı sempozyum ve sergi alanını gezmiş, seminer ve bildirileri takip etmişlerdir. 100'er kişilik 3 adet salonun yer aldığı sempozyumda seminerler %100, bildiri sunumları %98'e ulaşan dolulukla izlenmiştir. Sempozyumun sergi etkinliğine ise otomasyon sektörünün önde gelen 18 adet firması ile 2 adet ulusal gazete, 2 adet banka katılmıştır.

Ayrıca açılan EMO-GENÇ standı özellikle üniversite öğrencilerinin ilgi alanı olmuş, Elektrik Mühendisleri Odası'nı tanıma istemleri ile yayın talepleri dikkat çekici bulunmuştur.

Sempozyumun açılış bölümünde sunulan çağrılı bildiride, otomasyon alanında değerlendirme çerçevesinde, uzmanlaşmış bilginin yeterli olamayacağı, öğrenebilme yeteneğine sahip olunması gerektiği, ancak genelde öğrenmenin deneme-yanılma ile olduğu, bu yöntemde yanılmanın ağır bedellere yol açabildiği bazı alanlarda ise deneme fırsatını bulmanın olanaklı olmadığı vurgulanarak; tam bu noktada akıl, yani akıllı sistemlerin devreye girmesi gerektiği, problemleri akıllı sistemler ile çözmenin otomasyon teknolojisinin gelişmesi açısından önemi belirtilmiştir.

Sempozyum sonucunda etkinliğe ilişkin saptanan konular şunlardır:

Sempozyum, ülkemizin çeşitli üniversitelerinden gelen araştırmacılar ile sanayici ve mühendisleri, sektör temsilcilerini aynı platformda buluşturmuş, yüz yüze görüşme olanağı yaratmıştır. Özellikle üniversitelerin ilgili bölümlerinin öğretim elemanları arasındaki işbirliğinin ilk adımları atılmıştır.

Sektörün önde gelen değerli isimlerinin sempozyuma katılımlarının sağlanması önemsenmelidir. Değerli hoca Prof.Dr. M.Münir ÜLGÜR'ün katılımı ve konuşmaları otomasyon

38. Dönem TMMOB ve Oda Etkinlikleri Sonuç Bildirgeleri —————

sempozyuma simgesel bir kimlik kazandırmıştır. Pek çok öğrencisi ve dinleyiciler tarafından ayakta alkışlanmıştır.

Bildiri ve seminerlerde otomasyon sektöründe planlamaya önem verilmesinin gerektiği sürekli vurgulanmıştır. Bu anlamda kullanıcılar bilinçlendirilmeli, standart ve şartnameler üretilmelidir.

Otomasyon alanında teknolojik gelişmelerin sürekli olarak izlenmesi ve bu bilgilerin kullanıcılar arasında sağlıklı paylaşımını sağlamak amacıyla EMO öncülüğünde bir platform oluşturulmalıdır. Bu platforma üniversite, sanayici ve üretici firmaların katkıları sağlanarak çeşitli araç ve ortamlarda buluşmaları gerçekleştirilmeli, tartışma ortamları yaratılmalıdır.

Bu sempozyum, üniversitelerden, sanayiden ve meslek odalarından gelen katılımcılara gerek kuramsal gerekse pratik anlamda faydalar sağlamış ve üniversite-sanayi-meslek odası arasındaki işbirliğinin artmasına önemli katkıda bulunmuştur.

Saygılarımızla.

III. Otomasyon Sempozyumu

Düzenleme Kurulu

TEKSTİL TEKNOLOJİLERİ VE TEKSTİL MAKİNALARI KONGRESİ SONUÇ BİLDİRGESİ 11-12 KASIM 2005 - GAZİANTEP

“Tekstil Teknolojileri ve Tekstil Makinaları Kongresi”, TMMOB Makina Mühendisleri Odası ve Tekstil Mühendisleri Odası adına Makine Mühendisleri Odası Gaziantep Şubesi sekreteryalığında 11-12 Kasım 2005 tarihlerinde Gaziantep Ticaret Odası Konferans Salonunda başarıyla gerçekleştirilmiştir.

13 üniversite, kurum ve kuruluş tarafından desteklenen Kongrede; “Tekstil Sektörü, Geleceği ve Sorunları” konulu bir panel ve “Anket Sonuçları ve Değerlendirilmesi”, “Tekstil Teknolojileri”, “Tekstil Makinaları-Enerji”, “İplik Teknolojileri”, “Teknik Tekstiller”, “Üniversite-Sanayi İşbirliği, Değer Mühendisliği” ve “Boya Teknolojileri” konularında olmak üzere toplam 8 oturum gerçekleştirilmiştir. Bu oturumlarda 24 uygulamalı ve teorik bildiri sunulmuştur. 10 bildiri ise sunulamamış ancak kongreye sunulan bildirimler kitabında değerlendirilmiştir. Kongre kapsamında, “Sayılarla Gaziantep-Kahramanmaraş Tekstil Sektörü Mevcut Durum-Beklentiler” konulu özgün bir alan araştırması, kitap şeklinde kongreye ve ilgili taraflara sunulmuştur. Kongre etkinlikleri 524 delege ve katılımcı tarafından izlenmiştir. Kongre süresince sunulan bildiri, alan araştırması ve panel ışığında ortaya çıkan sorunlar ve bu sorunların çözümüne yönelik öneriler aşağıda özetlenmiştir.

Ülkemizdeki tekstil (ve hazır giyim/konfeksiyon) sektörü; teknoloji düzeyi, ekonomik etkinliği ve sosyal etkileşimi itibarı ile ülkenin önde gelen sosyo-ekonomik faaliyet alanlarından biridir.

Türk tekstil sektörü; gelişmiş tekstil konfeksiyon altyapısı ve yeterli deneyimi, uluslararası rekabet deneyimi, hammadde ve malzeme zenginliği, ürün ve süreç çeşitliliğindeki zenginlik, teknolojiye ve moda uyumu becerisi, genç ve eğitilebilir ülke nüfusu ve ülke istihdamına büyük katkısı gibi tüm bu olumlu yaklaşımlara karşın, öz kaynak yetersizliği, yüksek girdi maliyetleri, ülke dışı üretim organizasyonlarının yeterli ölçüde geliştirilememesi, bürokratik mevzuatın ağırlığı, kayıt dışı ekonominin büyüklüğü, tekstil ve konfeksiyon sanayileri arasında gerekli sinerjinin bulunmaması, AR-GE eksikliği, üniversite-sanayi ve meslek kuruluşları arasındaki ilişkinin yetersizliği, sektörel ilişki ve veri tabanı eksikliği, sektöre yönelik yönlendirici strateji ve politika eksikliği, çağdaş bir eğitim sisteminin bulunmaması, teknoloji üretilememesi ve tekstil makinaları sanayisinin zayıflığı gibi pek çok konuda eksikleri bulunmaktadır.

Tekstil sanayisinin ülke ekonomisinde ve dünya pazarlarındaki etkinliğini sürdürmesi, bu etkinliğin yeni alanlara ve ürünlere yayılması, tekstil makinaları ve teknolojileri üretimine ve AR-GE çalışmalarına gerekli önemin verilmesi ile gerçekleştirilebileceği oldukça açıktır.

Gümrük Birliği ile AB’de yeni pazar imkanları elde edeceği yanılışmasını yaşayan sanayimiz, geçen 10 yıl içerisinde 50 milyar ABD dolarından daha fazla değerinde AB teknolojisi ve altyapısına yatırım yapmıştır. Ancak bu yatırımlar makro bir programa, planlama ve fizibiliteye dayanmadığı için ne yazık ki sonuç olumsuz olmuş, ölü yatırımlara dönüşmüştür. Bir çok alt dala aşırı yatırım yapılırken, bazı dallara ise hiç yatırım yapılmamış, ülkemiz ithal makina ile dolmuştur.

Kongre kapsamında yapılan bu temel belirlemeler ve sunulan bildiri, görüş ve öneriler göz

önüne alınarak aşağıdaki Kongre sonuçlarının kamuoyuna ve ilgili kesimlere açıklanması kararlaştırılmıştır.

- Türkiye'nin uzun vadeli bir tekstil politikasının olmaması, tekstil için bir master planının bulunmaması, sektörle ilgili işlerin devlet nezdinde dağınık bir şekilde ve farklı Bakanlıklarda Daire Başkanlıkları düzeyinde ele alınması, tekstilin alt sektörleri arasında bir koordinasyonun olmaması, sorunların çözümü yerine çözümsüzlüklerin üretiliyor olması sonucu, krizlerden en fazla etkilenen sanayi sektörlerimizin başında tekstil sanayi gelmektedir. Bu gerçeklerden hareketle söz konusu sahipsizliğe, başıboşluğa, koordinasyonsuzluğa son verilmeli; uzun vadeli bir ulusal tekstil politikası çerçevesinde öncelikler tespit edilmeli ve çözümler üretilmelidir.

- AB tekstil ve konfeksiyon ürünlerindeki çok düşük gümrük tarifeleri, ülkemiz menfaatlerini yok etmektedir. Tekstil sektörünü koruyucu önlemler alınmalıdır.

- Eğitim, finansman, ulaşım ve hukuki düzenlemeler konusunda uluslararası rekabeti ülkemiz lehine artırıcı koruyucu ulusal vizyon ve alt yapı oluşturulmalıdır.

- Teknoloji seçimi, üretim verimliliği ve pazarlama gibi konularda kamu, doğru ve güvenilir bilgi üreterek bunu sektörle paylaşmalı ve ekonomiyi yönlendirmelidir.

- Devlet iktisadi ve sosyal alanlardaki uzun dönemli tercihlerini belirlemelidir.

- Genel olarak imalat sanayi özel olarak da tekstil makinaları ile teknik tekstil teknoloji ve yatırımları kamu tarafından planlanmalı ve gerekli teşvikler devreye sokulmalıdır.

- Farklı disiplinlerden oluşan AR-GE, özellikle modelleme, simülasyon, tasarım, örnekleme, görüntüleme, kalite algılama ve kontrol, çok kullanımlı ve amaçlı malzeme, biomalzeme üretimi, çevreci teknolojiler, süreç otomasyonu teknolojileri, nano teknoloji gibi projelere yönelim geliştirilmelidir.

- Sektörde mühendislik ve eğitimli işgücü unsurları ihmal edilmemeli, sektörün farklı alanlarına yönelik mühendis istihdamı sağlanmalıdır.

- Tekstil ve konfeksiyon sanayinde AR-GE Enstitüsü kurulmalı, bu enstitü aracılığıyla sektör-üniversite-meslek kuruluşları arasında işbirliği geliştirilmeli, AR-GE çalışmaları ivedilikle yapılmalıdır.

- Büyük bir tekstil ve konfeksiyon sanayine sahip olan ülkemiz; tekstil teknolojisi ve makinalarının geliştirilmesi ve üretilmesinde önemli bir varlık gösterememektedir. Ülkemizde KOBİ niteliğinde tekstil makina imalatçısı vardır. AR-GE departmanı olmayan veya yeterli düzeyde olmayan birçok firma taklit yoluyla üretim yapmaktadır. Kalite ve produktiviteyi artırıcı özel makinalar yapan yatırımlar ile ihtisaslaşmış ve gerçek AR-GE departmanlarına sahip makina imalatçıları desteklenmelidir.

- Üniversite, sanayi, meslek kuruluşları arasında işbirliği oluşturulmalı ve geliştirilmelidir. Eğitim ve istihdam arasında eşgüdüm sağlanarak ülke düzeyinde çağdaş bilgi ve becerilerle donanmış bir işgücü oluşturulmalı ve sosyal politikalar benimsenmelidir.

- Yanlış uygulanan teşvik politikaları sonucu bazı tekstil alt sektörlerinde aşırı kapasitele-
rin (arz fazlasının) oluşmasına neden olmaktadır. Bu nedenle teşvik politikaları yeniden gözden geçirilmeli ve düzenlenmelidir.

- Çevreci bir üretim yapılmasında, ulusal bir çevre-gözetim ve kontrol sisteminin oluşturulmasında ve yaygınlaştırılmasında sektör öncü rolü üstlenmeli ve desteklenmelidir.

- Firmalar; ürünlerinin tanıtımında etkili olmalıdırlar. Ürünün kendisi, markası başlı başına bir tanıtım aracıdır. Ürün tanıtımında; broşürler, kataloglar, Web sayfası, örnekler, fuarlar vb. tanıtım araçları etkin bir şekilde kullanılmalı ve desteklenmelidir

- Katma değeri yüksek ürün pazarında, tüketiciyi çekecek yeni ürün tasarımını, kalitenin, kaliteyi markaya dönüştürmenin ve bu markayı uluslar arası alanda tutundurmanın önemi son derece büyüktür. Bunun için firmaların tasarım ve markalaşma çalışmaları süreklilik kazanmalı ve desteklenmelidir.

Ülkemiz insanının çağdaş, planlı, sağlıklı, güvenli, üretkenlik koşullarında yaşaması amacını güden, yaşam kalitesini artıran, bunun teknolojik ve sosyal gereklerini tartışmayı, ürünleri yaşamın her alanında kullanılan tekstil sektörünün değişik boyutlarıyla incelenmesi ve tartışılması amacını güden Tekstil Teknolojileri ve Tekstil Makinaları Kongresinin gerçekleşmesi için destek veren tüm kurum ve kuruluşlara teşekkür ederiz.

Tekstil Teknolojileri ve Tekstil Makinaları Kongresinin niteliği ve niceliği ile çağdaş, demokratik, sanayileşen ve üreten bir Türkiye yaratılması sürecine katkıda bulunacağı inancı ile yaşama geçirilmesinin takipçisi olacağımızı kamuoyuna bildiririz.

TMMOB
TEKSTİL MÜHENDİSLERİ ODASI
TMMOB
MAKİNA MÜHENDİSLERİ ODASI

VI. ULUSAL ÖLÇÜM BİLİM KONGRESİ SONUÇ BİLDİRGESİ

17-18 KASIM 2005 - ESKİŞEHİR

VI. Ulusal Ölçümbilim Kongresi, Makina Mühendisleri Odası adına Makina Mühendisleri Odası Eskişehir Şubesi tarafından Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Meşelik Kampüsü Prof. Dr. Necla Özdemir Konferans Salonunda 17-18 Kasım 2005 tarihlerinde gerçekleştirilmiştir. Kongrede, “AB Teknik Mevzuatı ve Türkiye’deki Durumu”, “CE İşaretlemesi ve Uygulamaları”, “Piyasa Denetimi ve Gözetimi” konularında 3 adet panel; “Ölçümbilim Konusunda Dünya ve Türkiye’deki Mevcut Durum ve Değerlendirilmesi”, “Bilimsel Ölçümbilim”, “Endüstriyel Ölçümbilim” ve “Yasal Ölçümbilim” ana başlıkları altında 5 oturumda 20 bildiri ile ayrıca 20 adet poster bildiri sunulmuştur.

Ayrıca; Kimyasal Kalibrasyon-Akış Kapları ve Rotasyonel Vizkozimetreler, Endüstriyel Tesislerde Infra-Red Termometre, Termal Sıcaklık Kamerası Kullanılarak Koruyucu Bakım Çalışmaları, Genel Metroloji ISO-9000 7.6 Maddeleri, Dokümantasyon ISO 17025 Standart Tanıtımı, Boyutsal Kalibrasyon-Kumpas, Mikrometre, Ölçüm Belirsizliği ve Manometre Kalibrasyon Belirsizlik Örneği konularında 70 kişinin katıldığı 5 atölye çalışması gerçekleştirilmiştir. Kongreyle birlikte düzenlenen VI. Ulusal Ölçümbilim Ölçme Takımları ve Cihazları Sergisi’ne 7 kurum ve kuruluş katılmış, faaliyetleri hakkında bilgi aktarımında bulunarak cihaz ve ekipmanlarını sergilemişlerdir. Kongrede yapılan değerlendirmelerden hareketle aşağıdaki Sonuç Bildirgesi kamuoyunun bilgisine sunulmaktadır.

Küreselleşme sürecinin yaşandığı dünyamızda, ulusal devletlerin sanayi ve ekonomileri zayıflatılarak küresel güçlerin egemenliği pekiştirilmektedir. Bu süreçte emek yoğun teknolojilerden ileri teknoloji uygulamalarına geçiş çabaları ulusal sanayimizi, ekonomimizi ve dolayısıyla Ölçüm Bilim teknolojilerini de yoğun bir şekilde etkilemektedir. Türkiye’nin Ölçüm Bilim ve özellikle kalibrasyon, eğitim-belgelendirme, akreditasyon alanında uluslararası alan ve organizasyonlarda eşit haklar elde etmesi için ulusal bir örgütlenmenin gerçekleştirilmesi ve bu konuyla ilgili ciddi ve yaygın bir uğraş verilmesi gerekmektedir.

Ülkemizde bu alanda gözlenen çok yönlü eksiklikler, sanayimizde büyük sıkıntılar yaşanmasına neden olmaktadır. Yasal düzenlemelerin henüz yaşama geçirilememesi, personel ve eğitim eksikliği, kalibrasyon, akreditasyon ve izlenebilirlik konularındaki yetersizlikler bu alandaki üretimleri kısıtlı kılmaktadır.

Bu konularda Kongre gündemi çerçevesinde görüşülüp tartışılan konular ve yapılan vurgular ile bağlantılı olarak saptanan gerekliliklerin uygulamaya geçirilmesi, ulusal ölçümbilimin gelişmesine önemli katkılar sağlayacaktır.

1- Türk Standartları Enstitüsü CEN (Avrupa Standartlar Komitesi), CENELEC (Avrupa Elektronik Standartlar Komitesi) üyesi olmakla birlikte, Avrupa Birliği standart hazırlama çalışmalarına ülke olarak katkımız istenen düzeyde değildir. Ulusal, uluslararası ve bölgesel standartlara henüz hazırlık aşamasında iken katılım sağlanmalıdır. Bu konuda meslek odaları, üniversiteler, sivil toplum kuruluşları ve tüketici örgütlerine önemli görevler düşmekte ve bu kesimlerin ulusal yansımayı teminen aynı komitelere katılımı sağlanmalıdır.

2- İthal malların denetiminin gümrüklerde yapılmasının, mal çeşitliliği ve sayısı göz önüne

alındığında, zaman ve para açısından büyük kayıplara neden olmakta, konunun risk değerlendirme temeline dayalı riskli ürünler, riskli ülkeler yaklaşımıyla gerçekleştirilmeli ve bunun için gerekli altyapı konuyla ilgili Makina Mühendisleri Odası ile bütün tarafların bir araya gelmesiyle oluşturulmalıdır.

3- Teknik Mevzuatın uyumlaştırılması kapsamında Sanayi ve Ticaret Bakanlığı bünyesinde oluşturulan teknik komitelerde Makina Mühendisleri Odası ve diğer meslek odalarının temsiliyeti mutlaka sağlanmalıdır.

4- TÜRKAK tarafından akredite edilen personel, sistem ve ürün belgelendirme kuruluşları, deney ve kalibrasyon laboratuvarları ile muayene kuruluşları sayısının yeterli sayıda olmamasından hareketle, bu konuda TÜRKAK ve yetkili kuruluşların gerekli özendirme ve yönlendirmeleri yapması, teşvikler sağlanması gerekmektedir. Üniversite laboratuvarlarının akredite edilerek kullanımlarının önemli bir rahatlık sağlayacağı hususu Kongrede ayrıca belirtilmiştir.

5- Kongrede AB ile ülkemiz arasında gerçekleştirilmekte olan üyelik müzakerelerinin 35 alanda sürdürüldüğü belirtilerek, bunların arasında yer alan 17 alanın Sanayi ve Ticaret Bakanlığı sorumluluğunda yürütüldüğü ifade edilmiş, Sanayi Odaları, Ticaret Odaları, Makina Mühendisleri Odası ve meslek odalarından bu sürece katkı beklendiği belirtilmiştir. Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği (TMMOB) önderliğinde başta Makina Mühendisleri Odası olmak üzere TMMOB'ye bağlı diğer Odaların bu süreci mücadele süreci olarak değerlendirdiği ve beklenen katkının sağlanması için çalışmalar yürütüldüğü bilgisi verilmiştir.

6- Teknik mevzuat uyumu konusunda gelişmeler olduğu, ancak uygulamada aynı gelişmenin olmadığı, bunun da altyapı yetersizliklerinden (standartlar, belgelendirme ve onaylanmış kuruluş yetersizliği ile akredite laboratuvarların eksikliği vb.) kaynaklandığı belirtilerek, içinde bulunulan durumun gerek maddi gerekse mühendislik uygulamalarını içeren kaynakların kullanılamaması nedeniyle ülkemiz için kaygı verici olarak değerlendirilmiştir.

7- Piyasa gözetimi ve denetiminin 4077, 4703 kapsamında yapıldığı ancak geçiş süreci sıkıntılarının yaşandığı dönemde gerekli görülen iyileştirme ve değerlendirmelerin bütün tarafların katılımıyla gerçekleştirilmesi gerekmektedir.

8- Onaylanmış Kuruluş süreci yaşayan Makina Mühendisleri Odası'nın başvuruda bulunduğu 6 konuda (makina emniyeti, asansör, sıcak su kazanları, gaz yakan cihazlar, basınçlı ekipmanlar, basit basınçlı kaplar) gerek personel, gerekse örgütsel yaygınlık çerçevesinde artıları olduğu, bu bilgi birikimiyle piyasa gözetimi ve denetim faaliyetlerinde aktif rol alabileceği gerçeği ortaya çıkmıştır.

9- Öğümbilimin temel alındığı derslerin, gerek teknik lise eğitim programlarına gerekse mühendislik eğitimi programlarına dahil edilmesinin uygun olacağı belirtilmiştir.

10- Akredite olmuş kuruluş sayısının AB'de 7.000 civarındayken, ülkemizde bu sayının 84 olmasının çok yetersiz kaldığı, bunun büyük miktarda döviz kaybına sebep olduğu ve bu sayının en azından ulusal sanayimiz için yeterli düzeye gelmesi doğrultusunda tüm kesimlerin ortaklaşa bir çaba içine girmesi gerektiği, ülkemizdeki yetişmiş eleman potansiyeli göz önüne alındığında öz kaynaklarımızın yeterince değerlendirilmediği sonucuna varılmıştır.

VI. Ulusal Ölçümbilim Kongresi'nin çağdaş, bağımsız, demokratik, sanayileşen, üreten bir Türkiye yaratılması sürecine katkıda bulunacağı inancı ile yukarıdaki görüş ve önerilerimizin yaşama geçirilmesinin takipçisi olacağımızı bildiririz.

TMMOB
MAKİNA MÜHENDİSLERİ ODASI

II. İLETİŞİM TEKNOLOJİLERİ ULUSAL SEMPOZYUMU (İTUSEM) SONUÇ BİLDİRGESİ 17-18 KASIM 2005 - ADANA

İletişim duygu, düşünce ve bilgilerin telefon, televizyon, radyo ve bilgisayar gibi her yolla başkalarına aktarılması amacıyla yürütülen bilgi alışverişi, bilişim ve haberleşme olarak tarif edilebilir.

TMMOB Elektrik Mühendisleri Odası Adana Şubesi, Çukurova Üniversitesi Elektrik Elektronik - Bilgisayar Mühendisliği Bölümleri ve TÜBİTAK tarafından II. İletişim Teknolojileri Ulusal Sempozyumu (İTUSEM) 17 - 18 Kasım 2005 tarihinde Çukurova Üniversitesi Balcalı kampüsünde gerçekleştirilmiştir.

Ülkemizde ve Dünyada iletişim alanındaki teknolojileri ve politikaları, bilimsel, teknik, toplumsal yönleriyle değerlendirilen sempozyuma üniversitelerden akademisyen ve öğrenciler, kurumlardan mühendis ve kurum temsilcileri, meslek odalarından oda temsilcilerinin yoğun bir katılımıyla gerçekleştirilmiştir.

İTUSEM’de, ülkemizde ve dünyada hızlı bir gelişme gösteren iletişim teknolojileri alanında yapılan bilimsel ve teknik çalışmaların tartışılmasına zemin oluşturulması; üniversiteler, araştırma kurumları ve sanayi kuruluşlarındaki araştırmacılar arasındaki bilgi alışverişinin sağlanması, sektördeki gelişmeler, topluma etkileri, konu ile ilgili hukuksal sorunlar ve önlemlerin tartışılacağı akademik bir platform oluşturulması ve aynı zamanda sektördeki çeşitli kuruluşların bir araya getirilmesi hedeflenmiş bu hedefe uygun bilimsel bildiriler, paneller ve söyleşiler gerçekleştirilmiştir.

16 kişilik yürütme kurulu, 75 kişilik danışma kuruluyla gerçekleştirilen İTUSEM’de 56 sunum 1 poster bildiri, 100 e yakın akademisyen tarafından hazırlanmış ve sunulmuştur.

Sempozyum kapsamında Göksel AYMAZ’ın “Modern Dünyada İletişim ve Sosyo-Kültürel Ortam” konulu söyleşisi ve diğer panelistler tarafından “Ulusal İletişim Politikaları ve Özelleştirme” konusu irdelenmiştir. Sempozyum açılışında gerçekleştirilen Dr. Fikret YÜCEL’in “İletişim Teknolojilerindeki Gelişmeler ve Türkiye İletişim Politikalarının Öyküsü” konulu sunumu ilgiyle izlenmiş ve Türkiye’nin iletişim alanındaki yanlış politikalarını açıkça ortaya koymuştur.

Sempozyumdaki bildiriler:

Yayıncılık, İletişim kavramı ve teknikleri, Uygulamalar ve Servisler, İletişim altyapısı adı altında dört ana konudan oluşmuş;

Akıllı anten sistemleri, Sınır ağı tasarımı, Uydu sistemleri, Filtreler, Propagasyon, Bluetooth kablosuz iletişim teknolojileri, Elektromanyetik radyasyon ölçümleri, Dijital radyo ve yayıncılığı, Enerji iletim hatlarından ses ve veri iletimi, Mobil iletim, Optik, Radar sistemleri, Kaos, Uzaktan izleme, VoIP teknolojisi, Yapay sinir ağları, Telekomünikasyon politikalarıyla ilgili ve benzer birçok konu sunulmuştur.

Yeni iletim teknolojileri öncelikle mobil iletişim ve İnternet teknolojileri, çok hızlı değişen ve hızla yenilenen pahalı yatırımlar gerektiren teknolojileridir. Mobil iletişim teknolojileri üzerinden veri iletişimi her geçen gün daha yüksek hızlara erişmektedir. Ancak üretici

38. Dönem TMMOB ve Oda Etkinlikleri Sonuç Bildirgeleri —————

firmaların yeni teknoloji belirlenmesinde ve yaygınlaşmasında büyük oranda çıkar etkisi görülmektedir.

Sempozyumda ortaya çıkan sonuçlardan birisi ülkemizin teknolojiyi üretmekten çok teknolojiyi tüketen, bu yöntemle ülke kaynaklarını çok uluslu iletişim şirketlerine aktaran bir görünüm arz etmiştir.

Çözüm için sorunların doğru tanımlanarak, dünyadaki gelişmeleri iyi izleyerek ülkemizin ekonomik ve sosyal özelliklerine yanıt veren yeni iletişim politikaları oluşturulmalı ve kaynaklar kararlı bir biçimde bu amaca uygun olarak aktarılmalıdır.

2. ULUSAL MÜHENDİSLİK ÖLÇMELERİ SEMPOZYUMU SONUÇ BİLDİRGESİ 23-25 KASIM 2005 - İSTANBUL

2. Ulusal Mühendislik Ölçmeleri Sempozyumu 23-25 Kasım 2005 tarihlerinde İstanbul Teknik Üniversitesi Ayazağa Kampüsü Büyük Toplantı Salonunda gerçekleştirilmiştir.

Müzik dinletisiyle başlayan sempozyumun açılış konuşmaları bölümünde ilk olarak Sempozyum Yürütme Kurulu Eş Başkanı Doç. Dr. Halil ERKAYA söz aldı. Sayın ERKAYA konuşmasında Mühendislik projeleri genellikle titiz bir çalışmayla planlanırlar. Tasarım aşamasında, deneysel çalışmalarla üretimin belirli evrelerinde öngörülen hedeflere ulaşıp ulaşılamadığı ölçmelerle denetlenir. Ayrıca, üretimin tamamlanmasından sonra da ortaya çıkan eserin sürekli izlenmesi ve kontrol edilmesi gerekir. Bu projelerin tasarımı, yapımı ve yapım sonrası gerçekleştirilen kontrol ölçmeleri ortak özellikler yanında farklılıklar da taşıyacaktır. Jeodezi ve Fotogrametri mühendisliği meslek disiplini içinde mühendislik ölçmelerine, gerek projelerin uygulanması aşamasında, gerekse proje tamamlandıktan sonra ortaya çıkan eserin izlenmesi ve kontrolü aşamalarında ihtiyaç duyulmaktadır. Farklı uygulamaların paylaşılması ve sonuçlarının tartışılmasında bilimsel etkinliklerin önemli bir yeri vardır. Bu bağlamda, 21 Mühendislik Ölçmeleri Sempozyumu da değişik uygulamaların tartışılacağı bir ortam oluşturacaktır. Mühendislik ölçmeleri uygulamaları sadece klasik mühendislik yapılarında değil, endüstriyel projelerde de karşımıza çıkmaktadır. Endüstriyel ölçme sistemleriyle küçük makine parçalarından, otomobil, gemi ve uçak gibi büyük objelere kadar, imalatların kalite kontrolleri sağlanmaktadır. Mühendislik ölçmelerinin bazı uygulamalarında, klasik, alışlagelen değerlerin çok üzerinde bir doğruluk geliştirme olduğu açıktır. Bunun sağlanabilmesi için, hiç kuşkusuz, bu doğruluğu sağlayacak donanım ve yazılımlara ihtiyaç olduğu gibi, daha da önemlisi, çalışmalar gerçekleştirebilecek bilgi, tecrübe ve yeteneğe sahip teknik elemanlara, yani uzman mühendislere ihtiyaç vardır. Mühendislik yapılarının inşasında ve bu yapıların kontrolünde görev alan harita ve kadastro mühendislerince, mühendislik ölçmelerinin çok çeşitli ve başarılı uygulamaları yapılmaktadır. Yapılan bu ilginç çalışmaların ve deneyimlerin diğer meslektaşlarla paylaşım ortamını oluşturmak üzere, 1. Ulusal Mühendislik Ölçmeleri Sempozyumunu iki yıl önce Yıldız Teknik Üniversitesinde düzenledik. Bu Sempozyumun amacına büyük ölçüde ulaşılmış olduğunu görmek, bize ikincisini düzenleme cesaretini verdi. 2. Ulusal Mühendislik Ölçmeleri Sempozyumuna gösterilen ilgi ve gönderilen bildiri sayısı, birincisinden çok daha fazla olmuştur. Bu bildiriler, 3 günde ve 11 oturumda sunulacaktır. Bu durum, bizleri gururlandırmış ve böyle bir sempozyumun ne kadar gerekli olduğunu bir kez daha gözler önüne sermiştir. Bu ilginin artarak sürmesini ve her türlü altyapı teknik hizmetlerinde, özellikle rutin sayılabilecek işlerde bile mühendislik hizmetlerine gereken önemin verilmesine katkı sağlamasını diliyoruz. diyen Sayın ERKAYA konuşmasını sempozyumda emeği geçen herkese teşekkür ederek tamamladı. Odamız Genel Başkanı Hüseyin ÜLKÜ de konuşmasında Türkiye, çok zor günlerden geçmektedir. Bu zor günlerde, elbette üniversitemiz, odalarımız, meslek örgütlerimiz kendi üzerlerine düşen asıl görevlerini de ihmal etmeden, daha aydınlık, daha güzel günler için daha fazla çalışmak zorunda olduğumuzun bilinci içindeyiz. Bu bilinçle çalışan sürekli bilimsel teknik komisyonlarımıza, bölümlerimize ve bize destek veren üniversitemize yürekten teşekkürü bir borç biliyoruz. Meslektaşlarımızın çok yakından bildiği gibi, 2002'de, mesleğimizin geleceğiyle ilgili bir Kurultay yaptık. Mesleğimizin sorunlarını ve çözüm

önerilerini o Kurultayda, bütün şubelerimizin de katkılarıyla dile getirmiş ve bir programa bağlamıştık. Özellikle o dönemde İstanbul Şubemiz ve diğer şubelerimizle birlikte, Sürekli Bilimsel Teknik Komisyonlarımızın katkı ve katılımlarını Merkez Yönetim Kurulu olarak hiç unutmamak, unutmuyoruz.

Bu etkinlikler oralardan filizlenip gelen etkinlikler ve bunlar artık sürekli olacak;

Tıpkı sürekli teknik bilimsel komisyonlarımızın adı, işlevi gibi diyerek söze başlayan Sn. ÜLKÜ konuşmasını 11-13Kasım'da, Şanlıurfa'da, TMMOB'nin Odamız ve Ziraat Mühendisleri Odası Sekreteryalığında Toprak Reformu Kongremiz yapılmıştı. Son günlerde gazetelerde, Dubaililerin şimdi de gözlerini GAP'a diktiği söyleniyor. Bu ülke, GAP'a 17 milyar dolar yatırım yaptı. İktisatçılar, geçmişteki enflasyonun % 15inin bu 17 milyar dolardan kaynaklandığını söylerler. Çünkü altyapılara çok hızlı yatırımların, aynı zamanda enflasyonu körüklediğini hepimiz biliyoruz. Bunun bedelini biz ödedik. Şimdi de Dubai sermayesi oralara yatırım yaparken, GAP'taki üretimin tümünü ele geçirme projelerinin de gündemde olduğunu vurgulamamızda yarar var.

Ben, Muğlalıyım Örnek vermek istiyorum. 80'li yıllarda kıyılarımızda turizm yatırımları olmuştu, herkes alkış tutmuştu ve belli krediler alarak bu yatırımlar yapılmıştı; Ama bu turizm işletmelerinin sağlıklı biçimde, ekonomik biçimde çalışabilmesi gerekçesiyle ki, doğrudur - karayollarını, limanları, havaalanlarını bizler yaptık. O projelerin içerisinde elbette vardır, yine de var olacağız. Fakat bütün bu yatırımların bedeli Türkiye tarafından ödenirken, Türkiye öyle bir ekonomik krize girdi ki, dün kendileri için tesis yaptığını zanneden Türkiye'deki yatırımcı şirketler ve kişiler bir de baktı, son derece değerli olan altyapılarla değer kazanan bu tesislerin, ekonomik krizde tüyü yolunmuş hindi, hindinin de tencereye konulmaz üzere olduğu görünümüleriyle dünya basınında yer aldı. Yani Türkiye, aynı zamanda İngilizce'de hindi anlamına geldiği için, aynı anlamda kullanılarak, Hazır; pişireceğiz, yiyeceğiz. dediği günleri unutmamak, unutmamamız gerekiyor. Bütün bunları hepimiz bilerek, kalkınmamızda, Türkiye'nin geleceğiyle ilgili mühendislik projelerinde elbette kendi görevimizi yapmak zorundayız.

Sizler, bilim insanları, bilgi ve bilim üretiyorsunuz. Sonuçta, uygulamacılar olarak, tekniğe, teknolojiye birlikte dönüştürüyoruz. Sonuçta, Odamızın bugüne kadar her zaman dile getirdiği gibi, bir ayağı üniversiteler, diğeri kamu kuruluşları, diğeri de serbest çalışanları Eğitim-üretim ilişkilerini kurabildiğimiz noktada çok daha ileri gideceğiz, teknik ve teknolojimizi geliştireceğiz. Ama teknik ve teknolojinin iki adresi var; bunlardan biri halkın zararına savaş adresi, diğeri de halkın ve insanlığın yararına barış adresi diyen Sn. Ülkü konuşmasını,TMMOB ve Harita ve Kadastro Mühendisleri Odası, tekniğin ve teknolojinin hep barıştan yana, insan ve toplum yararına kullanılmasını savunduk. Dilerim, gelecekte çok daha özgür biçimde, tekniği, teknolojiyi, bilimi, bilimsel bilgileri halkımızın ve dünya insanlığının yararına sunarız.

Hepinizi saygıyla sevgiyle tekrar selamlamak istiyorum diyerek tamamladı. Ayrıca açılış bölümünde İstanbul Teknik Üniversitesi Jeodezi ve Fotogrametri Mühendisliği Bölüm Başkanı Prof. Dr. Doğan UÇAR, İTÜ inşaat Fakültesi Dekan Yardımcısı ve aynı zamanda meslektaşımız olan Yrd. Doç. Dr. Çiğdem GÖKSEL ve İstanbul Teknik Üniversitesi Rektör Yardımcısı Prof. Dr. Haluk KARADOÚAN birer konuşma yaptılar ve başarı dileklerinde bulundular.

Bu sempozyum kapsamında mühendislik ölçmelerinin ülkemizdeki uygulamalarını tanıtmak, uygulayıcıların karşılaştıkları sorunları ortaya koymak, mühendislik ölçmeleri konusunda mevcut olmayan standartların önemini vurgulamak amaçlanmıştır.

Sempozyum ana konu başlıkları :

- Deformasyon Ölçmeleri
- Mühendislik Projelerinin Aplikasyonu
- Hidrografik Ölçmeler
- Endüstriyel Ölçmeler
- Yeraltı Ölçmeleri
- Özel Amaçlı Ölçmeler
- Kalite Kontrol Ölçmeleri
- Mühendislik Ölçmelerinde Standardizasyon
- Kamu Ölçmelerinde Mühendislik Uygulamaları
- Modern Ölçme Yöntemleri
- Mimari Rölöve Uygulamaları
- Mühendislik Ölçmelerinde GPS Uygulamaları
- Mühendislik Ölçmelerinde CBS Uygulamaları
- Mühendislik Ölçmeleri Eğitimi,

olarak belirlenmiş ve bu konularda 3 günde 11 farklı oturumda toplam 67 bildiri sunulmuştur. Sempozyum Düzenleme, Yürütme ve Bilim Kurulu üyelerine, sempozyuma maddi katkı sağlayan kurumlara ve kişilere; bildiri sunarak ya da izleyici olarak Sempozyuma ilgi gösteren katılımcılara ve Sempozyumda emeği geçen herkese teşekkür ediyoruz. Bundan sonraki etkinliklerimizde buluşmak dileğiyle. TMMOB Harita ve Kadastro Mühendisleri Odası ile İstanbul Teknik Üniversitesi Jeodezi ve Fotogrametri Mühendisliği Bölümünce ortaklaşa düzenlenen 2. Ulusal Mühendislik Ölçmeleri Sempozyumu 23-25 Kasım 2005 tarihlerinde İstanbul Teknik Üniversitesi Ayazağa Kampüsü Büyük Toplantı Salonunda gerçekleştirilmiştir. Mühendislik ölçmeleri; Harita ve Kadastro/Jeodezi ve Fotogrametri Mühendisliğinin geniş güncel uygulama olanağına sahip, gelişen ve önem kazanan bilim dallarından biri haline gelmiştir. Bu bilim dalı, yalnızca kendi mesleki alanımızda değil, farklı disiplinlerdeki mühendislik uygulamalarında da etkili biçimde kullanılmaktadır. Mühendislik ölçmeleri konusunda yapılan uygulamaları ve deneyimleri paylaşmak, üniversite ve uygulayıcı kurumların işbirliğini arttırmak amacıyla düzenlenen Sempozyumda, mühendislik ölçmeleri alanında çeşitli konularda 67 bildiri sunulmuştur. Sempozyuma, 145'i üniversitelerden, 90'ı kamu kurumlarından ve 26'sı özel sektörden olmak üzere toplam 261 kişi katılmıştır. Sempozyumda ele alınan konu başlıklarını şöyle sıralayabiliriz; Baraj, tünel, yüksek binalar, köprü, tarihi eserler vb .yapılarda deformasyon ölçmeleri, GPS ile yapılan çeşitli uygulamalar ve mühendislik ölçmeleri amaçlı geoit belirleme çalışmaları, Hidrografik ölçmeler, Karayolu ve raylı sistem projelerinde mühendislik uygulamaları, ı Modern ölçme aletleri, kalibrasyon ve standartlar, Yapılarda dış cephe giydirmesine yönelik rölö ve çalışmaları Sempozyum bildirileri ve tartışmaları değerlendirildiğinde; Mühendislik projelerinde nicel ve nitelik açısından değişimin şartırtıcı boyutlara ulaştığı tespitine varılmıştır. Harita ve Kadastro

Mühendislerinin kullandıkları ölçme yöntem ve donanımları çok değişmiş, disiplinler arası birliktelik çok önem kazanmıştır. Bu saptama; Mevcut Jeodezi ve Fotogrametri mühendisliği öğretiminin içeriğinin yeniden düzenlenmesi olgusunu ortaya çıkarmıştır. Ayrıca yine bu saptama, Jeodezi öğrenimini tamamlamış meslektaşlarımız için hazırlanacak amaca uygun bir içerikle, meslek içi eğitimin yapılmasını zorunlu kılmaktadır. Mühendislik ölçmeleri, bir kere yapılıp tamamlanan mesleki uygulamalar olmayıp, projelerin başlangıcından sonlanmasına kadar sürekliliği ve tekrarı gereken uygulamalar olması dolayısı ile Harita ve Kadastro/Jeodezi ve Fotogrametri mühendisliği için önemli bir istihdam alanı oluşturmaktadır. Ülkemizde yapılan mühendislik projelerinde, uygulama yapacak harita ve kadastro mühendisleri nitelik ve sayı açısından yeterli düzeydedir. Bu nedenle, tüm mühendislik yapılarında ve özellikle barajlarımızdaki deformasyon ölçümleri ve bunların değerlendirilmesinde yabancı firmalar yerine öz kaynaklarımıza yönelinmelidir. 2.Ulusal Mühendislik Ölçmeleri Sempozyumuna dinamik bir katılım sağlanmış ve sempozyum büyük ölçüde amacına ulaşmıştır. Gerek özel sektördeki gerekse kamu sektöründeki uygulayıcılar, sempozyuma renk katmıştır. Disiplinler arası çalışmalar katılımları daha da arttıracaktır. Çok disiplinli çalışmalara ağırlık verilmesi ve bu çalışmaların farklı Disiplin mensuplarının bulunduğu ortamlarda birlikte sunulması, mühendislik ölçmelerinin geleceği açısından önem taşımaktadır.

JEOARKEOLOJİ VE ARKEOJEOFİZİK SEMPOZYUMU SONUÇ BİLDİRGESİ 23-25 KASIM 2005 - İSTANBUL

Yıldız Teknik Üniversitesi Doğa Bilimleri Araştırma Merkezi, TMMOB Jeofizik ve Jeoloji Mühendisleri Odaları ile birlikte ve Yıldız Teknik Üniversitesi Oditoryumu'nda 23-25 Kasım 2005 tarihleri arasında Jeoarkeoloji ve Arkeojeofizik Sempozyumu gerçekleştirilmiştir. 3 gün süren sempozyum boyunca yerbilimlerinin arkeoloji ile olan işbirliği, ele alınmıştır. Farklı disiplinlerin bir araya gelerek tartıştığı sempozyumunda sırasında 2 adet panelde 14 konuşmacı yer almış, 10 ayrı oturumda ise 41 sunum yapılmıştır. Sempozyumda ayrıca Troya ve yakın çevresinde tarihte meydana gelmiş doğa olayları eskichağ tarihçileri tarafından, antik kaynaklardan aktarılarak bölgedeki deprem ve tsunami gibi jeolojik olaylar arasında bağ kurulmaya çalışılmıştır.

Bu oturumlardan ilki yıllarca Troya kazılarında ve Troas Bölgesine emek vermiş büyük bilim insanı Manfred Osman Korfmann anısına düzenlenmiştir. Bu değerli insanın girişimleriyle arkeolojik, tarihi ve doğal niteliklerinin korunması için milli park olarak ilân edilen Troya Milli Parkı'nda yapıların inşa edildiğini, başladığını üzüntüyle izliyoruz. Milli park alanındaki bu yapıların hemen durdurulması ve ileride olabilecek kaçak yapıların önlenmesi için tedbir alınmalıdır. Troya'da yeri belirlenmiş olan müzenin bir an önce tamamlanması, hâttâ biraz daha ileri giderek bu müze bünyesinde farklı disiplinlerdeki uzmanlara yer verilmesi ve Troya Milli Parkı çalışmaları için pilot müze olarak işlerlik kazandırılmasını arzu ediyoruz.

Ülkemizin kültür varlıklarının, ortaya çıkarılması, değerlendirilmesi, çağdaş bilim anlayışıyla bilim ve toplum yararına sunulması ancak "jeoloji, jeomorfoloji, biyoloji, botanik, zooloji, toprakbilim, klimatoloji, coğrafya, jeofizik" gibi doğa bilimlerinin arkeolojik çalışmalarda yer almasıyla mümkün olabilir. Ancak ülkemizde kültür varlıklarıyla ilgili bürokrasi, bu bilim dallarının arkeoloji ile bütünleşmesinin önünde önemli bir engel oluşturmaktadır. Arkeolojik alanların jeoarkeolojik açıdan değerlendirilmeleri için bu alanların "doğal çevre ortamları" ile birlikte ele alınmasını gerektirdiğinden uygulamada bazı sorunlar ortaya çıkarmaktadır. Bu nedenle Türk ve yabancı yerbilimcilerin arkeologlarla birlikte çalışmalarının önündeki geciktirici bürokratik engeller kaldırılmalıdır. Jeofizik aletlerin ve yöntemlerin meslek dışı ehliyetsiz insanlar tarafından defincilik, antika araştırmacılığı gibi kültür varlıklarına zarar verici amaçlar için kullanılmaması için gerekli yasal düzenlemeler yapılmalı ve ilgili meslek odalarının da denetim mekanizmalarını işletmeleri gerekmektedir.

İnsanoğlu var olduğundan beri doğal çevre ortamlarla iç içe olmuş ve doğanın sağladığı olanaklar kadar kısıtlayıcı etkileri de yaşamı belirlemiştir. Yerleşim yerlerini dere kenarı, taşkın düzlükleri, halic ortamı gibi vazgeçilmez yaşam kaynağı olan tatlı su kenarları ile şifalı sıcak suların yanlarına kurmuştur. Bazen de mağaralar yerleşim yeri olmuştur. Kısacası insanoğlu kendi sağlığı, güvenliği ve savunması için en uygun arazi şekillerine yerleşmişlerdir. Yerleştikleri yerlerde, değişik taşların farkına varmış, daha işlenebilir, yontulabilir, yakılabilir olanları kendi yararına kullanmıştır. Çağlar boyunca taşları kullanan insanoğlu daha sonra metalik madenlerin keşfedilmesiyle medeniyetini daha da ileriye götürmüştür. Taş ve madenleri savunma aracı, ziynet eşyası, yakıt, mimari gibi çeşitli yerler dışında besin maddesi olarak bile kullanmıştır. Sözgelimi, bu maddelerden önemli bir yaşam kaynağı olan tuz, tarih boyunca hem çok tanrılı, hem de tek tanrılı

dinler döneminde kutsanmış önemli bir ticari maddedir. Roma döneminde askerler bazen maaşlarını tuz karşılığı olarak almaktaydı ve İngilizce’de, maaş anlamına gelen ‘salary’ kelimesi buradan türemiştir.

Geç de olsa bugün insan ve yaşadığı toprakların ilişkilerini anlamaya çalışan yerbilimleri ve arkeoloji artık daha doğru yoldadır. İşbirliğinin sınırları artık zorlanmaktadır. Arkeojeoloji, arkeometri, jeoarkeoloji, arkeolojik jeoloji ve arkeojeofizik gibi terimler günümüzde artık fiziki birimlerle arkeoloji arasındaki güçlü işbirliğini tanımlamak için kullanılmaktadır. Bunlardan arkeometri terimi daha çok Avrupa’da yaygınlaşırken, Kuzey Amerika’da arkeojeoloji terimi daha çok kullanılmıştır. Arkeojeolojik materyallerin fiziksel ve kimyasal özelliklerini ölçmek için kullanılan arkeometrik yöntemler yanında, arkeojeolojinin özellikle sedimentolojik ve jeomorfolojik yaklaşımları, arkeojeofizik’in manyetik, elektrik rezistivite, elektromanyetik, ground penetration radar (kısaca GPR) ve sismik yöntemleri sayesinde arkeojeolojik kalıntıların anlaşılması biraz daha kolaylaşmıştır. Tarihin seyrini değiştiren jeolojik ve atmosferik olayların bilimsel yöntemlerle anlaşılması, arkeolojiye önemli katkı koyacağı gibi bizlerin de tarihe bakışını değiştirecektir.

Yirmi birinci yüzyılda, bilginin üretimi kadar bilgiye erişim ve bilgi alışverişi kavramlarının da o ölçüde derinlik ve önem kazandığı bir süreç yaşanmaktadır. Bilgisayar ve elektronik teknolojisindeki gelişmelerin yansımaları sonucunda; jeofizik ve jeoloji bilimleri, yapmış olduğu aşamalarla; arkeolojik alanın kazı öncesi tanımlanmasından başlayarak, kazı sonrası ortaya çıkan arkeolojik nesnelere değişik analiz teknikleriyle tanımlanmasına değin süren uzun bir süreci kapsayan çok disiplinli arkeometrik çalışmalar içinde uygulamada yaygınlaşmaya başlamış ve saygınlık kazanmıştır.

Bugünlere değin toprak altında bulunan her türlü kalıntı, arkeolojik dolgunun saptanması için olduğu kadar, bunların yaşlarının belirlenmesi gibi uygulamalarla jeoloji/jeofizik; özel girişimci, üniversite, Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü ile ilişkiler sınırlı biçimde sürdürülmektedir.

Kültür ve Turizm Bakanlığı içerisinde, Kültür Varlıkları Koruma Yasası kapsamında, jeolojik değerlerin saptanması, denetlenmesini ve çalışılmasını sağlayacak kadrolar oluşturulmamıştır. Aynı biçimde, arkeolojik varlıkların kazı yapılmadan önce saptanmasını sağlayan ve pek çok açıdan büyük yarar sağlayacak jeofizik yöntemlerin kullanımı ve buna yönelik kadro veya bütçe planı da yoktur. Buna karşın tüm yerli ve yabancı kazıcılar, artık olmazsa olmaz gördükleri bu hizmetleri kazılarında uygulamak ve doğa bilimlerinin sağladığı imkanları çalışmalarında kullanmak istemektedir. Bu çalışmaların gerekli standartlarını, denetimini hatta zorlayıcılığını sağlayan yasal düzenlemelere ve bu çalışmaları yapacak birimlere de acilen gereksinimiz bulunduğunu da belirtmek isteriz.

Anadolu’nun hemen hemen tüm bölgelerinde binlerce yıl önceki, eski uygarlık kalıntılarını rastlamak mümkündür. Çeşitli doğa olayları ile toprak altında kalan bu eski uygarlık kalıntılarının yeryüzüne çıkarılmasını, incelenmesini ve sergilenmesini ülkemiz için tarihi bir sorumluluk ve ulusal bir görev kabul ediyoruz.

Özellikle toprak örtüsü altında kalmış, daha sonra bir üstyapı ile tamamen gizlenecek, büyük bir olasılıkla tarihe tanıklığı sona erecek bu eserleri gün yüzüne çıkarmayı tüm insanlığa yapılacak yüce bir hizmet addediyoruz. Bu bakımdan Kültür ve Turizm Bakanlığı, ülkemizde bulunan jeoloji ve jeofizik mühendislerinden (kamuda veya özel

kuruluşlarda çalışan), bir veya birkaç ili kapsayan bölgesel arkeoloji projeleri üreterek yararlanmalıdır.

Bugün dünyada, kentsel tasarımlar (planlar) yapılmadan önce yeraltı jeofizik haritaları mutlaka istenmektedir. Batı ve Doğu Berlin'in birleşmesiyle, yeniden kent tasarımı ve alan kullanımı yapılan Berlin'de özel bir jeofizik işletmesince Berlin yeraltı kalıntıları için benzer jeofizik araştırmalar yapılmaktadır. İstanbul gibi büyük kentlerde eski bir yapının temellerinin olup olmadığına bakılması yine jeofizik teknikler ile araştırılmalıdır.

Artık günümüzde hiçbir disiplinin kesin ve keskin sınırları yoktur. Daha da ötesi, disiplinlerin sınırlarının nerelerde bittiğinin bir önemi de yoktur. Asıl olan, konular, sorular ve sorunlardır. Bunlara yanıt bulmada hangi yol, yordam, yöntem gerekiyorsa araştırmacı tümünü kullanır. Bilemediği, anlamadığı alanlara girince çevre disiplinlerden araştırebildiğini kendisi araştırır, araştıramadığını ise bilenlere sorar, onları konunun içine çeker. Böylece ara kesitler ve yeni ortak alanlar doğar, oluşur, gelişir.

Ülkemizi, bilim dünyasında özel yapan iki çok önemli nitelik vardır. Birincisi insana ait kayıtların çok zengin olması, çok eskilere uzanması ve süreklilik göstermesi, ikincisi ise doğaya ait kayıtların çok zengin olması, çok çeşitlilik ve çeşni göstermesidir. Bu iki zenginlik bir araya geldiğinde onların birlikteliği de ülkemiz için çok önemli, ender görülen bir üçüncü zenginliği oluşturuyor. Bu zenginliğin farkına varıp, buna sahip çıkma ve bunu değerlendirme ise biz yerbilimcilere ve arkeologlara düşmektedir.

Bildiğiniz gibi, dünya bilim ve teknoloji alanında çok hızlı bir gelişim ve değişim süreci yaşamaktadır. Üretilen bilginin her 2-3 yılda ikiye katlandığı belirtilmektedir. Bilime ve teknolojiye hakim olan güçler dünyayı da egemenlikleri altına almaktadırlar. Bu nedenle gelişmiş ülkeler bütçelerinden bilim teknoloji ve eğitim alt yapısına ayırdıkları payı gün geçtikçe artırmaktadırlar.

Ne yazık ki, ülkemizde bu konuda gerekli çalışmalar yürütülmemektedir. Ülkemizde AR-GE harcamalarının milli gelir içerisindeki payı binde 65 seviyesinde iken AB ortalaması % 1.2'dir.

Gerek dünyada gerekse Türkiye'de yapılan çalışmalar, şehirleri yerle bir eden depremlerden, Anadolu'da nehirlerin yükselmesiyle sel suları altında kalan yerleşimlere, Efes gibi kuruldukları dönemde liman kenti iken zamanla denizin dolmasıyla bu vasfını kaybeden ünlü liman kentlerine, kadar pek çok bilgi bu konuda çalışan bilim adamlarınca ortaya çıkarılmıştır. Jeoarkeoloji aynı zamanda insanın doğaya karşı verdiği savaşı da anlaşılabilir kılar.

Limanların alüvyonlarla dolmasını engellemeye çalışan antik Hatay Seleukia sakinlerinin açtığı devasa kanallarda, günümüz mühendislerinin alacağı çok ders vardır. Jeoarkeoloji olmasaydı, bugün bir bozkır görünümünde olan devasa Konya Ovası'nın günümüzden 10 bin yıl önce göl ve akarsular açısından zengin ve yaşam için her türlü kolaylığa sahip bir ekolojiye sahip olduğu nasıl anlaşılabilirdi?

Türkiye'de sayıları her geçen gün artan arkeolojik kazılar, disiplinler arası çalışmanın ne kadar önemli olduğunu göstermektedir. Bir yerleşimde bulunan binalar; çanak çömlek, heykel ve metal eşyalar gibi küçük buluntular; tabletler ya da yazıtlar ve mezarlar tek başlarına geçmişe ışık tutamazlar.

38. Dönem TMMOB ve Oda Etkinlikleri Sonuç Bildirgeleri —————

Söz konusu yaşam alanının neden seçildiği; insanlarca kullanılan hammaddelerin nerelerden elde edildiği; çevredeki maden yatakları; yakın çevredeki göllerin, akarsuların, ormanların ve tarım alanlarının günlük yaşama etkisi; değişen iklim koşulları; deprem, sel yada volkan püskürmesi gibi doğal afetler; eski ticaret yollarının doğal yapısı vb unsurların belirlenmesi için bu konularda uzmanlaşmış bilim insanlarının ortak çalışmalarına ihtiyaç vardır.

**Jeoarkeoloji ve Arkeojeofizik Sempozyumu
Düzenleme Kurulu**

VII. ULUSAL TESİSAT MÜHENDİSLİĞİ KONGRESİ SONUÇ BİLDİRGESİ 23-26 KASIM 2005 - İZMİR

VII. Ulusal Tesisat Mühendisliği Kongresi ve Fuarı, kurumsallaşarak 12. yılını dolduran ve gelenekselleşen özelliğiyle, 23-26 Kasım 2005 tarihleri arasında Makina Mühendisleri Odası adına İzmir Şubesi yürütücülüğünde İzmir’de düzenlenmiştir. Kongre ile birlikte düzenlenen sergi bu yıl fuar konseptinde İZFAŞ A.Ş. tarafından düzenlenmiştir. Etkinlik, Kültürpark Uluslararası İzmir Fuar alanında bulunan 5 salonda ve 2 no’lu fuar holünde gerçekleştirilmiştir. Kongre 35 kurum ve kuruluş tarafından desteklenmiş, kongre boyunca iki ayrı salonda ve toplam 16 oturumda 40 adet bildiri sunulmuştur. Kongre süresince 2 panel, 1 konferans, 4 seminer, 3 kurs, 3 sabah toplantısı ve 1 forum gerçekleştirilmiş, kongre boyunca 2 teknik gezi yapılmıştır. Kongre boyunca düzenlenen fuara, sektörde ürün ve hizmet üreten, temsilcilikleri ile birlikte 211 kuruluş katılmıştır. Kongreyi 1460’i kayıtlı delege olmak üzere, 3.000’i aşkın mühendis, mimar, teknik eleman ile üniversite, meslek yüksek okulu ve meslek lisesi öğrencisi izlemiş, fuar da yaklaşık 15.000’i aşkın kişi tarafından ziyaret edilmiştir.

Oturumlarda, tesisat mühendisliği alanındaki bilimsel ve teknik gelişmeler ile AR-GE kapsamında sektörde yapılan çalışmaların tanıtıldığı, sektörel yenilik, bilgi ve deneyimlerin paylaşıldığı özgün bildiriler sunulmuştur.

Panellerde ise, ülke ve Odamız gündeminde önemli bir yer tutan, başta “Yetkili/Yetkin/Uzman Teknik Eleman Kanunu ve Mesleki Tanınırlılık” ve “AB Müzakere Süreçlerinde Tesisat Mühendisliğinin Durumu” konuları tüm ayrıntıları ile ilgili bakanlık, oda, dernek, üniversite ve sektör temsilcilerince tartışılmış, görüş ve öneriler paylaşılmıştır.

Ülkemizde ve özellikle Ege Bölgesi’nde zengin bir potansiyele sahip olan jeotermal enerji konusunda “Jeotermal Enerji-2005 “ başlıklı ve geniş kapsamlı bir seminer düzenlenmiş, üç gün süren seminer kapsamında 26 bildiri sunulmuştur. Bu çalışmalar sonucunda oluşturulan ve dört yüz sayfayı aşan Seminer Kitabı yayın dünyasına kazandırılmış, düzenlenen seminere 90 meslektaşımız katılmıştır.

Kongremizde bölgemize yeni gelen doğal gaz ile ilgili “Sanayide ve Konutlarda Doğal Gaz Kullanımı: Tasarım ve Uygulamaları” semineri iki kez düzenlenmiş ve 13 bildiri sunulmuş, 2 teknik gezi düzenlenmiştir. Bu çalışmalar sonucunda oluşturulan Seminer Kitabı yayın dünyasına kazandırılmış, düzenlenen seminerlere 115 meslektaşımız katılmıştır.

Kongremizde, ayrıca “Isıtma ve Soğutma Sistemlerinde Bireysel ve Merkezi Sistemlerin Analizi ve Mekanik Tesisatlarda Deprem Güvenliği” 2 farklı konuda daha seminerler düzenlenmiştir. Düzenlenen iki seminere toplam 222 meslektaşımız katılmıştır.

Seminerlerin yanı sıra Kongremizde 3 farklı konuda kurslar gerçekleştirilmiştir. “Temel ve Uygulamalı Psikrometri”, “Temiz Oda” ve “Sanayide Buhar Tesisatı” başlıklarında düzenlenen bu kurslar meslektaşlarımız tarafından yoğun ilgi görmüş ve 77 üyemiz katılmıştır.

Ülkemizin Avrupa Birliği müzakere süreçlerini yaşadığı ve tesisat sektörünü ilgilendiren onlarca yasa, yönetmeliğin yayımlandığı bu süreçte “AB Sürecinde Tesisat Mühendisliği İle İlgili Avrupa Birliği Standartları ve Türk Standartları” konulu bir konferans düzenlenmiştir.

Kongrede ayrıca “Mesleki Yetkinlik, Mesleki Tanınırlılık”, “Tesisat Alanında Ara Teknik Eleman Yetiştirilmesi ve MİEM Kursları”, MMO’nun Tesisat Alanındaki Yayın Çalışmalarının Değerlendirilmesi” konulu Düzenleme, Yürütme, Danışmanlar Kurulu Üyelerinin Panel Yöneticilerinin, Oturum Başkanlarının katılımıyla sabah toplantıları düzenlenmiştir.

Kongre sonucunda aşağıdaki konuların kamuoyuna duyurulması karar altına alınmıştır.

Bugün tamamlanan Kongremizde, daha önceki kongrelerde de defalarca dile getirilen ve 17 Ekim 2005 tarihinde İzmir’de meydana gelen deprem dizini sonuçlarından da bir kez daha görüldüğü üzere, 4708 Sayılı Yapı Denetim Kanunu’nun sağlıklı, güvenli, yapı üretimine ilişkin sorunları çözülemediği bir kez daha ortaya çıkmıştır.

Bilim ve tekniğin gereklerine uygun, TMMOB’ne bağlı ilgili meslek odalarının görüşleri alınarak hazırlanacak yeni bir Yapı Denetim Kanunu ivedilikle TBMM gündemine taşınmalıdır.

Yapı Denetim Kanunu’nun temelini oluşturacak ve Kongremiz panel oturumunda ele alınan ve tüm hazırlıkları TMMOB tarafından tamamlanmış olan Yetkili / Yetkin Uzman Teknik Eleman Kanunu da Yapı Denetim Kanunu’na paralel olarak TBMM gündemine taşınmalıdır.

Depremlerde kayıpların % 80’e varan kısmı, taşıyıcı sistemlerin gördüğü zarara bağlı olarak tesisatlarda oluşan hasarlar sebebiyle meydana gelmektedir. Taşıyıcı sistemin yıkıcı nitelikte hasar görmemesi durumunda yangın koruma sistemi, havalandırma sistemleri, duman tahliye fanı, acil durum jeneratörü vb. birçok tesisat donanımının, deprem sonrası kesinlikle çalışır durumda olması gerekir. Ayrıca mekanik tesisatın ve ekipmanlarının bu durumda çevreye hasar vermemesi ve tehlike yaratmaması gerekir. Aksi takdirde can ve mal kaybının önüne geçilmesi olanaksızdır.

Uluslararası standartlar uyarınca ülkemizde tüm tesisatlarda sismik koruma yapılması bir lüks değil, olmazsa olmaz bir koşuldur . Bu standartlara göre inşa edilecek binaların bulunduğu bölge, arazi şartları, bina yüksekliği ve tesisatların konumu, binanın ve ekipmanların önem faktörü vb. birçok bilgiye göre belirlenen deprem yüklerine göre tesisatların korunması yapılmalıdır. Ülkemizde de artık tüm binaların bu bilinçle inşa edilmesi gerekliliği vurgulanmıştır.

Ülkemizde hastanelerde başta ameliyathaneler olmak üzere diğer ünitelerde hijyene ilişkin uygulamalarda “can alıcı” sorunların yaşandığı bilinmektedir.

Standartlara uygun hijyenik klima ve havalandırmanın olmadığı yerde hijyenik ortam oluşturulamaz.

Tam bir uzmanlık alanı oluşturan temiz oda, hijyenik klima ve havalandırma sistemi tasarım ve uygulamalarına ilişkin uluslararası standartların ulusal standartlara dönüştürülüp ivedilikle ülkemiz genelinde uygulamaya geçirilmesi ve denetimin sürekli gerçekleştirilmesi gerekmektedir.

Bu konuda Bayındırlık ve İskan Bakanlığı, Sağlık Bakanlığı ve TSE’nin zaman geçirmeden koordinasyon içinde, üniversitemizin ve meslek odalarının, ilgili sektör derneklerinin katkı ve katılımıyla ulusal standart ve yönetmeliklerin hazırlığını tamamlaması gerektiği vurgulanmıştır.

AB ülkelerinde 1990'lı yılların başından bugüne kadar yapılan çok yönlü çalışmalar sonucunda yapılar için ortalama 200 kWh/m²yıl olan enerji gereksinimi 100 kWh/m²yıl seviyelerine indirilebilmiştir.

En ucuz enerjinin tasarruf edilen enerji olduğu bilinciyle sanayi tesisleri başta olmak üzere konutlarda ısıtma, aydınlatma, sıcak su eldesi ve yemek pişirme dahil olmak üzere enerjinin verimli kullanımına ilişkin “Enerji Verimliliği Kanun Tasarısı”nın çok yönlü ve kapsayıcı olarak meslek odalarına, üniversitelere uygulama süreçlerinde aktif rol vererek ivedilikle TBMM gündemine taşınıp yasalaştırılması gerekmektedir.

1997 yılında İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi (İDÇS) çerçevesinde Kyoto Protokolü, imza sahibi ülkelere sera gazı salınımlarını kademeli olarak azaltma yükümlülüğünü getirmiştir. Bunun sağlanması için yenilenebilir enerji kaynaklarının öncelikli olarak geliştirilmesi gerekli görülmektedir.

AB Komisyonu “Yenilenebilir Enerji Kaynakları Beyaz Bildirisi”ni ve 2001/77/EC sayılı direktifini yayınlamış ve sonuç olarak 2020 yılına kadar genel enerji tüketimi içinde yenilenebilir enerji payının %12'ye ulaşmasını hedeflemiştir.

Söz konusu İDÇS'ye ülkemizin katılımı 21 Ekim 2003 tarihinde gerçekleştirilmiştir.

AB müzakere sürecinde sunulan ulusal programın 14. bölümünde “enerji alanlarındaki öncelikler listesinde yenilenebilir enerji kaynaklarından sağlanan enerji üretiminin artırılması kısa vadeli öncelikler” arasında yer almaktadır.

Ülkemizi de bağlayan mevcut uluslararası anlaşmalara ve ülkemizin yenilenebilir enerji kaynakları açısından son derece zengin potansiyele sahip olmasına rağmen yenilenebilir enerji kaynaklarının kullanım oranı oldukça düşüktür.

Yerli ve yenilenebilir kaynaklarımızın (jeotermal, güneş, rüzgar vb.) etkin ve yaygın kullanımının artırılması amacıyla 10.05.2005 tarihinde kabul edilen 5346 sayılı kanun (Yenilenebilir Enerji Kaynaklarının Elektrik Üretimi Amaçlı Kullanımı Kanunu) ile atılan adımın daha da geliştirilerek ve yönetmeliklerinin bu anlayış ve hedefler doğrultusunda hazırlanması ve uygulanması gerektiği vurgulanmıştır.

Ülkemizde toplam iş gücünün yaklaşık üçte birinin tarım sektöründe yer aldığı ve bu sektörde maliyete etki eden girdilerden en önemlilerinden birinin de enerji olduğu göz önüne alınarak, zengin potansiyele sahip ve çoğunluğu kırsal kesimde bulunan düşük sıcaklıklı jeotermal kaynakların sera ısıtılmasında, tarımsal ürünlerin kurutulmasında ve kanatlı hayvan ve balık üretiminde etkin ve yaygın kullanımını teşvik edici uygulamalara yer verilmesi ayrıca işaret edilmiştir.

Tüm bu önermeleri kapsayacak ve jeotermal sahalarımızı korumayı ve geliştirmeyi sağlayacak şekilde 1998 yılından buyana gündemde olan “Jeotermal Enerji ve Mineralli Sular Kanun Tasarısının”da katılımcı ve şeffaf bir anlayışla kamu yararı esas alınarak hazırlanması ve yasalaşması talep edilmiştir.

Binaların Yangından Korunması hakkında yönetmeliğin geçici 1. maddesinde belirtilen can ve mal güvenliği açısından yüksek risk grubunda yer alan kamuoyuna açık binalarda (kafeterya, restoran, okul, hastane, otel, çarşı, tiyatro, sinema, iş yerleri vb.) yangına karşı önlemlerin alınması ve denetimine yönelik belirtilen üç yıllık süre 26 Temmuz 2005 tarihinde dolmuştur.

Ancak daha önceki kongrelerimizde de vurgulamamıza ve sürenin dolmuş olmasına rağmen bugüne dek merkezi ve yerel yönetimler tarafından etkin ve yaygın uygulama gerçekleştirilmemiştir.

Yönetmelikte yer alan önlemlerin ve denetimlerin ancak yangın güvenliği konusunda uzman makina, elektrik mühendisleri ve mimarları içinde bulunduran heyetler tarafından yapılabileceği belirtilmiştir.

Odalarımızın, üniversitelerimizin ve sektör derneklerinin bu alanda yapılacak olan eğitim ve denetim çalışmalarına destek verme çağrıları da yıllardır yanıtız bırakılmaktadır.

Kongrede, yönetmeliğin AB mevzuatına uygun olarak gözden geçirilmesi, merkezi ve yerel yönetimlerin yangın güvenliğinin sağlanması için uygulama yönünde çalışmalar gerçekleştirmeleri konusunda duyarlı olmalarına ilişkin çağrı bir kez daha yinelenmiştir.

Doğal gaz sektöründe dağıtım/iletim ve tesisat uygulamalarında polietilen ve çelik boru kaynakçılığı, doğal gaz tesisatı konularında gereksinim duyulan ara teknik eleman kurslarının Makina Mühendisleri Odası öncülüğünde Çıraklık Eğitim Merkezlerinin alt yapı olanakları da gözetilerek Milli Eğitim Bakanlığı İl Müdürlükleri ile birlikte işbirliği içerisinde gerçekleştirilmesinin önemi vurgulanmıştır. Endüstriyel tesislerde doğal gaz dönüşümlerine ilişkin meslektaşlarımızın ve ara teknik elemanlara yönelik meslek içi eğitimlere ağırlık verilmelidir.

Kentsel doğal gaz dağıtım uygulamalarında her kent için ayrı şartname yerine ülke genelinde geçerli olacak dağıtım şebekesi, servis hatları ve iç tesisat yapım şartnamelerinin, Odamız görüş ve önerilerine yer verilerek EPDK tarafından yürürlüğe geçirilmesi sağlanmalıdır.

5015 Sayılı Petrol Piyasası Kanunu ve bağlı ikincil mevzuatta petrol dolum, depolama, dağıtım ve iletim hatlarına ilişkin standartlar belirlenerek yer verilmeli ve uygulanmalıdır. Sektöre yönelik eğitim ve denetim çalışmalarında Odamıza etkin rol verilmelidir.

5307 Sayılı Sıvılaştırılmış Petrol Gazları Kanunu 2.03.2005 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Ülkemizde yaygın olarak dökmegaz, tüpgaz, ve otogaz şekli ile kullanılan sıvılaştırılmış petrol gazlarının güvenli ve ekonomik olarak kullanıcılara sunumunu amaçlayan kanun ile LPG sektöründe görev yapan tüm personelin sürekli eğitimi ve belgelendirilmesi TMMOB'a bağlı meslek odası tarafından gerçekleştirilmesi hüküm altına alınmıştır. Eğitim ve belgelendirme yönetmeliğinin uzmanlık alanımız kapsamında meslek odamıza etkin ve aktif rol vererek EPDK tarafından ivedilikle yayınlanması talep edilmiştir.

9 Kasım 2005 tarihli AB ilerleme raporunda ülkemizde AR-GE çalışmalarına ayrılan payın GSYİH'nin % 0.8 oranında olduğu kayıt altına alınmıştır. Makina imalat sektörümüzde olduğu gibi tesisat sektöründe de ürün bazında ihracatın ithalatı karşılama oranı % 30 seviyesindedir. Katma değeri yüksek ürünlerin üretilmesi ve ithalata bağımlılığı azaltmak amacıyla 2010 yılına kadar, Hükümet tarafından GSYİH'den AR-GE'ye ayrılan payın % 2 oranına ulaştırılacağı belirtilen gecikmiş iddialı hedefin yaşam bulması için şimdiden bütçeden gerekli payın ayrılması gerekmektedir.

Odamız 1998 yılından bugüne Meslek İçi Eğitim Merkezi (MİEM) kanalı ile Mekanik Tesisat Mühendisliğine ilişkin Isı Yalıtımı, Sıhhi Tesisat, Soğutma Tesisatı, Kızgın Sulu, Kızgın Yağlı, Buharlı Isıtma Sistemleri, Klima Tesisatı, Havalandırma Tesisatı, Basınçlı Hava Tesisatı, Otomatik Kontrol Tesisatı, Yangın Tesisatı, LPG Tesisatı, Doğalgaz Tesisatı,

Sanayi Tipi Çamaşırhane Tesisatı, Sanayi Tipi Mutfak Tesisatı, Havuz Tesisatı, Arıtma Tesisatı konularında eğitimler vermektedir. Uzmanlık ve Belgelendirme Yönetmeliği ile Mekanik Tesisat Uzmanlık Belgelendirme Yönetmeliği kapsamında sürdürülen kurslar ülke genelinde 49 noktada gerçekleştirilmektedir. Odamızın Personel Belgelendirme Kuruluşu olması ve tüm bu çalışmalarını kurumsallaştırmaya yönelik çabalar desteklenmelidir.

Odamızın bu çalışmaları gözetilerek tesisat mühendisliği özelinde olduğu gibi ve mühendislik genelinde mesleki ünvanların kullanılması, davranış kodlarının düzenlenmesi ve bu kodlara uyumun sağlanması, eğitim ve meslek içi eğitimin süre/içerik/kapsam/şekil/sertifika/akreditasyon esaslarının oluşturulması gibi yasal düzenlemeler yapılması gerekmektedir. Bu düzenlemelerde meslek odalarının yetki ve sorumluluğu AB düzeyine getirilmelidir.

Odamızın tesisat alanındaki mevcut yayınlarının nitelik ve nicelik açısından daha da geliştirilmesi için sektörde faaliyet gösteren uygulamacıların ve akademisyelerin katkı ve katılımlarının önemi işaret edilmiş, mevcut kitapların 4 yıllık periyotlarda gözden geçirilerek geliştirilmesi, sektörde dil birliğinin sağlanması amacıyla Tesisat Mühendisliği Teknik Terimler Sözlüğünün hazırlanması, meslektaşlarımıza ilişkin yayınların yanı sıra ara teknik elemanlara yönelik yayınlara da gereksinim olduğu ve bu konulardaki çalışmaların Odamız koordinasyonunda gerçekleştirilmesi gerektiği belirtilmiştir.

VII. Ulusal Tesisat Mühendisliği Kongresinin niteliği ve niceliğiyle çağdaş, demokratik, sanayileşen, üreten bir Türkiye yaratılması sürecine katkıda bulunacağı inancıyla yukarıdaki istemlerimizin yaşama geçirilmesinin takipçisi olacağımızı ve aynı anlayış ile iki yıllık periyotlarda ulusal ve uluslararası katılımın daha da artırılarak VIII. Ulusal Tesisat Mühendisliği Kongresi ve Fuarı'nın gerçekleştirilmesi gerektiğini bildiririz.

**TMMOB
MAKİNA MÜHENDİSLERİ ODASI**

SMM SORUNLARI SEMPOZYUMU'05 SONUÇ BİLDİRİSİ

26 KASIM 2005 - ANKARA

TMMOB Elektrik Mühendisleri Odası (EMO) üyesi mühendislerce yürütülen Serbest Mühendislik ve Müşavirlik (SMM) uygulama alanında yaşanan sorunların tanımlanması, ortaklaştırılması, meslek ve ülke çıkarları düzleminde çözüm yöntemlerinin aranmasına yönelik, I.SMM Sorunları Sempozyumu tüm şube, il ve ilçe temsilcilerinden üyelerin katılımı ile EMO Ankara Şubesi tarafından, 26 Kasım 2005 tarihinde Milli Kütüphane Konferans Salonunda gerçekleştirilmiştir.

Elektrik mühendisliği hizmetlerinin ülke genelinde uygulama alanlarından kaynaklanan ekonomik büyüklüğü dikkate alındığında, bu alanda yaşanan sorunların hissedilmese de ekonomik ve toplumsal yaşamımızdaki ağırlığı bilinmektedir. Toplumsal yaşamı etkileyen bu alanda çalışan meslek mensuplarının sorunlarını tartışmak ve yürütülen kamu hizmetinin niteliğini yükseltmek için görüş alışverişinde bulunmak üzere sempozyum bizleri bir araya getirmiştir.

AB sürecinin; gelişmiş AB üyesi ülkelerde yaşanan olumsuzluklarının dikkate alınmadığı bir düzlemden hareketle müzakere süreci olarak tanımlanması TMMOB ve EMO tarafından dikkatle izlenmektedir. Bu olumsuzluklara çok önceden dikkat çeken örgütümüz süreci ülkemize, meslektaşlarımıza ve meslek alanlarımıza sahip çıkma noktasında bir mücadele süreci olarak tanımlamıştır.

Bu bilgi şöleninin katılımcıları; TMMOB'nin bir bütün olarak meslek odalarının yasa ve yönetmeliklerle tanımlanan tüm mühendislik uygulamalarını, ülke ve kamu çıkarlarının gözetilmesi ekseninde, kaliteli hizmet üretilmesi ve mesleki dayanışmanın ön plana çıkartılmasını amaçlamaktadırlar.

AB Genel direktiflerinde yer alan akademik tanınırlık sorununun (özellikle program açısından) çözümünde Odamızın müdahil olmasının gerekliliği ortaya çıkmıştır. Sorunun çözümünde üniversiteler desteğinde akademisyenlerin katılımı ile yapılmakta olan çalışmalara hız kazandırılması, böylece sürekli bir komisyon yararlı olacaktır. Bu yapı mühendislik eğitiminin sorgulanması, eğitim kalitesinin yükseltilmesi ve üniversiteler arası farklılıkların ortadan kaldırılması için gerekli çalışmaların yürütülmesi, meslek alanlarımızın geleceğinin şekillenmesi açısından önemli katkı sağlayacaktır.

Sempozyum; odamızca mesleki yeterliliklerin düzenlenmesi ve tanınırlığının sağlanması konusunda yürüteceği yoğun ve uzun soluklu çalışmada, binlerce sayfadan oluşan mevzuatın detaylarında boğulmak yerine, üyelerimizin meslek alanlarının belirlenmesi, belgelendirme ve tanınırlık sorununun aşılması noktasında sürekli bir iradeyi ortaya koymasının zorunluluğunu tespit etmiştir.

Üyelerimizin yaşadığı sorunlar ve farklı standartlarda aldıkları eğitim göz önüne alındığında, doğru bir öngörüyle başlatılmış olan Meslek İçi Sürekli Eğitim Merkezi (MİSEM) çalışmalarının öneminin arttığı görülmektedir. Önümüzdeki dönemde üniversitelerin diplomalarda yer alan mühendis unvanlarını kaldıracağı ve Odamızın yetkilendirme konusunda tek yetkili merci olması vurgusu bir yandan meslek odalarını güçlendirecek gibi görünmekle birlikte, yeni ve farklı bir mücadeleyi zorunlu kılan süreci işaret etmektedir.

Buradan yola çıkarak, MİSEM kapsamında yürütülen çalışmaların tamamlanması, tanınırlığın sağlanması ve eğitim standartlarının oluşturulması ile yetkilendirmeye yönelik belgelendirmenin meslek alanlarımızın tümünü kapsayacak şekilde çeşitlendirilmesi acil bir gereksinim olarak karşımıza çıkacaktır.

Önümüzdeki dönemde “elektronik İmza” uygulamasının hayata geçeceği göz önüne alınarak, SMM üyelerimizin ürettiği mesleki denetime yönelik hizmetlerin ıslak imza yerine, elektronik imza ile de onaylanabilmesi için alt yapının tamamlanması için gerekli hazırlık yapılmalıdır.

Oda mevzuatına ve yönetmeliklerine uymamakta direnen üyelere yönelik mevcut uygulamalarımız (TMMOB Disiplin Yönetmeliği, belgelerin iptali v.b.) caydırıcılık özelliği taşımamaktadır. Bu durum haksız rekabet ortamını beslemektedir. Zira SMM’ler arasında giderek yaygınlaşma eğiliminde olan “piyasacı anlayış” meslek ahlak ve etiği gibi alanların yanında mesleki dayanışmayı da aşındırmaktadır.

Bu nedenle SMM’ler arasında mesleki sorunlarına sahip çıkmakta aktif katılımcı olmak yerine “işine bakmak” davranışı hakim olabilmektedir. Bireysel davranışlara yönelen SMM’ler sorunların çözümünde odayı başarısız bulmakta veya iktidarla ortaklaş(a) mamayı sorunların çözümsüzlüğüne neden olarak görmektedirler.

Sempozyumda; bu piyasacı yaklaşım bulanıklığından kurtulmak ve sorunlarımızın, salt meslektaşlar değil, ülkemiz ve insanımızın çıkarlarının gözetildiği bir noktada buluşma arzusu güç kazanmıştır.

Bu sonuç oda yönetmelikleri ve kurallarına saygılı ve ilkeli davranan üyelerimizin de haklı olarak oda uygulamaları sorgulaması sonucunu doğurmaktadır. Sempozyum katılımcıları; mesleki davranış ilkelerini, proje üretim sürecinin temel ilkeleri olarak kabul görmesi için yoğun emek harcanması gerekliliğine işaret etmişlerdir.

Teknolojinin ve uygulamaların hızla değişim gösterdiği bu dönemde, dinamik bir örgüt olabilmek için Oda yönetmelik ve uygulamalarının, örgüt birimlerimiz ile (ve gerekli ise ilgili tüm taraflar ile) değerlendirilerek, hızla tepki verilmesi gereksinimini doğurmuştur. Meslek alanımıza ilişkin uygulamalarda değişiklik yapılması gereksinimi doğduğunda, siyasal, bürokratik neden ve tercihler sonucu hantal işleyen diğer kurum ve kuruluşlar beklenmeden hızla yapılabilir. Ancak tüm uygulama ve yönetmelik değişikliklerinde, üyelerimizin karşılaşacağı bürokratik işlemlerin sadeleştirilmesi ve pratikleştirilmesine özel önem verilmeli, tüm birimlerimizde mesleki denetim uygulamaları mutlaka tekleştirilmeli ve birimler arası koordinasyon eksiklikleri giderilmelidir.

4708 Sayılı Yapı Denetim Kanunu ile bir kamu hizmeti olan denetimin özelleştirilmesi, can ve mal güvenliğini bile tehdit eden son derece sağlıksız yapılaşmaya yol açmaktadır. İptal edilen 595 sayılı KHK’ye karşın 4708 sayılı yasa ile sürdürüle(meye)n yapı denetimi uygulaması, pratikte “imza satma” gibi hiçbir üyemize yakıştıramadığımız yöntemler ile yürütülmektedir. İş potansiyeli yaratmak adına SMM’lerce üretilmesi gereken proje hizmetlerini “promosyon” adı altında pazarlayan yapı denetim firmaları döngüsü projeci SMM üyelerimizin çalışma koşullarını olumsuz etkilemektedirler.

Meslek alanlarımızla ve proje üretim süreci ile ilgili tüm bakanlıklar, kamu kurum kuruluşları ve belediyelerin uygulamalarında Odamızın görüş ve önerilerinin alınması sağlanmalıdır. İlgili kurumlarda proje onaylayan görevlerin mutlaka alanımızla ilgili

mühendisler tarafından yürütülmesi sağlanmalıdır.

Sempozyum delegeleri; önümüzdeki günlerde böylesi önemli bir konunun mutlaka tüm tarafların katılımıyla düzenlenmesi için TMMOB' nin çalışma yürütmesi gerekliliğine işaret eder.

İlk kez düzenlenen SMM Sorunları Sempozyumunun SMM üyelerimizin ürettiği hizmetlerin kalitesine ve tüm EMO birimlerinde uygulamaların aynılaştırılmasına önemli katkılarda bulunacağına inanıyoruz. Sempozyum, SMM üyelerimizin her gün karşılaştıkları sorunların çözümü için ön ayak olacaktır. İlkinin gerçekleştirdiğimiz sempozyumun ikincisi, üçüncüsü ve diğerleri ile devam etmesini ve önümüzdeki sempozyumlarda mevcut sorunlar yerine, Serbest Müşavir Mühendislik hizmetlerinin daha düzenli hale getirilmesi için bir yol haritası olmasını diliyoruz.

Özellikle AB süreci gerekçe gösterilerek mühendislik meslek alanlarında yapılmak istenen düzenlemelere karşı mücadele etmek, bu düzenlemelerin yapılabileceği tek yasal ve meşru yapının TMMOB ve özelde EMO olduğu gerçeğinden hareketle, Odamızın meslek alanlarına yönelik düzenlemelerde, uluslararası normlar ve standartları dikkate alarak kendini yeniden tahkim etmesi gerekmektedir.

Ülkemizde ve dünyada yaşanan kapitalist küreselleşme odaklı tüm olumsuzluklara karşın, mühendislik hizmetleri alanında yürütülen faaliyetlerin, ülke kaynaklarının doğru kullanılması ekseninde yürütülmesi zorunluluktur.

1. SMM Sorunları Sempozyumu katılımcıları; halkımız ve ülkemizin çıkarlarının göz ardı edilerek talan edilmeye çalışıldığı bir dönemde sürdürülecek tekil çıkarlara dayalı mühendislik faaliyetinin, kişisel ekonomik kurtuluşumuzu işaret etmediğini, çözümün örgütlü mücadeleden geçtiğini tespit eder.

**TMMOB
ELEKTRİK MÜHENDİSLERİ ODASI
SMM SORUNLARI SEMPOZYUMU-05**

VI. ULUSAL ÇEVRE MÜHENDİSLİĞİ KONGRESİ SONUÇ BİLDİRGESİ 24-26 KASIM 2005 - İSTANBUL

TMMOB Çevre Mühendisleri Odası iki yılda bir, her biri farklı birimlerimizce düzenlenen Ulusal Çevre Mühendisliği Kongresi'nin altıncısını 24-26 Kasım 2005 tarihlerinde İstanbul'da gerçekleştirmiştir.

Meslek alanımızda üretilen bilimsel ve teknolojik değerlerin en geniş kesimlerce paylaşılmasını ve tartışılmasını amaçladığımız Kongremiz, ilgili tüm akademik çevreleri, yasa koyucu ve uygulayıcıları, denetleyicileri, teknolojiyi üreten ve uygulayan tüm kesimleri buluşturan önemli bir platform olmuştur. Pek çok üniversiteden akademisyen, bürokrat, mühendis, sektör temsilcisi, üye ve çevre mühendisliği öğrencilerinin katıldığı Kongremiz yaklaşık 500 kişi tarafından izlenmiştir.

Kongremizde çevre alanında iki önemli konuda kamuoyu oluşturulması hedeflenmiş ve Kongre'nin ana teması "Ulusal Çevre Politikaları-Temiz Üretim" olarak belirlenmiştir.

Ülkemizde kentleşme, sanayileşme, tarım, enerji ve madencilik alanlarında çevre en önemli sorun olarak önümüzde durmaktadır. Alıcı ortamların kirlilik özümleme kapasitelerinin aşılma başlanması, doğal ortamdaki dengelerin geri dönüşü zor/imkansız bir şekilde değişiyor olması, çevre kirliliği kaynaklı büyük ölçekli sağlık sorunlarının gündeme gelmesi, doğal varlıkların hızla tüketilmesi vb. süreçler sorunların boyutunu ve toplumsal duyarlılığın gerekliliğini ortaya koymaktadır. Bu noktada, politika eksikliği ve yanlış politikalar, bilim ve teknolojiyi göz ardı eden yaklaşımların sonuçları ne yazık ki ülkemiz ve ekosistem açısından onarılamaz sonuçlara yol açmaktadır. Böyle bir ortamda, ulusal çevre politikalarının oluşturulması süreçlerinde çevre mühendislerinin ve

Çevre Mühendisleri Odası'nın etkin bir şekilde yer alması gerekliliği ise kaçınılmaz bir gerçektir.

Kongrenin ana teması kapsamında öne çıkan ve çevre yönetimi tanımı içerisinde önemli bir yer kaplayan Temiz Üretim, insanlığa sürdürülebilir bir yaşam, meslek alanımıza da yeni açılımlar sağlayabilecek bir kavramdır. Çevre Mühendisleri Odası, doğru ellerde ve kamucu yaklaşımla kullanıldığında atık azaltımı, yenilenemeyen kaynakların daha az kullanımı daha verimli üretim, geri kazanım, yenilenebilir kaynak ve enerji kullanımına denk düşecek olan "Temiz Üretim" kavramını 2000 yılından bu yana eğitim etkinlikleri ve örnek çalışmalarla ülke gündeminde tutmaktadır. VI. Ulusal Çevre Mühendisliği Kongresi Çevre Mühendisleri Odası'nın bu konuyu kamuoyuna taşıyabilmesi için yeni bir araç olmuştur.

Çevre Mühendisleri Odası olarak bugüne kadar pek çok platformda, hükümetlerin çevre alanındaki politika eksikliğini dile getirdik. Uluslararası baskılar ile alelacele suya indirilmiş geminin dümeninin ve rotasının bulunmadığını, ülkemiz ve yurttaşlarımız için bu konunun öncelikli olduğunu sürekli dillendirdik. Her gün yeni yönetmeliklerin yayımlandığı, çevre yasasının gazete manşetlerinde dolaştığı bir dönemde hazırlandığımız Kongremiz meslek alanımızda bugüne kadar dillendirdiğimiz pek çok konuyu yeniden kamuoyunun gündemine taşımamızı sağlamıştır.

Bilim ve emek ekseninde, çevre alanında kamu yararını savunmayı ana ilke olarak belirleyen Odamızın, "Ulusal Çevre Politikaları-Temiz Üretim" ana teması ile Odamız

38. Dönem TMMOB ve Oda Etkinlikleri Sonuç Bildirgeleri —————

İstanbul Şubesi'nin sekreteryasında gerçekleştirdiği 6. Ulusal Çevre Mühendisliği Kongresi, teknik organizasyondaki başarısı, bilimsel zenginliği ve kamu, sektör ve akademik çevreleri bir araya getiren özelliği ile meslek alanımızda önemli bir kilometre taşı olmuştur.

Küresel saldırıların arttığı, savaşın kirlettiği bir dünyada; yaşanabilir bir dünya için son sözü insanlık söyleyecektir..

TMMOB Çevre Mühendisleri Odası

IV. ULUSAL HİDROLİK PNÖMATİK KONGRESİ SONUÇ BİLDİRGESİ 1-4 ARALIK 2005 - İZMİR

IV. Ulusal Hidrolik Pnömatik Kongresi ve Fuarı gelenekselleşen özelliği ile 1-4 Aralık 2005 tarihleri arasında İzmir Kültürpark Fuar alanlarında gerçekleştirilmiştir. Kongre bölümü Makina Mühendisleri Odası adına İzmir ve İstanbul Şubeleri yürütücülüğünde, fuar organizasyonu ise İzmir Büyükşehir Belediyesi İZFAŞ A.Ş. tarafından gerçekleştirilmiştir.

Kongre 44 kurum, kuruluş ve sektörel basın kuruluşu tarafından desteklenmiş, kongre boyunca iki ayrı salonda toplam 18 oturumda 31 adet bildiri sunulmuştur.

Kongre süresince 3 konferans, 1 panel, 1 forum, 11 atölye çalışması, 1 sabah toplantısı gerçekleştirilmiştir. 460 sayfalık bildiriler kitabı ve 40 sayfalık Mevcut Durum Analiz Kitabı yayın dünyasına kazandırılmıştır.

Kongre boyunca düzenlenen fuara sektörde ürün ve hizmet üreten temsilcilikleri ile birlikte 151 kuruluş katılmıştır.

Kongre; 920 kayıtlı delege olmak üzere, toplam 1300'e yakın mühendis, teknik eleman, üniversite ve meslek lisesi öğrencisi tarafından izlenmiş, fuar 5000'i aşkın kişi tarafından ziyaret edilmiştir.

Uluslararası katılımın daha da geliştirildiği Kongrenin açılış konferansı, Avrupa Akışkan Gücü Dernekleri Federasyonu (CETOP) Başkanı Amadio BOLZANI tarafından "Akışkan Gücünün Geleceği" teması ile gerçekleştirilmiştir. Kongrede düzenlenen; Konferanslarda; VDMA'dan (Almanya Makina İmalatçıları Birliği) Jörn Dürer "AB Yeni Yaklaşım Direktifleri Kapsamında Avrupa'da Hidrolik Pnömatik Alanında Yürütülen Çalışmalar", Amadio BOLZANI, "CETOP ve Akışkan Gücü Eğitimi", NFPC İngiltere Ulusal Akışkan Gücü Merkezi Direktörü John Savage "İngiltere Ulusal Akışkan Gücü Merkezi ve Akışkan Gücü Eğitimi", AKDER Yönetim Kurulu Başkanı Steven Young "AKDER ve Akışkan Gücü Eğitimi" ve VDMA'dan (Almanya Makina İmalatçıları Birliği) Jörn Dürer ayrıca "AB Yeni Yaklaşım Direktifleri (98/37/EC Makine Emniyeti ve 97/23/EC Basınçlı Ekipmanlar) ve Hidrolik Pnömatik Ekipmanlar" konuları ele alındı. Oturumlarda hidrolik pnömatik alanında bilimsel ve teknik ve AR-GE kapsamında sektörde yapılan çalışmaların tanıtıldığı, sektörel yenilik, bilgi ve deneyimlerin paylaşıldığı özgün bildiriler sunulmuştur.

Kongre kapsamında düzenlenen panelde ise "AB Müzakere Sürecinde Hidrolik Pnömatik Sektörü" başlıklı panele Sanayi ve Ticaret Bakanlığı, Akışkan Gücü Derneği, Makina İmalatçıları Birliği, CETOP, Sektörü ve ilgili endüstri kuruluşlarını temsil eden firmalar ve Makina Mühendisleri Odası temsilcilerinin katılımıyla ayrıntılı olarak tartışılmış; görüş ve öneriler üretilmiş ve paylaşılmıştır. Tartışmanın tüm delegelerin aktif katılımı ile gerçekleştirilmesi amacıyla panelistlerin görüşleri Mevcut Durum Analiz Raporu olarak panel öncesi katılımcılara sunulmuştur.

Kongrede 11 farklı konuda atölye çalışması gerçekleştirilmiştir. Hidrolik Akümülatörlerin Seçimi ve Simülasyonu, Hidrolik Sistemlerde Isı Yönetimi, İş Makinalarında Hidrolik Direksiyon Sistemlerinin Uygulamalar, Orbit Motorlar, Teknolojilerde Valf Adalarının Yeri ve Avantajları, Servo Pnömatik İle Pozisyonlama Tekniği, Pnömatik Sistemlerin Otomasyona Uyumu, Apkant Preslerde Oransal Kontrollü Valfler Vasıtasıyla Konum Kontrolü, Vakum Teknolojisinde Son Gelişmeler ve Otomasyon Sistemlerinde Kullanılması,

Hidrolik Sistemlerin Projelendirilmesinde Dinamik Gereksinimlerin Etkileri ve Oransal Valf Seçiminde Kullanılan Hesaplama Yöntemleri, Hidrolik ve Pnömatik Silindirlerde Kullanılan Sızdırmazlık Elemanlarının Üretim Yöntemleri İle Seçim, Kullanım, Montaj Teknikleri ve Sık Karşılaşılan Problemler konuları yurt içi ve yurt dışından gelen uzmanlar tarafından sunulmuş ve yoğun ilgi görmüştür. 4 gün boyunca paylaşma ve dayanışma zeminlerinin geliştirildiği, sosyal, kültürel etkinliklerle de renklendirilen kongre sonucunda aşağıdaki konuların kamuoyuna sunulması karar altına alınmıştır.

- 2001-2005 yıllarını kapsayan ülkemiz 8. Beş Yıllık Kalkınma Planında sanayimiz için öngörülen hedefler arasında yerel kaynakları harekete geçirmek, AR-GE'ye önem vermek, yüksek nitelikli iş gücü kullanmak, özgün tasarım ve marka yaratarak uluslararası pazarlarda yerini alan bir yapıya kavuşmak, kongremizin de paylaştığı başlıklar olarak yer almasına rağmen, plana yansıyan bu hedeflere ulaşılmasında ülkemizin ne yazık ki yeterli ve istenen oranda yol alamadığı saptaması yapılmıştır. Bu saptamadan yola çıkarak yüksek katma değerli malların ihracatımızda ki payının halen %5 seviyelerinde, sanayi girdilerinin payının ortalama %60'nın ise yurtdışından geldiği, makina imalat sektöründe ise ihracatın ithalatı karşılama oranının 1/3 seviyelerinde kaldığı işaret edilmiştir.

Kongremiz hazırlanmakta olan 9. Beş Yıllık Kalkınma Planında ve 2006-2007 yılları ulusal bütçelerinin oluşumunda mevcut durum gözetilerek ülkemizde yakıcı hale gelen işsizliği azaltarak istihdamı artıracak sanayi yatırımlarının teşviklerine yönelik hedef ve düzenlemelere yer verilmesini vurgulamaktadır.

9 Kasım 2005 tarihli AB Komisyonu Türkiye 2005 İlerleme Raporunda, AB'nin sanayi politikası; özetle, "yapısal değişikliklere uyum sağlayarak rekabetin güçlendirilmesini, yeni iş olanaklarının yaratılmasına uygun ortam ile yerli ve çok uluslu yatırımcıların AB çapında büyümesini desteklenmesini öngören stratejilerin kuvvetlendirilmesi" olarak açıklanmıştır. Aynı raporda ülkemize ilişkin sanayi stratejisinin uygulanmasının belirlenen ölçütlerle karşılaştırılması için daha fazla çabaya ihtiyaç olduğu da ayrıca vurgulanmaktadır. Kongremizde ülkemizde özellikle yerli ve çok uluslu yatırımlar artmakla birlikte bu yatırımların tüketim malları sektörüne, turizm, bankacılığa ve sigortacılığa yöneldiği, sanayiye yeterince yönelmediği/yöneltilmediği tespit edilmiştir. Sanayi yatırımlarını ve bu yatırımlar içinde lokomotif özelliği taşıyan, hidrolik pnömatik sektörünün de içinde yer aldığı Makina İmalat sektörüne ilişkin yatırımlara ağırlık verilmesi gerekliliği öncelikle belirtilmiştir.

- Makina imalat sanayinde, güncel teknolojilerle yapılan imalatta uluslararası kriterlere göre hidrolik-pnömatik ekipmanlarının kullanım oranı %10 düzeyinde olması gerekirken, bu oranın ülkemizde çok daha düşük seviyelerde olduğu bilinmektedir.

AB ülkelerinde makina imalatı sektöründeki firma başına düşen ortalama satış tutarı 21 milyon USD'dir. Bu rakam ülkemizdeki firma başına düşen satışlardan 3.5 kat daha fazladır.

Bunun nedeninin ise tasarıma ve teknolojiye dayanmayan katma değeri düşük makina imalatından kaynaklandığı bilinmektedir. Bu nedenle öncelikle AR-GE'ye, AR-GE ve inovasyon alt yapısını geliştirmeye yönelik yatırımların gerek kamu gerekse özel sektörde artırılması gerekmektedir. Daha önceki kongrelerimizde de defalarca dile getirilen GSYİH'dan ARGE'ye ayrılan % 0,8'lere varan payın ivedilikle en az % 2 seviyelerine

çıkarılması gerekmektedir.

Sektörde finansman, sermaye yetersizliği, düşük verimlilik, kalifiye işgücü, teknolojik ve endüstriyel birikim ve paylaşım sorunlarına ilişkin kalıcı, köklü çözüm mekanizmalarına gereksinim vardır. Sektörde sahip olunan bilgi ve deney birikiminin uygulamaya ve katma değere dönüştürülmesi için sistem tasarımında ulaşılan seviyenin geliştirilerek yaygın kullanımının sağlanması, yerli malzeme üretim ve kullanımının teşvik edilerek marka yaratılmasına yönelmesi gerekmektedir. Bu nedenle sektörle ilgili kalıcı ve sürekli çalışmaların gerçekleştirilmesi, bu kapsamda AB teknik mevzuat uyumuna yönelik sektör-kamu işbirliğinin sağlanması için mevcut ulusal daimi komiteler arasına Akışkan Gücü Teknik Komitesi eklenmelidir. Sanayi ve Ticaret Bakanlığı koordinasyonunda çalışmalarını yürütmesi önerilen Akışkan Gücü Teknik Komitesi oluşumunda ve oluşturulmuş tüm komitelerde Makina Mühendisleri Odasına, ilgili diğer meslek odalarına ve sektör derneklerine, üniversite temsilcilerine yer verilmesinin önemi ayrıca vurgulanmıştır.

- Ürünlere ilişkin teknik mevzuatın hazırlanması ve uygulanmasına dair 4703 sayılı kanun kapsamında hidrolik pnömatik sektörünü de içine alan sanayi ürünlerinde pazara arz için CE işaretinin bulunma koşulu uygulamalarının bulunduğu bu dönemde KOBİ'lerin bilgi eksikliklerinin ivedilikle giderilmesi gerektiği belirtilerek, dışa bağımlılık nedeniyle zaman ve ekonomik kayıplara neden olan uygunluk değerlendirme işlemlerinde gereksinim duyulan yerli onaylanmış kuruluşların eksikliği bir kez daha vurgulanmıştır. Bu eksikliğin giderilmesi amacıyla Makina Mühendisleri Odasının uzmanlık alanına giren 6 temel konuda (Makina emniyeti, basit basınçlı kaplar, gaz yakan cihazlar, sıvı ve gaz yakıtlı sıcak su kazanları, basınçlı ekipmanlar ve asansörler) onaylanmış kuruluş olma yönündeki çalışmalarının sektör, sektör dernekleri ve ilgili bakanlıklar tarafından desteklenmesi gerektiği belirtilmiştir.

- İlk üç kongrede tespit edildiği üzere hidrolik pnömatik sektöründe ürün ve hizmet üretiminde kalitenin artırılmasına yönelik teknik insan gücünün sürekli eğitiminin ve belgelendirilmesinin sağlanması amacıyla Makina Mühendisleri Odası, Akışkan Gücü Derneği ve Üniversitelerin birlikte üretme geleneğinin oluşturularak sürekli kılınması gerektiğinin önemi vurgulanmıştır. Eğitilmiş, motive edilmiş personelin hem verimlilik hem de güncel teknoloji uygulaması ve gelişimi için vazgeçilmez olduğu bilinciyle sektörde mühendis istihdamı ve yetkin kılınması vurgulanmıştır. Bu kapsamda Makina Mühendisleri Odasının Meslek İçi Eğitim Merkezi (MİEM) ile merkezin ISO EN TS 17024 Personel Belgelendirme Kuruluşu Standartı kapsamındaki sonuçlanma aşamasına gelen akreditasyon çalışmalarının ve Akışkan Gücü Derneğinin Ulusal Akışkan Gücü Merkezi (UAGM) oluşturma, ulusal ve uluslararası kurum ve kuruluşlar ile işbirliği yaratma girişimlerinin desteklenmesinin önemi vurgulanmıştır.

- Hidrolik pnömatik sektörü dün olduğu gibi bugün de ulusal ve uluslararası standartlara uygun olmayan kalitesiz ve satış sonrası teknik hizmet desteği bulunmayan ürünlerin yarattığı haksız rekabet ortamı ile karşı karşıyadır. Bu durum standartlara uygun üretim ve satış yapan yerli üretici ve ithalatçıları olumsuz yönde etkilemektedir. Sanayi ve Ticaret Bakanlığı'nın, ve TSE'nin tüm ürünlerde standartlara uygunluk koşullarının güncellenmesi, AB mevzuatlarındaki standartların ulusal standartlara dönüştürülüp, piyasa gözetim ve denetiminin artırılması gerekmektedir. 4703 sayılı kanun kapsamında Sanayi ve Ticaret Bakanlığı'na yürütülmesi gereken piyasa gözetim ve denetim faaliyetlerine ivedilikle

başlanması gerektiği belirtilmiştir. Bu konuda Makina Mühendisleri Odası ve sektör temsilcisi kuruluşlar ile işbirliğine gidilmesinin önemine işaret edilmiştir.

- İlk üç kongrede alınan kararlar doğrultusunda AKDER tarafından ön hazırlıkları başlatılan standart uyumlaştırma çalışmalarına sektörün katkı ve katılımının ile desteğinin artırılması gerektiği vurgulanmıştır. Bu süreçte kongre platformunun yarattığı birikimden yararlanılması gerektiği belirtilmiştir. Yine oluşturulması önerilen Akışkan Gücü Teknik Komitesinin bu çalışmaları ivmelendirecek bir mekanizma olacağı da işaret edilmiştir.

- Sektörün mevcut durumunu bütünsel olarak ortaya koyacak, yerli üretici ve ithalatçıların yatırım, üretim, satış, AR-GE, istihdam ve benzeri bilgilerine sağlıklı olarak ulaşılacaktır. İlk kongremizde vurgulanan sektörel envanterin gerçekleştirilmesi amacıyla AKDER tarafından başlatılan çalışmaların tüm sektör tarafından desteklenmesi çağrısı yapılmıştır.

- Kongre kapsamında 1999 yılından bugüne ivmelendirilen hidrolik pnömatik alanındaki Türkçe yayın envanterinin geliştirilmesi sektörün ve eğitim kurumlarının gereksinimlerine yönelik özgün, çeviri, süreli yayınların kazandırılmasına yönelik çalışmaların sektör ve ilgili kurumlar tarafından desteklenmesi vurgulanmıştır.

- Sanayide yeni ve geliştirmeye yönelik yatırımların artırılması hedefinin gerçekleştirilmesi sürecinde ve kalitenin artırılması için yatırımlarda otomasyon alt yapısını oluşturan malzeme ve ekipman girdisi sağlayacak Hidrolik Pnömatik sektörünün öncelikli gelişme alanı olarak ele alınması gerektiği vurgulanmıştır.

- İthalat ve ihracatta gümrüklerde ürünlerin uluslararası standartlara uygunluk denetimi konusunda zaman ve ekonomik kayıplara neden olan sorunlar yaşanmaktadır. Bu sorunlar gerek standartlara uygunluk gerekse yeni yaklaşım direktifleri kapsamında CE uygunluk beyanı, test deney alt yapısının yetersizliği konularında yoğunlaşmaktadır. TSE'nin denetimleri gerçekleştiren tek kuruluş olması çözümü zorlaştırmaktadır. Çözüm yönünde ilgili bakanlıkların koordinasyonda TSE'nin, Meslek Odalarının, Sektör Derneklerinin, Üniversitelerin katkı ve katılımıyla işbirliği olanaklarının yaratılması gerektiği belirtilmiştir.

IV. Ulusal Hidrolik Pnömatik Kongresi ve Fuarının “çağdaş, bağımsız, demokratik, sanayileşen, üreten bir Türkiye” yaratılması sürecine katkıda bulunacağı inancı ile yukarıdaki görüş ve önerilerimizin yaşama geçirilmesinin takipçisi olacağımızı bildiririz.

**TMMOB
MAKİNA MÜHENDİSLERİ ODASI**

V. ENDÜSTRİ-İŞLETME MÜHENDİSLİĞİ KURULTAYI SONUÇ BİLDİRGESİ 9-10 ARALIK 2005 – ERDEMİR / ZONGULDAK

V. Endüstri-İşletme Mühendisliği Kurultayı, TMMOB Makina Mühendisleri Odası adına Zonguldak Şube yürütücülüğünde 9-10 Aralık 2005 tarihinde Karadeniz Ereğli Erdemir Kültür Merkezinde meslektaşlarımız, öğrencilerimiz ve ilgili kurum ve kuruluşlardan temsilcilerin katılımı ile gerçekleştirilmiştir.

474 katılımcı ile gerçekleştirilen kurultayda, 7 oturum dahilinde 31 bildiri sunulmuş, “Endüstri-İşletme Mühendisliği’nin Geleceği ve İş Yaşamında Endüstri-İşletme Mühendisliği” konulu iki panel, “Endüstri-İşletme Mühendislerinin (EİM) Örgütlenmesi” konulu bir forum “EİM’lerin Yetki ve Sorumluluk Alanlarının Hayata Geçirilmesi” konulu özel oturum gerçekleştirilmiştir.

Kurultay kapanış oturumunda, Kurultay etkinlikleri sırasında ortaya çıkan görüş ve öneriler doğrultusunda oluşturulan “sonuç bildirgesi” oybirliği ile kabul edilmiş ve kamuoyuna duyurulması kararlaştırılmıştır.

TMMOB temel ilkeleri arasında yer alan, “ülke, kamu, meslek ve meslektaş sorunlarının ayrılmazlığı” ilkesinden yola çıkarak, daha sağlıklı işleyen bir iletişime sahip, tüm EİM’leri kucaklayabilen, EİM görev ve yetkileri konusunu MMO ve TMMOB Genel Kurulları ile platformlarına taşıyabilecek, amacını netleştirmiş bir EİM örgütlenmesi için yapılacak çalışmalar 5 ana başlıkta toplanmıştır.

1 - EİM MESLEK ÖRGÜTLENMESİ;

- Daha sağlıklı işleyen bir örgütlenme ile Meslek Dalı Ana Komisyonu (MEDAK) ve Meslek Dalı Komisyonu (MDK) yapılanmaları amaçlarını net olarak ortaya koymalıdır.

- MEDAK ve MDK yapılanmalarının, daha etkili işleyebilmesi ve sürekliliğin sağlanması için günün ihtiyaçlarına göre kendini yenilemesi, gerekirse yönetmeliğin tekrar gözden geçirilerek, gerekli değişikliklerin yapılması sağlanmalıdır. TMMOB kurullarında büyük/küçük oda ve oda sayılarının tartışıldığı bir dönemde etkin bir MEDAK/MDK örgütlenmesi tartışmaların önünü açacak bir model olacaktır.

- MEDAK tarafından, yönetmelikte yapılması gereken değişiklikleri tespit etmek amacıyla, kurultaydan çıkan sonuçları da değerlendirecek bir çalışma yapmalı, oluşan öneriler Oda Genel Kuruluna taşınmalıdır.

- MEDAK ve MDK’ların işleyişini kolaylaştırmak amacıyla, her şubede en az bir, merkezde ise en az üç EİM teknik görevli istihdamı sağlanmalıdır. EİM mesleğinde çalışanların yoğun olduğu bölgelerde Oda Şube Yönetimlerinde doğrudan bu meslek dalından mühendislerce temsil edilmeleri örgütlenmenin önünü açacaktır.

- MEDAK tarafından, Odanın karar alma süreçlerinde katılımcılık anlayışı gereği, her şubenin EİM meslektaş toplantıları yapması sağlanmalı, toplantıya şube genelinde üye olsun/olmasın tüm EİM’ler davet edilmelidir.

38. Dönem TMMOB ve Oda Etkinlikleri Sonuç Bildirgeleri

- MEDAK yönetmeliğinde yer aldığı halde yapılamayan, Meslek Dalı Danışma Kurullarının düzenli olarak toplanması sağlanmalıdır.

- Şube genel kurullarından sonra MEDAK, EİM Danışma Kurulunu toplamalı, izlenecek politika ve yöntemler hakkında öneriler oluşturarak, Oda Genel Kuruluna, Odanın karar alma süreçlerinde demokratik ve katılımcı anlayışından yola çıkarak, önerilerini taşımalıdır.

- MEDAK dönem başında hazırladığı Çalışma Programının, Oda Merkezinin hazırladığı Çalışma Programı içerisinde yayınlanmasını sağlamalıdır.

- Kurultay kapsamının belirlenmesinde, günün koşullarına göre değişebilen mesleki gelişmeler ve mesleki problemlerin yanı sıra toplumsal yaşamın mesleğimize yansımaları sonucu dünyadaki ve Türkiye'deki gelişmeler de göz önünde bulundurulmalıdır.

- Sonuç bildirgelerinin takipçisi yine MEDAK ve MDK'lar olacaktır.

2- İLETİŞİM ve YAYIN

- İşler bir MDK oluşumu ile mevcut EM dergisine azami katkı sağlanmalıdır.

- Merkezi ve aylık süreli bir EİM/MEDAK Bülteni yayımlanması sağlanmalıdır.

- Mevcut "web" sitesi, Şube MDK'larının da katılımını sağlayan aynı zamanda veri güncellemelerine olanak sağlayabilen bir dinamik yapıya ivedilikle kavuşturulmalıdır. Bu "web" sitesinde forum, anketler, iş ilanlarına yer verilmesi, sitenin, Oda dışında örgütlenmiş elektronik posta listelerine bağlantılar içermesi sağlanmalıdır.

- EİM alanında yayınların azlığı göz önüne alınarak, kitap yayını konusunda girişimlerde bulunulmalı, şubeler ve merkezde istihdam edilecek EİM teknik görevlilerinin bu konuda çaba sarf etmesi sağlanmalıdır. Üniversitelerin EİM Bölüm Başkanları ile toplantılar düzenlenerek üniversite desteği sağlanmalı ve konunun uzmanlarından destek alınmalıdır.

- EİM EL KİTABI Projesi, önümüzdeki yıl hayata geçirilmeye çalışmalı, bu amaçla bir komisyon kurulmalıdır.

3- EĞİTİM

- EİM'ler ile ilgili verilebilecek eğitim konuları tespit edilmeli, eğitimciler belirlenerek, şubelerde verilmekte olan mevcut eğitimler de dahil eğitim süreleri ve içeriklerinde standartlar oluşturulmalıdır. MİEM kapsamında henüz var olmayan EİM uzmanlık eğitimleri, gerek aşağıda "EİM YETKİ SORUMLULUKLARI" maddesinde belirtilen yetkilere gerekse mesleki tanınırlık alanında AB müktesebatındaki gelişmelere göre düzenlenmelidir. Bu amaçla bir komisyon çalışması başlatılarak MEDAK ve MDK'ların etkin katılımı sağlanmalıdır.

4- EİM YETKİ SORUMLULUKLARI

- Geçen dönem MEDAK eşgüdümünde şube MDK'ları tarafından yapılan çalıştaylar

ile aşama kaydedilen aşağıdaki altı konuda çalışmaların devam ettirilmesi sağlanmalı; yeni MEDAK oluşumu da bu konunun takipçisi olmalıdır.

- İş Sağlığı ve Güvenliği konusunda, İş Sağlığı ve İş Güvenliği ile İlgili Mühendis ve Teknik Elemanların Görev, Yetki ve Sorumlulukları Yönetmeliği'nde EİM'ne özgü ve farklı bir sertifikalandırma ile bazı konularda yetki edinmesi talebimizin takibi MEDAK ve MDK'larca yapılmalıdır. OHSAS 18001 gibi güvence sistemlerinin kurulmasında ve ilgili kurumsallaşmanın belgelendirilmesinde (akreditasyonunda) belirli şartları yerine getirmeleri halinde, EİM meslek dalının yetki önceliği olması gereği savunulmalıdır.

- Stratejik Planlama konusunda, Kamu Yönetiminin Temel İlkeleri ve Yeniden Yapılandırılması Hakkında Kanun taslağındaki düzenlemeler EİM'lerin bu alandaki kamusal yetki talepleri konusunda fırsatlar sunmaktadır. Mevzuatın şekillendirilmesi sırasında belirli şartları yerine getirmeleri halinde, EİM'lerin yetkilendirilmesi için TMMOB'nin müdahil olması sağlanmalıdır.

- Fizibilite ve Yatırım Teşvikleri konusunda, bankalar ve finans kurumlarının kredileri ve teşvik uygulamalarında aranan koşul olan fizibilite etüdü çalışmalarının, gerekli koşul ve aşamaları tamamlayarak belgelendirilmiş EİM'lerce onaylanarak geçerli olacakları yolunda düzenlemelere gidilmesi talep edilmektedir.

- Enerji Verimliliği: Oda üyesi endüstri mühendisleri olarak EIEI ve TMMOB tarafından hazırlanacak ikincil mevzuatla "enerji verimliliği uzmanlığı" hizmetinin endüstri mühendislerince de yapılmasını sağlayacak düzenlemeler yapılmalıdır.

- İş Değerleme ve Ücret Sistemleri

- Belgelendirme Sistemleri

- Bu yetki ve sorumluluk alanlarına ek olarak önümüzdeki dönemde yetki talebinde bulunulacak çalışma alanı olarak "Proje Yönetimi" konusunun üzerinde durulması önerilmektedir.

- Şube MDK'larında yetki ve sorumluluklarla ilgili yasa ve mevzuat üzerinde çalışacak komisyon/çalışma gruplarının kurulması sağlanmalı, MEDAK bu konuda bir rol üstlenmeli, görev dağılımını ve eşgüdümü sağlayıcı olmalıdır.

5- ÜNİVERSİTE, SANAYİ VE ODA İLİŞKİLERİ

- Üniversitelerin EİM bölüm başkanları ile en azından iki yılda bir toplantı düzenlenmeli, MMO'da EİM'lere yönelik olarak düzenlenecek Meslek İçi Eğitimler konusunda Üniversitelerin tam desteği sağlanmalıdır. Benzer şekilde okul sonrası çalışma yaşamlarında edinilen birikim ve deneyimler MMO tarafından üniversitelere aktarılabilir.

- Üniversitelerde EİM Giriş derslerinde ODA, MEDAK ve MDK'ların tanıtımının yapılması sağlanmalıdır.

- KOBİ'lerde verimliliğin artırılması amacı ile gerek işyerlerinin tarama süreçlerinde gerekse bu tarama süreci sonrası geliştirilecek projelerde, üniversite, sanayi ve

38. Dönem TMMOB ve Oda Etkinlikleri Sonuç Bildirgeleri —————

Oda ilişkilerini oluşturacak girişimler, ilgili yönetmelik değişiklikleri ve protokoller gerçekleştirilmelidir. Örneğin KOSGEB yönetmeliklerinde TMMOB ve bağlı odalarla ortak projeler geliştirilmesine olanak sağlayacak değişiklikler sağlanmalıdır.

Söz konusu önerilerin 2006-2007 döneminde MMO içinde hayata geçirilebilmesi amacıyla Kurultay sonrasında, mevcut MEDAK koordinatörlüğünde oluşturulacak bir çalışma grubu, MMO Genel Kurulu'na kadar geçecek 4 aylık dönemde görev alarak, çalıştaydan çıkan konuları takip etmeli; aynı zamanda MEDAK yönetmeliği ile ilgili, kurultaydan çıkan sonuçları değerlendirerek bir çalışma yapmalı ve oluşan öneriler Oda Genel Kuruluna taşınmalıdır. Bu komisyonun çalışmalarının Şube Genel Kurullarından sonra ve MMO Genel Kurulundan önce Ankara'da toplanacak EİM Danışma Kurulunda tartışılarak 2010 yılına dek EİM örgütlenmesinin yol haritasının çıkarılması gerektiğine inanmaktayız.

Sonuç olarak, aydınlık ve üretken bir gelecek adına, ülke insanının yaşam kalitesinin yükseltilmesinde önemli rolü olan EİM mesleğinin örgütlü etkisini artırmak için tüm meslektaşlarımızı Oda çatısı altında buluşmaya çağırıyoruz.

Sen yoksan bir eksiğiz.

**TMMOB
MAKİNA MÜHENDİSLERİ ODASI**

IX. OTOMOTİV VE YAN SANAYİ SEMPOZYUMU SONUÇ BİLDİRGESİ 29 MAYIS 2005 - BURSA

TMMOB Makina Mühendisleri Odası adına Bursa Şubemizin sekreteryahında 27-28 Mayıs 2005 tarihlerinde Bursa'da Holiday-Inn Otelde yapılan IX. Otomotiv ve Yan Sanayii Sempozyumu'nda toplam 7 oturumda sunulan 27 adet bildiri ve "Bursa Otomotiv Yan Sanayii Anketi Işığında Bursa'da Yan Sanayiinin Gelişimi" ve "AB Geçiş Sürecinde Türkiye'nin Otomotiv Politikalarının Belirlenmesi" panellerinde ortaya çıkan görüş ve öneriler doğrultusunda aşağıdaki sonuç bildirgesi kamuoyunun bilgisine sunulmaktadır.

Tüm sanayileşmiş ülkelerde otomotiv sanayii yan sanayii ile birlikte ekonominin lokomotif olarak tanımlanmaktadır. Otomotiv Sanayii, Demir Çelik, Petro Kimya, Lastik gibi temel sanayi dalları ile yakın ilişki içinde olup, diğer sektörlerdeki teknolojik gelişmelerin sürükleyicisi konumundadır.

Ekonomideki sürükleyici etkisi ve diğer sektörlerle olan ilişkisi nedeniyle otomotiv endüstrisi bugün olduğu gibi gelecekte de ülke ekonomisi ve teknolojik gelişim için önemini korumaya devam edecektir.

Katma değer açısından tekstil sektöründen sonra ikinci sırayı alan otomotiv sanayiinin geleceğini şekillendirme çabasında olan ülkemizin makina parkının durumu, makina imalatına yönelik politikalar, üretimin kalitesi, AR-GE ve tasarım boyutu, mesleki eğitim, çalışanların iş güvencesi, sendikal haklar, ithalat, ihracat dengeleri vb. konuların bir bütünlük içinde ele alınması gerekmektedir.

Ülkemizde ekonomik ve siyasi istikrar ile sektöre yönelik stratejik planlamanın bulunmaması, yan sanayide yerli parça kullanım oranının giderek düşmesi, ana ve yan sanayiinde yabancı sermaye miktarının giderek yükselmesi, teknolojik yenilenme, üretim düzeyi, mühendislik hizmetleri, istihdam, eğitim, vergilendirme gibi etkenlerden dolayı "Ulusal Otomotiv Sanayii"nin oluşumundan bahsetmek, bugün itibariyle mümkün görünmemektedir.

İnsanlığın ortak mirası olan bilim ve teknolojinin toplumsal ihtiyaçlar doğrultusunda geliştirilmesi ve kullanılmasında mühendisler önemli rol oynamaktadır. Mühendislerin amacı; insanın mutluluğu, yaşam kalitesi ve toplumsal refahın yükseltilmesi, oluşturulan zenginliklerin toplumsal faydaya dönüştürülmesini sağlamaktır.

Makina Mühendisleri Odası, "Türkiye'de Motor ve Otomobil Yapılamaz" tezlerine karşın somut çabalarla motoru ve otomobili ortaya koyan mühendislerin idealizmini ülke ve toplum yararları doğrultusunda yaygınlaştırmayı, bu nedenle sanayileşmeyi ve demokratikleşmeyi ön plana çıkarmaya çalışmaktadır.

Makina Mühendisleri Odası olarak; Otomotiv Ana ve Yan Sanayii Sektöründe aşağıdaki taleplerin ülke ve toplum yararları doğrultusunda hayata geçirilmesi için tüm birikimlerimize katkı ve katılımında bulunacağımızı duyururuz.

1.Otomotiv Sanayii geleceğinde; magnezyum, alüminyum, plastik ve kompozit malzemelerin ağırlıklı olarak yer alması için çalışmalar teşvik edilmelidir.

2.Otomotiv Ana ve Yan Sanayiinde geleceğin yakıtı olan hidrojen yakıtının kullanılması ile ilgili olarak AR-GE çalışmalarına başlanmalı. Hidrojen kullanacak içten yanmalı motorların ve yakıt pillerinin geliştirilmesi, depolama ve dağıtım sistemleri üzerine AR-GE çalışmalarına (ABD, AB ve Uzak Doğu'daki benzeri sanayilere paralel olarak) başlanmalıdır.

3. Geleceğin yakıt teknolojilerinde kilit bir önem taşıyacak olan “BOR” potansiyelimizi katma değere dönüştürecek politikalar üretilmeli, mevcut çalışmalar desteklenmelidir.

4. KOBİ’lerin nitelikli eleman ve özellikle mühendislerin çalıştırılmasını özendirme için vergi indirimleri, prim kesintilerinde kolaylık gibi teşvik edici tedbirler alınmalı ve hayata geçirilmelidir.

5. Sosyo-ekonomik yapıdaki rolleri, istihdam, üretim payları ve yeni teknolojilere hızlı adaptasyon gösterebilme yetenekleri ile KOBİ’ler desteklenmeli ve geliştirilmelidir.

6. Otomotiv Sanayii ve Yan Sanayiinde üretimde farklılığı yakalamanın koşulu AR-GE çalışmalarıdır. Bunun için de ülkemizde, firmalarımızda ve bireylerde AR-GE bilinci oluşturulmalıdır.

7. Eğitilmiş insan gücü artırılmalıdır. Firmaların ihtiyaçları doğrultusunda yönetim, üretim teknolojisi, ürün tasarımı, pazarlama teknikleri vb. konulardaki vasıflı eleman için firma içi eğitimi ve bu alanda eğitilmiş insan gücü istihdamına azami önem verilmelidir.

8. Bir firmanın performansında en önemli faktörlerden birisi de kalite ve standartlardır. Bunun için firmaların ISO 9000, tip onay ve CE uygunluk işareti sertifikası vb. belgeleri alma çalışmaları hızlandırılmalıdır.

9. Firmalar ürettikleri ürünün tanıtımına önem verilmelidirler. Ürünün kendisi, ürünün markası başlıbaşına bir tanıtım amacıdır. Bunun için çeşitli tanıtım kanalları aktif bir şekilde kullanılmalıdır.

10. Tanıtım ve markalaşma çalışmaları sürekli olmalıdır. Tüketiciyi çekecek yeni ürün tasarımı, kalite, kaliteyi markaya dönüştürmek ve bu markayı uluslararası alanda söz sahibi yapmak önemlidir. Tasarımın kalite ve pazarlama ile doğrudan ilişkili olduğunun bilinci yerleştirilmelidir.

11. Birçok ürünün özelliğinden dolayı yurtdışında etkin dağıtım için üretici firmaların kendi dağıtım kanallarını kurması gerekir. Bunun için firmalar etkin dağıtım kanalları oluşturulmalıdır.

12. Daha pahalı geleneksel pazarlama yöntemleri yerine daha az masraflı, etkin pazarlama olanağına kavuşmak için firmalarımız yaygın bir şekilde internet teknolojilerinden yararlanmalıdır.

13. Otomotiv ve Yan Sanayiinde rekabet edebilirlik, işgücü maliyetleri üzerinden uygulanmalı, yeni teknolojiler geliştirilerek sağlanmalıdır.

14. Üniversite sanayii işbirliğinin geliştirilmesi için somut politikalar belirlenmeli ve hayata geçirilmelidir.

15. Motorlu taşıt üretiminde yüksek oranda yerli parça kullanılmasını sağlayacak uygulamalar teşvik edilmeli, planlanmalı ve hayata geçirilmelidir.

16. Otomotiv Ana ve Yan Sanayiinde üretilen her ürünün çevreye verdiği zarardan dolayı üretici firmaların sorumlu tutulması ve bununla ilgili yasal işlemlerin hayata geçirilmesini sağlayacak yasal düzenlemeler yapılmalıdır.

17. Otomotiv Endüstrisinde çevre kirliliğini önleyecek ürünlerin üretilmesini sağlayan firmalar teşvik edilmeli, vergi muafiyetleri getirilmeli ve konuyla ilgili yasal düzenlemeler yapılarak hayata geçirilmelidir.

TMMOB

MAKİNA MÜHENDİSLERİ ODASI

**TMMOB PEYZAJ MİMARLARI ODASI ÖĞRENCİ KOLLARI (PMO-GENÇ)
KURULTAYI 2005 SONUÇ BİLDİRGESİ
15 EKİM 2005 - ANKARA**

90'ların başında Berlin Duvarı'nın da yıkılmasıyla, özü ideolojik olan "soğuk savaş"ın sona erdiği ilan edildi. Amerika'nın başını çektiği sermaye merkezli yönetimler bunu "yeni dünya düzeni" olarak tanımladılar, artık savaş olmayacağı, dünyanın aradığı düzeni bulduğu şeklinde lanse ettiler. Bu süreçte yaşamımıza giren yeni dünya düzeni ve globalleşme kelimeleri gündelik yaşamın ayrılmaz parçaları haline geldiler.

Oysa globalleşme gerçekte azami yoksullaşma, emperyalist saldırganlık, ırkçılık, ekolojik felaket ve ahlaki çürüme anlamına geliyordu insanlık için. Bize "globalleşme" diye yutturulan finans sermayesinin bu üreticilikten yoksun para gücünün dizginsiz egemenliğinden başka bir şey değildi.

Bilgi çağının giderek baskısız, sınırsız, eşitlikçi bir dünya yaratacağını söyleyenlerin hayalleri de gerçeğin yüzüne çarpıyor. Paranın ve bilginin hızlı dolaşımı onu kontrol edenlerin işine yarıyor. Enformasyonun yaygınlaşması özel hayatların kontrol edilmesine yol açıyor. Sosyal niteliği tamamen sona ermekte olan devletler giderek daha çok sermayenin jandarmasına dönüşüyor.

Evet, ortada bir gerçek var; dünyaya silah ve petrol tekelleri, otomotiv patronları, büyük finans çevreleri, insan sağlığıyla oynayan ilaç firmaları hükmediyor. İnsanlar ne yapıyor?

İnsanlar Irak'ta işgalcilere karşı direniyor. Ölenlerin ardından çocuklarının geleceğini özgür kılmak için mücadele ediyor. İnsanlar onurlu yaşam için çaba harcıyor. Dünyanın her yerindeki bilinçli, bilen, gören insanlar emperyalizme, işbirlikçilerine ve zulme başkaldırıyor.

Bu insanların mühendisi, mimarı ve plancıları olarak bizler de biraraya gelip hareket etmenin bilinci ve yaşadığımız topluma karşı sorumluluklarımız doğrultusunda bir adım daha atmak adına TMMOB örgütlülüğü içinde kendi örgütlülüğümüzü kurarak bu noktaya geldik.

Günümüzde yeni liberal politikaların ülkemiz ve meslek grupları üzerindeki gölgesi yoğunlaşmış, tüm mühendis, mimar ve plancılarının mesleklerini ilgilendiren alanlardaki çalışmalarla birlikte, ekonomik, toplumsal ve siyasal gelişmelere daha yakından eğinilmesini gerektirmiştir. Bu doğrultuda TMMOB, diğer çalışan kesimlerle birlikte emekten yana bir iradenin oluşması için yoğun bir çalışma içinde olmuştur.

1994 yılında kurulan Peyzaj Mimarları Odası (PMO), 11 yıllık geçmişinde peyzaj mimarlığını tanıtmaya ve bugünkü noktaya getirme için yaptığı çalışmalarda hep saygısızca ve meslekler arası ilişki etiğine hiç uymayan tavırlarla karşılaşmıştır. Bu tavırlar karşısında haklarımızı korumaya çalışan odamız, meslek gruplarının birbirlerinin sınırlarına duyması gerekli saygıyı hatırlatmıştır herkese.

Aynı hedef için bir araya gelmiş gönüllü bireylerin ortak olarak bir varlık göstererek birleşmeleri örgütlenmenin odak noktasıdır. Örgütlülük; konuşma, üretme ve paylaşma üçgeninden hayat bulan bir kurumdur. Üniversite öğrencileri, yarının peyzaj mimarları ve bu ülkenin geleceği olarak bizler, bilgilerimizi hangi amaç uğruna ve kimler adına çalıştı-

ğımızı bilerek, toplum yararına kullanmak ve toplumsal yaşam standardını yükselterek, örgütlü olarak aynı hedef uğrunda birleşip, onurlu bir yaşam için bu ablukayı kırmak durumundayız.

Odamız ve biz öğrencilere düşen görev, peyzaj mimarlığı örgütlülüğünü korumak ve dar meslekçi peyzaj mimarlığı anlayışının önüne geçmek olmalıdır. Bunun için ileride içinde bulunacağımız PMO çatısı altında mesleki dayanışmamızı, karşı karşıya kaldığımız her türlü haksızlığa karşı birlik olarak göstermek ve meslek onurunu korumak mecburiyetindeyiz.

Peyzaj mimarlığı eğitimindeki gelişmelerin PMO'nun kuruluşundan itibaren geliştiğini görüyoruz. "Bireyin yaşamı boyunca çevresini algılama, anlama, dönüştürme ve denetlemeye yönelik olarak tek başına ya da grup içinde sürdürdüğü zihinsel çaba" olarak tanımlanabilecek eğitim, toplumsal bir kurum olarak altyapının, yani üretim ve paylaşım ilişkilerinin yansımaları olan, aynı anlamda, bu ekonomik altyapıyı da etkileyebilen bir üstyapı kurumudur.

Ezberci sistemin parçası olarak geldiğimiz üniversitelerde, bu halatların kesilerek araştırma temellerine dayandırılması şarttır. Özellikle geleceğin peyzaj mimarları olacak bizlerin araştırmaya yönlendirilmesi gerekmektedir. Bu peyzaj mimarlığının bilimsel anlamda da gelişimini sağlayacaktır.

Peyzaj mimarlığı eğitimine dönük politika üretirken asla gözardı edilmemesi gereken uygulamalı eğitimin gerekliliğinin yanında, ülkemiz realitesi de gözardı edilmemelidir.

Buradan hareketle;

* Eğitim, üretim, istihdam ilişkisinin plansız ele alındığı, insan gücü planlamasının politik rant olduğu,

* Ülkemizde YÖK sorunu,

* Eğitimin özerk, demokratik, eşit ve bilimsel olması gerekliliği,

* Mesleki dilin ortaklaşması gerekliliği

gibi gerçeklikler, eğitime dönük politikaların belirlenmesinde ön açıcı olmalıdır.

Bir diğer sıkıntımız, bugün piyasa talepleriyle akademik eğitimin örtüşmemesidir ve bu, ister istemez, eğitimimizin piyasa şartlarına göre şekillenmesine sebep olmaktadır. Bu piyasacı yaklaşım kırılmalı, piyasaya uygun öğrenci yetiştirmek yerine; araştırma temellerine dayalı, sistemi sorgulayabilen, bilimsel ve toplum adına bir eğitimle öğrenci yetiştirilmelidir.

Günümüz bilgi çağında teknolojinin önemi yadsınamayacak bir gerçektir. Teknolojinin bilimle sentezlenmesi sonucu en başarılı sonuca ulaşılır, çünkü teknoloji, amaca ulaşmak için kullandığımız yol, yöntem, araçtır. Teknolojinin eğitim yaşantımızdaki yeri ve önemini irdelediğimizde, özellikle Peyzaj Mimarlığı örneğinde, verilerin modellenmesini, işlenmesini, analizini ve sunumunu kolaylaştıran ve hızlandıran, CBS, CAD ve bunun gibi yaygın teknolojilerin kullanılmakta olduğunu görmekteyiz. Yaygınlaşan internet ve getirdiği olanaklar sayesinde global bilgilere hızlı ve kolay erişebilecek ortamı bulmaktayız. Gün geçtikçe artan bağlantı hızları ve genişlikleri ile yüksek veri transferi gerektiren 3 boyutlu sanal

ortamların gelişimi söz konusu olabilmektedir. Bu olanaklarla olgunlaşan sanal kampüs uygulamaları bir ütopya olmaktan çıkıp gerçek yaşamdaki yerini almaktadır.

Sanal kampüs uygulamaları bize dünyanın her yerinden oturumlara, derslere, kurslara, seminer ve konferanslara katılma, 24 saat online kütüphanelere erişme, internet üstünden diğer kampüs sakinleriyle yazışma, sesli ve görüntülü iletişime geçme imkanı sağlamaktadır. Dünyada bu tür teknolojilerin yaygın olarak kullanılması ve gün geçtikçe ucuz ve hızlı bir hal almasına rağmen Türkiye ölçeğine inildiğinde yeteri desteği görmediği söylenebilir. Çalışma alanı bağlamında multidisipliner bir yapıya sahip Peyzaj Mimarlığı bilim dalının ilgili diğer meslek dallarıyla etkileşimin ve iletişiminin sağlanması, ortak bir dil birliğinin sağlanması, standardizasyon ve terminoloji kavramlarının tartışıldığı günümüzde, eğitim teknolojilerinin ve ortak bir sanal veri tabanının varlığı problemlerin çözümünü kolaylaştırıcaktır. Ancak, tabii ki, bu noktada fırsat eşitliği kavramı da gündeme gelmektedir. Bir araç olarak bu mesleki teknolojik çözümlerin varlığı kadar onların eğitim ve kullanım olanaklarının eşitlikçi dağılımı da önemlidir.

Teknoloji mesleğimiz için bu derece iyi sonuçlar doğurabiliyorken aynı zamanda olumsuz olarak nitelendirebileceğimiz sonuçları da olabilir. Konuya işsizlik penceresinden bakarsak, teknoloji hem daha uzmanlaşmış işgücüne ihtiyaç duyduğu, hem de aynı işin daha kısa sürede ve daha az kişiyle bitirilmesini sağlayabileceği için, peyzaj mimarlığı mezunlarının önüne bir engel olarak da çıkabilir. Eğitim ve dolayısıyla üretim kalitesinin artırılması, bu noktada çözümün en önemli anahtarlarından.

İşsizlik TMMOB bünyesindeki diğer bütün meslek disiplinlerini olduğu gibi, peyzaj mimarlığını da tehdit etmektedir. İşsizliğin nedenleri tam olarak ortaya konmalı ve bir mücadele başlığı olarak ele alınmalıdır. Peyzaj mimarlığı özelinde konuşursak, işsizliğin en büyük nedenlerinden biri mesleğimizin yasal tanımındaki eksiklerden kaynaklanmaktadır. Bu yasal tanımsızlık da disiplinimizin sınırlarının belirsizleşmesine ve nihayetinde bu sınırların başka disiplinlerce işgaline varmaktadır. Bunu önlemenin birinci yolu, peyzaj mimarlığının “artık alanların tasarımı”nı yapan veya “lüks” bir meslek olarak algılanmasından vazgeçilip, toplum bireylerinin hayatlarının çok önemli kısımlarını geçirdikleri, demokrasinin hayat bulduğu, sosyal faaliyetler ve etkileşimin yürütüldüğü kamusal açık ve/veya yeşil alanların, meydanların tasarımından sorumlu olan bir meslek disiplini olarak algılanmaya başlamasıdır.

İşsizlik ile doğrudan bağlantılı olan bir diğer konu ise eğitimidir. Mesleğimiz yaşam pratiğinde gerçeklik kazanan bir meslek olduğu için, teorik anlamda onunla tanışmak yeterli olmamaktadır. Bu noktada ise staj olanakları ayrıcalıklı bir nokta olarak karşımıza çıkmaktadır. Teorik ağırlıklı derslerle beslenen peyzaj mimarı adaylarının kendilerini staj yoluyla pratik alanda da yetiştirmeye başlaması çok önemlidir, ancak stajda karşılaşılan sorunlar bunu zorlaştırmaktadır. Stajyer öğrenciye sigorta hakları verilmemekte ve stajın eğitimin bir parçası olduğu işverenlerce göz ardı edilmektedir. Eğitimle işsizliğin kesiştiği bir diğer nokta da şudur ki; yeni Peyzaj Mimarlığı bölümlerinin yetersiz donanım ve akademik potansiyel ile açılmasına tepki gösterilmeli, bu yolla peyzaj mimarlığı niteliğinin eksiltilmesine karşı önlem alınmalıdır. Peyzaj mimarlarını eğitim aşamasında da bekleyen pek çok sorun vardır. Peyzaj mimarlığı, pek çok disiplinle etkileşim halinde olan ve süreç anlamında multidisipliner olarak tanımlayabileceğimiz, bir disiplindir. Bu ilişkiler eğitim sürecinin yanında, genel meslek algısına ve istihdama da yansımıştır.

Bu gün okullarımızda aldığımız eğitim piyasa ihtiyaçlarını yeterince karşılamaktadır. Tam aksine piyasa koşulları mesleğimizin çalışma alanlarını sınırlamakta ve basitleştirmektedir. Bir örnek vermek gerekirse okullarda aldığımız eğitim ve peyzaj mimarlığının tanımını ele aldığımızda, mesleğimizin toplumdaki algısıyla ne kadar büyük bir fark olduğunu anlayabiliriz. Meslek disiplinleri birbirleri arasında piyasa koşullarının gerektirdiği gibi büyük bir rant kavgasına düşüyorlar. Bizler yasal düzenlemeleri talep etmeli ve mücadele etmeliyiz fakat bizim kavgamız mücadelemiz bu rant kavgasının dışında, toplumsal fayda merkezli olmalıdır.

Bugün okullarımızdan çıktığımızda peyzaj mimarlığı kent içerisine sıkıştırılmış ve kamusal bir hizmet vermekten uzak bir hale gelmiştir. Mesleğimizin özelde bu şekilde sıralanacak bir istihdam sorunu vardır. Fakat odamız, bizler, öğretim üye ve görevlilerimiz bu konuya sadece bu yanından bakmamalıdır. Bu gün ülkemizde kamusal alanlar yok edilmektedir. Çalışma alanlarımız olan kent içerisindeki kamusal açık ve/veya yeşil alanlar, meydanlar, koruma bölgeleri, millî parklar, kıyılarımız giderek yok olmakta ve bilimsel olarak ortaya konulan nitelikleri yok edilmektedir.

Eğitimimizdeki ve onu takip eden iş hayatımızdaki sorunları aşmak için mesleki iletişim, koordineli çalışmaya, dayanışmaya, ortak hareket zemini oluşturmaya ve demokratik platformda sonuç almaya ihtiyacımız var. Bunun yolu da öncelikli olarak Peyzaj Mimarları Odası'ndan ve onun bünyesinde oluşturulan bir öğrenci örgütlenmesinden geçmektedir. Bu tür bir ortak bilincin oluşturulması ise ancak öğrencilik yıllarından başlanıldığı halde mümkün olabilir, çünkü öğrenci örgütlenmesinin bittiği yerde mesleki örgütlenme devreye girer ve ancak gelecekte meslektaş olacağımızın bilincinin oturtulmasıyla birlikte beraber yapmaya, birlikte öğrenmeye ve birbirimizden öğrenmeye başlayabiliriz. Bu çerçevede, üye sayımızın artırılması öncelikli hedefimiz olmalıdır.

Taleplerimiz, Hedeflerimiz:

* “Peyzaj Mimarı” kadro ünvanının verilmeyişi nedeni ile sıkıntılar yaşanmakta, açılan kamu personeli sınavlarında yanlış planlamalar sonucu Peyzaj Mimarlarının meslek alanları başka mesleklerin istihdamı ile doldurulmaktadır. Mesleki yasal tanınırlık konusunda ciddi sıkıntılar yaşıyor olduğumuz bir dönemde peyzaj mimarlığı meslek ve uygulama alanlarında peyzaj mimarlarının hak, sorumluluk ve yetkilerinin tanımlarında var olan sorunların giderilmesini istiyoruz. Bu konuda meslek örgütümüzün atacağı adımların destekçisi ve takipçisiyiz.

* Peyzaj mimarlığının ulusal çapta konumu ve tanımının bir an önce yapılması gerekmektedir. Peyzaj mimarlığının istenilen düzeye gelmesi için oda – üniversite – öğrenci ilişkilerinin düzenlenmesi ve birlikte çalışma esasına ulaşılması gerekmektedir. Öğrenciler olarak; “tanınırlık” anlamında bilimsel, “üretim ve etkileşim” sürecinde örgütsel çalışmanın öznelerinden biriyiz.

* PMO-geçen örgütülüğünün internet vb. teknolojilerden faydalanan, üst düzey bir iletişim içinde olması son derece gereklidir. Öğrencilerin, mesleğin ve genel olarak toplumun hizmetinde; bu konuda güçlü adımlar istiyoruz. Mesleki veri tabanları, etkileşimli eğitim ve bilgi platformlarının oluşturulmasında emeğimiz olacaktır.

* İşverenlerin stajyerlere, eğitimlerine devam eden ve gelecekte meslektaşları olacak

bireyler olarak bakması, onlara gerekli hakları sağlamaları ve yeterli tecrübeye ulaşmaları için yol gösterici olmaları gereklidir. Bu noktada, PMO'nun ve üniversitelerin gerekli duyarlılığı göstermesi için hareket noktasıyız.

* Mesleki niteliğin ve iletişimin geliştirilebilmesi açısından ortak proje çalışmaları, farklı üniversitelerin peyzaj mimarlığı bölümü öğrencilerinin biraraya gelerek aynı projelerde çalışabilmelerinin koordine edilebilmesi, öğrenci yarışmaları, atölyeler, ortak tasarım stüdyoları, ulusal ve de uluslararası ölçekte proje gezileri düzenlenmelidir. Bu tip organizasyonlarda öncü olmayı doğal görevimiz olarak tanımlıyoruz.

* Bilimsel eğitim tabanlı özerk üniversitelerin yaratılması gerekliliği inancımız karşısına konulan "ticari üniversite" uygulamaları üniversitelerin gelir sağlayabilecek alanlara yönelmesini ve ekonomik kaygılarla bilimsellikten uzaklaşmasına neden olmaktadır. Bu noktada, fırsat eşitsizliği doğuran uygulamalara son verilmelidir, fırsat eşitliğinin nesnel koşulları yaratılmalıdır.

* Peyzaj mimarlığı eğitiminin farklı fakülteler altında olmasının mesleğimize kazandırdığı renklerin farkında olmakla birlikte, peyzaj mimarlığı meslek disiplininin farklı algılanmasını önlemek için standardizasyon çalışmalarına bir an önce başlanmalıdır. Uygulanacak müfredat konusunda PMO ve öğrenciler de tartışma sürecinin doğal bileşeni kabul edilmelidir.

* Üniversitelerde uygulanmaya çalışılan yurtdışı merkezli akreditasyon çalışmaları yerine ülke koşullarına, ülke insanına ve ülkemiz ihtiyaçlarına yönelik çalışmalarda bulunulmalıdır. Peyzaj mimarlığı niteliğini üst seviyelere çıkarmak için, yeni bölümlerin donanımlı ve yeterli hale gelmeden öğrenci alımının engellenmesini istiyoruz.

1995'ten beri süregelen peyzaj mimarlığı öğrencileri örgütlülüğünün son resmi formu olan PMO-Genç olarak düzenlediğimiz bu kurultayda, örgütlenme, eğitim, işsizlik ve teknoloji başlıkları altında kim olduğumuzu, kimin için var olduğumuzu, ve kiminle olduğumuzu göstermeye çalıştık. Mesleki örgütlülüğün toplumdan ayrı tutulamayacağı esasından yola çıkarak; demokratik, özgür ve fırsat eşitliğine dayalı üniversite talebimizle, öğrenci örgütlülüğünün vazgeçilmez olduğuna inanmaktayız. Bu yolda, adayı olduğumuz bu mesleği seven bireyler olarak, doğru için yanlışa karşı el ele vermenin öneminin, ileride meslektaş olacağımız tüm arkadaşlarımızın, kardeş meslek disiplinlerinden yol arkadaşlarımızın, birliğimiz TMMOB ve meslek örgütümüz PMO'nun bilincinde olduğunu görmekten gurur duyuyoruz.

**KURTULUŞ YOK TEK BAŞINA,
YA HEP BERABER, YA HİÇ BİRİMİZ.**

CİNS AYRIMCILIĞI OTURUMU SONUÇ BİLDİRGESİ

Ülkemizde cinsiyet ayrımcılığı aile içi ilişkilerden başlayarak toplumsal yaşam içerisinde her düzeyde yaşanan bir olgudur.

İş yaşamından, sosyal yaşamdan, aile içi yaşamda kadının kadın olmasından kaynaklı sorunlar tarihsel, kültürel, dinsel faktörler nedeniyle görmezden gelinmektedir. Ayrıca kadın sorunu indirgemeci bir mantıkla ele alınarak politika da malzeme olarak kullanılmaktadır. Kadın sorunu bir cinsin diğeriyle olan hegemonik bağımlılık ilişkisine dayanıyor olmakla beraber, bir cinsin diğere karşı mücadele etmesiyle çözülemez.

Mevcut sosyo ekonomik yapı içerisindeki bütün ezilenlerin yoksulların dil, cins, ırk, ayrımı gözetmeksizin bir araya gelip sorunlarının çözümü için ortak bir mücadele yürütmeleri bir zorunluluktur. Cinsiyet ayrımcılığı ya da kadın sorunu derin tarihsel kökenleri olan bir sorundur. Kadın sorununu doğru tahlil edebilmek için sorunun kökenini doğru tespit etmek gerekir.

Kadın sorunu sınıflı toplumlarla birlikte ortaya çıkmış ve bir toplum biçiminden diğere devredilerek günümüze kadar gelmiştir. Egemen sınıfın çıkarlarına hizmet eden cinsiyetçiliği, onunla uzlaşmaz çelişkilere sahip olan kadın ve erkek yani tüm ezilenlerin birlikte mücadelesiyle ortadan kaldırmalıdır.

Cinsiyetçiliğe karşı mücadelede ezilen ve sömürülen sınıfların bütünü kazanılmadan özgür ve eşit bir toplum yaratılması mümkün değildir. Bu yüzden bu mücadele bugünden yarına ertelenemez. Kadın sorununun doğa ile iç içeliği gerektiren jeoloji mesleğinin özelliğinden dolayı jeoloji mühendisi kadın meslektaşlarımız açısından özel yansımaları görülmektedir.

Oysa:

- Üniversitelerimiz bünyesindeki bölümlere öğrenciler, kadın erkek ayrımı yapılmadan alınmakta, mesleğinin gerektirdiği zor arazi koşullarında bile çalışabileceği bilinciyle mezun olmaktadır. Aynı iş koşullarında erkeklerle eşit çalışma gücüne sahip kadın meslektaşlarımız çalışma hayatına girişte ve çalışma sürecinde ayrımcı uygulamalarla karşılaşmaktadırlar. Cinsiyet ayrımcılığı kamu kurumlarından, özel sektöre kadar birçok işyerinde görülmektedir.

- İş yaşamında kadın meslektaşlarımıza karşı yapılmış hiçbir hukuki zemini olmayan bu çağdışı ayrımcılığı, sessiz kalarak kabul etmek mümkün değildir. Kamu kurum ve kuruluşlarınınca yapılması gereken, alınacak personelin sadece kadro ve pozisyonlarının ayrıntılı olarak belirtilmesi ve takdir yetkisinin başvuru sahiplerine bırakılmasıdır.

- Namus ve töre cinayetlerine hep birlikte dur demek insanlık borcumuzdur. Irak savaşında mağdur olan kadınlarla, anadilinde eğitim hakkından dahi yoksun olan ve yoğun baskılara uğrayan Kürt Kadınıyla dayanışma, bu topraklarda yaşayan tüm kadınların “kadın dayanışması”nın merkezinde olmalıdır.

Toplumun her zerresine işleyen cinsiyet ayrımcılığını yıkmak, ancak birlikte mücadele, kadın dayanışması ile beraber tüm örgütlülüklerin topyekün bu ayrımcılığa karşı çıkmasıyla ve sınıfsız sömürsüz bir yaşama ulaşmakla mümkündür. Kadın sorunu aslında erkeklerin de sorunudur. Kadının özgürlüğü insanlığın özgürlüğüdür.

DOĞA-İNSAN İLİŞKİSİ VE JEOLJİ OTURUMU SONUÇ BİLDİRGESİ

Felsefe ve bilim doğayı ve içinde yaşadığımız doğal çevreyi önce kavramada, ardından da doğal dengeleri gözeterek dönüştürmede asli unsurdur. Doğa canlı ve cansız varlıkların tümüdür, bu açıdan bakıldığında insan doğanın bir parçasıdır. Doğada her olgu ve süreç birbiriyle etkileşimde ve bu anlamda da sarmal bir döngü içindedir.

Tarihsel nedensellik çarkı farklı işlese; atomcuların maddenin doğası, dünyaların çokluğu, uzay ve zamanın erimi konusundaki öngörülerini rağbet görüp temel alınsa; insanların gözleyip anlaması gereken doğa yasaları kavransa ve kavratılsa, günümüzdekinden farklı bir dünyada yaşıyor olacağımız açıktır.

Bilim, temel değerlerini yitirmeksizin varlığını sürdürme umudu besleyen, bir diğer deyişle “sürdürülebilir yaşam” arayışındaki insanlık için başlıca araçtır. Yalnızca başarılı bilim insanlarına değil, bilimi anlayan ve ona kucak açan bir insan toplumuna da gereksinim duymaktayız. Bilim, fikirlerin özgür alışverişine dayalıdır; değerleri gizliliğe ters düşer. Bilim de demokrasi de çizgi dışı fikirleri ve güçlü tartışmaları destekler. İkisi de yeterli neden, tutarlı sav, kanıt konusunda yüksek standart ve dürüstlüğü temel ölçütler olarak almak zorundadır.

İnsanın doğaya ve yaşadığı doğal çevreye ilişkin bilgisi üssel/katlanarak artan ve entegratif/bütünleşen özelliktedir. Zaman kavramı ile tanımlanan olgu ise doğadaki değişim ve dönüşümlerin bir sonucudur.

Tüm bu evrim sürecinin asli unsuru atomlar ve atom-altı parçacıklar, az sayıdaki bu parçacık türlerinden çok sayıda canlı türünün ve maddenin oluşmasının nedeniyse simetri kırılması ve özellik sabitlenmesidir. İnsanlığın sorunu evrim sürecini doğal bir gelişim olarak almak yerine Oluşturucu Dış Güç, bir diğer deyişle Doğaüstü bir Güç tarafından oluşturulup örgütlendiği düşüncesini temel almasından, buna karşılık bu gelişimin farklı türler ve oluşumlar ile doğal ortamın etkileşiminden kaynaklandığının gözardı edilmesinden kaynaklanmaktadır.

İkinci bir sorun kaynağı ise, bu genel bakışın uzantısı olarak, tepeden inmece bir toplumsal örgütlenmenin egemen olması ve bu örgütlenme türünün tüm örgütlenme ve yönlendirme inisiyatifi ve sorumluluğunu tepedeki unsur(lar)a bırakmasıdır.

İnsanın insanı tahakküm altına aldığı bu tür örgütlenme doğayı da tahakküm altına alma ve doğadan bilinçsizce yararlanma mantığını ürettiği için yıkımlara neden olmaktadır. İnsanı sömürmeyen bir sistem, insanın doğal ve asli bir parçası olduğu doğayı da sömürmeyecektir. Yerkürenin oluşumundan günümüze canlı türleri yedi kez kütleli olarak yok olmuştur.

Geçmişteki bu yok oluşlar doğal olgular ve süreçlerden kaynaklanmışken, bugün doğal süreçlerin yıkıma dönüşmesindeki en önemli etken doğaya müdahale eden ve koşulları olumsuzla evrilten insandır.

Doğaya, doğal süreçler ve dengeler gözönüne alınmaksızın yapılan müdahaleler ve yararlanma uygulamaları doğanın tahrip olmasına, doğal dengelerin bozulmasına ve yıkımlara neden olacaktır ve olmaktadır da.

Bu bilinçsiz ve sömürü amaçlı yararlanma doğada kaos yaratacak, giderek artan sayıda canlı türünün yok olmasına ve kütleli kırılmalara neden olan beklenmedik doğal olaylara zemin

hazırlayacaktır. İnsan türünün bu yok oluş sürecinden kendini kurtarabilmesi için doğaya bakışını kökten değiştirmesi gerekmektedir. Bir kuram ve uygulama olarak jeoloji insanı doğayla dost kılacak bilim ve mühendislik anlayışıdır. Temelde yerkürenin ve yaşadığımız doğal çevrenin geçmişini ve geleceğini kavramaya dayanır. Bu nedenle de kültür ve bilimin kavranması/kavratılmasındaki en önemli araçlardan olan Jeolojik Miras oluşumlarının insanın sömürüsü ve olumsuz-bilinçsiz müdahalesi sonucunda tahrip edilmesini önleyici çabaların yoğunlaştırılması karşımıza bir zorunluluk olarak çıkar.

İŞSİZLİK OTURUMU SONUÇ BİLDİRGESİ

Egemen sınıflar için teknoloji kar maksimizasyonu için kullanılan bir araçtır. Bu nedenle teknoloji ücretli çalışanların istihdamını daraltıcı faktör olarak kullanılmaktadır. Teknolojik gelişmeler iş gücünün verimliliğini arttırırken, işgücü için istihdamı daraltıcı etki yaratmaktadır.

Teknolojinin işgücü üzerindeki işsizlik yaratma tehdidi çalışma yaşamının yeniden düzenlenmesini gerektirmektedir. Teknolojik gelişmeler işgücünün niteliğini değiştirmektedir. Birçok işgücü türünü niteliksiz hale getirirken, bir yandan yeni, nitelikli işgücü talebi yaratmaktadır. Nitelikli işgücünü sağlama koşulları Neoliberal politikalarla insan temel hakkı durumundaki eğitimin meta haline getirilmesiyle bireyler için sürekli bir gider haline getirilmektedir.

İşgücünün piyasa ilişkisi içindeki bu konumu eşitsizlikleri derinleştirmekte, işgücü sürekli birbiri ile rekabet eder hale dönüştürmektedir. Mühendislik alanında da bu durum görülmektedir. Mühendisler arasında uzmanlaşma, yetkinleşme gibi unsurlarla, niteliksel anlamda farklılaştırma gelişmesi; mühendislik alanındaki işgücü fazlalığına karşı, mühendislik alanındaki işgücünün bir kesimine olanaklar sağlayıcı düzenlemedir.

Planlama süreçlerinden uzak, serbest pazar içindeki üretim-istihdam ilişkisi nitelikli, niteliksiz ayrımı olmadan işgücünün büyük kısmını ekonomi dışı alana itmekte, işsizliği nitelikli-niteliksiz işgücünden bağımsız yapısal bir sorun haline getirmektedir. Bu nedenle işsizlik, işsizlerin olduğu kadar çalışanların ve öğrencilerin de sorunudur. İşsizlik sadece kriz dönemlerinde görülen bir durum olmamakla birlikte kişisel yetersizlikler de işsizliğin tek nedeni değildir.

İşsizlik sürekli var olan ve yaşayabilmek için sürekli mücadele etmek zorunda bırakıldığımız bir durumdur. İşsizlik sadece ekonomik boyutlu bir sorun değildir. Ayrıca toplumda suç oranının artması, bireysel ve toplumsal yabancılaşma gibi çeşitli sorunlara neden olmaktadır. İşsizliğin çözümü için öğrencilerin geleceklelerini toplumdan bağımsız olarak değil onun bir parçası olduğunu bilerek tasarımları gerekir.

Bir öğrenci birlikteliği sağlanmalı ve sorunun çözümüne yönelik çalışan ve işsiz kesimle birlikte uzun vadeli çalışmalar yapılmalıdır. Teknolojik gelişmeler işgücünün verimliliğini arttırmaktadır. Bu nedenle işsizliği önlemeye yönelik olarak çalışma saatleri azaltılmalı, iş imkanlarından daha fazla sayıda insanın yararlanacağı şekilde düzenlenmelidir.

MÜHENDİSLİK EĞİTİMİ VE ETİK

1980 darbesiyle getirilen YÖK zihniyeti üniversiteleri işlevsiz hale getirmiştir. Neoliberalizmpolitikaları eğitimi paralı hale getirerek insanlar için temel hak olmaktan çıkarmıştır. Bu süreçle birlikte üniversiteler ticarethane öğrenciler ise müşteri konumuna getirilmiştir. Politik, ekonomik, toplumsal pek çok nedenden dolayı Türkiye’de hala istenilen nitelikte eğitime ve bilimsel bilgiye sahip olmadığımız bir gerçektir. Ülkemizdeki mühendislik eğitimindeki, uygulamalı eğitimin yoksunluğu laboratuvar çalışmalarından yoksunluk, bilgisayar donanımsızlığının yetersizliği ve bunların sonucu olarak da ezber dayanan eğitimin varlığı biz öğrencilerce yaşanılarak teneffüs edilmektedir. Ülkemizde üniversitelerden çıkan öğrenciler genelde pratik eksikliği yüzünden her şeyden önce üretim mekanizmasında vasat verimlilikte işe başlamaktadırlar. Mühendislik eğitimi, ruhsuz, nötr,

sorumsuz bir teknik eleman gibi değil bilimin ışığında, geleceğe ilerleyecek ve toplum için teorisini pratiğe dönüştürecek mühendisler yetiştirmelidir. Bu yüzden mühendislik eğitimi, analiz edilen konunun mercek altına alınarak problemin fiziksel mekanizmasının ortaya konulması, gelişen teknolojinin, bilimin yakından izlenerek orijinal çalışmalarının yapılmasına ve bilime katkı sunulmasına dayanmalıdır. Bilim, fikirlerin özgür alışverişine dayalıdır; değerleri gizliliğe ters düşer. Bununla beraber mühendislik ve mühendislik eğitiminde etiğin rolü büyüktür. Etik yasalar gibi insanların davranış kuralları da kaynağını toplumdan ve toplumu biçimlendiren üretim ilişkilerinden alırlar ve üretim ilişkileri ve toplumun değişimine paralel olarak değişirler; bu nedenle iyi-kötü, doğru-yanlış ve buna benzer kavramların algılanması, değerlendirilmesi üretim ilişkilerinin dolayısıyla egemenlik ilişkilerinin neresinde olduğumuza göre değişir. Mühendislik etiği yaratıcı faaliyetin ahlaki ilkeleri ile sorgulanması olarak özetlenebilir. Dünya Mühendisler Birliği'nin 5 Ekim 1997'de yapılan toplantısında mühendislik etiği şöyle belirtilmiştir: “Mühendisler, mühendislik mesleğinin, doğruluğunu, onurunu ve değerini, insanların rahat, yaşaması için bilgi ve becerilerini kullanarak, dürüst ve tarafsız olarak halka ve kendi işlerine sadakatle hizmet ederek, mühendislik mesleğinin niteliği ve prestijini arttırarak, kendi disiplinlerinin mesleki ve teknik prestijini arttırmaya çalışarak yüceltir ve geliştirirler.”

- İnsanlar okula başlama yaşından itibaren yetenekleri açığa çıkarılarak eğitilmeli ve yönlendirilmelidirler.
- Orta öğretimdeki ders kitaplarının içeriği bilimsel olmayan, ırkçı-gerici-cins ayrımcılığı öğeleri doludur. Bu müfredat acilen gözden geçirilerek düzeltilmelidir. Bugün Türkiye’de yaklaşık 200 bin öğretmen 135 bin derslik açığı vardır.
- Klasik lise eğitimi her türlü teknolojik bilgi ve beceriden uzak üniversite öğrencisi aday olabilen, topluma yarasız ve uyumsuz mezunlar vermektedir.
- Uygulanmakta olan ÖSYM modelinin verimsiz olduğu öğrenciler arasında genel bir kabulüdür. Öğrencilerin meslek seçiminde hataya düşmesini önlemek amacıyla lise öğrencilerinin mühendislik eğitimi ve iş alanları konusunda bilinçlendirilmesi ve yeteneğe göre seçim yapılmasını engelleyen puana göre yapılmasını sağlayan ÖSYM modeli değiştirilmelidir.
- Bütçeden eğitime ayrılan pay arttırılmalıdır. Eğitim tüm topluma eşit ve parasız verilmelidir.
- Ezberci eğitim yerine araştırma ve incelemeye dayalı sorgulayıcı eğitim olmalıdır.
- Mühendislik eğitimdeki sorunlar aşılırsa, şartlar yeterli düzeye ulaşırsa ve öğrenmeyi öğrenmiş, araştıran, çözüm üreten ve yaratıcı bireyler topluma kazandırılmış olacaktır. Aynı zamanda toplumun her alanında iletişim becerilerini ve grup çalışmalarını kullanan, gelecekte çağa ayak uyduran bir araştırmacı bilince sahip bireyler, ülkesine daha faydalı kişiler olarak topluma katılabileceklerdir.
- Bizler parasız, özerk, bilimsel ve demokratik bir üniversite istiyoruz. Bununda sıkı bir birlikte olacağına inanıyor ve tüm öğrencileri bu birlikteliğe davet ediyoruz.
- Mühendisler mesleki görevlerini yerine getirirken toplumun güvenilirliğini, sağlığını ve refahını önde tutmalıdırlar. Mühendislik kurallarına, kararlarına uygun tasarlamak zorunda olduklarını bilmelidir ve tasarımlarını belirlenmiş standartlara uygun olacak şekilde yapmalıdırlar.

- YÖK sistemi günümüz eğitim modeli açısından verimli olmadığı bir gerçektir. Bu sistemin yerine özerk, demokratik, katılımcı bir üniversite sistemi hayata geçirilmelidir.
- Eğitim emekçilerinin önemli bir bölümü yoksulluk ve açlık sınırında yaşam mücadelesi vermektedirler. Bu durum bir an önce düzeltilmelidir.
- Eğitime yönelik kurulmuş olan demokratik kitle örgütlerini ve eğitim bileşenlerini bir araya gelmiş yeni bir eğitim sistemi oluşturup olgunlaştırabilmelidirler.
- Yetkin mühendisliğin, adına piyasa dediğimiz ve bu piyasada, belli bir zümrenin yani yetkin oldukları söylenen küçük bir grubun en büyük yeri kapmak ve pastadan en büyük payı almak için başvurduğu, hizmetin daha iyi değil daha ucuza üretilmesini ve sermaye ucuz emek gücü sağlayacağı, varolan işsizlik koşullarında, yeni mezunlar için iş bulma ve üretme koşullarını yok edeceği açık bir gerçektir. Bu yüzden yetkin mühendisliğe “Hayır!” diyoruz. Paralı eğitime karşı çıkan, sınıfsız bir toplum, sömürsüz bir yaşam isteyen, bireysel çıkarları değil toplumsal çıkarları benimseyen TMMOB'nin, bu yabancılaşma sürecinde kapitalizmin oyununa alet olmaması gerekir ve bununla birlikte kurslar ve sınavlar ile yetkinlik sıfatını vereceğini düşünerek yeni bir rant kapısı açmaması ve haksız bir kazanç sağlamaması gerekir. Eğitim, bir toplumda istendik, diskordans oluşturmeyen, sessizlik kültürüne adapte bireyler yetiştirmek için kullanılan, devletin en önemli ideolojik aygıtlarından biridir. Bu, kişinin zihinsel, bedensel, duygusal ve toplumsal yeteneklerini kontrol altında tutmak, yani rutini karakterize etmek için egemenlerin kullandığı bir aygıttır. Eğitim süreci, sorgulayıcı, araştırmacı, yaşamdaki gerçeklerle neden-sonuç ilişkisi kuran, olayları sürekli değişim, etkileşim ve dönüşüm sürecinin bir parçası olarak gören bireyler oluşturmalıdır. Eğitim, usta-çırak ve ya öğretene-öğrenen ilişkisi gibi değil, tam tersine öğretene öğretirken öğrendiği, öğrenenin öğrenirken öğrettiği diyaloga dayalı bir şekilde verilmelidir. Ancak bu şekilde ezberci eğitimden uzak, dogmatik olmayan, bilimsel bilginin ışığında dünyayı değerlendirebilecek bireyler yetişebilecektir.

ODA-ÖĞRENCİ İLİŞKİSİ VE ÖĞRENCİ PROFİLİ OTURUMU SONUÇ BİLDİRGESİ

Ülkemizin son yirmi yıllık tarihinde sosyal, kültürel ve ekonomik alanlarda çok hızlı bir değişim geçirdiği herkes tarafından bilinmektedir. Kuşkusuz ki 1980 askeri darbesinin toplumsal belleğimizde açtığı yaralar daha kapanmamıştır.

Meslek örgütlerin üyeleriyle arasındaki bağlar üye olma zorunluluğu kaldırılarak koparılmaya çalışılmıştır. Egemenler aynı zamanda da, toplumu ve özellikle gençliği psikolojik bir baskı altına alarak mücadelenin önüne geçmeye ve toplumun, dinamik kesimlerle bağlarını koparmaya çalışmaktadırlar.

50'li yıllardan 80'li yıllara kadar sorgulama, yorumlama, kendi özgün düşüncelerini yaratma ve ifade etmek gibi konularda ileri noktalara gelebilmiş gençliğin önemli bir kısmı olan öğrenci gençlik, bu gün bu yeteneklerinden yoksun bir şekilde evrilmeye devam ediyor.

Geneli atomize olmuş, kolektif yaşamdan uzak, alternatifi göremeyen bu öğrenci tipolojisi kendine ev okul ve suni eğlence alanları dışında bir yaşam alanı yaratamamıştır. İşsizlik, sağlık, barınma gibi en temel toplumsal sorunları tartışmak bir yana, doğrudan kendi yaşamını ilgilendiren sorunlarla ilgilenip kafa yormayı bile anlamsız bulmaktadır.

Öğrenci profilinin yarattığı bu etki ve odaların örgütlenme anlamında yeterli gayreti gösterememesi, odaları adeta öğrencilerden yalıtık bir görünüm verdiği açıkça ortadadır. Üniversitelerdeki bu olumsuz tabloya rağmen bu gün yapılması gereken ivedi görev öğrencilerin kendini ifade edebilecek alanları yaratmak.

Öğrencilerin içinde bulunduğu bilimsel, mesleki her türlü faaliyeti elinden geldiğince destelemesi, odanın yıllardır birikmiş deneyimlerinin öğrencilerle paylaşması, iş hayatında çıkabilecek sorunlarla ilgili öğrencilerin bilgilendirilmesi, geleceğin oda yöneticileri olarak yönetim kademelerinde ve bilimsel-teknik kurultaylarda öğrencilerin de kendilerini ifade etmesi, öğrenci üyeliğin özendirilmesi işler odanın öğrencilerle bağlarını kurmak açısından son derece faydalı olacaktır.

Diğer yandan odamızın 30 yıllık tarihinde ilk defa kurultay yapan biz JeoGençliler var olduğumuz illerdeki odamızın şube ve temsilciliklerini öğrenci örgütlülüğü konusunda daha aktif bir şekilde çalışmalarını sağlamak amacıyla zorlamalı, yeni arkadaşlarımızı buralar yönlendirmeli, öğrencilerle oda arasında bir köprü olan JeoGenç'e daha kurumsal ve demokratik bir işleyiş vermeliyiz.

Bu gün Oda üyelerinin ve diğer jeoloji mühendislerinin mesleki ve sosyal alanlarda yaşadığı her sorun yarın bizi bekleyen o sorunlardır. JeoGenç odamızın bu alanda vermiş olduğu mücadelenin öğrencilere aktarılacağı araçtır. Oda ve öğrenciler ancak bu araçla güzel rengarenk bir kültür oluşturabilecektir. Mühendislik mesleğinin örgütlendiği odalar ve bağlı olduğu üst birliği TMMOB toplumsal yaşamımızdaki etkinliği ve mesleki alanlarda kapsadığı kitleleriyle büyük bir güç konumundadır.

Anayasanın 135. maddesine göre kamu kurumu niteliğindeki meslek örgütlenmesi olan odalar mesleğin bilimsel gelişimini, meslektaşların ortak çıkarlarını kamu ve ülke yararı gözeterek savunan, bilimle toplum arasındaki köprülerin koruyuculuğunu yapan bekçileri olmalıdırlar. Odaların global ölçekte mesleğe yapılan saldırıları göğüslemek, örgüt çatısı

38. Dönem TMMOB ve Oda Etkinlikleri Sonuç Bildirgeleri —————

altında bir araya gelen meslektaşları bilim ve duyarlılık ekseninde harmanlamak, toplumsal üretim süreçlerinin içerisinde kendini tanımlayabilen bireyler olarak değiştirip geliştirmek ve diğer meslek disiplinleriyle bilimin yapılabilmesi ve topluma ulaştırılması konusunda ortaklaştırmak gibi görevleri vardır.

**SORUNLARIMIZ ORTAK, GÜZELLİKLERİMİZ ÇOK LAKİN
PAYLAŞMAK İÇİN KAYBEDECEĞİMİZ BİR DAKİKAMIZ BİLE YOK...**

6. ULUSAL BETON KONGRESİ SONUÇ BİLDİRGESİ

16-17-18 KASIM 2005 – İSTANBUL

İstanbul Şubemizin “Yüksek Performanslı Betonlar” konulu Prof. Dr. Yaşar Atan anısına düzenlediği 6. Ulusal Beton Kongresi, 16-18 Kasım 2005’de İTÜ Süleyman Demirel Kültür Merkezi’nde yapıldı.

Düzenleme Kurulu Başkanlığını Prof. Dr. Hulusi Özkul yaptı. Kurulda yer alan Prof. Dr. Turan Özturan, Prof. Dr. Fevziye Aköz, Yrd. Doç. Dr. Hasan Yıldırım, Rezan Bulut, Nusret Suna ve Sevil Karıncalı’nın açılış konuşmalarından sonra TMMOB II.Başkanı Oğuz Gündoğ, AKP Erzurum Milletvekili Mustafa Ilıcalı, İTÜ Rektör Vekili Prof. Dr. Haluk Karadoğan’ın konuşmaları yer aldı. Kongrede 13 oturumda, 42 bildirim sunuldu.

Kongrede, Prof. Dr. Yaşar Atan’ı Anma Oturumu gerçekleştirilmesi ise ayrı bir anlam ifade etti. Oturum başkanlığını İTÜ İnşaat Fakültesi Yapı Malzemesi Anabilim Dalı Başkanı Prof. Dr. Mehmet Ali Taşdemir’in yaptığı anma oturumu, Prof. Dr. Yaşar Atan anısına bir dakikalık saygı duruşu ile başladı. Oturumda, 15 yıl birlikte çalışmış olduğu Prof. Dr. Süheyl Akman, eski rektörlerden yakın arkadaşı Prof. Dr. Nahit Kumbasar, uzun yıllar birlikte araştırma yaptığı Prof. Dr. Müfit Yorulmaz, yakın arkadaşlarından aynı zamanda sınıf arkadaşı yakın çevresindeki Prof. Dr. Günay Özmen, sınıf arkadaşı Prof. Dr. Fikret Keskinel ve Prof. Dr. Güngör Evren yer aldılar.

Oturumda, 1979 yılında kaybedilen Prof. Dr. Yaşar Atan’a ait fotoğrafların slayt gösterisi ve yaşamına ilişkin bir tanıtım yapıldı.

1. TIBBİ JEOLOJİ SEMPOZYUMU SONUÇ BİLDİRGESİ 1-3 ARALIK 2005 - ANKARA

Son yıllarda baş döndürücü hızla gelişen bilimsel ve teknik gelişmeler, içinde yaşadığımız bilgi çağına damgasını vuran başlıca etmenlerdendir. Bu süreçte bilimsel ve teknolojik gelişmelere bağlı olarak anabilim dalları şemsiyesi altında yeni uzmanlık dallarının doğması ve gelişmesi olağandır. Jeoloji Mühendisleri Odası Tabiplerin, diş hekimlerinin, veteriner hekimlerin, epidemiyologların, ziraatçıların, biyologların desteğini alarak ülkemizdeki bir ilki yani 1. Tıbbi Jeoloji sempozyumu'nu gerçekleştirmiştir.

Jeoloji Mühendisliği bir yandan sanayinin ana girdisi olan metalik maden, endüstriyel hammadde, enerji hammadde, yeraltısuyu, vb. aranıp bulunması ve ekonomiye kazandırılması görevi üstlenirken, diğer yandan baraj, tünel, otoyol, köprü, hava limanı vb. büyük mühendislik projelerinin hayata geçirilmesinde önemli görevler almaktadırlar. Aktif bir deprem kuşağında yer alan ülkemiz heyelan, sel vd. doğal afetlere sahne olmakta ve bu afetler sonucunda bazen 10.000 lerle ifade edilen can kaybına sakatlanmalara, milyarlarca dolara varan maddi zarara uğramaktadır.

Doğal afetler denince öncelikle 1-2 dakika veya 1-2 saatte meydana gelen ve arkasında acılar bırakan olaylar olarak algılanmaktadır. Eğer bazı element veya minerallerin insan sağlığı üzerinde binlerce yıldan beri etkisi dikkate alınırsa doğal afet sınırlarının zannedildiğinden daha geniş olduğu ortaya çıkmaktadır. Belli yöre ve bölgelerde yaşayan insanlarımız daha doğumunda itibaren bu riskin altında kalmakta kanserin dışında ölüm nedeni bilmemesini, genç yaşta dişlerinin ve iskelet yapısının bozulmasını bir kader, bir yaşam tarzı olarak benimsemektedir.

Jeoloji Mühendisliği hayatın her alanına yönelik hizmetleriyle toplumun güvenliği, sağlığı ve refahı için önemli işlemlere sahip bir meslek disiplini. Günümüzde jeoloji bilimi ve mühendislik uygulamalarının hızlı bir gelişim dönemine girdiğini sevinerek görüyoruz.

İnsanlık tarihi, jeolojik tehlikelerin yarattığı yıkımlar (depremler, volkanik patlamalar vb.) kadar, yer kabuğunu oluşturan kayaların ve minerallerin kullanımı ile kazanılan kültürel gelişimlerin izlerini de taşır. Veba, çiçek, humma gibi hastalıkların neden olduğu felaketler karşısında ilk bulunan çözümlerden birisi minerallerin kullanımı olmuştur. Günümüzde sağlıklı bir yaşam çevresinin oluşturulabilmesi için ortamın jeolojik özelliklerinin insan, hayvan ve bitki sağlığı üzerindeki etkilerinin incelenmesi özel bir önem kazanmıştır. İnsan yaşamında giderek önem kazanan bu gibi sağlık konuları Tıbbi jeolojinin doğrudan ilgi alanına girmektedir. Jeoloji Mühendislerini, Tabipleri, Epidemiyologları, Diş Hekimlerini, Patologları, Veteriner hekimlerini, Ziraatçıları, Biyologları, Hidrojeologları, Mineralogları ilgilendiren Tıbbi Jeoloji; kaynak sularında radon, arsenik, flor, civa kirliliği, toprakta iyot, selenyum, çinko eksikliği vd. çevremizde asbest, eriyonit, silis mineralleri gibi sağlığımızı olumsuz etkileyen unsurları mercek altına almaktadır. Tıbbi jeoloji, sorunların tesbitinde ve çözümünde ortak çalışma platformlarına güncel bir örnek oluşturmaktadır.

Ülkemizde karşı karşıya oldukları afet risklerinin azaltılmasıyla insan yerleşimlerinin daha güvenli ve sağlıklı kılınması sürecinde, Tıbbi Jeoloji amaçlı araştırma ve uygulamaları tartışmak, bilgi ve deneyim aktarımını sağlamak, merkezi ve yerel yönetimlere uygulama yöntemlerini sunmak amacıyla 1-3 Aralık 2005 tarihleri arasında düzen-

lediğimiz 1.Tıbbi Jeoloji Sempozyumu Jeoloji Mühendisleri Odasının jeolojinin bu alanında attığı önemli bir adımdır.

1 Aralık Saat: 9.30'da başlayan açılış konuşmalarında ilk önce Sempozyum Başkanı M. Cemal GÖNCÜOĞLU, sonra Jeoloji Mühendisleri Odası Başkanı İsmet CENGİZ, ardından ise Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı M. Hilmi GÜLER konuşma yaptılar.

Sempozyum Başkanı M. Cemal GÖNCÜOĞLU, Tıbbi jeolojinin tanımını, çok disiplinli bir çalışma olduğunu, ve Jeoloji Mühendisliği için yeni bir açılım olduğunu vurguladı.

Oda Başkanı İsmet CENGİZ, maden yatakları, kanunlardaki yeri, çevre, jeoloji mesleği ile mesleğin sorunlarına değindi.

Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı M. Hilmi GÜLER, Jeoloji mühendislerine verilen önemden söz ederek, MTA ve TPAO'nun yaptığı çalışmalardan söz etti ve her iki kuruluşa da başarılı çalışmalarından ötürü teşekkür etti. Jeoloji mühendislerinin sorunlarını bildiğini ve bu konuda yapılan girişimleri de dile getiren bakan Güler, bakanlık faaliyetlerini insana rağmen değil, insan unsuru ile yürüttüklerini bildirerek, ilki yapılan böyle önemli bir sempozyumdan çıkacak bilimsel sonuçlara değer verdiklerini ve sonuçları birlikte hayata geçirmeye hazır olduklarını bildirdi.

1 ve 2 Aralık 2005 tarihlerinde bilimsel tartışmaların yapıldığı sempozyumda 8 çağrılı konferans, 13 sözlü bildiri ile 6 poster sunumu yer aldı.

Çağrılı konferanslarda;

Eşref ATABEY; Tıbbi jeolojinin tanımı, tarihi, jeoloji ve insan sağlığı, mineral tozları ve pnömokonyozlar ve Türkiye'de insan sağlığına etki eden jeolojik unsurlar ile arazi kullanımı planlaması ve iskan alanlarında Tıbbi Jeolojinin önemi konularında ayrıntılı açıklamalarda bulundu.

Y. İzzettin BARIŞ; asbest ve eriyonit sorununu vurgulayarak bunların insan sağlığı üzerindeki etkilerini açıkladı. Türkiye'de yapılan araştırmalar ile risk altında olan yöreler hakkında bilgiler aktardı.

Hanım HALİLOVA; İyot, çinko, kobalt, mangan, bakır ve selenyum mikroelementlerin biyojeokimyası, çevre ve insan sağlığına etkisini ortaya koydu.

Nurdan S. DÜZGÖREN AYDIN; kurşun izotopları ve ağır metallerin kaynakları, dağılımları ve biyokimyasal özellikleri, şehir ve çevre kirliliği ve insan sağlığı üzerine etkilerini vurguladı.

Nurhayat BARLAS ile Ali DEMİRSOY; Ağır metallerin Türkiye'deki durumu ve canlılar üzerindeki etkilerini ortaya koydular.

Cahit HELVACI; Batı Anadolu'da arsenik ile bor mineralleri ilişkisini vurgulayarak, insan sağlığı üzerindeki etkilerine değindi.

Ulvi Reha FİDANCI; Türkiye'de selenyum, flor, bakır dağılımlarını açıklayarak bunların hayvan sağlığına etkilerini vurguladı.

L. Tufan ERDOĞAN; Nükleer santraller, radyoaktivite ve halk sağlığı ilişkisini ortaya koydu.

Sözlü bildiri sunumlarında;

Eşref ATABEY; Nevşehir yöresindeki kanser nedeni eriyonitli volkanik tüfler ile göl çökellerinin ilişkisi ortaya koyarak, Tüm Kapadokya Bölgesinin kanser nedeni

eriyonitli tuf olmadığına işaret etti.

Özlem TÜRKÖĞLU, Esin ÜNAL, Vural OYAN, A. Ümit TOLLUOĞLU, M. Akif IŞIK, Mesut ÇİMRİN ve Mahmut İLHAN, sunumlarında Gevaş ilçesinde (Van) gözlenen mide kanseri vakalarının fibroz mineraller ile ilişkisini, Sonay SÖZÜDOĞRU OK, Sadık USTA, Hanım HALILOVA, Susan HOSSEİNİ ve İlhami ÜNVER, Kastamonu yöresindeki su, toprak ve bitki örneklerinin iyodür düzeylerini ortaya koyarak sağlığa etkilerini, Enver AKARYALI ve Necati TÜYSÜZ, Trabzon-Araklı arasında karayolu boyunca asidik ve bazik topraklar üzerinde yetişen fındık bitkisinin trafik ve jeolojik faktörlerden kaynaklanan ağır metal kirliliği,

Güner SÜMER, Eskişehir Porsuk çayı ağır metal kirliliği, Ulvi Reha FİDANCI, Hilal KARAGÜL, Tevhide SEL ve Berrin SALMANOĞLU, Türkiye’de doğal ve endüstriyel florozizi vurguladılar.

Nazmi ORUÇ, Türkiye’de yüksek düzeyde florür içeren kaynak suları ve sağlık açısından önemine, Nilgün ÜREN, Tevhide SEL, Hilal KARAGÜL, Ulvi Reha FİDANCI ve Handan MERT, florozlu koyunlarda serum selenyum düzeylerine, Ali BİLGİN, Tevfik İSMAİLOV ve Şemsettin CARAN, Isparta yöresi kaynak sularında florür, iyot, arsenik düzeyleriyle insan kökenli (antrapojenik) kirlenme ve sağlığa etkilerine değinmişlerdir.

Mehmet ŞENER, ev içi metan gazı hakkında bilgiler vererek, Kayseri örneğini vererek halk sağlığı yönünden irdelenmiş, Hazım YILMAZ, Ülkemizdeki karbondioksit çıkışlarının insan sağlığına yönelik uygulamaları açıklamıştır.

Hüseyin YALÇIN ve Fatma YALÇIN, böbrek taşlarının insan sağlığına etkilerini Sivas Bölgesinden örneklerle açıklamış, A. Ümit TOLLUOĞLU, Meral ERAL, Şule AYTAŞ, Sema AKYIL, M. Akif IŞIK, Mahmut A. ASLANI, Onur KÖSE, Doğukan A. TÜRKÖZÜ ve Ayşe YÜKSEL, Van Gölü havzasında radyoaktivitenin jeokimyasal dağılımı ve halk sağlığına etkilerini ortaya koymuştur.

Gülten YAYLALI, Necati TÜYSÜZ ve Mehmet TÜFEKÇİ tarafından Trabzon-Hopa arası çay bahçeleri topraklarının ve çay bitkilerinin iz metal konsantrasyonları, Fetullah ARIK ve Tahir NALBANTÇILAR tarafından Maden işletmeciliğinin çevre ve halk sağlığına etkileri, Can ÖNER ve Canan ÖNER tarafından taşocağı işçilerinde silikozis riski, Ali BÜLBÜL, Gültekin TARCAN ve Ali GÖKGÖZ tarafından Denizli ili kuzeyinde yer alan bazı termal kaynakların hidrojeokimyasal incelemeleri ve sağlığa etkileri, Tuğbanur ÖZEN ve Gültekin TARCAN tarafından Dikili termal kaynakların hidrojeolojisi, su kimyası ve canlılar üzerine etkileri ile Tevhide SEL, Nilgün ÜREN, Ulvi Reha FİDANCI, Serpil NALBANTOĞLU ve Güzin Özkurt BOZARAN tarafından Thelaria Annulata ile enfekte sığırlarda serum beta-karotin vitamin A ve Selenyum düzeyleri hakkında poster sunumları yapılmıştır.

1 Aralık 2005 öğleden sonra ‘Eriyonit Minerali ve Kanser (Sarıhıdır-Karain-Tuzköy Örneği)’ paneli büyük ilgi görmüştür. JMO MYK üyesi Bahattin Murat DEMİR tarafından yönetilen panelde Sarıhıdır Muhtarı İbrahim DURAN, Karain Muhtarı Mustafa TURAL, Ürgüp Belediye Başkanı Bekir ÖDEMİŞ, Tuzköy Belediye Başkanı Ümit BALAK, Kanserle Savaş Daire Başkanı Murat TUNCER, Toraks Derneğinden Y. İzzettin BARIŞ ile JMO BTK üyesi Eşref ATABEY panelist olarak konuşmuşlardır.

Sempozyumda ‘JEOLOJİK UNSURLAR VE HALK SAĞLIĞI’ adı altında sergi yer

almış, Eti Maden İşletmeleri Genel Müdürlüğü, TPAO, BOTAŞ ile MTA Genel Müdürlüğü stand açmışlardır. Gerek sergi ve gerekse standlar katılımcılar tarafından ilgi görmüştür. Sempozyum çok büyük ilgi görmüş ve 1500 dolayında davetli tarafından izlemiştir. 3 Aralık 2005 tarihinde Nevşehir yöresindeki Sarıhıdır-Tuzköy ile Karain'e bir teknik gezi düzenlenmiş olup, gezi lideri Eşref ATABEY tarafından bu yerleşim yerlerinin üzerinde kurulduğu kanser nedeni eriyonitli volkanik tüf kayaları ve sağlık sorunları ile çevre jeolojisi hakkında geziye katılanlara ayrıntılı bilgi verilmiştir. Teknik geziye katılanlar arasında Uluslar arası Toksikoloji Birliği Başkanı Ali Esat KARAKAYA ile KKTC Maden, Metalurji ve Jeoloji Mühendisleri Odası Başkanı Mehmet NECDET de yer almıştır.

Sempozyum sonunda:

- 1) Tıbbi jeoloji konusunda halk sağlığıyla ilgili olarak başta Sağlık Bakanlığı, Bayındırlık Bakanlığı, Çevre ve Orman Bakanlığı, Enerji Bakanlığı ve Tarım Bakanlığı, Yerel Yönetimler ve ilgili kurumlarla işbirliği yapmak. Bu Bakanlıklarda ve Yerel Yönetimlerde Jeoloji Mühendisi istihdam edilmesinin sağlanması
- 2) İmar, Jeotermal, Maden, Çevre, Yeraltısuları, Jeolojik hizmetler yasalarında tıbbi jeoloji ve halk sağlığıyla ilgili ifadelerin yerini bulması,
- 3) Jeolojik unsurların sağlığa etkisi olduğu yerleşim yerleri (asbest ve eriyonit minerali tozlarından kaynaklanan kanser riskleri gibi) yeni iskana açılmaması yönünde önlemlerin alınması, bu yönde imar yasasında Tıbbi Jeolojinin yerini almasının sağlanması
- 4) Zemininde sağlığı tehdit eden jeolojik unsurların tesbiti yapılan yerleşim yerlerinin ıslahı konusunda önlemlerin alınması (Nevşehir iline bağlı Tuzköy, Karain ve Sarıhıdır'da olduğu gibi).
- 5) Jeolojik unsurlar ile insan sağlığı ilişkisi ve bunların coğrafi dağılımları konusunda halkı bilinçlendirmek, uygulayıcı kurum ve kuruluşlara aktarma hususunda bilgi birikimini sağlamak,. Bu konuda konferans, panel, seminer düzenlemek, yayınlar yapmak
- 6) Sağlığı tehdit eden jeolojik unsurların Türkiye'de dağılımı, risk haritalarının yapılması ve bunun gerçekleşmesi yönünde ortak projelerin yapılması,
- 7) Çevremizin ve sağlığımızın korunmasına yönelik olarak jeoloji bilimi ile tıp ve diğer meslek disiplinleri ile işbirliği yapılması öngörülmüştür.

GÜNEYDOĞU ANADOLU BÖLGESİ ENERJİ FORMU 2005 SONUÇ BİLDİRGESİ 2-3 ARALIK 2005 - DİYARBAKIR

“Güneydoğu Anadolu Bölgesi Enerji Forumu 2005” TMMOB Elektrik Mühendisleri Odası Diyarbakır Şube tarafından 2-3 Aralık 2005 tarihinde Diyarbakır’da gerçekleştirildi.

Forum yürütme kurulu, sunulan bildirimler, yapılan tartışma ve katılımcıların katkıları ile sürdürülen panel ve değerlendirmeleri eksen alarak, forum sonuç bildirgesini kamuoyu ve ilgililerin bilgisine sunmayı kararlaştırmıştır.

1.Güneydoğu Anadolu Bölgesinin genel enerji yapısına bakıldığında, bölgenin enerji üretimi açısından çoğunluğunun yenilenebilir önemli kaynaklara sahip olduğu görülmektedir. Bölge, ülkenin hidroelektrik enerji üretiminin % 39,84’ü, petrol kaynaklarının % 95’i, değerlendirilebilir önemli miktarda jeotermal, linyit ve asfaltit kaynaklarının yanında güneş ve rüzgar enerjisi potansiyeli de düşünüldüğünde, enerji ve su kaynakları açısından oldukça önemli bir potansiyele sahiptir. Buna rağmen, elektrik enerjisi kullanımında tüketiciler açısından Türkiye’nin en ciddi problemlerinin yaşandığı bölge olması özelliğini taşımasının yanı sıra, bu kaynakların kullanılmasında suretiyle yaratılan ulusal katma değerden de eşitsiz pay almaktadır.

2.Cumhuriyet’in kuruluşundan bu yana ihmal edilen bölgenin, üretilen millî hasıladan aldığı payın düşüklüğü, yatırımsızlık ve diğer sosyokültürel sorunların yanı sıra kimliklerin inkar edilmesi vb. sorunlarla büyüyen olumsuzluklar bölge gelişimini engellemiştir. Petrol kaynaklarının gelirlerinin yarısının, petrolün çıkarıldığı illerin özel idarelerine aktarılması ile ilgili yasa tasarısına benzer şekilde, bölge enerji üretiminden elde edilen gelirin bir bölümünün GAP projesinin tamamlanmasında kullanılmasında gibi yasal düzenlemelere gidilerek eşitsiz gelişimin bölge lehine düzeltilmesine katkı koyacak politikalar geliştirilmelidir.

3.Bölgenin elektrik enerji sisteminde kullanılan teçhizatın önemli bir bölümü ekonomik ömrünü tamamlamıştır. Kısmen iletim hatları olmak üzere, özellikle dağıtım hatlarının yetersiz ve eski olması, taşınan enerjinin hat kapasitelerine göre yüksek olması, hat teknik kayıplarını ülke ortalamasının üzerine çıkartmaktadır. Bakım ve onarım çalışmaları için gerekli olan işgücü ve yatırım kaynağı yaratılmalı, dağıtım hatları kesinlikle yenilenmeli, bölgede aşırı yükselen teknik kayıpların düşürülmesi sağlanmalıdır.

4.TEDAŞ’ın özelleştirme beklentisiyle üzerine düşen görevleri yerine getir(e)memesi, yatırımların gecik(tiril)mesi ve mevcut hatların yenilenmemesi sonucu, Diyarbakır başta olmak üzere bölge kentlerinde elektrik enerji alt yapısı can çekişmektedir! Yaşanan sorunlar dikkate alınarak bir an önce elektrik altyapısı yatırımlarında pozitif ayrımcılık uygulanmalıdır.

5.Küreselleşme rüzgarı ile özelleştirmenin yaygınlaştırılmasının kamu yararı kavramını tehdit ettiği ülkemizde; özellikle bölge başta olmak üzere enerji sektöründe faaliyet gösteren bütün kurumlar nitelikli personel, araç ve gereç sıkıntısı çekmektedir.

6.Bölgenin sürgün yeri olarak görülmesi personel sıkıntısı yaşanmasında diğer bir etkidir. Siyasetin kamu hizmeti üreten kurumlar üzerindeki gölgesi ile idari kadrolar

sürekli değiştirilmekte, adeta vardiya usulü idarecilik yöntemleri ile kurumlar işlevsiz ve verimsiz hale getirilmektedir. Personel politikaları gözden geçirilmeli, nitelikli istihdam sağlanması ve kurumları işlemez hale düşüren uygulamalardan vazgeçilmesi gerekmektedir.

7. Tüketici açısından elektrik enerjisinde kalite oldukça önemli bir kavramdır. Bölgede özellikle kış aylarında aynı gün içerisinde çok sık ve uzun süreli elektrik kesintileri yaşanmakta ve bu durum kullanıcıların elektrikli cihazlarına zarar vererek tüketicilerin mağduriyetine neden olmaktadır. Elektrik enerjisi sektöründeki hizmet kuruluşları, kullanıcıya kaliteli elektrik enerjisi sunabilmek için gerekli çalışmaları yapmalı, kamu adına denetim yapacak bağımsız yapılar desteklenmelidir. Bu konuda yasal düzenlemeler, standartlar tarafların katkı ve katılımı ile tamamlanmalıdır.

8. Bölgede çözüm bekleyen çok ciddi enerji problemleri varken bütün sorunların kaynağı olarak kaçak elektrik kullanımının gösterilmesi sorunları çözmekten uzaktır. Bu yanlış anlayışın bir politika olarak benimsendiği görülmektedir. Asli görevleri vatandaşa hizmet olan kamu kurumlarının, kaçak elektrik kullanımının yüksekliğini öne sürerek, yürütmeleri gereken hizmetleri aksatmaları kamusal hizmet anlayışına aykırıdır. Yıllarca; kurumsal denetimin yapı(a)maması, usulsüz ya da kaçak enerji kullanımının önemli boyutlara ulaşmasına neden olmuştur.

9. TEDAŞ tarafından açıklanan kayıp-kaçak rakamlarının birlikte kullanılması ve bütün rakamların kamuoyuna kaçak enerji olarak sunulması mühendislik açısından teknik bir yaklaşım değildir. Dağıtım hatları, trafolar, v.b. teçhizatlarda oluşan teknik kayıpların kaçak kavramından farklı kullanılarak, ülke genelinde ve bölgede tespitin sağlıklı yapılması için net ölçümler yapılmalı, ülke enerji sistemine maliyetinin belirlenmesi için çalışmalar yapılmalıdır.

10. Bazı basın organlarında, Türkiye’de kaçak enerji kullanımı sadece bölgeye mal edilmeye çalışılmakta, kayıp kaçak olarak ifade edilen oranların ifade ettiği büyüklükler matematiksel büyüklük olarak değil, oransal büyüklük olarak kullanılmaktadır. Bu kesinlikle kabul edilemeyecek bir kavramdır. Kaçak kullanım yada elektrik çalınması değişik oranlarla ülkenin gelişmiş bölgeleri dahil, tamamında mevcuttur. Kaçak elektrik kullanımının ekonomik, sosyal ve adli boyutu dikkate alınarak nedenleri araştırılmalı, bilimsel sonuçları üzerinden, çözüm yoluna gidilmelidir.

11. Forum katılımcıları; ülkenin neresinde olursa olsun kaçak elektrik kullanımını bir kazanç biçimi ya da doğal bir hak haline getiren, kamu kaynaklarını sömüren anlayışla mücadele edilmesi gerektiğini vurgulamışlardır.

12. Bölgede enerji tüketimi, özellikle yaz aylarında tarımsal sulama ve kış aylarında ise meskenlerde ısınma amaçlı olarak kullanılması nedeniyle yüksek değerlere çıkmaktadır. Halkın enerji kullanımı konusunda bilinçlendirilmesi ve enerji tasarrufunun bir yaşam biçimi haline getirilmesi için tüm kurumlar üzerine düşen sorumluluğu yerine getirmelidir.

13. Son 20 yıla yayılan çatışmalı süreçte, bölgenin ve ülkenin önemli kaynakları heba olmuş, süreç içerisinde güvenlik gerekçesiyle boşaltılan binlerce köyden göç etmek zorunda kalarak, üretimden kopartılan ve sayıları milyonlarla ifade edilen insan toplulukları kentlerin varoşlarında açlıkla, sefaletle ve çok zor yaşam koşullarıyla mücadele etmek zorunda bırakılmışlardır. Yoğun göç alan bölge kentlerindeki nüfusun önemli

bir bölümünün açlık sınırının altında yaşamayı ve elektrik birim fiyatlarının yüksek olması, halkın bir kısmını kaçak enerji kullanımına itmiştir. Ülkemiz; bu koşullarda yaşamak zorunda bıraktığı insanların, kaçak elektrik kullanmak dahil suça teşvik etmemek için çözümler üretmelidir.

“ELEKTRİK ENERJİSİ KULLANMAK BİR İNSAN HAKKIDIR!”

14.Anayasamızın 5. maddesinde geçen; “insanın maddi ve manevi varlığının gelişmesi için gerekli şartları hazırlamaya çalışmak, devletin temel amaç ve görevleri arasındadır” ilkesinden hareketle; sağlık sektöründe yeşil kart uygulamasına benzer bir metotla Türkiye genelinde açlık sınırının altında yaşamla mücadele eden, işsiz ve yoksul kesimler için özel indirimli tarife uygulaması veya ayda 150 kWh'a kadar elektrik tüketiminden bedel alınmaması sosyal devlet anlayışının tesisi için büyük önem arz etmektedir.

15.Elektrikle ısınmayı önlemek için ekonomik sıkıntı yaşayan kişi ve ailelere yakacak yardımının yapılması, bölgede yaygın olarak kullanılabilir güneş enerjisi sistemlerinden faydalanılması için devlet teşviklerinin verilmesi, ya da alt yapısı tamamlanacak yerleşimlerde, toplu ısı merkezlerinin kurulması gibi benzeri önerilerin dikkate alınacağı uygulamaların politika olarak benimsenmesi yaşanan ekonomik ve sosyal kayıpları azaltacaktır.

16.GAP kapsamında tarımsal sulama alanındaki projelerin gerçekleşme oranı %13'ler civarındadır. Projenin gecikmesi nedeniyle çiftçiler; tarımsal arazileri kendi olanakları ile kuyular açıp tesisler kurmak suretiyle, elektrik enerjisi kullanarak sulamaktadırlar. Sulama kanallarının bölge genelinde tesis edilmesi ile, bir yandan üreticinin gelir düzeyinin artması sağlanacak, diğer yandan sulama amaçlı harcanan elektrik enerjisine aktarılan kaynakların gereksiz tüketimi önenebilecektir. Ülke ekonomisine büyük katkılar sağlayacak olan GAP kapsamındaki sulama kanallarının ivedilikle tamamlanması için gerekli kaynak yaratılması bir an evvel sağlanmalıdır.

17.Ülke genelinde bir dönem için tüm uyarılarımıza karşın plansızlığın yarattığı sorunların çözümü için (günübirlik) çözüm olarak sunulan, ve özellikle bölgede yaygın olarak kurulan mobil santrallere, yaklaşık 1 milyar \$ ülke kaynağı aktarılmıştır. Bu santrallerin literatürde en fazla 10 MW gücünde ve acil durum santralleri olarak tanımlanmasına rağmen kapasiteleri çok yüksek değerlere çıkarılarak ve çevre mevzuatından muaf tutularak devreye sokulmuşlardır. Mevcut durumda bir kısmının sözleşmesi bittiği halde sökülüp taşınmamış, aksine çoğu yeni piyasa yapısına uygun lisanslar alarak, durumlarında değişiklik yapmadan üretim yapmaya devam etmektedirler. Bu santraller ya sökülüp alınmalı, ya da mevzuatlara uygun çalışma şekline getirilerek hem fiyatları indirilmeli hem de çevreye olumsuz etkileri önlenmelidir.

18.Enerji hayatımızın vazgeçilmez bir parçasıdır. Ancak, enerjiyi üretirken geçmiş ve geleceğimizin vazgeçilmez değerleri olan tarihi ve doğal zenginliklerimiz tahrip edilmemelidir. Ekolojik dengeye zarar verebilecek modeller yerine çevre dostu üretim modelleri gündeme getirilmelidir. Yapımı gündemde olan Ilisu barajı ile sadece bölgenin değil, insanlığın en önemli tarihi değerlerinden antik Hasankeyf Kenti sular altında kalacaktır. Ayrıca, Munzur ve Zap nehirleri üzerinde yapılması planlanan barajlarla da doğa harikası vadiler yok olacaktır. Doğa ve kültür varlıklarının insanlığın ortak mirası olduğu gerçeğinden hareketle kurtarılması için alternatif çalışmalar geliştirilmelidir.

19. Gelişmiş ülkelerin çimento, demir-çelik gibi yüksek enerji gerektiren ve çevreyi kirleten sektörlerini, gelişmekte olan ve az gelişmiş olan ülkelere kaydardıkları gözlenmektedir. Bu durum ülkemiz gibi gelişmekte olan ülkeler için yabancı sermayenin yatırımı gibi gözükürken, aslında ülkenin enerji kaynaklarını kullanmada ve çevrenin korunmasında büyük olumsuzluklara neden olmaktadır. Ülkemizin ileri teknoloji barındıran, sektörlerde sürdürülebilir bir kalkınma politikası ile gelişmesine yönelik planlama anlayışı geliştirilmeli, bilim ve mühendisliğin kamu yararı eksensli çalışmaları değerlendirilmelidir. Enerjiyi yoğun kullanarak, kirli üretim yapan katma değeri düşük üretim sektörü yerine, bilgi yoğun üretim teknolojilerine yatırım yapılması özendirilmeli ve desteklenmelidir. Ülkenin enerji politikaları geliştirilirken, gelişimine ağırlık verilecek sektörlerin belirlenmesi bu açıdan oldukça önemli olacaktır.

20. Ülke enerji politikaları oluşturulurken planlamada birliğin sağlanması, gerçekçi ve sağlıklı projeksiyonların ortaya konulması son derece önemlidir. Zaman zaman “bilinen nedenlerle savunulan” nükleer enerji santralleri yerine yerli ve yenilenebilir enerji kaynaklarının kullanılmasına yönelik projeksiyonlara yönelinmelidir. Doğa ve insan yaşamını tehdit etmeyen yenilenebilir enerji kaynaklarının kullanımına yönelik çalışmalar, ülkemizi nükleer tehlikelerden korurken, nükleer hammaddeler açısından da dışa bağımlılığımızı önleyecektir. Bu nedenle öncelikle öz kaynaklarımıza dayalı modellerin seçilmesi ve mevcut potansiyelimizin değerlendirilmesi gerekmektedir.

21. Kamu personeli olduğunu göz ardı ederek, siyasi iktidarların bir parçası gibi hareket etme eğilimini gelenek haline getiren bazı enerji bürokratlarının bu davranış biçiminin kabul edilemez olduğunu katılımcılar önemli bulmuşlardır.

22. Elektrik enerjisi fiyatının diğer ülkelere göre yüksek olması sanayi üretim girdilerinin düşürülmesi ve tüketicinin yaşam düzeyinin yükseltilmesi önünde önemli bir engel olarak durmaktadır. Girdi maliyetlerinin artması istihdamı da olumsuz etkilemektedir. Kişi başına milli gelirden alınan paydaki ülke genelindeki düşüklük bir yana, bölgeler arası eşitsiz dağılım toplumsal dengeleri tehdit etmektedir.

23. Enerji sektörü stratejik öneme sahip tekel olarak kamu hizmeti niteliği çerçevesinde kar, rant beklenti ve siyasal baskılarından uzak sürdürülmesi gereken bir sektördür. Bu özellikleri nedeniyle planlama anlayışının hakim olduğu merkezi yapılanmaya gidilmeli, özelleştirme uygulamalarına son verilerek, koordinasyon, yetişmiş insan gücü, ekonomik kaynak ve ileri teknoloji politikalarıyla güçlendirilmiş, “kamu kontrolünde”; toplumun çalışanlar, tüketiciler dahil tüm örgütlü kesimlerinin temsil ve karar süreçlerine etki edebildiği “kamusal denetime” açık bir yapı oluşturulmalıdır.

24. Katılımcılar ve Elektrik Mühendisleri Odası temsilcileri forum içeriğinde tespit edilen gerçekler ışığında yapılacak çalışmaların takipçisi olacaklarını, yapılan çalışmalar hakkında kamuoyunu bilgilendirme sorumluluklarını yerine getireceklerini, mühendislik mesleğini toplum yararına kullanma kararlılıklarını bir kez daha ifade etmişlerdir.

Kamuoyu ve ilgililerin bilgilerine sunarız.

GÜNEYDOĞU ANADOLU BÖLGESİ ENERJİ FORUMU 2005

Yürütme Kurulu

IV. ULUSLARARASI AMBALAJ KONGRE VE SERGİSİ SONUÇ BİLDİRGESİ 8-10 ARALIK 2005 - İZMİR

Türkiye Mimar Mühendis Odaları Birliğini oluşturan meslek odaları ve ona bağlı Kimya Mühendisleri Odası kendi alanlarını ilgilendiren konularda, ilgili kuruluşlarla işbirliği yaparak toplum ve ülke yararına ve mesleki gelişmeye katkı sağlayacak çeşitli bilimsel ve teknik toplantılar gerçekleştirmektedir. Bu çerçevede IV. Uluslararası Ambalaj Kongre ve Sergisi, Ambalaj Sanayicileri Derneği ve kuruluşunun 50. yılını kutlayan Ege Üniversitesi ile birlikte E.Ü. Atatürk Kültür Merkezi'nde 8-10 Aralık 2005 tarihleri arasında gerçekleştirilmiştir.

1997 yılında ilk kez ulusal boyutta düzenlenen Ambalaj kongresi daha sonraki yıllarda uluslararası boyutta olmak üzere iki yılda bir düzenlenmektedir. Kongrenin açılışını onurlandıran İzmir valisi Sayın Oğuz Kağan KÖKSAL, İzmir Milletvekili ve TBMM Divan Başkanlığı üyesi Sayın Türkan MİÇOĞULLARI, TMMOB Yönetim Kurulu üyesi Sayın Alaattin ARAS, E.Ü. Rektör Yardımcısı Sayın Prof. Dr. Fikret İKİZ, Ambalaj Sanayicileri Derneği Genel Başkanı Sayın Velit GÜNAY ve Kimya Mühendisleri Odası Yönetim Kurulu Başkanı Sayın Erel ÖZBOZKURT kongrelerin ve ambalajın önemini vurgulayan konuşmalar yapmışlardır. Ayrıca açılışta İzmir milletvekili Erdal KARADEMİR, Ege Bölgesi Sanayi Odası Başkanı Sayın Taner TAŞKIN, Pektim Genel Müdürü Sayın Kenan YAVUZ, Büyükşehir Belediyesi Genel Sekreter Yardımcısı Sayın Serpil GÜNGÖR, Çevre ve Orman İl Müdürü Sayın Osman TATAR, TSE Bölge Müdürü Sayın Ramazan USTA, İzmir Ticaret Borsası Yönetim Kurulu Başkanı Sayın Tuğrul YEMİŞÇİ de bulunarak kongreyi onurlandırmışlardır.

Kongreye 269 kişi kayıtlı olarak katılmıştır. Katılımcıların dağılımı sanayiden %40, Belediyeler, odalar, vakıf ve dernekler resmi kurum ve kuruluşlardan %30, üniversitelerden % 25

Dünyada en hızlı gelişen ve diğer teknolojilerin de gelişmesine katkıda bulunan ambalaj kongresinde 75 bildiri tartışılmıştır. Bildirilerin %19'u gıda ambalajı, %15'i ambalaj atık yönetimi, %15'i ambalaj standartları, %13'ü ambalajın yaşamdaki yeri, %12'si Ambalaj teknolojisindeki yenilikler, % 12'si ambalajda plastik ve kâğıt, %7'si ambalaj tasarımı ve %7'si ambalaja genel bakışı yansıtmıştır.

Kongre kapanışından önce yapılan panel ambalaj eğitimi üzerinde yoğunlaşmış, başkanlığını KMO Ege Bölgesi Şube Başkanı ve kongre yürütme kurulu başkanı Prof. Dr. Gürel Nişli'nin yaptığı panele katılan Prof. Dr. Josef MILTZ (İsrail), Prof. Dr. A.A. JOSHI (Hindistan), Prof. Dr. Athan LABROPOULOS (Yunanistan), Fiorella DANTAS (Brezilya) ülkelerindeki eğitim modellerini, bu konuya ilişkin fikirlerini ve önerilerini açıklamışlardır. ASD genel sekreteri Doğan ERBERK, TSE Ambalaj Komitesi Başkanı Hasan Salih ACAR, 19 Mayıs Üniversitesi öğretim üyesi Yrd. Doç. Dr. Zehra AYHAN ülkemizdeki konumu dile getirerek bu sektörün eğitim gereksinimini tartışmışlardır. Tartışmalarda özel olarak ambalaj konulu bir lisans eğitiminin sektöre yeni işsizler ekleyeceği vurgulanarak kimya gıda gibi alanlarda mühendislik lisans eğitiminin tamamlayan ve bu alanda çalışmaya ilgi duyan kişilerin uygun seçmeli dersleri almaları, meslek içi eğitimler veya yüksek lisans eğitimi ile niteliklerini geliştirebilecekleri, teknik yüksek okul veya teknik lise mezunu ara eleman gereksinimi olduğu vurgulanmıştır.

İKİNCİ İSTANBUL'UN JEOLJİSİ SEMPOZYUMU SONUÇ BİLDİRGESİ 16-18 ARALIK 2005 - İSTANBUL

“İstanbul’un Jeolojisi Sempozyumu II” 16-18 Aralık 2005 tarihlerinde İstanbul’da Kadir Has Üniversitesi Cibali Kampüsü salonlarında yapıldı.

Karmaşık bir jeoloji yapısı olan ve yer kabuğundaki konumunun sağladığı bazı üstünlüklerin yanında bundan kaynaklanan bir dizi sorun da yaşayan İstanbul’un sorunlarına ver bilimcilerinin gözü ile açıklamalar getirildi.

Sempozyum’da İstanbul’un jeolojisi ile ilgili bir dizi bildiri sunuldu. Bu çerçevede, deniz jeolojisi, fay jeolojisi, heyelan jeolojisi, mühendislik jeolojisi ve benzer konularda yeni bulgular ve görüşler sergilendi ve ilgi ile izlendi.

Sempozyum’un açılışında Sempozyum Başkanı Prof Dr Erdoğan Yüzer, Kadir Has Üniversitesi Rektörü Prof Dr Yücel Yılmaz, İMP Bürosu Başkanı Prof Dr Hüseyin Kaptan, JMO 2. Başkanı Bahattin Demir ve JMO İstanbul Şube Başkanı Dr Yıldırım Güngör İstanbul’un ve Sempozyum’un önemine dikkat çekti.

Sempozyum açılış konferansını Prof Dr Yücel Yılmaz verdi ve “İstanbul ve Çevresinin Jeomorfolojisi ve Genç Tektoniği” konusunda ilgi gören bir konuşma yaptı.

Bu Sempozyum’da ayrıca İstanbul için önemli sayılan üç konuda özel oturumlar düzenlendi ve çağrılı konuşmacıların bu konulardaki açıklamaları izlendi.

Seçilen konulardan biri, Marmaray Projesi kapsamında yapımına başlanmak üzere olan ve üzerinde zaman zaman tartışmalar açılan “ Tüp Geçiş” projesi idi. İstanbul’un çarpık kentleşmesinin bir yandan nedeni bir yandan da sonucu olan yanlış ulaşım sisteminin aşılması doğrultusunda önemli bir aşama olarak görülen Tüp Geçiş ile ilgili olarak, projenin tanıtımı yapıldı ve tüp geçişinin jeoloji ve zemin koşulları, üzerinde en çok kaygı yaratılmaya çalışılan deprem ve sıvılaşmaya ilişkin yaklaşım ve yapım teknolojileri üzerine ayrıntılı açıklamalar yapıldı. Özellikle, Prof Dr Mustafa Erdik’in depreme dayanıklılık ve sıvılaşma sakıncası konusundaki açıklamaları konunun gündelik dile çevrilmesi güç bir titizlikle ele alındığını ortaya koydu.

İstanbul’u ilgilendiren önemli bir başka konu, “Tsunami Sakıncası” da ikinci özel oturumda irdelendi. Uluslar arası katılıma açılan ve bir Japon ve bir İtalyan bilim insanının konuk edildiği bu oturumda genel olarak tsunami oluşumu ve etkileri, Marmara Bölgesi’nin geçmişindeki tsunami izleri ve geleceğe yönelik kestirimler tartışıldı. Sonuçta İstanbul’un Marmara Denizi kıyılarında 5,50 m’ye varabilecek yükseklikli tsunami dalgalarının olma olasılığı anımsatılarak kentin planlanmasında bu sakıncanın da göz önüne alınması istendi.

Seçilen üçüncü özel oturum da, İstanbul Deprem Master Planı’nın (İDMP) anımsatılmasına yönelik oldu. Bilindiği gibi, İstanbul Büyükşehir Belediyesi’nin 4 üniversiteden onlarca akademisyene hazırlatmış olduğu İDMP bundan 2 yıl önce tamamlanmıştı. İstanbul’un beklenen depremlerin yıkımından korunması için neyin, nasıl, hangi sıra ile, hangi kaynaklarla ve hangi yasal düzenlemelerle yapılması gerektiğini bütün ayrıntılarıyla açıklayan İDMP ortaya çıktıktan sonra ülkeyi ve kenti yönetenlerin artık somut bir şeyler

yapacakları bekleniyordu. Ne var ki, bütçesi Avrupa metropollerinin bütçelerini birkaç kez katlayan İstanbul kenti için bilinmesi gereken her şey bu denli ortaya çıkarılmışken, yapılması gereken hiçbir şeyin yapılmamış olması rahatsızlık yaratıyordu. Tamamlanışından 2 yıl sonra artık anılmaz olmuş olan İDMP Sempozyum’da bir kez daha gündeme getirildi ve Afet İşleri Genel Müdürlüğü ve İstanbul Büyükşehir Belediyesi yetkilileri, Ulusal Deprem Konseyi Başkanı Sayın Prof Dr Haluk Eyidoğan ve JMO tarafından uygulaması gerekenlere anımsatıldı. JMO’nun sunumunda, “Ne yazık ki kamu görevlileri başka dönüşümlerin ışıltısı peşinde görevlerini yerine getirmiyor. İstanbul ayrıntı sayılabilecek birkaç çalışma dışında depreme hazırlanmıyor. Yolumuzu yöneticilere sunulduğu söylenen “gizlilik dereceli” raporlar değil, İDMP aydınlatıyor. Bomboş geçen 2 yıl, beklemekle olmayacağını apaçık ortaya koydu. Geriye tek bir seçenek kaldı, Kamuoyunun İDMP’na sahip çıkması, İDMP’nda konan ilkeleri ve yol haritasını yaşama geçirmeleri için Kamu Yöneticilerine baskı yapmaları. Bu da sağlanamazsa bizleri ölüm, yıkım ve yoksulluk bekliyor.” dendi.

Yapılan bir başka özel oturum da, İstanbul’da önceki yıl yaşanan önemli bir heyelanla ilgili çalışmalara ayrıldı. Sunumlarda, benzer süreçlerin İstanbul’un batısındaki başka yerlerde de yaşanabileceğine dikkat çekildi.

Yerbilimcilerin yoğun ilgisini çeken Sempozyum, gelecekte de her iki yılda bir yinelenec-
cek.

4. KENTSEL ALTYAPI ULUSAL SEMPOZYUMU SONUÇ BİLDİRGESİ

15-16 ARALIK 2005 – ESKİŞEHİR

Eskişehir Şubemiz tarafından düzenlenen 4. Kentsel Altyapı Ulusal Sempozyumu, Anemon Otel’de gerçekleştirildi. 15-16 Aralık 2005 tarihlerinde yapılan sempozyumda, 4’ü özel toplam 12 oturumda pek çok kentsel konu ele alındı.

Sempozyumun açılışında İnşaat Mühendisleri Odası Eskişehir Şube Başkanı Erman Gölet’in konuşması yer aldı. Sempozyum, Eskişehir Büyükşehir Belediye Başkan Vekili İsmet Erden, Eskişehir Odunpazarı Belediye Başkanı Burhan Sakallı, Eskişehir Tepebaşı Belediye Başkanı Tacettin Sarıoğlu’nun konuşmalarıyla devam etti.

İMO Genel Başkanı Taner Yüzgeç’in de katılarak bir oturum yönettiği sempozyumda; Katı Atık, Kent Yönetimleri, Su- Atık Su, Ulaşım gibi konular ele alındı. 12 oturumda 39 bildiri sunuldu ve bu bildiriler kitaplaştırıldı.

TÜRKİYE V. MERMER SEMPOZYUMU SONUÇ BİLDİRGESİ 2-3 MART 2006 - AFYONKARAHİSAR

TMMOB Maden Mühendisleri Odası'nın iki yılda bir düzenlediği Mermer Sempozyumları'nın beşincisi (MERSEM 2006), 2-3 Mart 2006 tarihlerinde Afyonkarahisar'da gerçekleştirilmiştir.

TMMOB Maden Mühendisleri Odası Afyonkarahisar İl Temsilciliği'nin öncülüğünde, Afyon Kocatepe Üniversitesi, Afyonkarahisar Ticaret ve Sanayi Odası ve Türkiye Mermer, Doğal Taş ve Makinaları Üreticileri Birliği ile birlikte düzenlenen Sempozyumda sektörün genel değerlendirilmesi yapılmış, yaşamakta olduğu çeşitli sorunlar ve çözümlerine yönelik görüş ve öneriler ortaya konulmuştur. 700'e yakın sektör temsilcisinin katıldığı MERSEM 2006'da 49 adet bilimsel çalışma değerlendirilmiştir.

Hızla gelişmekte olan doğal taş sektörü, son yıllarda sadece madencilik sektörümüzün en önemli alt sektörlerinden biri olarak ortaya çıkmamış, aynı zamanda gelişimini artırarak sürdürmesi bakımından Türkiye ekonomisinin de en önemli yapıtaşlarından biri olmaya aday durumuna gelmiştir. 2005 yılı itibarıyla 850 milyon Doların üzerinde ihracat geliri elde eden söz konusu sektör, toplam maden ihracatımızın yarısından fazlasını tek başına sağlamakta olup, sektörün yakın gelecekteki hedefi bu rakamın çok üstündedir.

Sektörün gelişme sürecinde teknik eleman istihdamının rolü önemlidir. Gerek üretimin verimliliği gerekse iş güvenliği açısından teknik eleman istihdamının gerekliliğini başlangıcından itibaren kavrayan doğal taş sektöründe, bu husus kaliteli üretim artışını da beraberinde getirmiştir.

Sektörün çok kısa sürede ulaştığı üretim ve buna bağlı ihracat artışı, eşzamanlı olarak yatırım, istihdam ve kalitenin de artmasını sağlamış, bununla beraber aynı zamanda sektör, son derece ciddi sorunlarla da karşılaşmaya başlamıştır. Aşağıda, doğal taş sektörünün gelişme eğiliminin artarak devam etmesi bakımından, mevcut sorunlarının çözümüne yönelik olarak, Maden Mühendisleri Odası'nın temel saptama ve önerileri sunulmaktadır.

Ülkemiz doğal taş sektörünün rekabet gücü yüksektir. Bu sektörde, üretim ve kalite artışı ile inşaat ve sanayi sektörleri ile entegrasyonu amaçlayan kısa, orta ve uzun dönemli stratejik planların, bir "Doğal Taş Politikası" temelinde geliştirilerek süratle uygulamaya konulması, gerek toplumun gerekse madencilik sektörünün gelişimi bakımından büyük önem taşımaktadır.

Bu çerçevede, inşaat ve sanayi sektörleri ile entegre çalışacak mermer ve doğal taş projeleri, öncelikle teşvik edilmelidir. Doğal taş sektörü uzun vadeli ve düşük faizli kredilerle desteklenmeli, enerjide düşük tarife uygulanarak rekabet gücü daha da artırılmalıdır. Teşviklerin, "Doğal Taş Politikası" temelinde geliştirilen stratejik planlar çerçevesinde verilmesi, istenilen etkililik düzeyini sağlayacaktır.

Sektördeki işletmelerin verimliliğine yönelik çalışmalar teşvik edilmelidir. Üretimde verimliliği artırmak amacıyla üretim yöntemlerinin geliştirilmesine önem verilmelidir. Özellikle, ocak işletme yöntemlerinin sürekli geliştirilmesi rekabet şansını artırmaktadır. Bu amaçla yapılacak araştırma ve geliştirme çalışmaları, devlet tarafından desteklenmelidir.

Yasal mevzuatın uygulanması ve uygulamaların denetlenmesi bakımından, mevcut yönetsel yapıların yetersizliğinden kaynaklanan sorunlar bulunmaktadır. 3213 Sayılı Maden Kanunu'nu uygulamakla görevli kuruluş yeniden yapılandırılarak taşra teşkilatı oluşturulmalı, yerinden ve etkin denetim sağlanmalıdır. Bu kurumun teknik eleman gereksinimi karşılanmalı, sektörde mevcut diğer kamu kuruluşlarındaki bilgi birikiminden yararlanmasına yönelik düzenlemeler ve gerekli eşgüdüm sağlanmalıdır.

Doğal taş sektöründe aramadan nihai ürüne kadar her aşamada ileri teknoloji kullanımı yaygınlaştırılmalıdır. Gerek üretim ve kaynak performansının iyileştirilmesine, gerekse yeni ürünlerin elde edilmesine yönelik olarak gelişmiş teknolojilerin kullanımı, bu sektörün ülke kalkınmasına katkısı bakımından önemlidir. Sektörde yüksek teknoloji kullanımı ve üretilmesine yönelik araştırma-geliştirme çalışmalarına öncelik verilmelidir. İleri üretim teknolojilerinin geliştirilmesi ve kullanımı, daha temiz ve daha etkin madencilik süreç ve ürünlerinin temini bakımından önkoşuldur. Doğal taş sektöründe, bilim ve teknolojiyi süratle ekonomik ve toplumsal faydaya dönüştürebilme mekanizmaları hayata geçirilmeli, araştırma ve geliştirme faaliyetleri teşvik edilmelidir. Bu çerçevede, üniversite-sektör işbirliğini, sektörün gereksinimleri doğrultusunda geliştirmek önemlidir. Sektörün kullanabileceği bilim ve teknoloji üretimine yönelik araştırma-geliştirme faaliyetleri için, üniversite-sanayi ortak araştırma merkezleri, teknoloji geliştirme bölgeleri kurulmalıdır.

Gelişmiş teknoloji kullanımı ve yeni teknolojilerin geliştirilmesi, sektöre önemli katkılar yapacak yeni fırsatlar yaratacaktır. Bu çerçevede söz konusu teknolojilere uyum sağlayacak ve bunları kullanabilecek iyi eğitilmiş işgücünün varlığı önemlidir. Madencilik faaliyetlerinin kaynak kaybına yol açmadan, çevreyle barışık, akılcı ve ekonomik kurallara göre, iş güvenliği ve sağlığı esasları çerçevesinde yürütülmesi bilimsel ve teknik bilginin kullanımı ile mümkündür. Bu durum, sektörde bilim ve teknolojinin uygulayıcısı olan maden mühendisinin istihdamını gerekli kılmaktadır. Sektörde maden mühendisinin istihdamının süratle artırılması, genel verimliliğin artışı bakımından son derece önemlidir.

Doğal taş sektöründeki eğitim ve öğretim konusunun yeniden ele alınması ve sektörün gereksinim ve beklentilerinin yansıtılması gerekmektedir. Bu çerçevede, üniversitelerin maden mühendisliği bölümü ders programlarında doğal taş madenciliğine daha çok yer verilmeli ve ara eleman yetiştirmeye yönelik yüksek okullar devreye alınmalıdır.

Sektörde pazarlama kavramının kapsamlı bir çerçevede ele alınması, gerek mevcut gerekse gelişen pazarların yakından takip edilerek değişikliklere uygun stratejilerin belirlenmesi gerekmektedir. Mevcut pazar payının artırılması amacıyla işlenmiş ürün kapasitesinin ve ürün çeşitliliği ile ürün kalitesinin artırılmasına yönelik yatırımlar yapılmalı, pazarlama stratejileri oluşturulmalı ve etkin dağıtım ağları kurulmalıdır.

Sektörün ihracat potansiyeli, yatırımlara paralel olarak hızla gelişmektedir. Özellikle işlenmiş mermer ihracatı sürekli artmaktadır. Ürünlerde, renk, desen, kalite ve fiyat standartları oluşturulması, bu artışın sürekliliğinin sağlanması bakımından gereklidir.

Çevre faktörü göz ardı edilerek madencilik faaliyetlerinin yürütülmesi, içinde bulunduğumuz yüzyılda mümkün değildir. Madenciliğin çevreye etkileri yadsınamaz. Ancak, madencilik sektöründe, çevre dostu teknoloji ve yöntemlerin kullanılması, madencilik süreçlerinde ya da sonrasında çevrenin korunmasına ya da yenilenmesine yönelik önlemlerin alınması, sektörün gelişimini engellemeyecek, aksine genel anlamda sektörün gelişimine yönelik

katkısı yapacaktır. Bu çerçevede, doğal taş sektöründe, atıkların değerlendirilmesi, görüntü kirliliğinin önüne geçilmesi ve çalışılan alanların yeniden düzenlenerek doğaya geri kazandırılması önemlidir.

Mevcut haliyle ülkemiz doğaltaş sektörünün gelişimi önündeki en büyük sorunlarından biri, sektör ihracatının ağırlıklı olarak blok mermere dayandırılmış olmasıdır. İhracatın katma değeri son derece düşük ürünlerden oluşması, önlem alınmadığı takdirde yakın gelecekte sektörün gelişiminin durmasına yol açacaktır. Doğal taş ihracatımızda özellikle katma değeri yüksek olan işlenmiş ürünlere önem verilmesi, dünya pazarındaki payımızın artmasına olanak sağlayacaktır.

Sektörün gelişimi bakımından bir diğer sorun alanı ise, üretim ölçeğine ilişkindir. Sektörün, ekonomik gerçeklerle bağdaşmayan ağırlıklı küçük ölçekli üreticilerden oluşan yapısı, maliyetlerin artmasına ve ihracat gelirlerinin giderek düşmesine yol açmaktadır. Sektörde üretim ölçeğinin artırılması, verimliliğin artması ve kaynak kullanımında etkinliğin sağlanması bakımından en büyük katkıyı yapacaktır.

Kamuoyunun bilgisine sunarız.

TMMOB

MADEN MÜHENDİSLERİ ODASI YÖNETİM KURULU

3 Mart 2006

ASANSÖR SEMPOZYUMU 2006 SONUÇ BİLDİRGESİ (14 -16 Nisan 2006 / İZMİR)

Asansör Sempozyumu 14-16 Nisan 2006 tarihleri arasında İzmir Kültürpark Fuar alanında Elektrik Mühendisleri Odası İzmir Şubesi tarafından Makina Mühendisleri Odası İzmir Şubesi'nin katkı ve destekleriyle gerçekleştirilmiştir.

Sempozyumda 6 oturumda 23 bildiri, 10 poster bildiri, 1 panel, 2 çalıştay, Makina Mühendisleri Odası ile birlikte asansörlü binaların yöneticilerine yönetici bilgilendirme toplantıları ve güvenli “asansör ve yürüyen merdiven kullanımı” konusunda ilköğretim çağındaki çocukların bilinçlendirilmesi amacıyla eğitim çalışmaları gerçekleştirilmiştir.

Sempozyumda ayrıca çocukların bilgi birikimlerinin geliştirilmesi, sanatçı ruhlarının açığa çıkarılması amacı ile Güvenli Asansör Kullanımı ve Çocuk konulu resim yarışması düzenlenmiş, resim yarışmasında dereceye giren resimler sergi alanında 3 gün boyunca sergilenmiştir. Sempozyumun üçüncü günü resim yarışmasında dereceye giren öğrencilere ödülleri verilmiştir.

Oturumlarda asansör alanında bilimsel, teknik ve AR-GE kapsamında yapılan çalışmaların tanıtıldığı sektöre yenilik bilgi ve deneyimlerin paylaşıldığı ortamlar yaratılmıştır.

Sempozyum kapsamında düzenlenen “95/16 Yönetmeliği kapsamında onaylanmış kuruluşlar ve piyasa gözetimi denetimleri işleyişinin değerlendirilmesi” başlıklı panelde ise; Başbakanlık, Dış Ticaret Müsteşarlığı, Sanayi ve Ticaret Bakanlığı, Makina Mühendisleri Odası, Elektrik Mühendisleri Odası, TSE, AYSAD, EAYSAD ve TUV Rheinland Temsilcilerinin katılımıyla ayrıntılı olarak tartışılmış, görüş ve öneriler üretilmiş ve paylaşılmıştır.

Üç gün boyunca paylaşma ve dayanışma zeminlerinin gerçekleştiği sempozyum sonucunda aşağıdaki konuların kamuoyuna sunulması karar altına alınmıştır.

- Ülkemizde kentleşme alanındaki dikey yapılaşma yönündeki gelişmelerle bağlantılı olarak konfor, ekonomiklik ve güvenlik faktörleri ön plana çıkmaktadır. Yapılaşma sürecinin vazgeçilmez bir aktörü olarak Asansör ve Yürüyen Merdiven sektörü bu faktörlerden doğrudan etkilenmektedir. Ancak AB Teknik Mevzuatının uyumlaştırılması, standartlara uygun üretim ve haksız rekabet koşullarının giderilmesi konularının sektörün ilk gündem maddelerini oluşturduğu ancak mevcut sorunların çözümüne ilişkin etkin koordinasyon zeminlerinin istenilen oranda yaratılamadığı ve / veya değerlendirilemediği işaret edilmiştir. Bu nedenle öncelikle Bakanlık, Üniversite, TMMOB'a bağlı Meslek Odaları ve Sektör Derneklerinin sürekli işbirliği ortamının geliştirilmesi gerekliliği birkez daha vurgulanmıştır.
- 2001 – 2005 yıllarını kapsayan ülkemiz sekizinci beş yıllık kalkınma planında sanayimiz için ön görülen hedefler arasında yerel kaynakları harekete geçirmek, AR-GE'ye önem vermek, yüksek nitelikli iş gücü kullanmak, özgün tasarım ve marka yaratarak uluslararası pazarda yerini alan bir yapıya kavuşmak, sempozyumunda paylaştığı başlıklar olarak yer almasına rağmen, plana yansıyan bu hedeflere ulaşılmasında ülkemizin ne yazık ki yeterli ve istenen oranda yol alamadığı saptaması yapılmıştır.

Bu saptamanın yılda ortalama 7 bin Asansör, 400 yürüyen merdiven kurulumunun gerçekleştirildiği ve mevcut yaklaşık 150 bin asansörün işletme süreçlerinde gerçekleştirilen bakım ve onarımda kullanılan malzeme, cihaz ve ekipmanlarla birlikte yaklaşık 400 milyon USD ekonomik hacme sahip olan Asansör ve Yürüyen Merdiven sektörüne de yansıdığı bilinmektedir.

Yürüyen merdivenlerin tamamına yakınının ithal, kurulumu gerçekleştirilen asansörlerin yaklaşık %15'inin tamamının ithal, yerli marka ile kurulumu gerçekleştirilen asansörlerin %40'nın ise ithal komponentlerden oluştuğu saptaması yapılmıştır. Bu veriler ışığında asansör ve yürüyen merdiven sektöründe ithalatın ihracatı karşılama oranının makina imalat sektörünün genelinde olduğu gibi 1/3 seviyelerinde kaldığı işaret edilmiştir. Bu nedenle öncelikle yerli sanayinin AR-GE ve inovasyon alt yapısını geliştirmeye yönelik yatırımların artırılması gerekmektedir. Yıllardır TMMOB tarafından dile getirilen GSYİH'dan AR-GE'ye ayrılan %0.8'lere varan payın ivedilikle en az %2 seviyelere çıkarılması gerekmektedir.

- Sektörde finansman, sermaye yetersizliği, düşük verimlilik, kalifiye işgücü, teknolojik ve endüstriyel birikim ve paylaşım sorunlarına ilişkin kalıcı, köklü çözüm mekanizmalarının işlerliğinin ve işlevselliğinin artırılması gereksinimi vardır. Sektörde sahip olunan bilgi ve deney birikiminin uygulamaya ve katma değere dönüştürülmesi için sistem tasarımıyla ulaşılan seviyenin geliştirilerek yaygın kullanımının sağlanması, yerli malzeme üretim ve kullanımının teşvik edilerek marka yaratılmasına yönelmesi gerekmektedir.

Bu nedenle sektörel ilgili kalıcı ve sürekli çalışmaların gerçekleştirilmesi amacıyla Sanayi Ticaret Bakanlığınca 13.07.2004 tarih ve 25521 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak kurulan Asansör Teknik Komitesi'nin çalışmalarının işlev ve işlevsel kılınması gerekmektedir. Komitede yer alan Makina Mühendisleri Odası ve Elektrik Mühendisleri Odası sekreteryalığında hazırlıkları tamamlanan "İşletme ve Bakım Yönetmeliği"nin ivedilikle yayımlanması gerekmektedir. Anılan yönetmeliğin yayımlanmaması Asansör ve Yürüyen Merdiven sektöründe işletme ve bakım süreçlerinde başı boşluğa neden olmakta ve mevcut dağılımı ve haksız rekabet ortamını daha da arttırmaktadır. Bu durum güvenliği ve konforu olumsuz etkilemiştir.

Sempozyum katılımcıları Sanayi Ticaret Bakanlığı tarafından Asansör İşletme ve Bakım Yönetmeliği'nin elektrik ve makina mühendislerine aktif rol vererek, meslek odalarına mesleki denetim ortamı yaratacak şekilde yayımlanması gerektiğini önemle vurgulamıştır.

- Ülkemizde ulusal onaylanmış kuruluş oluşturma çalışmaları oldukça yavaş ilerlemektedir. Bu konuda yönlendirici, özendirici ve kısa dönemde sonuç alıcı yaklaşımların geliştirilmesi gerekmektedir. Bu amaçla yerli Onaylanmış Kuruluş çabalarına destek olunması sektörün bütünü tarafından desteklenmesi gerektiği sempozyum katılımcıları tarafından vurgulanmıştır.

- 1985'li yıllardan bugüne Elektrik ve Makina Mühendisleri Odalarınca mevcut asansörlerin yıllık kontrollerinin yapılması için çeşitli belediyelerle protokol yapılmış ve uzman mühendislerce ülkemizde on binlerce asansörün periyodik kontrolleri yapılarak olası kazaların önüne geçilmiştir.

10 ilimizdeki ilgili belediye sınırları içerisinde kullanımda olan asansörlerin yaklaşık %83'ü

eksik, %12'si kullanılamaz durumda olup yalnızca %5'i standartlara uygundur.

Durum böyle iken 17.01.2002 tarih ve 24643 sayılı Resmi Gazete'de Ürünlerin Piyasa Gözetimi ve Denetimine Dair Yönetmelik'in yayımlanmasına rağmen piyasa gözetimi ve denetimine ilişkin ilgili bakanlıkça etkin ve yaygın piyasa gözetimi ve denetimi ortamının yaratılmadığı belirtilmiştir.

Bu durumda Asansör ve Yürüyen Merdiven sektöründe ürünlerin piyasaya arzı ve dağıtımı aşamasında veya ürünler piyasada iken ilgili teknik düzenlemelere uygun ve güvenliğine ilişkin boşluk oluşturduğu vurgulanmıştır.

Piyasa Denetim ve Gözetimine ilişkin idari düzenlemeler Bakanlıkça ivedi olarak gerçekleştirilmeli, bu çerçevede ülke genelinde yaygın bir örgütlenme altyapısı bulunan Elektrik ve Makina Mühendisleri Odası'nın yetkin kılınması, asansörlerin yılda bir periyodik kontrollerinin yapılmasına yönelik idari düzenlemeler Bakanlıkça ivedilikle gerçekleştirilmelidir.

- Asansör ve Yürüyen Merdiven sektöründe ürün ve hizmet üretiminde kalitenin arttırılmasına yönelik teknik insan gücünün sürekli eğitilmesi ve belgelendirilmesi gerekmektedir. Eğitilmiş, motive edilmiş personelin hem verimlilik hem de güncel teknoloji uygulaması ve gelişimi için vazgeçilmez olduğu bilinciyle sektörde mühendis istihdamı ve yetkin kılınmasının önemi belirtilmiştir.

Meslek İçi Eğitimlerinin Meslek Odaları öncülüğünde üniversitelerin desteği ve sektör dernekleri ile işbirliği gerçekleştirilmesi için ASTEK tarafından idari düzenlemelere yer verilmesi gerekliliği vurgulanmıştır.

Ayrıca Meslek Yüksek Okullarında ve Üniversitelerde Elektrik, Makina Mühendisliği eğitim programlarında Asansör ve Yürüyen Merdiven teknolojisi konularına ağırlık verilmesi gerektiği belirtilmiştir.

Asansör Sempozyumu 2006